

لمحت من نفخت القُدس

لمحت من نفخت القُدس

جماشته

شیخ محمد عالم صدیقی علوی

بیگنار و کدیر

محمد تذیر رانجا

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

موسسه انتشارات اسلامی لاہور

سَمَاءَاتِ نَحْوَاتِ

لمحات من نفخت القدس

بجماشته

شيخ محمد عالم صديقي علوي

پیشگفتار و فہارس

محمد نذیر رانجھا

مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

موسسہ انتشارات اسلامی لاہور

سابقہ مسائل فقہیہ

مجلد

درمیان تعلیم و تہذیب

مجلد

پہلی جلد

ناتوانیوں کی اصلاح و ترقی

مجلد اول

شنانامه این کتاب

نام : لمحات من نفحات القدس

نگارنده : شیخ محمد عالم صدیقی علوی

پیشگفتار و فہارس : محمد نذیر رانجا

ناشران : (۱) : مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان، اسلام آباد

(۲) : مؤسسہ انتشارات اسلامی

۲۴۹ - این ہمن آباد - لاہور (پاکستان)

تعداد : ۱۰۰۰

چاپ : مکتبۃ العلمیہ، یک روڈ، لاہور

صفحات : ۴۴ + ۴۶۴ + ۱۵۸ = ۶۶۶

تاریخ انتشار : ۱۴۰۶ھ، ق. / ۱۳۴۵ھ ش. / ۱۹۸۶م.

بہا : یکہ

650

انتشارات مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان

شماره ردیف

۸۲

تأسیس بر مبنای موافقتنامه مؤرخ آبان ماه ۱۳۵۰ مصوب دولتی ایران و پاکستان

فهرست مطالب لمحات من نفحات القدس

۴۴-۱۱	پیشگفتار
۲	آغاز متن لمحات
۷-۲	دیباچه
	مقصد اول در بیان آیات و احادیث و روایات دالّه بر جواز و
۳۸-۷	سنت و استحباب ذکر بر سبیل جبر.
	مقصد ثانی که در بیان مشایخ گرامی (قدس الله اسرارهم)
۳۸	سلسله زکیّه، صغیه فقیریه است.
۳۹	زنجیره نبی خواجه احمد الیسوی
	کرامات و خوارق عادات از حضرت سلطان (خواجه احمد الیسوی)
۱۲۳-۴۴	قدس سوره.
۱۲۹-۱۲۴	ذکر حضرت حکیم انا قدس سوره
۱۳۰-۱۲۹	صوفی دانشمند رحمه الله علیه
۱۳۲-۱۳۰	بابا ماجین قدس سوره

۱۳۵—۱۳۶	حضرت زنگی انا قدس سره
۱۳۸—۱۳۵	حسن اوزن انا قدس سره
۱۴۰—۱۳۸	حضرت سید انا قدس سره
۱۴۲—۱۴۰	حضرت اسماعیل انا قدس سره
۱۴۳—۱۴۲	اسحاق انا قدس سره
۱۴۳—۱۴۳	حضرت صد انا قدس سره
۱۴۵—۱۴۴	حضرت بدر انا قدس سره
۱۴۷—۱۴۵	حضرت المین بابا قدس سره
۱۴۷	حضرت علی شیخ قدس سره
۱۴۸—۱۴۷	حضرت شیخ مودود قدس سره
۱۵۱—۱۴۸	شیخ کمال الدین قدس سره
۱۵۶—۱۵۱	حضرت شیخ سید احمد قدس سره
۱۵۸—۱۵۶	مولانا شمس اوزگندی قدس سره
۱۵۸	شیخ زاده کاتب قدس سره
۱۷۷—۱۵۸	حضرت شیخ خادم علیه الرحمة والرضوان
۱۶۱	ذکر ملاقات حضرت عزیزیان (خادم) قدس سره بحضرت خواجہ احرار
۱۷۷	ابراہیم شیخ قدس سره
۱۷۹—۱۷۷	مولانا لطف الله رحمة الله علیه
۱۸۴—۱۷۹	حضرت محمد دمی و انسادی و سیدی مولانا عصمتہ الله

١٨٤—١٩٤	حضرت عزیزان شیخ جمال الدینؒ
١٩٧—٣١٣	حضرت عزیزان شیخ خدایاد قدس سرہ
٢٣١	ذکر ملاقات حضرت عزیزان حضرت مولانا محمد قاضی قدس سرہ
٢٣٣	ذکر ملاقات حضرت عزیزان حضرت مولانا خواجگی قدس سرہ
٢٣٥—٢٤١	ذکر اولاد حضرت عزیزان (خدایادؒ) قدس سرہ
٢٤١	زبدۃ المتورعین مولانا سیّدؒ
٢٤٩—٢٥٤	ومن کلمات القدسیۃ فی الفقر
٢٥٤—٢٥٨	ومن کلمات القدسیۃ فی البذل
٢٥٨—٢٦٠	ومن کلمات القدسیۃ فی التوکل
٢٦٠—٢٦٤	ومن کلمات القدسیۃ فی الرحمة والشفقة
٢٦٤—٢٦٦	ومن کلمات القدسیۃ فی الذکر
٢٦٦—٢٧٣	ومن کلمات القدسیۃ فی المنة
٢٧٣—٢٧٧	ومن کلمات القدسیۃ فی العبرة
٢٧٧—٢٨٠	ومن کلمات القدسیۃ فی الرياضة
٢٨٠—٢٨٧	ومن کلمات القدسیۃ فی الطلب
٢٨٧—٢٩١	ومن کلمات القدسیۃ فی العلم اللدنی
٢٩١—٢٩٢	ومن کلمات القدسیۃ فی المعرفة
٢٩٢—٢٩٤	ومن کلمات القدسیۃ فی حسن الخلق
٢٩٤—٢٩٧	ومن کلمات القدسیۃ فی الوجد

۳۰۷—۲۹۷	ومن كلمات القدسية في المشاهدة
۳۱۰—۳۰۷	ومن كلمات القدسية في الفناء
۳۱۱—۳۱۰	ومن كلمات القدسية في التوحيد
۳۱۲—۳۱۱	ومن كلمات القدسية في البقاء
۳۱۳—۳۱۲	في تاريخه (وصال حضرت خديداً)
۳۱۳—۳۱۳	حضرت عزيزان درویش قدس سره
۳۱۳—۳۱۳	خدمت مولانا خوش محمد عزيزان قدس سره
۳۱۳—۳۱۳	ذکر آباء و اجداد گرامی حضرت ایشان و هو ابن شیخ خاوند شاه
۳۱۳—۳۱۳	فتح الله شیخ خاوند الملقب بمرست
۳۱۳—۳۱۳	حضرت شیخ زین الدین فرزند حضرت شیخ شهاب الدین سرور دئی
۳۱۳—۳۱۳	ذکر اولاد حضرت درویش شیخ قدس سره
۳۱۳—۳۱۳	طاهر محمد شیخ قدس سره ...
۳۱۳—۳۱۳	محمد مؤمن شیخ قدس سره
۳۱۳—۳۱۳	حضرت خواجہ مولانا عزیزان
۳۱۳—۳۱۳	خو جم یار صوفی
۳۱۳—۳۱۳	حضرت متجاق حافظ قدس سره
۳۱۳—۳۱۳	ذکر ملاقات حضرت متجاق حافظ قدس سره بحضرت مخدومی شیخ حسین
۳۱۳—۳۱۳	الخوارزمی قدس سره .
۳۱۳—۳۱۳	مولانا خوش محمد عزيزان قدس سره

۳۵۷-۳۶۲	قبر شیخ قدس سره
۳۶۲-۳۶۴	بخشایش شیخ قدس سره
۳۶۴-۳۶۵	ذکر مولانا محمود کو شانی
۳۶۵-۳۷۰	حضرت عزیزان قاضی قدس سره
۳۷۰-۳۷۱	جان دولت حاجی و حضور بولدی صوفی
۳۷۱-۳۷۵	بابای کرش دوز قدس سره
۳۷۵	مولانا عابد مجد دانی قدس سره
۳۷۵-۳۷۶	کوکی شیخ قدس سره
۳۷۶-۳۷۷	احمد صوفی قدس سره
۳۷۷	بابا خادم قدس سره
۳۷۸	ابوالحسن شیخ قدس سره
۳۷۸-۳۷۹	عارف صوفی قدس سره
۳۷۹-۳۹۵	حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره
۳۹۵-۴۴۵	حضرت عزیزان قائم شیخ قدس سره
۴۴۵-۴۵۸	حضرت عزیزان بیرم شیخ قدس سره
۴۴۸	ذکر ارادت حضرت عزیزان ما قدس سره
۴۵۹-۴۶۰	ذکر حضرت مخلص خان قدس سره
۴۶۰-۴۶۳	حضرت افتخار شیخ قدس سره

فهرست های هشتمانه لمحات

۴۸۹-۴۷۷

۵۲۹-۴۹۰

۵۴۸-۵۳۰

۵۸۴-۵۴۹

۴۰۲-۵۸۵

۴۰۴-۴۰۳

۴۰۹-۴۰۵

۴۲۱-۴۱۰

فهرست آیت ها

— حدیث ها

— اقوال مشایخ

— اشعار عربی و فارسی و ترکی

— نام کسان و نسب ها

— نام کتب ها و رساله ها

— نام جای ها

— مأخذ و منابع و اختصارات

پیشگفتار

زندگینامه نگارنده کتابی که در دست شماست، یعنی نگارنده "لمحات من نفحات القدس" در پرده ابهام است. جز آنکه استوری درباره وی نام و زایش و مرگ او تنهایی نویسد شیخ محمد عالم صدیقی علوی، زاده در ۹۷۲ هـ.ق/ ۱۵۶۴ م و درگذشته ۱۰۴۱ هـ.ق/ ۱۶۳۲ م. می باشد.

این ناچیز می گوشت تا زندگینامه نامبرده و خاندان ایشان را تا آنجا که ممکن است از متن کتاب بدست آورد. پس "هنر" ابن بی هنر این بوده که آنچه درباره این خاندان در کتاب آمده اینجا، بچاگرد آورم.

له: در "لمحات" (چاپ حاضر) "الصدیق" آمده است. و این ختماً سهواً قلم کتاب است زیرا که در استوری و "لمحات" چاپ تاشکند اسم نگارنده "محمد عالم الصدیقی العلوی" مذکور است که کاملاً درست می باشد.

طه: استوری ۱: ۹۸۳.

نام و نسب پدری:

شیخ محمد عالم صدیقی علوی؟ پسر محمد مؤمن شیخ ابن درویش طه شیخ (خلیفه شیخ خداداد (م)
 ۵۹۳۹. ق. / ۱۵۳۲ م. ابن شیخ خاندانه شاه الملقب بسمست ابن فتح الله شیخ
 ابن هبته الله شیخ ابن فتح الله شیخ ابن شیخ تاج الدین ابن شیخ علاء الدین ابن قطب
 الاقطاب زین الدین ابن شیخ الاسلام قدوة الانام ابی حفص شیخ سہاب الدین
 السہروردی. و حضرت شیخ شہاب الدین سہروردی بسیزده واسطہ بحضرت امیر
 المؤمنین ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ می رسند.

نسب مادری:

از سوی مادر نیز نسب مؤلف بہ امیر المؤمنین ابوبکر صدیق (رض) می رسد کہ
 خود در صفحہ ۳۷۷ لمحات می نگارد:

۱. لمحات (چاپ حاضر): ۳۴۵.

۲. لمحات (ج ۲): ۱۹۷، ۲۸۶، ۳۱۳، ۳۱۵، ۳۶۲.

۳. لمحات (ج ۲): ۳۱۳.

۴. لمحات (ج ۲): ۳۳۱، ۳۳۳.

۵. لمحات (ج ۲): ۳۴۲.

۶. لمحات: ۳۴۲.

«چنانچه خدمت خواجہ شاہ کلابادی رحمہ اللہ کہ از فرزندان حضرت صوفی دانشمند
 قدس سترہ بود و بدان سبب بہ این مخلص نسبت خویشی خود را می گفت چونکہ
 جد مادری این مخلص کہ حضرت استاذ العلماء و ملاذ الفضلاء سلطان المفسرین
 حافظ سلطان محمد، نور مرقدہ الی الابد کہ مشہور بہ حافظ تاشکندی بحضرت صوفی
 دانشمند قدس سترہ کہ ایشان نیز صدیقی اند، می پیوندند»^۱

و این نسبت مادری با حافظ تاشکندی را بار دوم در صفحہ ۳۶۰ «لمحات»
 در حکایتی کہ از شیخ خدا داد نقل می کنند، می آرد»

«و ہم حضرت عزیزان ما (شیخ خدا داد) می فرمودند کہ روزی حضرت والد
 ما قبر شیخ بہ پیش حضرت سلطان العلماء برهان الفضلاء حافظ تاشکندی قدس
 سترہ کہ جد مادری و استاد و مخدوم این مخلص اند، رسیدند. یک از پادشاهان
 خوارزم خواست کہ بحضرت ایشان تعیین والد ما قدس سترہ بکنند. حضرت ایشان
 فرمودند کہ ای سلطان: شما متن شیخ را می دانید و ما شرح ایشان را می دانیم»^۲

کیفیت روحانی پدر و مادر مؤلف:

پدر نگارندہ، یعنی محمد مومن شیخ، پسر دوم درویش شیخ (م ۵۹۵۸ ق.)
 بودہ است. مؤلف در بارہ پدرش می گوید:

۱: لمحات: ۳۴۴.

۲: لمحات: ۳۶۰.

«ایشان نیز چون برادر خود طاهر محمد شیخ از مجله خلغای حضرت عزیزان شیخ قاسم شیخ اند. صاحب ریاضات شاقه بودند. سعی می نمودند که اکثر شب بل تمام شب بیدار باشند اکثر اوقات مراقب بودند. کثرت مراقبت ایشان را خم سخته بود.

والله این مخلص که حضرت عزیزان ما ارادت داشتند و مکاشفات قبور داشتند. می فرمودند که والد شما بیشتر شب نشسته جس نفس کرده کلمه طیبه «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» را بطریق خواجگان قدس الله اسرار هم می گفتند»

پنای نگارنده:

راجع به جد بزرگوار خود درویش شیخ می نویسد که در مجلسی پیر محمد خان (از امرای بخارا) بخارا را بایشان نیاز کرده بود

ازین روی بدست می آید که نیاکان او در آن ولایت نفوذ روحانی و هم از لحاظ این جهانی معزز بودند. ولی آنان همواره آخرت را بهتر از دنیا می شمردند چنانچه از واقعه زیر معلوم می گردد:

«و حضرت خواجه عبدالشہید قدس سره از فرزندان حضرت خواجه

لے: برای شرح حال ایشان رک. لمحات: ۳۹۵-۴۴۵.

لے: لمحات: ۳۴۵.

لے: لمحات: ۳۲۵.

احرار (م ۵۸۹۵ ق.) قدس سره بر طاهر شیخ (عم مؤلف لمحات) گفته اند که از حضرت والد شاپر رسیدیم که شمار زراعت می کنید؟ گفتند: بی. ما گفتیم که در حدیث است که هرگز از زمین باشد و در آن زراعت نکند وی مغبون است. ایشان فرموده اند که مراد از زمین، زمین دل باشد که هر که در وی دانه محبت نکارد، وی مغبون است ^ع.

شیخ درویش در علیا باد (سمرقند) روی مسند ارشاد متکلم بوده است و همین جا در سال ۵۸۵۸ ق. (شیخ اولیا) فوت کرده و مدفون گشت ^ع.
جای دیگری نگارند که جد بزرگوارش در ساختن مسجد سهم داشته:

«و این فخلص نیز استماع دارد که حضرت ایشان (درویش شیخ) بر بنای مسجد بحکم آیه کریمه «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ أَصْبَإٍ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَأْ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ» ^ع میل و سعی تمام داشته اند در زمان که مسجد جامع تاشکند که مسجد عظیم بود، بنای کرده اند. در زمان کندن زمین آن مسجد میان گرد و خاک نشسته بوده اند و حضرت آخوند (آخوند) کطلان مولانا محمد تاشکندی

له: خواجہ عبد اللہ احرار جانشین و خلیفہ حضرت مولانا یعقوب چرخ (م ۸۵۱ هـ).

ع: همان.

ع: لمحات: ۳۳۱.

ع: التوبة: ۱۸.

که اعلم العلماء وقت بوده اند به ملاقات حضرت ایشان رسیده. بخاطر مولانا آمده که چه شود که حضرت ایشان در کناره بنشینند که گرد به ایشان نرسد. چون این خطور بخاطر ایشان راه یافته حضرت ایشان قدس ستره فرموده اند: آخون شما در قبر گره نمی شوید؛

نیز شیخ محمد عالم عزیزان^{می} گوید که (بر مزار شیخ خدا داد^{رح}) قریب صدای (که آنجا بیشتر اهل الله مدفونند) حضرت عزیزان مولانا ولی^{رح} قدس ستره خانقاهی بنا کرده اند. و جد این مخلص حضرت عزیزان درویش شیخ قدس ستره نیز حوضی بنا کرده و درختان ناح (کاج) بر اطراف آن حوض در نواحی مزار فایض الانوار آن حضرت کشته اند؛

خانواده شیخ محمد عالم عزیزان^{رح} از لحاظ روحانی مقام بلند داشته و در کارهای خیر و صدقات جاریه سهمی زیاد دارا بوده اند و مبالغه نیست که گفته شود زنان این خانواده هم صاحب حال و مقام بوده اند. مثلاً درباره جد پدری خود می نگارند؛ "و والد این مخلص (شیخ مؤمن^{رح}) می فرمودند که آثار ولایت در حضرت والدۀ ماکه زوجه بزرگ ترین حضرت ایشان (درویش شیخ^{رح}) بودند، صویدا بوده. و صاحب ذوق و شوق بودند. و گاه نیم شب ایشان را وجد غلبه می کرده و به میدان حوالی خود

له: لمحات: ۳۲۰.

له: برای شرح حال ایشان رک. لمحات: ۳۷۹-۳۹۵.

له: لمحات: ۳۶۲.

برآمده در سماع می شده اند.

و این مخلص استماع دارد که ایشان نیز چون حضرت جد بزرگوار (در ویش شیخ) به حضرت عزیزان شیخ خدای داد قدس ستره مرید پوده اند. و حضرت عزیزان قدس ستره چون در موضع سید آهوک که موطن حضرت عزیزان ماست خلوت نشسته اند. والدۀ والا این مخلص روز و شب در خانه خود در گریه پوده اند. بالاخر حضرت عزیزان به حضرت ایشان گفته اند که فقیرۀ شما همیشه در گریه است. وی را درین خلوت حاضر سازید...

چون ایشان آمده اند. حضرت عزیزان بدر خانقاه آمده اند و حضرت والدۀ کلان در زیر قدم ایشان افتاده اند و حضرت عزیزان قدس ستره یک انگشت خود را بر پشت ایشان نهاده اند و در آن حین ایشان را خواب ربوده. حضرت عزیزان فرموده اند که این فقیرۀ به جهت ما خواب نکرده. چون به پیش ما حاضر شد او را خواب در ربود. و ایشان باز در گریه شده اند و می گفته اند چون انگشت مبارک آن حضرت به پشت من رسید و آن موضع سال ها بود که درد می کرد و آن درد زایل شد!

علم بکارندۀ لمحات:

شیخ محمد عالم عزیزان^{رح} خیلی جای ها از علم خود طاهر محمد شیخ^{رح} روایت می کند.

له: لمحات: ۳۴۵ الی ۳۴۷.

له: لمحات: ۳۱۴ و ۳۱۶.

در جانی می نگارد:

طاہر محمد شیخ قدس ستره فرزند کبیر حضرت ایشان (درویش شیخ) قدس ستره اند و بعد از ایشان برخصت ایشان قائم مقام ایشان در مقام ارشاد خلایق بوده اند حضرت ایشان در زمان انتقال فرموده اند که طاہر محمد شیخ را رخصت دادیم و اگر مکمل پیدا شود در قلّ تربیت وی باشد. همانا که بمن نفس شریف حضرت ایشان یا لاخر منظور نظر حضرت ارشاد پناہی عزیزان قاسم شیخ قدس ستره شده اند^۱ گویا طاہر محمد شیخ^۲ ہم مقامی بلند و عالی در ارشاد داشته و منظور نظر عارفان معروف روزگار خود بوده است. شیخ محمد عالم جای دیگر آورده است که طاہر محمد شیخ^۳ بعد از وصال پدرش مرید حضرت عزیزان قاسم شیخ^۴ شد. و نیز می گوید: "حضرت طاہر محمد شیخ مقبول حضرت مولانا ولی عزیزان قدس ستره نیز بوده اند^۵."

وصال اہل اللہ:

شیخ محمد عالم صدیقی "مؤلف" لمحات "خود یک صوفی و عارف روزگار بود و در ہمین "لمحات" بہ رویدادہائی برمی خوریم کہ نشان می دهد وی چاشنی عرفان و تصوف را کاملاً چشیدہ بود. مثلاً در جانی می نگارد:

۱: لمحات : ۳۴۲.

۲: لمحات : ۱۴۳.

۳: لمحات : ۳۴۴.

«و این مخلص بر سر بالین بیشتر از اهل این سلسله (صوفیه حریه زکیه) رسیدیم.
دیدیم که ذکر گویان جان دادند در قتل الله و ایاکم.
و از جمله حاجی که (؟) بیگ قدس ستره که از جمله مریدان و یاران قدیم حضرت
عزیزان ما قدس ستره بود و از ایشان مجاز بود و ریاضات شاقه می کشید و در هر سه
روز ختم قرآن می کرد و هر روز چهارصد رکعات نماز، دو بیست قضای نمازها که در زمان
طالب علمی گزارده بود و دو بیست دیگر نفل می گزارد. چون زمان ارتحال رسید تا زمان
که جان بجزء خلق وی رسیده، ذکر آره کشیده جان بداد. فی الحدیث «تموتون کما
تعیشون»^۱

برادر مؤلف:

«و برادر این فقیر فاضل شیخ» که وی نیز مرید حضرت عزیزان ما قدس ستره
بود و منظور نظر ایشان بود در زمان ارتحال بدوق و شوق تمام ذکر گویان انتقال
نمود؛ و نیز می گوید: «و برادر و پدر و اصل و نسل و نسب من عشق است الهی
امیدواران را در زمان ارتحال نو میزدن گردانی و بغایت ازلی و لطف لم یزلی ما دوران
از گرداب بجران به ساحل وصال بیکران بفضل خویش برسانی ... آمین رب العالمین»^۲

^۱ه: لمحات: ۳۷۳-۳۷۴.

^۲ه: لمحات: ۳۷۴.

آموزش طاهری و روحانی مؤلف "لمحات"

از بررسی این متن نام چند تن از استادان و مربیان نگارنده "لمحات" بدست می آید که از دانشمندان و عارفان معروف آن روزگار بوده اند از آن میان از مولانا عصمت الله^{رح} ابن مولانا محمود سرخ^{رح} ابن نعمت الله^{رح} چند جانا می برد و او را از استادان خود می خواند.

۱- مولانا عصمت الله رحمه الله عليه

الف - "حضرت استاذی و استاذ العلماء مولانا عصمت الله قدس سره می فرمود که یکی از اکابر طریقت را در زمان گفتن کلمه "لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ" در یک مد آن بسط زمان شده بروجی که پنجاه هزار سال در بندگی خدا بوده است^{رح}

ب - "و حضرت استاذی مفضری و مخدومی سیادت پناهی استاذ العلماء ملاذ الفضلاء زبدة المفسرین قدوة المحدثین المولى الالمعى الذكى النقى التقى الصفى^{شف} کما اسرار الله مولانا عصمت الله می فرمودند که چون حضرت عزیزان شیخ خادم سمرقند

له: لمحات : ۲۰۴.

له: لمحات : ۳۱.

له: برای شرح ایشان رک. لمحات : ۱۵۸ - ۱۸۴.

تشریف نموده اند. مولانا امامی نام شخصی از اکابر سمرقند که منکر طریق ایشان بوده، محسبان را فرستاده که حضرت شیخ قدس سره را منع نمایند از ذکر بلند، چنانچه طریق شریف ایشان است. و حضرت عزیزان قدس سره به رئیس آن محسبان پیش از آنکه سخن گوید خطاب کرده گفته اند که تو آمده ای که ما را از ذکر منع کنی حالا آنکه خود نماز با مدام نگزارده ای؟ آن محسوب گفته که باتفاق محسبان در مسجد ما جماعت نماز با مدام گزارده ایم.

حضرت عزیزان شیخ خادم قدس سره فرموده اند که ازار خود را نیک احتیاط کن که به خون حیض آغشته است. چون آن شخص توبه به ازار کرده دیده که ازار زنش را که به خون حیض آغشته بوده پوشیده بوده است... چون محسبان این کرامت را از ایشان دیده اند، شرمزده گشته به پیش ملا امامی آمده...
ج. در شرح حال مولانا لطف الله رحمة الله علیه که داماد شیخ خادم بوده آورده است:

«از خدمت مولانا (لطف الله) از دختر حضرت عزیزان (شیخ خادم) علیه الرحمة دختری تولد کرده که آن دختر را به خدمت امیر رزبر که دانشمند روزگار بوده، داده. و از آن دختر، دختر دیگر (تولد) شده که از آن حضرت زبدة العلماء و قدوة الفقهاء که استاد المبتحرین ملاذ المتأخرین الجامع بین علمی الظاهر و الباطن العارف با سرار الله مولانا عصمت الله قدس سره تولد کرده اند.

از جانب والده حضرت مخدومی و استادی و سندی و سیدی مولانا عصمت الله
 بحضرت عزیزان شیخ خادم قدس ستره می رسند و از جانب پدر بحضرت خواجہ عارف
 ریگروی (م ۶۱۶ هـ. ق.) قدس ستره که در سلسلہ خواجگان قدس الله اسرار ہم مشہورند
 می رسند و حضرت مخدومی قدس ستره منظور نظر اولیاء گرامی بوده اند^۱

آقای سعید نفیسی تاریخ درگذشت مولانا عصمت الله را ۱۰۰۰ هـ. ق. / ۱۵۹۲ م
 یاد کرده است^۲ ولی بگفته ابو طاهر سمرقندی "قبر مولانا معلم صاحب تصانیف مولانا
 عصمت الله در حقیقہ حضرت ایشان (خواجہ احرار) است. انتقال ایشان (مولانا
 عصمت الله) در یک ہزار و نہ (۱۰۰۹ هـ. ق.) بوده است^۳

۲۔ حافظ سلطان محمد تاشکندی رحمۃ اللہ علیہ

چند جا از حافظ سلطان محمد تاشکندی نام می برد و او را در زمرہ استادان خود
 می شمرد.

الف۔ در شرح و تفسیر آیہ ۶۳ سورۃ الانعام می نویسد: "وہم در
 تفسیر این آیت استادی و جدی العلماۃ المعروف بالمحافظات تاشکندی
 قدس ستره فرمودہ اند کہ مراد از تفسیر اعلان است^۴

لہ: لمحات: ۱۷۹ و نیز بزرگ (ہمین کتاب): ۳۱۴، ۳۱۸، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۲۳، ۴۲۹، ۴۳۰
 از ہمین استاد یاد کردہ است.

۵: نفیسی: ۷. ۶: سمریہ: ۹۶.

۷: لمحات: ۱۲.

ب- "جده مادری این مخلص که حضرت استاد العلماء و ملاؤ الفضلاء سلطان
المفسرین برهان المحدثین زبدة المحققین قدوة المدققین حافظ سلطان محمد نور المرقده
الی الابد که مشهور بحافظ تاشکندی، بحضرت صوفی دانشمند قدس ستره که ایشان نیز
صدیقی اند، می پیوندند..."

ج- حضرت عزیزان ما (شیخ خدا داد) قدس ستره می فرمودند که روزی حضرت
والد ما قنبر شیخ بر پیش حضرت سلطان العلماء برهان الفضلاء حافظ تاشکندی قدس
ستره که جده مادری و استاد و مخدوم این مخلص اند، رسیدند، یک از پادشاهان خوارزم
خواست که بحضرت ایشان تعیین حضرت والد ما قدس ستره بکنند حضرت ایشان
فرمودند که ای سلطان شما متن حضرت شیخ رami دانید و ما شرح ایشان را می دانیم؟

د- "و خدمت مولانا شرتی که از جمله فضلاء و ظرفا و شاگرد جدی و استاد می و
استاد العلماء حافظ التاشکندی قدس ستره بود، می گفت که چون حضرت مولانا عصام
الدین رحمه بجمعت رنجیدن حضرت قاضی عزیزان قدس ستره از بخارا بسمرقند آمده در محله
خواجہ کفشیه که منزل حضرت مخزن اسرار خواجہ احرار است قدس ستره نزول کردند

له: برای شرح حال ایشان ر.ک. لمحات: ۱۲۹-۱۳۰.

له: لمحات: ۳۴۴.

له: لمحات: ۳۶۰.

له: گویا ملا عصام الدین ابراهیم (م ۹۴۳ هـ. ق) بن عربشاه اسفرائینی که در هرات
می زیسته و از آنجا بسمرقند رفته و پس از اندک مدتی در آنجا درگذشته و
وی را در جوار مزار عبید الله اهرار بخاک سپرده اند. (نقیس: ۱، ۷، ۶۲۳).

له: برای آگاهی بیشتر ر.ک. سمریه: ۹۵.

هم در آن شب بیمار شدند و حضرت حافظ قدس سره نیز بیمار شدند و ایشان را
 بمدرسۀ شاه بیگ خان آوردیم و حضرت مولانا عصام الدین در روز ششم از بیماری
 از عالم انتقال نمودند و از بیماری حضرت حافظ قدس سره چهارده روز گذشته بود
 که ایشان فرمودند که حضرت مولانا عصام الدین از عالم رفته اند و ما و سایر یاران که
 در خدمت ایشان بودیم انکار کردیم. ایشان فرمودند که الآن واقع دیدم که حضرت
 عزیزان قاضی قدس سره بر سر ما حاضر شده فرمودند که چون ما را پرتافتہ بمولانا عصام
 الدین رفته مولانا عصام الدین را کشته بر سر تو آمده ام حمد کردی که الآن برخاسته
 پیش ما آئی و همان ساعت ایشان را صحت تام شده و بالفور بر سر تربت حضرت
 مولانا عصام الدین رسیده از آن جا به بخارا رسیده به ملازمت حضرت عزیزان قاضی
 قدس سره مشرف گشته^۱

۵- "و حضرت جدی و مخدومی استادى و استاد العلماء حضرت حافظ
 التاشکندى قدس سره مى فرموده اند، بزرگى پیر را از بزرگى مریدى دانند. چون حضرت
 عزیزان قاسم شیخ قدس سره که بزرگى ایشان دلیل واضح و لایح است بر بزرگى حضرت
 مولانا ولی عزیزان. و بزرگى شاگرد دال است بر بزرگى استاد^۲."

۳- مولانا محمد صادق رحمه الله عليه

مؤلف، همچنین از این مرد که مفتی شهر کریمینه^۳ و معاصر عبد الله خان (سده ۱۰۵۰)

و مصاحب شیخ خدا داد (م ۹۳۹ هـ ق) بوده نام می برد و ایشان را استاد خود میخواند:

الف: "و حضرت زبدة المحققین قدوة المتقین استاذ العلماء استادی و مخدومی و سندی مولانا محمد صادق نور مرقدہ می فرمودند کہ چون حضرت مولانا عصام الدین قدس سرہ بزار فایض الانوار حضرت خواجہ احرار قدس سرہ تشریف آورده اند، ہمگی اکابر و علماء و فضلاء از برای ملازمت ایشان رفته اند و حضرت سلطان العلماء مولانا احمد قدس سرہ بدین ایشان ترفند و ایشان را بدان سبب از حضرت مولانا احمد باری پیدا شده. فرموده اند کہ "جمع شرکای ما در درس خدمت مولانا مسعود از ما مستفید می شدند، چون است کہ خدمت مولانا احمد بدین ما نہ آمده اند." و حضرت مولانا احمد شریک ایشان بوده اند."

بعداً در شرح احوال این استاد ارادت خود نسبت بر ایشان بیان دانشته و چند صفحہ در احوالات ایشان سخن می گوید. و می نویسد:

"و این مخلص می خواهد کہ بعضی از اوصاف حمیدہ خصال حضرت مولانا محمد الصادق قدس سرہ را بیان کند. چون می خواهد کہ این مجموعہ کہ در بیان اوصاف اکابر دین است خالی از ایشان نباشد ایشان در جمیع علوم یکسان زمان بودند و در غایت تکلیف و وقار بودند و در رعایت نیستی و شکستگی و دلاستگی بودند و باین طایفہ علیہ ایشان را ارتباط تمام بود و بحضرت عزیزان ما (شیخ خدا داد) قدس سرہ اخلاص و

مصاحبت تمام داشتند و صحبت ایشان بسیار می رسیدند و حضرت عزیزان را
برایشان التفات بسیار بود^{له}

ب۔ در تفسیر آیه "ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ط" از مولانا
محمد صادق رحمه الله علیه بدین گونه یاد می کند:

"استاذی و استاذ العلماء و جید العصر فرید الدهر مولوی محمد صادق نور مرقدہ
می فرمودند که مراد از امر مذکور درین آیت اباحت است زیرا که آیت کریمه
"فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا ط" دلالت
بر جواز ذکر جبر کرده است^{عج}

ج۔ جای دیگر در شرح احوال مولانا ولی محمد قدس ستره می آورد:
"حضرت استاذی و استاذ العلماء مولانا صادق قدس ستره می فرمودند که در
سمرقند در مسجدی در ملازمت و صحبت حضرت عزیزان ولی قدس ستره بودیم
و طریقه ایشان این بود که بعد از خواندن قرآن از اهل علم می پرسیدند که این جمله
از قرآن بحسب ترکیب چیست ؟ بعد از آن خود در سخن می شدند.
و هم در آن مجلس بعد از خواندن قرآن پرسیدند که این جمله بحسب ترکیب

له: لمحات : ۳۶۸.

له: الاعراف : ۵۵.

له: البقرة : ۲۰۰.

له: لمحات : ۱۳.

چیت به شخصی گفت فلان کلمه ازین جمله مبتداست. و دیگری گفت که مبتدا
بی خبر باشد. و ازین سخن وی حال حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره دگرگون
گشته. فرمودند که مبتدا بی خبر نمی باشد، مبتدی بی خبر است. حی گفته بذر آثره
مشغول شدند و بعد از آن در آن حلقه ذکر چشمان آنحضرت سرخ شده و بر هر که
چشم می افتاد از جای می رفت و آن مسجد از اهل علم و صوفیه و غیر ایشان پر بود
هنگی مستغرق شده سر از پائینی داشتند و مجلسی عظیم را گرفت ^{علیه}
د. واقعه ای روحانی دیگر از همین استاد نقل می کند:

«روزی حضرت عزیزان (بیرم شیخ) قدس سره بحضرت اعلم العلماء استادی و
مخدومی مولانا صادق قدس سره گفتند که ما روزی در خانقاه در ذکر بودیم. چون
چشم گشادیم، دیدیم که خانقاه از مردم پرند که ما این مردم را سرگز ندیده بودیم. و حضرت
مخدومی فرمودند که ملائکه گرامی باشند که در صورت آدمیان ظاهر شده باشند.
چون در حدیث است که ملائکه در زمان ذکر به مجلس ذکر حاضر می شوند ^{علیه}»

ه. در شرح حال حضرت افتخار شیخ ذکر مرشد ایشان حضرت شیخ محمد بکری می آید
و چند واقعه در شرح حال ایشان می نویسد بمجمله:

«و حضرت استادی و مخدومی اعلم العلماء مولانا صادق قدس سره بیر در علم حدیث
از حضرت شیخ محمد بکری مرخص بودند. می فرمودند که حضرت شیخ محمد قدس سره در تبع

علوم متبحر بودند و علم ایشان بی تعلّم و تعلیم بوده. والد شریف ایشان شیخ حسن بکری قدس سره چون اواخر عمر به مدینه و شریف رسیده اند، عرض کردند که یا رسول الله! محمد عامی است و چیزی نخوانده و عمر حسن به اخیر رسیده، محمد را بشما می سپارم. آوازی از روضه شریف برآمده که محمد را ما اقبال نمودیم.

چون شیخ حسن به مصر که موطن ایشان است تشریف نموده اند از عالم ارتحال نموده اند و همان شب که ایشان انتقال نموده اند، چون فردا شده شیخ محمد قدس سره دانشمند روزگار ظاهر شده اند^{له}.

آموزش قرآن و عنایت شیخ قاسم رحمه الله علیه

ضمن احوالات حضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره می نویسد:

«و این مخلص روزی در مجلس شریف آنحضرت بود و عم فقیر خدمت طاہر شیخ در پہلوی آنحضرت نشسته بودند، به فقیر عنایت نموده فرمودند که چرمی خوانی خدمت طاہر شیخ عرض کردند که «شمسیه^{له}» می خواند و قرآن یاد گرفته است. بر زبان آنحضرت سحرکت جاری شد که «او علوم ملا بلولوب سان^{له}»

له: لمحات: ۴۶۲.

له: «الشمسیه» در منطق از نجم الدین مرقدینی معروف به کاتبی، از کتاب های دسی

(کشف الظنون ۲: ۱۰۴۳).

له: یعنی پسر من حتماً ملا خواهد شد.

بعد از آن در خاطر من آمد که آشی که تناول می نمایند آن را به من عنایت نمایند
 بجز این خاطر چچه را از دست مبارک خود نهاده به خادم فرمودند که این آتش
 را به این خورد (= بچه) بده. و از آن آتش خوردم. همانا که این عنایت آنحضرت
 سرمایه محبت این محبت به این طایفه علیه گشت و هر روز محبت این مخلص بجز
 ایشان و محبان ایشان زیاده می گردد. امیدوارم که در محبت این طایفه علیه بمرم و
 از جمله محبان ایشان محشور گردم. "وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ"
 گوشه چشمی که مستثنا شوم را بنای جس
 سگ که شد منظور نجم الدین بنگان را برادر است

زیارت سؤل مقبول صلی الله علیه و آله و خط از آن قرآن مجید صروده و

و در آن وقت این مخلص سیزده ساله بود و در مقام یاد گرفتن قرآن شده بود و
 لیکن بجهت ضعفی تا زمان بیست و یک سالگی تأخیر یافت.

و اثر نفس شریف آنحضرت (شیخ قاسم) بود که شی عنایت الهی از خزانة
 نامتناهی در رسید و این بنده اشارتی دید که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم
 نشسته اند و در پهلوی چپ آنحضرت صلی الله علیه و سلم حضرت امیر المؤمنین عمر رضی الله
 عنه نشسته اند و حضرت صدیق اکبر رضی الله عنه دست این مخلص را گرفته به آنحضرت
 (ص) سپردند و آنحضرت صلی الله علیه و سلم به حضرت عمر رضی الله عنه خطاب کرده فرمود:

تلاوت

ه: الکلف: ۱۸. ه: لمحات: ۴۱۸-۴۱۹.

که این فرزند ابوجبر است. بعد از آن فرمودند که قرآن خوان و بفرموده آنحضرت
صلی الله علیه وسلم چند آیات قرائت کردم و چون از آن واقع باز آمدم به عنایت
و التفات حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم قرآن عظیم در مدت هژده روز یاد شد.
الهی از شفاعت قرآن این بنده مای غرق در بحار عصیان را محروم نگردانی و جرم ما را
باعث دوری مانگودانی. بیت :

تو به علم ازل مرا دیدی
عیب من دیدی و تو بخسیدی
تو به علم آن، من به عیب همان
رد مکن چونکه دیده بخسیدی^ط

سال نگارش کتاب :

از مطالب پیشگفته، و نکته زیر، سال نگارش "لمحات" بدست می آید :
"ای عزیز من بدانکه از زمان این واقعه مدت چهل سال گذشته بود که
این مخلص در زمان جمع مجموعه شریفه که در بیان مشایخ صفتیه است، اشارتی داد
که به عنایت آنحضرت صلی الله علیه وسلم مصافحه کردم. اللهم تقبل^ط
پیش ازین گفته بود "بجست ضعیفی تا زمان ۶۱ سالگی در یاد گرفتن قرآن تأخیر شد."

له : لمحات : ۴۱۹.

طه : لمحات : ۴۲۰.

چون زایش نگارنده ۹۷۲ هجری است پس در سال ۹۹۳ هجری ۲۱ ساله بوده است، و اکنون می گوید که از زمان این واقعه ۶ سال گذشته بود که در روزگار تألیف "لمحات" با آنحضرت (ص) مصافحه کردم. ازین روی - ۴ سال بر ۹۹۳ هجری می افزایم و ۱۰۳۳ هجری / ۱۷۲۴ میلادی سال تألیف "لمحات" بدست می آید و شیخ محمد عالم صدیقی^۲ در این روز ۶۱ ساله بوده است.

شیخ محمد عالم صدیقی^۲ در علوم ظاهری و باطنی از دانشمندان و عارفان بسیار استفاده نموده و کتاب "لمحات" پُر از واقعیاتی در رابطه با این گونه استفاده ها است که یاد کردن آن ها به دراز می کشد.

سخنوری:

مانه بیت در "لمحات" خواندیم که هشت بیت آن عنوان "ملولف" داشت و یکی بعنوان "لمحرره" در آن آمده است. و ازین معلوم می شود که شیخ محمد عالم صدیقی^۲ شعر هم می سروده است. برای شناسائی بیشتر آن نه بیت را اینجا می آوریم:

۱- اگر دلت با ذکر تو همزنگ نیست

ذکر تو بر قلب تو جز زنگ نیست

(ص ۲۰۸)

۲- عشق آمد علم تو مجهول شد

عشق آمد عقل تو معقول شد (ص ۳۷)

۳- زهر فراق یار به هر دم کشیده اند

زان زهر زهره های شیاطین دریده اند

(ص ۲۵۸)

۴- چو منصب تعلق بود ای پسر

تعلق حجابت بود سر بسر

(ص ۲۰۷)

۵- واجب آمد ترک • لایعنی آرز

آنکه لایعنی بود آنرا گداز

(”المحرره“ ص ۲۶۱)

۶- ز احوال غریب خود پرسی

اسیر بند و زندان ، با که گویم

۷- غریب و ناتوان در کوی بحیران

همه واصل به تو ، ما غرق حرمان

(ص ۲۵۷)

۸- چل و عشقتش به بود از علم تو

حسرت آرد عقل تو ، هم علم تو

(ص ۳۵۷)

۹- تعلق حجابست و بیجا صلی

چو پیوندها بگلی ، واصلی

(ص ۲۰۷)

همسران فرزندان:

از "لمحات" برمی آید که شیخ محمد عالم صدیقی^{رح} دو دختر امیر صنع الله قدس سره که مرید و خلیفه مجاز حضرت شیخ قاسم بود، را به همسری خود در آورده است (گویا بعد از مرگ یکی دیگری را گرفته است) مادر این امیر صنع الله حضرت بی بی محذور دختر شیخ خدا داد (م ۹۳۹ هـ. ق) بود. شیخ محمد عالم صدیقی^{رح} ازین دو زن دو پسر داشت خواجه عبدالرشید و امیر بهاء الدین^{رح} خود شش می نگارد:

"از خدمت بی بی محذور و مرجمها الله خدمت امیر صنع الله قدس سره مرید و مخلص و مجاز و منظور حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره اند و بعد از ایشان برحق عزیزان ما (خواجه خدا داد) قدس سره مرید شده، از ایشان نیز مرضی بوده اند. و از ایشان یک پسر و دو صبیبه که در عقد نکاح این مخلص بودند و ازین دو صبیبه دو فرزند ارجمند است، خواجه عبدالرشید و امیر بهاء الدین علیهما الله تعالی بفضله و اتقاهما بغایه و جعلها الله من الصالحین الراشدین.
آمین^س

وفات:

بنویشته استوری شیخ محمد عالم صدیقی^{رح} در سال ۹۷۲ هـ. ق. / ۱۵۶۴ م.

له: امیر صنع الله ابن امیر شاه از اولاد حضرت امیر دشتی قدس سره. (لمحات: ۲۳۷).

۵۲: لمحات: ۲۳۷.

۵۳: لمحات: ۲۴۰.

تولد یافت و در سال ۱۰۴۱ ه. ق. / ۱۶۳۲ م. وفات یافت. ^{له} ولی برصفه آخرین
 "لمحات" چاپ تاشکند (در سال ۱۳۲۷ ه. ق.) آمده است :
 "مؤلف هذا الكتاب ... عالم شیخ الصدیق العلوی المتوفی ۱۰۵۲ ه. ق.
 فی علیا باد ^{له} ..."

پس سال وفات مؤلف "لمحات" در استوری ۱۰۴۱ ه. ق. و در انجم "لمحات"
 چاپ تاشکند ۱۰۵۲ ه. ق. (۱۶۴۲ م.) آمده است. این نکته را در خدمت
 خوانندگان گرامی بگویم که استوری تاریخ مذکور را بدون استناد به هیچ مأخذی
 نقل کرده و تاریخی که در آخر لمحات (چاپ تاشکند) آمده از مصححین و چاپ
 کنندگان کتاب مذکور می باشد که از سرزمین نگارنده هستند. لذا می توانیم بگویم
 که ۱۰۵۲ ه. ق. برای تاریخ مرگ آن بزرگوار درست تر است.

مزار:

شیخ ابوطاهر سمرقندی ^س "نگارنده" سمریه که بسیار از "لمحات" شیخ محمد عالم
 صدیقی بهره مند شده است، درباره مزار فیض آثار حضرت عالم شیخ عزیزان ^ج
 می نگارد:

^{له} : استوری ۱ : ۹۸۳ .

^{له} : لمحات (چاپ تاشکند) : ۲۸۵ .

^س : ابوطاهر سمرقندی در سال ۱۲۵۱ ه. ق. زنده بوده است (سمریه : ۵۸) .

• "در موضع علی آباد از تومان شیراز که آن را تومان کا بد نیز گویند واقع است.
 ولد ارجمده حضرت مؤمن شیخ عزیزان و ایشان ولد ارجمند حضرت درویش شیخ
 عزیزان بوده اند، علیه الرحمة"

* * *

"لمحات من نفحات القدس"

سبب تألیف:

گذشته از "قذیه" و "سمریه" اسماعیل پاشا در "ایضاح المکنون ۴۰۸:۲" از این کتاب بنام "لمحات الانسیبه فی شرح النفحات القدسیه" یاد کرده است. بدون ذکر نام نگارنده و موضوع. پس از آن ها استوری از آن یاد کرده است. و "نسخه های فارسی" نیز نسخی از آن را در مدینه منوره نشان داده است. و این ناچیز آگاهی های بدست آمده از آن منابع و آنچه را از متن کتاب به دست آورده ام در اینجا می آورم.

له: سمریه: ۱۱۶.

له: نسخه ها: ۲: ۱۳۴۵.

سبب تألیف:

پیش از این گفتیم که شیخ محمد عالم صدیقی در سال ۱۳۳۳ هـ. ق. "لمحات" را تألیف کرده است. او در ذکر سبب نگارش آن می گوید:

"یار ما در خاطر این مخلص می گذشت که به مضمون حدیث صحیح "تنزل الرحمۃ عند ذکر الصالحین" عمل نموده احوال و اطوار پیشوایان و مجتبان این سلسله مغبطه مکرمه را که کبراء دین و عظماء اهل یقین اند؛ با وجود عدم استطاعت اعانت از ارواح مقدسه ایشان جسته بیان کند تا آن زمانی که اشارت پر بشارت از حضرت سلطان الطریقه و برهان الحقیقه قطب العرفاء غوث الکبراء شمس العارفین بدر الکاملین مسند العوارف شد الطوائف الثانی فی الله الباقی بالله العالم بالعلوم البرهانیة العارف للمرموز البسیّاتی خواجہ احمد العلوی الیسوی رحمہ الله به این بنده رسید.

له: وی در قصبه یسی از توابع ترکستان تولد یافته است و خلیفه سوم خواجہ ابویوسف بہدائی (م ۵۳۵ هـ. ق) بوده و گفته اند که "ایشان را نوودہ ہزار مرید کامل مکمل بود" در سال ۵۶۲ هـ. ق فوت کرده برای شرح حال او نگریدہ بہ: لمحات (چاپ حاضر) از ص ۳۸ تا ۱۲۳ و نفحات الانس و تحفۃ الزائرین و کنوز الاقیاء و رشحات (قدیرہ: ۱۰۹) شیخ شمس الدین ترک (م ۷۱۹ هـ. ق) از اولاد خواجہ احمد یسوی بود کہ از ترکستان بہ ہند آمد و مرید شیخ علاء الدین احمد ہابڑ (صدہ ۷۰۰ هـ. ق) شد و برخی گفته اند کہ مدتی در ارتش سلطان عیاض الدین بلبن (۷۶۴ هـ. ق/ ۱۲۶۵ م) می بودہ و بگفتہ مرشد در پانی پت (ہند) قیام و ہمان جا فوت کرد. (تاریخ مشائخ چشت: ۲۱۶).

بشی این مخلص اشارتی دید که بر پشت مبارک حضرت سلطان الطریقه قدس سره
 این بنده نشسته از معارف الٰهی سخن می کرده، هنگام قطب و قوت ظاهر گشته فریاد
 برآورده که صی بی ادب! حضرت سلطان الطریقه قدس سره فرمودند که ما بر آنیم که
 بر پشت مانشینید و از ما سخن گوید و آن اشارت باعث اقدام این کینه شد
 جمع و تالیف خوارق عادات و واردات حضرت ایشان، ادا هم الله الی یوم القیام.

بیت:

بدین امیدهای شاخ در شاخ
 بدرگاه تو ما گشتیم گستاخ^{له}

اهداء:

مؤلف این کتاب را بنام "الحاقان ابن الحاقان ابو الفتح امام قلی محمد بهادر
 خان ۱۲۵۵ هـ. ق) نواده عبداللہ خان محمدی و این مطلب را در ویبا جہ آورده:
 "محب علماء و درویشان بل محبوب قلوب ایشان پادشاه جهان شهنشاه
 زمان بحر جود و کرم الدنیا فی نظرہ کالعدم و ادخواہ مظلومان و اداستان ظالمان الحاقان
 ابن الحاقان ابو الفتح امام قلی محمد بهادر خان دام ظلل رافته علی دوران الزمان الٰهی مت
 مشایخ کرام و اولیاء عظام توفیق رفیقش کنی و باعث ترویج شریعت غرّ اوطرقت

له: لمحات: ۳.

۲: لمحات (چاپ ناسنگند): ۲۸۵.

حضرت مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم گردانی بدولت در دنیا و عصمت در عقبی نگاه داری
آمین رب العالمین^{له}

نام کتاب:

سپس می نویسد:

«و این مؤلف مشتی شد بلحات من نفحات القدس و مرتب گشت بر دو مقصد^{له}»

نسخه‌های خطی "لمحات"

از لمحات نسخه‌های خطی زیر راحی شناسیم:

۱- نسخه ای در مدینه منوره در کتابخانه عارف حکمت، به شماره ۳۵۵ ق. که در نسخه

۲: ۱۳۴۵ بدون ذکر از تاریخ کتابت آن ذکر شده است.

۲- نسخه ای در کتابخانه گنج بخش (مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان)

به شماره ۸۷۲۸ که بخط نستعلیق خوش در ماه جمادی الثانی ۱۲۵۱ ه. ق. کتابت

شده، ۴۴ ص. (چاپ حاضر).

علاوه بر این از نسخه چاپی "لمحات" (چاپ تاشکند در سال ۱۳۲۷ ه. ق) بر

می آید که آن چاپ با مقابله چند نسخه خطی انجام گرفته و این می رساند که نسخه‌های دیگری

له: لمحات: ۶. له: لمحات: ۷. له: نسخه سوم در کتابخانه صولت بهند است

که اخیراً آن وجود آن با خبر شده ایم.

از این کتاب در آن منطقه وجود داشته است که شاید هنوز نیز بعضی از آنها باشد که مایهچ اطلاعی در مورد آنها نداریم.

ابوطاهر سمرقندی نیز در "سمریه" چند بار از "لمحات" یاد کرده و در تالیف "سمریه" از کتاب مذکور بسیار استفاده کرده است^۱ و این نشان می‌دهد که "لمحات" در میان صوفیان و دانشمندان روزگار و محیط وی متداول بوده و کسان زیادی از آن مستفید گردیده اند.

نخستین چاپ "لمحات"

"لمحات" بار اول به تصحیح قاری تاشفولاد و ملا شاه احمد اشاشی^۲ و با مقابله چند نسخه خطی در سال ۱۳۲۷ ه. ق. به وسیله مطبع علم الحسینی تاشکندی^۳ در ۲۸۵ صفحه چاپ گردید (اصل کتاب در ۲۴۴ صفحه و از ص ۲۴۵ تا ۲۸۵ نیز چند رساله مختصر و نوشته‌های دیگر است که مطالب آن با موضوع همین کتاب بی ارتباط نیست) و در صفحه ۲۸۵ نیز مصححین سطرچند راجع به مؤلف نوشته‌اند که عیناً نقل می‌کنیم:

"مؤلف هذا الكتاب العاد الرباني والعامل الصمداني عالم شيخ الصديقي

۱. رساله سمریه احتمالاً در سال ۱۲۵۱ ه. ق. نگاشته شده است (سمریه: ۸).

۲. سمریه: ۸۶، ۱۱۱، ۱۱۵.

۳. ر. ک: "چند یادداشت و فهرست اعلام..." سمریه: ۱۱۹-۱۴۲.

العلوی المتوفی ۱۰۵۲ هـ. ق. فی علیا باد قریة کبیرة من قری سمرقند فی عصر السلطان
ابی الفتح امام قلی محمد بها در خان حقیقہ عبد اللہ خان المشہور المتوفی ۱۰۵۵ هـ. ق.
قدس اللہ اسرارہم...

مرکز تحقیقات خطی کوشید که نسخه‌ای از این چاپ را به دست آورد و برای
به دست دادن چاپ بهتری مورد استفاده قرار دهد ولی نشد. ناچار همان نسخه
خطی متعلق به مرکز تحقیقات برای استفاده دانشمندان به صورت تکثیر گردید
این حقیر نیز کار تهیه فهرست اعلام و پیشگفتار را عمده دار شد. با مطالعه سمریه از
چاپ "لمحات" در تاشکند آگاه شدم. از آقای استاد احمد منزوی که آن روزها عازم
ایران بودند، درخواست کردم که "قندیه" و نسخه چاپ تاشکند از "لمحات" را برای این
کار تهیه کنند که "سمریه" و فتوی "قندیه" را آوردند ولی نشانی از لمحات نیافتند.
در سفر لاهور از جناب آقای محمد اقبال مجددی اطلاعاتی درباره "لمحات" خواستیم
و ایشان در نامه مؤرخه ۸/۸/۱۹۸۴م اطلاعاتی چند فراهم نمودند که از ایشان
و اولیای مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان و همزینیک مردانی که مراد در این کار
یاری کرده اند سپاسگزارم.

با پوشش از این که چون نسخه خطی لمحات متعلق به مرکز تحقیقات از سهواً ^{تعلیم}
کاتب عاری نیست و نسخه دیگری هم برای تصحیح آن یافت شد، ناچار چاپ حاضر
که از روی آن افست گردیده سهواً تعلیم حائضی هم دارد و مافقط در ضمن فهارس توانستیم
آنچه را در متن به صورت غلط آمده به شکل صحیح ضبط کنیم.

له نامه آقای محمد اقبال مجددی مؤرخه ۸/۸/۱۹۸۴م.

موضوع "لمحات"

موضوع "لمحات" علاوه از توضیح در مورد ذکر جبر، شرح احوال و کلمات و اشتغالات و روابط بزرگان و عارفان سلسله زکیه جبریه سمرقند و بخارا و منطقه ترکستان است. مؤلف آن در دیباچه می نویسد:

"و این مؤلف مستثنی شده به "لمحات من نفحات القدس" و مرتب گشت بر دو مقصد. مقصد اول (ص ۷-۳۸) در بیان آیات و احادیث و روایات و آله پر جواز و سنت (بور) و استیجاب ذکر بر سبیل جبر. مقصد دوم (ص ۳۸-۴۱۲) در بیان خوارق عادات و واردات و الملمات مشایخ کرام این سلسله شریفه جبریه قدس الله اسرارهم ^{علیه السلام}

نگارنده در بسیار جای های "لمحات" از "صوفیه زکیه" و سلسله شریفه علییه زکیه نام برده است. و نیز می نویسد: "مقصد ثانی که در بیان مشایخ کرامی قدس الله اسرارهم سلسله علییه زکیه صغیره فقیریه ست"

۱. نگارنده "لمحات" و صوفیانی که ذکر ایشان در "لمحات" مذکور است تعلق به شاخه ای از سلسله خواجهکان ترکستان دارند که به ذکر جبر می معتقدند و صوفیان سلسله زکیه جبریه "ذکر جبریه" را جبریت خواجه یوسف بهمدانی (م ۵۳۵ ه. ق.) مرشد خواجه احمد سیوسی نسبت می دهند که ذکر جبریه را ترویج می کرده اند (لمحات: ۱۴). و عارفان دیگر سلسله خواجهکان به پیروی خواجه عبدالحق غجدانی (م ۵۷۵ ه. ق.) مرید خواجه یوسف بهمدانی مریدان خود را به ذکر خفی ترغیب می کرده اند. (لمحات: ۳۸).

۲. لمحات: ۷. ۳. رک: "لمحات" ص ۳، ۴، ۷، ۱۶، ۴۵، ۳۲۸، ۳۸۵، ۴۵۴ و غیره.

سلسله صوفیه زکیه جهریه

نکته دیگر که می بایست در این جا بدان اشاره کرد، این است که این سلسله صوفیه زکیه جهریه در اصل همان سلسله خواجگان است که بعداً به نام خواجیه بهاء الدین نقشبند به "سلسله نقشبندیه" معروف گشت. برای اثبات این مطلب به اشارت زیر توجه کنید:

خواجہ احمد یسوی (م ۵۵۶۲ هـ. ق ۱۱۶۶ م) خلیفہ سوم خواجہ ابویوسف ہمدانی درگذشته ۵۳۵ هـ. ق. یکی از نامی ترین عارفان سلسله خواجگان بوده. زنجیره طریقت صوفیان زکیه جهریه تا خواجہ یسوی بدین قرار است:

"شیخ خدا داد خراسانی (م ۵۹۳۹ هـ. ق.) مرید شیخ جمال الدین مرید شیخ خادم مرید شیخ مودود مرید شیخ علی مرید شیخ ال تا مرید صدر تا مرید زنگی تا مرید حکیم تا مرید خواجہ احمد یسوی قدس اللہ اسرار ہم بوده اند."

و شرح حال ہمہ بزرگان مذکور و خلقای شیخ خدا داد و آبا و اجداد نگارنده "لمحات" در "لمحات" موجود است.

سلسله خواجگان

نگارنده "تاریخ مشتایچ پشت" می نویسد:

"سلسله خواجهکان از بهر سلسله های صوفیه قدیمی تر است. این سلسله در ترکستان بنیاد نهاده شده مشهور تر و بزرگ تر از تمام مشایخ این سلسله خواجه محمد آقا یسوی^۱ (۵۶۲ هـ. ق. / ۱۱۶۶ م.) است و بعد از ایشان خواجه عبدالحق غجدوانی^۲ (۵۷۵ هـ. ق. / ۱۱۷۹ م.) بوده است.

در این سلسله اصطلاحات زیر وضع گردید و مفاهیم مربوط به آن ها جزء لازم نظام روحانی آن شناخته شد.

بهوش در دم - نظر بر قدم - سفر در وطن - خلوت در انجمن - یاد کرد - باز نگاه داشت - یاد داشت.

خواجه آقا یسوی^۱ و خواجه عبدالحق غجدوانی^۲ کوششهای زیادی برای ترویج این سلسله نمودند. ولی مقبولیت عام دادن به آن نصیب خواجه بهاء الدین نقشبند^۳ (۷۹۱ هـ. ق. / ۱۳۸۸ م.) بود و بعد از ایشان این سلسله به نام "نقشبند" مشهور گشت.^۴

مؤلف "لمحات" هر جا که خواجه احمد یسوی^۱ را نام می برد ایشان را با عنوان "سلطان الطریقه" یاد می کند. نیز در آغاز مقصد دوم که در بیان مشایخ گرامی سلسله علییه زکیه صغیه فقیریه است می نویسد:

"ای عزیز من بدانکه معلم این سلسله شریفه و سلسله شریفه خواجهکان قدس الله

۱: خواجه احمد یسوی.

۲: تاریخ مشایخ چشت: ۱۳۰.

اسرار ہم حضرت خضر است علیہ السلام. چنانچہ صوفی دانشمند رحمۃ اللہ علیہ در مناقب سلطان انطریقہ (د احمد بیسوی) قدس سرہ فرمودہ اند کہ استاد ایشان حضرت خضر علیہ السلام. و در "نفحات الانس" مذکور است کہ تعلیم ذکر را بر سبیل خفیہ بر حضرت خواجہ جہان (عبدالحق مجذوبانی ^{رحمۃ اللہ علیہ}) قدس سرہ حضرت خضر علیہ السلام کر ^{اند}

محمد زید را پنجاغفر ذوبہ و ستر عیوب

ذوالحجہ ۱۴۰۵ھ ق
شہر پور ۳۶۴ھ شمس
پستامبر ۱۹۸۵ م

۱۳۱۔ محلہ غازی آباد نزد وھوک سیدان۔ راولپنڈی

لہ: خواجہ عبدالحق مجذوبانی مرید خواجہ ابو یعقوب یوسف ہمدانی (م ۵۳۵ھ ق).
لہ: لمحات: ۳۸.

لمحات من نفخت القدس

جماشته

شیخ محمد عالم صدیقی علوی

پیشگفتار و فہارس

محمد نذیر رانجھا

مرکز تحقیقات فارس ایران و پاکستان
اسلام آباد

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حمد و سپاس بقیاس مرخصه و تدری که عارفان
 احادیث از ادراک کمال و قاصد کاشفان بارگاه صمدیت
 از افهام مقال و فائز و آصفان بحج زبانی محبت از
 تبیان مجاد و کاسر فاکران بوستان معرفت از ذکر آن
 مقاصد او حاسر و رود نامست سنای بر حضرت مصطفوی

مُحَمَّدٌ تَوْصِيفٌ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ مَوْلَاؤُ هُوَ الْحَقُّ
 فَاسْتَوِي وَمَوْلَاؤُ هُوَ الْحَقُّ الْأَعْلَى ثُمَّ قَدْ نَبِي فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ
 قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ
 مَا رَأَىٰ يَبْعَثُ اللَّهُ جَاءَتْهُمُ الْقَحْرُ نُورُ الْمَدَىٰ بِشَرِّهِ بَسَاتِ
 أَنَا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَسِرَاجًا مُنِيرًا وَبِ
 الْكَلَامِ أَصْحَابَ عِظَامِ حَضْرَتِ نَبِيِّ كَهْمُودِ تَجْمِيدِ تَجْمِيدِ

و یبک ربکا محموداً صلی الله علیه و آله و صحابه الطین
 الطاهرین جمعین اما بعد یقول العبد الفقیر الی الله
 محمد العالم اصدیق العسوی ثبته الله سبحانه علی
 محبته چون ترا کمین لا بهوا و هو س قلاطم و سوسه
 شیطان در نفس شایده این آلوده قیل قال که مال کلال
 و مال است می شد ناکا و عنایت از لیست گیری کرده
 توفیق رفیق گشته در ظل حمایت بار یافتگان سلسله
 شریفه علیته زکیه فقریه قدسیه شده در ملک امان
 و بنده کان ایشان گردیده و کلبهم ماسطوره غمیه جویید
 رباعی تو بعلم ازل مرا دیدی بحسب من دیدی تو بخیریک
 تو بعلم ان من بعیت همان ندو کن چونکه دیده بخیریدی
 بار بار در خاطر این مخلص می گذشت که بمضمون حدیث صحیح
 تشرالرحمه عنه ذکر انصالحین عمل نموده احوال اطوار ایشان
 و مجتبان این سلسله متعظمه مکرره را که کبریا دین و عظمای مثل
 یقین اند با وجود عدم استطاعت عانت از ارواح مقدسه

ایشان جسته بیان کند تا آن در نامه شارت پر شارت از
حضرت سلطان الطریقه و پیران الحقیقه قطب عرفا غوث الکبر
شیخ العارفین در اکاملین پسند العارفین سند الطوائف
الفاظه البشائر بالتدایع العالم بالعلوم البرهانیة اعراف
للایموز السجانیة خواجہ احمد عسکریو رحمۃ اللہ باین
بندہ رسید شہابی بن مخلص اشارتی دید کہ بر پشت مبارک
حضرت سلطان الطریقه قدس سرہ این بندہ نشسته از معارف
بانی سخن میگردد و بنا کاه قطب وقت ظاہر گشته فرمایا و بر او
بحی فی و ب حضرت سلطان الطریقه قدس سرہ فرمودند کہ ما بر اینم کہ
بر پشت بنشیند و از ما سخن گوید و آن شارت باعث قدام
این کمینہ شد بر جمع و تالیف خوارق عادات و وارو
حضرت ایشان و صحابہ ایشاں ادا مہم اللہ الی یوم المقام
بت بدن پسید ہاشاخ در شاخ بدر کاه تو گشتیم کستخ
ای سخن نرزمین بدانکہ بہترین سعادت آنست کہ محبت در ایشان
و عالمان شہر کہ عقاید صافیہ ایشان بنا بر اصول صحیحہ صحیحہ

از کثرت شت و اجماع است و مؤید است بدلائل نقلیه و شواهدیه
و باین مرفوق و وجدان و صاحب کشف و عیان اند قد قبل
الله سبحانه و جذبه الیه بطفه بقت لهم منه الحسنى و الرهم
کلمه التقوى فتموا عن الله و ساروا الى الله و تعرضوا عن
ما سوى الله خرق الحجب الوارهم و جالت حوال العرش اسرارهم
و آرباب عزایم و خواص مؤمنانند و مؤیدان مذهب و عقاید
اهل سنت و جماعت اند و از بدعتها و ضلالتها دور دور
نجوم آسمان هدایت و رجوم شیاطین غوشت اند نورالکین
فیض الله عنین و قمع المبتدعین و حجة لاهل السنة و المؤمنین اند
و علی الحقیقه این زنده دلائل اکاده بر روش حضرت مصطفی صلی
الله علیه و سلم و بر روش صحابه کرام او و تابعین و تبع تابعین
و سلف صالحین رضی الله عنهم اند و حسن قندها باخبار و صد
اقتدار با ثمار لازم ایشان است و بمنین صدق التجا بحضرت
و آب جل ذکره و ایما حسن عتصام علی الله و هم بفضل الهمی
و فیض نبوت سب طریقه ایشان است و در عقاید صحیح حق صریح

برایشان کشوده و سابقه عنایت از لیه مخ هوا و عناد و عرق
 ترشح و خلاف از دل های ایشان بر کشیده و دل های ایشان را
 محل رحمت خود گردانید چنانچه فرموده **وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ**
إِلَّا سَنَ رَجِمُكَ و محبت ایشان باعث شرافت ازلی و
 موجب کرامت لم یزلی است چه محبت ایشان محبت خدا
 و رسول است چنانچه حضرت مسالت پناهی صلی الله علیه و سلم
 می فرماید **اللَّهُمَّ إِنِّي بِكَ حُبٌّ حُبُّ مَنْ يَحِبُّكَ الْعِلَّ**
الَّذِي قَرْنِي حُبُّكَ چون درین آوان بر بنی آدم مل بر یکی
 علم واضح و لایح است که محبت محب علما و درویشان بل محبوب
 قلوب ایشان پادشاه جهان شهنشاه زمان بحر خود
 و کرم الدنیا و نظره کالعدم دادخواه مظلومان دادستان
 ظالمان الخاقان ابن الخاقان ابو الفتح امام علی محمد خاان
 دهم طلال اُفنه علی دوران الزمان امی بحریت شیخ کرام
 و اولیا عظام توفیق رفیقش کنه و باعث ترویج شریعت
 و طریقت حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم گردانید و دست

وعصمت ودر عقبی نگاه داری امین رب العالمین این یوسف می شد
 بهجات من نجات تقدیر مرتب گشت بر دو مقصد قصد اول
 در بیان آیات و احادیث و روایات و آله بر جواز و شست
 و استحباب کربس بیل جمع بر مقصد دوم در بیان خوارق عاده
 و واردات و الهامات شیخ کرام این سلسله شریفه جبریه
 قدس سره ارحمنا آیات قوله تعا وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ وَقَالَ
 تعا وَآيُوبُ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ وَقَالَ تعا وَنُوحٌ إِذْ
 وَهَبَ لَهَا فِئْطَنَ أَنْ كُنْ لَقَدْ عَلَيْنَا نَوْمٌ فَأُولَئِكَ الْأُمَمُ
 وقوله تعا وَذَكَرَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا أَيْنَ
 آيَات و لالت برصد و رووق ذکر جبر و وعاکر و ه از منبیا
 علیهم السلام چون نوح و ایوب و یونس ذکر یا علیها السلام
 چه عند مزارع صوت است چنانچه جوهری در صحاح گفته که
 البنداء رفع الصوت و امام فخر الدین رازی در تفسیر سوره
 من شرط البنداء الجهر و در مخاف مذکور شده که البنداء الله
 باجهر الاصوات و در مطلع مذکور شده که البنداء رفع الصوت

این سلسله شریفه
 شست عظام لا و باج
 جمع البنداء الجبریه
 و البنداء الجبریه

بالذات و قوله تعالى وكنتموا الحق وكنتم تعلمون حق سبحان
 و تعالى خطاب بعلما بنی اسرائیل گروه بنی می کند ایشانرا
 از پوشیدن حق و میگوید که حال آنکه ای مقتدایان بنی
 اسرائیل عالمند باحق حق تعالی حق را از خلائق می پوشید
 تا جاها را از حجب و پرده بپوشانید و بگوشتهای ناشنوا آسمان حق
 نکنند چنانچه قاضی مضای قدس سره در تفسیر این مقام
 گفته که کانهم نهوا عن الاخفاء علی سنن لم یسمعه بدین جهت است
 این مسئله سریفه قدس سره از هم ذکر را بر سبیل جمع و انکار
 گویند تا گوشها بشنود و هموشها در رو و بر عارف شفق
 هموشند باید که از برای عارف بقیه راستمنند با و از بلند
 چون فی نفس باید که کند پست و از لبش نوحایتهای او
 و از فراق و از شکایتهای او و قوله تعالى یا ایها الناس عبدوا
 ربکم الذی قاضی مضای قدس سره فرموده که کلمه یا که از برای
 ندای بعید است ذکر گروه و اشاره کرده با آنکه بنده بحق سبحان
 بحسب بغایت و درست و اهل محبت فرموده اند که محبت

بدین جهت ذکر را مبست گفته فرماید که کنند و اظهار شوق و
 هجران کنند و قوله تعا وَمَنْ لَمْ يَمُنْ مَعِ سَاجِدًا
 آن نیز گرفته اند و معنی فرخنده است یعنی چه کسی که سجده نکند از
 سیکه منع کند ساجد ایراد از آنکه ذکر کرده شود و در

نام خدای را وحی نماید و رضا پس سجده گویند این است دلالت
 بر ذکر هر کرده چه ذکر حقیه است مطلق نیست ظالمی آنکه منع
 آن کند بس مفسود آن باشد که سیکه منع کند از ذکر هر
 در ساجد خدای گشت ظالمترین ظالمان است و حمل ذکر بر صلوٰه
 بلا ضرورت نیک نیست چنانچه نزد اهل دانش ظاهر و هویدا
 و قوله تعا قَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ
عَقْدَةً مِنْ لَدُنْهُ يَفْقَهُوا قَوْلِي و حمل لی وزیر این اهل
 هر و آن خجسته اند و به از برای و نه که فراموشی کنی تسبیح گشت
 و ذکر گشت نیز یعنی گفت بوسی علیه السلام ای پروردگار
 شرح بکن از برای من سینه مرا و نهان ساز از برای من کار
 مرا که تبلیغ احکام و ارشاد نام است و بگردان از برای من

از اهل حسن بیرون را که برادر من است محکم گردان بوی یاوری
 و شریک گردان وی در کار من که نبوت است تا آنکه تسبیح ترا
 بسیار گویم و یاد تو بسیار کنیم و ازین جاست که شیخ این
 سلسله شریفه قدس الله سرار هم ذکر را بلند گویند تا ذکر
 بسیار شود چنانچه ظاهر است و قوله تعالی يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
آمِنُوا بِاللَّهِ یعنی ای مؤمنان ایمان آرید عین مد اوم ایما
 و ثابت در ایمان باشید برین معنی قاضی رضا وی قدس سره
 تصریح نموده طریق استدلال آنکه قرار بمیان بشرط در ایمان
 و یا بطریق و دران و مقصد شیخ این سلسله علیه و کتبه قدس سره
 سرار هم آنست که ذکر را بلند گویند که دال بر ایمان است تا آنکه
 شاهد بر ایمان بسیار گردد و بهمنون هر با منو عمل نمایند که مثل
 مرتبه هر دلالت بر استجاب میکنند چنانچه در مجموع برین تصریح نمود
 و قوله تعالی قَالَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَأَطِيعُوا أَمْرًا و آتی کلام و نحو تَمَّ لَكُمْ تَقْوَاكُمْ و أَطِيعُوا
أَمْرًا و تَمَّ لَكُمْ تَقْوَاكُمْ و أَطِيعُوا و تَمَّ لَكُمْ تَقْوَاكُمْ و أَطِيعُوا

اِنِّیْ دَعَوْتُکُمْ جِبَادًا اِنِّیْ عَلَّمْتُکُمْ وَهَرَبْتُ لَکُمْ هَرَارًا اَنْتُمْ
 اسْتَغْفَرُوا لَکُمْ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًا یَعْنِیْ کَفْتُ نُوْحَ عَلَیْهِ السَّلَامُ
 ای پروردگار منم خواندم قوم خود را و رشت روز بسزاید نکرد
 خواندن من ایشانرا که فرار را از من و بدتر شیکه من هر وقتیکه
 خواندم ایشانرا که وندگیشان خود را و کوششهای خود را که
 نشوند کلام حق را و کشیدند جامهای خود را بر سر خود تا بنهند
 مریخ را و از حد در کنند و بزرگداشتن خود را بزرگداشتن
 و بدتر آنکه منم خواندم قوم خود را با سلام بلند و آشکارا و نه با بس
 کفتم هر شش خواهید ای قوم من خود را از کنا بان خود بدتر شیکه
 پروردگار من هست پرزنده مرا کنا بان شما را طریق هست لال
 آنکه مقتدای اهل محبت نیز ارشاد عوهم و خواص را بر سبیل
 و نهان کنی پس آنچه طریقه حضرت نوح است علیه السلام تا از
 طوفان نفس بریند و از غرق شدن در بحر هوا و هوس کجاست یابند
 وَ قَوْلُهُ عَلٰی قُلُوبِنَا نَحْنُ نَحْنُکُمْ فِی ظُلُمَاتٍ اَلْبَیْرَةِ نَحْنُ نَحْنُکُمْ
 وَ خَفِیَّةٌ یَعْنِیْ کَبُوای مُحَمَّدٌ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّمَ کَسَبَاتِ مُمِی

شما یازده در تارکیمای بروجرا نشداید آن در حالی که میخوانند
 خدا را آشکارا و نهان چنانچه قاضی پضاوی قدس سره
 در تفسیر این آیت باین معنی تصریح نموده گفته که ای معنن مبین
 و از تفسیر کواشی منقولست که تصریح زاری آشکارا کردن است و
 امام فخر الدین رازی قدس سره و در تفسیر کبیر فرموده که ضرع
 فلان اعلان اذ انظر فله له و هم در تفسیر این آیت استمار
 وجدی العلامة لهروف بالی فظ التا شکندی قدس سره
 فرموده اند که مراد از تصریح اعلان است و ازین بیان واضح و لا
 شد که آیت کریمه اَوْعُوا لَكُمْ تَقْرَعًا وَخَفِيَةً و خفیه دلالت بر نهی
 از دعا بطریق جهر کرده است چه معنی این آیت آن باشد که بخوانید
 پروردگار خود را آشکارا و نهان و عن ابن عباس و الحسن البصری
 رضی الله عنهما و شیخ الامام نجم المله و الدین عثم شافعی
 و الفقیه ابواللیث رحمهما الله ای او عوه علانیة و ستر او شافع
 او را و این معنی را از شیخ غیر قدس سره نیز نقل کرده است و
 از ضحاک شافع مصباح منقولست که خفیه از جمله اصد است بمعنی

جبر نیز آمده است و جوهری در صحاح گفته که قال لا صمعی خفیت
 و خفیه کتمه و خفیه ایضاً الخیره و همون الاله و بر تقدیر آنکه
 مراد از تضحیه حال آنست که باشد چنانچه در صحاح گفته که تضحیه ای
 اهل المائمه و مراد از خفیه کتمان باشد چنانچه تضحیه میضای
 قدس سوره این معنی است عباد از کشف کرده و افاده نموده
 گوئیم مراد از امر ادعوا اباجا و جوار باشد نه وجوب بنا بر جواز
 و ذکر طریق جهر چنانچه آیات سابقه و دلالت بر آن کرده و ایضاً
 استنادی و هشاد العلماء و حیدر حضرت سید الله بهر لومی
 محقق الصدوق گوید مرده میفرمودند که مراد از امر مذکور
 آیت اباجت است زیرا که است کریمه فاذا کروا الله کذا که گاه باکم
 افواشد و ذکر اولالت بر جواز ذکر جهر کرده است تا جمع بین این
 واقع شود و یا گوئیم که بر تقدیری که مراد از امر ادعوا استجاب
 و یا وجوب باشد دلالت کند بر اولویت خفاء و یا وجوب عا
 چنانچه گویند که الاخفاء دلیل لاخلاص اولویت یا وجوب
 بر تقدیری است که مقصد مجرد دعا و ذکر باشد پس اگر

اعراض صحیح ذکر باشد چون استماع غیر و حفظ آن اولی است چنانچه
 امام نوآوری قدس سره در تتمه برین معنی تصریح نموده و میگوید
 مراد از دعا غیر ذکر است فرموده اند که دعا آنست که مشوب
 باشد و ذکر آنکه مشوب بطلب باشد بدین جهت صحاح حدیث
 حدیث باب لذكره و باب لا تعا کویسد و حضرت خواجہ جمال
 خواجہ عبدالحق قدس سره در دروس از امام قشیری قدس سره
 از معنی این آیت سوال کردند امام فرمودند که این تسمی است
 از اسماء الرالی و قوله تعا لا یحیئ الله الجمره بالسوء بقول
 الامین ظلم قاضی میضای قدس سره در تفسیر الامین ظلم فرموده که
 الاجبر من ظلم بالذعاء علی الظالم و لظلم منه یعنی دوست
 نمیدارد و خدای آواز بلند کردن به بدی مکرر آواز بلند
 کند بیکه مظلوم است بطریق دعای بد بر ظالم و اظهار ظلم ظالم
 چنانچه در حدیث آمده که دعای مظلوم در حق ظالم استجاب
 و بسبب نزول این آیت آنکه مردمی ممان قوم شدند و آن قوم
 وی را طعام ندادند بدین سبب آن مرد ازین قوم نکایت کرد

و بعضی آن مژوم را ازین کثایت عتاب نموده منع کرده و این
آیت نازل شد یعنی کثایت آن مردارین قوم نیکت چنان
مردم مظلوم است لکن این آیت از وجه دلالت بر استجاب
جبر کرده است که آنکه حق سبحانه و تعالی جبر را تقید بوجوب کرده است
و علامت غیبت چون شیخ عبدالقادر و شیخ وی گفته اند که حسن
آنست که نفیر بر قید وارد است نه بر نفی برین نسبت بر حال
آن باشد که خداوند تعالی دوست میدارد و جبر به بدی را
و دوست میدارد و جبر بخیر را چنانچه آیت وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ
فقط ای مؤمنان منسوب است و شک نیست که دعا و ذکر
خیر است و دوم آنکه تقید بوجوب دلالت میکند که جبر بخیر جاری باشد
زیرا که اصل در شیوا جواز است سیوم آنکه إِلَّا مَنْ ظَلَمَ چنانچه
تفسیر آن گذشت دلالت کرده بر استجاب عامی مظلوم بر ظالم
و ازین استنباط بدو وجه سند لال میتوان کرد و بر استجاب
دعا و ذکر بطریق جبر اول آنکه این استنباط صریح دلالت کرده
بر استجاب عامی مظلوم بر ظالم بطریق جبر و دوم دعا و ذکر بطریق

جبر بر ظالم بر بقدریکه محبوب خلایق باشد و عامی خیر بروی
 بطریق اولی محبوب باشد چنانچه است کریمه و عباد الرحمن الذین
 یتشون علی الارض هونا و اذا خاطبهم الجاهلون قالوا
 سلاما و لالت برین معنی دارد و هذا المعنی دقیق فتدبر
 و عارف روم قدس سره درین مقام فرموده اند که مستشوق
 ترا گویند زرقانی سالوس شکوہستم دو صد چند ان
 می روزه و کرا ز خشم و شتاب و همدت روان شو خوش
 دل خندان می شوی و چه دیگر آنکه اکابر این سلسله علیه ذکیه
 قدس سره هر اهرم جبر ذکر طرود را ندان شیطان بعین منجمد
 بشخص حقیقه ذکر جبر این طایفه عالیه و عامی ظالم بطریق جبر
 بر ظالم باشد ملجای غیبه بر من بعضی از کوتاه نظران را
 کمان است که است کریمه و اذکر ربکم فر نفیک تضرعا و خفیة
 و دون الجهر من القول بغد و و الاصال و لا تمکن من لغای
 و لمت بر منی ز جبر ذکر کرده باشد جواب آنکه اسهل تفسیر فرموده اند
 از ذکر درین است مراد قرات قرآن در نماز است چون پیش از

مَرُورِ اِنْ اَيْتِ دَر جَمِيعِ صَلَوَاتِ جَهَرِ قِرَاةِ سِيَكِرِ وَ هَا نَدَوْرِ
 اَيْتِ حَكْمِ بَاخْفَا دَر جَمِيعِ صَلَوَاتِ شَدَهْ وَايْنِ حَكْمِ نِيَزِ مَسْوُوحِ شَدَهْ
 اَيْتِ وَلَا تَجْنَحْ تَصَلُّوْكَ وَلَا تَخَافْ سَبَا وَ اَتَمَّعْ بَيْنَ ذَلِكِ سَيَا
 چنانچه در مفصلات مذکور است و بر تقدیری که مراد مطلق الذکر باشد
 گوئیم جهر را درین نفر که دون الجهر است تفسیر کرده شده است بقول
 بسراوان باشد که جهری که بطریق قول باشد و بسراوانی یک
 نیست بر تقدیریکه امر اذکار را برای استحباب باشد چنانچه مذکور شد
 نفر بر قید واروست والا ذکر بالقول چندان فایده نیست جهر
 عین قول است و اَيْضاً لَفْظٌ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِيْنَ مشتمل بر
 و قاضی مضامینی قدس سره در تفسیر دون الجهر فرموده اند که
 مستکماً کلاماً فوق است و دون الجهر این سخن قاضی دلالت میکند
 بر آنکه کلمه دون مقابل فوق است بمعنی تحت پس معنی آن باشد که
 ذکر بین این باید که واقع شود نه در کمال اخفا و نه در کمال جهر و شیخ
 الشیخ شیخ عبدالقاهر البونجیب شهروردی اصدیق قدس سره
 این است را چنین معنی فرموده اند که تقریباً آنکه تر از فرسنگ

و در آن لحظه من بقول الموقوفه الجهر اید این سخن آنکه حضرت
 پیغمبر صلی الله علیه و سلم شب سیری کردند چون بنهر حضرت
 صدیق اکبر رضی الله عنه رسیدند و دیدند که ایشان قرات
 قرآن را بغایت پست می کردند و بنهر حضرت عمر رضی الله
 عنه رسید معلوم شد که ایشان بغایت بلند قرات می کردند
 چون صبح شد از سر آن او سخن پرسید و اند حضرت صدیق
 اکبر رضی الله عنه عرض کرد و اند که مرشود آنکه مرشود
 و حضرت عمر رضی الله عنه عرض نمود و اند که مقصود شیطان
 ملعین است و پادار ساختن خفتگان از خواب و تنبیه بندگان
 آن حضرت صلی الله علیه و سلم حضرت صدیق اکبر را فرمود که
 از آنکه می خواندید بلند تر خوانید و حضرت عمر را امر کرد
 که از آنکه می خواندید پست تر خوانید پس حاصل این حدیث قرات
 بین همین است و قوله تعالی و نحن نَسُجُّ مَجْکَرٍ تَقْدِیسَ لَکَ
 مع ملک بام فلک در صوامع قدس و خطایر آن شام تا صبح
 و از خلق تا غیب می کرد و غفلت و بی شایسته شبست و روزمه

تقدیس و تسبیح می سرسید در حقایق که از مصنفات امام
ابوالقاسم در تفسیر این آیت چنین فرموده اند که ای مرفوع
صواتنا بالذکر اگر مرغ جان مجتبان و ذاکران حضرت ساجد
خل ذکره به بالقدوس در فضای صحرای صمدیت پرواز کنند و بر
متابعت ملائکه علی سبیل العلامه نیجیر دل شوریدگان را بابت
صدق بچینانند و سلسله محبت را که عبارت از لا اله الا الله
بمزدبان رانند هر آینه محبوب خواهد بود من شایسته بقوم فهو
شهم و قوله تعالی و اذا ذکر الله وحده سمارت قلوب الدین
لا یؤمنون بالآخرة ذکر فراموش کن ادا سمعوا قول
لا اله الا الله وحده لا شریک لیه من المؤمنین یفرون منهم بینه
چون نام حق بر زبان رانده شود اندرون ایشان گریزان
کرد و انکار در ایشان نماید شود و قال متبارک تعالی
و اذا قیل لهم لا اله الا الله یشکرون و سماع ایشان
قول لا اله الا الله را قهر محقق شود که مؤمنان بر سبیل علامه
گفته باشند و قوله تعالی و من ظلم منکم کتم شهادة عنده

بِسْمِ اللَّهِ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ كَتَمَهَا فَاِنَّهُ يَتِمُّ قَلْبَهُ
 وَكَفْتَنَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بزرگترین شهادت است و نه دعاف
 و شرف این کلمه را کلمه شهادت میخوانند قال الله تعالى
 قُلْ إِنَّمَا شِئِيَ الْكِبَرُ شَهَادَةٌ شَيْءٌ مَرْمُودُهُ أَزْكَمَانِ شَهَادَتِ
 وَنَبِيُّ تَفَاقٍ صَحَابٍ وَوَمِ تَكَرَّرِ اتِّقَا ضَامِكُنْدِ بَسْبِ
 قَاعِدُهُ لَا زَمَّ أَمَّ كَهْ وَاجِبُ بَشَدٍ عَلَى الدَّوَامِ بِأَوَازِ يَنْدِ لَا إِلَهَ
 إِلَّا اللَّهُ كَفْتَنَ تَا كَهْ هِمَّ اَزْمِي وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ اجْتِنَابِ
 بَشَدِ وَهَمِّ بِتَشَالِ مَرْقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قِيَامِ مَرْمُودُهُ بَشَدِ
 وَابْتِغَاءِ أَيْمَةِ خَفِيَّةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ كُوسِنْدِ كَهْ مَطْلُقِ مَجْرِي عَلَى طَلَقِ
 مِي بَشَدِ وَآيَاتِ دَرْبِيَانِ ذَكَرِ عَلَى سَبِيلِ الْإِطْلَاقِ وَدَرْبِيَانِ
 مَجْ ذَاكَرَانِ وَنَدَبَتِ مَعْرُوضِ اَزْ ذَكَرِ تَكْتُمُ بَسْمِ وَبَسْمِ
 ذَكَرِ جَبَرِ بَشَدِ بَا مَا حَدِيثِ ۱۵ بَرَصْدِ وَرْ ذَكَرِ جَبَرِ اَوْ عَلَانِيَّةِ
 اَزْ جَبَرِ مُحَمَّدِ مَصْطَفَى صَلَّي اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ
 الْأُبَيْرِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اسْتَلَمَ صَلَوَاتِهِ
 يَقُولُ بِصَوْتِهِ الْأَعْلَى لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ

و عن عبد الرحمن بن ابریم رضی اللہ عنہ کان یقول اذ سلم
 عن اهلوه سیحان الملک لقد وس ثلثا ویرفع صوته بالثلاث
 رواه الترمذی یعنی بودند پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم کہ می گفتند
 در وقتیکہ سلام می دادند بعد از ادا نماز و ترسیدن
 الملک لقد وس اسب بار و در مرتبہ سیوم این کلمہ شریفہ را
 باواز بلند می گفتند بعضی از محدثین منسوب کرده اند کہ
 شرح تزییہ است از مذمات ظاہریہ و تقدیس تطہرات
 از خوابات باطنیہ یعنی حق سبحانہ و تعالی پاک است ظاہراً
 و باطناً این حدیث صحیح است در آنکہ اخفا و جہر ہر دو طریق آن
 حضرت است صلی اللہ علیہ وسلم و از پنجاست کہ اکابر قدس اللہ
 سرار ہم در تفسیر این است کہ ادعوا رکعکم تضرعاً و خفیۃً است
 و نموده اند کہ ای ادعوا ہست اعلاناً چنانچہ مذکور شد
 و عن ابی ہریرہ رضی اللہ عنہ قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
 یقول اللہ تعالی انما عن ظن عبدی بی اذا ذکر فی فان ذکر فی
 فی قلبہ ذکر فی فی قلبی ان ذکر فی ملا ذکر فی ملا خیر منہ الا ذکر فی

رضی الله عنه گفت که گفته اند پیغمبر صلی الله علیه و سلم کرم
 کو چند اوند تا من نزد کمان بنده خویشم که من را کرد
 یعنی اگر کمان نیک رو من که خداوند مرا از نیک بدم
 بس اگر یاد کند مرا در دل خود من که خداوند مرا یاد کنم و یاد او
 خود و اگر یاد کند مرا در میان جماعت یعنی جهر او علانیه یاد
 کنم و یاد او در میان جماعتی که از جماعت اولی بهتر باشند یعنی
 ارواح رسل و انبیا و ملائکه مقربین علیهم السلام چنانچه برین معنی
 سید جلال الدین اللؤلؤی در شرح مشکوٰۃ تصریح نموده و بعضی
 گویند که مراد از ملائخه ارواح رسل و انبیا و شهدا علیهم السلام
 و ابوالحسن طوسی قدس سره در شرح مشکوٰۃ فرموده است که
 این حدیث دلالت بر فضیلت ذکر جهر کرده بقرینه مقابله
 چون مراد از ذکر فرقی ذکر بطریق خفیه است پس مراد از ذکر
 ملائکه جهر باشد مجرای عنریز یا نکه مکته و قیاسی از حمله
 بخاطر فاطمه استمدا فاده که درین حدیث اشارت است
 بر آنکه سالک طریق باید که اولاً ظن و اعتقاد خود را نیکو گرداند

تا تجرعه عبادات و ریاضات می نمره دهد و ثانیاً باید که
 پنجم عبادت و ریاضت مشغول شود تا آنکه نفس اماره از گردن او
 نفسانیته خلاصی یابد و مطمئن گردد و ثالثاً بعد از آنکه عباد
 باز نشاء و خسل این مشغول گرد و فقطن و عن ربیعہ ابن کعب می
 روایت کند عن ابي عبد الله قال كنت ابيت عند حجرة ابي عبد الله عليه
 وسلم فكنيت اسمه اذا قام لي اقبل يقول سبحان العالیین
 المؤمنین ثم يقول سبحان الله و بحمده المؤمنین یسبحون بعد من یسبحون
 نزد حجرة شریفه حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم که می شنودم
 از آن سرور صلی الله علیه و سلم در وقتیکه از خواب برخیزد
 از شب می گفتند سبحان العالیین و در زمان طویلی بعد از آن
 می گفتند سبحان الله و بحمده و در وقت طویلی شکر می گفت که
 شنیدن ربیعہ رضی الله عنه این اذکار را از پیغمبر صلی الله
 علیه و سلم ولایت می کند بد آنکه در احادیث کثیره مذکور است که
 این ذکر و آیت دعا را از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم شنیده ایم
 این هم فادۀ صد و ذکر بطریق جبر از پیغمبر صلی الله علیه و سلم

می کند و عن ابن عباس رضی الله عنهما ان این صلی الله علیه وسلم
دخل قبر ایلک فشرح له براج فآخذ من بل القبلة وقال حمله
ان کنت لا واهما قلا للقرآن عتب ابن عباس رضی الله عنهما
مبیق ماند که پیغمبر صلی الله علیه وسلم در آمدن در قبر می شد
بر او فروخته شد از برای آنحضرت صلی الله علیه وسلم خر غریس
از ان گرفت پیغمبر صلی الله علیه وسلم از جانب قبله میت را
وگفتند رحمت کند ترا خدای بدست که تو بودی در دنیا نیز
با و از بلند متضرع و کثیر البکاء و کثیر الدعاء و کثیر التلاوة مرقرا ترا
چنانچه در فتاوی تا ما را خاشیه گفته که الا و آه هو الذی یرفع
صوته بالذکر والدعاء و القرآن و کثرة التلاوة و سید
جلال الدین الکلاذی در شرح مشکوٰۃ در شرح این حدیث
فرموده که روی ابو داود و ان ناسا رووا ان افر المقبرة فالتوا
فاذا هو رسول الله صلی الله علیه وسلم في القبر وهو يقول و لو ان صام
فاذا هو رسول الله صلی الله علیه وسلم بالذکر رفع صوته بالذکر یعنی اہم المجد من الود
قد ستره روایت می کند که جمعی از اصحاب پیغمبر صلی الله علیه وسلم

انشی را دیدند و مقبره بس پایدندان آتش را دیدند که
 پیغمبر صلی الله علیه و سلم در قبری نزول کرده و صاحب خطا کرده
 فرموده اند که بدید صاحب خطا را معلوم شد که آن شخص مردی
 بوده که ذکر را با و از پیش می گفتند و آن سعادت بدان سبب
 بوده و این حدیث صحیح الدلالة است بر سنت بودن ذکر بطریق
 چهارم و عن عبد الله بن عباس رضی الله عنهما قال كنت اعر
 انقضاء صلوة رسول الله علیه و سلم بالنکبیر رواه البخاری و مسلم
 یعنی شاه مفسر آن عبد الله بن عباس رضی الله عنهما فرمودند که بودم
 می شنیدم تمام شدن نماز پیغمبر را صلوات الله علیه بکبیر یعنی
 بعد از تمام کردن نماز الله اکبر که می گفتند و این حدیث دلالت
 بر سنت بودن ذکر چهار کرده است و شایع مشکوٰۃ منظر قدس سره
 فرموده که فیہ دلیل علی جواز الجهر بالذكر عقب الصلوة بدانکه از احادیث
 آنچه مذکور شد از مشکوٰۃ منقولست و بعضی از احادیث دیگر از حساب
 تحقیق منقولست که در رساله ذکر جهر ذکر کرده است و از جمله
 این حدیث است قال النبی صلی الله علیه و سلم من قال لا اله الا الله

و تدبها صوته سکنه الله تعاوار الجلال ریزقه بنظر المواجهه
پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمودند که هر کس کلمه شریفه لا اله الا الله
را گوید و بکشد و از خود رایعنه بآواز بلند گوید سازد و دیرا حق
سجانه در و از الجلال رزق بدو ویرا نظر کردن بذات حق
سجانه این حدیث صحیح الدلالات است بر فضیلت و کرمه و از آن
جمله است که معمر بن شعبه رضی الله عنه روایت میکند از پیغمبر
صلی الله علیه وسلم که رسول علیه السلام پس هر فریضه گفته لا اله الا الله
إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِكَ لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
اللَّهُمَّ لَا تَنْعَ لَا تَنْعَ لَا تَعْطِ وَلَا تَعْطِ لَا تَنْعَ وَلَا تَنْعَ وَلَا تَنْعَ وَلَا تَنْعَ
بِئْسَ الْجَدُّ وَلَا بد این ذکر را بلند گفته باشند که معمر
شنوده باشد و روایت کرده باشد پس ذکر فعل رسول
باشد صلی الله علیه وسلم و هر چه فعل رسول است وی سنت است
نتی کلامه و واضح و لایح است که در کثیر از احادیث مذکور است که
سمعت عن رسول الله صلی الله علیه وسلم کذا من الاذکار و الاایه
و غیره با نظر بر این است که لال کثیر از احادیث است که لال سنت

بودن و ذکر چهره می توان کرد و از آن جمله است قال الله صلى الله عليه
 وسلم سیر و سبق المقرّبون قبل من المفردون یا رسول الله
 قال لذکر دون الله کثیرا و الذکرات جہنمک أنت که این
 حدیث معلوم شد که ذکر کثیر موجب بقیت است و ذکر کثیر با حجب مستحق
 نیست و چنانچه گذشت انتهی کلام ای عزیز پس این استدلال
 دلالت بر آن کرده که در هر بیت و حدیث که ذکر کثیر واقع شده
 مراد جهر باشد و از آن جمله است که پیغمبر صلی الله علیه و سلم گفته اند که
 اذا مررتم برياض الجنة فارتعوا قالوا یا رسول الله و ما ریاض الجنة قال
 خلق الله کرم و در حلقهای کرم و ارتع ان وقتی ممکن است که ذکر
 مسموع شود پس حلقهای ذکر بلند را ریاض الجنة خوانند ^{کلام}
 و از آن جمله است که عیسی ابن سلام رضی الله عنه فرمودند که
 سیریک و یم یا رسول الله و اسمع صوتا من الودی یقول شهید
 ان لا اله الا الله و شهد ان محمدا رسول الله فقال شهیدان
 لا یشهد به جدا الا قدیری من اشرک رسول الله علیه السلام
 و ذکر بلند را تغیر نکرد و اس دلیل تغیر شریعت است چنانچه قاعده اصول

فقه است پس ذکر بلند شد باشد نهی کلامی عزیزین از
 وجه دیگر استدلال برین حدیث برستیت ذکر جهر متصور است
 اول آنکه آنحضرت صلی الله علیه و آله علم چون ذکر بلند شود
 توصیف ذکر کردند و دوم آنکه بعد از شنیدن کلمه طیبه مذکور
 فرموده که لایستمد به احد الا یری من اشرک فی حق سبحانه
 فرموده و لا تموتوا اشرکاء پس در عبارت لایستمد به احد
 اشارت بذکر بلند باشد چنانچه نزد علماء ذوالالفهم موجد است
 سیوم آنکه درین حدیث کلمه احد که مکره است در زیر لایستمد
 واقع شده است افاده عموم کرده است یعنی خواص و عموم باید که
 ذکر بلند گویند برین تقدیر تا اکید در وقوع جهر باشد فافهم
 این سه وجه بخاطر فائز این مخلص میرسد و از انجمن است که
 سلمان فارسی رضی الله عنه میگوید خطبنا رسول الله صلی الله
 علیه و آله فرأى شعبان فقال يا ايها الناس قد ظلمتم شهر مبارک
 فليسته القدر خير من افض شهر الحديث و در آخر حدیث میگویند
 استکنه و افیه من اربع خصال خصلتان ترضون بهما رکعت

و خصلتان لاحنا کم عنهما و اما اللتان ترضون بهما کم فمشهد
 ان لا اله الا الله و يستغفرونه و بنا شهادت بر اعلان هستی ایشان
 و کلمه که باین حدیث ذکر کنند در ماه رمضان ثابت شد
 بر این اوقات ثابت باشد لعدم القایل بالفصل و عن ابن
 عباس رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه و سلم انه قال خلق الله
 ملکاً یوم خلق السموات و الارض فامر الله ان یقول لا اله الا الله
 و آتاهما صوته لایقطعها و لا یتفسر فیها و لا یتبهما حتی یرسلا
 علیه السلام ففتح فی تصور فقامت القیامت اگر ذکر کنند بد
 و منکر بودی ال فرشته منهنی بودی از ان نه مأمور بودی
 بودی زیرا که شنت ای منی هست از منکر قال الله تعالی و منی عن
 الفحش و المنکر انهی کلامه یعنی حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم
 میفرمود که اگر دیدی حق سبحانه فرشته را در روزی که فرشته
 آسمانها و زمینها را بر من مود آن فرشته را گوید کلمه توحید را
 در حالی که بلند سازنده است بآن کلمه آواز خود را قطع این کلمه کند
 و نفس نکیر و دوران کلمه و تمام نکند آن کلمه را تا که مأمور شود بر این

علیه السلام پس نفع بکند و صورت قیامت قیام کرد و این حدیث
 طاهر الله لانه است بر طریق جبر و حضرت قطب الکبریا مولانا یعقوب
 چرخ قدس سره در بعضی از مصنفات خود فرموده اند که فرنگیان
 از کار را بلند گویند و درین حدیث دلالتی است بر طول
 کلمه لا اله الا الله حضرت استاذی و استاد العلماء مولانا
 عصمت الله قدس سره میفرمودند که یکی از اکابر طریقت را در زمان
 گفتن کلمه شریفه لا اله الا الله در یک آن بسط زبان شده
 بر وجهی که پنجاه هزار سال و دو بند که خدا بوده است بعده
 مطلع شده که هنوز در کشیدند لا اله الا الله و از جمله اولی
 جبرانت که حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم بنشیند رضی الله عنه
 روایت می کنند از حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم که فرمودند که
 هر که در بازار رود و بگوید لا اله الا الله و صدقه لا شریک له
 لا اله الا الله بخیر و بخت و هو خیر لا میوت بیده الخیر و هو علی کل شیء
 قدیر گوید خداوند تعالی میفرماید که تا هزار بار هزار تنگی و دیوان
 اعمال می نویسند و هزار بار هزار درجه در بهشت بنام وی بنام

کنند نتی کلامه و بخاطر این مجتنب خوان میرسد که چون بزار
 موضع عقل است و اصل بزار غدا فلانند و ذاکر هرگاه که ذکر
 بر سبیل علانیه گفته ایشانرا اعلام کند بدین سبب این سعاد
 برسد و در حدیث آمده است که ذاکر الله فر الغافلین کالصابر
 الغافزین و از جمله استدلال صاحب تحقیق آنست که از مطلق
 آیات که در شان و توصیف ذکر دار و شده است چون است
کَرِهُوا ذِكْرَ اللَّهِ إِذَا دُكِّرْتُمْ وَتِلْكَ آيَاتُ الَّذِينَ يُكَذِّبُونَ
الآيَةَ وَآيَةُ كَرِهٍ وَالَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَكُونُوا
لَكُمْ مَعْصِرَةً وَقَدْ أُفْعِلُوا فِيكُمْ وَهُمْ لَا يُصْلِحُونَ
 در فضیلت ذکر واقع شده چنانچه کتب احادیث مشحون است
 استدلال بزرگهر کرده بذهب علماء ماضیه و عنوان الله تعالی
 علیم جمیع که مطلق مجری علی لا ینقض است بسبب آیات و
 احادیث مطلقه دال باشد بر ذکر جهر اما قیاساً اول آنکه صاحب
 تحقیق قیاس کرده است بزرگبیر فایان قال البیضاوی علیه السلام
 من قال لا اله الا الله والله اکبر رافعا بها صوته کتب الله له

رضوانه الاکبر جمع الله منه و بین محمد و ابراهیم و سایر ائمه
 علیهم السلام و کان مبین بنظر الی ربّه بکرة و عشیاً و قال تعالی
 اَوَلَقِیْتُمْ فِتْنَةً فَامْتَبُوا وَ اذْکُرُوا اللّٰهَ کَثِیْرًا لَّعَلَّکُمْ تَفْلَحُوْنَ
 این نص معلّل است بحجیف و تهنیم و ثمنان بود و یا بقویّه و اطمینان
 و اغازایان بود و این هر دو وصف در همه اوقات مطابقت
 زیرا که همیشه با نفس و یو نفس می فرماید و هر چه نفس
 بزرگترین دشمنان است چنانچه رسول صلی الله علیه و سلم فرمودند
 انخذ احدی نفسک التی بین جنک و جهاد نفس بزرگترین جهاد
 چنانچه حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرمودند که رجس از الجها
 الاصغر الی الجهاد الاکبر پس در همه اوقات تکبیر است گفتن تکبیر
 بود و خاصه بعد از خوردن طعام که زمان ادا اشکرت و آن
 ربانیدن شیطان شود و هر چه ذکر است شکر نعمت است چنانچه
 موسی علیه السلام در مناجات خود گفت که یا رب انعمت علی
 کثیراً عدلتی علی شکره فادعرج الله تعالی الیه یا موسی اذکرک کثیراً
 فانک اذا ذکرته شکرته و اذا نسیته کفرته قیاس رویم بقصص مجتبر

روی عن النبی صلی الله علیه وسلم لقوا بواکم ان لا اله الا الله
 فانما تدم الذنوب قالوا یا رسول الله فان قالوا فرجوا قال اهدم
 اهدم واین نفس ثقیل تنبیه چهارست از رحمت و غفلت چون
 می در آن زمان بر بخوری مبتلاست بس صاحب شریعت فرموده
 بتفتین کردن تا وی از غفلت بیدار شود بدل زبان بذر حق
 و بکار شود تا آن سبب بدم سیات شود و و این علمیست
 بعد از تعدیل و ذکر فان الذی کرمی شفع المومنین فیکر انما یست
 تذکره و بذر خفاصان را باید و او ان بود از حق تعالی چون چهارتن را
 از جهت غفلت تنبیه او غفلت ما ظهور به است بس تا ان دل را که
 بالانواع علمی می مهلکه چون کبر و تجمل و حسد و حقد و ریاء و تمع و حب
 و غضب و شره و طعم و جماع و حب جاه در مانده باشد بتفتین اول
 بود زیرا که غافل معروض بر یک نزدیک تر است از اهل تسبیح که اینجا
 خوف جان است و اینجا خوف زوال ایمان است و فراق جنت است
 و زوال ایمان عین مرگ است چنانچه حق سبحانه و تعالی فرماید که
 اَوَّلُنْ کَانَ نَبِیًّا فَاجِیْنَاهُ اِیْ کَا فَاوَا فَمَدِیْنَاهُ وَ شَغَلَ بَالُ مِم

بحساب مرکب است چنانچه پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرماید لا یجوز
 المؤمنی تعینه الاغنیاء و از پنجاست که اوّل مرتد را متقین ایمان
 می کنند قیام سیوم بر جبهه و زوقت در آمدن در ولایت
 کفار قال النبی صلی الله علیه و سلم امرت ان اقاتل الناس
 حتی یقولوا لا اله الا الله الحدیث علت فرصت جهرا محتاج است
 بکواه گرفتن کاینات بر شهادت ایمان خود تا خود و مال می
 در عصمت شود و بکواه گرفتن هر لحظه محتاج است زیرا که بسیار از
 خلائق شهادت می شنوده اند از خلق محسوس و غیر محسوس
 چون فرشتگان و پریان خصوصا خلق جدید چنانچه رسول صلی الله
 علیه و سلم فرموده اند که این یوم الا و هوینادی یا ابن آدم انا
 خلق جدید و انا فیما تعمل یا ایکنه از شرک خویش سزا ایجابات نیست
 عن یعقوب بن یسار رضی الله عنه قال شهدت النبی علیه السلام
 مع ابوبکر رضی الله عنه فقال النبی علیه السلام لا یشرک الخفر فیکم
 و حبیب النمل ثم قال النبی علیه السلام الا اولک علی ما ینب عنک
 صغروکم کبیره فقال لم ی رسول الله فقال النبی علیه السلام

قُلْ اللَّهُمَّ إِنِّي أعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَشْرَكَ بِكَ شَيْئًا وَأَنَا عِلْمٌ وَشَهِيدٌ
 مَا لَمْ أَعْلَمْ أَنَا رِوَايَاتُ دَالِ بَرْتِشْتُ بُوْدُنْ كِرْجَهْرُ دَرِ فَتَاوِی تَا تَار
 خَانِیَه وَرِ كِتَابِ سَیْحَانِ وَرِ وَفَرِ یَا زِوِیْمْ مَذْکُورْ شَدِ سَیْحَانِ
 سَمِعَ اِیْمَ اَللّٰهُ یَحْیٰ عَلِیْهِ اِنْ یُعْظَمُ وَیَقُولُ سَیْحَانِ اَللّٰهُ اَوْ تَبَارَكَ اَللّٰهُ
 وَكَذَلِكَ مَحْضَرُ الْحَرَّانَه وَذَكَرْ فِ رَوْضَةِ اَعْلَاءِ وَفَرِ بَابِ الْحَاوِی وَالتَّائِی
 وَعَنْ ابْنِ عَسْرٍ رَضِیَ اللّٰهُ عَنْهُمَا عَنْ النَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ مَنْ
 قَالَ فِ سَبِّ اللّٰهِ اَكْبَرَ اَرْفَعَهَا صَوْتَهُ كَتَبَ اللّٰهُ تَعَالٰی لَهُ صَوْرَةً
 الْاَكْبَرُ مَنْ كَتَبَ رَضْوَانَهُ الْاَكْبَرُ جَمَعَ اللّٰهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اَبْرَاهِیْمَ وَیَسَ
 الْاَنْبِیَاءِ فِرْدَاوِی الْجَلَالِ كَانَ مِنْ نَظَرِهِ رَجَبٌ بَكْرَةٌ وَعَشِيَاءٌ وَذَكَرْنِی
 بَسْتَانِ اِنْوَاوِی فَرِ بَابِ الْاَذْكَارِ اَلنَّبِیِّ صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ
 وَكَانَ یَجْهَرُ مَعَ صَاحِبِهِ رَضْوَانِ اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِمَا جَمْعُهُمَا بِالْاَذْكَارِ
 اَلنَّبِیِّ وَالتَّائِی اَعْلَى اَلصَّلَاةِ وَذَكَرْ فِرْطَافِ اَلنَّبِیِّ اَوْ عَوَا
 رَكْعَتُهُمْ تَطَرُّعًا اِیْ عِلَانِیَةً وَخَفِیَّةً اَسْرَةً اَوْ ذَكَرْ فِ تَقْرِیْرِ اَلْمُسْتَقُولِ
 تَقْدِیْسِ اَسْمَاءِ سَبِّ اَسْمِ رَكْعَتِ اَلْاَعْلَى اِیْ اَرْفَعْ صَوْتُكَ وَذَكَرْ فِ
 تَقْرِیْرِ اَسْمَاءِ سَبِّ اَسْمِ رَكْعَتِ اَلْاَعْلَى اِیْ اَرْفَعْ صَوْتُكَ وَذَكَرْ فِ
 تَقْرِیْرِ اَسْمَاءِ سَبِّ اَسْمِ رَكْعَتِ اَلْاَعْلَى اِیْ اَرْفَعْ صَوْتُكَ وَذَكَرْ فِ

رفع الصوت بالذكر وذكر تفسير الدر في قوله سُجِّدْ اِي
 يرفع الصوت بذكره وقد مرّ الله تعالى به ابراهيم ان ابراهيم
 لَا وَاهُ حَلِيمٌ الا واه هو الذي يرفع صوته بالذكر والله عاقل
 وكثرة السلاوة وفرداوى الحجة المسجد نبى له للصلاة والذكر
 وتيسر ورفع الصوت بالقرآن من شعار الدين كرفع الصوت
 بالاذان فان قلت ذكر عن بعض العلماء انهم قالوا اكره رفع
 الصوت بالذكر والله عاقل وهو الله تعالى من سورة الاعراف
 هو قوله تعالى ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً وقوله واذكركم
في انفسكم تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً وذوون الجبر من يقول قلت ان
 نزول سورة الاعراف كان بكة وذكر المصطفى والذکر والذكر
 وكان ذلك فريضة الاسلام وغلبة المشركين وقتهم المسلمين ثم لما
 باجر رسول الله صلى الله عليه وسلم من مكة المدينية ونشر الاسلام
 نزلت سورة الانفال والاحزاب الجمعة فمكة فالتزم عن رفع لقله
 كان بكة حين كان المشركون يذبطون على النبي صلى الله عليه وسلم
 يَقُولُونَ لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ مِكْرَ كَلَامِهِ وَدَرَجَتِهِ

الغافلین کہ از مصنف ابواللیث است رحمتہ اللہ مذکور است قرأت
 بسبیل جبر و جہام مکروہ باشد آیات پنج تہلیل جہاد و جہام
 مکروہ نباشد و فی انہایۃ قراب التلبیۃ واجب عندنا فرادہ
 والا فکار الحفیۃ لا فیما تعلق باعلانیۃ مقصود و کذا فرشیح مشکوٰۃ قلاً
 عن السیۃ للام النواوی قدس سرہ و المقصود الا علاناً و السلام
 للغافل الحفظ و مثال لک ہذا ایضاً مذکور و فرشیح مذکور
 ناقلاً عن الام مذکور و ایضاً جہود مشایخ رحمہم اللہ تعالیٰ بچہ و ن
 و فعل الجہود مواعظ علیہ فافضنا بچہ و ن فایغ شیم بچہ و ن اللہ
 سبحانہ از مقصد اول شروع کنیم و مقصد ثانہ کہ در بیان شیخ
 کہ ہر قدس اللہ سرہ ہم سلسلہ علیہ ذکیہ صفیہ فقیریہ است
 ای عزیز من بدانکہ متعلم این سلسلہ شریفہ و سلسلہ شریفہ خواجہ
 قدس اللہ سرہ ہم حضرت خضر علیہ السلام چنانچہ صوفی باشند
 رحمتہ اللہ علیہ و در مناقب حضرت سلطان الطریقہ قدس سرہ
 فرمودہ اند کہ استاد ایشان حضرت خضر علیہ السلام و در تعجب
 الان مذکور است کہ تعلیم فکر را بسبیل خفیہ بچہ و ن خواجہ جہاد قدس سرہ

حضرت خضر علیه السلام کرده اند حضرت خواجہ محمد موسی قدس
 ہو سلطان لطیفہ برہان الحقیقہ قدوۃ الکاملین زبدۃ اعمار
 قطب الکبراغوث اعرفا عالم العلوم الربانیہ کاشف الرموز الشیخ
 سند الطوائف اسند اعداوت فرید العصر وحید اللہ شمس الاولیاء
 بدر الاصفیاء رحمۃ اللہ علیہ حضرت میر المومنین علی رضی اللہ
 عنہ میر سند بریں وجہ کہ ہوا بن ابراہیم شیخ بن محمود شیخ
 بن قحار شیخ بن عسر شیخ بن عثمان شیخ بن جن شیخ
 بن اسماعیل شیخ بن موسی شیخ بن یونس شیخ بن ہارون
 شیخ بن اسحاق باب بن عبد الہمن بن عبد الفجاج بن عبد
 الجبار بن عبد الفتاح بن الامام محمد حنفیہ بن میر مومنین
 علی کرم اللہ وجہہ و تربیت ایشان از حضرت رسالت
 پناہی است صلی اللہ علیہ وسلم و استناد طریقت ایشان دو
 حضرت خضر علیہ السلام و پیر ایشان خواجہ یوسف است
 چنانچہ منہ مورد کتب مشہورہ مطبوعہ و صاحب مقاب
 ایشان کہ صوفی دانشمند است مکرر کہید کہ ارادت ایشان بحضرت

شیخ شهاب الدین استرودروی اصدیق قدس سره واقع
 شده است و صاحب بنای یام سغنائی قدس سره و بعضی از رسائل که در
 منقبت ایشان نوشته فرموده که بعد از اراوت ایشان بحضرت
 شیخ شهاب الدین استرودروی قدس سره از حضرت شیخ قدس سره
 مأمور شدند که در روش غله خلایق تیر سلوک نمایند بدان سبب
 جانور مراند است و اندوهم امام سغنائی فرموده که ایشان را
 شش هزار جانور انداز بود و هم در آن رساله می گوید که دوازده
 هزار پادشاه زاده در ملازمت و صحبت ایشان بمقام ولایت رسید
 بوده اند و حضرت سلطان قدس سره در او ان طفولیت منظور
 نظر کیمیا اثر حضرت ارسلان باب قدس سره که از قدیمی مشایخ
 که از این سلسله شریفه اندگشته اند و حضرت ارسلان بانی است
 پر بنات حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله تبریت حضرت
 سلطان قدس سره اقدام نموده اند و حضرت سلطان قدس سره
 در ایام حیوة ارسلان باب جمعه الله علی لدوم در ملازمت ایشان
 بوده اند و ترقیات رفیعہ یافت بمقام تالیف رسید اند

و هم بعد از شغال حضرت ارسلان باب قدس سر بویست ایشان
 بصحبت حضرت خواجه یوسف همدان قدس سر شتافته اند و
 حضرت سلطان قدس سره خلیفه سیوم خواجه یوسف اند که
 بعد از شغال حضرت خواجه یوسف مکی اصحاب ایشان در ملازمت
 خلیفه اول ایشان که خواجه عبدالشکر برقی بوده اند و بعد از اقال
 ایشان در صحبت و ملازمت خلیفه دوم ایشان خواجه حسن
 علیه الرحمه بوده اند و بعد از ارجال ایشان در صحبت خلیفه
 سیوم ایشان حضرت سلطان قدس سره بوده اند و چون حضرت
 سلطان قدس سره با مر حضرت خضر علیه السلام بجانب ترکستان
 از برای ارشاد اهل آن ولایت رفت اند خلیفه چهارم خواجه
 جهان قدس سره را و در مسند شیخی نصب کرده اصحاب و احباب را
 بتبعیت ایشان وصیت نموده اند و حضرت خواجه یوسف
 همدان قدس سره ذکر را جهر می کرده اند و حضرت خواجه یوسف قدس سره
 طریق و نسبت را از شیخ ابوعلی فارمدی گرفته اند و ایشان
 از شیخ ابو الفقام کرکانه گرفته اند و ایشان را انتساب بدو

یکی شیخ ابوالحسن خرقانی وایشان را شیخ ابو یزید بطنی و ولادت
 شیخ ابوالحسن بعد از وفات شیخ ابو یزید بوده بدو تربیت
 شیخ ابو یزید بطنی ایشان را بحسب طاعت نه بطاعت و صورت
 و نسبت و ارادت شیخ ابو یزید بحضرت امام جعفر صادق است
 رضی الله عنه و نقل صحیح وارد شده که ولادت شیخ ابو
 یزید نیز بعد از وفات حضرت امام جعفر است و تربیت ایشان
 نیز بحسب طاعت بوده و امام جعفر را چنانچه شیخ ابوطالب قدس سره
 در کتاب فیه تالیف گفته دو نسبت ثابت است یکی ابوالد بزرگوار
 خود امام محمد باقر و ایشان را ابوالد بزرگوار خود امام زین العابدین
 که بعضی از محدثین برینند که ایشان فضل تابعین اند و ایشان را
 ابوالد بزرگوار خود امام حسین و ایشان را ابوالد بزرگوار خود امام حسین
 علی کرم الله وجهه و ایشان را بحضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم و
 نسبت دیگر امام جعفر صادق رضی الله عنه بقول شیخ ابوطالب
 قدس سره بقام ابن محمد ابن ابی موسی بن صدیق اکبر رضی الله عنه
 و قاضی رضی الله عنه پدر مادر امام جعفر اند بدان سبب امام جعفر را

۴۳
نسبت بحضرت صدیق اکبر و ادعای صادق گویند و ارادت ایشان
بمسلمانان فارسی است و ایشان با وجود شرف صحبت حضرت صلی
علیه السلام نسبت بطن از اهل بیرونین ابی بکر صدیق رضی الله عنه
گرفته اند بلکه سایر خلفای ثلثه را ندیدند امیر مومنین عمر و عثمان علی
رضی الله عنهم جمعین را انتساب بحضرت امیر مومنین ابی بکر
صدیق است رضی الله عنه و تربیت بلخی و طاهر زاریان
یافته اند این است تحقیق مذکور چنانچه قطب الاولیاء
محمد باقر قدس سره در رساله قدسیه برین معنی تصریح نموده
و طریق دیگر شیخ ابوالقاسم کورکانی آنکه ایشان را ارادت شیخ
عثمان مغریه است و ایشان را شیخ ابوعلی کاتب ایشان را شیخ
ابوعلیرودباری و ایشان را بید الطایفه شیخ حبیب بغدادی
و ایشان را بحال خود شیخ سری سقطی و ایشان را بمعروف کرخی
و شیخ معروف را دولست ثابت است یکی شیخ داود طائی
و ایشان را بحسب تخبر و ایشان را بامام حسن بصری و ایشان را بحضرت
امیر مومنین علی کرم الله وجهه و ایشان را بحضرت رسالت صلی

الله عليه وسلم و دیگر شیخ معروف را نسبت ارادت بامام
 علی موسی خضابت و ایشان را بوالد بزرگوار خود امام موسی کاظم
 و ایشان را بوالد بزرگوار خود امام جعفر صادق رضی الله عنهما
 آخر نسبت سیه و حضرت شیخ شهاب الدین السهروردی
 قدس سره را انتساب بعم بزرگوار خود شیخ ابوشیخ شیخ عبدالقاهر
 السهروردی قدس سره را انتساب بشیخ احمد غزالی است
 و ایشان را بشیخ ابوبکر نساج و ایشان را بشیخ ابوالقاسم کرکانه
 قدس سره اسرار هم الی آخر نسبت کرامات و خوارق عادات
 از حضرت سلطان قدس سره منکثر است و حصای آن بتعریف
 بعضی اذان بر سبیل ترنگ مذکور یک و دو عظم کرامات است
 طالبان و اکمال کمالان است نقل است که نود و نه هزار و دویست
 و دوام صحبت و ملازمت و متابعت ایشان از حقیقت
 بشریت و ارسته بمقام کمال تکمیل رسیده اند و از جمله خوارق
 عادات آنکه نود و نه هزار و دویست نفر غار ایشان که در غایت
 تنگ است جمع شده در کمر گرفته اند نقل است که غرق صوفیه ترجیح

نموده و رامین غار مذکور نمی در زیر آن غار نهاده و سر آن حم
 کشته و بوده و در آن چشم جمع می شده و آن عرف مبتدیان
 بشرت می شده و از آن شربت صوفیه و کثیف می شناسیده اند
 چنانچه ایوم حس را خم عشق گویند بیت می عشق و مد کرمی
 مستی ذکر فرموده که خود پیر تیر نفقت که آن غار چون در
 زمان اجتماع تنگی می کرده حضرت سلطان قدس که حکیم آتا
 قدس میفرموده اند که حکیم وسیع ساز حکیم آتا قدس که
 پشت مبارک خود را بدو آرا آن نهاده اشارت مکرده آن
 غار وسیع می شده و از آن جمله می توانست حیوانات متفرقه چون
 شیر و عدم میفرست حیوانات متفرقه چون مار چنانچه منقول است
 که حضرت سلطان قدس در زمان توجه بصوب کعبه شریفه
 زادها الله شرفها شیری را سوار شده ماری را از برای سوط
 گرفته بوده اند گویند در آن سفر مبارک چنان بهر تیر شریف حضرت
 خواجه جهان خواجه عبدالحق قدس رسیدند حضرت
 خواجه جهان قدس عرض کرده اند که با این جمعیست شمارا

رخن بجانب حجاز متعمرت بدان سبب توجه نموده اند که خا
 شریفه در منزل ایشان بین السماء و الارض هویدا گشته و حضرت
 سلطان قدس که زیارت حرم شریف کرد و از آن منزل شریف
 محبت نموده اند و از آنجمله است که چون حضرت سلطان قدس
 مردم ترکستان را بجانب حق سبحانه تعالی ترغیب فرموده اند
 بمقتضای الحق مریضها از سفما که صوری گویند از جهت کمال
 عداوت و جناب طینی که داشته اند با آنحضرت در مقام آفات
 شده فرزند ارجمند نارسید آنحضرت قدس را بدرجه شهادت
 رسانیده سر شریف آن غمزد لطیف را در روی مالی پیچیده خرزهره
 گویان بلا زنت حضرت سلطان قدس آورده اند حضرت سلطان
 قدس به پیش از آنکه آنرا کشند فرموده اند که نارسید کند
 و حضرت حق سبحانه و تعالی آن بی ادب در آن قوم و مردم خست
 و فرمود بحديث القدر من عادوا لایوتوا فقد اؤتوا بالرب
 و حضرت سلطان قدس به با وجود این بی ادبی ایشان
 در آن موضع بوده اند و پسند نصیحت آن قوم مکر کرده اند و بنا

عین الکرامه چنانچه حق سبحانه حکایت حال بخار که از جمله اهل
بوده است می کند و می فرماید که قَالَ لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ
بِأَعْقَابِي رَبِّي جَعَلَنِي مِنَ الْمَكْرُومِينَ وَفِي الْحَدِيثِ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِقَوْمِ
فَاتِنْتُمْ لَا يَعْلَمُونَ و از آنجمله آنست که بعضی از علما آن زمان چنان
مستنوده اند که زمان نامحرم و رخلوت حضرت سلطان
قدس می شوند انکاری در ایشان پیدا شده است حضرت
سلطان قدس آنرا مطلع شده ایشان را در بنجه نهاده با
فروتنانیده اند و آن ایشان بنجه تاثیر کرده است بقلبت که
بابا جین قدس و کرا ایشان خواهد آمد بجانب آسمان مریدان
حضرت سلطان قدس ایشان را بدان جهت تار و نیس
نموده و ایشان ازان پریدن باز مانده اند ای عزیزان
بدانکه هر چنان باید که مرید را از هر چه غیر حق است بجا نه بگزاند و
حضرت خواجه هشتم قدس که از جمله فرزندان حضرت ولایت
پناه خواجه عبدالستید قدس بودند و از علمای زمان فی ظمیر جهان
بودند و مرید بودند که روزی حضرت بابا سا جین قدس

در مجلس شریف حضرت سلطان قدس صیحه کشیده اند حضرت
 سلطان قدس از ایشان پرسید اند که باعث این صیحه کشیدن
 چه بود حضرت بابا صاحبین قدس عرض کردند که درین صحن کشتن
 ماکت دیدیم که شیرکی هوبره را در زیر پای خود کرده و خوا
 هز اند بدان سبب صیحه کشیدیم و باین صیحه آن هوبره از آن
 خلاصی یافت بعد از آن حضرت سلطان قدس فرموده اند که
 ایشان را در ستون چید و در زاید ستون چیده تا دین
 نموده اند بعد از آن حضرت بابا صاحبین هرگز صیحه کشیده اند
 ای عزیز من بعضی از کبار شیخ قدس اصد هاریم از کشیدن صیحه
 منع مکرده اند همانا که وقت آن نشده بوده است اگر غیر من
 بعضی از کلمات قدسیه حضرت سلطان قدس که حضرت
 صوفی داشتند و در مناقب ایشان ذکر کرده اند مذکور مکرر و دو
 فاسم حضرت زبده الاولیا، قدوة العرفا سلطان الاقطاب
 برلمان الاحباب جواجه احمد سیوی قدس در بیان غیرت
 می فرموده اند که غیرت آنست که محبت غیر حق را از دل پر

کنی و هر چه جز حق سبحانه آنرا دشمن گیری و غیر وی را از دل بزدایی
و تصویری را چون شرک پنداری نه غیرت آن بود که آنچه در غیر نی
از خود ساری چه این چه باشد نه غیرت نهی کلام بعد ازین
بیان از اکابر بطریق نقل سیف بروده اند که قال حکیم رحمه الله
الغیرة غیرتان من الحق علی عبد و هو ان یستره عن عین الخلق
و یقع له الممانه فرغینهم و غیره بن لعبد الحق و هو ان یستر حاله
عن ان یعلم احد معرفته به و محبت له و وثوقه الیه حکیم ثانی در سر
فرماید که غیرت دو نوع باشد یکی که غیرت از حق سبحانی نه بر بندگی
باشد و آن چنانست که حق سبحانی حال بر اینها ان کند از چشم
خلایق و اثر وی آن باشد که مر آن بنده را مر مای و چشم خلایق
پیدا شود و دیگری غیرت از سبده در حق باشد و آن غیرت
بوشیدن بنده است حال خود را از معرفت و محبت و وثوق از
خلایق بر وجهی که هیچ کس حال می نداند و از شیخ موصلی رحمه الله
نقل کرده مر نموده اند که فخرج یوماً محل الیه فنفذ به ما تفاوالم
تصبر علی ضربنا فانحل من فینا و اب و عا و ال شکوی الی شکرتی

شیخ صوفی قدس سره فرمایند که در روزی از حالی که برومی دارو شده
 باقی گفته که وقتیکه صابر نباشی بر محنت مابین در شوا و ترو یکی
 بر ازان صوفی موردت شده از شکایت بشکر شغال نموده لحظه
 می فرموده اند که حضرت امیر المومنین علی رضی الله عنه در مجلسی
 فرموده اند که محکم خدای سبحانه دیده باشد اهل مجلس همه
 ساکت شده اند خوروی گفته که من خدای را دیدم اهل مجلس
 با یکسان خور و زده حضرت امیر المومنین علی رضی الله عنه اهل مجلس را
 فرو نشانده ازان خور و ازان حال سوال کرده اند آن خور و گفته که
 از این شخصی کلی نیجوستم که من خدای را دیدم دست ازان کشیدم
 حضرت علی رضی الله عنه فرموده اند احسن یا غلام هر جا باشی
 حق جل و علای بند چنین ازان ای سپر لجه و هم حضرت سلطان
 قدس سره در مقام غیرت فرموده اند که چون در محل مبارک حضرت
 یعقوب علیه السلام فرشته محبت یوسف علیه السلام جا کرده برادران
 یوسف را علیه السلام در چاه انداخته و کمران به بندگی فروختند و
 چون حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم نظر محبت بر فرزند

و رجبند ابراهیم رضی الله عنه انداختند ابراهیم را رضی الله عنه از
 دارقبا مبارک را محال نموده از نظر سبک بش مجبور ساختند
 بیت غیر تشوین غیر را بکداخته و دست را با وصل خود بوخته
 و حکم عن شبلی رحمه الله انه قرا این یدی السری قدس الله
 و اذا قرات القرآن جعلنا بینک و بین الذین لا یؤمنون
 بالآخرة حجابا مستورا قال صحابه اندرون ما هذا حجاب هذا
 حجاب الغیبه و لا احد غیر من الله نهی شبلی قدس سره این
 آیت خوانده و اذا قرات القرآن الا یعین و فیکه بخوانی
 قرآن را می گردانم میان تو و میان سکران آخرت حجاب مستورا
 گفت شبلی مرا صحابۀ را ایامید اند که چیست این حجاب
 فرموده که این حجاب غیر است و نیست هیچ کس غیر از خدا قال
 رسول الله علیه السلام انما غیور و الله غیور یعنی کلمه
 قلبه سر محبت حضرت رسالت پیامی صلی الله علیه و سلم فرماید که من
 صاحب غیرم و حق سبحانه با غیرت تربت و یکد نشناخت
 و بش محبت نیست محدود هم مرتب نموده اند که حرف طریغین را

از غیرت گرفته اند و حرف عین را از عبرت گرفته بامید مرقوس خسته
اند بنا برافاده سعادتی که اهل حال در یابند قال بعضی که از این
وجه الله ان العین یثیر فی غض البصر عن المحارم لان الله تعالى
يقول قل للمؤمنین یغضوا عن ابصارهم یعرفوا ان الله یبصر کل شیء
خراسان بر سر آنکه عین شارت به پوشیدن چشم است اند
ناحجر مان غنی سبحانه مفرماید که بگو ای محمد مومنان را که چشم
پوشند قال بعضی عرفاء من بغداد و انه یثیر فی معرفه من
غض البصر عن کل بعد مشاهدة الحق و معرفه و العین یثیر فی معرفه
من حب عباد و حتی اصل لی طابعت بعضی از عرفاء بغداد و
فرموده اند که عین شارت به پوشیدن چشم از جمیع آثار
حق نزدیک مشاهده حق و معرفت حق و عین شارت بعین معرفت
یکی سبحانه و قبل یثیر فی بیان علم الخلق و فی عارفان تحقیق العلوم
للخلق علوم شرعی و ذلک و تحقیق بعد او را علم بالحقائق
و علم العرش معدنه ملائکه و علم اللوح معدنه الخواص و ملائکه و علم المیزان
معدنه الاولیاء و علم الذرات معدنه الانبیاء و حقیقه علم الله

قلب محمد علیه السلام لا غیر لذلک قال الله تعالی وَاَنْتَ لَعَلَّی
 خَلَقْتَ عَظِيمٌ حَبِیْتُ حَبِیْتُ مِنْ جَوَائِقِ الْعُلُومِ مَا لَمْ یَحْتَمِلْهُ غَیْرُکَ وَ
 خُوطِبَ بِقَوْلِهِ فَاعْلَمْ اَنْهَ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ بَعْضُهُ کَوْنٌ عَیْنُ شَهِادَتِ
 بَعْلَمُ خَلْقِ سِتِّ وَ اِنْ شَتَّلَ بِرِ الْوُجُوهِ سِتُّ حَقِیْقَتِ عِلْمِ سِلْمِ
 شَرْعِ سِتِّ عِلْمِ عَرْشِ مَعْدَنِ اَوْ مَلَائِکَهِ اَنْدِ و عِلْمِ لُوحِ الْمَحْفُوظِ
 مَعْدَنِ اَوْ خَوَاصِّ مَلَائِکَهِ اَنْدِ و عِلْمِ مَعْرِفِ مَعْدَنِ اَوْ اَوْلِیَّائِ
 و عِلْمِ ذَاتِ مَعْدَنِ اَوْ اَنْبِیَاءِ اَنْدِ عَلَیْهِ السَّلَامُ وَ حَقِیْقَتِ عِلْمِ اَللّهِ
 مَعْدَنِ اَوْ قَلْبِ مُحَمَّدٍ صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ نَهْ غَیْرِ اَنْ جَسَدِ نَجْمِ فَرَسُودِ
 بِدَرَسِ نِکَهِ تَوَاسِیِ مُحَمَّدٍ بِرَ اَنْبِیَاءِ خَلْقِ عَظِیْمِ حَوْلِ بَرْدِ اَشْتِ غَیْرِ لُودِ
 مُخَاطَبِ شَدِّ اَنْدِ بَیْنِ قَوْلِکَ فَاعْلَمْ اَنْهَ لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ وَ قَالَ بَعْضُ
 اَهْلِ الرِّیَاضَةِ لَغَیْرَةِ مِنْ خُصِّ صِفَاتِ اَصْدِیْقِیْنِ وَ اَعْمَالِ اَتَقِیْنِ
 اَنْهَیْ وَ رِ بَیَانِ صِیَانَتِ وَ ضَمِیْرِ نَسَبِ مَعْدَنِ اَنْدِ کَ حَرْفِ صَادِ رَا اَنْدِ
 صِیَانَتِ وَ حَرْفِ صَادِ رَا اَنْدِ ضَمِیْرِ کَرَفْتِ بَا کِ دِ کَرِیْنِ سَاخْتِ غَوَاصِ
 بِجَا اَنْعَمَ اَنْدِ رِ بَیَانِ مَعْدَنِ مَعْدَنِ اَنْدِ کَ صَادِ صِیَانَتِ اَنْدِ اَنْدِ
 بِرِ صَبْرِ کَرِیْنِ وَ رُوقِ نَوَایِیْ حَوَادِثِ وَ کَا رِ وَ رِ فَرَمَانِ مَنِی

حق سبحانه چنانچه گویند القبر مفتاح مفتح البرکات این سخن معروف است
 از شیخ ابوالعباس بن الحنابل بغدادی رحمه الله منقول است از
 جعفر خلای بیگوید که خبر دنیا و آخرت و در صبر کساعت تحقیق بیاید
 و چون شد تا و محنتی برسد و در طاعت صبر بر آن گزینی و چون
 نفس میلان به ثبوت و معصیت بکند صبر بر آن کرده از آن معصیت
 نفس را باز داری تهر کلامه و بعضی از روشن ضمیران فرمایند ضاد
 ضمیر شارت بضیا معروف بر سر ارجان است و جعفر رحمه الله
 فرماید که شارت است ابوفاکرون بضمان امانت چنانچه حق سبحانه
 فرموده اِنَّا عَرَضْنَا الْاٰمَانَةَ عَلَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ الْجِبَالِ فَاَبَيْنَ
اَنْ يَّحْمِلْنَهَا وَ اَتَقَفْنَ مِنْهَا وَ حَمَلَهَا الْاِنْسَانُ یعنی بدینتر که ما خود را
 عرض کردیم امانت را که محبت الهی بر آسمانها و زمین و کوهها
 پس انکار کردند که آنها بردارند و ترسیدند از آن برداشتن و بدینتر
 انرا آدمی بیت آسمان بار امانت نتوانست کشید و قرعه فال
 بنام سن دیوانه زدند و لمحی این است که مخلص کوید در قرن ساختن
 حرف صاد و حرف ضاد و شارت است بضمان ضمیر از غیر حق و حفظ

ضمیمه از تیسریس لعین اعادنا الله عن ذلك هم فرموده اند که
 مراعات وصیانت چون جاهل بمرقبه پیدا کرد و قال ابراهیم
 احرس جملة فتدلم مراعات یورش امر اقبه خلوص التبر العذائیة یعنی
 ابراهیم جملة فتدلم که مرید که مراعات یورش مرقبه است و مرقبه خلوص ملین
 و ظاهر است خالصا لله و بعضی از علما بطریق فرموده اند که مراعات
 رعایت کردن اوقات است و نفس را در طاعت آوردن است
 و بعضی از کبرا، دین کوین مراعات حفظ نفس از فتنه و اوقات تصفیة
 دل است از برای حصول ارادت و حسن بصری جملة فتدلم که مرید اول
 مقامات العباد مراعات حق شد و آخر مقامات الفتوه رعایت حق نموی
 یعنی اول مقام بنده رعایت کردن حق شد و آخر مقام
 جوان مردی رعایت کردن حق نمونان است بن عباس رضی
 عنهما در عن صیانت و مراعات فرموده اند است شکر و من الاخوان
 فَإِنَّ كُلَّ مُؤْمِنٍ شَفَاعَةٌ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَمَةِ یعنی دوست بسیار
 که بدین بسته که مرید مؤمن را شفاعت عزت نزد خدا و روز قیامت
 قال بوسطر جملة فضل الطاعات حفظ الاوقات موهوان لا یطلع بعد

غیر حده و لایوافی غیر به و لایقارن غیر وقت یعنی سیکویدگی
 بهترین طاعات نگه داشت اوقات است از برای طاعت
 محبه و هم معرفه اند که تفرصیات است که گوش و حواس جمع
 حواس و دل و جمیع طو و باطن را بر آنچه مخلوق است صرف کنی و حق خدا
 سبحانه را بجای آری نهی و نه بمعنی الشکر امام فخری رحمه
 کوید چون اعتراف و اقرار بر کنایان خود کنی و این اعتراف اثر
 محبت حق است سبحانه و چون محبت پران حاصل کنی کما فی
 حق پیدا کرد و قال رسول الله صلی الله علیه و آله فاذا بلغ سبعین
 سنه حببه اهل السما یعنی بنده چون رسد بهفتاد سالگی و او
 دارند وی را اهل آسمان قال علیه الصلوة و السلام اکرهوا شیخ و
 ان کان کافراً یعنی اگر کم کنید بر آنرا اگر چند کافر باشند دور
 میان طهارت و طهرت نموده اند که طار از طهارت و طار
 از طهرت گرفته با یکدیگر قرین ساخته اند پاکیزه و لایان در بیان آن
 بطریق شارت و رمز معنی فرموده اند بعضی فرمایند طهارت
 اشارت بطهارت هراس است از جمیع غبار و طهارت خواج از ایم

مخافت و وصول بحق سبحانه بعضی کوسند طائشارت بطیب
 قلوب مجتبان است محبوبان لی مقصود ابدی قال الحسن بصری
 الطائش لیل طوال الحق اذا طلعت علی اسرار خواص لیا
 فیکما می فتجا وز عن فنون ساکنه الاغیار و یجلبها خالصا لله
 القهار و لایکن لایزال بل یقهر کل من ساکنه و یطمین کل من ناله
 امام حسن بصری قدس سره فرماید که طائشارت است بطوال حق
 چون طلوع کند بر سر اسرار خواص لیا پس تمیز کند هراسان
 را از هر وجهی که قرار گیرد و دوروی اغیار و سیکر داند هراسان را
 خالص برای خدا می احد قهار و ساکن نکر داند و جان دهد
 بلکه قهر کنند و هر که ساکن شد او را تا خیر می گرداند هر که نازل شد
 او را و بعضی کوسند طائشارت بحسن ظن بآیه و سوزن نفس
 و بعضی کوسند طائشارت است جهرا ز کردن از سوزن لب و میان
 و کوسند سوزن نفس خود نه با و میان و بعضی از اکابرین میند که طائش
 بطائش از ابدان است در حیران خداوند سبحانه بعضی از ضامیر
 فرمایند طائش است بهم طائش است و به طاهر علی هراسان العارفین القوا

والزوايد بعضی از علما عظام فرموده اند که طهارت تطهیر
جسد است و طهور و تئیت دل بحضور بعضی کویند طهارت
اخراج خواب است از موانع تقرب بخدای اهل معرفت کویند هر
مدامست بطهارت نماید حق سبحانه هفت حضرت بر کرامت
اول رغبته فرشتگان بصحبت هر دویم قلم کرام الکاتبین تر باشد
از کتابت ثواب می سیوم جمیع خواب و می سج باشد چهارم
فوت نشود وی اور یافتن تکبیر اول نماز پنجم بفرستد حق
سجانه فرشتگان را که نگاه بان می باشند از شر تقلید شمش
آسان گردانند حق سبحانه بروی سکران موت را هفتم باشد
وی در زمت خدای و امانت وی سبحانه می و هم فرموده اند که
طهارت و طهیر جمیع شوند یعنی آدمی پشت به پشت مازده یافت
کرده جمعیت عبادت کند هفتاد و ثواب حاصل آید و در تنهایی
ثواب قال لا تعصوا مع الراکعین یعنی نماز گذار
بناز گذاران و فر الجدید و فر الجماعة رحمة قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم من صلی الظهر بالجماعة کان له خمس عشرة صلوۃ و سبعون

درجه بین درجین بسره مائت عام فرمود و من که نمازین گذار
 بجاعت باشد موی را ثواب است پنج نماز و هفتاد درجه که میان
 هر درجه صد سال باشد و در فردوس اعلی و در میان سعادت
 و شرف فرموده اند سین را از سعادت و شین را از شرف
 گرفته قرین هم ساخته اند تا آنکه اهل ثبات و فرزانین بهشت
 خفیه قال کنند فرموده اند که ان تثنین بشیرالی مشایده
 مایه علی بعارین من ثواب الحق تجلی بخوص الاولیاء فی شیده
 بسرار هم که میفرموده بقلوبهم لیس کشیده شی و هو التمتع بقصر
 یعنی شین اشارت است بمشایده که ظاهر شود عارفان را از
 مشایده حق سبحانه این مذکور تجلی مرکب بخوص اولیاء میشود
 مشایده ایشان می شود با سرارشان چنانچه مرشدانسانند از ابدا
 خود نیست مثل خدای هیچ چیز و در سبحانه شواوین است
 و بعضی گویند اشارت است بشوق مشتاقان حضرت سلطان
 فرموده اند که این سنه در معنی سوره فاتحه هر روز است و بعضی گویند
 سین بفتح هم سلام است و لا سلام سواه و اکرم اولیاء و

این بیستم سیدین و انزلیم و السلام و اگر هم سلام ملائکه قال
 التَّعْلٰی اَوْ خَلُوْا بِسَلَامٍ مِّنْهُنَّ و سلام علیهم ملا و سبطه تعنه
 کوید حق سبحانه و در اید ای برنمان در بهشت سلامت
 و در حالتی که این پیشین از بهشت و سلام بر مستید بران
 سبطه قال التَّعْلٰی سَلَامٌ قَوْلًا مِّنْ رَبِّ اَرْحَمِ عَنِ سَلَام
 بر نمایان ای مؤمنان که گفتن این سلام از رب رحیم باشد
 و بعضی گویند سین بر حق سبحانه است باین معنی بالهام
 فرست از سر سخن سبحانه بجهت و جهشت از ماسوا و می سبحانه
 لجه و هم فرموده اند که سعادت موقوف بر تقوی است و در
 بیان تقوی میسر نمایند قدر که تقوی فی الطاعة بر او بالاضلاع
 و فی معصیه بر او به ترک الجذور و الخلاص عن تقوی در طاعت
 باو خلاص است و در معصیت مراد باو محکم است و جذر و
 خلاصی از وی قال جعفر رضی الله عنه تقوی انه لا یرمی فی
 قلبک سوء راقتد است اینست نفور آنکه غرضی در دل غیر خدا
 نیاید و بعضی گویند نفور افتد است بحضرت رسالت پایی

صلی الله علیه وسلم در قول و عمل و علم و تفکر کوشید تقوی و پستی
 معنی استعمال فتبت توحید قال الله تعا و انزمم
 کلمه التقوی و لازم کرد انید الله تعا من نشان را کلمه تقوی را
 یعنی لا اله الا الله محمد رسول الله را توکل قال الله تعا فان خیر الاز
 التقوی یعنی بهترین تو شها تقویت خلدن قال الله تعا
 انما یقبل الله من متقین یعنی قبول نکند خدای مکر از
 متقین و توبه قال الله تعا و لو ان اهل الکتاب آمنوا و اتقوا
 یعنی اگر اهل کتاب بحسن و نضاری ایمان آرند و تقوی کنند
 خشت قال الله تعا و ایای فأتقون یعنی از من بترسید
 عبادت قال الله تعا اغیر الله یقون انما غیر خدای عبادت
 میکنید معصیت قال الله و اتقوا الله تعلم تقلحون ترک
 معصیت کنید تا فلاح یابید ای لاشترکوا امره و قال بؤکر الورا
 رحمه الله علیه التقوی خطر ان خطر علم و صبر العالم کما و اصر کلا رض
 فیها حیوة القلب فی الارض و اما حیوة الخلق یعنی بؤکر میکوی
 تقوی و دو نوع است یکی علم و یکی صبر علم مانند آب صبر مانند زین

است درین دو حیوة دل است و در آب زمین حیوة خلوت است
 عربیه و لیست از می اسعاده جمع مال و لیکن تقی موهو سعید و
 تقوی الله خیر از او ز غنائی و عند الله لا تقر مزید بالیقین نیست که منم
 سعادت را جمع مال لیکن تقی سعید است و تقوی خدای بهترین است
 از روی زخیره و نزد خدا انقر را زیاد است و سیل بن عبد الله
 رحمه الله فرماید که خاک سعادت معرفت و تحمّل آن یقین و آب
 آن علم و زهد است آن توکل و حاصل آن جنت است و در بیان پر بو
 و زهد فرماید قدس شرف از بوی بیت را را و از زهد زار اگر قبه با هم
 قرین ساخته اند تا ما و تو از را و از او اید حاصل کنیم بطریق و شعار
 و بر سرش دقیقه موزنه مطلع شوی تا مجاهدات و ریاضات شایسته
 بکشی نظم شما کند که دیده بر هم نریزید تا پای برون زهر و دو عالم
 نمنی در کارسان نیست و در کاه او خاک مر باید شدن در راه او
 مجاهدان طریقت و متاضان حقیقت گویند حرف را اشارت
 بآداب است نه مرید نفس چه هر که مرید نفس شد و در از حق گشته مشغول
 بخدایت نفس شد و هر که مرید جنت و نعیم و مرشد حق سبحان و تعالی

ملک بهشت ساخته بل مراد مرید حق سبحانه است که هر که مرید
 حق سبحانه گشت از ماسوی سبحانه بر یک شسته نشانه تیر بلا و نکست
 نای بسته که آن خدا گشت و بعضی گویند را اشارت بهم رحیم
 و رحیم فلقا و من الرحمة فی الدنیا و فی الآخرة حقیقتا قال رسول الله
 صلی الله علیه و آله ان الله تعالی ما نه رحمه منها رحمة بین عباده منها
 برجم الخلاق بعضهم بعضاً و آخر سعه و تسعین الی یوم القيمة یعنی
 بر ستم که مر خدای را صد رحمت است از آن جمله یک رحمت میان
 بنده که آن است پس این رحمت ترجم می کنند بنده که بعضی بعضی را
 در خیره کرده است نو و نه رحمت دیگر را برای روز قیامت و گویند
 حرف را اشارت بر کثرین حوال و افعال است و بعضی گویند اشارت
 بطلب مرید است از حق سبحانه در مشایخ و حق ابوبکر الوراق رحمه الله
 گوید الا بشیر لا ترک زینة الدنیا و الاثرین بزینة التقوی یعنی
 را اشارت است بر کثرت دنیا و تنزیس تر تنبای خرمی و بعضی گویند
 اشارت بر بند است از کونین طلباً للوصول الی الکونین از جهت طلب
 رسیدن بسوی کون سبحانه ابوسلیمان دارابی رحمه الله گوید زهر

ترک هر چه ترا مشغول گرداند از خدا می عزیزتر کن سومی حق سبحانه
 و تعالی شایسته رحمت است که بگوید هر که بداند این است از سبب بوی
 رب اکسب بعضی از علما وین گویند زهد ترک نیست قال رسول
 الله صلی الله علیه و آله زهد زهدان زهدن الجلال زهدن محرم و اصل
 من ذلک از بهنم الجلال عزیز زهد بر دو نوع است یکی زهد از حلال دیگر
 زهد از حرام و بهترین ازین زهد از حلال است و قال رسول الله صلی
 الله علیه و آله زهد هجرتی یعنی زهد پیشه من است و قال علیه السلام
 اعلوا الفرائض لمن عابدوا وارض بقسمه الله کن زاهدا و از بهر دنیا
 هیچیک نشد و از بهر مفاوید الکسب عزیز اگر بکنید فرائض را گردید عابد
 و اگر راضی باشی بقسمت خدا بر نعمت مگردی زاهد و زاهد باشی در دنیا که
 دوست مراد و ترا خدای و زاهد باشی از آنچه در دست آدم است
 دوست مراد ترا قال علیه الصلوة و السلام از بهر دنیا هیچ
 القلب لبدن و الرغبة فر دنیا کمثرة التهم و الجزن یعنی در دنیا
 راحت می نه دل بدین را و رغبت در دنیا بسیار سازد
 اندوه و خزن را محبة ابن بنده گوید در قرین ساختن را بزاهاست

بزرگ مقتضی قرار بر بوبیت رب الطاعت می است سجانه لمح و مومند
 قدس از بوبیت مصطفی صلی الله علیه و سلم در حدیث تخلقوا باخلاق
 الله یعنی خلق کنید باخلاق الله یعنی تربیت خلائق کنید سلام
 نموده اند و حضرت حق جل و علا در بیت و هو یطعم و لا یطعم خبر
 فرموده عین خدای طعام می دهد و خود نمی خورد و شما نیز چنین
 وصف را بنیت رحمت و رؤف و بروح و عطف و عدل
 او حی الله تعالی و او و علیه السلام یا او و تخلق باخلاق تفریع
 الفائزین قال یا رب کیف اخلق باخلاقک قال انا محفوف حب
 العفو انا کریم حب الکریم و انا جواد حب الجواد و انا محبت
 و انا و و و و و انا عاطف حب العطف من یخلق
 باخلاقی مفت و صل الی یعنی می کرد و خداوند تعالی و او و علیه السلام
 که ای او و تخلق کن باخلاق من فایز بن با فایز بن گفت
 و او ای پروردگار من چگونه تخلق کنم باخلاق تو گفت پرورد
 گار من بخشیده ام کنایان را دوست مر دارم بخشیده ام کنایان
 دوست مر دارم سخا را و من جو آدم دوست مر دارم جو را و من

اجابت و عاکنم دوست می ارم یاری دوستی را من بایم پایش
 دوست می ارم میل ایشان را بس که یک تخلق با خلق من کند پس
 بتحقیق رسیده است من لمح فرماید قدر که تفکر مکنید در من
 تخلقوا با خلق الله و بر موجب آن عمل کنید بر سید آنجا که رسید
 و در بیان عقل از اکابر دین بطریق نقل فرموده اند قدس سره
 که اهل معرفت گویند حیوت نفس بروج و حیوة روح بذکر و حیوت
 و الی عقل و حیوة عقل بعلم است حکیم قدر که گوید و قبله حق سبحانه
 عقل را از دید و تصور ساقی مزین برده جزو کرد و اندیش را
 از صبر و پش از اغیزت روشن را از حیا و دو گوشت را از علم و دوش را
 از خوف و رجا و ز پش را از ذکر و دوش را از نور و شکست را از حکمت
 و پش را از علم و دوش را از سخا و پش را از تدبیر و فرماید قدر که
 بس بر مقتضای هر ای عقل عمل کنی به بقا مقام سرشت و بقا
 و در بیان دولت و ذل فرماید قدر که حرف دال از دولت
 و حرف ذال از ذل گرفته ایم و این ها خبه اند تا آنکه
 عاقلان بطریق اشارت و رمز از آن فواید گیرند و معانی

و دقیقه کثیره استنباط نمایند لعل اقل مکفیه الاشارات لمح فرمایند که
 تا شریعت تمام نمی و در طریقت قدم نمی و چون در طریقت
 قدم نهادی بدانکه دولت طریقت در تواضع و سکنت است
 قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من تواضع رفعه الله من کبر خله
 الله لمح فرمایند قدره بعضی و ال اشارت است گویند بخوت
 الی الله و احکام و فایض و راه است ای جل و علا که قال الله تعالی
 اَنْزِعْ اِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحَلْكِ وَ لَمْ يُؤْخَفْ لِحَسَنَةِ بَعْضِ نَحْوِ
 ای محمد براه پروردگار خود بخنان مفید و پند و نصیحت نیک
 و شیخ ذوالنون مصری رحمه الله گویند اشارت بدویم است
 بروجه و موفقت و شرا بطاست و دویم شکر بر آنچه فوت شده
 از خدمت و دویم مح بر آنکه گردانید تر محل و هر و نوام هر و بی
 گویند و ال اشارت است بدگر حق مر عباد و شرا در ازل برسانید
 ال نرا به برکت آن بعبادت ذکر قال الله تعالی فاذکرونی
 اذکرکم ای اذکر و اذکر ای لکم فر الا ذل و اشکر ال علیه اذکرکم
 فراوقات و ضرورات و الحاجات یعنی حق سبحانه میگوید یاد کنید

یعنی ما و کرون سن شما یا نرا در ازل نکر گنیم مر ابران ذکر
 اگر چنین کنید ما و گنیم شما یا نرا در اوقات در ماند که شما شیخ جنبه
 قدس سره و سروده که دولت ده نفع است و نفع دولت قدیم
 و رایت حق سبحانه از ان خبر داده بَلِ لِلّٰهِ تَمِیْنٌ عَلَیْکُمْ اِنْ یَدْرُکُمْ
 لِلّٰهِ یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا کُنْتُمْ صَادِقِیْنَ بلکه حدای میست مکنید بر شما
 بدان جهت که بهایت کرده است شما یا نرا از برای ایمان اگر شاید
 صادق در ایمان عین بهایت و ایمان و دو در وقت ترجیح حال
 و زمان جلت است قال عز وجل الَّتِیْ تَخْفَوْنَ وَاَلَا تَخْزَوْنَ اَوَّلَیْسُوا
بِالْجَنَّةِ اَلَّتِیْ کُنْتُمْ تُوعَدْنَ یعنی شهادت و بشارت و دو در وقت
 و آن دو آسن و رحمت است قال جل فر کرده مِثْبُتُ السَّعْدِیْنَ
اَسْتَوُوا بِالْقَوْلِ لَنُثَبِّتَ مِنَ الْحَیْوةِ الدُّنْیَا وَفِی الْآخِرَةِ یعنی بهایت
 میکند اند خدا را و مؤمنان را بقول ثابت یعنی کلام توحید و حیوة دنیا
 و آخرت و دو رحمت و شفاعت است و آن دو در دنیا است و دو
 و رحمت است خلود و زیادت قال لَهُ تَعَالٰی لِلَّذِیْنَ هَمَزُوا
اَلْحَسَنٰی وَزَیَادَةٌ یعنی هر یک از آنکه نگوید کرده اند در دنیا

مثل آن جزای نیک و بعضی وزیادت از آن مجزه نماند قدس سره
 هر که این دولت بای عمل مبصنون حدیث سن توضع رفعه الله
 و سن تکبیر خذله الله بکند بعینه هر که توضع کند رفیع المیزان
 حسدای او را و هر که تکبیر رسوا کند او را توضع آن باشد که
 بعضی فرموده اند قبول الحق من الحق الحق و بعضی از علما گویند توضع
 تکبیر رغبت و توضع بر فقر باشد و بعضی گفته اند توضع قبول حق
 از هر که صادر شود قال رسول الله صلی الله علیه و سلم طوبی لمن توضع
 سن غیر منقصه و فلان سن غیر سکنه یعنی خوشتر باد هر کس را که
 توضع کند از غیر نقصان و خوار دارد و نفس خود را از غیر آنکه سکن باشد
 بت توضع زکون فراوان نکوست یکد اگر توضع کند خوراک
 و در بیان فضیلت علم فرماید قدس سره هر که خواهد از شریعت و
 طریقت و حقیقت بهر در کرد و بمقام اولیا اعظام و شیخ کرام
 برسد و از دوزخ رها و بخت وصول یابد علم سیدانند نظم
 علم باید تا عمل کمال شود و درین بدو اش عمل نخی شود قال رسول الله صلی
 علیه و سلم ان کل شیء طریقاً و ان طریق الجنة علم قال الله تعالی

قال الذين اوتوا العلم درجات يعني بدرستیکه هر چه چیزی را
 و بدرستیکه راه بهشت علم است گفت خداوند تعالی آنها را که علم
 داده شده است علم درجات است و بهشت لمجه بدان می خیزند
 بدعت است که از حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و سلم و از
 صحابه کرامی و تابعین عظامی واقع می شده و و لنیل بران مذکور است
 و سنت و اجماع است و قیاس نشا شد اگر دلیلی بران قایم باشد خواه
 جلی خواه خفی آن بدعت نیست بدانکه علماء و دین ضوان الله
 تعالی علیهم جمیعین فرموده اند که این حدیث کل مدحه ضلاله عام
 مخصوص ببعض است زیرا که بعضی از بدعتها و احب است چون ترنم
 کتب و بعضی سباح است چون مصاحف بعد از صلوة و بعضی گروه
 چون ترنم به طلا و بعضی حرام است چون مذاهب بطبه و نواایب
 و حوادث یومیة و بعضی مستحب است چون رباط و مدرسه و بی علم سبک
 جاهل در بدعت و ضلالت افتد قال علیه السلام کل مدحه ضلاله و کل
 صالة فرائد العجمیة هر بدعت ضلالت است و هر ضلالت در راه
 میسر نمیشد علی رضی الله عنه فرموده اند که علم حریف است عین را

از علی بن ولام را از لطف و مہم را از ملک گفتہ اند میرسد عالم مدرجات
 رفتی در دنیا عقی و ملک آخرت و اولی و ہم حضرت علی رضی اللہ عنہ
 فرمودہ اند کہ علم نور و حکمت بحر است و خبر است کہ جہل کفر است
 از سفیدی چشم بیای آن از حضرت عیسی علیہ السلام خواند
 سوال کردن کہ علم اکبر کدام است عیسی علیہ السلام فرمودند کہ علم اکبر بپا
 نشود مگر بحکمت سہ چیز خوف از خدا حیا از خدا رضا بقضا حق خدا
 و خیر است کہ حق سبحانه و بآدم علیہ السلام گفت کہ جمع کنم از برای تو
 جمیع علوم را و چہا چیز یکی از برای خود و یکی از برای تو و یکی برای
 من و تو و یکی میان تو و میان آدمی آنکہ مرست توحید و بندگی
 من و آنچه تراست جز امر و ہم باعمال تو در زمانی کہ محتاج تر باشی
 و آنچه میان من و توست مرست و عباد بر من است اجابت آن
 و آنکہ میان خدا و من است رضای از بر آدمیان آنچه رضای من
 از برای خود و مکروه داری از آدمیان آنچه مکروه داری بر نفس خود
 و در حدیث است کہ ماموسی علیہ السلام رتبہ و قال رب ای عبادک
 اعلم قال الذی ما اخذ سن علم الکسالی علم عینہ من جاکر و موسی علیہ السلام

پروردگار خود را و گفت ای پروردگار من کدام بنده تو را امر است
 گفت خداوند تعالی که آنکه کیر و از او شرع میان و جمع کند بدش خود
 یعنی از شرک روی علما استسکان کند و تعلم بسیار کند و محنت بفرماید
 قدس که چون علم معرفت و علم حکمت حاصل آید بر رقیه و مشایخ و پدید
 گشته ترقی یافته بمقام شیخ کرام بعنایت انجمن رسید و لمح
 فرمایند قدس که چون حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله بر سرش
 رسید اند از برای است خود از حق تعالی علم خواسته اند که غذا
 پاره بدست مبارک آنحضرت صلی الله علیه و آله آمده بر جبرئیل علیه السلام
 فرمان رسید که آن کا غذا را بخوان جبرئیل علیه السلام خوانده که یا محمد
 چون هست تو شریعت تمام کند عرش شود بعالی سر برسد قال
 السبح علیه السلام مثل الدین مثل شجرة مابته الا یان صلها و الزکوة
 فرغها و اصلوة ما باخس الخلق و رفها و کلف عن محارم الله تعالی
 ثم تنال کمال الشجرة الا ثم تنال کمال الدین الا تبرک المحارم و دور
 این است فرمایند قدس که یا ایها الرسل کُلُوا مِنْ طِيبَاتِ اِی
 سن الطعام و الشراب و الادویة و الثمرات من کل نوع و من

من الفرق الی القصد و عملوا صالحا لحسن القراة و استمعوا
 و التمجید و الاذات بایقام و التمجید و سجودانی باعملون علیهم
 کل آیه سن الریا و العجب و حب الریاسته و طلب الدنيا و طلب المنزلة
 عند الناس یعنی اسی پیغامبران بخورید از آنها که اینها اینها طعام
 و شراب و دوا و میوه و از هر نوع و لباس از فرق تا قدم و کمبند
 عمل نیک قراة قرآن و تسبیح و تحمید و تمجید و اذان و قیام و
 رکوع و سجود یعنی نماز بدستیک من با نچه می کنید از شما این
 و انام از هر آفت خواه ریا باشد و عجب و حب ریاست و طلب دنیا
 و جاه و منتهی نیست نزد او میان آنچه فرماید قدس سره چون
 و انان آفات ضاکنی با غنفا و پاک بعمل مشغول شود مجموع
 مرتب و لایت حاصل کند قنا الله و آتاکم و در عین این خدا
 فرماید قدس سره افسوس و اذ الوجه فی الدارین یعنی فقر بسیار است
 در دنیا و آخرت مراد ازین فقر آن باشد که سالک بمقام فقر نرسید
 خود را از جمله فقر آید و دعوی فقر کند و سیاه دنیا و آخرت کرد و
 محله فرماید قدس سره چون نیازمند بقصیرات طلاع یابد و نظر در آن

کنند بمضمون این آیت فرموده و تَوَلَّوْا إِلَى اللَّهِ تَشَالِمْوْهُ

توبه کنید که فرماید قدس هر چند نیازمند تقصیرات خود را

پیش منید نویسد مگر دَلَّالْتَقَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ عِيسَى نَسِید

شوید از رحمت الهی طالب بجهان و معرفت وی باشید و مَا

خَلَقَ الْإِنْسَانَ إِلَّا لِیَعْبُدَ وَنَ اِی لَبِعْرَفُونَ عِیسَى نَ

آفریدیم آدمی چون را که از برای آنکه بنده او گشتند غیر عارف

خدا گردند بمراد و مطلوب حق برسد بآتش الله تعالی و در حدیث است

اَلَا سَنَ اِیَّیْكَ یَقْبَلُ سَلِمْ عِیسَى نَفْعٌ مَذْهَبٌ وَرُزْقِیَاسَ مَالِ

و فرزند آن که کسی که آید در آن روز بدل سلامت فرماید قدر که

تا قلب سلیم نباشد طالب طریقت قدم نتواند نهاد و یکی این معاذ

قدس که ما از چهار دریا چون بگذری انگاه قلب سلیم کرد و اول

دریای دنیا و دوم دریای خلق سیوم دریای شیاطین جهان

دریای نفس گذشتن از دریای پوشیده میسر نگردد گشته دریای پناه

زهد و طاعت و قناعت لکن آن صبر است با بدان تهمت غیبت

و بهمان کوشی دریای خلق نویسد از خلق و قطع کلی از ایشان

وَمَنْ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فِتْنَةً يَبْتَلِيكُمْ فَمَنْ ثَمَرَ يَجْعَلْ لَكُمْ فِتْنَةً يَبْتَلِيكُمْ فَمَنْ ثَمَرَ يَجْعَلْ لَكُمْ فِتْنَةً يَبْتَلِيكُمْ
 می کن قطع با لمره لنگر آن خلوت با و آن هبید و طمع از حق
 سجان و کشتی در یای شیطان و در لنگر آن محبت با و آن ریا
 و عجب کشتی در یای نفس جمیع و لنگر آن خوف با و آن هوا و شهوت
 چون باد بر خیزد کشتی لنگر اندازد و تا خلاصی از شر باد بیاید لمحه
 فرماید قدس شهادة لا اله الا الله محمد رسول الله بهای
 آن بهشت است و به بهشت رساند و تو به محبت رساند آن الله
 محبت بتوان و محبت لم یظفر بن بدستیکه خدای دوست
 تا یابزد و دوست میدارد و پاکیزه تا نعمت رساند جزا و پاکیزه
 یعملون یعنی جزای دهد خدا جزا دادن بمقتضای عمل و رفت
 به رویت رساند و جوة یومئذ ناظره الی ربها ناظره یعنی
 رو میا باشد و در آن روز یعنی روز قیامت تازه و خرم
 بجهت آنکه بوی پروردگار خود و نظر کنند بهت لمحه فرماید
 قدس و دنیا کو بد زینت را با محبت آن یکمیر شیطان کو بدست
 با عقوبت یکمیر نفس کو بد فرج را با شدت آن یکمیر نظم یک قلع بی

پنج مخموری کست بهم کل از خشم خاری و پستی لجه فرساید
 قدس که بطریقه مواعیل با قلوب عین طریقت عمل ماست باید که
 علم خاطر را بد تا بحالت قدم در طریقت منتهی لجه شیخ شهاب
 الدین سهروردی قدس که در بیان این حدیث که طلب العلم
 فریضة علی کل مسلم و مسلمة یعنی طلب کردن علم فرض است
 بر هر مسلمان خواه مرد و خواه زن یعنی علم خاطر فرموده اند
 ای علم الخاطر و قال علی رضی الله عنه الفؤاد مثل الارض و الطاعة
 مثل البذر و العلم مثل الماء فلا یفیع طاعة بغير العلم و لا علم بغير
 عمل و لا عمل بغير نية و لا نية بغير خلاص و لا خلاص بغير فروع و لا فروع
 بغير خوف و لا خوف بغير رجا و لا رجا بغير شوق و محبة یعنی دل
 مثل زمین طاعت چرخ تخم و علم چون آب بر نفع مذبح
 طاعت بی علم و علم بی عمل و عمل بی نیت و نیت بی خلاص و
 خلاص بی تقوی و تقوی بی خوف و خوف بی رجا و رجا بی شوق
 و محبت اگر چه سر رشته دولت که شوق است ترا اگر نخواهی
 در عین این آیت فرماید قدس که اِنَّ الدِّينَ قَالُوا اِنَّا

ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَقَالَ هَيْلُ حِمَّةٍ إِنَّهُ لَمْ يَسْتَقِمْ كَانِ سَاءَ
 مَشْغُولًا ذَكَرَ اللَّهُ وَبَدَنَهُ فَرَحَدَمْتُ لَهُ وَقَلْبُهُ فُجْجَةٌ وَفَرْحُهُ فَرْشٌ
 لَقَاءَ اللَّهِ عِنْدَ مَنْ يَسْتَقِمْ أَنْ يَكُونَ بَيْنَ مَنْ مَشْغُولٍ وَذَكَرَ خُذْ أَوْشٍ
 وَرَحْبَتِ خُذْ أَوْشٍ وَرَشُوقٍ لَقَاءَ خُذْ أَبَاسٌ نَظْمُ مَنْ يَسْتَقِمْ
 أَنْ يَكُونَ بِدَانِ كَيْ زَبَانٍ مَنُوكٍ حَقٍّ يَكُونُ دُورِينَ دُورَانَ دُولِ نَجَبِ خُذْ
 رُوحِ رَوَانِ صَاحِبِ ثُجُوقٍ ذُوقِ مَرِيَمَةَ أَنْ يَكُونَ دَرِيَانِ بَقِشْكَ
 فَرَسُودَهُ أَنْ يَكُونَ قَدْرُكَ كَيْ حَوْنِ تَفْكَرْ كُنْ بَرَاوِ مَطْلُوبِ بَهَقَاوِ
 مَقَامِ أُولِيَا بَرَسِ قَالَ سَوَالُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَضْلُ الْأَعْمَالِ
 التَّفْكَرُ بَعْضُهُ بَهْرُوسِ عَمَالِ تَفْكَرْ كَيْ حَكِيمِ قَدْرُكَ فَرَسُودَهُ أَنْ
 تَفْكَرْ حَرَاغِ دَلِ بَرَسِ مَرِيَمَةَ بَانَ حَرَاغِ خَيْرِ مَشْرَاوِ مَنَافِعِ وَفَضْلِ
 رَاوِ هَرَوِ كَيْ تَفْكَرْ دَرَانِ بَرَسِ أَنْ يَكُونَ دَرِغَمَاتِ وَبَرِشَانِ
 بَرَسِ تَفْكَرْ حَرَاغِ دَلِ بَرَسِ اِي حَبِيبِ چَپَرِ بَرَسِ كَفْتِ بَالُوِ
 حَكِيمِ طَبِيبِ بَعْضِ كَوِشِ مَرَاتِ وَآسَنَةِ فَنَاءِ وَنِوَاوِ زَوَالِ
 أَنْ يَكُونَ مِيزَانِ بَقَايِ أَخَرَتِ وَثَوَابِ بَرَسِ بَعْضِ فَرَسُودَهُ أَنْ
 تَفْكَرْ مَرِزَعِ حَقِيقَتِ بَرَسِ بَعْضِ فَرَسُودَهُ أَنْ يَكُونَ تَفْكَرْ هَاسِ حَاجَاتِ اِي

یعنی فکر سائر ثواب های است و در حدیث آمده که اول تفکر
 آخر عمل و بعضی گویند فکر بر پنج نوع است یکی فکر در آیات حق
 سبحانه و ازان معرفت حاصل ید و دوم فکر در نعمتهای حق جل و
 و ازان محبت پیدا شود سیوم در وعده و ثواب حق جل و
 علا از آن رغبت پیدا شود و چهارم در وعید عقاب خدا ارتقا
 ازان رست حاصل شود پنجم در جفای نفس اماره و حیاء
 مذمت پیدا کرد و بعضی از اهل معرفت فرموده اند که خلعت
 اسرار و خلعت تواضع اسرار عبودیت و قفس ساس نیز به
 و حیاء از خدا اسرار است و صدق ارادت اسرار است
 و صدق قناعت اسرار یقین معرفت خلایق اسرار است
 از ایشان و غزل از اسرار اسرار وجود خلوت بچشم سجایه و پر
 غضب اسرار است و رؤیت میت اسرار استقامت و فراغ
 دل اسرار تفکر است لحه فرمانده قدس سرور در تفکر فرموده بسیار
 چنانچه است کریم و هُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا
 وَمِنْ كُلِّ ثَمَرٍ أَثَرٌ ۚ إِنَّ الْآيَةَ لَكُنْ مِنْكُمْ فِي الذِّكْرِ ۚ وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الْآيَةَ

دلالت می کند بر فضیلت تفکر چنانچه در بعضی احادیث آمده که
 تفکر ساعه خیر من عبادت سته یعنی تفکر یک ساعت بهتر است
 از عبادت یک سال و بعضی احادیث آمده که تفکر ساعه خیر من عبادت
 ستمین سته یعنی تفکر یک ساعت بهتر از عبادت شصت سال
 تفکر ساعه در خلاف الليل والنهار خیر من عبادت ثمانین سته
 یعنی تفکر یک ساعت در کردیدن شب روز بهتر است از عبادت شصت
 سال بر مراتب تفکر باعتبار حلاص در تفکر است و هم فرموده اند
 قد سئل در بیان ادب چنانچه فرموده اند که ابراهیم علیه السلام
 بهاری و محبت را بخو و نسبت داده گفت که و اذ امرضت
 فهو شفیق یعنی ایها پر خدایم و ند تعاشفا سید هم را و اذ
 و طعام و شراب را بحق ضاف نموده گفت که الذي خلقني فهو يهده
 و الذي يطعمني و يسقيني یعنی گفت خدای من آن خدای است که
 آفرید مرا پس از آن راه رست نمود و آن خدای است که طعام و اذ
 و آب مرا اکابر طریقت فرمایند که بت حرف تصوف ادبی
 پیش نیست بجز ادب بشیوه درویش نیست و هم کبر ادب

فرمانند که بتصوف کله آداب لمح و ربان محبت فرموده اند
 محبت باید که چون طهور باشد که طهور را از دوزخ ترس و هم میست
 بهشت است پس محبت عارف عارف باید که مطلبی دیدار

حق سبحانه باشد از جان از جمع ماسوی گذشته بمضمون
 وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَتَّى جَاهِدَهِ مَجَاهِدَةً رَاضِيَةً
 شیخ الشیوخ شهاب المکه والدین اسرورومی فرمانند که
 اگر برای مکاشفات و وصول بمقامات اولیا خلوت نشینی
 پیرضای افضل باشی باید که مقصد در خلوت وصول بحق سبحانه باشد
 بس لمح و ربان خلوت فرموده اند قدس سره خا خلوت از خلوت
 لام از لیل و او از وفات و تا از مشاهدت است بعضی خلوت

خلوت از ماسوی حق است سبحانه چنانچه حق تعالی فرماید إِنَّ
 مَثَلَهُ لَكَلِيلٍ هُوَ إِشْدُوطًا وَأَقْوَمُ قِيلًا وَوَفَاءُ بَعْدُ
 حق سبحانه چه در روز مشاق چه بعد از آن و خمر خلوت باید که
 مبتدا به رساند چنانچه اکابر طریقتین سلسله شریفه
 اول را مجاهده و شب و نیم مکاشفه و شب سیوم را مشاهده گویند

وهم فرموده اند قدس سره فرض خلوت ترک حرام است قال رسول الله

صلی الله علیه وسلم من کل لقمه من الحرام لم ينظر الله تعالی الیه
اربعین صباحاً یعنی که هر لقمه از حرام خورد و نظر رحمت عمر کند خدا
تعا بوی می چهل صباح و شط خلوت آنکه از دل غیر بجا نه را

پیرون آرمی و محبت وی بجا نه را و رد کبری که همراه مع سن
یحیی هم فرموده اند که تا چون ابراهیم علیه السلام نشوی
و از جمله اولیا نکردی خلوت نه نشیند لجه در بیان بعین فرموده

اند قدس سره که بیفات موسی علیه السلام روز بود و واعد ناموسی

ثَلَاثِينَ لَيْلَةً فَأَتَيْنَاهُ بِالْبَشَرِ فَمِمَّا مِيقَاتُهُ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَوَعَدَهُ
مُوسَى رَا عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْلِي شَبَّ وَتَمَامَ كَرَدِيمِ اِنْ سَيَّ شَبَّ بَدَّ شَبَّ
و کبر و تمام شد بیفات موسی چهل شب و عبادت حضرت رستا

پناهی صلی الله علیه وسلم در غار هر چهل روز بوده و اثر توبه داود

علیه السلام بعد از سجده های داود علیه السلام بعد از چهل روز

و اثر کبابه چهل روز است چنانچه در حق شراب خمر آمده است

در حدیث که لم یقبل الله تعالی صلواته اربعین یوماً یعنی قبول نمی

کند خداوند تعالی نازش را خیار چهل روز و همچنین بعد از و
 فایده همین فرشتگان چهل روز می گیرند و حضرت رستا
 پناهی صلی الله علیه و سلم و چهل سالگی معوضت گشتن و او چهل
 روز نطفه است چهل روز خون بسته است و چهل روز مضغه است
 بنا برین مذکورات ماکابر شیخ قدس الله سره ارجمند این خیار
 نموده اند لکن و هم فرموده اند که تا شریعت تمام نشود و استوار
 خلوت نباشد لکن فرموده اند قدس سره و رین است که نیست
 لکن به الذیع اشارت بخلوت است چون بعضی دانه در سه روز
 بیرون می آید بعضی دانه در چهل روز بیرون می آید یعنی بعضی
 قابلیت تمام دارد و در سه روز که مال سپید بدن جهت سه روز
 خلوت می نشینند و بعضی در چهل روز بدان سبب که چهل روز
 اختیار سیکرده اند لکن در بیان حلال حرم فرموده اند که گفت
 حرم باعث آن کرد که چهل روز حق سبحانه و تعالی آن بنده
 نظر کند چنانچه حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و سلم می فرماید
 من کل لقمه من الحرام لم ينظر الله تعالی اربعین صباحاً و هم فرموده اند که

سلطان العارفين شيخ ابو يزيد قدس سره بوالده خود گفت که
 ورجح طاعت جلالت مني يا بيم در زمانه که در شکم شما بوده ام
 مبادا که نفقه حرام خود را به شما بدهد که این اثر آن باشد والدۀ این
 بعد از فکر بسیار فرموده اند که در آن زمان بخانه همایه در
 آمده سره دانه پایی بد رخصت می گرفته سره در چشم خود
 از آن سره دانه کشیده ام این عدم حاجت ذکر و دعا اثر آن
 باشد و بعد از این نقل فرموده اند که ازین قبیل کنیز که اثر نفقه
 حرام چون بشود و هم فرموده اند که عبادت خرنیست چنانچه حضرت
 رسالت صلی الله علیه وسلم فرموده اند که لعباده خرنیست و مفتاحها
 الدُّعَاءُ و اسنانها نفقه من الجلال عین عبادت خرنیست
 و کلید وی دعاست و دندانهای وی نفقه از جلال است و عن
 ابن عباس رضی الله عنهما قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان الله
 تعالی ملک و کلید من کل امرأ انما یقبل منه حرف و لا عدل فی
 الاثر من انزل فل العبد ان یفرضه یعنی بدست که مرخص او ندانند
 دست فرشته که منادی می کند هر شب که هر کس بخورد حرام را

قبول نیکند خداوند سبحانه از وی نافله و فریضه و برادر هم فرمود
 اند که شبیه قدس شریفی از روز نماز گذار و هیچ حلاوت عباد
 نیافت از والدۀ خود پرسید معلوم شد که والدۀ وی قدس
 قبله کاز چراغ شخصی در راه افتاده بوده در خانه خود گرانده بدین
 سبب این تفرقه در شبیه قدس پیدا شد و فراموشی این شریفی
 ثواب بعثت و فرشته در هم من حرام لم یقبل الله صلوة ما دام علیه
 هست شئی یعنی کسیکه جامه بخروبد تنگ که در آن نیکه حرام
 باشد قبول نکند خداوند تعالی از وی را مادام که بروی باشد
 از آن جامه پیری و هم می فرماید که از لقمه جلال شریعت و طریقت
 و حقیقت میوه دهد و دل منور کرد و قال صلی الله علیه و آله من اكل
 الحلال الربیعین بوما نور الله قلبه اخری ینا یح لک من قلبه علی
 و فرمود اینست ماه الله تعالی الدنیا یعنی هر که بخورد حلال اهل
 روز منور گرداند خداوند تعالی وی را و جاری گرداند حکمت را
 از دل وی برزخش در بعضی از روایات حدیث آمده که راه راست
 ناید و از آنجا که در دنیا و هم فرموده اند قدس که چون حضرت

رسالت پیامی صلی الله علیه وسلم مأمور بفر حقیقت گشتند چنانچه
حق جل و علا می نماید که فایده ایست بر این هم حقیقا احتیاج
بر این است که برادر و در جمله و بر این باب بفر رسیده است
آنحضرت صلی الله علیه وسلم فرمودند که امر قدس را نال و بغیر اصل
و نبی و الحسب سبی الشوق مرکبی و ذکر الله سببی الشوق کرمی و الحزن
و فقر و علم سلاحی و الصبر زادی و الرضا غنیمت و الفقر فخری
و الخوف ازاری و الجبار روی و المار هر فرقی بعینه معرفت
راش مال من است و عقل صل دین من است و محبت الهی است
و شوق مرکب من و یاد کرد خدا من است و عتقاد بخدا کرم
و عزم و اندوه رفیق من است و علم سلاح من است و فقر فخر من
و ترس خدا نشان من است و جبار روی من است و زهد پیش
من است میفهمید حضرت سلطان قدس که چون این مذکور
بانام رسد شریعت نام شود و آنکه سالک بطریقت در این حقیقت
رسد قال الامام الصادق رضی الله عنه علاقه العارف ان
مشروع
مشغول الذکر و التناوب بدنه متعوب بالخدمه و الوفاء و صدقه

بالثور و الضیاء و قلبه معمور بالشوق و الرجاء و ماله مبدول بالبر و العطاء
 و هممه مشهور بالسماء و قلبه مشغول بالآخره و الا و لا یعین نشأ
 عارف است که زبانش مشغول بگردشنا خدا باشد و بدش در
 مشقت بخت و وفا باشد و سینه اش مشروح بنور وضیاء
 باشد و دلش معمور بشوق و رجا باشد و لبش مبدول بحسان باشد
 و نامش مشهور در آسمان باشد و ذلش مقید بکار باختر
 و اولی باشد حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم فرماید که کل
 شیء معدن معدن تقوی فلوب العارفين عینیه هر چیزی را
 کاذب است و کان تقوی ال عارفان است و هم فرموده اند حضرت
 سلطان قدس که چون بین راه قدم زدوی باید که بدین
 مشغول نشوی و ازینها بگذری و ازین مقامات بترسی که حضرت
 رسالت نباهی صلی الله علیه و سلم فرموده اند که صاحب العز و ملعون
 عینیه مغرور بور و نشوی چنانچه امام جعفر صادق رضی الله عنه
 بر اعمال خویش سبک است و لیکنوا کثیرا و هم فرموده اند قدس که
 چون قالب آدم علیه السلام تمام شد سوال واقع شد که کیف صوره

حق سبحانه فرموده که و عه حتی صورہ انا لانه نظارة الخلق
 فتصورہ بالقدرة لا بالانہ فیا م جبریل علیہ السلام حتی یخرج من جوار
 سبعة جوارہ فرین معما وجهہ و ترکیب جویہ رین فی عینہ شمی
 بصر او جویہ رین فراذنیہ شمر سمعا و جویہ رین فی شفا و جویہ رین
 یسمی کلاما و فرنیہ کما یتحق نظارة الخلق بعینہ سوالی و ندک چکو تصویر
 کنیم آدم را حق سبحانه فرمود که بگذارید آدم را که من او را تصویر کنم
 زیرا که آدم نظارة عالم است پس تصویر میکنم آدم را بقدرت خویش
 نه بآلت بس که در جبریل علیہ السلام مانده بیرون آرد و جوی
 هفت جوارہ یک جوارہ فرین ساخت روی آدم را بدو جوی و
 چشم وی را بدو جوی و دو گوش آدم را دو یک جوی بر منی و پرا
 و یک جوی بر زبان وی را بر شین و او چنانچه آدم نظارة عالم
 و هم قدرتی فرموده اند که نظر گاه پادشاه معرفت قلب است هر
 کس که وی آراسته کرد و چنانچه حضرت سالت صلی الله علیه و سلم
 فرمایند که لا یظفر الله الی صورکم و لکن یظفر الی قلوبکم و اعماکم بعینہ
 نظری کند حق سبحانه بصورتها و نمایان و لیکن نظر فرزند بطهار

ذکر دارهای شمایان و هم قدس شرف نمایند که مقتدی باید که
 در خدمت حبیبی نباشد و و نش در محبت وی و زبانش در یاد
 قال النفس محمد علیه السلام فی خدمت الرب جل جلاله و قلبه فی
 محبة الرب جل جلاله و لسانه فی ذکر الرب جل جلاله و فواده فی رویه
 الرب جل جلاله و وجهه فی سجده الرب جل جلاله و یدیه فی عطیة الرب
 جل جلاله و رجله فی القیام بین یدیه الرب جل جلاله و بدنه فی خدمت
 الرب جل جلاله و دعوته و هدایته اما الرب جل جلاله نکان من
 فوقه الی قدمه مشغولاً بالرب جل جلاله لکن فی حطه لغير الرب جل جلاله
 یعنی بدستیکه روح محمد علیه السلام در خدمت پروردگار است
 و دل آنحضرت در محبت پرست و زبانش در ذکر رب است و دل بصیرش
 در روی پرست و رویش در سجده اوست و پایش در قیام اوست
 و زبانش در خدمت اوست و خواندن و راه رست نمودن خلایق بر
 اوست بسبب اوست تا قدم مشغول بر رویست و غمخه خطی الرب
 غیر وی کجا و هم میفرماید قدرش که بدن خود را چون رسول صلی الله
 علیه و آله و سلم از آنکه بدست یاب و بحقیقت سر خنایچه حبیبی نباشد

می فرماید که والدین جایز و ائمه الهیه می بینند یعنی آن جایز
 جها و کروند و رسیدن با هر سه می نمایند راه های را که
 با سندن عزت نام بجای ارباب چون حضرت علی رضی الله عنه
 چنانچه حضرت مصطفی علیه السلام میفرماید که انا مدینه العلم
 و علی بابها یعنی من مدینه علمم و علی و رآن علم است و هم
 قدس که فرموده اند که معدن شیخ سبعة ائمة و الارادة
 و مقتدی و الخلیفه و الحواجه و اشیخ و اشیخ یعنی معدن شیخ
 هفت است توبه و ارادت و مقتدی و خلیفه و خواجه و شیخ
 و شیخ للتوبه است و انها قال شیخ الاستاذ ابو علی حمه
 الله علیه التوبه علی ثلاثه اشیا اولها التوبه و اولها التوبه و اولها التوبه
 و آخرها التوبه فجعل التوبه بدایه و الاوایه و التوبه و التوبه و التوبه
 من تاب و تابعت فهو صاحب توبه و من تاب طیعا فهو صاحب
 صاحب التوبه و من تاب مراعاة للامر لا للربیة فهو صاحب توبه
 للربیة من العقاب فهو صاحب توبه یعنی شیخ ابو علی دقاق
 رحمه الله فرماید که توبت بر سه نوع است اول توبت و آخر

اوبت و اوسطا و انابت بسر کردانند توبت را بدست و اوبت
 نهایت و انابت را اوسطا سیکه توبه کرد از ترس عذاب پس
 آنکس صاحب توبت است و هر که توبه از جهت طمع ثواب و
 صاحب انابت است و هر که توبه کرد از جهت رعایت مهره از جهت
 ثواب نه از جهت ترس پس صاحب توبت است و قال بعضی اهل
 التحقيق التوبة صفة المؤمن قال نعم و توبوا الى الله جميعا ايها
 المؤمنون و الانابت صفة الاولياء قال نعم ايها
 المؤمنون بالغيب جاء بقلب يمين و الاوبت صفة الانبياء
 و المرسلين قال نعم نعم العبد انه اواب كفته اند بعضی از
 اهل تحقيق كه توبت صفة مؤمن است چنانچه حق سبحانه فرماید
 توبت کند خدای مکی مؤمنان و انابت صفت اولیا و مرسلین
 حق سبحانه فرماید که هر که ترسد رحمن را بجهت غیب باید که بدست سلیم از
 کفر و از غیر و اوبت صفت پیغمبران است علیهم السلام چنانکه حق
 سبحانه فرماید که سیکونده است ایوب بدستیکه می آید
 و الاواب کثیر الذکر و الدعاء جهرا و هم قدس فرماید که عن ابی عثمان

اینه قال شایه اصح بعد مقام التوبه ثم نقل الی مقام الخوف ثم نقل الی
 مقام الرجاء ثم نقل الی مقام الصالحین ثم نقل الی مقام الممیدین ثم نقل الی
 مقام المستقین ثم نقل الی مقام المحبتین ثم نقل الی مقام مشتاقین ثم
 نقل الی مقام الاولیاء ثم نقل الی مقام المقرین از ابی عثمان بسند
 که گفت که ثوابی که می شود بزرگوار و قسید بزرگوار بمقام توبه رسید
 بر آن ان نقل کند بمقام خوف بر آن ان نقل کند بمقام رجاس
 از آن نقل کند بمقام صالحان بر آن ان نقل کند بمقام مریدان
 بر آن بمقام متقین بر آن ان بمقام محبتین بر آن ان بمقام
 مشتاقین بر آن ان بمقام اولیاء بر آن ان بمقام مرقبان ثم قال کند
 وقال علی رضی الله عنه التوبه قصار المذنبین و بضاعه المسکین
 و نشاط الصدیقین و سلوة المحبتین و رضا رب العالمین یعنی گفتند
 حضرت علی رضی الله عنه توبه پاک کند گناه گناه کاران را و رست
 مال کاران رست و نشاط صدیقان رست و صلاح مجبان و رضا
 رب العالمین رست قاعده غفر التوبه للتائبین شایسته است
 غفران الذنوب کیا قال الله تعالی و اِنِّیْ لَغَفَّارٌ لِّمَن تَابَ کُتِبَتْ

الْفَلَاحِ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَتَوَلَّوْا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا إِنَّهَا هِيَ مُنُونٌ

تَعْلَمُ تَقْلُجُونَ الثَّلَاثَ الرَّحْمَةُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَسَىٰ كُمْ أَنْ يَرْحَمَ

الرَّابِعَ الْحَدِثُ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى النَّاسُ يَتَّبِعُونَ الْعَابِدُونَ إِلَهًا غَيْرَ اللَّهِ

الْمُجِبَةُ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاتِينَ السَّادِسَ التَّوْبَةُ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ سَابِعًا تَفَكَّرْ

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى عَسَىٰ كُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ أَلَسَنَ الْغُفْوُ قَالَ

نَعَمْ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ

عِيسَىٰ مَرَاتِبُ هَشْت خصلت اول مرز شكنه چنانچه حق سبحانه

فرماید که بدستی که من هر زنده کنایم هر کس را که توبه کرده است دوم

فلاح است چنانچه حق سبحانه فرماید که توبه کنید بکلی شمای مومن

بخدای تا آنکه فلاح یابید سیوم رحمت چنانچه حق سبحانه فرماید

عَسَىٰ كُمْ أَنْ يَرْحَمَ تَعْنِي مَهْدِيَّتْ که پروردگار شمایان رحمت

کند شمایان را چهارم صح چنانچه حق سبحانه فرماید اَللَّهُ يَتَّبِعُ

الْعَابِدُونَ عِيسَىٰ تَوْبَةً كَسَنَدَ كَانِ عِبَادَتِ كَسَنَدَ كَانِ عِيسَىٰ

مُجِبَّتْ چنانچه حق سبحانه فرماید اِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَاتِينَ عِيسَىٰ

خدای تعالی دوست مرور و تائید از اشیاء تبدیل سیات بحسن
 چنانچه حق سبحانه فرماید فَاُولَئِكَ يَتَدَنَّسُ بَعْضُهُمْ بِبَعْضٍ
 تبدیل مرکنده خدای تعالی سیات تائید از اجناسات هفتم کفر
 چنانچه حق سبحانه فرماید عَسَىٰ تَرْكُومُ اَنْ يَّكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ یعنی
 امید است که پروردگار شما را این پوشش دهنده با این شما را از اشیاء
 عفو چنانچه حق سبحانه فرماید وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَيَعْفُو عَنْ سَيِّئَاتِهِ یعنی خدای تعالی قبول میکند توبه را از
 گناهش و عفو می کند گناهان را از حکیم قدس سره الارادة مطالبة القلب
الروح من طيب النفس که به حکیم رحمه الله ارادت طلب کردن است
 غذا روح را از جهت خوشی نفس و عن فی انون مصری قدس سره
 قال الارادة فراغ لامر الله واثقة بوعد الله و دوام قریع باب الله
 و از دو انون مصری رحمه الله منقول است که گفت ارادت فراغ
 مر حکم الامر و اعتماد است بوعد الله و ایابا که بگوید در خدا را و جم
 فرماید قدس سره هر که در کوفت بدرگاه رسید و قال الجسد قدس سره
الارادة ان يعقذ الات ان الله ثم نعزم عليه ثم يريده و الارادة

بعد صدق النبی كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لكل امرئ ما نوى
 واما ما الذي عرض قلبه عن كل شيء وودن الله وكونه جنة الله
 ارادة انك عتاد وكنه آدمي خيري البس ان جرم كند بران حيز
 بس ان ارادة ان كند و ارادة بعد از صدق نیست
 چنانچه پیغمبر صلی الله علیه وسلم می فرماید که هر کس است آنچه نیت کند
 و مرید نیست که عرض کند از هر چه غیر حق بجانب است قال ابو بکر الواسطی
 رحمه الله مرید الذي يحفظ مراد الله في ابوبكر واسطی كويدها
 حفظ كند مراد الله را و خودش قال بعضهم الارادة ان تريد ما يريد
 مراد كذا روى ان الله تعالى قال في بعض كتابه عبدی يريد واما ما
 تريد و لا يكون الا ما ارید بعضی از اكا بر كويدها كند ارادة انك
 ارادة كنى آنچه ارادة می كند مراد تو چنانچه مرید است كه حق تعالى
 كفت و بعضی از كنى خود كنده من ارادة می كند و حال كند من ارادة
 منك كنم و پند شود كه آنچه من ارادة می كنم و عن ابن عباس بن مالك رضي الله
 عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال اذا اراد الله بعبد خيرا جعل له القوة
 في الدنيا و اذا اراد الله بعبد شرا جعل له القوة في الآخرة

پیغمبر صلی الله علیه و سلم فرماید که چون اراده کند خدای پند
 بدی را تا آنکه نگاه دارد بر وی تا آنکه وافرود و محبت را در قیامت
 و سلم جنید رحمه الله علیه للمریدین فرمود احادیث الحکایات یعنی
 تقع حجت در سخنان اکابر قال الحکایات جنید بن جندب رحمه الله تعالی
 یقوی بها قلوبهم یدین فقیل یبلغ ذلک شایدا قال نعم قول تعالی
و کلاً نقص علیک من نباء الرسل ما نثبت به فؤادک یعنی جنید
 فرمود و سخنان اکابر چون شکر می است از لشکرای آل محمد قوی می
 گرداند بدان که امای مریدان بس از آن بعضی از جنید رحمه الله علیه در آن
 شایدهی طلب کرد و جنید فرمود که آری شایدهی قول حق سبحانه است
 بیان می کنیم بر تو ای محب من از سخنان پیغمبران آنچه آرام گیر و باو
 و لق و عن ابن عطاء رحمه الله علیه انه قال غذا هم یدین فر الطاعات
 و غذا الزاهدین فر ذکر الثواب غذا العارین فر الحیة و المناجاة
 یعنی ابن عطاء رحمه الله علیه گفت که غذا هم یدین در طاعات غذا
 زاهدان و بیان ثواب عباد عارفان و محبت مناجات
 قال یحیی بن سعاف رحمه الله علیه لا یکن قلبه الا فر اربع مواضع

فقریه او سجده او مقبره او بکنایه خلوت لایراه احد العزیز محلی
 ابن معاذ گفت که مرید آرام نکیر و دلش کن در چهار موضع در خانه
 یا در سجده یا در قبرستان در جاهایی که نه پند او را هیچ کس نمی آید
 صلی الله علیه وسلم طالب شوق الابرار الی القاضی و انا الیه شوقنا غیر
 صلی الله علیه وسلم سیف نرسد که طول است شوق برابر بقاء بن جلال الله
 سن قوی نرم نوی از روی شوق سئل الجندی قدس سره عن مرید قال لم ی
 یثولاه سیاسة العلم والمراد یثولاه رعایة الحق لان المرید یسیر
 بطریق منتهی الحق استایر الطایر یعنی سوال کرده شد جنید را رحمه الله
 و نه مرید سایر است و مراد طایر بس که نه رسد سایر طایر
 سئل محمد ابن سلیمان رحمه الله فقال المرید استوف و اتم و اتم و اتم
 یعنی سوال کرده شد محمد ابن سلیمان را رحمه الله استوف و اتم و اتم و اتم
 استیفاست مراد وسط و ران و اما الکلام فی المقصد مریدانند که
 صحبت سه نوع است اول صحبت بغوف خود و این در حقیقت حد
 دوم صحبت بدون خود و این باید که مفارن شفت و رحمت
 باشد سیوم صحبت بسا و خود و این صحبت بطریق ایثار و مروت

وفوت است اما صحبت بفوق خود باید که ترک غرض و حمل آنچه از
وی صادر شود بر صلاح باشد قال نیز الحاد فی قدس صحبت الاشراق
یورث المؤمن بالخیار عینه صحبت به بدان معنیست بدکماست
بریکجا و هم می فرمایند که تا ارادت کلی حاصل نشود قهرا ارادت باید
تا آنکه در قوت بافتد به آنکه ارادت کلی از بسته بر آمدن است و در بسته
قد آمدن است و در او خود را مراد خود کرد و اینست حجج الحقی محمد
الساج قدس فرماید که نیت ثواب نیست کردی اما فوت که درم
سیوم مذکور است قال سهل قدس رجع النفس عن طلب
حفظ عینه فوت رجع نفس از طلب خود و قال ابونور
رحمه الله لفوت ان يعمل فی السر لا یحیی منه فی العلانیة لفوة صدق
عند الحقا و البذل عند المسکنة یعنی فوت آنکه عمل کند در نهان
آنچه جایز کند از کردن آن در علانیة و فوة راسخ است نزد محبت
و بذل است نزد مسکنت و قال ایل المعرفه لفوة ان یكون خصما کربة
على نفسک یعنی فوة آنکه خصم باشی از جانب بیجا به نفس خود و جعفر
رحمه الله عن ابي عبد الله رضی الله عنهم ان النبی صلی الله علیه و سلم قال

ما علی افتیان نهی عشر علامات قال یا رسول الله ولا سکت فقیان
 قال الفیوة الاول من فتوة هستی قال ما تلك العلامات یا رسول الله
 قال صدق الحديث والوفاء بالعهد واداء الامانة وترك الکذب
 الترحم للیتیم وعطایا بل مدال لاسل من قومی الضیف ودر آئین
 الجبا اشتداد وند پیغمبر الله علیه وسلم که امی علی مردوان مروان است
 راوه خلعت گفت علی یا رسول الله و مرست ترا جو ان مردان
 هستند حضرت فرمودند که جو ان مردی اول از بهت مرست گفت
 علی این وه علامت کدام است یا رسول الله حضرت فرمودند که
 راستی در سخن وفادار عهد و اداء امانت ترک دروغ و ترحم بر یتیم
 و دادن چیزی بکد او و دادن مذور و میثاق و مرستان حیاست
 قال انصر ابا دی رحمه الله فروة شعبة من الفتوة و مر الاء من الکوفین
 یعنی مرؤت شعبة است از جوان مردی و جوان مردی عرض
 از دنیا و آخرت است و غیر الفضیل حمزة الله علیه انه قال کان یوسف
 السلام من الفقیان ثم قرا قوله نعم لا تشرب علیکم الیوم فیفضل
 رحمه الله گفت بود یوسف علیه السلام سر جوان مردان بس از آن است

خواند که لا تشریب علیکم الیوم یعنی گفت یوسف مرا برادر زاری که
 من زشتیست بر شما یان هر روز و قال اهل المعرفة ان لا یضر بعد
 ولا یعذر و ان لا یكون بالاعطاء افح من لا یخذ و یدکر نعمه
 و یشی المعصیه یعنی گفت بعضی از اهل معرفت که زخمیه می کنند
 و عذر می گویند و نمی باشد بد او آن خوشتر از گرفتاری یعنی هر دو
 پیش و می برابر است و یا و می کست نعمت و فراموش می کنند
 یعنی معصیت نمی کنند و قال حکیم رحمه الله المروة ترک معصیه الله
 حیاً من الله و الحیا فطه علی طاعته الله لوجه الله یعنی حکیم گوید و
 ترک معصیت از جهت حیاء از خدا و محافظت بر طاعت خدا
 از جهت ذات خدا در حالتی که منقطع از غیر خدا و وصل بخداست
 و عن محمد ابن جهم رحمه الله انه قال صبح المروة فر قال الله عز وجل ان
 الله یأمُر بالعدل و الاِحسان محمد ابن جهم رحمه الله گوید که جمیع
 برت و سنج است و برین قول خدای که ان الله یأمُر بالعدل
 و الاِحسان یعنی بدینست که الله تعالی امر کند بعد از نیکویی و هم
 میفرماید قدس که مقتدر باشد که صحبت با کار و او را با صاغر

صحبت ندارد تا خلافت شاید الرابع الخلیفه میفرستند قدس
 شیخ چون بفرستد خلیفه نصب باید که خلیفه بصوفیه بیفتد
 و محبت و فتوة و مروت صحبت دارد اول به عاشق شود و
 اجازت خلافت جائز نیست لجه بد آنکه اجازت و حضرت و نوع است
 اول اجازت خبری است آن اجازت ذکر و او را در صحبت خلوت
 و ارادت و عتکات و مثال آن است و جمیع آنرا خدمت گویند و
 استدام برین مذکور است این اجازت خبری که انقضاست دویم
 اجازت و حضرت کلی است و آنرا مختار سلسله گویند چنانچه شیخ
 گوید فلانرا مختار سلسله کردیم و این مختار مختار است آنچه خیر است
 سلسله در آن است چنان کند و اگر وقت بیفتی ذکر گوید و الا
 ترک کند نه بد آنکه ارادت نیز بر دو نوع است اول ارادت خبری و آن
 ترک عصیان است دویم ارادت کلی و آن ترک مساوی است و این
 نام موجب اجازت کلی است چنانچه حضرت عزیزان شیخ خدا را و
 قدس و فنی که حضرت عزیزان مولانا ولی قدس بایشان ارادت
 آئینه کرده اند نه بوده اند که این ارادت مولانا ارادت کلی است

ارادت کلی را اجازت و رخصت کلی لازم است ایشان را اجازت
 کلی داده اند و حضرت عزیران با قدس سره و در وقت بهاری
 اواخر این فقیر فرمودند که ارادت بمن که این ارادت کلی است
 ارادت کلی را رخصت کلی لازم است با وجود عدم استطاعت
 عنایت نموده حضرت کلی دادند و پیش ازین در مجامع عنایت
 نموده بودند و هم درین ضعف و غیبت این نفع عنایت
 نموده مختار سلسله فرموده اند بیت به عنایات حق خاصان
 حق که ملک شد سیاهش ورق بهرین رسید به شاخ و در شاخ
 بدرگاه تو گشتم گشاخ **اللهم لا یصلنا بعد او یهدنا لوجه**
 خلیفه رشتن ضر لازم است که قال بعضی من الملک المعرفه جواهر البر
 ست کتمان فقر حتی یظن انک ان غنی و کتمان الصدقه حتی یظن
 انه بخیل و کتمان بعضی بطن انه مریض و کتمان الشده حتی
 یظنوا انه مستغنی و کتمان مرض حتی یظنوا انه صحیح و کتمان اللعول
 الصالحه حتی یظنوا انه من علل غلاصا لجا یعنی جواهر خوشی و نیکویی
 یعنی اصل پس این شریک است نهان داشتن فقر که تا کمان

برنزد آو میان آنکه می غنی است نهادن صدقه تا که کمان برزد
 آو میان که بخیل است و نهادن دشتن غضب تا که کمان برنزد آو میان
 که بیمار است نهان داشتن شدت تا که کمان برنزد که مستغنی است
 و نهان داشتن بیماری تا که کمان برنزد که صحیح است و نهان
 کردن اعمال صالحه تا که کمان برنزد که صلاح عمل کرده است و مهم می
 نماید قدس سره که چون خلیفه نظر باعمال خود کند آنچه نیکوترین
 اعمال است بدان موافقت نماید تا آنکه دیگران بوزیر افتد نمایند
 قال رسول الله صلی الله علیه و سلم من خیار أربع عا ربیع اگر یکبار
 باربع سن خیار الصبر علی الجوع و التواضع علی الکبر و الطاعة
 علی المعصية و الجماعة علی الفرقة عطاء الله تعا عیش السعداء و موت
 الشهداء و شفاعه الانبیاء و ترش الحسب بغير حله الله علیه
 می فرماید که هر که خیار کند چهار چیز را بر چهار چیز اقام کند و راجع
 نماید به چهار چیز که یکبار خیار کند صبر را با وجود جوع و تواضع را بر تکبر
 و طاعت را بر معصیت و جماعت را بر فرقت از ان بهر حق تعالی
 آنکس عیش سعداء و موت شهداء و شفاعت انبیاء و حجاب

انیس فی الخواجه میفرماید قدس سر که و علم ان اعباد متفادنه فرشته
 قوم عرفوه بالقدره فاعقدوا خوفه قوم عرفوه بفضل فاعقدوا
 رجاء، قوم عرفوه بالکرم فاعقدوا حسن الظن که و قوم عرفوه بالوفاء
 فاعقدوا اصدقه و قوم عرفوه بالرحمة فاعقدوا الثقة و قوم عرفوه
 بالعظم فاعقدوا بالرهبة و قوم عرفوه بالعدل فاعقدوا ابرضا
 و قوم عرفوه بالغنا فاعقدوا الفقر علیه و قوم عرفوه بالرحمة فاعقدوا
 محبة یعنی بدانکه بندگان متفاوت اند و معرفت خدا قومی
 شناسند وی را بقدرت پس اعتقاد کنند سر وی را و قوم شناسند
 بفضل پس اعتقاد کنند رجاء وی را و قومی شناسند وی را بکرم
 پس اعتقاد کنند حسن کنان بر وی را و قومی شناسند وی را بوفاء پس
 اعتقاد کنند بصدق قومی شناسند وی را برحمت پس اعتقاد کنند
 باعتماد و بوی قومی شناسند وی را بعدل پس اعتقاد کنند برضا بوی
 و قومی شناسند وی را بغنا پس اعتقاد کنند فقر و احتیاج غیر را بر وی
 و قومی شناسند وی را باحسان پس اعتقاد کنند محبت و برادرانند
 چون بقامات معرفت واضح گشت بدانکه خواجگانست که جمیع مقامات

بند تا آنکه مستحق اسم خواجه شود و ثم قال قدس سره انا مقام الحزن
 النظر والمجانبة بمقام الرجاء الحزن والرغبة ومقام حسن النظر الحياء
 والمراقبة ومقام الثقة استكون الطمانينة ومقام الرتبة الحشمية ومقام
 الرضا ترك الاختيار والشهوة ومقام تتوكل الجود والقوة ومقام
 الفقر التذلل والمسكنة ومقام المحبة الروية انا مقام خوف نظر در
 خود ومحاسن نسبت بمقام رجاء صرا ببنده مكدوغبت در آن
 ومقام حسن ظن حيا ومراقبة است ومقام ثقة وسكون وطمینان
 ومقام ریختن شست است ومقام رضا ترك خیار و ترك شهوات
 ومقام توكل عن قوت است ومقام فقر تذلل وسكنت است
 خوار وشن نفس ومقام محبت رؤیت و هم میفرمایند قدس سره
 که ای خواجه چون بمقام شیخ رسیدی و دوستی آنچه دوستی بس عمل را
 فراموش کن و با عمل باش است که باین علم تو همزگ نیست چنانچه
 دستار دهنند نیست تو هم میفرمایند قدس سره که خواجه باید که
 بانواضع و در چپ پنج حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم فرمایند که
 من قد اضع رفعه الله و من کثر خذله الله اللهم ارزقنا میفرمایند که

مقام شجاعت بس و شوارب باید که عل و خلل و میان از ایشان
 دور گردانند بمقام قلب سلیم رسانند و هم میفرمایند قدس که اگر خواهی
 بمقام شجاعت بر ظاهر و باطن تو باید که بحق بشغول باشی منظور مقصود
 تو خرقی بجان نباشد و هر قوی بپوش بجا بیت چشم زدن غافل
 از آن ماه نباشی ترسم که نگاه کند آگاه نباشی ز رو بر و روشن
 کان و لبر حکامی یا نیم شبی آید یا وقت سحر کامی اگر در میان
 خلق و رای چشم تو بر پا و شاهان هست فکر کنی و کسی که همه پادشاهان
 که ایمان درگاه ویند بجان آیت کریمه قُلِ اللَّهُمَّ مَالِکُ الْمُلْکِ شین
 آنست که یعنی کوی ای محمد ای با جند ایای صاحب پادشاهان
 و بر عالمان نظر کنی دانی که مکی استمد از ویند بجا و فوق
 کل ذی علیهم یعنی بر بالای هر عالم علیست مؤیدین است
 و اگر جبریت و شفقت عالمان چشم اندازی بقین دنیا که همه از او
 چنانچه حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله ازین معنی خبر فرمود و می فرماید
 که ان الله تعالی ما یرحمه بدستیکه مر خداوند معارضه رحمت
 و یک رحمت ازین صدر ابعالیان عنایت نمود و هم فرماید قدس

که بوستان زمین معرفت است و بوستان آسمان جنت است
 و بوستان زمین راهفت و یوار و هفت درست نمیرسد
 بآن بوستان که ازین دیوارها و درها بگذرد و یوار اول نقره
 و ثانی طلا و سیوم و در و درید چهارم آهن و پنجم مس و ششم
 اقرار العبد بقایه و بقایه سید و ثانی شهادت ان لا اله الا الله
 بوجد آیه سید و ثالث قول لا اله الا الله محمد رسول
 الله و الرابع الايمان و الخامس الاسلام و السادس التوحيد و السابع
 اليقين یعنی یوار اول ازین هفت و یوار معرفت اقرار است
 بقایه بند یعنی دنیا و بقایه مولی و ویم شهادت است بوجد
 حق بجانیه یوم کفن کله طیبه چهارم تصدیق بمضمون آن
 پنجم تسلیم و انقیاد و اطاعت مولی ششم توحید یعنی منظور
 ذات می باشد سابع بس میفهم یقین یعنی اطمینان و اشتهاست
 بر توحید و ائمه علم بالصواب حقیقه کتاب انا الابرار قال
 النبي صلى الله عليه وسلم سال جبرئیل علیه السلام محمدًا علیه
 السلام فقال ان تؤمن بالله فهذا باب اجد و ملائکته فهذا

باب ثمان و کتبہ فہذا باب ثلث و رسلہ فہذا باب سابع و الیوم
فہذا باب خاتم و القدر خیرہ و شترہ من اللہ تعالیٰ فہذا باب سادس
و ابعث بعد الموت فہذا باب سابع آما درمای معرفت فرمود
حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم کہ سوال کرد جبرئیل علیہ السلام محمد را
صلی اللہ علیہ وسلم بسر رسول صلی اللہ علیہ وسلم فرمود ندانمہ ایمان
آری بحسب اہل این یک است از درمای معرفت و دیگر آنکہ
ایمان آری بلائیکہ خدا و این در دویم است و دیگر آنکہ ایمان اگر
بکتاہای می سجائہ اہل این در سیوم است و دیگر آنکہ ایمان اگر
پیغمبران حسدی بس اہل این در چهارم است و دیگر آنکہ ایمان آری
بقدر کہ عبارت از ثابت در لوح محفوظ است خواہ خیر خواہ
شریک از خدا است و در وی موطورت بس اہل این در ششم است
و دیگر آنکہ ایمان آری برزندہ شدن بعد از مردن بس اہل این در
ہفتم است فاذا اراد لعب و دخول بستان المعرفۃ فاللہ دنیا و
بستان لجنۃ فخر الآخرة فسر لہ اقرار بلائیکہ شہادۃ بلائیمتہ و قول
لا الہ الا اللہ بلائیمتہ اذا اراد لعب ہذہ الاشیاء مدل علی آنہ

دخل بستان معرفة واذا دخل البستان يرى فيه الاشجار والثمار
 والافخار فيرى متداً قلبه في شجر من التوت كل يقين الاغصان
 وعن يار قلبه في شجر من الخوف والرجاء وعن وراء قلبه في شجر من
 الدمار والقناع والرضا ووسط هذه الاشجار شجر معرفة صلها نبات
 والقلب لمسه عما في السما حيث الله وصل هذه الشجرة لمعرفة
 وفهمها القربة وورقها الوصله ونمها الرؤية واذا تثبت شجر معرفة
 حتى يرحل الربوبية ويسر حجاب المصطفى على العارف بالحق
 والكرية والشرف والحمد واللقاء وهم درين مقام فرموده اند
 فذكره که چون احوال بنچا کشف ظاهر و باطن آباد کرد و چون بن
 احوال انصايد بوستان اخضر و مي آباد کشته سر او در بوستان
 سما شود يعني مستحق جنت گردد و بعد ميفرمايد که در بوستان
 آسمان چهار نهر است كما قال الله تعالى مثل الجنة التي وعد
 الْمُتَّقُونَ فيها اَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسٍ اَلَا يَهْدِي مَنْ هَدَى الله
 فذكره خواص اهل معرفت فرمايند در بوستان معرفت تير چهار
 نهر است اول نهر الاله و دوم نهر انعام سيم نهر المهنية چهارم نهر الرؤية

المعرفه فضل سن الحبه در بوستان می از نهر الاله سیر کرد
 و از نهر انعام که تذکر سن است آب خورد و از نهر المهرینه شوق و محبت
 بموکت اعطش خلاصی یابد و از نهر الربوبیه شوق ارسک را می یابد
 و منبع و بحار این نهار قلب و نیت است چون باک از نهر الاله
 سیر بکشت منسب سرد و چون از نهر انعام آخور شست
 و اگر آتشان شود و چون از نهر المهرینه آب به شتاق کرد و چون
 از نهر الربوبیه آب به شتاق سرد و آنکه گوید بر معشوق
 ز دوز می که هم با بخت تعالی شود و از غشتم قدح مال از دور
 فرو شدم فارغ بال شردشتم فغان بقاضی صالت قلق و
 اضطراب عاشق پیدا کرد و نجیث لایق و لیستقر بعد فرماید
 قدس که چون حق سبحا اراده آن کند که بنده در انابت سکون
 قرار یابد پس فرماید باو محبت را که بر نهر الاله و زود انابت در
 آید بنده در انابت مطمئن سرد و همچنین این باب و ز نهر انعام
 و زو آن نهر در متوج آمد بنده یکس و را آن حین در تذکر سنست که این شود
 و چون اراده سکون و آراش بنده در شوق و زوق شود آن باب که

المہینہ وزوہج آن نھر محبت آن یح مسکن دل مشتاق و
 و محبت آن باد چون در نہر البوہتہ وزوہج آن نہر مسکن مجتہد
 محبت کدو بس عارف کاہ غریق در انابت است و کاہ غریق
 و تذکرہ محبت است کاہ غریق در شوق کاہ غریق در محبت ہم سہل
 ریحین حتی نہجا علی قلبہ یح عصمتہ و یح التوفیق فریح العصمتہ یعنی
 جمیع المعانی الحارم و یح التوفیق یوومی جمیع الطاعات الخیرات
 فمن یسقی قلبہ من ہذہ الانہار الاربعۃ نیست اربعہ سحائر قلبہ
 والوان المنبات فکل قلب صاحب ظل نہر الالہ حولہ ترج الانابتہ و
 کل قلبہ جد نہر المہینہ نیست حولہ سقای الشوق و کل قلب صاحب نہر
 البوہتہ نیست حولہ ماہمن الحبتہ فلا یکون بستان فر الدنیا و
 الاخرۃ طیب ریحاہ من بستان العارف یکون یح سہل
 العارف حظ الملائکہ و حظ ارواح انبیاء و ہم سہل کل احدہما
 تبعاً عند سمانہ و وہ قد صاحب ہذا البستان تبعاً عند سمانہ
 مما یحتاج الی عبد و قدیل عز العبد ان یعرف اربعہ اشیا خیر کوین
 عارف النفس و الروح و القلب و الفکر نہ مودہ اند قدس نہ کہ اگر

خوابی عارف کردی پاک نفس شو پاک روح و پاک از صاف فکر
 چون چنین شوی سزاوار رسید و شست نظر کردی و در
 مرغزار بحر می آویز و روضه الحفا و ویم روضه الآلا سیوم روضه
 النعماء و هم قدس که فرماید کل من بحفظ قلبه یجت الکرسی
 الی الله تعالی فاذا امنط الی الله تعالی رفع الحشمه و اذ ارفع یدخل الحجاب
 فاذا دخل الحجاب کشفه و حله یولاه فیعتذر من مولاه
 فقبل الله عذره و یعفوه و یحشوا له بالحکمة و عینه بهیره و
 قلبه بالحکمة و اذ نه بسمع الحکمة و یده بالعطیة و قلبه بالحنه ثم
 یجره و یضربه شوقه و یجتنه حتی یتدی الی الطريق الی الله تعالی
 و لا من الخلف و لا من الیمین و لا من الشمال ثم یجوز بالمنه و منذ فیه یظهر
 المحبة و هو الالاساء و الحیا و الرجا و الخوف ثم یرسل سحاب حتى
 یمطر فی قلبه طر الکرامه فیست بشجرة المعرفة و یخرج حننه غصن
 غصن یصل الی العرش الثالث الی المشرق الثالث الی المغرب الرابع
 الی الافق الایمن الخامس الی الافق الایسر و الغصن الذی یصل الی
 العرش یمکن مادة السعادة و ثمره المناسبات الی الله تعالی ففی کل طریق

۱۱۱
 علی قلبه عیدی لم ازال لم ازال انت لم کن لا یكون فلو شک
 بحرمتی محبة العبد بالفکره یا مولای انت لم تزل لا یزول انما کن
 ولا اكون فلو می معول الله عز وجل لو شک بحرمتی فمذه مناجات
 العارف مع الله بالبقا ومع نفسه بالقضاء فانظر هل فیکفه
 المناجات ام لا والنفوس الذی یبلغ الی المشرق یموت ما رآه
 الکرامه وثمرته اداء الخدمت فخر کل طرفه یصدر علی قلبه عیدی اول
 منی وایحید لمحبة العبد بالفکره یا مولای اذ لو الیک لعبد فقل
 الله عز وجل اعطیک حلاوة الطاعة واکرم صفاهه وخدمته وای
 الذی یبلغ الی المغرب یموت ما رآه ما المحبة وثمرته علم العز وکبح الغر
 الفکر وکبح الفکره الطاعة وکبح الطاعة الربوبية ومنتور الطاعة
 الدعوه ففی کل طرفه بطرق علی قلبه عیدی اوع الخلق من مصیبتی
 الی طاعتی محبة العبد بالفکره یا مولای ادعهم لا طاعتک والنفوس
 الذی یبلغ الی الافق الایمن یموت ما رآه الا انابه وثمرته التذکر ففی
 کل طرفه بطرق علی قلبه ان فر الا ذل وکرم لا اذال ذکرک فادونه
 فیما بین ذکرک وهو قول تعالی فا ذکر وذا ذکر کرم فا ذکرک منین

حين تذكرني مرة فحسب العبد بالفكرة يا مولاي اذكرني كراويا
 لا اساك طرفه عين لغرض الذي يبلغ الى الافق الالهي يكون له
 ما لا الاله وثمرته روية الله فكل طرفه يطرق على قلبه عبيد
 عرفك من اكرمك لا خلاص الايمان والسلام واليقين محسب
 بالفكرة انت عرفتني واكرمتني يا مولاي فهو حال العبد كحال الخليل
 الله عليه السلام كما قال الله تعالى جل جلاله وعظم نواله ولا اله غيره
 كتابه الذي خلقني فهو يهدين والذمي هو يطعني ويسقني اللهم
 ووزقنا المقامات بعز مشيخ لجه ابي عزير من اجل
 شيخ معلوم وتبين شد بايد كه شيخ اقتد اشيخ قدس الله
 سرارهم مكند اوليك الذين هدى الله فبهدىهم اقتده حيث
 قدس فيصفه من چون ساك مترك مقام شيخ رحمهم الله
 بايد كه علم ايشان را بداند و هميشه ترسان و لرزان باشد تا از
 ترك فتدو لمخلصون على خطر عظيم نفس مطمئنة كروا نروح
 بمقام انسان رساند و دل بمقام سليم رساند زبان از مالاي
 دل از ماسوي سوي سر و اندام عقل مير و حاكم وى كرو و جناحه و ز

عقله میرود و مواده
و نظرا خاص حکم دارند

آمده که طوبیای پس کجای چون بدین بنوال حال بنده سنا لک کرد و نگاه
چون بنده بود که گوید حق سبحانه و تعالی یک عبد گوید و چون کوتاهی
معرفت داشته شد و نفس مطمئنه و دل سلیم شد و به مقام نشانی
رسید عقل امیر و فکر صانع گشت و در پیش پادشاه چهارده شیخ
افروزند از چهار هنر سیر بگرد و هنر الاکلا، هنر النعمان، هنر المعصنه
الابوسه طایر الهام ندکر لمسم سبحانه مشغول کرد و چون چنین بود
حضرت صاحبزاده بر دل تنویری وی سیصد شصت نظر کند و از
مقام گذشت به تحقیق رسیده بمهر لکانه شیخ رحیم الله برسد
و بروی شکرانه واجب چنانچه مولانا شمس الدین تبریزی فکرها
از برای لاقات عارف و مرقس شمس سر خود را شکرانه گفت
و حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله درین مقام فرمودند و الا
اکون عبد الشکور المحم و هم من بوده اند قدس که چون بمهر لک
مقام شیخ کبار قدس الله سرهم بر خود وارد مقام فنا و
فراق داشتند و بعد از خود کن آنچه بحضرت رسالت پناهی
صلی الله علیه و آله عنایت نموده اند بتو نیز عنایت کند سبحانه

صنوبر

و آنحضرت را صلی الله علیه و سلم ده خصلت بود که سایر منهارا علیهم
 السلام نبود اول آنکه چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم مشغولند به کسی
 عورت وی را علی السلام نه مآورد و نه غیر آن اندید موشل این گرامت
 مرثت آنحضرت را علیه السلام آنکه حق سبحانه و در روز قیامت
 کنایان این است را عفو و ستر کند که دیگری آینه اند پسند دوم
 آنکه آنحضرت را علیه السلام سایه نبود و این است را در جنت نادر
 سایه نباشد سیوم آنکه بر آنحضرت صلی الله علیه و سلم مکس و شسته
 نمی نشست همچنان معصیت برین است در روز قیامت نه
 چهارم آنکه چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم بر مرکوبی سوار میشدی
 آن مرکوب باده نمیشد و همچنین این است را که به طاعت باشند
 در دنیا و طاعت ایشان مودود و منقطع نکرد و تا روز قیامت چشم
 و غایت آنحضرت صلی الله علیه و سلم هیچ کس نمید و همچنین کنایان
 این است را در روز قیامت کس نمیشد و چون آنحضرت علیه السلام
 در خواب شدی دل آنحضرت صلی الله علیه و سلم پدیدار بودی و بفرطیات
 نشدی و همچنین است آنحضرت صلی الله علیه و سلم چون در خواب بودند

خواب ایشان طاعت بود کما قال الله تعالی عن عجل صالح فلما
 نفخ بهم نمندهون هفتم چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم در فرشتگی
 مقدس دیگری ابرو در بالای سر آنحضرت صلی الله علیه و سلم سایه
 دادی بخین پشت را طاعت ایشان از افتاب است سایه بدم
 پشت آنحضرت صلی الله علیه و سلم باز کرد چنانچه ابن مسعود رضی الله عنه
 میگوید که آنحضرت صلی الله علیه و سلم تنوع موزه باز کرده بود مشغول
 گشت شیطان بعین در میزنه آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 باز سایه می افکند چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم از وضو فارغ شدند
 حق سبحانه فرستاده فرستاد بر صورت او غر تا خود را در آن موزه
 بس آنحضرت صلی الله علیه و سلم آن موزه را گرفت در آن باز
 بود بس ابن مسعود رضی الله عنه گفت تلمذک هذا آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم فرمود بدست که حق سبحانه حرام گردانیده است
 مرا بار و کثرت و این است از حرام گردانیده است بر ما و کثرت
 جنتیم ننم آنکه چون آنحضرت صلی الله علیه و سلم بجا بخت منوبه شدی
 حق سبحانه ملائکه از برای حفظ آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرستاد

كَذَلِكَ مَقَاتِلُ مَنْ بَيْنَ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ
 إِنَّ هَذَا لَهُمْ لَمَكٌ حَقِيقٌ كَيْدٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ وَمِنْ أَمْرِ اللَّهِ
 بِجَانِبِ حَبْتٍ كَمَا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا
 وَمِنْ أَمْرِ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ لَهُ مَخْرَجًا وَمِنْ أَمْرِ اللَّهِ أَنْ يَجْعَلَ لَهُ مَخْرَجًا
 كَثِيرٌ مِنْ هَذَا نَشَدِي وَلَا يَفْنِي أَبَدًا جَنَاحَهُ وَخَيْرُ سِتِّ النَّاسِ صَلَاتُهُ
 عَلَيْهِ سَلَامٌ حَقٌّ لَكَ دِينٌ خَدَقًا وَكَانَ مَرَّ بَعْلِي بَطْنَهُ حَجْرًا فَجَاءَ جَابُو
 ابْنُ عَبْدِ الْأَنْصَارِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ فَرَأَاهُ عَلَيْهِ سَلَامٌ حَقٌّ لَكَ دِينٌ خَدَقًا
 يَا فَلَانَةُ هَلْ عِنْدَكَ شَيْءٌ مِنْ طَعَامٍ نَدْعُو الرَّسُولَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَتْ
 بَلَى ضَاعَ مِنْ الشَّعْرِ وَرَجَعَ الْحَدِي فَجَاءَ جَابِرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ
 ابْنِي عَلَيْهِ السَّلَامُ وَاسْتَلامَ فَنَدَّبَ إِلَيْهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى دَارِهِ
 سِتَّةً ثَمَانًا وَثَلَاثَةً عَشَرَ رَجُلًا فَمَا دَخَلَ فِي دَارِ جَابِرٍ ابْنِ عَبْدِ اللَّهِ
 فَيَقْرَبُ إِلَى التَّنُورِ فَقَالَ بَارَكَ اللَّهُ عَلَى هَذَا التَّنُورِ وَعَلَى هَذَا الْقِدْرِ فَقَالُوا
 مِنْ الْقِدْرِ اللَّحْمُ حَتَّى شَبَعَ ثَمَانًا وَثَلَاثَةً عَشَرَ رَجُلًا وَجَمِيعَ الْمُهَاجِرِينَ
 وَالْأَنْصَارِ وَالْأَزْدِ الْيَسَامِيِّ لَوْ أَنَّ الْمُهَاجِرِينَ لَطُوفُوا إِلَى التَّنُورِ وَالْقِدْرِ
 لَأَخْرَجُوا مِنْهَا لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ طَعَامًا وَكَذَلِكَ أَمْرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ بَارَكَ اللَّهُ عَلَى

لعالم اذا قاموا الى الميزان فيقول لهم تقسو ابشادة ان لا
آله الا الله تصنون فضع انفسكم شهداء ثم فرس ان يطاوع ترج
حسناتكم على سيئاتكم فاحمد ما اخ حتى كرامته حتى لا يكن من
البحرين ابعين كما قال الله تعالى يعرفوا المجرمون بيما هم قيوخذ
بالنور صي والاقدم ومن قدس فرموده اند چون بنده مقام
مشيخ قدس الله سرهم رسد بايد كه خود را ميت ساخته گوش
و چشم و زبان و دل و مكي را بكن سجا به مشغول كند و ان ذكر الله
و ما سواه هوس قال الله تعالى يا ايها النبي حبيبك الله و من تبعك
من المؤمنين لمحبه موده اند قدس في در تفسير اين آيت فطرة
الله التي فطر الناس عليها لا تبديل لخلق الله قال بن عباس رضي
عنه فطرة الله هي دين الله الذي خلق الناس عليها يوم لم يكن
لا تبديل لخلق الله اي لدين الله علم ان صل هذه الآية هو ان
الله تبارك و تعالى لما خلق روح محمد صلى الله عليه وسلم من النور و سجد روح
بين يدي الله اربعة آلاف سنة و اربع مائه و اربعين سنة فلما
رفع راسه عن السجود قال فعل معي مثلي بفضل فاجاب الله تعالى فقال

حتى ركب فقال الهي كما اثبت على نفسك لا احيىنا عليك فخلق الله
 ارواح الانبياء واهل بيوتهم من نفس الانبياء الذين كانوا من
 قبلها فخلق روح ابي القين جوبل للناس الشقاوة وقال حرك
 فلم يحركنا عليه خلق الله من نفس روحه ارواحا مثل روح فرعون
 وفرعون وودقيانوس الجبارة والعراة لعنة الله عليهم جميعين ثم
 خلق من نفس ارواحهم الكفرة واليهود والنصارى ذلك قوله تعالى
 كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ لَمَّا
 سَبَقَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ عَاقِبَةُ أَسْخَاوَةٍ وَالْحَذَلَانِ ثُمَّ أَخْرَجَ سِرًّا مِنَ
 بَنِي إِسْرَءِيلَ خُضْرًا وَقَدْ عَلِمَارُوحُ مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفَىٰ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 سِرًّا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَأَقْعَدَ عَلَيْهِمَا رُوحَ إِبْرَاهِيمَ الْتَّائِينَ الْمَطْرُوعِ عَنْ خِدْمَةِ اللَّهِ وَالْمُحْرَمِ
 عَنْ حِمَّتِهِ وَهُوَ لِعِبَادِهِ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأُولَئِكَ سَمِعُوا عَلَيْهِ
 وَعَانَقَهُ كَانِ أَرْوَاحُ الْإِسْلَامِ قَالَ اللَّهُ تَعَالَى وَأَنَا بِقَوْلِنَا تَابِعُونَ
 فَكَرَّمَهُمُ اللَّهُ بِإِسْلَامِهِ وَسَمِعُوا عَلَيْهِ كَرَمَهُمُ اللَّهُ تَعَالَى بِالسَّعَادَةِ وَهُوَ
 اللَّهُ يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُ فَرِيقًا فَسَرَفَهُمْ قَدْ قَدَّمُوا إِلَى تَعَمُّدِ نَوَالِ اللَّهِ صَلَّى
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَمَرَ سِرَّهُ فَأُولَئِكَ تَابِعُوا ابْنُ بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ تَابِعُوا

من بين التبرير اكرمهم الله تعالى بالهداية بالتفاق المال ثم المهاجرون
 والانصار ومن تابع عن يار التبرير اكرمهم الله تعالى حتى يعجبهم بما يشاء
 وقال الله تعالى والذين يتبعونهم باحسان التابعون ومن جاء
 من خلف التبرير هم اهل آخر الزمان مسماهم رسول الله صلى الله عليه
 وسلم اخوانا فاجاب له عمر الفاروق رضي الله عنه في مجلسه الذي
 بالديشه وهو ما قال عليه الصلوة والسلام في مجلسه عليكم اصحابي
 وخوانا في آخر الزمان فقال عمر رضي الله عنه كيف يكون هذا الناس
 اصحابكم فثم اخوانكم فقال عليه الصلوة والسلام انتم رآتموه وسمعتموه
 عليكم الوصي وجاهدت معكم حتى دخلتم في ديني فثم اخوانا يعلمون بحط
 امور فر فر طاسل بعض لهم اخر من الانبياء والهم سلسل لم يعرف ما ينشدون
 چون حال المتوارثين وارواح ايشان دانسته بيان كنيم احوال كفرة
 ومنافقان مستند عار انتم شن تابع مع الالبس من الفراعنة والجبارة
 فهم المنافقون والفاقدون والمبتدعون والهم ايول وان تابوا في
 دين الله فان الله غفور رحيم ومن لم يثب فاولئك من الذين
 قال الله تعالى مذبذبين بين ذلك لا الى الله ولا الى هؤلاء ولا الى هؤلاء

آنچه میفرموده اند قدس سره باین نظر رجال خود کین اگر متصف باین
 احوال نباشی نعوذ بالله من کفر بکن که جهنمی نشوی اللهم مت یک
 و هم فرموده اند قدس سره همه مقامات مشایخ رحمهم الله را دستی
 بکنین عمل باید است ازین کوی عالم تفسیر کوی تا و عمل کوشی
 نادان بپیشری تو مت مقامات ابته مذکوره آنچه میفرمایند
 قدس سره ذکر مشایخ و یاد ایشان هو هو باشد و مشاهدات ایشان
 شهادت کلی باشد و شهادت کلی آن باشد که خود را از جمیع سائر
 سبب اگر دانا بمقام فنا الفاقر الفنا رسید سر او را آن شود هو
 گوید و هم فرموده اند قدس سره که اصل هو الله است همه و لام
 الله را انداخت اند یا هو یا مانده چون از حضرت سالت پناهی
 صلی الله علیه و سلم سوا اگر داند آنحضرت صلی الله علیه و سلم فرمودند قل هو
 آنچه و هم فرموده اند قدس سره چون حق را شناختی خود را شناختی
 و چون بمقام شریع رسید باید که ترس کل را تر با بر خواجه حضرت
 پناهی صلی الله علیه و سلم میفرمایند که انی لا اشد کم خشیه الله تعالی
 و ایضا فرموده اند صلی الله علیه و سلم و لمخلصون علی خطر عظیم و

امیدوار باشی چنانچه حضرت صلی الله علیه و سلم فرماید افلا اکون
 عبداً لک و ارباباً بس مقام شیخونت بین الخوف و الرجاء است لمحبه و هم فرموده
 اند قد سرگرم دارم کی سعادات تقویست چنانچه حق سبحانه و تعالی
 کرده و فرموده که تقوا اربکم و مع سقای که در سیکوید که للمؤمنین و اطمن
 بحبت ایشان نموده میفرماید و الله يحب المتقين و نصرت
 ایشان مرناید ان الله مع الذين اتقوا و کرامت ان کرده
 درین آیت ان اگر کم غنت الله تعالیم و محجج ایشان از محسن
 کرامت نموده درین آیت که اگر کم و من یقن الله یجعل له مخرجاً و
 روزی ایشان عطا فرماید بمحنت کسب و یرزق من حیث
لا یحتسب و تقویست ترکنا بان متقیان باشد و من یقن الله
یکفر عنه سبابة و رافع درجات ایشان باشد و یعظم له
اجراً و صلاح جانشان شود القول الله قولاً سدیداً یصلح
لکم اعمالکم و قبول ایشان باشد انما یقبل الله من المتقين
و عصمتان باشد ان الذين اتقوا اذا سئم طائف من
الشیطان مذکروا فاذابهم تبصرون و بشارت ایشان باشد

عِدَى الْمُتَّقِينَ وَمَوْعِظَةُ إِيْسَانِ سِتٍّ وَمَوْعِظَةُ الْمُتَّقِينَ وَ
 عَاقِبَةُ إِيْسَانِ سَعَادَاتُ الْجَنَّةِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ وَجَبَتْ
 مَغْفِرَتُهُمْ بِشِدَّةِ مَوْثِلِ التَّقْوَى وَبِئْسَ الْمَغْفِرَةُ وَجَبَتْ إِيْسَانُ
 بِأَنَّ يَوْمَ نَحْشِ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ فَذَاكَ أَكْرَمُ نَحْشِ إِيْسَانِ
 وَسَيِّئُ الدِّينِ يَقُولُ رَبِّهِمْ إِلَّا الْجَنَّةَ زُمْرًا رَفِيقٌ وَمَرْفِقٌ إِيْسَانِ
 ثُمَّ نَحْيِ الدِّينَ يَقُولُوا وَمَذْأَلُ الظَّالِمِينَ جَزَاءُ إِيْسَانِ زَاهِدٌ
 وَلَكِنَّكَ تَجْزِي الْمُتَّقِينَ وَمَرْبٍ مَرْبَتِ إِيْسَانِ زَاهِدٌ
 الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ وَوَعْدُ إِيْسَانِ سِتٍّ وَوَعْدُ الْمُتَّقُونَ وَبِئْسَ
 وَارِثَانِ أَنْ تُوْرَثَ مِنْ عِبَادِ دَنَسٍ كَانَ تَقِيًّا وَرِثَانِ
 إِيْسَانِ دَخَلَ ثَوْنَهُ إِنَّ الْمُتَّقِينَ مِنْ قَدَمِ نَسْنِ وَوَدَّ دَرْبُ
 إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٌ وَلِبَاسٌ مِنْ هَبَرٍ وَسُودٌ
 وَمَقَامٌ مَرْبٍ إِيْسَانِ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَمَنْهَرٍ فِي
 مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُقْتَدِرٍ الْكَلِمَةُ جَلِيلَةٌ
 آمِينَ وَرَبُّ الْعَالَمِينَ أَيْ عَسَى أَنْ يَنْقُصَ أَوْ يَزِيدَ مِنْ بَعْضِ
 كَلِمَاتِ قَدْسِ خَيْرَتِ سُلْطَانِيَّةِ قَدْسِ سِرِّهِ وَشَرْعِهَا وَ

بکر اولیای و کبر قدس سره ابراهیم ذکر حضرت حکیم اتا سره
 حضرت قطب الانوار ثانی غوث الکبر و زبدة العرفاء قدوة اعظم حضرت
 حکیم اتا قدس سره صاحب علمی النظر و الباطن لمی نقلت که سی
 هزار حکمت در علم شریعت سر هزار در طریقت و سر هزار حکمت در
 حقیقت از ایشان مودیکشته است و حضرت اتا قدس سره
 اکمل اصحاب حضرت سلطان امده قدس سره و این سلسله شریعه
 با ایشان میروند و لمی نقلت که چون خانقاه زیر زمین حضرت
 سلطان قدس سره تنگی میکرد میفرمودند که حکیم شاه سار حکیم اتا
 قدس سره بامر آنحضرت پشت وردیوار آن خانقاه نموده است
 میکرد و وسیع می شده است کار همچنین از ایشان واقع مرشد
 بنا بر کثرت خلائق لمی منقولست که بخاطر شرف حضرت حکیم اتا
 قدس سره رسید که سالهاست که این بنده در خدمت است خلائق
 کثیره بمقام ارشاد رسید و این کمینه باند و چون بخاطر ایشان
 چنین رسید حضرت سلطان دوران خاطر شرف شده فرموده که
 میخواستم که در زمان حیوات همراه بشم و بعد از ممات در جوارم

مدفون کردیم اکنون شما رخصت کلنا ویم و خلیفه کرد و اندیم باید که
 بخوارزم رفت طالبان آن ولایت ارشاد نمایند و ایشان را
 بهشتی سوار ساخته فرموده اند که این شهر در خوارزم در هر موضع
 که چو ک کند اینجا بنزل سازید و چون حکیم انا قدس سره بان ولایت
 رسید آن شهر در موضعی که قورق پادشاه ولایت بوده چو ک کرده
 شخصی که نگاه بان آن موضع بوده خواسته که چو ک بر داشته بگریز
 اشتر اندازد و بگریزد و بپشتن چو ک است می خشک گشته و آن شخص
 پیش پادشاه رفت بیان آن حال نموده و پادشاه پیش ایشان آمده
 تو ک کرده می شده و خمر خود را با ایشان نیاز کرده و آن خمر عزیز است
 قدری که بعد از مقام ولایت رسید و از ایشان حتی خواج
 قدس سره تو ک کرده اند اما قست که چون حتی خواج بمقام کمال تکمیل
 رسید و تصرفات غریب عجیب از ایشان ظاهر شده از آنجمله
 قطع سافت بعیده و ز زمان قلیل منقول است که حضرت حکیم انا قدس سره
 بعین انا گفته اند که پس تو بهتر است یعنی حتی خواج قدس سره با پیر یعنی
 زکی انا قدس سره چه مرید فرزند پیر است بل عین پیر است ع من کیم لیلی و

بیکی کیت سن هر کي در مقام امتحان شده اند در ان زمان
 حضرت زکمی اما قدس سره در تاشکند شریف داشته اند و حی خواج
 قدس سره در ولایت ترکمان که یکماه راه بوده اقامت داشته اند
 حضرت حکیم اما قدس سره فرموده اند باز کمی بفرز کمی اما قدس سره
 در ملازمت ایشان حاضر گشته اما عینر اناسه بار فریاد نموده اند
 بعده حتی خواج طه شده اند از ایشان پرسیده اند که تاخیر چرا شد
 عرض نموده اند که تخم می پاشیدیم از برای زراعت باعث تاخیر
 آن شد لکن نفقت که تاجری دستار نفسی پیش حضرت حکیم اما
 قدس سره آورده اند گفته که این دستار نزد حضرت حتی خواج
 است در زمانی که گشته ما در دریا غرق میشدند را ایشان کردند و
 از ان مملکت نجات یافتیم و حضرت اما قدس سره از خواج حی پرسیده اند
 ایشان عرض نموده اند که چون اهل کشتی التجا باین بنده نمودند
 کمندی و رکود انداخته در ان کشتی محکم ساخته آن کشتی را کشیدیم
 و اهل کشتی خلاصی یافتند حضرت اما قدس سره در مقام غیرت آمده فرمود
 اند سر و وقیح در یک یک بخوشد حی خواج گفته اند شاخ را چون

بشکند بچو شد بعد از ملازمت ایشان برآمده و در حجره خود آورده
 از ورون آن حجره و غایتش اندازان زمان از آن شاه با معنی
 نشان نیست اولیائی تحت قبایلی لایعزهم غیر می بجز منقولست که
 کاه و در زمان غلبات حال حضرت آقا قدس سره سخنان غریب و عجیب
 صادر میشده گویند که بزبان ترکی بعلمای خوارزم گفتند
 خدایم ایام غیفا او تو کیست که گفت اند که پای خدای را
 نمایند آموزه و وریم حضرت آقا قدس سره پای از بغل خود خط ساخته اند
 و آنچه آن بوده که پای حضرت سلطان قدس سره را از ترکستان در
 زمانی که پای خود را در وضو می شستند اندک شید از بغل خود خط
 اند و در علمای تحیر می پیدا گشته و حضرت سلطان قدس سره به پهلوانان
 اند و فرموده اند که حکیم پای ما را از خوارزم مرگش بدان سبب
 حضرت شیخ عاشق یوسف قدس سره که خواهرزاده آنحضرت اند
 فرستاده اند که کردن حکیم را بسته پیش ما آرید و شیخ عاشق یوسف
 بفرموده ایشان متوجه صوب خوارزم شده اند چون به
 بخوارزم رسیدند حکیم آقا قدس سره کردن خود را بر پیمان بسته و

آن رسیما نزد من کاوی بسته بگردن آن و سفره نانی او بخیزد
صوب ترکستان بلازمت حضرت سلطان قدس سره روان شده
پیشخ عاشق یوسف ملافی شده اند چون بلازمت ایشان رسید
اندکیال حضرت حکیم انا قدس سره را از مجلس شریف خود دور خانه
اندیت گرفتار پس یکی زند معشوق مست غلبه که آری از در کوهر
بیت : بعد از یکسال نوازش نموده فرموده اند که بخوارزم رجوع
نموده بپادشاه و خلائق مشغول باشند حکیم انا قدس سره عرض کرده
اند که چون سلخ معنی ازین بنده واقع شده است ارشاد بی معنی بی
معنیت حضرت سلطان قدس سره فرموده اند که بانی مانده کاوی
بعده استقامت تمام حاصل شده بجانب خوارزم متوجه شده اند
خلایق کثیره نموده اند تا گوشه چشم که نشستی شوم ز بهای جنس
که شد منظور بخدمتین سکان اسر و دست لایحه ای که زیرین آنکه
آنچه در غلبات حال صادر شود آنرا اشطیات گویند چون طلاق
لفظ عاشق و معشوق و مثال آن بر حضرت حق سبحانه و تعالی صوفی
در آن وقت معذورت محو از جمله انفاس ایشان است بی شک

این مثل که حکیم مذکور ساکن خضر سلیمان در تون فی کور ساکن قدر
 پلن یعنی هر کس که منی خضر دان و هر شب آید قدر شناس و
 این مثل نیز بحضرت اما قدس منسوبست که در کفر فرموده اند
 و بر چه بخشی پیر میان برج بغدادی پیر میان یعنی همه کندم که
 لجه نقست که شیخ عراق از شیخ خراسان بعضی همسایگی
 توحید را سوال نموده اند و شیخ خراسان از اکابر این
 تریقه فقریه سوال نموده اند اکابر این سلسله در جواب گفته
 شیخ خراسان فرستاده اند که بر بخشی پیر میان برج بغداد
 پیر میان یعنی مدار طریق و طریق وصول بحضرت حو سجانه
 نیستی است و ازین قایق مقصد حاصل نماید ای عزیز منست
 شوما هست کردی و همه هم شیخ قبول کرده اند وفات ایشان
 در ولایت خوارزم است یزار و تبرک صوفراشمند رحمه الله
 هو الجاسع بین علمی الظواهر البلیغ ایشان تیر از جمله خلفا حضرت
 سلطان قدس شریف است که امام مرعی قدس کتب کثیره خود را
 در چند شهر بار کرده متوجه حضرت سلطان قدس شده که ایشان

بجهت انکاری که نوشته مناظره و مباحثه کند حضرت سلطان
 قدس سره پیش آنکه امام مرعروم مجلس ایشان حاضر شود و حضرت
 حکیم اما قدس سره منموده اند که شما توجه کنید که آنچه بر لوح ضمیر
 امام باشد از معلومات محو گردد و حضرت صوفی و دانشمند قدس سره
 منموده اند که آنچه در کتب امام باشد توجه نمایند که آن بسطورات
 بمکی خیر گردد و چون امام مرعروم مجلس حضرت سلطان قدس سره
 حاضر شده حضرت سلطان قدس سره فرموده اند که امام بر سر منبر
 در سخن شوند چون امام مراعی بر سر منبر شده بمکی علوم ارسینه
 امام محو گشته و چون بکتابهای خویش نظر کرده اند بمکی کتابها را
 سپید یافته اند بعد از آن حضرت سلطان نکار خلاصی یافته
 بدست آنحضرت انابت و پعت کرده اند بعد از آن حضرت
 سلطان قدس سره منموده اند که امام بر سر منبر رفته در سخن شوند
 چون امام بر سر منبر شده اند بمکی علوم بخاطر آمده و همچنین کتابها
 بسطور از علوم یافت اند مدفن شریف حضرت صوفی و دانشمند قدس سره
 در موضع اشرار چهار فرسنگ سیاحت یزاد و تبرک یا بابا حسین

ایشان نیز از جمله خلفای حضرت سلطان قدس سره و بحضرت عباس
 رضی الله عنه میرسد نکات که ایشان بجانب سمان پرواز
 می کرده اند چون بلا نزاع حضرت سلطان قدس سره رسیدند
 حضرت سلطان قدس سره ایشان را تا دو بیلیغ منووه اند که در آن
 پرواز باز مانده اند نکات که چون جنگیز خان بولایت شدند
 رسید در آن نوامیس حضرت بابا جین قدس سره رسته کوسفند
 اند که پسر آئین آن مغول بوده اند و اهل شکر جنگیز خان آن
 کوسفندان گشته خورده اند و حضرت بابا جین قدس سره
 استخوانهای آن کوسفندان را جمع کرده چوبه که کوسفندان را بان میزدند
 اند بسوی آن استخوانها پرتافتند و بکلی آن کوسفندان بقدر
 الهی زنده گشته روان شده اند و چون آن قوم این گریست
 از ایشان دیده اند بجنگیز خان عرض کرده اند و جنگیز خان حکم
 کرده که حضرت بابا جین قدس سره این لشکر را سر کرده بولایت ماوراء
 النهر توجیه نموده آن ولایت گرفته دهند و حضرت بابا جین قدس سره
 فرموده اند که این دست در ما هویم که بنمایم سر را که وی لشکر را سر کرده

ولایت را گرفتند و او را در آن حضرت قطب الوقت شیخ
 مصلحت جندی قدس است بعد از آن ایشانرا گذشت حضرت
 شیخ مصلحت ماکلفه متوجه ولایت شده اند و در آن شریف
 حضرت بابا جین قدس در قریه زک است که چهار روستا
 تاشکند است یزار و تبرک حضرت زکی اما قدس ایشانرا زکی
 بابا نیز گویند و ایشان عظم صاحب کیم اما قدس و خلیفه اند
 و فرزند تاج خواجه اند قدس و تاج خواجه قدس بحضرت میر حسین
 علی رضی الله عنه میرسند و حضرت خواجه ارا خواجه عبید قدس
 سیف بوده اند که از قبر حضرت زکی اما قدس آواز الله
 می شنویم لجه چنین سمع است که ذکر آراهه بروحی متاثر از
 ذکر میشود که در قبر نیز بکر آراهه شغول است بعنایت الله سبحانه
 لجه چنین شغول است که تاج خواجه پسر سلطان بابا اب قدس
 که خرمائی از حضرت صلی الله علیه و سلم بحضرت سلطان قدس رسانیده
 اند لجه نقلت که حضرت زکی اما قدس سر سالها در طلب تربت و حیات
 والد شریف خود تاج اما خواجه قدس بوده اند و بعد از وفات والد

با شارت غیبی ایامی لاری غمناک و در تاروت و ملازمت حضرت
 حکیم اما قدس از ولایت شش نفوت ایشان از غیب طبع یافته
 بزودی بخوارزم رسیده اند و زوجه ایشانرا که عنایت نام دارند
 و دختر بزرگ خان اند بجهال عفت خود در آورند و ایشانرا از غیبت
 اولاد و جفا و بزرگوار پدا شده همه عالم و عال و ضل و کمال که کب
 در زمان خود مقتدی ساکنان و رهنمای طالبان و یکانه جهان
 بوده اند بجهالت که حضرت حکیم اما قدس سیاه رنگ به انداخت
 این رباعی از حضرت زکی اما قدس منقولست ربانخبر در سر
 شاهی هم صدوق جواب الهی ما یم از ماه گرفته تا با می ما یم باین
 همه نور و سیاه ما یم در روزی غمناک و ناچار طرافتاده که چه بود
 اگر حکیم اما سیاه بنودی حکیم اما قدس را برین ضمیر شرفی شده که
 المؤمن بنظر نور افتد نه بوده اند که زود باشد که سیاه تری
 مصاحب بر آن بود که بالآخر نصیب زکی اما قدس شد علی الفور از
 ولایت تا شکند که مسکن ایشان است روان شدند هیچ کس
 نکردند تا بخوارزم رسیدند زیارت قبر شریف حضرت حکیم اما کردند

و پیش از آنکه محبت نموده اند و بعد از آنکه عذر غمزه را محرمی
 را نزد ایشان فرستاده خطبه کرده اند و ایشان روی خود را
 بر تافت گفته اند که من بعد از حکیم اما قدس سره بحاله از دواج کسی
 در نیامم تخصیص این ننگی سیاه و درین روی تافتن کردن
 ایشان کج بمانده و مضطرب گشته اند محرم ایشان نزدیک
 زنگی اما قدس سره آمده اند و با هر بار گفته اند زنگی اما قدس سره فرموده
 اند که بوی پیغام رسان که یاد دارد آنرا که در خاطر وی گذشته
 بود که چه بودی اگر حکیم سیاه نبود وی و حضرت حکیم اما قدس سره
 بر خاطر تو مشرف شده فرمودند که زود باشد که سیاه تر از من
 مصاحبت می چون محرم آن سخن بعینه گفت یا ذی آله کبریه افتاد
 و گفت ضیاء ادم آنچه مرا و ایشان است ایضا که در آن در است
 و بحاله از دواج زنگی اما قدس سره در آمدند و منقولست که شیخ
 نجم الدین کبری قدس سره عصائی و جای نازی از برای ایشان
 فرستاده اند و ایشان در زمان که بکا در غم مشغول بوده اند آن
 جای ناز و عصابه نزد ایشان رسید غصه را شکسته و ساخته

در کثافت چوب که بر کرون کاواندازند و را آورده اند و جای نماز را
 باره ساخت در کرون کاوانده اند که در و نمکند یعنی کاراز
 سلوک کنش به حقیقت رسید و ایشان را چهار خلیفه است اصول
 لوق حسن اما که مشهورند بازون حسن اما و صدر اما و سید
 و بدر اما قدس الله سرهم و فات ایشان در و فرسنگی
 از تا شکند است یزار و شیرکت حسن اوزون اما قدس سر
 خلیفه اول اند از خلفای حضرت زکی اما قدس سر لمی نقست که اول
 حسن اما و صدر اما و سید اما و بدر اما قدس الله سرهم در
 بخارا هر چهار پنجاه بوده اند و تحصیل علوم مشغول بوده اند و بعد از
 تمامی تحصیل علوم ظاهری قصد تحصیل علوم باطنی کرده خائن خود را طراح
 کرده چه تغزید و تجربه لازم طریق است بجانب ترکستان متوجه
 شده بولایت تا شکند آمده در صحرائی میگذشته اند که
 سیاه دیده اند بالهای سطر که کلاه کاوی پیش خود داشته
 میچرا سیده اند و وی حضرت زکی اما قدس سر بوده اند و طریق ایشان
 در سبادهای محبت تر حال کسب معیشت عیال آن بوده که

کادوان اسل تشکدر آیه پندیده اند کونید که هرگاه که بعد از نماز
 بیدار و بکر جهر مشغول میشده اند کادوان کرد ایشان حلقه مرزده
 و اما ایشان بکر مشغول بوده اند کادوان چهره انیک کرده اند ای
 عزیز من از حیوانات کم نباید بود و چون آن طلبه علم پیشانی
 قدس حسیذ اندویده اند که ایشان بیای برهنه خارها روست
 را و در هم شکسته در یکدیگر کوفت بر تن می بستند که بخانه برند
 و آن خارها در پای ایشان معنی خلیه متعجب شبه پیشانی افت
 اند و سلام کرده اند زکمی اما قدس جواب گفته فرموده اند که
 شما درین دریا غریب می نمانید چه کسانی و از کجای میاید گفته اند
 ما طلبه علم بودیم در بخارا تحصیل علوم قیام فرمودیم تا که آگاه
 ما از مطالعه و مباحثه گرفت و از اوت سلوک باطنهار ما سرزد
 اکنون بطلب تحقیق از ان دیار بیرون آمده ایم خواهیم که بوی
 از حقیقت بشام مار سپید هر بوی می پویم و مرشد کمال سحرم که
 بعد ازین ملازمت متابعت می نمایم باشد که از دور که بعد و نقصان
 بدرجه قرب وصال برسیم اما قدس فرموده اند باشد تا من بوی

کشم و شمارا بان مرشد نشان و هم بسوی چهار کس عالم کرده
 و از هر سوی بوی کشیده گفته اند هر چهار جده علم را بوی کشیدیم
 و تمام ربع مسکون کسی غیر خود ندیدیم که تواند شمارا از نقصان
 رها کند و کمال رساند و سید امارا و بدراتارا ازین سخن در بطن
 انکاری پیدا شده سید امارا در دل اندیشید که من سید و علم
 بهتم کی تابع این سیاه کا و چران غم و بدراتارا باخاطر آمده که این
 زبانی اشتراک با منید که چه دعوی عرض می کنند امارا و زون حسن امارا
 و صد راتارا بران دعوی انکار کرده اند و به بطن گذرنیده که مرتوان که
 حضرت حقیق نوری درین سواد و و بیعت نناده باشند زبانی امارا
 قدس سره مقدار این حال بطن هر چهار تصرف کرده و دل بهای ایشان را
 بجانب خود متعلق ساخته منجذب گردانیده اند و او که یکم از امارا
 پیش آمده ارادت نموده اوزون حسن امارا بوده و او که کسی که اشراف
 یافت ازین مایران اعزّه ایشان بوده اند وفات ایشان در وقت
 ولایت ترکستان است فریب یابی چون گویند که ایشان علوم
 ملخصاً در علم اصول بطریق بوده اند بنا برین ترکان ایشان اصول

جس تا گفته اند و تپایشان بحضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه
 حضرت سید قدس سره خلیفه دوم زکلی تا قدس سره اند و نام ایشان
 سید احمد است و سید معروف و مشهور اند گویند سید انا
 قدس سره در ملازمت حضرت زکلی تا هر چند ریاضت مرگشید باین
 خود هیچ رشد نمی دید و هر چند سعی می نمود بدو می رسیدی
 نمی کشود آخر در و دل خود را بعبادت رسانیدند و عرض نمودند که
 سخن شما نزد انا قدس سره قبول تمام دارد و امیدم که در باب کلام چند
 بگویند باشد که بنظر کمیایات انا مشرف شویم باین قبول کرده
 و گفته که تو خود را بشبیه سیاه چید و در راه انا می انداز
 تا بحر که بطهارت بخشن بیرون آیند ترا بان حال پسند بکنی در
 مقام ترجم شده بدو ترجم کنند که انا همچون رحم الرحمن تبارک
 تعالی ارحم الراحمین فی الارض بر حکم من فی السماء سید انا چنان کرده
 و غنای شب در فراش حضرت انا قدس سره گفته اند که احمد مرقد فقیر
 و سید عالم است و مدیت که در ملازمت است هرگز بنظر و غنای
 خاص مخصوص این جناب نشده انا من آدم که بروی رحم کنید

اناشم نموده فرموده اند که سیادت و علم سدره اوست
 روز اول که مرا دید من اورا بخود نشان دادم بدان نشید که
 سید عالم باشم کی تاب این سیاه کاو چران شوم کنون تو اورا
 درخوست میکنی از سرگناه وی درگذشتم چون وقت حجر که محل
 سناجا دوستان و دعای و رال جهان سنجاست پروانه
 اندخیزی سیاهی سر راه خود نداده و دیده اند پای خود بران
 نهاده اند و خود سید اما بوده که پای بر سینه او نهاده اند
 و او پای تارالبوسیده اما گفته اند کسی گفته احمد است حضرت اما
 فرموده اند که بر خیز این شکستن خود کار تو درست شد و درین
 محل التماس کرده اند چون سید قدرت کرده اند آنچه مقصود
 ایشان بوده برایشان منکشف شده و ابواب سعادت مفتوح
 شده و باندک فرصتی بدرجاء ارشاد رسیدند و بسى اقصان را
 بر تبه گمان رسانیده اند و حضرت خواجه بهاء الدین المعروف بنفشند
 قدس سره فرموده اند که سید اما قدس سره روزی بروها گذشتند
 که ازین سیکست است سید اما قدس سره پرسیدند که در چه کاری

وجه یکباری و هفتان گفته که از آن یکبارم و لیکن این زمین از آن
 کمونید بدست آید بآن زمین خطا کتب اند که ای زمین از آن کمون
 برده گویند چندین سال در آن زمین از آن می رسته بآنکه تخم
 پاشند نه ت آسمان تا قدس از کبار اصحاب و خلفای سید
 قدس بوده اند حضرت خواجہ ہر از قدس میفرمودہ اند کہ مردم در
 اوایل حال بسماعیل ان تعرض می کرده اما میگفتہ اند بن اینہا نمیدیم
 آشنی بر زم طبلنی قرم یعنی آشن می سیدہ و طبلنی می میز نم
 اما قدس در نواحی خرمیان بوده اند کہ قبیلہ بسیار سیرام
 و تاشکند و موالی آن نواحی نسبت با ما متعرض بوده اند و قایم
 و مذمت ایشان می کرده اند اما میگفتہ اند این ملایان صابون
 و آشنان منند حضرت خواجہ ہر از قدس این سخن از ایشان
 بغایت مرسندیدہ اند و استحسان میفرمودہ اند و از انفاست
 حضرت اماست قدس کہ در افتابا یہ پیش سرما جاہ پیش
 و در کر سکنی ان پیش حضرت خواجہ ہر از قدس میفرمودہ اند کہ این
 سخن اما قدس کلام جامع است و ہم حضرت خواجہ ہر از قدس

میفرموده اند که اسماعیل اما قدس سره بعد از آنکه مریدی را متقین میکرد
 میگفته که ای درویش! در آن طریقت شدم که نصیحت از من
 قبول کن که این دنیا را یک کسب بند بخیال کن و بدانکه تو می توانی
 بجا چندان فکر کوی که نعلیه قهرمان تو حقیقت بجا و تعالی ماند
 بس تو از میان هر دوئی حضرت خواجه قدس سره میفرموده اند
 که از این سخن خیلی لایبی می آید لایحه ای نیز من چون بسته می چنین
 در وی نه ریا باشد و نه ممعه فاسد المنتهی بس حاصل بصیرت نماید
 بجنبه کرا میکند بر او هم خواجه هر قدر که نقل می کرده اند از
 خال خود خواجه ابراهیم که ایشان از حضرت سید المتقین سید
 شریف قدس سره نقل می کرده اند که میفرموده اند که از سخنان
 مریدان اسماعیل اما قدس سره بوی مذاق می آید لایحه نقلت که چون اسماعیل
 اما قدس سره تولد کرده اند نزد حضرت اوزون حسن اما قدس سره
 برده اند اوزون حسن اما قدس سره پستان خود در دهان ایشان
 نهاده بکاشیده اند این همه بركات از ان پیدا شده است و فایده
 ایشان در نو هر خریزبان است همی تمور کور کان بر سر آری

عمارت عالیہ کردہ نیز از تیرکت اسحاق آقا قدس سرہ فرزند اسماعیل آقا
 بوده اند صاحب وقت احوال بزرگ بوده در نوامی اسباجی نشسته
 اند و آن قصہ است میان تاشکند و سیرام شیخ عبدالحق خجندی
 رحمہ اللہ از کبار اصحاب اخلاص و نقشبند اند علیہ الرحمہ میفرمودہ اند کہ از
 آنکہ بفرغ صحبت حضرت خواجہ مرثیہ شوم ہاجرہ قومی رسید بود
 بہر از خواجہ علی حکیم ترمذی قدس سرہ رفتہ از ایشان شہادت
 رسید باز کرد کہ مقصود تو بعد از دو روز و دو سال دیگر در بخارا حاصل
 خواہد شد و آن موقوف بظہور خواجہ بہاء الدین نقشبند است خاطر
 من فر الحمد للہ آرام گرفت بجانب خجند مرحبت کردم روزی در بازار می
 گذشتم کہ دو ترک دیدم کہ بر در مسجدی نشسته بودند و با ہم سخنان
 می گفتند و می گریستند گوش فرا داشتم ازین طریق می پرسیدم را
 بصحبت ایشان میل خاطر شد ایشان نیاز مندی کردم و مقدار
 طعام و سیوہ پیش آوردیم ہم گفتند این درویش طالبی نماید لایق است
 و رخصت سلطان زاوۃ ما اسحاق خواجہ باشد چون از ایشان این
 شنیدیم و اعیہ من و رطلی شہ تر و قوت گرفت نفیض کردم ایشان

در سیاحت می باشند ب صحبت ایشان رفتم و اظهار طلب کردم اما از
 وقوعه ترند هیچ نگفتم و چند روز در خدمت ایشان بودم بطبع بسیار
 نمودند روزی من و زنند ایشان که چون بود بغایت مرشید و آثار
 قبول ان ناصیه وی ظلم بود و والد بزرگوار عرض کرده اند که این
 درویش سگین است می باید که در خدمت شما باشد احوال خود را
 قدس سره فرموده اند که می فرزند این درویش می خواهد بهار الله
 نقش بند خواهد بود و ما را در وی مجال تصرف نیست چون این سخن از
 ایشان شنیدم یقین من بجبریت خواججه بقیود و از ایشان
 مجازت خواستم و بجناب بزرگوارتم و مشظر طه و حضرت خواججه قدس سره
 بودم تا وقتی که در بخارا بشرف صحبت ایشان بشرف شدم و وقت
 ایشان در نوم خیزان که تربت کویند واقع شده است و
 و فن ایشان قریب بمزار والد بزرگوار ایشان است و همی تیر کورگان
 بر مزار ایشان عمارت کرده است و مزار و تیرک حضرت صدرا
 قدس سره است با ایشان بحسب نسب بحضرت امیر المومنین علی
 کرم الله وجهه و نام ایشان مولانا صدر الدین خلیفه بیوم حضرت

زکی تا قدس سره اند و نسبت اولیای این سلسله ایشان می
 پیوندد و چون صدرا تا قدس سره بصحبت شریف حضرت زکی آتافتند
 رسیدند روز بروز ترقی در احوال ایشان می شده و کمال و
 تکمیل یافته بمقام ارشاد رسیدند و بی از طاعتها از مقام بعد مقام
 قرب رسیدند تا فی رحمه الله القریه المشاهیر با درجه سراسر
 و فرسنگها تا کنند و درین فیه هزار و پانصد و بیست و یک حضرت بدر آتافتند
 نام ایشان مولانا بدر الدین است که گویند که در کار ایشان بنده
 تمام بوده آخر بخاطر ایشان رسید که سید اما غلبه انرا وسیله ساخت
 تا آنکه زکی تا قدس سره بر حال ایشان پروا عیج کس خوشتر خبرها
 نشد من نیز آنجا روم و از دار الشفا ایشان در و خود را دوام
 بر توقیف کرده و فرصت یافت بخدمت عیض انار فیه کرایان
 شده حال خود را باز گفت و ایشان را شفیع آورده انما من مفرده که
 در تحمل سبط آنحضرت بعضی مانند که بدر الدین بسبب که بر من و
 مولانا صدر الدین هر دو بنده شمایم جهت چیست که نظر عنایت
 شما در حق مولانا صدر الدین زیاده افتاده است اگر از من تقصیری

و روجود آمده بنیست نمایند تا بتدارک آن قیام نایم چون
 زکلی تا قدس سره آنروز از صحرا در آمده اتفاقاً مبنی طالحال
 بوده اند عسبر انما پیغام مولانا بدرالدین را بان حضرت رسانید
 اندالتمس التفات خاطر کرده ایشان فرموده اند قروبستی کی کا
 اواز آنجست سبک که در اول ملاقات و گفتگو من بخاطر گزینید
 این نمکی اشترباب بنید که چه دعوی عرض میکنی کنون که تو در
 خواست کردی از کشته وی در گذشته بسوی طلبی تنها
 نموده اند که فر الحال مبرج و بمقام مولانا صدرالدین رسیده
 ع نفسی جان جستی باز تیار لاو و بوزدن همیشه در سر تقا
 و منازل عنان و رکاب برکاب حضرت صدرا تا قدس سره نمی
 اند و در طهور احوال و موجد عارفان شریک هم سهم
 مبرور و اند چنانچه در علم ظم هم سبق بوده اند و مدفن ایشان
 قریب بقریه کو یک چهار فرسنگ تا شنگند نیز ارویت علی المین
 قدس سره خلیفه حضرت صدرا تا قدس سره اند و حضرت قدوة
 متاخرین زبدة المشووعین مخلص خان قدس سره فرموده اند که

در وقت اجازت الین بابا قدس سره حضرت صدرا تا قدس سره
 فرموده اند که مولانا احمد شامی از احوال الین بابا با خبر بش
 و این مولانا احمد از خلفاء کبار حضرت صدرا تا قدس سره اند و مولانا
 احمد قبال نموده اند و بعد از انتقال حضرت صدرا تا قدس سره
 مدتی چستدگاه الین بابا قدس سره بکازست مولانا احمد قدس سره
 نرسیدند بعد مولانا احمد بنزد الین بابا آمده کفنه اند که اندام
 که ترا موزه پوشان یعنی کارزار نام سازم الین بابا قدس سره
 کفنه اند که حضرت صدرا تا قدس سره ما را موزه پوشانیده اند
 یعنی ما بغایت ایشان نام شده ایم و ما را احتیاج بترتیب ما
 نیست و حضرت مولانا احمد قدس سره و غیرت شده توفه خاتم
 برایشان کرده اند و ایشان از پاپرویی فدا و بهوش شده اند
 بعد از آنکه بهوش آمده اند با ایشان ارادت کرده اند بعد مولانا
 احمد قدس سره ایشانرا حضرت کل داده اند و فات ایشان در سعد
 ثمر قندت و مدفن شریف ایشان بوشیخ علی شیخ و حضرت شیخ محمود
 قدس سره الهم در یک صفت قریب بقریه کوشش گشت که

مدفن شریف حضرت امام علی (ع) است رحمة الله علیه شیخ علی
 شیخ قدس سره خلیفه حضرت امین بابا قدس سره اند و بعد از ایشان
 بجای ایشان نشسته دعوت خلائق نموده بسی از طالبان را
 کرده اند حضرت شیخ نمود و قدس سره ایشان خلیفه شیخ علی شیخ
 قدس سره اند و بعد ایشان بر سبب ارشاد نشسته سالها
 بر سر طالبان حق کرده اند نقل است که چون عسکریان آخر
 رسید خدمت شیخ زاده کاتب فرموده پیر خود مرید ایشان
 شده اند ایشان بالفور رسیده اند که اجازت کل و ایدم بخاطر
 شریف حضرت عزیزان شیخ خادم قدس سره رسید که حضرت شیخ
 قدس سره پیر شده اند جوانی را که آلا نهر می شده اجازت کل
 میدهند و حضرت شیخ نمود و قدس سره باین خاطر ترش شده
 فرموده اند که شیخ آنچه این پرویده شما ندیده ایم این پیر بعد از او
 روز فوت کند و این جوان بابر کمال غیرت بشما نفیاء میکنند و ما
 ماند و این خدمت کار ویرا تمام کند و حضرت شیخ خادم قدس سره
 تقصیرت اند و حضرت شیخ نمود و قدس سره بعد از او روز فوت

کرده اند گویند بعد از فوت شیخ نمود و در قدس مدتی سیال
 شیخ زاده کاتب کنجی نشسته اصلا طم نشده اند و ریاضت
 شاکه کشیده اند که فضل الاعمال حمزه ای آنها و بعد از سیال
 بحضرت شیخ خادم عزیزان قدس در راهی ملا فاشده اند و حضرت
 عزیزان شیخ خادم قدس پرسیده اند که حال چنان است گفتند
 که الحمد لله درین دواسته روزی کنج فرورفت آری چنین است که
 تا در کنج نشوی کنجی نیابی پست برنج اندرست ای برادر چو کنج نیاید
 کسی کنج نابوده کنج ثوفات و مدفن ایشان در نوحه سمرقند است
 و گویند ایشان بحضرت امیر المومنین عسری رضی الله عنه میرسند
 بشیخ کمال الدین قدس لقب ایشان اقای است مولد ایشان
 قریه اقان است که از نوحه ترکستان است و سالها در موضع علیا
 سمرقند می بوده اند و وفات و مدفن ایشان نیز آنجا است یزار و
 تبرک ایشان بحضرت امیر المومنین عسری رضی الله عنه
 میرسند و بهفت اسطوخ عاتق یوسف قدس که ذکرات ایشان
 در بیان منافع حضرت حکیم انا قدس که گذشت میرسند و حضرت

سلطان قدس میفرموده اند که عاشق یوسف در فرزند مقیم تو
 معنی ماطم خواهد شد این مجمع کمالات و منبع سعادت
 بوده اند حضرت عزیزیان قدس میفرموده اند که حضرت کمال
 شیخ کبیر سن دریافته بوده اند و از غایت انجنا و متاثر شده بوده
 و لیکن در زمان زوق چون تیری راست شده در سماع مر شده اند
 و چون از آن حال بیرون می آمده اند باز چون اقل سخن می شده اند
 نقل است که به نزد حضرت شیخ ضعیفه آمده بظرفهای که در آن
 آرد و مثال آن می اندازند نظر کرده همه پستی یافته بحضرت شیخ
 قدس عرض کرده ایشان فرموده اند که گشته نظر کن چون
 ثانیاً نظر کرده همه ظرفها را پر دیده و هم منقول است که طعنا
 پیش حضرت شیخ قدس حاضر می شده لیکن آرنده معلوم می
 بوده است و حکمت بسیار از ایشان سر زده که شتمن بر معارف
 و ذائق این قوم است حضرت شیخ قدس بجای شریف حضرت
 خواجهمیرزا خواجهمیرزا قدس میفرمایند و حضرت خواجهمیرزا
 از حضرت شیخ قدس استدعای ذکر آره نموده اند و حضرت شیخ

قدس هفت و هشت گشت بقوت تمام ذکر آره کشیدند و حضرت
 خواجه قدس فرموده اند که بس کنید که از عرض تا فروش خست
 و بعضی از اصحاب حضرت خواجه قدس که فرمودند که دل را در درو
 در آورده و گفت اند که اگر سکر می بخنید طریق انکار کنید
 پت مرغان چمن بهر صبحه خوانند ترا به سلاح نفقت که
 یکی از جمله مخلصان حضرت خواجه قدس سیف قدس نام از وی
 ثبت بحضرت شیخ رحمه الله بود و صادر شده حضرت شیخ
 و غضب شده اند و همان ساعت آثار ضعف و مرض در سیف
 ظاهر شده و این وقعه در قصیده علیا بود و سیف الله خود را بهلا
 حضرت خواجه قدس بهر قدر رسانید حضرت خواجه قدس
 فرموده اند که ایمان ترا از حضرت شیخ طهیم بالفور در پیش حضرت
 خواجه قدس انتقال نموده چنانچه باین وقعه حضرت شیخ در بعضی
 از حکمت های خود اشارت نموده اند و در حدیث قدس که من
 عادی لی بیا فقد اؤنته بالحر و بهر منافع حضرت مولود رومی
 مذکور است که از حضرت مولود قدس سوال کردند که علت این است که اقام

حضرت مولوی قدس سره فرموده اند که در شیخ علت شایسته
 لیکن علت شیخ آن باشد که مرد و ایشان کردی چون حیر
 ناصر الدین که بجهت یار او به حضرت مولوی مخت کش میرا
 وی از وی ناموس کرده باشند اعاذنا الله من ذلك کابر طریقت
 فرموده اند که مرد و دیکر مرد و دهمه و لهاس و مقبول
 یک و مقبول همه و لهاس و نسبت ارادت ایشان بجهت
 شیخ بود و قدس سره است از خلفای ایشانند انفاست که
 حضرت شیخ کمال الدین خلوت گرفته اند خادم و زاهد
 خلوت به نزد حضرت شیخ آمده عرض کرده است که پشماره
 غیثه در کار است که در محل طهارت و زیر پای صوفیه اندازیم
 حضرت شیخ قدس سره فرموده اند که ما فرزند می هستیم که وی شواره
 غیثه مرا آرد همان ساعت حضرت سید احمد شیخ قدس سره
 پشماره غیثه در پشت خود برداشته به ملازم حضرت شیخ
 قدس سره رسیدند و این ملاقات و ملازمت اقل حضرت سید
 احمد است بجهت شیخ قدس سره حضرت شیخ سید احمد قدس سره

مشهور است که مرید حضرت شیخ کمال الدین رحمه الله علیه اند
 و مدت بست سال از خدمت شیخ کمال الدین قدس سره بوده اند
 و بمقامات عالییه و درجات جلیله و ملازمت حضرت شیخ کمال
 الدین رسیدند و کما فی کمیل ایشان از حضرت شیخ کمال
 الدین است نقل است که شبها از برای مطبخ ایشان میزم
 می کشیدند چنانچه سحری آن صبحگاه می کشیدند و حضرت شیخ
 کمال الدین رحمه الله میفرموده اند که ما را فرزند می است این
 خدمت را وی می کند اکار بطریق فرموده اند که خدمت ترا
 بکسر کرده کبر بیاکنند و روز بسایر خدمتها قیام می نموده اند
 برین بنوال مدت بست سال خدمت کرده اند بعد از حضرت
 شیخ کمال الدین ایشانرا تکمیل نموده خدمت کل داده اند و حضرت
 شیخ سید احمد قدس سره بطریقه حضرت شیخ کمال الدین عمل نمود
 خلوت و سایر اذکار را بطریق حضرت شیخ می نمایند و از خدمت
 مقبول شیخ ابن منصور شیخ ابن محمد و شیخ قدس سره که برادر حضرت
 شیخ احمد اند قدس سره انعام افتاد که حضرت شیخ سید مرید حضرت شیخ

منصور اند قدس سره و شیخ منصور قدس سره هر یک شیخ تاج الدین اند
 و شیخ تاج الدین هر یک شیخ زین الدین الحافی قدس سره اند و او را شیخ
 زین الدین الحافی را می گفت اند اما در ملازمت حضرت شیخ کمال
 الدین تربیت و ارشاد یافته اند و در خدمت ایشان بوده اند
 چنانچه مذکور شد حضرت شیخ سید احمد قدس سره به حضرت اکمل
 الکاملین عن عزیزان شیخ خدایدا قدس سره صحبت داشته
 و حضرت شیخ عزیزان قدس سره حضرت شیخ احمد را بسیار تواضع
 می نموده اند چنانچه منقولست حضرت شیخ سید احمد قدس سره از حاج
 بخارا بجانب تبرقند می آمده اند که در راه باران باریده و صوفیان
 بجهت ایشان در باران تر شده محبت کشیده اند و این حال
 بمنزل شریف حضرت عن عزیزان شیخ خدای دا قدس سره که در آن
 بوده تشریف تزلزل فرموده اند و حضرت عزیزان قدس سره
 گفته اند که اکثر ادرسیان خانقاه کمبید که صوفیان را باران رسیده
 و در آن احوال جان بیک سلطان که پدر کلان عبد الله خاں است
 و حاکم کرمنه بوده است بجهت خلاصه که بجهت عن عزیزان قدس سره

داشته کلیم نفسی در خانقاه حضرت عزیران قدس سره انداخته
 بوده حضرت عزیران قدس سره آن کلیم را بکار و از میان بریده در
 خانقاه از برای صوفیان حضرت شیخ اشکریه اندوخت و در وقت
 حضرت عزیران قدس سره بدست مبارک خود حضرت شیخ را سوار ساخت
 چند قدم در راه کابش رفته اند بعد حضرت شیخ بفرزندان خود
 گفته اند که حضرت عزیران قدس سره را با بن چهره سیاحیت جوئی
 نام لیکن مقصود ایشان آداب طریقت و تواضع پیران شمایا
 و فرمودت من تواضع لله رفعة الله و ایضا منقول است که حضرت
 شیخ احمد قدس سره نماز جمعه را در مسجد جامع امیرنمینور کاشان که در آن وقت
 گذارد و صحبت درویشان که طریق ایشان است مشغول شده اند
 و حضرت شیخ حسین خواهر از مرقد قدس سره تیر در آن مسجد بعد از ادا
 نماز جمعه بطریق خود مشغول شده صحبت داشته اند و بعد از ادا
 صحبت این دو عزیز در محفل مسجد مذکور با یکدیگر ملاقات کرده است
 مدید و در سر پام قشیده اند بعد از آنکه از یکدیگر جدا شده اند مخلصان
 از هر یک بن عزیران سوال از حال صحبت فرموده اند هر یک فرموده که

درین مراقب بلامت حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم رسید عرض
 طریق خود کردیم حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و سلم فرموده اند که
 هر دو مقبول یکی ز شمار برادر و یکی سرزند هذا غایت ابعایه و حقها
 بیت ای رسول که هزاران چو بلال حبشه فی عبودتکم کل غدت
 ذوالی و قی و عشی و حضرت شیخ سید احمد قدس سره بصحبت
 حضرت قدوة العارفین بسیار میرسیده اند و منظور نظر کمیا
 ایشان می بوده اند از بعضی سرزندان شیخ سید احمد قدس سره
 که ملا محمد نام داشته و از مریدان حضرت قاسم شیخ غزیزان
 قدس سره که بوده استماع دارم که حضرت شیخ سید احمد قدس سره
 در صحبت حضرت خواجہ حرار قدس سره بوده اند که شیخ را مکاشفه
 شده که از صوب آسمان بر سر مبارک حضرت خواجہ قدس سره
 نور می نیز مکتوف گشته صحیح و فرمایا کرده اند بعد از آن حضرت خواجہ
 قدس سره متوالی شده و حضرت خواجہ قدس سره در آن نور فرشته
 مستغرق آن شده اند و حضرت شیخ در زمان این حال درین
 آداب تواضع سنوّه حضرت خواجہ قدس سره بوده اند و این حال بعضی

از مخلصان حضرت خواجہ قدس نیز کمشوف کشیدہ تصحیح و فریاد
 اند بعد از آن حضرت خواجہ قدس آن شخص را از مجلس خود دور کرده
 و حضرت شیخ را نوازش کردہ فرمودہ اند کہ جوانی است و رعایت
 بیت جہنم تصوف ادبی پیش نیست بپادشاه شود و روش
 نیست الا کہ بر طرفتہ فرمایند تصوف کلمہ آداب و مدنیت
 حضرت شیخ سید احمد قدس سر در رسم قند و سرپون و دروازہ
 شیخ زادہ است نیز او نیز کہ مولانا شمس کند می کند
 ہو الجامع بین علمی الظہ والباطن او اہل حال حضرت مولوی قدس
 آن بودہ کہ بعد از تمامی علوم شریعت روز جمعہ در مسجد جامع
 ہر اہ بعد از ادا می نماز جمعہ ہفت تن کہ متصدیان ہفت قلم
 طہ شدہ اند و حضرت مولانا قدس سر در صحبت ایشان شدہ اند
 و ایشان اقلیم تقسیم کردہ فاجہ خواندہ اند چون بعد از نماز فاجہ
 دست در روی کشیدند ایشان را ندیدہ اند و حال مولانا قدس
 و کون کشتہ از ہر چہ در آن بودہ دست شستہ بطریقت قدم
 نہادہ بصحبت حضرت شیخ سید احمد قدس سر رسیدہ میباشند

کشته رسیدند آنجا که رسیدند و سالها در خدمت شیخ
 سید احمد قدس سره بوده ارشاد و تکمیل ایشان یافته اند حضرت
 مولانا قدس سره خلیفه مستحق و وارث علی الاطلاق حضرت شیخ
 سید احمد قدس سره اند و حضرت مولانا در حکمتهای خود و کثیر از وفای و جفا
 این طایفه بطریق مژگانیت نموده و در آن حکمت میفرمایند که بیت
 قطب جهان سید احمدیه حضرت شیخ مدینه کی از دور وین که در حد
 مولانا قدس سره بسیار بوده میگفت حضرت مولانا در ولایت
 او زکینت که از ولایت ترکستان است و موطن حضرت مولانا
 قدس سره فالیه کشیده بوده اند بر فالیه ایشان جمعی از طلبه علم مهند
 شده اند و حضرت مولانا قدس سره پس خود را فرموده اند که در
 ورامی و از برای طالب علمان خربوزه برار پس ایشان عرض کرده که
 فالیه خام است مدت مدید باید که به نزد حضرت مولانا قدس سره
 فرموده اند که در آنکه بخت است چون بر ایشان در فالیه درآمد
 فالیه را بخت یافته خربوزه های بخت یافته گرفته از غایت تحیر کربان
 و مالان برانده خربوزه بار آورده پس ایشان نهاده بیت کونما

حال خسته هیچ خام شب سخن کوتاها باید و استلام نه حضرت
 مولانا قدس سره فرموده اند که می شح کلایم هر چه گویم چنان شود
 و حضرت مولانا قدس سره در جواب حضرت شیخ سید احمد قدس سره مدقود
 نیز او تبرکات شیخ زاده کاتب قدس سره از جمله خلفای شیخ مودود
 قدس سره ذکر ایشان گذشت و بحضرت عمر رضا قاسمی میرسند
 حضرت شیخ خادم علیه الرحمه و اخوان زبدة العرفاء قدوه الکبر
 قطب الوقت خلیفه علی السلاطین اکمل اصحاب حضرت شیخ مودود
 اند چنانچه مجملات اشارت بان رفته است تفصیل احوال ایشان باید
 فاسم حضرت عزیزان شیخ خادم قدس سره در اوایل حال سگی از غره
 سلسله کبرویه ارادت کرده و مدت مدید در ملازمت ایشان
 بوده اند بعد از آن عزیز بصحبت حضرت شیخ مودود قدس سره
 رسید بحضرت شیخ مریم که شش هفت سال مر خدمت ایشان
 خادم بوده اند بعد از شتمت همسر و طعام بصوفیه زکات کشان
 خود را بپسیده و بدان کتفا فرموده اند و در ملازمت حضرت
 شیخ مودود قدس سره ریاضات شاقه کشیده و خدمات لایفه

بجای آورده بالاخر مخدوم عالم شسته اند که من خدم خدایم عمل
 چون حضرت عزیزیان شیخ خادم قدس سره بسم فرمودند
 نزول نموده اند و اوایل فقر را بجز گرفته طهارت کنانده
 و کرمی نموده اند و آن مزدور بعنایت الهی توجّه حضرت عزیزیان
 شیخ خادم قدس سره از خواب نفسانیّه صاف شده بصفای
 صوفیان متصف شده و در سلک این و مخلص این می شده
 هست بی عنایات حق خاص حق بکر ملک شد سیاحتش ورق
 نظم ایران لاریش نظری کل کاوش ساکن بود و اوقاتش کل
 بود می بود عالی منظور به بالاخر پشتر از اهل و راه الله مریدان
 شده اند و حضرت استاد می مخفی و مخفی می سیادت پای
 استاد و علما ملاذ فضلا از بده المفسرین قدوة المحدثین المولانا
 الامامی الذی التقی التقی لصفی کاشف اسرار الله مولانا عصمه الله
 بیغم نموده اند چون حضرت عزیزیان شیخ خادم بسم فرمودند شریف
 نموده اند مولانا امیر نام شخصی از اکابر بسم فرمود که منکر طریق ایشان
 بوده محتسبا از افراسناوده که حضرت شیخ قدس سره را منع نمایند از

ذکر بلند چنانچه طریقه شریف ایشانست و حضرت عزیران قدس سره
بریس آن محبتیان نشان آنکه سخن کوید خطاب کرده گفت اندک نوا آمد
بار از ذکر منع کنی چنانکه خود نماز باید ادا کند اوده آن محبت گفته که

باتفاق محبتیان در مسجد جماعت نماز باید ادا کند اوده هم حضرت
عزیران شیخ خادم قدس سره فرموده اند که از آن خود را نیکو حساب
کن که بخون حیض غشسته است چون آن شخص نوحه بازار کرده دیده که
از از ریش را که بخون حیض غشسته بوده پوشیده بوده است
مثبت اولیا از دور نامت بشنوند تا بقعر تار پودت در روشت
چون محبتیان این که است را از ایشان دیده اند شرمند
پیش امامی آمده عرض حال و محاسن مکر کرده اند با وجود آنکه متعاقب
شده در مسجد مقطع سمرقند که مشهور است مجلس عالم ساخته جمیع
اکابر و صاغر سمرقند را و از آن مسجد جمیع کرده در مقام امتحان حضرت
عزیران شیخ خادم شده و شنیده که لمحتجین ملعون و نذر اکابر
تکلیف کرده که بحضرت عزیران برپا نشوند و قطعی ایشان بجا
نآیند چون حضرت عزیران قدس سره از مسجد البسمه الحکیمه الحرام

کویان در آمده اند همگی کا بر برخواستند تعظیم و توقیر کیا همه سج
 آورده اند و حضرت عزیزان قدس سره در محراب مجد بر منبر مقدم
 نشسته مرتب شده اند و همگی کا بر مرتب شده اند و درین مرقبه در قبه
 ملا امامی سنک سیاسی افتاده نزدیک به که کردن می بشکند
 بالفور حضرت عزیزان قدس سره رفع آن کرده اند مبت کر ترا سنک
 زند معشوق مست چه که آدمی زد و کر کو سیرت بعد از آن فرموده اند
 ملایان وقت نگاه سیدارید تا هر وز سخن کنیم شما گوش بشید
 بعد از آن باین آیات و احادیث و روایات و آله برین طریق تفسیر
 علیک کرده اند چنانچه تفصیل آن در ویاجه این کتاب نموده شد
 و در آن مجلس جمیع علما و فضلا و اکابر و اصاغر سمرقند و حضرت
 عزیزان قدس سره شده اند ذکر ملاقات حضرت عزیزان قدس سره
 حضرت خواجه جهر را خواجه عبدالستید اوم الله مغفرت و قدس سره
 خدمت مولانا صوفی برکنی که یکی از اصحاب کاک کرده بوده و مخلصان
 حضرت عزیزان تمام شیخ قدس سره بود در اوایل حال خدمت حضرت
 زبدة الاولیا حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره بوده و از

نزد این شایسته از حضرت مولانا ولی عزیزیان قدس سره
 نقل می‌کند که حضرت عزیزیان شیخ خادم قدس سره در قریه کجشک
 که از توابع شهر سبز است واقعه دیده اند که جوانی ملکی در کمر بسته
 بمایشرف ایشان درآمده از صوفیه حضرت ایشان قدس سره
 تکلیف کرده که بایشان کشتن گیر و محاسن اصحاب تصدی
 آن کرده بالاخر حضرت عزیزیان قدس سره بان جوان کشتن گرفته
 وزیر خود گردانیده دست بسینه آن جوان که زوزه اند آواز
 سنج می‌دهد چون ازین قعه فارغ شده اند با محاسن فرموده اند
 این جوان که باشد شخصی از درو درآمده بحضرت عزیزیان قدس سره
 عرض کرده که حضرت خواجه الشیخ قدس سره بلامت ایشان فرایند
 و حضرت عزیزیان بحضرت خواجه قدس سره صحبت داشته اند و حضرت
 خواجه قدس سره بجانب سمرقند رجوع نموده اند بحضرت عزیزیان
 قدس سره فرموده اند که آن جوان که در وقت مدیه ایم همین جوان است
 که مکمل تمام است وزیر تربیت ما خواهد بود و آواز سنج آن باشد که
 او را دنیا فرو گیرد و لیکن بروی تاثیر و ضرر نرساند و اما بر فرزندان

می خضر بکند چنانچه درین زمان معاین می شود و ایضا ثنات که
 در مجلس مکی حضرت خواجه قدس سره از ایشان پرسید که احوال
 چونت حضرت شیخ قدس سره فرموده اند که گاه هست و گاه نیست
 و حضرت خواجه قدس سره گفته اند که چرا همیشه نیست حضرت عزیز
 قدس سره از مجلس زود شغال شده اند از حضرت عزیزان قدس سره تر آن
 اشغال بعضی از مخلصان سوال نموده اند فرموده اند که ما جواب از
 تجلیات لکھی گفتیم که گاه هست و گاه نیست حضرت خواجه قدس سره از
 دوم آگاهی گفتند که چرا همیشه نیست اگر زود می برایم کمی از سا
 بستی شغال فرموده ما خود پیر شده ایم ما نخواستیم که این سوال
 اشغال نماید و ایضا منقولست که حضرت عزیزان قدس سره از کوی محمد
 جبک در سمرقند است سوز میکند شده اند حضرت خواجه قدس سره
 ملاقی ایشان شده اند بعد از وداع حضرت خواجه قدس سره مدت مدید
 بر سبیل تواضع بر سر پای پائیده اند تا آنکه حضرت عزیزان قدس سره
 از نظر حضرت خواجه غایب شده اند سبب آنرا بعضی از مجتبان از حضرت
 خواجه قدس سره سوال نموده اند حضرت خواجه قدس سره فرموده اند که در عقب

حضرت شیخ قدس سره جمعی از ملائکه میروند و بعد از گذشتن حضرت
شیخ تعظیم توقیر آن ملائکه کردیم و موید این سخن حدیث حضرت
بنوی است صلی الله علیه و آله که ملائکه برگردان تا با آسمان
کر کرده پروریدیم یافت می آیتند و ایضا منقول است از
احمد میرزا که پادشاه سمرقند بوده نسبت بحضرت عزیزان باد
واقع شده حضرت عزیزان قدس سره فرموده اند که در خانه مریدان
سلطان میراث و بیستم بمثل حضرت خواجه قدس سره رفته در منزل
ایشان ملحقین بلند گفته اند حضرت خواجه معذرت بسیار
سوار شده بخانه سلطان آمده ویرا مودب ساخته اند و سلطان
بلازمه آن حضرت آمده ایشانرا بخانه خود برده عذر و تقصیر
عرض کرده که ذکر آره فرماید حضرت عزیزان فرموده اند که این
ذکر بایران نشود یک روز یا را را آورده در منزل شما ذکر گویم روز
جمع از صوفیان بمثل سلطان آمده ذکر فرموده اند سلطان گفته
ایران صوفیان موزه های پر گل خود را در تاکستان گذارند که فردا
قبایست دستگیر ما شود بعضی از سخنان که حضرت شیخ جمال الدین

عزیزان علیه الرحمۃ از ایشان نقل کرده اند چنانچه صاحب شجرات
 نقل کرده همان عبارت تیمنا و تبرکاً ایراومی یابد در شجرات
 و ضمن پنج رنج ایرا و کرده رنج اول آنکه میگوید که حضرت
 شیخ جمال الدین رحمه الله میفرمودند که شیخ ما حضرت شیخ خا
 در است فَوَيْلٌ لِلْقَابِیَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِكْرِ الْقَدِیِّهِمْ گفتند که جمعی
 هستند که از ذکر گفتن قیامت قلب حاصل میکنند که آنرا ابدان
 میگویند از غفلت بمقتضای طبع نفس پس می نمایند که سن
 ذکرا الله شمارت بان باشد اگر چه گفته اند بغض عن ذکر الله کرده اند
 و برین بنی که از حضرت عزیزان قدس سره منقولست درین است
 است که وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخَفِيَّةً وَوَدُونَ الْجَهْرِ
الْقَوْلُ يَفْعَلُوهُ وَالْأَصْحَابُ لَا يَكُنُّنَ مِنْ الْغَافِلِينَ زیرا که تلاوت
 مِنْ الْغَافِلِينَ دلالت کرده که ذکر بر پیل غفلت منتهیست
 رنج دوم آنکه میگوید که حضرت شیخ جمال الدین قدس سره
 فرمودند که شیخ ما حضرت شیخ خاوم میفرمودند که حضوری که
 سالکان را در نهایت ذکر و عبودیت آن مر باشد مر نواند که پیش

ازان نیز دست و پد لیکن آن جناب را بقایمانی باشد و بواسطه
 کشاکش طبیعت زو و زایل می شود اما عبور بر مرتب ذکر که عجباً
 از مشاهده بعضی از انوار و کشف است کرده باشد آن مرتب
 چون جام لطیفه بجای طبیعت می نشیند و سالک از مقتضای
 طبیعت و پیرایش آن خلاصی می یابد رتبه سی و دوم و هم حضرت شیخ
 جمال الدین قدس می گفته اند که شیخ ما قدس می فرمودند که لیل
 بر صحت حالی که وارد می شود آن است که در وقت ورود آن حال
 فنا نیستی در نهاد سالک می شود و کلفت بر مرخص و بستر
 میل می نمایی تازه حاصل می شود که با حکام شرعی از روی نزوق
 و بخت بد کلفت و کسالت قیام می نماید رتبه چهارم آنکه حضرت
 شیخ جمال الدین می فرمودند که یکی از علماء رسوم نزد شیخ ما قدس
 آمده بودند می گفت که حال اهل قصر و سماع از دو پیر و نیت در آن
 وقت شعور دارند یا ندارند اگر شعور دارند با وجود شعور حرکت
 و فرص اظهار بخودی بغایت قبیح است و اگر شعور ندارند بعد از شعور
 طهارت ناکرده نماز می کنند از آن جهت است حضرت شیخ ما

قد سرخ در جواب فرمودند که از سبب انقباض و تضویق است که
عقل مسلوب می شود و چنانچه مجانبین را وقت و دیگری آنکه عقل
مستور می شود و چنانچه در حال غما می باشد اما به شعوری این طیف
در حال قص و سماع به سلو شدن عقل است نه مستور شدن آن
بلکه این شعوری جهت است که در آن محل عقل کلی از عالم
برین عقل جزوی فایض می گردد و در مملکت وجود سالک حاکم و غالب
می شود و این عقل کلی قوت و قدرت آن هست که تدبیر و ضبط عالم
کنند چه جای تدبیر و ضبط بدن در آن حالت و ظل حمایت و تدبیر
اوست و این عقل کلی مدبر و مقام حفظ و نگاه داشت او بلکه
نوازش در آن محل نمی ماند چه طالب صا و در آن محل از طبیعت احکام
او تمام بیرون می آید و از لوازم بشریت خلاص می شود پس در آن وقت
بمجدید و ضوابط احتیاج نیفتد و شیخ چنانکه هم حضرت شیخ
جمال الدین می فرموده اند که شیخ ما قد سرخه میفرموده اند که بعضی از
مخادم سلسله خواجگان قدس اشهر از هم چنین گفته اند که وجودم
بوجود بشریت عود می کند اما وجود فنا هرگز بوجود بشریت عود نمی کند

معنی این سخن بحسب ظاهر آنست که مراد از وجود عدم تحقق صفت عدم
 که عبارت از ان چنودی است که مبتدیان طریق خواجگان را در
 مشغولی دست می دهد لیکن آنچه حقیقت معینیت وجود عدم عبارت
 از ان است حقیقی است برادر که مالک بر تو می اندازد بواسطه
 کمال شغل باطنی و می خلود از نفوس کثیفه و آن بر تو هسته حقیقی که
 بعد از ان چنودی پیدا می شود و چون آن عدم است این
 وجود و عدم نیستند بوجد بشرت یعنی باز این بر تو ناپید می شود
 و لو ارم وجود بشری غالب آید بخلات وجود و هویت حقانی که می
 بقاء بعد الفنا کویند که بعد از تحقق بمقام فنا پیدا شود و بخل
 فنا را وجود باقی نیست این عدم را نیز از انست این وجود اگر چه
 بر تو همان وجود باقی است لیکن بواسطه عدم تحقق بمقام فنا که گاه
 مستوری می شود تا وقتی که ثابت گردد و ملک شود و الله تعالی
 اعلم و حضرت عارف مرقد سرور و مشنوی تاین بیان شارت نموده
 فرموده که بیت وصل عدم اگر توانی کرد و بکار مردان مرد توانی کرد
 منقولست که حضرت عزیزان قدس را پس بود هر ده سال که مقام

ولایت رسید بوده که از عالم فنا بدار بقا ارتحال نموده است
 دوران حسین حضرت عزیزان قدس سر و جان نه بوده اند بعد از آنکه
 بخانه درآمده مطلع باین اقبال شده اند فرموده اند که خبرهای
 فرزندان جبهه بخوابسته نشسته اند و اولیا اکر می که مریدان
 و محبان آنحضرت اند حاضر بوزده اند عرض کرده اند که این فرزند عزیز
 است که حضرت اهل کجایی آورده که بیت جان برکت است
 مرآت ایشی شاه العبد و بافریده گاه مولای شریف و خسته نشسته اند
 حضرت عزیزان قدس سر و جان فرموده اند که خواب کن باز خواب
 است بن فہرسل قداولیا پمروہ راز ایشان عبر باشد حیا
 بعد از آن فرموده اند که فرزند دل بند را در جوار غار ما که این غار
 سرقت شود است دفن کنید و ما را نیز چون وقت اقبال شود
 جواروی دفن کنند مخدوم نزادہ را در اینجا دفن کرده اند حضرت
 عزیزان در این موضع شریف مدفونند نیز ارویت کت ای عزیز
 سن و سال که از حضرت عزیزان گذشته است یکس مرتب یافته
 بمقام ولایت رسید کمال تکمیل یافته اند از آن جمله فرزند رشید

آنحضرت که مذکور شد فرزند دویم شیخ علی شیخ قدس سره که بعد از
انفال حضرت عزیزان قدس سره خلوت نشسته گفته اند که سر حلقه این
خلوت خدمت ملا لطف الله و اما که ذکر ایشان خواهد آمد
خدمت ملا لطف الله بعد از اینان سر حلقه آن مجلس شریف
شده متوجه ذکر شده اند و خدمت شیخ علی شیخ در سطح متوجه
شده اند چنانچه حضرت خوابه هزار قدس سره نمایند که ع
خدمت ترا بکمره کبریا کشند و فتوری در مجلس فرموده است
حضرت شیخ علی شیخ مجلس ذکر آمده ملا لطف الله را از برای خدمت
نعمین که سر خود سر حلقه ذکر آن شده متوجه ذکر شده بوده اند که
از کنار خانقاه درویشی از درویشان و والد حضرت شیخ قدس سره را
فرایه کنان در زیر قدم حضرت شیخ علی شیخ افتاده قصه جان
بوده که این درویش از غایت غیرت که داشته تبعیت باین درو
ناکرده و رکنار خانقاه متوجه بوده و این فتور بجهت عدم اتفاق
بوده چنانچه از حضرت سلطان اطریقه خواجہ احمد یوسف قدس سره
منقولست که در مجلس ایشان قبضی واقع شد فرمودند که تفحص کنید

چکانه در مجلس نباشد تفحص کرده اند چکانه نظم نشده فرموده اند که
 عصاخانه را بپسندید که در عصاخانه عصای چکانه نباشد چون
 عصاخانه عصای چکانه یافتند چون آن عصا را دور خسته
 اند قبضه مستبدان بسط شده صحبت عظیم در گرفته و حضرت شیخ
 علی شیخ فرموده اند که شمیری بر گردن می انداخته بودم که دست
 پدرم نظم شده آن شمیر را از وی دور نمیکردم و می جد می شدند بیت
 اولیا را هست قدرت از آله پیر حبه باز گردانند ز راه چو هر
 شیخ علی شیخ قدس در نوای حصار مدفونند تیرا و تیر کن گویند
 شمیری در پای مرقد ایشان خواب سیکرده اگر نیازمند مخلصی زیارت
 مرقد ایشان می آید و همیشه بعد از زیارت آن شایسته یازی
 آمده خواب سیکرده فرزند است بوم قطب الکبر اخوت ابر فاعبد الحق
 شیخ عزیزان قدس که اند این فقیر مخلص از خدمت خواجم که سپهر
 حضرت ایشان و از مجذوبان حق بودن آسمان دار و که چون حضرت
 عزیزان شیخ عبدالحق قدس دو نیم ساله شده اند روزی حضرت
 عزیزان شیخ خادم قدس بر بالای منبری در غایت بسط و شوق

و زوق بوده اند که حضرت شیخ عبدالحق قدس سره بآن بلندی نیا
 و خیر آن بقدم شریفایشان رسیدند و عنایت از وی دست
 گیری کرده نظر حضرت عزیزان قدس سره بایشان افتاده و حضرت عیال
 قدس سره زبان خود را در دهان ایشان انداخته ایشانرا مسکانه
 و مسرووده اند که بعد از یوم بیج ولی حتماً نباشد و همان زمان
 بمقام اولیا اکر امی رسیدند و هم حضرت خواجم رحمه الله گفتند
 چون حضرت عزیزان قدس سره از دار فنا بعالی بقاء انتقال کرده اند
 حضرت شیخ عبدالحق دوازده ساله بوده اند اربعین نشسته اند در
 یکی از کوه های شهر سبز و در آن اربعین میر محمد صوفی قدس سره
 یکی از ایران کار کرده قدیمی حضرت عزیزان قدس سره بوده اند بحضرت
 شیخ عبدالحق رحمه الله عرض کرده اند که یکی از خلفاء و اولاد شریف و دو
 مرید خود حضرت شیخ فرموده اند که یکی از ایران کار کرده شماست
 اینجا کنسید بعده این هر دو عزیز تر قبشه توجّه تام نموده
 بیکدیگر توجّه شده اند خدمت صوفی میر محمد بعد از سناعتی هوش
 شده اند و حضرت شیخ عبدالحق قدس سره فرموده اند که صوفی را در پرتو

این معکف درین پرتا وید چنان کرده اند و صوفی در آن
 هفت روز بهوش افتاده بود و اطراف صوفی رحمت حرارت
 صوفی آب شده بود بعد از هفت روز پیمین بمات حضرت شیخ
 قدس صوفی بهوش آمده عذر و تقصیر گفته عرض نموده اند که ایشان
 پاشا هندی عاقبت شیرزاده شیر شریف و هم حضرت خواجم رحمه الله
 نقل می کرده اند که رحمت صوفی قدس نیز از یاران معتقد قدس
 حضرت شیخ خادم علیه الرحمه بوده است وی چون صوفی میر محمد
 بحضرت شیخ قدس عرض نموده حضرت شیخ عبدالحق قدس توبه
 نموده در صورت باری و صوفی رحمت چون کبوتری در قطار عالم
 که نخیه حضرت شیخ شمشیری بروی زده اند بعد به میر بر داشته اند
 صوفی میر محمد را زنده دیده اند فرموده اند که بغل خود را باین
 چون دست در بغل کرده دعای صغی که در بغل صوفی بوده و پاشا
 شده بوده است و این صوفی دعای صغی ضبط کرده و در خود خفته
 بوده بعد صوفی رحمت نیز تقصیر گفته حضرت شیخ عبدالحق را به
 احتیاج نیست بلکه دیگران را بحضرت ایشان احتیاج است و تمسک

حضرت شیخ قدس سره از حضرت والد شریف ایشان حضرت شیخ
 خادم غزیران علیه الرحمۃ والرضوان است خدمت زبده العلماء
 قدوة افضل مولانا عبدالحق از پدر خود مولانا امان که از مردان
 و مجتهدان حضرت مولانا ولی غزیران قدس سره بوده نقل میکردند
 حضرت مولانا ولی غزیران میفرمودند که چون حضرت قطب الکلم
 غزیران شیخ خدای داد قدس سره را بحال نمودند بلازمست حضرت
 شیخ عبدالحق قدس سره آمده در صحبت ایشان می بودیم و در عالم طمان
 ترتیبها از این ایفتم روزی فرمودند که ملا ولی دانستی که هر نفس
 که در خود میبینی بکنیم بر خیز مرید می شود عرض کردم که بظاہر است
 دادن چه لازم است فرمودند که تا پنجه را در پنجه نهی مراد جاهل نشود
 بعهده حضرت مولانا ولی غزیران قدس سره مرید شده اند حضرت
 شیخ قدس سره رخصت کل داده اند چنانچه ایشان الله و ربیان
 مناقب ایشان تفصیل رخصت از شیخ عظام مذکور خواهد شد و هم
 مولوی مذکور نقل میکردند از پدر خود که حضرت مولانا ولی غزیران
 قدس سره میفرمودند که حضرت شیخ عبدالحق قدس سره از جانب لایت

آنها بسم قنند آمده از در یای کوهک گذشته فرموده اند که ما را
 خواب گرفت از بپ فرو آمده در ریکهای آن و ری خواب کرده
 و زمان حرارت روز بود و حضرت مولانا ولی غفران قدس سره جا
 در خوشه نناده بر سر حضرت شیخ قدس سره سایه کرده اند میفرمود که
 چنان در خواب شنیدم که گوید ایشان اثر حیوات نموده بود
 بعد از آنکه برخواستند فرمودند که بفرمایید کوفین فرستم و ملا
 عبدالحمن بفرماید که آنجا ساکن بود و برگشته می آیم بروید تا برو
 نماز جنازه گذاریم ع خود می کشی قاهم را خود تغذیه می داری
 بعین آن در روان شدیم فردا بپناه روز چون بموضع کوفین رسیدیم
 جنازه ملا عبدالحمن بفرماید حاضر بود و حضرت شیخ عبدالحق جنازه
 وی را خود انعام شده گذاروند بعد از آن رجعت نمودند و قصه
 بود که ملا عبدالحمن اول مرید حضرت شیخ قدس سره بوده بعد از ملا
 مرید شده بوده این غیرت و غضب حضرت شیخ قدس سره بفرمود
 آن بوده اکابر طریقت فرمایند که اولیا حق چون شمشیر نه بزنند ملا
 شود و فی الحدیث قال رسول الله صلی الله علیه و سلم لحوم العلماء

ستم سن ششم مردن سن عضات و هم مولوی عبدالحی از ولد
 خود نقل میکند که حضرت مولانا ولی عزیزان قدس میفرمود
 که حضرت عزیزان شیخ عبدالحق قدس یک شبی در زمانی که معکف
 بوده اند از مسجد برای طهارت می بیاورده اند که پای مبارکشان
 بصوفی که در خواب بود رسید فرموده اند که این صوفی کوایم رده است
 بر منی خیزد او را پیرون مسجد پرتا وید چون صوفیان برخاستند که
 وی را به پیرون مسجد کنند او مرده بوده آری عاشق چنان شد که
 هر چه او کوید چنان شود حدیث است بمعنی اولالت برین معنی فرار
 ع هر چه او کوید چنان کرد و چنان بود هم حضرت عزیزان مولانا
 ولی قدس میفرموده اند که حضرت شیخ عبدالحق قدس کوایم رده
 در دست گرفته در مقام کشتن بودند اما پیر اول یعنی حضرت شیخ
 جنابید او قدس جل و مل شده بودن اگر لکدی بر سر ایشان می
 زدند تا میر می کرد و کل جته هو موکیها و ایضا نقلت که زبده
 المتبحرین مدوه المتأخرین استاد اعلا مولانا درویش محمد خان
 ترکستان که در مدرسه میرزا مدرس علم صامی سمرقند بوده اند

می گفته اند که بلا زست حضرت عزیزان شیخ عبدالحق قدس سره
 بسیار می فرستیم روزی فرمودند که آخون شماس پسر ابراهیم شیخ را
 علم ظ تعلیم کنید و ما شمارا علم باطن تعلیم کنیم من فرمودند که هیچ ولی
 کسی را بشرط ولی نساخته ما چنان کنیم مولانا عرض کرده اند که فردا جواب
 کویم فردا جواب گفتیم که از دست ثانی آید بدین سبب نمی مذکور
 وقت اشغال گفت اند که ما را در زیر قدم حضرت شیخ عبدالحق قدس سره
 دفن کنید در جوار حضرت شیخ مدفونند و حضرت شیخ قدس سره در جوار
 والد شریف خود قدس سره است ابراهیم مدفونند ابراهیم شیخ قدس سره
 فرزند حضرت شیخ عبدالحق قدس سره اند و از ایشان ارشاد و تکمیل
 یافته اند و از مقتدایان این سلسله شریفه اند و سالها در مقام
 ارشاد و خلافت بوده اند و حضرت خواجه قدس سره فرزند برادر ایشان
 و تکمیل از ایشان یافته اند قدس سره است ابراهیم و این ابراهیم شیخ
 و خواجه تبرور جوار حضرت عزیزان مدفونند نور الله مرقدیم
 خدمت مولانا لطف الله رحمه الله علیه ایشان را در سلسله مولانا
 لطف الله و اما گویند که دختر صلیبیه حضرت عزیزان شیخ خاتم

علیه الرحمۃ و در عقد نکاح ایشان بوده اند و خدمت مولانا
 را ابتدا حال ایشان آن بود که بعد از آنکه تحصیل علم ظم کرده اند
 روزی بصحبت حضرت شیخ خادم علیه الرحمۃ رسید در استناء
 مسجد مقطع که مسجد عظمی بود ایشان جانرسید بنا بر کثرت
 خلائق و حضرت عزیزان بذکر مشغول بوده اند حضرت مولانا و
 دیده اند که نه بستر در زیر پای مولانا انداخته اند بعد از فراغ
 مجلس حضرت عزیزان مولانا را طلبید فرموده اند که میبار مجلس
 آمده نه بستر در زیر پای تو انداختند اگر بیشتر ای از آسمان
 بگذری بعد از ظهور این که هست حضرت مولانا مرید شده
 بسیارها در خدمت و صحبت ایشان بوده اند و از ایشان یکم
 یافته اند نقل است که روزی حضرت عزیزان علیه الرحمۃ یکی
 از ابیات حضرت مولوی رومی قدس سره را بخیر موزون بطریق
 نثر می خوانده اند چنانچه طریق ایشان این بوده که نظم را این
 می خوانده اند که موزون نظم نمی شده خدمت مولانا موزون
 خوانده اند حضرت عزیزان کار و خود را از غلاف بر آورده بجا

مولانا پرتافته منسوب و دانند که این زانگاه وارید یک روز شما
 کا در آن حضرت مولانا آن کار و در سالها تیرگانگاه داشته
 و پسر ایشان آن کار و در گرفته بهمان کار و حضرت مولانا را
 در زمانی که در حبس بوده اند زود شهید ساخته اند آن وقت
 معلوم شده است کلام حضرت عزیزان قدس سره میت کاملان
 از روز نامت بشنوند تا بقعر تار و پودت در روند از خدمت
 مولانا از دختر حضرت عزیزان علیه الرحمۃ و ختری تولد کرده که آن
 دختر را بخداست پس برزبر که دانشمند روزگار بوده و او را از آن
 دختر دختر دیگر شده که از آن حضرت زبده العلماء و قدوة الفقهاء
 استاد المتبحرین ملاذ المتأخرین الجامع بین علمی النظر و البین
 العارف بهر اراقة مولانا عصمت الله قدس سره تولد کرده اند از جانب
 والده حضرت مخدومی و استادی سند و شیخ مولانا محمد
 بحضرت عزیزان شیخ خادم قدس سره میسرند و از جانب پدر
 بحضرت خواجه عارف ربو کروی قدس سره که دیلمه خواجگان
 قدس الشیخ ارازم شهرند میسرند و حضرت مخدوم قدس سره

منظور نظر اولیا کرامی بوده اند سیف نمودند که ما را در وین
 شریف خواجہ ملا قدس سرہ کہ داما حضرت خواجہ ہراند قدس سرہ اند
 خدمت اندایشان کرۃ خود را در وین پوشانیدہ عصمتہ اند نام
 نہادہ اند از ان زمان شاہ از مذاق این طایفہ در کام مست
 وین بیام و ایضا می نمودند کہ روزی در معتمد حضرت استاد
 استاد اعلیٰ ملا الکرامین سند الحیدرین مولانا مصطفیٰ رحمۃ
 حاضر شد م خدمت مولانا مصطفیٰ رابطی بود و زمرہ با خود کردہ
 میکردند و مر حال یک کون شدہ و وزیر قدم مولانا مقدم کہ
 مرید عوم ایشان نم نمودند کہ ارادت بحقیقہ ارادت بہت
 چه لازم کہ دست دادہ شود و تر قبول کریم و ما را نیز نسبت
 بحضرت شیخ مرجان قدس سرہ کہ کمی از مخلصان حضرت زین الدین
 الحوائی قدس سرہ است و ارشاد از ایشان یافتہ و محض از ایشان
 این حال پیدا شدہ بود ایشان فرمودند کہ دست نظر چه لازم کہ
 دادہ شود ما را ہر خضی کہ از حضرت شیخ زین الدین الحوائی فرسیدہ
 دادیم ما نیز خضی کہ از شیخ مرجان بارسیدہ شدہ دادیم حضرت

مخدومی قدس ذکر ارجه بطریق این سلسله شریفه می گفتند این
 مخلص نه رند ارجمند عبدالرشید را بدین حضرت مخدومی
 انداخته نیاز ایشان کرده بود و در خاطر بود که نام ویرا عبدالرشید
 و یا عبدالشید مانند فرمودند که ماتم شدیم نام وی عبدالرشید نام
 و اما رتبه تمام از ایشان ظم و هویدا بود و روزی این فقیر ملازمت
 ایشان رسید که این بودند فرمودند که مدتی در کفتم و مدتی
 ذکر کفتم اکنون بتجسیم که چه کنیم باز گریان شدند چون کمال
 دیشم نادانست چاره کارم همه حیرانست و خوار و عدا
 از ایشان بسیار بطنه پوسته است چنانچه بعضی در ساق حضرت
 عزیزان قائم شیخ قدس خواهد آمدند است تعاضد از جمله آنکه
 روزی این فقیر در ملازمت ایشان بود که یکی از خواجها را دید که
 در غضب شد این فقیر را بخاطر افتاد که چه حکمت باشد و این غضب
 بفقیر توجه کرده گفتند که طالبان من رندانانند اگر پدر ما را
 فرزند نمکند من رند به ادب حضرت مخدوم را بر خواطر اشراف
 آفرود میفهمد بود که مقصود از گفتن در سبوح شریف حضرت

مصطفی است صلی الله علیه و سلم هر که بر درس آمد بد نصیب شد
 انا الاعمال لنیات من شریف ایشان در جوار حضرت خواجہ
 احرار است قدس الله سرہ را میفرمودند که چون حضرت قاسم
 شیخ عزیزان قدس سرہ در ولایت آستخین معکف شدند فقیر ملاست
 ایشان رسید و صحبت ایشان در آن عتکاف بود و بمحضرت
 عزیزان قدس سرہ عرض کردم که درین مجلس فقیر را جمیعت خاطر حاصل شد
 آتش انین در ولایت انمارسم قدس حضرت ایشان خلوت شد
 در آن خلوت جمیعت خاطر شد بلکه تفرقه پیدا شد و هر دو مجلس شریف
 ایشان است حضرت عزیزان قدس سرہ فرمودند که ولایت
 هلیا باد و ولایت آستخین و ولایت میانکال تا بخارا یکی در طریقہ
 شریف اندک و یا که یک سال اند هر وقت که ذکر میگویم یکی باتفاق
 ذکر میکنند بلکه زمین زمان بمثل اتفاق حرکت آمد و ولایت نهاد
 در وی طرف مختلف است این تفرقه و اختلاف بدان جهت است
 و حضرت مخدومی قدس سرہ منظور نظر کیمیا اثر حضرت مولانا ولی
 عزیزان بوده اند قدس سرہ فرمود است که حضرت مولانا ولی عزیزان

ایشان را ولی در راوی گفته اند و بحضرت غنیزان قاسم شیخ
قدس سره در زمان طلب او در محبت تمام داشته اند و در صحبتها
حضرت حاضر می شده اند و از هر وقت بدولایت کریمیه که موطن
شریف حضرت غنیزان است بسیار میرفته اند میفرمودند که یک
کرات از حضرت غنیزان قدس سره حضرت خواستیم که درین سفر به بخارا
رفت از آنجا بولایت قرشی رفته بمرقد شغال خواهم کرد و حضرت عیرا
فرمودند که بخارا چرا میسر و یکفتم بحبت زیارات مزارات شریفه
بخارا حضرت غنیزان قدس سره قبایل نموده حضرت داد و دیده
به بخارا رفت زیارت مزارات شریفه آنجا کرده بخارا را آورده بخارا
قرشی توجه کردیم چون حضرت غنیزان قدس سره مطلع شده اند که بسیار
خوشوقت شده فرموده اند که زیارت محنین براید که مقصد مدبر
تعلق گیر و حضرت غنیزان قاسم شیخ علیه الرحمته نیز حضرت مخدوم
را ولی در راوی میگفتند که از مشایخ این سلسله شریفه بحضرت
غنیزان درویش شیخ علیه الرحمته که ذکر ایشان خواهد آمد است
صحبت داشته اند میفرمودند که از مشایخ این سلسله شریفه بکتف

ترو بهت ترا حضرت غزنویان درویش شیخ قدس سره ندیم
 میفمودند که شبی در سمرقند در خلوت ایشان بودیم خانقاه بسیار
 گرم شد فقیر بسیار محنت کشیدم حضرت شیخ قدس سره را اثر افانی
 شدی از صوفیه فرمودند که خدمت ایشان را بجزه که در پیرون
 خانقاه است برده مهمان کن آن صوفی بفرموده ایشان چنان
 که میفمودند که ما را در جوانی جمعیت تمام بود بعد از آن بحیث
 اشتغال بفرزندان و آشنایان خلایق آن جمعیت خاطر نماند
 مفقود می شود که اول جمعیت در وحدت بوده ثانی جمعیت
 در کثرت بوده و خاطر حضرت مولوی قدس سره مایل باول بوده است
 والله تعالی جان فانی شدیم از ذکر اولاد حضرت غیر آن
 شیخ خادم قدس سره شروع کنیم در بیان مناقب خلفای ایشان
 قدس سره حضرت غزنویان شیخ جمال الدین هو الجامع بین عالمی
 والباطن حیدر العرفیه الدهر قطب ولیا غوث الکبرا قدس سره
 خلیفه برحق و جل الکمل صحاب حضرت ایشان شیخ خادم قدس سره
 و هو صاحب الاضات شافیه و المشرع بشریعه اشرفیه بفرموده است

کریمه و جاهد و انی الله حق جهاده و بمضمون حدیث افضل ال
 اعمال حمزه های اشقها بریاضات شافیه مجاهده می نموده
 نقلت که گاه سه خلوت پوسته می نشسته اند حضرت شیخ
 خدای داد قدس سر میفرموده اند که سه خلوت متصل و نشسته
 پوشتین پوشیده و در خلوت خیر حکمت حرارت که خانقاه چون
 آتش و آن گرم شده بود و حضرت دادند که کبر سیکه انجانوا اند بود
 در وهلیز خانقاه باقی شده و نفر از اصحاب ایشان که از آنجمله می
 این فقیر بود در خانقاه باقی ماندند و حضرت غزیران قدس سر میفرمودند
 پوشتین پوشیده نشسته بوده اند و دیگران بیرون خانقاه
 در وهلیز بودند و پت بقدر شغل خود باید زدند و آنکه کجاست مانند
 رفت بر قاف و اما سوختن آتش حیران شستاقان و صال حضرت
 نشان و شستاقان با دینه همان ازین گرم نکریند و این حرارت
 و جنب حرارت این محو کرد و چنانچه از خواجّه اهرار قدس سر میفرمودند
 میفرموده اند که هیچ خانه در زمان حرارت هوا چون خانه دل نیست
 حق سبحانه فرماید که قلنا یا ماری کون بربوا و سلا ما علی ابنه ابراهیم الایه

چه عجب حق سبحانه دل بند و مؤمن محب را که منظر الهی است
 چنانچه حدیث لا یُنظرُ الله الی صورکم و لکن ینظرُ الی قلوبکم
 میوید این معنی است چنان گرداند که محبت و اجتناب که برین
 آن قلب صوب بریت غالب بر حرارت و کیر کلبه برتش جہنم
 چنانچه در بعضی از تفاسیر و تفسیر این آیت که و ان منک الما و ارا
 مذکور شد که مکی آدمی داخل جہنم شوند لیکن حق سبحانه بر مؤمنان
 جہنم را نکستند گرداند حضرت سلطان بطریقہ خواجہ احمد یار
 قدس سره فرمایند است عارف عشق جان موکلیند اعلم ما رتباء
 ادنا کیز منک فوق عالم غافل و بلور و آرزو شیخ الاسلام
 ابو حفص شیخ شهاب الدین ایشهر و رومی قدس سره مرقولست
 چون محبت و عشق عاشق را بیرون کنند محبوب از نظر کرد و در
 این ممکنات را تحمل آن نباشد حق سبحانه فرماید که فلما تجلّی
 رَبُّهُ لِلْمُجَلِّیْنَ عَجَبٌ دَکَا وَ خَرَّ مُوسٰی صُعِقًا و عارف روح در مشوی
 فرموده اند که اگر مرغ ضعیف چون کبوتر و مثال آن خواهد که آتش را
 را میهمان سازد و چون آتش در خانه و در قدم نهد خانه او ویران

شود بلکه صاحب نهایی مال اشترک در نفقت که مولانا ابراهیم
 شیردانی که از مستجران روزگار بوده اولی که بلازمست حضرت
 عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره رسید حضرت عزیزان فرمود
 اند که ملا ابراهیم شای ملا ابراهیم را بخاطر آمده که شاید که درین
 مجمع ابراهیم نام دیگری نیز باشد و گویا فرموده اند ملا ابراهیم
 شیردانی که در بحث وجود سخنان وارویش آید القصه اینست
 ابراهیم را در بحث وجود کلامی سخنان بوده چنانچه از خوشتر قضا
 مولانا ابراهیم معلوم شود چون مولانا ابراهیم شایان آمده
 سخنان مولانا ابراهیم را که در بحث وجود بوده خوبان فرمود
 اند بعد از آن جلالت آن نموده اند مولانا ابراهیم قدس سره
 در سلک محبتان مریدان حضرت عزیزان در آمده از ایشان سرپا
 یافت اند نظم ما افتد بر تو مری نظری از وجود خویش کی
 یا به خبر بهیچکس از خویشان چیزی نشد هیچ این خبر تیزی نشد
 نقلت که شاه یک خان شهید در استبداد ای حال در حضرت
 عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره بوده و در آن آوان در حد

است علی ترخان که حاکم دوالی سمرقند و بخارا بوده است روز
 شاه یک خان را بنحاطراف داده که میرزایان کورکائیه فوت کرده اند
 و این مرعی العبد پادشاه نیست چهره من پادشاه نشوم که من پادشاه
 زاده ام و باین خاطر بلازست حضرت عزیزان شیخ جمال الدین مدینه
 آمده و حضرت عزیزان را اثرات برخواطر بوده که اکابر طریقت
 مشرق اقلوب کویند فرموده اند که در خاطر تو آمده که عبید
 مشرق معز و اکو دو پادشاه شوی و بکر بارش پادشاه
 خان ارشاد ایشان برآمده گفته که دیگر سیری صاحب دینی عزیز
 درین بلاد باشد شخصی شیخ منصور که از مریدان شیخ تاج الدین
 و شیخ تاج الدین نامیدان شیخ زین الدین الخوارزمی است سرانجام
 نشان داده چون شاه یک خان بلازست شیخ منصور قدس
 رسید حضرت شیخ فرموده اند که اوزبک که خواهر پادشاه شد
 فرموده اند که سفره آرد سفره آورده اند و بعد از جمع کردن سفره
 فرموده اند چنانچه سفره را از کنار جمع کردند و نیز از کنار ولایت
 منوچه شوی و نیز فرموده اند که اولیا که هر جمع شده بفرموده سلطان

الطریقہ حضرت خواجہ احمد الیوسی قدس سرہ از برای پادشاهی تونج
خواندند شیخ تونج جمال الدین قدس سرہ نیز در آن مجمع حاضر بود و
در آن مجمع نیز بر پادشاهی توراخی بنود آما چون سلطان الاویا
خواجہ احمد الیوسی بر بند کہ تو پادشاہ بنی پادشاہ تو خواہی
حضرت شیخ منصور قدس سرہ شاہ پیکان متوجہ منفعت شدہ
بدانجا رفتہ و ازان جامع اوز بکیہ اکر متوجہ ولایت شدہ چون
ترکستان رسید شبی در مزار تبرک حضرت سلطان بہا فین
خواجہ احمد الیوسی قدس سرہ شارتہ و بدہ و از ایشان اعانت برد
واقع شدہ از انجا متوجہ تہشکن شدہ تا شکند اکر متوجہ و از انجا
آمدہ سمرقند و بخارا را اکر رفتہ و بخارا فرمودہ کہ پیر حضرت شیخ جمال
الدین عزیزان او در نظر مبارک ایشان در زردبان بستہ فین
بکشد تا حضرت ایشان محنت کشند و چون حال برین بنوال
کشید حضرت عزیزان شیخ خدای داد قدس سرہ عرض کردہ اند کہ
اگر حضرت شود متوجہ بکنیم کہ شاہ پیکان نابود کرد و حضرت عزیزان
شیخ جمال الدین قدس سرہ فرمودہ اند کہ چون سلطان الطریقہ بر بان

الحقیقہ خواجہ احمد الیومی قدس سرہ برائند کہ وی پاشاہ باشد توجہ
کردن برنا بود وی بی ادبی است و ورین حال پر حضرت ایشان
بابا گفته فرماید کرده حضرت ایشان بابا گفته اند بمضمون حدیث
بنوی صلی اللہ علیہ وسلم **أَوْلَادُنَا أَكْبَادُنَا** چون این کلام از حضرت
عزیزان شیخ جمال الدین رحمۃ اللہ صادر شد ریمان نزو بان
از پر ایشان جدا شد چون او زبکیہ این کرامات دیدہ اند
ہر اسان و کریزان شدہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ
این شیخ ولی بودہ شاہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ پشہ
بعد از ان حکم کردہ کہ حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سرہ نجاب
ہرات بروند چون حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سرہ بہرہ
تشریف آوردہ اند خدمت زبدۃ المتبحرین مولانا عبد الغفور قدس سرہ
را حضرت عزیزان قدس سرہ خلاص نام سپدا شدہ جمیع خدمتہا
ایشان را حتی کہ مثال ہر کہ و پیاز را از بازار خود مر آورده اند
ہر می بخت عزیزان قدس سرہ عرض کردہ اند کہ خدمت مولانا عبد الغفور
استاد جمیع علما و کبرتن دریافتہ اند چہ باشد کہ بعضی از خدمتہا را

به کمران فرمایند حضرت قدس سره فرموده اند که این سخن این بزرگوار
 بنابر آنکه مولانا عبد الغفور خدمت این فقیر را برای خدا خواهد کرد
 خدمتیکه از برای خدا باشد چون منع توان کرد و بعضی بحضرت مولانا
 عبد الغفور عرض کرده اند که شما در سلسله خواجگانید چون شیخ
 این سلسله خدمت می کنید ایشان فرموده اند که سلسله خواجگان
 بیع و شرا جمع می شود چون باین سلسله شریفه جبریه جمع نشود و این
 فقیر از بعضی عزه استماع دارد که حضرت عزیزان تا هم شیخ قدس سره
 میفرموده اند که بسته سلسله سبب نفقت که حضرت عزیزان شیخ
 جمال الدین جمعه اند خدمت مولانا عبد الغفور قدس سره گفته اند که
 موالی و اکابر و شیخ را میجوایم که بپوشیم خدمت مولانا عرض
 کرده اند که فردا جواب کنیم و خدمت مولانا یکی از اکابر همراه که
 از فرزندان حضرت مولوی رومی قدس سره بوده اتفاق نموده اند
 ایشان با حضری ساخته جمیع موالی و شیخ و اکابر بر می اجماع کرده
 حضرت عزیزان را در آن مجمع بطلبند فردا آن عزیز چنان کرده و در آن
 مجلس نصرت از حضرت عزیزان قدس سره باین مجلس رافع شده که

بمشیت و زینت و مخلص حضرت عزیزان گشته اند گویند در
 مدت یکماه در هر هی معلوم یکی علما و شیخ اکابر و صانع شده که حضرت
 عزیزان قدس در علم ظاهری و باطنی بتدریج روزگار نزد حضرت عزیزان ما
 قدس میفرمودند که سلطان چنین میرزا که پادشاه هرات بوده بملازمت
 حضرت عزیزان قدس آمده حضرت عزیزان چند پاره نان که
 در فرجی یکی از صوفیان پدید آمده بود به تکلفانه همان فرج را چاک
 و سمار خان پیش سلطان پس کرده نان پاره ها را حاضر کشید
 اند سلطان از آن نان پاره ها تبرک گرفته گفتند که کد این صوفیان
 و درویشان اند که در خدمت حضرت عزیزان قدس یوش
 صحرافروخته ما حاضر صوفیه زکیه ساخته اند جمع از طالبان علم که
 از جمله درویشان بوده اند و بدین خدمت مشغول بوده اند به
 خواسته اند سلطان فرموده اند که همت شما این از ما بهتر است
 ما در مشقت بسر یوش خور و یم لیکن مقصد ما خراسان بود و خراسان
 را باداوند و مراد شما این وصول حق است بجهان خدمت برادر رساند
 حق سبحانه فرماید و کن یروا ثواب الدنیا و ثوابه منها و کن یروا

ثواب الآخرة نوتة منها بعد اذان از حضرت عزیران ^{سید}
 ازین صوفیان و درویشان کسکه بمقام فشارسید باشد
 است حضرت عزیران قدس سره فرموده اند که ولیکن باریست
 در ماوراءالنهر که مولانا حسد اید اقام دارد و ایشان بفشارسید
 توصیف ایشان بسیار نموده اند بیت هر که او در عشق صادق
 آمده است در سر معشوق عاشق آمده است بقعه سلطان حسین
 میرزا بحضرت عزیران چند جفت آب زمین نیاز کرده حضرت
 عزیران فرموده اند که نیم جفت زمین را در بخار اقبال کریم
 را ان سبب اینجا خرج کرد و اکثر از ان قبال کنیم از عالم اخراج
 خواهد کرد ای عزیز من درین سلسله شریفه تمام تجرید و تفرید را
 شرط کرده اند مگر آنکه ما مور بخندستی شود چنانچه حضرت عزیران قدس سره
 میفرمودند که حضرت عزیران فاهم شیخ قدس سره فرموده اند که در
 مجلس حضرت عزیران شیخ خدا میدادند سر از غیر ذکر حاضر و بکر میبود
 نه گاه بود و نه جوان که ای یک به جواب پیهان قبال کرد
 نوشتن کا و ضرر و غیر آن از ان پیدا شد نمچین شما که

بتوانید مثل ما کنید و آلا مثل حضرت عزیزان شیخ خدای دادند
 بکنید و بعد ازین نقل حضرت عزیزان قدس بفقیر خطاب کرده فرمود
 که شما نیز مثل حضرت قاسم شیخ قدس بکنید و اگر نتوانید مثال حضرت
 عزیزان شیخ خدای داد قدس شر بکنید پس این فقیر آنکه فردای
 قیامت بمن همت این عالی همتهان و در سلک جابروشان مجانبان
 این طایفه کرم محشور کرده که حدیث اللهم متنی مسکیناً و جینی مسکیناً
 و شارت باین مقام است و کلمتکم باسط ذراعیه بالوصیه
 خدمت مولانا صوفی ربکشی از حضرت مولانا ولی عزیزان قدس
 نقل کردند که حضرت مولانا ولی عزیزان قدس فرمودند که در
 مجلس عظیم که اکابر و اولیا و علمای برادره در صحبت حضرت عزیزان
 شیخ جمال الدین قدس حاضر بوده اند از حضرت عزیزان ارادت
 فنا پرسیدند حضرت عزیزان قدس فرموده اند که تفسیر فنا
 بطرف مختلفه در کتب مسطور است پیش ممکنان لایح و واضح است
 اما ما را در ماورا الهنر باریست مولانا خدای داد نام اگر درین عالم
 فنا بچند شکر بر این بصورت و چند صورت و شکر حضرت

ایشان را تعیین می کرده اند و مدت مدید در آن مجلس در میان ایشان
ایستاد بوده اند که از کنار مجلس حضرت شیخ خدایداد جاهد ندین
در بر و کلاهی زنده و سر و کریان جا به راه پوست قوت بسته
تقصیر کو بیان در قدم حضرت شیخ جمال الدین قدس سره فدا شده اند یکی
اکابر عرض کرده اند که متصف بفنا ایشان باشند حضرت
عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره فرموده اند که چون در توصیف ایشان
بودیم ایشان را قایم مقام خود ساختیم و شیخ صوفی که مرد تمام بوده در نزد
جمع اکابر مرید ایشان ساخته فرموده اند که ما و را الهی ازین سلسله
شرفیه خارج نمود ما اینجا خواهیم بود این با فعل ما و را الهی بر بند فرموده اند
خط ارشاد و در طریق مانیت لیکن راه دور است و در حق ایشان خط
ارشاد نویسیم در او اخرا آن کتابت در وصف ایشان این غزل
حضرت مولوی جابر قدس سره را نوشته اند که *شمس حق فعل تو آخو*
جان ساخته اند کام هر چه در آن حق نهان ساخته اند شریک لطافت
نهان بود پس سر چه عیب شهم در صورت خوی عیان ساخته اند
آن بلاست نه است که از روضه قدس تا به ناشاک عشق روان

ساخته اند و برینجا که رسید همگی اکابر عرض کردند که این بیت
 موافق قامت ایشان است که چون سر و آزاد است بعده
 ایشانرا از همان مجلس ان ساختند و منقولست که چون اکابر
 و اصاغر میری بحضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره غله
 بسیار نیاز کرده اند حضرت عزیزان قدس سره غله بار و در خانه بار
 کرده اند و باین سبب بعضی از سفما در سخن شده اند چون مست
 مولانا عابد الغفور بعضی از حضرت رسانیده اند فرموده اند که نگا
 داشت غله بدان جهت بود که در ویش از اسکا شفه شده بود که
 بعد از چند روز در میری قحطی خواهد پیداشد فرموده اند که لولا
 خود تقسیم این غله بکنند صوفی که خدا را و ضرور و بر صوفی و مجریک
 ضرور و بر بید خدمت مولود چنان تقسیم کرده اند بعد از یک ماه
 قحط غریب میری شده نگاه سخن بحضرت بر مردم میری واضح
 وفات حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره در میری است و ایشان
 را در تحت که حضرت مولوی حامی قدس سره مدفونند دفن کرده اند و
 ان تحت حضرت مولانا سعد الدین الکاشغری قدس سره نیز مدفونند

و بزرگ بهم حضرت عزیزان شیخ خدا یاد قدرش سلطان الطهر
 بر این الحقیقه قطب العرفان و ثلث الکبر و زبدة العارفین قدوة الکا
 الجامع بین علمی الشریعة و الحقیقه قدس الله سره و در طریق تقوی
 و تجرید یکانه روزگار بوده اند و قد در هفته که میکند شرفخانه
 خود را تا راجح سیف برده اند و این تقدیر بام حضرت قطب قطا
 شیخ جمال الدین عزیزان قدرش بوده در وقت حضرت حضرت
 عزیزان قدرش که در هر می واقع شده است چنانچه گذشت فرموده
 بوده اند که مولانا خدای دادش تا قطار و مهار نیاز خواهد آمد
 شما نگاه ندارید و این فقیر از والد خود استماع دارد که ایشان میفرمود
 مذکر والد شریف ما حضرت عزیزان در ویش شیخ قدرش که ذکر
 ایشان خواهد آمد میفرمودند که حضرت عزیزان قدرش مرقم
 تو که کرده اند از غیب اجل شب شمع تار و زرافه رفته روز غایب
 شده و این سخن در مناقب ایشان نیز مستطوع است آثار ولایت
 و آنحضرت از زلال طفولیت ظاهر و موهبها بوده گویند چون آنحضرت
 پنج شش ساله شده اند ملای مکتب سعادت مندر و قعد دیده که

او را از غیب فرموده اند که این خور و رقیلم کبر که فدای میست
 شفیع تو خواهد بود و آن سعادت مند تعلیم ایشان کرده بعد
 از آن آنحضرت بهم قسمت دلاقته تعلیم علوم شریعت نموده و در آن
 اثنا در مدرسه چنانچه می بود و اند در ریاضات شاقه صوفیه
 زکوة نمی کشید و این مطالعه و خواندن قباب ایشان بود
 چنانچه حضرت مولوی جابر قدس سره میفرماید که هیچ قبا در دنیا
 چون صورت مطالعه کتاب نیست را بهر زکات بی جهان
 یاری نیست و در عمده زمانه عجم ازینست هر لحظه از او بکوشه تنها
 صدر جبهت است هرگز آزاری نیست پست عشقش زو فقر حکیم بود
 نیک هم سبق شوق در خیال یار بود چشم در ورق حضرت عیسی
 و قدس سره میفرماید که حضرت عزیزان شیخ خدامی و او قدس سره
 می فرموده اند که در آن زمان ما را قصایب شناخت و قهال
 بود که روزی چند می از اتراکان نو هرگز سینه میا نکال که موطن اصل
 آنحضرت است بخانه که در مدرسه مذکوره میمان شده اند و در آن
 وقت حضرت عزیزان قدس سره پستین در بر داشته اند که

تابستان بخت آزاد درون ساخته پشم آزا پرون کرد
 می پوشیدند و ز پستان عکس آن از خانه همسایه خود می
 ویرا طلبیده و این پوستین خواسته اند که کر و کرده کوشت
 قصاب ایشان را دیده شناخته پاره گوشت و سباز گرفته خود
 آمده در آن در پی طبع کرده میثامیها نشان ایشان کرده بعد
 هر روزه ما حضری از برای حضرت ایشان می آورد به بالا حضرت
 عزیزان از آن قصاب که بخت بمضمون منقی منقی من الجلال کبر
 بوستان خان که در عمر قند مشهور است مدت سال بالا خانه
 که در اینجا بود یا گفته فرستاد نشان بوده می بوده اند و در اینجا
 شاقه بطریق توکل نام کشیدند و هم عزیزان ما ندانستند میفرمود
 مذکور زمانی که حضرت عزیزان قدس سره را ابو سعید خان نور
 مرقد مرید و مخلص ایشان است بمنزل خود می برده نظر ایشان
 در گذشتن از آن کوی بآن بالا خانه افتاده و حضرت نشان
 صحیح کشیدند و فرموده اند که ما را در زمانی که درین بالا خانه
 بودیم احوال غریبه عجیب روی مرد او نفلس کبر در زمان ریاست

نگاشته سماوات بر حضرت ایشان واقع شده میفرموده اند که
 روزی در در مدرسه میرزا که در سمرقندست طلبه علم از فلکیات
 بیکدیگر مناظره و مباحثه می کردند من گوش راخانه بمکاشفات
 سموات هوش داشت که توقف می نمودم همه را مخالف یافتم
 حضرت مخدومی مولانا عصمت هندی قدس سره می فرمایند که از منطق
 حکیم اشارات بوعلی بنمود خنجره دل اشفات و بعد از آن
 بهرتب علیه رسید اندر روزی صحبت حضرت عزیزان شیخ
 جمال الدین علیه الرحمه رسید تعقیب حضرت ایشان را بجهت
 عزیزان پیدا شده چون شب در آمده این مصراع را تا روز تکرار
 می کرده اند که بخت من بپو دم قرار تو انعم کرد چون فردا شده بلا
 حضرت عزیزان رفته مرید ایشان شده بمضمون لطیف و معنی بهر آن
 کرده ملازم ایشان گشته اند و در اول صحبت حضرت عزیزان
 پرسیدند که نام شما چیست فرموده اند که نام من خدای سرپرستی
 حضرت عزیزان فرموده اند که ما را خدای او نام شما خدای داد
 باشد بعد باین نام شهر گشته اند میفرموده اند که در زبان

مطالعہ علوم رسمی روزی بدست دانشمندی رسیدیم کہ آیت
 منطق این می گفت کہ ترکیب لباری مستغ آن دانشمند می گفت
 چون این قضیہ موجب است تصور ترکیب لباری لازم است
 باخو و گفتیم کہ مایع وقت تصور ترکیب لباری کرده ایم علمی کہ درو
 تصور ترکیب لباری تعالی و تقدس باشد مناسب باندن نیست
 بعدہ ہرگز از منطق نطق نکردیم مولوی جامی قدس سرہ می فرماید کہ
 پست از منطق کمین منطق کا مذرو گیتی نشد خل انکال و بیج
 ممکن نہ روزی این مجلس صحبت ہو لانا درویش محمد آقا کا از اولیاء
 وقت بودند رسیدیم پرسیدند کہ چہ سخن عرض کردیم کہ شرح توف
 فرمودند کہ قال اللہ و قال رسول اللہ را ماندہ قال الافلاطون سخن
 دوران وقت دیوان حضرت مولوی جابر قدس سرہ در پیش ایشان
 بود چون آنرا بگفتند اندین پست مذکور برآمد بعد از ان فرمودند
 فتوی نویسن قرآن خوان و ربی از قرآن خواندم و مرا فرمودند کہ
 براور ما پیش میفرمودہ اند کہ لا الہ الا اللہ را از برای رفع ہو
 سیکویم چون سوی رفع یافت خانہ دل خالی از غیر گشت اللہ آتہ

میگویم لمح و تفصیل یا مات اکابر طریقت قدس الله سرهم
 در کلمه شریفه لا اله الا الله حضرت خواجہ بزرگ بہا الحق والدین
 قدس سرہ فرمودہ اند کہ بستہی باید کہ لا معبود الا الله تصور کند
 غیر بستہ لا معبود الا الله قصد نماید و حضرت شیخ زین الدین
 الحوافی قدس سرہ فرمودہ اند کہ بستہی باید کہ لا معبود الا الله قصد
 و متوسط الحال لا معبود الا الله را اوہ نماید و مستحق باید کہ لا وجود الا الله
 تصدیق کند و اکابر طریقت این سلسلہ شریفہ فرمودہ اند کہ بستہی
 چون بشوکل سر و و ہذا کر اولاً فرض کند کہ از غیر محبوب الی مکر نیست
 بعدہ بقدر مان ذکر ی خود را رفع کنند و این قریب بنجین حضرت
 عزیزان است کہ مذکور شد آنفاً در بیان لا اله الا الله روزی
 و منزلت شریف حضرت مخدومی قدس سرہ مجلسی بود خدمت مولانا
 کوٹنی کہ از جملہ علما بود و حضرت مخدومی مولانا عصمتہ الله رحمۃہ
 عرض کرد کہ در ملازمت حضرت ہستاد علماء و قدوۃ المتبحرین
 مولانا عصام الدین سبق میخواندیم کہ حضرت عزیزان شیخ خدایہ
 قدس سرہ متشرف آوروں و بند خدمت مولانا عصام الدین گفتند کہ

بسیار در خاطر میگذرد که از شما درخواست کنیم که منطبق گوئید
 خدمت مولانا عصام الدین قبال نموند و در آخر مجلس بحضرت
 عزیزان قدس سره عرض کردند که ما یقین پیدا نمودیم که شما از اولیا
 حقیقه سبحانه چنانچه لقب ایشان درین سلسله مولانا خداید
 اولی است و آنهم یقین است که هر چه بر زبان اولیا جاری شود
 در وی برکتی پیدا شود و چون منطلق در زبان ایشان جاری
 شد همیشه دارم که در وی برکتی خیزی پیدا شود که موجب نجات
 من شود از سخنان خدمت مولانا عصام الدین بسطی و وجهی در هر
 عزیزان ظاهر نموند که ما حضرت دادیم که شما منطبق گوئید هم
 مولانا محمد مذکور و مجلس منع کور گفتند که در ملائمت حضرت زبدة
 الاولیاء و الاتقیاء خلیل میسر شد که سره که شهورند سبق
 میخوانیم و نزد ایشان مذکور می شد که از حضرت عزیزان شیخ
 خداید قدس سره سخنان صادر می شود که دلالت بر آن دارد که ایشان
 اوعای قطبی میگردیده باشند و حضرت امیر قدس سره فرمودند که اگر با
 پسر آید یا ویرانه ای بکنیم که همه را فراموش کنند بعد از آن حضرت

امیر قدس بجانب کمرینه میسر کرده و بر تئزل حضرت عزیزان قدس
 تشریف برده اند چون بحضرت عزیزان قدس ملاقات کرده اند
 حضرت عزیزان قدس ستره آغاز همان حکایات کرده اند و از کلو
 حضرت امیر آوازی صادر میشد که گویا چیزی در کلو ریش بان
 باشد بعد حضرت عزیزان قدس بجائیه خود روان شده اند
 یکی از اهل مجلس از حضرت امیر قدس سوال کرد که محل سخن همین محنت
 اندیش مشهور شده است حضرت امیر فرموده اند که شیخ خدا
 داد ولی بوده هر وقتی که اراده آن کردیم بروی سخن کنیم چکی در کلو
 ماندخت که از سخن مانع شد آن آواز از کلو را بدان سبب بود
 بعد از آن حضرت عزیزان قدس منبسط الحال از خانه بیرون آمده
 بصحبت امیر آمده و میبودند که دیگر آن ابتکارات را از دل بیرون
 آوردید و چند ایکه بالا و پست آفرید و زبردست هر دست و
 آفرید و صحبت عظیم میان این عزیزان در گرفت و هم در آن
 مجلس حضرت محمد مرستاد اعلی مولانا عصمت الله نور محمد فرمود
 که والد شریف ما حضرت مولانا محمود پسند که علم علم و وقت خود

بوده اند و بحضرت عزیزان جهت مصاحبت تمام داشته اند
 میفرمودند که در خاطر میگذشت که مولانا خدا میداد عزیزان این
 نیازها که پیش ایشان میاید چیزی باقی و بسند با آنکه ما مجتبییم دیگران
 می دهند چون اقمه خدمت بیده الا فاضل مولانا باقی نمی کشد و ادا
 و هدایت تمام داشته شنیدیم این از خاطر رفع یافت و قه آن بود که
 ما باقی جوانی در سمرقند فریفته و عاقبت پیدا بوده و آن جوان اند
 مولانا باقی تکلیف کرده که مبلغ دو هزار خطا بهم رساند و چون مولانا
 باقی مضطرب شده بمضمون بفرز و راست بیج الحمد و رات عمل نموده خود
 بمجلس حضرت عزیزان قدس سره رسید عرض مردم خود کرده اول حضرت
 عزیزان قدس سره ترمیم دنیا کرده اند سخن بد آنجا شنید که فرمودند
 که دنیا نجاست موالی کل اند ما چون دیده و دانسته نجاست بر روی
 کل ننیم بعد از آن نجاست رفت جمیع آنچه در خانه داشته اند بنزد مولانا
 نابا فرآورده نموده اند که جمیع صوفیه ذکیه مال و منال خود را بخندست
 مولانا با فرآورده بدیند مکی صوفیه چنان کردند بالفور مولانا باقی
 بفرموده ایشان جمیع آنرا گرفته بسمرقند بنزد آن جوان آورد

۲۰۶
گفته که این شبها متعلق دارد بمضمون الجاز قنطرة الحقيقة عمل نموده
ما عاشق جای یکریم از انجا متوجه ملازمت حضرت عزیزان بودم مرده
شده مرید و محبت ایشان گشته در ملک محبان چهل شد شعر خوش
آنکه و اینها اند ما را ز ما جویند روشن ضمیر پیری یا خوب جوانی نه این کمال
صورت آرایش جوانی نه او ان در کمال معنی آسایش ضمیری خبر و جمال
ایشان یارب ان نیام یارب تو بخش ما از ما مانا و هم حضرت
مخدومی قدس شرمی فرمودند که خور و بودیم که حضرت عزیزان
قدس سره در منزل تشریف آورده فقیر را در پیلوی خود نشاند
بواله ما گفتند که این خور و کسی خواهد شد از ان زمان صورت آن
حضرت در نظر فقیر است و هر شکلی که ما پیشم آید صورت حضرت
عزیزان را که تصور میکنم رفع آن نکال می شود و نقلت که مولانا می
اصفا که در حدیث بنظر روکار بوده بحضرت عزیزان قدس سره
بر سبیل تعرض گفته که شما دعوی قطبی میکنید اید سلطان با جان
یک خان می خواهید که بر سر فرضی رود چند هزار ذره و سلاح
در کار است پیدا کنید چون قطب هر چه خواهد می کند حضرت عزیزان

فرموده اند که دعوی زور و ایشان دورست لیکن اگر منصب
قطبی مانع باشد از دعوی و عمرو بدتر باشد چه منظور این طایفه عای
غیر از محبوب حقیر نیست لکن طایفه چه منصب تعلق بود ای پسر تعلق حجاب
بود پس تعلق حجابست چنانچه چونند پسلی و این تعلق
آن از مجلس حضرت عزیزان بر پسلی غضب برخاسته اند و مولانا
مذکور در این آن حضرت را بر پسلی معذرت گرفته ایشان التفات بود
نکرده متوجه مزار فاضل الله انوار حضرت خواجہ بہا الحق والدین قدس سرہ
شده اند چون بہ علی سلیمان کہ در راه مزار آن حضرت رسیدند
فاجہ بروج پرتوج ایشان خوانده برگشته اند فرموده اند کہ ہر دو نشند
راولی از اولیاء اقدس تری است و ہر ولی را بنی از بنیاء اللہ علیہم السلام
مرتب است چون مولانای صفحہا بر ما با ادبہ کرد متوجہ شدیم کہ از اولیاء
کہ این لی تری این مولانا باشد معلوم باشد کہ خواجہ بزرگ قدس سرہ
مرتبہ وی بوده اند چون بدیچار رسیدیم بروج شریف حضرت خواجہ
بزرگ قدس سرہ مینواز آمدہ منہ نمودند کہ ما از ان تر با کہ بر شما با ادبہ
کرده گذشتیم و از اینجا خبر بدو کہ بر ششم بعدہ بیکہ کشیدہ کہ

مولانا ای صفتاً جذم شده بهمان علت هلاک شده است ای عزیز
 من شنیده که مردود یک دل مردود همه دلباست نفقت که
 چون حضرت عزیزان قدس سره در مجلس حضرت عزیزان شیخ جمال الدین
 قدس سره مذکور مشغول میشده اند حضرت عزیزان شیخ جمال الدین میفرمود
 اند که صوفیه چون مولانا خدای داد و ذکر گویند که دل ایشان بزبان
 کیبار کی ذکر میگوید مولفه که دولت باز که تو هم یک نیست ذکر تو
 بر قلب هر ترک نیست نفقت که در یکی از مجلس خلوت حضرت
 عزیزان قدس سره شیخ زاده طالب طریف که در دو دور و درویش
 نکشیده و از ایشان چاشنی پخشیده در حلقه ذکر ایشان بوده از
 غایت حرارت خلوت نزدیک آه که هلاک شود و خانقاه تاریک شده
 بوده و راه برآمدنی یافت حضرت عزیزان قدس سره سرور گوش می
 کرده فرموده اند که هست تو نه پیدا می که این همان بوده که من
 کارش ترس جان بود چون این که است آن شیخ زاده از حضرت
 عزیزان قدس سره دیده در قدم ایشان افتاده مرید و مخلص شده بعد
 آنحضرت فرموده اند که شیخ زاده از حلقه ذکر بیرون نه ای آن شیخ

زاده میگفته که بعد از آن تا آخر خلوت در حلقه بودم هرگز کار را
 بمن بهت و عنایت آنحضرت ندادم نقلت که چون حضرت
 عزیزان قدس سره از راه آمده اند بموضع غجدوان رسیدند بصوفه
 رنگ یزی از صوفیان حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره
 در آن موضع بوده نسبت بحضرت عزیزان بی ادبی از وی صادر
 شده بفعل آن صوفی هلاک شده و تیر منقولست که بعد از رجوع آن
 هرات چون به بخارا درآمدند صوفرا حمد می نام مودی از مریدان حضرت
 عزیزان شیخ جمال الدین رحمته الله از دور ایشان را دید روی خود را
 از ایشان منحرف ساخت حضرت عزیزان قدس سره فرمود
 اند که روی تو چنین باشد روی می همچنین تا زمان مردن منحرف
 و ایضا نقلست که روزی حضرت عزیزان قدس سره در قریه غریزه که
 از لواحق سعد سمرقند است و موطن شریف آنحضرت است غلامی
 را دیده کرده آن غلام بالفور هلاک شده نقلست که دختر می که پدر آن
 دختر بحضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره نیاز کرده بودند
 حضرت عزیزان شیخ جمال الدین بحضرت عزیزان بخشیده چون آن

و دختر از دور حضرت عزیران قدس سره را که جامه های فقره بر تن داشت
 دیده دنبال آنحضرت کرده است بپست بکلمه محبت کسی که با کفند سیاه
 بپوشیده است مردان سفید توان کرد حضرت عزیران شیخ جمال
 الدین قدس سره فرموده اند که چون این دختر را از سولانا خدای داد
 شریسته کرد این دختر را بکس نخواستند بگرفتند و دختر پیر
 زالی شده بود و بکس بر این خواسته خدمت الدین مخلص می
 فرمودند که سولانا شود که از جمله محاسن آنحضرت بود و میگفت که
 پدر فقیر اول مردی حضرت عزیران شیخ جمال الدین قدس سره بوده و بعد
 از ایشان مردی حضرت عزیران شده است روزی پدری پدر بکس
 عزیران قدس سره گفته که آنحضرت شیخ جمال الدین قدس سره کرامات بسیار
 صادر می شد و از شما کرامات ظاهری نمی شود فرموده اند که شما که یکی
 از صوفیان کار کرده اید حرام خورده پیش آمده اید گفته که چون
 حرام خورده ایم فرموده اند که بعد از ذکر بجای خود وقت بزن خود
 گفتند که نان بیار زن شما گفت که سیزده نیت که نان پریم شود
 زود که با سیزده مرغان آورده شود بعد از آن از خانه برآمدن

پیر برت بود بیخ فلان در آمده بی ذل می بند سیرم تا آنجا
 وی آورده در منور نشکرده زن تو در آن منور مان نخست تو از آن
 مان کرم کرم خورده پیش آمده چون پدر این سخن از حضرت عیسی
 قدس سره شنید بغایت مجبوس شد بجانه آمده مادر وی آید که کرده شود

گفته که چنانچه عزیزان قدس سره مرده اند همه واقع است پدر
 آید و در شویش شده کردن خود و آید و رسته قوم گرفته پیش
 آنحضرت نیاز برده تفصیله گفت حضرت عزیزان قدس سره فرمودند که

اگر اوست کویم چنین میکند و اگر نکویم چنان میکند نفقت

پوستین روزی از مخلصان حضرت عزیزان قدس سره سال پوستینی از برای
 حضرت عزیزان قدس سره نیاز می آورده است سال که کرده نیاز و

و درین سه سال وی مجتهد رسید بعد از آن بوجه عادت پوستینی

از برای حضرت عزیزان آورده حضرت ایشان فرموده اند که چون پیش

ازین پوستین از برای می آوروی بلا و محنت تو را باحواله می

چون درین چندین سال پوستین با نیاز و روی از مجتهد که بر تو رسید

ما خلاصیم فدا بابا کمالی که از مردان جد این فقیر بود بعد از ایشان

بحضرت قاسم شیخ علیہ الرحمہ نیز مرید شده بود و میگفت که او را یک
 بیک از فرزندان حضرت عزیزان قدس سره بجهت زینبی منازعت میکرد
 حضرت عزیزان خواب دید که گفته اند که تو او را یک میخوای
 که چراغ مارکشی می آید در آن خواب نیزه بسینه می زده اند که از
 پشت وی گذشته چون پیدار شده فریاد کنان این خواب را
 گفت هلاک شده است و این مخلص خدمت میر صنع الله که از فرزندان
 ایشان بودند استماع دارد که در وقتیکه امیر در منزل فقیرت نشین
 داشتند او را یک جانب فراپسنان آمد می با ایشان گفت که
 من یکی از فرزندان یکی از صوفیهای شمام باعث توفیق آن صوفی
 که پدر وی بوده است آن بوده که چند شتری در قزوستان کم
 کرده چند روز در حبس جوی آن اشتران بوده بعد از آن که
 از آن اشتران مادیوشد مرغب شده گفت که خویشی دارم در
 ماوراءالنهر فربه صوفی نام به پیروی متوجه ام که پیروی این اشتران
 مرا یافته بدید در آن مرغب می راغبیتی واقع شده و در آن غیبت
 حضرت عزیزان قدس سره طمأنینه میفرموده اند که منم قهرمان

صوفی بحضرت عزیزان قدس سره ارادت کرده و حضرت عزرا
 قدس سره فرموده اند که بایان این بلند سخن فرو دایم بازده کشم نیز
 کشیده اشتران ترا پیش بقی برعت تمام خواهند آورد چون نزدیک
 بتورسند شمشیر بار بر تو حواله کنند از آن سر کس ای سببی نخواهد
 رسید چون از آن غیب بحال آمده متوجه آن شیب چون فرو
 آمده همان طریق که حضرت عزیزان قدس سره فرموده اند بازده کش
 شمشیر کشیده آن اشتران را برعت تمام می سنانده
 شمشیر بار بر سر وی حواله کرده غایب اند بعد آن صوفی را
 حال بگرگون شده و جمیع آن مال را راج کرده متوجه ملازمت بخت
 شده باشند بوی ایشان رسید چون ایشان او دیده چنانچه
 سعی نموده که در قدمهای مبارک ایشان افتاده مرید شود حضرت
 ایشان فرموده اند که همان ارادت که در قرافتمان بآ کرده
 بودی کافی است و در ظل تربیت ایشان تا آخر عمر بوده است و مثل
 این است و قعه متجاف حاقظ قدس سره که در بیان مناقب ایشان
 خواهد آمد نقلست که حضرت عزیزان قدس سره در یکی از خلوتها

خود در زمانی که در خلا جا بوده اند سرایدار کرده اند که جمعی را
 حضرت کل دادیم و این احمد صوفی قدس سره از قدما می صوفیه حضرت
 عزیزان اند و مرکب حضرت عزیزان و مرکب فیان انگاه سید آ
 و از انجا بخانه شریفه در آمده هر که کس را از صوفیان که
 کامل و مکمل بوده اند حضرت کل داده فرموده اند که کلوغ استیفا در
 باد رحمت شد که چرا احمد صوفی را حضرت کلی نمی دانی که نام شده است
 و حضرت عزیزان تا قدس سره از حضرت عزیزان تا هم شیخ قدس سره
 نقل سیکر و نکات ایشان بریفه شده اند که هم امان حضرت عزیزان
 شیخ حسن ایداد قدس سره زیاده از چاه نبود و این چاه هم کامل
 و مکمل بوده اند نفست که حضرت عزیزان را دو غلام بوده که
 بابا اسماعیل قدس سره و یکی بابا قنبر قدس سره که چون حضرت عزیزان
 بابا قنبر نیز صاحب جد عظیم تجرید و تغریب بوده روزی یکی از او
 که در خدمت حضرت عزیزان قدس سره بوده وقت او خوش شده
 بجهت عزیزان عرض کرده که ما باج اموال من بکنایه که
 وقت تجرید ماست حضرت عزیزان توقف نموده اند بعد وقت

بابا قنبر خوش شسته بسم حضرت ایشان رسانیده که وقت
 نفوذ قنبر است حضرت عزیزان فرموده اند که خانه قنبر را راج
 بکنید ازین توقف در باره ملائی مذکور و عدم توقف در حق قنبر
 تردیدی درین ملا راه یافت حضرت عزیزان قدس سره
 فرموده اند که ملا تردد نکنید که هنوز شمارا این حال نشده است
 بابا قنبر را با بر ابراهیم او هم قدس سره در فخر و تبحر برابر است
 نقلت که چون بابا قنبر قدس سره ازین عالم ارتحال نموده حضرت
 عزیزان قدس سره فرموده اند که هر که خواهد از صوفیه یا مجتازان بابا
 قنبر برود و مانی رویم بعضی از صوفیه یا مجتازان حاضر گشته اند و بعضی
 نرفته اند حضرت عزیزان فرموده اند که ای صوفیان کن جزم را
 احتیاج ببابا قنبر و بابا قنبر را احتیاج بمانیت بدان سبب
 نرفتم لیکن همه شما باین بابا قنبر محتاج بودید و هر که جنازه
 میگذارد بابا قنبر وی را تکمیل میکرد و نقلت که بابا اسماعیل و صوفی
 و کلازاران حضرت عزیزان قدس سره که از آنحضرت مرخص
 شده بودند اندیشه و تفرقه با یکدیگر گرفته اند که حضرت عزیزان

قدس سره مشرب لایت کر می نه خلوت می نشینند مایان نیز به تبعیت
 ایشان خلوت نشینیم عهد کرده اند که هر روز یکی ازین کس شیخ
 باشد و روز آن دو صوفی بنوبت شیخ بوده اند چون روز سوم
 شده بابا اسماعیل استعدان شده که هر روز شیخ باشد آن دو صوفی
 گفت اند این غلام را بینید که به حضرت شیخ ماسود بابا اسماعیل
 گفته که شما شیخ بشید بعد از ادای خلوت هر سه بلازم حضرت
 عزیزان قدس سره رفته اند چون نظر شریف آنحضرت بدین کس
 افتاده فرموده اند که ای بدعهدان به بابا اسماعیل بدعهد کردید که
 بابا اسماعیل را حضرت نیست بابا اسماعیل را حضرت کل کل دیم و این
 بابا بعد از انتقال حضرت عزیزان قدس سره بخدمت جلالی محض
 قدس سره میرسد از اینک تربیت یافته و این فقیر استماع دارد که
 بعد از انتقال حضرت عزیزان قدس سره در موضع غزیره که مدفن
 شریف حضرت عزیزان است قدس سره خلفای آنحضرت جمع شده اند
 و حضرت خواجہ مولانا عسکریان قدس سره که ذکر این خواهد آمد
 ان شاء الله بخواجہ حضرت عزیزان گفته اند که حضرت عزیزان گفته بود

بعد از ما هر کرا علم پیشتر همه باید که بوی قوت را بکشد علم از همه
 پیشتر است بابا اسماعیل خواسته در آن مجمع عالی گفته که سلطان
 عالم نظر بشم اما علم باطن معلوم نیست که را پیشتر است و وحدت
 ابو الحسن شیخ قدس سره که ذکر ایشان خواهد آمد نه اند فرموده اند که
 حضرت عزیزان قدس سره شخصی مانند که در هر جوانی است ماده میگویند
 که هر که باین چول سپید را بداند چندان آب هم که ظرف خود را پر سازد
 و جمعی درین چول داخل میشوند بعضی را ظرف شکست که پریاخته است و
 و گیرای کوزه آبست که پریاخته و نهال آن شخصی را پوست چرمی است
 که پریاخته است و هر یک را آنچه از آب گرفته است درین چول فانی
 کند هر چند که صاحب شک آب میگوید که اگر آب می باید که آب
 و هم سبک است نه گشته و ظرف و می خالی نشده است پس لاجرم هیچ
 یک دیگری احتیاج نیست همچنین است حال خلفای آنحضرت که
 هیچ یک دیگری احتیاج نیست چنانچه مذکور شد که حضرت عزرا
 قاسم شیخ قدس سره میفرموده اند که یکی هم را همان حضرت عزیزان سرگشته
 کامل مکمل بوده اند و کج حضرت عزیزان که بود نام ایشان است

رحمة اللہ علیہا صاحبہ جذبہ و ولایت بوده اند گویند کہ ستوار
 چون جن و مثال ان بر ایشان کشوف بوده و عہدیں مخلص کہ
 کیلین ایشان بود و سالها در خدمت ایشان بوده می گفتند کہ ضعیفی
 را در زمان وضع حمل آن بخشش کرد حضرت بے بد چون بخانه آن ضعیفہ
 می در آمدہ اندال ان ایشان کہ کچھ و پدر و کنش ان در آمدہ و
 حضرت بے بد متوجہ شدہ گفتہ اند کہ ہی بد بخت چرا اینجا آمدہ آن
 ضعیفہ
 خلاصی یافتہ و حضرت بے بد رحمة اللہ علیہا میفرمود اند کہ در ازار
 پرانوار آن حضرت جن معنی باشد نظمت کہ در زمانی کہ حضرت عزرا
 قدس سرہ بغیرہ تشریف آورده اند صوفی و رپر و ن غریزہ دیدہ کہ
 قریب صد ہزار کس کونج کردہ می روند از ان جماعت پرسیدہ
 گفتہ اند ما فریق جنیم کہ درین موضع می بودیم کہ بحجت تشریف
 قدوم آن حضرت ہر شد کہ بغلان جزیرہ می رویم اکابر طریقت فرمودہ
 اند کہ در سلسلہ شریفہ مدخلہ جن معنی باشد و حضرت بے بد رحمة
 علیہا میفرمودہ اند کہ دو شب حضرت عزرا ان قدس سرہ
 از جایی خواب برخاستہ بر پہل تعجب گفتہ اند کہ سبحان اللہ

سبحان الله و چون شب سیوم سبحان الله گفته در یحیه
 خانه خود را که بجانب چولی بوده کشاده نشسته و او اند که ای درو
 سه شب است که خود را توشش میدی و ما را شرمند می ساز
 که در خانه چیزی نبود که تو بدیهم انگاه سبب تعجب ایشان در روز
 اول معلوم شد و هم حضرت با به رحمة الله علیها میفرموده اند که
 حضرت عزیزان قدس که چون نیم شب می شد بسیار بود که می گفتند
 ای حسدی و او شیطان را شغفی است که تو در خواب از اینجا بجا
 رفتی متوجه ذکر می شده اند و گاه می بوده که از اول شب تا روز
 صوفیا را ذکر آره می فرموده اند و گاه می فرموده اند که صوفیا
 خواب نیستند بقیص ایشان آن بوده که عبادت عادت کرده که
 العبادۃ ترک العادة و التصوف ترک الهم و حضرت عزیزان
 قدس شریف را صوفی بوده که با یانانی می گفته اند نانی چو پادرو
 داشته و گاه در نصف شب ای می نواخته که حضرت عزیزان
 سماع کنان از خانه مبارک خود بجا تقاه شریف که بدست
 اند خود دیو را از آزار زده اند و صوفیان کل داده اند آمد و شغول

می شده اند مجلسهای عظیم و صحنهای شگرف در آن خانقاه می
 شده نصیب که حضرت عزیزان قدس در زمانی که آن خانقاه
 را بنیاد خود میخیزانیده اند روزی بجای رفته اند بجای ایشان
 چند شوشه کلی و گویا خانقاه نهاده اند چون حضرت عزیزان
 قدس آمده اند پرسیدند که این کلمه را که نهاده است معنی
 کشته که خدمت بابا نهاده اند فرموده اند که دو هم آگاهی بابا
 چون امنیت مضبوط کرده ایم که در زمان خیر اندین این خانقاه
 غفلت اصلا واقع نشود و آن شوشهای کل ایستاده اند و از
 سر کل نهاده اند و این خانقاه در غایت بد تکلیفست چیزی که
 ویرا سر اند و بنا کرده مانده اند همان کلمه که حضرت عزیزان
 نهاده اند و همان طور استاده است و آثار فنا از آن خانقاه ظاهر
 و هویداست: **اِنَّ اَئِمَّارَ مَدَیْنَتِ عَلٰی قَاطِرٍ وَاَبْعَدُنَا اِلٰی الْاَثَارِ** و
 آن خانقاه در غایت ضیق و تنگی است لیکن بحسب طبع عالمی
 گنجاند چنانچه موقوفست که چون حضرت عزیزان قدس خلوت
 می نمائید اند ابو سعید خان نوز مرقد که پادشاه سمرقند است

و مرید حضرت مت سنادی میکرد که لشکری تمام جمع شود
 بمکانی کنجیده اند و باقی حاجی که از جمله مخلصان مجتبان مریدان
 حضرت قاسم شیخ است قدس سره در آن خانقاه بابرکات خلوت
 نشسته با دشمنان هم رفتند چون جوان مرید علی خان پوری
 ابو الخیر سلطان که مرید حضرت قاسم شیخ قدس سره بوده و بنوعی خوب
 کشتی آن خلوت به پای برهنه میکرد و همانا که همین خدمت
 شهادت وی شده چنانچه در مناقب حضرت عزیزان قاسم
 شیخ قدس سره مذکور خواهد شد و این سلاطین مع جمیع فرزندان
 و برادران جمیع سوا الی ابالی سمرقند و لشکرهای خوش و اکابر و
 اصاغر میانکال و نوچه سمرقند حاضر بودند بنا بر غایت کثرت بعد از
 خروج از آن خلوت او زبکینه بو قوف قیاس کردند که سی هزار
 کس باشد که در آن خانقاه عالم پناه جایافته اند و این مجلس
 کرامت این دو عزم نزیست قدر اندک هر از بهما و حضرت عزیزان
 با وجود این تنگی نظر که پیش بمکی نظرت میفرموده اند که چون توبه
 بخداید ادرسد یعنی کم شدند و خانقاه کلان شد و خانقاه حضرت

در آن خانقاه

مجلس

عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره را در این خانقاه فبا سیر کرده
 و عالمی در اینجا می بینید و فرموده که تو سعه خانقاه بر خست حضرت عیسی
 شیخ جمال الدین قدس سره است که در زمان حضرت عیسی
 قدس سره گفته اند مولانا خدا را دید و ما ریاضات را بسیار شناس
 کشیدیم و حق سبحانه بر ما سبک است شما با اندازه زمان عمل کرده
 تو سعه مکنید بدین سبب حضرت عزیزان قدس سره در زمان خلوت
 گاه میفرموده اند که اگر آن محنت کشیدند تا بدان خانقاه
 را بکشاید اما عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره صلا و خلوت
 تا بدان نمی کشاید و اند چنانچه منقولست که مولانا بنای که در کعبه
 طر فای هراه بوده چون مرید و محبت حضرت عزیزان شیخ
 جمال الدین قدس سره گشته و خلوت آنحضرت حاضر شده و در آن
 خانقاه بروی تاثیر کرده چنانکه جان بخت خلق رسید و در آن
 جایی دیده که صوفیه ذکیت دستور گفته عرض اشارات و نوعها
 خود بحضرت می کنند مولانا بنای نیز دستور گفته عرض کرده که
 واقعه دیدم که جان بخت خلق رسید و سیکوید که یا تو از اینجا

بر او این از تو حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس سره
 ویرا حضرت داده اند که در و هلیه خانقاه باشد نفقت که ابو سعید
 خان شنیده که قنبر صوفی که ذکر این خواهد آمد اول از برای
 کبار ابو سعید خان بود از برای سیطخ حضرت عزیزان بهریم
 کشی میکند روزی ابو سعید خان در سعد مرقد شکار میکرد که
 شخصی گفته قنبر صوفی در این نیستان می درو میکند که از برای
 سیطخ آنحضرت برو خان ببر صوفی آمده و صوفی اصلا بخان
 التفات توجه نکرده خان بالاخر گفته اند که قنبر حکمی قنبر
 صوفی منسوبه که اگر چشم داری سلوی مایا و تو نیز غم درو
 و این سخن صوفی در جان خان تاثیر عظیم کرده همان ساعت برشته
 متوجه مرقد شده و چون بمثل خود فرو آمده متوجع و چاقی کردن
 بها که سوار بوده از ابر سپل نیاز حضرت عزیزان قدس سره
 فرستاده در دل خود گفته که چون این متوجع و چاقی پیش حضرت
 عزیزان قدس سره برسد حضرت عزیزان قدس سره آنرا گشته
 بهشت را خام بین فرستادند سن مرید این شوم چون مانع

در نظر حضرت عزیزان قدس سره در آمده فرموده اند که این
 را کشته پشت آنرا پیش ما بیاورید که ابو سعید را صغیبت است
 و دومی دست چون پشت آن جناح را پیش آنحضرت حاضر خسته
 اند فرموده اند که این پشت را پیش ابو سعید بخاند بیاورید که شفا
 در دومی و در آن است چون آن پشت را پیش خان آورده اند
 خان به فور سوار شد بلازمست آنحضرت رسید مرید محبت
 و مخلص آنحضرت کشته گویند ربط ابو سعید خان بحضرت عزیزان
 قدس سره بدانجا کشید که چون حضرت عزیزان از قریه غزیه بیجا
 سمرقند توجه می نمودند اند خان به آنکه خبر یا بدیش باز آنحضرت
 می فرستاد اگر زمان آب خیز بوده لشکر خود را می فرموده که با
 آب صف بکشید و آنحضرت از پایان صف بگذرند و هر کفته که
 گلش ابو سعید چوب مبر بود که درین دریا بل پشت و آن حضرت
 از بالا آن می گذشتند بالاخر حضرت عزیزان قدس سره را این سخن
 بغایت شاق نموده اگر ضرورت می شد شبها بجانب سمرقند می
 رفته اند که خان پیش از نایید و چون بدر و از ده همین می رسید

ابو سعید خان در آن غایت سب تنها از درون دروازه قصر
 کوپان در زیر پای مرکب آنحضرت می افتاده بابت باری که بدیدارو
 از دست شوی آن به که بر زیر پای و پست شوی و ازین سنی
 از ابو سعید خان پرسید اند ابو سعید خان می گفت که چون حضرت
 غنیزان گذشت بدین جانب که می نمایند دل من بجانب
 طینت سب که در آن رسیدم که آنحضرت با چنان شریف خوا^ه
 آورد و حضرت غنیزان ما قدری می فرمودند که حضرت والد
 مفسر شیخ قدری می فرمودند که روزی بهم فرستید به نزد ابو
 خان ابو سعید خان گفت که چند روز است که مرا در روز انوشه
 منیت تو هم که راه بروم هر چند که لطیف علاج کردن علاج پذیر
 نشد امید داری از حضرت غنیزان است لب چون پیش حضرت
 غنیزان رسیدم فرمودند که ابو سعید خان چه حال دار عرض حال
 می کرده سخن و گفتن فرمودند که بسیار دیدوار شد روز نماز
 دیگر بود که بهم فرستاده بودند همان شب ندوم از فرمودند که رفت
 با ابو سعید خان کو فرود آتش بسیار کند و جمیع اکابر و موالی و ابا

سمرقند را جمع کند و با اتفاق در آن مجلس عظیم ویرا و عاکنیم
 چون ابو سعید خلطی مطلع شد مجلس عظیم کرده و در پیش حضرت عیسی
 قدس سره لب کرد عظیم را پرتکه ساخت و جامه لباس بسیار بزرگ
 پیش ایشان نیاز آورده است دعای دعا کرده حضرت غریب
 قدس سره فرموده اند که این تکه و لباس ابوالی امانی و علامت
 بهیست چنان کرده اند بعد دست نیاز حضرت به نیاز
 برداشته بدعا مشغول شده اند دیگران این گفته اند چون از
 دعا فارغ شده اند پای ابو سعید خان هم در آن مجلس صحبت یافته
 ما طبیب بنیم و شاگردان حق عشق ما از عشق او گیر و بقی
 بعد از آن بخانقاه شریف خود که در سمرقند است تشریف آورده
 اند و خادم خود گفته اند که ما که سنه ایم چیزی که بخوریم خادم
 عرض کرده که از آن تکه چیزی خواستیم نگاه دارم حضرت عیسی
 قدس سره بحث غضب بکریستند حضرت فرمودند که خوردن با
 متوقف به بل ابو سعید نیست و یکی سپید کنی و در آن و یک آب
 اندازید و وزیر آن آتش کنید خادم چنان کرده بعد از آن

بلا زنت آنحضرت شخصی کا وبرہ نیاز آورده منبر بوده اند کہ
 کا وبرہ رکشہ درو یک این ازید و خوارق عادات از آنحضرت میگشت
 نقلست کہ حضرت عزیران تدسک در فیر طاعی کہ موضعیت در
 نوہر سیا نکال سیب بوده اند و در اینجا قلعه ساخته اند و در اینجا
 ریاضت بسیار کشیده اند و در آن جد و جہاد ہم جہ نلج بود کہ
 صوفیہ از آن می خورده اند و برایشان شیرین طمزش
 روزی بخاطر صوفیہ فتنہا کہ چہ شود کہ کوفندہی بچنے باشد کہ
 بخوریم بنا کاہ از کنارہ صحرا تنخس پیدا شدہ و و کوفندہ گوشت
 بچنے پش حضرت عزیران تدسک آورده حضرت عزیران فرمود
 اند کہ صوفیہا کہ گوشت کوفندہ بچنے می طبیبند پش این کذا رید
 کہ بخورند نقلست کہ مکی از سلاطین قراقبہ کہ مریدان بود
 و مجلس عظیم کہ پیش آنحضرت پشہ بوده این سلاطین بخاطر آمدہ
 آن پشہ ابوی بہند و این خاطر را حضرت جد فقیر سکن
 کہ در جوار آن سلطان نشسته بودہ اند گفتہ و پشہ در راسع کو
 اند کہ آنحضرت مشرق اقلوب و برین خواہند مطلع شد در آن

حین حضرت عزیزان قدس سره خادم را فرموده اند که این شیخ
 پیش سلطان بگذار که بدویش شیخ همراه خود و این گفتند
 جوارش ما بر ما به شکل آورد و جگرش ای نو فای راز خدست مولانا
 باقی شیر و غلام که از حضرت عزیزان مرخص بوده و از مردم کار
 کرده بود و فصل کرد که روزی حضرت عزیزان قدس سره در قریه طاهر
 دیوار سبز ده اندک چوپا آمده و پیش ایشان نای مرغواخته که
 وقت آنحضرت دیگر کون گشت در بالای آن دیوار بجانب سما
 پرواز کرده باز رجوع کرده بران دیوار قرار گرفته این بیت
 می خوانده اند که بیت ای وقت تو خوشی وقت ما خوشی
 باز فریاد کنان بجانب سما پرواز کرده اند چون این حال چند
 گرت از ایشان صادر شده اخیر از دیوار فرو آمده آره کشیده
 اند و مجلس عظیم در گرفته میریم صوفی که از جمله باران کار کرده
 این سلسله شریفه بود و گفت که حضرت عزیزان قدس سره چو در ^{مساکنه}
 سبکدشته اند شبی دزد چندی هم امان ایشان را برده
 چون فرود آمده حضرت عزیزان قدس سره فرموده اند که صاحبان

اسپ بفلان مجله بروند که آن اسپا آنجاست چون بدینجا رفته
 یکی اسپارا از آن مجله که حضرت عزیزان نشان داده اند یافته
 بلا زمت ایشان آورده اند نقلت که قاضی خان عیسی خان
 می گفته که پدر ما مرید حضرت عزیزان بود چون حضرت عزیزان
 قدس سره از دهر قریه قزل طاکه در میان کمال است می گذشتند
 بصوفیان گفته اند که این خانهای سیاه از آن درویشان و
 مردان ماست شما این درین سر راه بشید و ما تنهارفته شما را
 پرسید کذیریم و این خانها را آن پدر قاضی خان مذکور داده بودند
 حضرت عزیزان قدس سره بدان محاسن رسیدند پدر قاضی خان
 سگی داشته که آنرا روز بسته می ماند اند که کسی از وی تنویش نبرد
 و در آن روز کشته شده بوده و آن سگ متوجه حضرت عزیزان قدس
 شده نیز و یک آنحضرت رسید روی خود را در قدمهای ایشان سوخته
 برشته و ازین حال فبیده چهران گشته اند حق سبحانه و تعالی که الا ان
 اُولَیْئَا اَتَدَلَّ لَآخُوفٌ عَلَیْهِمْ وَلَا یُحْجِزُونَ نَفْسَکَ عَنْ عِیدِی
 حضرت عزیزان قدس سره غایت اند و تا سه روز آنحضرت را نیا

اند بعد از سه روز آنحضرت را در کوه قرئق در زیر سنگی یافتند
 که توبه نام داشته اند و هیچ چیز نمی برداشتند بعد از آن فرمودند
 اند که ما از جهت توبه مردم را بخینه اینجا آمده ایم نقل است که حضرت عزیرا
 قدس سره را در زمان خلوت بسیار بوده که غلبه مرشد و دوران
 جین شغور کم می رانده چنانچه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله
 میفرماید که لی مع الله وقت لا یعنی نبی مرسل و لا ملک مقرب
 و دوران حالت صوفیه علیه و خضر آنحضرت را که به بخند و نام داشته
 و در غایت صغر سن بوده بنزد آنحضرت می آورده اند که آن
 مخدوم زاده محاسن شریف ایشان را گرفته سخن کرده آنحضرت را
 سخن آورده است این تکلفهای سن در شعر سن بکلمتینی همیاری
 منت و حضرت عزیران قدس سره گاه خود می فرموده اند که مخدوم
 را بیاورید که معلوب کردم حضرت عزیران ما قدس سره میفرمودند که
 والد شریف با قبر شیخ قدس سره می دید حضرت عزیران قدس سره شده اند
 حضرت عزیران در آن آواں در کریمینه شریف داشته اند و در
 کرده اند که اهل این ولایت مختلف اند بعضی مخلص بعضی منکر اهل ولایت

ستم قند به مخلص آنحضرت اند بعد از آن حضرت عزیزان قدس
 بهم قند شریف آورده اند و چند گاه در ستم قند شریف داشته
 اند بعد بیکت کثرت هجوم خلافت از اینجا در سعد کلان ایرمونام فریه
 به اینجا شریف برده اند و از اینجا بموضع غزیره شریف فرموده اند
 که مویتن شریف مرقد شریف اینجا است بزار و نیز بک ذکر ملاقات
 حضرت عزیزان قدس بحضرت مولانا محمد فاضی قدس
 چون حضرت عزیزان قدس به بخارا شریف برده اند روزی
 وقت نماز با دعا و منبر مولانا محمد فاضی قدس شریف برده
 اند نماز با دعا و ابائش همراه گذارده اند و عادت حضرت مولانا
 محمد فاضی قدس آن بوده که چون نماز با دعا میگذارده اند بخارا
 الکی شغول شده تا وقت چاشت معرفت گرفته اند هر روز نیز بریل
 قدیم سوجه سخن شده اند و دو سه کلمه گفته ساکت شده مرقب شده اند
 تا وقت چاشت بعد از آن حضرت عزیزان قدس را تسبیح
 کرده از همه کبریا شده اند میان این دو عزیز مکالمه نشده
 عزیزان قدس فردا نیز نماز با دعا بحضرت مولانا محمد فاضی قدس

همراه گذارده اند حضرت مولانا محمد قاضی پیر به بعد از اذین را گرفته
 که شیخ باور او خود مشغول بودند حضرت عزیزان قدس سره بدو توقف
 در محراب نشسته که کت لا اله الا الله را بلند گفته ساکت شده
 مرقب شده چون روز پیش ان همدیگر جدا شده اند بعد به حجاب خود
 مولانا محمد قاضی قدس سره گفته اند که جوان است تمام و در رغایت او
 آنکه جست فبال کلام ما کرده بود و خود مشغول شد این ادب و آنکه
 جست ساکت شد غلبه ما بود که این همه دور و راز نباید معارف
 گفت حضرت عزیزان قدس سره کت دیگر از ولایت سمرقند
 بخارا الشریف مرده اند و حضرت مولانا محمد قاضی قدس سره
 از جانب بخارا بمرقند در محافه که در شهر بوده سوار شده مر آمده اند
 حضرت عزیزان قدس سره زمام مهارت را نشانرا گرفته روان شده
 اند حضرت مولانا محمد قاضی قدس سره گفته اند که کیست که زمام مهارت را
 ما گرفته است حضرت عزیزان قدس سره گفته اند که فقیر است ایشان
 دارد که فردای قیامت بخشنده محشور گردد و حضرت مولانا محمد قاضی
 قدس سره فرموده اند که صاحب شتر و شتر به نیاز شملت ذکر ملاقات

حضرت عزیزان قدس سره بحضرت مولانا خواجه حکیم قدس سره ای عزیز
 بدانکه این دو عزیز در زمان تحصیل علم ظه و تکمیل علم باطن با یکدیگر
 مصاحبت تمام داشته اند و گفت که در آیام مبارک حضرت مولانا
 خواجه حکیم قدس سره از ده بیستم قندجانب خنجر که موطن شریف صلی
 ایشان است جمیع متعلقان و یاران بفرستادند که در نزد یک
 بقریه غریبه که منزل حضرت عزیزان است قدس سره تشریف آورده
 اند حضرت عزیزان قدس سره بدین ایشان رفته اند فرموده اند که
 بمنزل ایشان رفیق بر بند حضرت مولانا خواجه حکیم قدس سره معذرت نمود
 اند که متعلقان همراه اند و این محل وسیع و از برای مرکب علف بسیار
 وارد حضرت عزیزان قدس سره از ایشان جدا شده بجانب خانه خود
 روان شده بصوفیه زکویه فرموده اند که مولانا را برز و بجانب خانه خود
 می آیم چون نشسته باران باریدن گرفته از خمیها بر حضرت
 گذشتن گرفته حضرت ایشان فرموده اند که مولانا حاضر و ادب است
 ما را نمی گذارند که اینجا باشیم میخواهند که بجانب خود ببرند کوچ کرده
 جمیع متعلقان و یاران بمنزل حضرت عزیزان قدس سره تشریف

آورده اند و حضرت عزیزان قدس سره منما ایشان کرده بودند
 باید و گذارده بمعارف متوجه شده سخنان عالی از حضرت عزیزان
 قدس در آن مجلس که امر بطهور پوسنه حضرت مولانا خواجہ محمد
 مستمع کلام ایشان بوده اند بعد از آن بان حضرت مولانا
 خواجہ کی از عهد گیر جدا شده اقدام نموده اند و این مجلس در کتب
 طایفه علیه و بد که چون حضرت خواجہ محمد یار قدس بکارت
 حضرت شیخ زین الدین الخواف قدس سره در هر می آمده اند حضرت
 شیخ نام در سخن بوده اند و حضرت خواجہ قدس نام گوش
 چون فردا حضرت شیخ قدس شربیدین حضرت خواجہ قدس
 آمده اند نام گوش بعده حضرت خواجہ قدس بیارن خود فرمود
 اند طریق چنانست که هر درویش که بدین درویش بر آید نام گوش
 می باید بود و ذکر مجلس امر که سه عزیز ظالم قدس سره در آن
 مجلس با یکدیگر جمع شده هر کدام بطریق شریفه خود صحبت فرمایند
 مولانا ابراهیم صدر که درین سلسله شریفه بود معرفت که چند
 م بدو محبت حضرت عزیزان قدس سره بود و در میان کمال مبر بود اول

روز بود که حضرت عسیران قدس سره بخانه پدر باری شریف آمدند
 و بهم دوران در آن روز حضرت مولانا خواجگی قدس سره و حضرت شیخ حسین
 خوارزمی قدس سره و در آن خانه شریف آوردند و این حضرات
 با یکدیگر ملاقات کردند بعد از آن خدمت شیخ حسین خوارزمی فرموده
 اند که نامی از بنو از چون نامی می نوبخت این را در سماع شدند آن
 عسیر و دیگر بر پا شده ایستاده اند و بعد از تمامی این صحبت
 مولانا خواجگی قدس سره و سخن شده سماع بسیار کردند و آن
 عسیر و دیگر بر پای ایستادند بعد از آن حضرت عسیران قدس سره
 همی گفته اند که از مشغول شدند و آن دو عسیر و دیگر دوران مجلس
 مستمع فکر بودند و این مجلس فریاد وقت پیش کشید بعد از آن
 از ذکر فارغ شدند و خدمت قنبر شیخ دوران مجلس آب پز آن
 خانه رخت ایستاده ذکر چهار ضرب می گفته اند بعد از آن این
 عسیران قدس سره را هم از هم جدا کرده اند و هم فتوحات
 علی بنیاعهم ذکر اولاد حضرت عسیران قدس سره و حضرت عسیران
 قدس سره و کبری داشته اند و صاحب نام در سن شانزده سالگی

ویرا که خدا ساخت تا ند ویرا بان دختر می که در عفت رنج و کما
 بود اطفالی نبوده بدان سبب حضرت از وی در بار شده بناگاه
 بر زبان مبارک ایشان جاری شده که کردن بشکند همان روز
 از وی پنج نعشیده گردنش شکسته از عالم انتقال کرده است دختر
 دیگر صالحه بی بی و از ایشان دختر می بوده است که روزی در خانه
 حضرت عزیزان قدس سره بود که ده آنحضرت را که آن آمده فرموده اند که
 ما که برداریم ارواح اولیاء الله مقابل میکنند همان زمان آن خواهر
 جان داده فوت کرده است و بی بی صالحه نیز در زمان حیوات ایشان
 فوت کرده از وی فرزندان مانده است دختر دیگر ایشان بی بی سیده
 از ایشان سه فرزند شده یک پسر خواهر عبدالباقی که حضرت ایشان
 نام ایشان را مانده و این خواهر مقبول هم طریق منظور نظر عریض
 فاسم شیخ قدس سره بوده اند در سن سی و دو سالگی از عالم رفته اند
 و از ایشان فرزندان هستند یکی از فرزندان ایشان ستمی بودند
 بخواجه عبداللطیف که مشهور بودند بین الاحباب و الاحباب
 بخواجه غنویه و این غنویه قرینه است از قوای سفید سر قدس حمیه علی اله

۲۳۷
والگرفتند به فرسخ جانب قطبی سمرقند واقع است و در وقت
ساک ساک طریقت بودند و لب نشنه کان وادی هرمان را بر لال
بحر عرفان سیر کرد و اندیده بهر حد ایقان میرسانند و جامع
بودند بن علمی لفظ و الباطن و جهاب در عرفان و مورع ایشان بلا
خلاف سخن نبود و نمیکشیدند و فرزند و ویم ایشان کسی بود بخواجه
اقتد و او نام ادی بود مخلص فقرا و عرفا و پیران و وقت خادم افقرا
بودی و خدمت فقرا و اصحاب از روی صدق خلاص کردی و هم نیاز
درستان خلاص می غفر الله بهما و جمیع المؤمنین و المؤمنات
و دو پسر دیگر خواجه کلان و خواجه عبدالستار از ایشان فرزند
نمانده و دختر دیگر به محذور که منظره و مقبوله آنحضرت بوده اند
گویند و ایشان نشان این طایفه علییه بوده و ایشان را بخدمت
امیر شاه داده اند که از اولاد حضرت امیر و شرفند که آیند و حضرت
قدس سره از جمله خلفای حضرت سید میر کمال قدس سره اند و از مقتدایان
سلطه شریفه خواهند بجا کنند قدس سره اسرار و سبب ساختن حضرت
غریبان قدس سره امیر شاه را آن بوده که پدر شریف امیر شاه از مریدان

و مهابان حضرت عزیزان قدسکے ہوا روزی حضرت عریض
قدسکے مہینہ لایان تشریف آورده اند و در زمان ارجحال
حضرت عزیزان از منزل لایان ہستہ آن حضرت نیاز کردہ
آنحضرت آن ہستہ را سوار شدہ فرمودہ اند سیدہ پانیر داشت
مرکب آن نیاز کردہ کویندا کا بر طریقت مرکب در نیاز کران میداشت
بعد چند روز اشرف صہیل آن سیدہ فہادہ و آن ہستہ خنہ
و با عظمی در آن خانہ وادہ سیدہ فہادہ شبدا ز عالم ارجحال
نمودہ اند بعد از آن حضرت عزیزان قدسکے مہینہ لایان
تشریف آورده اند امیر شاہ را و اما د خود ساختہ اند و این امیر شاہ
در غایت توقع و اتقا بودہ اند و از مقبولان آنحضرت بودہ اند و بجد
این مخلص حضرت عزیزان در ویش شیخ قدسکے در زمان سلوک
مصاحبت تمام داشتہ اند و از جملہ مراضان این سلسلہ شریفہ
بودہ اند و اکثر شب نماز قیام می نمودہ اند بہت شبہا کز رکود
برہم نرفتہ تا پامی برون زہر دو عالم نہی و این فقیر شماع قرار کردہ
حضرت عزیزان قدسکے در زمان از دواج بے بے محذومہ بخدمت شہ

رحما الله گفته اند که ما بسمت رفتن نماز عید را گذارده چنانچه
 آنجای باشم شما طوی ایشانرا بکنید و حضرت غیر از آن قدس
 بسمت رفتن نماز عید گذارده زود بمنزل شریف رجوع نموده
 و خدمت بپادشاه بسمت رجوع را پرسیدند حضرت عیرا
 قدس فرموده اند که روز عید دیدم که پادشاه بجاه طاعت
 خود در مانده و شیخ بشیخوت و موالی و ابالی مبولوت و ایست
 در مانده هیچکس را پروای حق سبحانه نمیکند اید از زنده دیگران
 هم مرده و درین گفتن آنحضرت قدس را حال دیگرگون شده فرمود
 اند که تا چند خدا اید و ای بر روی مرده هانسی بست و گفت آن سید که
 می ناب می ستانرا خاصه همچون سن شوریده شنید اید
 و همان ساعت آنرا ضعف در ایشان ظاهر شده و هفت روز
 در آن ضعف بوده اند که ندا می آرچی الی ربک رخصیه مخصیه
 شنیده انتقال زود دنیا بدار عقی نموده اند اولیا اقدس لا
 یوتون و لکن یقبون سن و اربابی دار سیف اند قدس
 بو خدا اید اولد و یا اول تیرک و رجا و دال و جان اول جان

ساری بار و یک جانی جان ایرور و از خدمت بابت مخدومه
 رحمة الله خدمت امیر صنع الله قدس سره مرید و مخلص و محارو
 منظور حضرت عزیزان ماسم شیخ قدس سره اند و بعد از ایشان
 بحضرت عزیزان قدس سره مرید شده از ایشان نیز مخصوص
 اند و از ایشان یک پسر و دو صلیبه و عرفد کجای این مخلص بودند
 و ازین دو صلیبه و فرزند ارجمند است خواجم عبدالرشید و امیر
 بهاء الدین علمهما الله تعالی بفضله و ابقایا بعنایت و جعلهما الله
 من اصحابین الرشیدین این نقلست که حضرت عزیزان قدس سره
 بسیار میفرموده اند که من به بازگشت مرا نم که جمیع متاعها و درختها
 در وی باشد و به بازگشت شهر آمده باشد که بآل ان شهر
 متاعها را بفروشد و آل ان شهر از وی چیزی نخرند و آن
 ناچار از ان شهر متاعها را گرفته برود حال من با آل نیانینست
 با وجود آنکه بخواه کس در صحبت ایشان کامل و مکمل شده اند چنانچه
 گذشت فرموده آن حضرت یکانه روز کار بوده اند و گاه چنان بوده که
 صوفیه و کتیه را میفرموده اند که امروز فلان جرمی را از خاک بپزند

چون پگاه روز می شده سیف برآمده اند که آب نیکه باز بر
 شود و روز دیگر سیف برآمده اند که دیوار زیند چون پگاه شد
 سیف برآمده اند که دیوار بار ویران سازید ویران می خسته
 اند و بحمد خدا ایشان ریاضت و سخت جویان عدم مرتب حصول
 بر فعال ایشان بوده و این صورت فنا و عدم تعلق بدنیاست ای
 عزیز سن آنچه مذکور شد از افعال افعال کلمات حضرت عیسی
 قدس سره همه سموعات این مخلص بود پسید و راست این مخلص که در
 قیامت از زمره مجانبان مخلصان ایشان مجبور گردید و در
 العالمین و آنچه بعد ازین بطور کسر دوستان است منقول از مذکور
 که در مناقب ایشان بعضی از درویشان آنحضرت بفرموده ایشان
 تطهیر نموده اند خواهد بود و بقیه التورقین خدمت مولانا سید
 حافظ قرآن و اهلبیت نام داشت و از جمله باران قدیم و از ایشان
 محاذ بوده اند با حضرت ایشان جمع مناقب جمیع خصال آنحضرت
 کرده اند و سبب از معارف که از آن حضرت سر بر زده در آن
 مذکور است ای عزیز سن بدانکه حضرت عزیزان قدس سره در حق و محبت

در مجلس عظام غم بسیار کرده اند و من کلماته القدسیه فی
 المحبته ارشیخ الاسلام ندوه الانام شیخ ایوب ابو حفص شیخ شهاب
 الشهدوی قدس سره نقل کرده میفرموده اند که حضرت شیخ در عوارض
 چنین فرموده اند که هر که خلوت بشیند و مقصد وی گرامت
 و ولایت بود آن شخص ضال و مضل است آنحضرت میفرموده اند که چون
 آن شخص ائتد ابغیر عشق و محبت کرده است ضال و مضل باشد است
 عشق اضطراب یدار خداست علت عاشق علتها جداست
 و میفرموده اند که معنی این حکمت حضرت سلطان الطریق سلطان
 العارین خواجہ بہلولی قدس سره است عاشق رف عشقک جان
 موکلیندا علم تارت پاناون سنکیز سنیک فوق عالم غفلت بولور
 است که اگر عشق از درون عارف بفرض مستجاب شده بطور آید در
 برده هزار عالم غفلت است چون طنور حق شود این سخن پش از من
 تفصیل و میفرموده اند که در زمان تحصیل در بخارا می بودیم و از مجلس
 خواص و عوام بمضمون فراموش آفت و فرالغزله راجع عمل نموده جناب
 می نمودیم لیکن چون مولانا شیخ و عظیم بر مجلس عظیم میرفت و از محبت

سخن میگفت بدان مجلس فتنه و استماع کلامی میکردیم سبب
 بخود رویت در کوی توشتاقان شیدا راه خیم زلفت بقلا
 محبت می کشد مایه و از سخنان می هر کفایتی عظیم دست دراز
 و گریه و ناله بسیار کردیم چند آنکه چشم می آماختند بچانه
 میفرماید فلیضجوا قلیلاً ولیسکو شیراً و در حدیث است که
 حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله در نماز بسیار گریه می کردند و
 از سینه شریف آنحضرت صلی الله علیه و آله چنان دیکه چنان
 آواز بر می آمد و میفرموده اند که حضرت شیخ فرید الدین عطار
 قدس سره فرماید که سبب چوین رو بر دار و آنجا شک آه پنده دارم
 اینست عین چاکه و مراد آن گریه است که از سر سوز و درد و
 و آن گریه از دل صنوبری بیرون می آید و گریه بدرد دوا چیست
 پس بیت ناله با درد و از دل بدو است ناله بدرد و از فرسوده
 و میفرموده اند که علامت گریه با درد گریه شک و خیار و ترک
 علامت و علامت گریه بدرد و گریه شک و فرسوده گریه است
 حق سبحانه می فرماید که ولا یخافون لواءه لایم پست ما با وجود

ماست سلاطین زیرا که سنگهای ملامت ماست پیرامون
 دل درود و نباشد هر که تیرسد ز بلام و نباشد و میفرموده اند
 بعضی از اخوان در باره ماست گفته اند که اگر ایشانرا دولت وصال
 حاصل است این که چهرات پست خوش نباشد و این پست گفت
 زار ز لیدن چو یعقوب از لب ف خوش نباشد کج قارون در غل
 خوش را در غلی کردن مثل نو ما در جواب بگویم که هر چند کامل
 وصال حاصل گردد و در کیه بسیار کند که حسن جمال آفران نیست
 پس چهره است بنهایت لطافت در یغنه هنگام فرصت که
 قاسم کریم کندیت تشنه را که ز دریا فطره بر و آید بیکه بر لب فطره
 چون که آن یک فطره بر لب پیش تشنه بر تشنه آفرایش و
 میفرمودند که اول عاشق و محب باید که در عشق مجاز کوشد و سر
 زهر آلودان بنوشد که اول العشق مسموم است بعد از آن در سبب
 عشق حقیق جولان کند که المجاز فطره الحقیقه میفرموده اند که این
 چهره که در عالم ظاهر و هوید است بهر ظاهر جمال آفرین حقیقی
 فایده سحر نیم آیتنا فرالافاق و فرافسهم پست خوبان

آینه خونی او مهرشان بر توی طلوعی او میسر نموده اند که
 بنای محبت طابری بر پا کند از شغوات نفس است و هر که بدین مقام
 نرسیده است نگرین می برادران حرام است حضرت رست
 پناهی صلی الله علیه و آله میفرماید که النَّاسُ كُلُّهُمْ سَيُّئُونَ إِلَّا الْعَالَمُونَ
 وَالْعَالَمُونَ كُلُّهُمْ سَيُّئُونَ إِلَّا الْعَالَمُونَ وَالْعَالَمُونَ كُلُّهُمْ سَيُّئُونَ إِلَّا
 الْمُخْلِصُونَ وَالْمُخْلِصُونَ عَلَى خَيْرٍ عَظِيمٍ مُخْلِصُونَ أَنْتَ كَمَا حَفِظْتَ حَوَالِ
 حُكْمُكَ وَبَفْسُ شَيْطَانٍ مُجَادِلٍ مُنَوَّدَةٍ رِيَاضَاتٍ شَاكَّةٍ كَشُورٍ
 بِمَقَامٍ نَارِ سَدِّ انْكَاهِ حَقِّ سَجَا حَافِظِ دَمِ كَرْدِ حَقِّ سَجَا سِفَرِ مَابِ
 وَتَنْ يَتَوَكَّلُ عَلَى اللَّهِ فَمَوْجِبُهُ از کلام ایشان واضح گشت که
 پسران زرد که جمال صور مرآت ملاحظه جمال حقیقت کوایه
 نوبه بحال صوری کند قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ أَبْصَارَهُمْ قُلْ
 لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ ای عزیز من نشیند که
 چون شیخ فخر الدین عراقی قدس سره بحال صوری نوبه نموده مرا
 ملاحظه جمال حقیق کرد شیخ شهاب الدین سهروردی قدس سره
 ویرا از مجرب خود مجبور کرد آمدند و شیخ اوجده الدین کرنا قدس سره

چون بخدمت شیخ فخرالدین قدس ملاقات نموده فرموده که
 ایها شیخ کفاحال شیخ فخرالدین گفته که ماه را در طشت آب می
 بینم و حضرت شیخ او حدالدین قدس فرموده که اگر در کردن و نبل
 نداری چرا در هاشم بنی حضرت شیخ عطار میفرمایند که پند عشق
 صورت نیست عشق معرفت بهت شهوت بازی حیو صفت
 و در بیان خلاص میفرمایند که به بشارت کریمه قل یو الله جسد
 و کشف معانی الله بیده را استبحام میدهد و رنده صفت
 کلمه و لم یولد حضرت حق جل و علا را از خوابت توالد پاکیزه و
 مستزده میداند و با خلاص و لم یکن که کفو اأحد حق سبحا
 را بکفو و همتا عفت آدمی کند و درین معنی فرمایند که ای خدا یاد
 این سرانجام دولت در و صفت است کاشف این و ز معنی سوره
 خلاص شد و میفرموده اند که کشف این در سوره خلاص شد
 مراد از صورت و درین حدیث مصطفوی صلی الله علیه و آله ان
 نبی خلق آدم علی صورته روی آدمی است و درین حدیث فرمی
 و شعاع است بدان که چنانچه محبت کفر خشنانه والد شهید امر کردند

روی آدمی شیفته و حیران بسیار و پست کامی درون پروده عجب
 نمان شود و کامی هزار پروده بدر و عیان شود - سیف مانند یک پست
 آه از آن روز که دیدم سر کف قمار تو هم نهاله افغان کنان بر حال
 خو و زار تو ام... و سیف برهوده اند که تا مرید عاشق شیخ مکر و استغفار
 از شیخ ممکن نیست و آن مرید از خطرات این نیست میفرمودند
 که هر حضرت شیخ جمال الدین غزنیان قدس سره چنان تعشق بود که رود
 فصاوی حضرت غسرنیزان قدس سره شتر بز و آن شتر کویا که بر
 جان من آمد و آن حضرت در آن وقت در کنار من بود و مدعی من گفتم
 پس ای سیدی کیست من به شیخ عبدالقادر گفتم قدس سره و فرموده اند که
 عشق پر عشق مجازی بود که الحجاز قطرة الحقیقه همان است میفرمود
 اند مرا ضعیفی عارض شد و در آن ضعف در شتر لی بودم حجاب
 حضرت غزنیان کلان من خبر دیواری نبود و در آن دیوار رخنه
 بود و چشم من در آن رخنه بود ازین ضعف چند آن محبت شدم
 از هجرت آن حضرت - ز هجرانش دیدم آنچه دیدم و چون حضرت
 این بدان رخنه می رسید ستم تر تو فخر نمودند تا آنکه من جمال

بسیار که آنحضرت نظر کنم بپست چه خوش باشد که بعد از نظاری
 با سیدی رسیده داری و جمع از صوفیان ز کیکه حضرت عیرا
 شیخ جمال الدین قدس سره میفرمودند که روزی حضرت غزوان
 قدس سره در خلوت ناله و گریه بسیار کردند تا آنکه حضرت غزوان شیخ
 جمال الدین قدس سره فرموده اند که چراغ آری چون چراغ آورند حضرت
 غزوان چشم بسیار که جمال غزوان کلان مدتی دوخته است
 بهوش شده نهادند و چون حضرت شیخ جمال الدین قدس سره
 آن حال را مشاهده کرد اند فرموده اند که مولانا خدا میداد و چند آنکه
 شامش تاق نماید ما صد چندان مشتاق شامیم بپست عاشق که شد که
 یارب بخش نظر کرد ای خواجہ درویش و گریه طلبیست : عاشقان
 هر چند که مشتاق جمال لبرند و لبران بر عاشقان از عاشقان عاشقان
 ترند میفرموده اند که بعد از حصول این نسبت میان شیخ و مرید
 تربیت نهاد و فرمای که تو دأبت تربیت و رین سینه که محب هم
 آن نیست ز کسر بر و بر تو بکس کشایم : و هم میفرموده اند که
 چند گاه باید که صورت شیخ خود را در خاطر دار و در هیچ نفس تصور

آن صورت حاضر نباشد تا او را نسبت محبت حاصل یابد کریمه
 و کونوا مع الصادقین نور بیان این معنی است بهت عشق آمدنی
 بود و نه آمیختنی زیرا که باید و خدا و من تر و نه و نیست برود و نه
 چون مرید ازین تصور شیخ بفکر حضرت حق بجای نرسد تا حاصل
 و در فحشای خود و ثوابت تمام کرد و آنگاه او را چندان حشای
 بنصورت شیخ نباشد و بن کلماته القدسیه فراموشی
 فرموده اند که احوال من از زمان تولد و پرستش و فقرت چنانچه
 ابتدای تولد ایشان تفصیل مذکور شده است و بعد از آن می
 فرموده اند که در زمان طفولیت شبها میکردم چنانچه طریقه اینها
 علیهم السلام و در آن حال موی سر من به پیشانی افتاده بود و شخصی از
 غیب اشارتی شده که این خور در اثر پست بکن که در دنیا و عقبی نفع
 وی نبوی پس آن شخص را تربیت نمود و باعث تعلیم علم شد و مرا
 من چون بکنش در آمدم خور و آن دیگر از من ناموس کرد و مرا در میان
 خود جا انداخته از بس که ثروتمند موی و اشفت خبر بودم بالاخر در محل
 در آمد بکنش ششم پست عاشقیک که لک جفا در یک ایچرا یوریک جفا

و چون نظر سحلم برین افتاد گفت زود باشد که این سپهر خیل
 جمعی شود و عالمی را با و بیلی شود بیت روزی که چشم اند ختم بر بسته و
 چاکشین که گفتیم که این فلان و شش خیل بنده ان می شود. بعد از آن
 مرا بیکران بهفت کنانده جای داد و بیف موده اند که من و برادر
 سر و دبر و سر برهنه و پای برهنه بکبت میرفتم و ترک نیکروم
 میفرمودند که در رفقه بخند و آن سال تحصیل علم میکردم مرا نه و یک بود
 و نه کاسه بود و بو شوئی زیر پای و شتم پوستینه در بر که در زمستان
 و تابستان آنوای پوشیدم نه انداز بود و نه کشته و کریان کشته را
 بگردن خود انداخته بودم تا که کس حال من مطلع نشود و در حدیث
 که حضرت رسالت پیامی علی الله علیه السلام میفرماید که ای فقیر من
 ان یطبخ لم یجد قدراً و اقوا را و ان یشر ب لم یجد اناء یعنی فقیر
 آنست که اگر خواهد که طعام پزند و یکتا بدو چون اراده آب
 کند ظرف نیابد و پیست مال کم گزای حساد او تو ز فقر و نیستی
 زان که بوسی و صل و از فقر رضوان خوشتر است. بیف موده اند که
 چون صوفیه در خلوت بحضرت غزالی قدس سر بعد از نماز بایستاد و

و بعد از اومی خلوت نیازی دادند و مرچسری بنوکه نیارند
 و متوجه نبودم که چیزی پیدا کنم چون نفر کلی خست یا کرده بودم
 کلی است که از غیر حق سبحانه روی آفته و بجانب حق سبحانه
 باشد سیف بوده اند که چون با خانه ما وقتیکه وجه معاش کمتر
 ذوق شوق بیشتر چون معاش بیشتر ذوق کمتر فال التبعیه
 السلام اوجی الله تعالی بعضا بنیاء احذر ان معک و سقط
 من عینی فاصب علیک دنیا صبا یعنی حق سبحانه و مکر کرده است
 بعضی از پیغمبران خود چنین گفته بآن پیغمبر که جذر کن از آنکه تراوش
 کبرم و یقنی اگر شمس بدان سبب درین روز تو دنیا را فروختی
 پت بدو نان ده تو این مرد را عشت دار که هم سگ را بنشاید و او مرد را
 میفهمد بوده اند که روزی بخاطر مضمون این است فناد که انما انکم
 و اولادکم فتنه یعنی جز این نیست که احوال و اولاد شما یا
 فتنه و استخوان شما اند بدان سبب کنجینه خود در آیدم سبب ادا که در آن
 کنجینه از دنیوی چیزی باشد در طبع سبوس و بدم آنرا برون
 اند ختم که در حدیث است الله نیار اس کل خطیة یعنی دنیا سر با خطای

چون بن جال استغفار با دیدند عسکر کن ند که مار این بخت که
وجه معاش نباشد کفتم الحمد لله خانه باخانه حضرت محمد مصطفی صل
الله علیه وسلم می ماند چون عاتق و محبت را متابعت آنحضرت صلی الله
علیه السلام لازم و واجب است ع دنیا بودند غوغای کار نیست که
چون حضرت عسکریان شیخ جمال الدین قدس سره به راه تشریف ده
اند مردم به راه بر فوق آنحضرت افرین میگفته اند آنحضرت قدس سره
فرموده اند که اگر فریخته بود لا ما خدا یاد او را پیش از آنکه حاجت کنند
میفرموده اند که یکی زیاران و فتنه دیده بود که حضرت رسالت پیر
صلی الله علیه وسلم را عظیم و اکرام می نمودند و آن سبب آن می دانم بخیر
فرموده در فقر بقدر نسبتی با صاحب آنحضرت صلی الله علیه وسلم در ام
وزمان این واقعه در خانه ما و روز بوده که از وجه معاش ضرر نبود
میفرموده اند که معنی این حدیث را قال النبي علیه السلام لعن
الدنيا الاما می مالا بدتفتیش بسیار نمودیم عسکری نوشتند
که لا بد از خوردن نهفت دار که باعث قیام نماز شود و لباس آن قدر که
رفع سرما و گرما کند و از سکنی چنانچه مرغان از برای خود سوراخ بنمایند

کنند و زیادت ازین قدر ملعونست و این مخلص جمیع دار و در که
 آن عزیز مولانا خلیل قلی کولی قدس سره بوده اند که ایشان از
 اولیا اکرامی علمای عظام اند و سیف سروده اند که چون بیان آن
 عزیز بارسید دیدیم که خانه و خانقاه و جمیع احوال موافق آن بود
 نقل که مخلصان آنحضرت قدس سره بسیار بوده که کلیم و نمد می آورد
 اند که در خانه و خانقاه اندازند پیشان قباله کرده بدگران رسیده
 و سیف سروده اند که حضرت رسالت نبی صلی الله علیه و آله فرموده اند که
 انا و اصحابی بری من الکلیف عین من اصحابی پیرایم از تکلف می
 فرموده اند که من جان بر اینچو آمم که فدای جانان کنم چه جامی دنیا
 چون حضرت عیسی زان قدس سره و پیرانها و خرابهای غرره رانی
 فرموده اند که صوفیان قابل زرعیت کنند بخت بسیار بکنند قابل
 زرعیت مکر کرده اند و سیف سروده اند که ما دهقانیم که نه ما زارین
 و نه کا و چون عائق در دوشفت از تنعم هر دو سرا خوشتر است
 بیت می عشق و بهر گریسته در کافس ده که خود پیرسته اگر مجنون
 نه می بین جام خوردمی که او را در دود عالم نام بر دمی و آنحضرت چون

دختر خود را بداد و داده اند نه فرموده اند که مهر و براده و دم کرد
 اگر در شریعت کمتر جایز می بود کمتر می بستیم و چون از برای
 پسر خود زن خواسته اند صد هزار تنگ مهر قبول کرده اند میفرمود
 اند که موافقت حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله است که دیگر
 بر خود ترجیح کنی چون داماد ایشان فوت کرده دختر ایشان را
 علما و اکابر خواستگاری کرده اند فرموده اند که ما دختر خود را بپدر
 خود میدسیم که داماد باید که دون خود باشد چنان کرده اند
 و سن کلمته القدسیه فی السبل حضرت عزیزان قدس سره ایشان را
 بر آن بسیار می نموده اند و میفرموده اند که من این بوال را
 بعد از آنکه در دل من جای می کند بنیایم که چون محبت با محبت
 از مال جان بگذرد و مال با حق حبیب چنانچه در حدیث آمده که دنیا
 خلوه خیر یعنی دنیا شیرین نبوت و در حدیث دیگر آمده است که
 افضل الاعمال حمز با ای شفعاً یعنی بهترین کارها و ثوابترین آنست
 میفرموده اند که در زمان که حضرت عزیزان قدس سره رخصت کل
 دادند همیشه که حاکم بخارا بود و جبند خوار غله برابر میان فرستاد

ما با وجودیست و احتیاج آنرا ندویم که لایق سن تقی سن الجلال و
 در حدیث دیگر آمده که فضل لا اعمال حمز با ای شفا عین بهتر کن با
 شاق ترین است قال علی رضی الله عنه لا کرم غیر من تقی عین
 نیست کرم غیر تر از تقوی ماست که کرمی بر اهل تقوی روا
 زانکه تقوی سر همه کرم است زانکه نفس ورم زوجه حرام بهتر از بذل آن
 ورم است و چون حضرت عمر بنان قدس سره آنرا شنید انداخت
 مبارک خود خطی نوشته را سال نموده اند مضمون آن بود که در سلسله
 رو کردن نیاز روایت و ملاحظه کردند آنکه از کجا و از چه جاست نیز در
 را لایق نیست وقتی که بمقام توحید نرسیده باشد و پهنده و رساننده را
 بجز خداوند و گیران باید دیدن و دیده احوال را باید پوشیدن
 مشغولی رفت پیش علی آن پیره زن کاغذ زر بر و کین بستان
 ز من شیخ گفتش عهد و ارم من که تیر غیر حق است نام آلا بیج چیز
 پیره زن فی الحال گفت ای بوعلی از کجا آورده این چولی نو در بره
 معرفت حل نیست چندی غیر اگر احوال نه شود و او دیده اینجا نیست
 زانکه اینجا کعبه و دیر نیست کما قال جعفر الصادق ضرابه عنه تقوی

ان تقی اعبد سومی لتد یعنی تقوی آنست که بنده چشم پوشد
 از دیدن سومی و خود را خلاص کند از روبرو یا پست کعبه و دیگر
 ویر کجا کعبه نیست غیر از تو کسی غیر کرامی شمری و سیفیه بوده که
 چون آن خطه شریف حضرت ایشان با رسید بضرورت آن
 اقبال کرده و در فقر او ساکنین بپار کردیم چون من از حضرت ایشان
 برین وجه مجاز بودم که من سروده بودند که بمعنی که با از هفده
 رسید همه را بشمار دادیم و چون حضرت عزیزان قدس سره ایشان را
 شنیده اند خوش وقت گشته و فرموده اند که خاطر از رسولانا خدای
 جمیع شد که وی در مقام فقر تبقی و مستقیم است و حضرت عزیزان
 و بر اینها را قابل زراعت کرده و زراعت مسی کرده اند وقت محصل
 آن همه را بد بگری و داده سیفیه فرموده اند که از بن ایشان را را طمع نداشت
 نیست قال البنی علیه السلام الدنیا حرام علی اهل الآخرة و الآخرة حرام
 علی اهل الدنیا و هما حرامان علی اهل متبعین دنیای حرام است بر اهل
 آخرة و آخرة حرام است بر اهل دنیا و این هر دو حرام است بر اهل
 اهل سیفیه فرموده اند که اهل متد آن کسانند که بجز از لفای محبوب

از این هیچ چیز توجه ندارند و از هر دو عالم ملکه از خود دست گوا
 کرده بدو حیران ناتوان گشته اند نظم نمی پرسی از جوالم که چو
 پریشان روزگارم با که گوئیم لطف ز احوال غریب خویشی
 اسیر بند و زندان با که گوئیم غریب ناتوان در کونی حیران هم
 وصل تو با غرق حیران درین بحر بلا خود غوطه خوریم غریب آنکه
 ز تو خود تشنه میرویم اکابر طریقت بدین جهت گویند که اعلیٰ غایب
 معنی علامه در میان جا بلاء غریب باشند و فی الحدیث الدینا سخن
 المؤمن بعینه دنیا زندان مؤمن است نقد است له ابو سعید خا
 پادشاه سمرقند و میدان حضرت است هزار تن که در جاده و هب که
 بیایند هزار تن که می آیند دیده بایش نیاز آورده و حضرت ایشان
 جمیع آن را جمیع آنچه داشته اند از مستعد و غیر آن بفقر او ^{مساکین}
 همان روز داده اند و آن روز رمضان بوده و بگاه از برای ^{قطار}
 از میبایه روزه طعام بخشته اند و حضرت عزیزان مائده ستر
 میفرمودند که ویم ابو سعیدان صد کوفته جو شایق حضرت
 نیاز فرستاده و حضرت با فور فرموده اند که آنرا بفقرای ^{فقره}

مقیم بکند و حضرت والد شریف حضرت عزیزان با عرض کرد
 اندک خان این کو سفندال را از برای آن فرستاده که جعرا
 آنها فتق اثر صوفیان سازند حضرت نشان فرموده اند که
 فتق آتش خداید و موقوف بکوسفندان ابوسعید نیست مگر باید
 فتق بخندازند و آلا زهر را بخورند ببت و این که عاشقان چه بلاها
 کشیده اند زان زهر زهره بخون در پیاله کرده و دم کشیده
 اند و لعل زهر فراق می بر دم کشیده اند زان زهر زهرهای
 شباطین دریده اند و من کلمات الفدسیه فراتو کل حضرت
 عزیزان قدس سره در اوایل حال که رجوع خلافت کمتر بوده چند می
 از یاران بر سپل توکل بی زاد و متوش در کوشت صحرای می بودیم
 و آنجا بصبر و تحمل خود در جمع و عطش و خوف مرگ و بیم و این فقر و کسالت
 به آنجا کشید که بادم به تلخ که در کوه بود و بر ما شیرین می نمود
 از محبت پنجاه شیرین شود و حضرت عزیزان قدس سره میفرمودند که
 حضرت عزیزان قدس سره از غنیمت قصه بخارا کرده اند و فرموده اند
 صوفیه باید که گندم بریان بکنند و آنرا از او این سفر بکنند که با هیچ

نخواهیم شد و آمدن بستیخ روز دوازدهم از عمرامات و از حجاز
 و کوهها قطع منازل کرده بخارارفته طواف هزارات بخارا کرده
 در وقت رجوع چون بموضع سرپلک در میان کمال است رسیده
 یکی از باران آنحضرت آمده که ایشانرا بخانه خود برد خدمت والد
 عزیزان قنبر شیخ گفته اند که ایشان درین سفر بخانه کس فرود
 نمی آید باید که تو بپای مکر ایشان چسبیده کنی که از خانه
 بکنند و آن صوفی چنان کرده حضرت عزیزان ندیده فرموده اند که
 این کار قنبر است که بنواخته است بعد از آن بخانه و سر فرستند
 و در خانه وی وقت آنحضرت خوش شسته چهار کس از باران خود
 رخصت داده اند که صاحب خانه و دیگری جسد بزرگوار این مخلص
 تقدیر میفرموده اند که مرا بکس هم مرآید که چرا بقوت تو کل جسم
 مشکلات بروی آسان شده است فرموده اند که عزیز گفت که
 خلاص باشم آنگاه تمام می شود که شازرعت بکنند و وجه بعاش از راعی
 سازید بن در جواب گفتم که مرا روزی کیفیت عظیم دست داده بود
 و در آن حال تفویض امور با کتیه بحضرت حق سبحانه کرده از راعی

کوین است انما نده بودم اگر شما مقصدی می شود که در قیامت
 بمن اگر خطاب عتاب شد که ازان توکل گشته چرا ز رعیت کردی
 شما جواب گوئید من ز رعیت خستیا بکنم آن عسکر فریاد برآورد
 هیاهات هیاهات تقدی واجب کرده جواب گویم من تقدی
 خود نمودم کرد من کلماته القدسیه فرارحه و شفقت حضرت
 عزیزان قدس سره میفرموده اند که در زمان حیوات حضرت
 شیخ جمال الدین قدس سره اراده آن کردیم که اربعین نشینیم
 حضرت ایشان منع کرده فرمودند که یارانرا تحمل بایست شما
 نیست که همراه شما اربعین نشینند و ما پیر شده ایم و از شفقت
 نیست که شما را تنها گذاریم که در تنهایی بسی آفات است مستعد
 هر که را دیو از کربان و ابرو بیک کشش با بدسرا و را خوردن بکر کن حق
 آن زمان گیر بود بکر زده شمشک تنها بود و میفرموده اند که
 طالب در جمیع باران بودن بهتر است از غلت و خلوت و اما
 کلام اکابر طریقت که خلوت در چنین عبارت از نیست که طالب
 مجمع خلایق بحقیقت حضور باشد چنانکه در تنهایی باشد و میفرمود
 اند که

سیکه این مقام نرسد قابل شایسته نیست چه طالب باید که در این
 حافظ حال خود باشد که عاشق التفات بغیر و کلام مالا یعنی کردن
 روا نباشد و فراموشی قال رسول الله صلی الله علیه و آله حسن
 اسلام اهر ترک لا یعنی عین از نیکوهای اسلام شخص ترک کردن
 آنچه مفصل وی نیست میفرموده اند که مرا خلوت و نماز کردن
 خانه جدا است باج نیست چون ترک هوا و حرص و بوسه و نام و دل
 خود را بوجه نیست ذات چون گردانیده ام اکابر گویند باشد
 بس و ماسوی بوسه حجاب غرض میفرماید قل یلکوا الله ثم ورنهم فی
 بومی ای محمد الله بس از ان غیر البذار لخریره و حب آمد ترک
 یعنی از آنکه لا یعنی بود آنرا که از میفرموده اند که این خلوت
 و محبت ما از جهت نفقت بر ضلالت است و چون از ضلالت نیاز
 هدایت و مایه بد بخل خزان الله الا الاحسان یعنی نیست
 جزای نیکویی مگر نیکویی و از این خلوت تیر با نفسی خواهد بود پس چنین
 خلوا انهم که از برای دیگران خلوا می پردازان خلوا با نفسی خواهد
 بود میفرموده اند که حضرت غزوان قدس سره در آیه نیستان

از روی لطف و شفقت فرمودند که مولانا حسد اید و او در پیر و
خانه او نیخته گذارید و مدت مدید بان حال متوجه محبوبان لی و مطلوب
لم یزلی گشته و در توجیه محو مطلق و در بکار جمال مستغرق بودم چون
ایران بعد از آن گرفته و رنجد چید و ایش او اند از حال کمال آمد
گفتم که چه بد و هر وجه به شفقست که در حق من کردید دست کز ترا
سنگی زند معشوق مست شه که آرمی از در کو هر بدست میفرمود
اند که رافت و شفقت و مرحمت من بر خلائق عالم چنانست که میخواهم که
در بدر گشته و بخانه اهل عالم در آمده اند گفته ایشا و ایشان نایم
لیکن تعظیم و اکرام خلائق و نذر ایشان مانع آن گشته است
چنانچه نذر باعث شفقت ایشانان هر شود شفقت که حضرت
خویشا آن قدر گشته که به بجانب بخارا می رفته اند و نذر بسیار جمع
می گشته و اهل طمع منتر صد آن بوده اند که آن نیاز با نصیب ایشان
کرد و ده که آنحضرت آن نذر را بکمال انزوی و اربابی مر داده اند از این
معنی از ایشان پرسیدند و فرموده اند که دنیا تر و مایل بخاسته
چون تقاضا یا به خلا جا هر زمین باشد پس کس بس مصرف این نذر

هر که باشد مشکو بلکه بجلالت و ارباب الیقوت که الدنیا جیفه و طایفه
 کلاب سیف بوده اند که عاشق صادق آنست که خود را از اغیار برپا
 بخودست بارزند و خود را نیست گردانند شیخ الشیوخ حجه المحدثه
 انبیا ج قدس سره فرماید که سفر با خطر است و حجه ایزد تعالی بر بندگان
 ظم هر چند مظلوم و شوار یا ب است و در طلب استی نیست نیست
 شونا هست کردی هستی هست که در نیستیت پنهان است
 سیف بوده اند که مضمون است کریم الیوم کاکلت لکم و سنیم
 و انتم علیکم نعمتی حق سبحانه ما را اکمال کمال نمود و نعمت او
 انعام فرمود هر چند در شاد و خلاق نمودیم و نصیحت است
 در مدت پنجاه سال بجای آوردیم سحر کس از پادشاهان و عالمان
 و کسان با ترک جاه و سلطنت و ترک علم و کسب کرده و رجوع
 حق نیارده اند و از چنیت آن حضرت سیف بوده اند که تا
 چند خدا یاد بر روی هر دوکان پای منی نظم کن که بهیو
 شدیم بسیار کوی سوازشامیک تن نشدیم سر و جگر کشما
 سراردان ره شوید آکنهان بر جرف من اگر شوید چشمانه

در حق انبیا علیهم السلام میفرمود که و ما علی الرسول الا ابلغ فلین
 و من کلماته الفقه سینه فراموشی حضرت غزوان قدس میفرموده
 اند که ذاکر باید که در ذوال خود را حاضر ساخت به نور دل اگر گوید
 تا آنکه ذکر بسر رفت در حدیث است که ذکر است آن لقلب و ذکر
 القلب سوره و الذکر ذکر التبعین ذکر زبان لقلب است و ذکر
 دل و سوره است و ذکر معتبر ذکر تر است تا ازان ذکر و در دل
 می پیدا کرد و در و از کدورات نفس خلاصی یافت و می
 صا کرد که حضرت مصطفی صلی الله علیه و آله میفرمایند که کُلُّ شَیْ
 صفاله و صفال لقلب کرا الله یعنی هر چیزی را پاک سازنده است
 و پاک سازنده و لما ذکر خداست حضرت سلطان بطریق خواص
 احمد البوس قدس سره فرموده اند که ذکر زبانه بدل است و ذکر دل
 بر افتد میفرموده اند که در بیت فاوگر و نه اذاکم این معنی
 بخاطر افتاده که شما یان ما وجود ضعف ما توان و عقلت و تصور
 مرا یا و کنید من با وجود قدرت و حضرت و علم و حکمت شما را با کم
 یعنی وجود شما را از میان بردارم ذاکر و مذکور خود کردم که شما

بیج لحظه و لحظه بیا دهن نباشد پست تو در میان بیج
 نه هر چه هست اوست به هم خود است کوید هم خود ملی کند می
 و نموده اند که من در حلقه ذکر حضرت عزیران قدس سره غیره و
 فرمایند من یک کرم و صوفیه غره و فرمایند بسیار سیر و مذمت جوار
 در پوستها آواز است به مغرور و غن را خود آوازی یکاست
 و در طحال خود را می پوشیدم و در باطن و رسیدن ملکین می
 خروشیدم و در غفرما سومی می کوشیدم پست سوزن سیر
 میزان ای مرد و خوشن ترک کن این کار وین در کار کوشن پست
 ای خدا یاد صبر کن و عشق او مردانه و از سر مردانرا
 نیاید جز زبان انداخته پست تر خا میزند این قلبان جوش
 که خام آواز و در و پنجه خاموش میفهمیده اند که حضرت عزیران
 قدس سره میفرمودند که ای باران چون مولانا خدا پیدا و ذکر گویند می
 فرموده اند که این عنایت ایشان در حق من بدانه سبب بود که مقصود
 من در ذکر رعایت اصول و بلند شدن بمقام و آراشین ظه و ذکر مجلس
 نبود و بخر کم کردن خود و در ذکر حق و ثبوت ذات وی در خود هیچ

تنه بود و در دل رای محبت حبیب شن و شن تنه با سوی چتری
 دیگر نبود و سیف موده اند که روزی در قیظ طاع که آنجا ریاضت
 بسیار می کشیدم قصد نقض وضو شده بهر جا که توجه نمودم به سنگ
 و طویح سحر او که در زوکر بودند کویچ با هم هوا جله پرست خدا
 لاجرم نقض وضو میسر نشد و زود بخانه درآمد چون در آن زمان
 درون و بیرون من از ذکر مملو بود و در بوته ریاضت خود را
 که خست و فکر غیر را دور انداخته و صدر را در کفر لایموت در کشید
 افلاک انداخته بودم و در جمله موجودات اسم و ذات ویران
 معاینه میدیدم شبلی نه سحر فرماید که ما ربنا شبا قطا لا
 و ربنا الله فی سیه موده اند که من چون عطار را که شک
 و جمیع اشیاء استغفار را فرماید ضرور نیست نه چون شلغم
 فروشم بدان سبب مجلس ناخیرمان ذکر جهر می گفتند و نیز در غیر
 خلوت ذکر کم می گفتند و پیست از سقلا تا محقق فرقه است کین
 چو داوود است آن دیگر صد است و من کلماته القدسیه فی
 البته حضرت عزیزان قدس شریف فرموده اند که در آن زمان که

بحصول علوم و در مدرسه مشغول بودیم از سحرگاه تا شام نکرده و
 ازاوقات مدرسه جنبان می نمودیم زهر از مدرسه ما شود
 تباهی خیزد و از لقمه وقف و سبای خیر و در کج خرابه
 کداوار نشین شد و الله که ازین مرتبه شاهی خیر و سیف بود و
 حضرت عزیزان قدس سر جمیع یاران فرمودند که زین
 پنبه را غشاده کرده خشن خاشاک نرا و ور کنید چون هوا گرم
 شد بایران تکامل راه یافت مرا همت آن شد که خدمت را
 تمام سازم و این بخاطر افتاد که خاشاک یک قطعه زمین که
 نتوانیم بر دل کرد و قلب صنوبری که از عرش وسیع تر است چون
 از غیر که چون خاشاک است خاک کنیم چنانچه عارف و محضر قدس سر
 در شنوی میفرمودند شنوی گفت پیغمبر که حق فرموده است
 من بکنج منیج و در بالا و پست نه و در زمین و آسمان عرش نیز من
 کنج من تو یقین و ان اعی نیز و در دل من کنج منیج ای عجب که مرا
 جوی تو در و لها طلب نه لا حیرم همان زمان دس را بر زمین
 نهادم و بادیست پامی بر مهنه در آن خشن خاشاک در قنادم

و بموافقت مس یاران دیگر اتمام نموده تمام آن خاشاک سپرد
 کبودیم و بدین پاک کردن آن زمین رسید و ابریم که ولما از
 خاشاک غیر پاک کرد و وسیع نموده اند که چون حضرت غزیران
 قدس سره بواسطه افات زمانه و تعرض اهل سلطنت که پیش ازین
 تفصیل یافت سفر ملا در خراسان اختیار نمودند و این فقیر را
 رخصت کل دادند و سفر نمودند که تو دور ما و راه شهر بشو و بعد از
 چند روز و اعیّه ملازمت آنحضرت قومی گشته بجانب
 خراسان جمیع عیال و اطفال را جمع نموده شد چون بولایت
 نوش رسیدیم فاقه غلبه کرد و بقاضی فرشتا طهارتین معتمد
 شد و همان زمان از آن پشیمان گشتیم و قریب پنجاه سست
 از آن سوال شمرنده ایم که چرا حاجت خود را بغیر خدا اظهار کردیم
 و بعضی از تفاسیر است که چون حضرت ابراهیم علیه السلام نمود
 در منجیق انداخته اند و آن کرد که در آتش افکند جبرئیل علیه السلام
 حاضر گشته فرمود که ای ملک حاجه ابراهیم علیه السلام گفت
 بس گفت دعا کن ابراهیم علیه السلام گفت دعا نکر کنم چون

مرا اندامی پسند پس آنکه خطاب رسید که یانار کونی بردار
 و سلاما علی بر ابراهیم یعنی ای تنش سر و سلامت شو بر ابراهیم
 علیه السلام گویند مولانا همسر کلان طبیب از جمله شیخان روز
 کار و علم علامی زمان بوده در حال ثقال از عالم فنا بوده که حضرت
 عزیزان مدسث بر سر وی رسید اند و مولانا مریدان
 شده گفت که مرا تعلیمی کنید حضرت عزیزان قدس سره این قصه
 ابراهیم علیه السلام را تمام یاد کرده و نموده اند که چون بن
 خطاب کونی بر تنش شد حضرت ابراهیم علیه السلام گفت که
 صد بار در تنش میو ختم تا که غیر مخاطب نیست پست غیر تم بلبلو
 چنان است اگر دست او دهد نکند ارم که و را سی بخیا لکرا ن و مولانا
 فرموده که جان داده است بیف نموده اند که حضرت
 عزیزان قدس سره روزی از صفت و عدم تقید حکایت میکردند
 از اثر نفس و تاثیر صحبت آنحضرت کفایت عظیم دست داده که
 عدم تقید در تقید نیکو است یعنی با وجود رعایت احکام شریعت
 موثرت علایق و موثرت بخلاف عدم تقید با سوپر سندی است

بیت ای ضا داد فکر کن بهم و بر سر غوغای عشق شود میان
 خلق فکر خوشتر کجایان از خست میسر نموده اند که شاه پست
 چند گاه در مقام آن شد که این آشنای کند و نونی
 کریزان بودم روزی با ضرورت با ملاقات و افع شد چون نظر
 من بجاه و جنت و سلطنت می افتاد یکی آن چون تر گاه نمود
 بیت پسر صاحب نظر آن ملک سلیمان بادست بلکه است
 سلیمان که ز ملک از دست و دوران حال بخاطر آمد که این کبر باشد
 ولیکن بفعل این حدیث بخاطر رسید که بنگر مع انگبر صدقه
 و نهواضع مع امنواضع صدقه بعینه بگر و با بگر کننده صدقه
 و نهواضع با منواضع صدقه است میسر نموده اند که شارع دیدم که
 خطی بدست من دادند و در آن خط و رسم قطعی بنام من بنام داده
 و چون این وقعه سمع بعضی از مخالفان رسید زبان تعرض نمود
 و من سخن نمیکردم بعد از آن بعضی از باران گفتیم که اگر بترس
 قطعی سر فرود آورم از مرود و شداد بدتر باشم چه نقید قطعی
 و نمانی آن من خود هست میسر نموده و ما را نفر خود کردن

و از همه دور بودن فرضی لازم است سیف بوده اند که

چون حضرت عزت جل جلاله ما را از روی کرم باغز و دلگرم

و نقد گشتا بنی آدم عین سو کند بخدا که گرامی گردانیم

بابی آدم را کرم گردانید و از غرق بجا برپا و همس خلاصی

داود و کشتی و حملنا هم فالله و الحجه یعنی حاکم ویم منی آدم را

در بر عین تراکت و آدم و در بر بختها بغایت ازلی و کرامت

لم یزلی جابل شد و مرغ روح ما را از دانه خرمن وصال بفضل

خویش دانه خوار گردانید که در زرقا هم من اطمینات

و بدان سبب از جمیع کائنات و مخلوقات تفضل نمود که و

فَضَّلْنَا هِمَّ عَلَى شَيْءٍ مِمَّنْ طَقْنَا تَفَضُّلاً و لیکن ما بنا بر دهن

بهتری و تن پرستی و تنی و کمالی در مرتبه هرمان از نقص کمال

و در افتادیم شکو زار ناله می که از کوشش جدا افتاده

سبح میداد کجا بودی کجا افتاده شوخیه جامی است

باز کن نسوی و کرامت پرواز کن طوطی شیرین بقالی

تا بچند بفرزند بر سر غان پای بند منزلی اصلی فراموش

خبر رغبه

۲۷۲
شده شکرست غربت هم غوث شده بدقت شد کرد و ست
باد آوری خست سوی تهرال اصلی بری روشنی بر جانب مقصودش
بادی از خود یک ل و یک روشوی بلکه خود را محو سازی او شوی در
بقای او شوی فانی تمام باقی جاوید ماند و السلام سیف بوده که
حضرت صلی الله علیه و آله فرموده اند که تفکر ساعه خیر عباده
النفالین یعنی تفکر یک ساعت بهتر است از عبادت آدمی
پری و لیکن تفکر کسیر را خوب است که خود را از میان دور کرده
باشد و این نادریست و در حضور اولیا بودن و بایش صحبت
سبب در حقیقت بجا صحبت و شدن و همیشه کردن است
حق سبحانه و تعالی همه سیف نماید که اِنَّ الَّذِینَ یَاْبَعُوْکَ اِنَّمَا
یَاْبَعُوْنَ اَنْفُسَهُمْ بِرَبِّکَ اِنَّکَ بِعَیْنِکَ لَ تَرَاهُمْ اِنْ کُنْتَ تَرَاهُمْ
فَیَسِّرْ لَهُمْ اِنَّکَ عَلِیْمٌ خَفِیُّ
خوابین نیست که بخت هر کشته خدای اجل جل جلاله عارف و مر
قدیر فرماید که سرش شوی هر که خدا بدین شینی با خدا بگویند
در حضور اولیا سیف بوده اند که اگر توانی با خدا باشی اگر
بادوستا خدا باش اللهم انی اسالک حبک و حب من بحبک

و ائمه الهی یقیناً حبیب عینیه امی خدای سن بدرستی که می طلسم از تو
 دوستی ترا و دوستی کسی که دوستی دارد ترا و عمل کم تر و یکی
 که دانند مرا بدوستی تو و من کلامه القهسیه فرایزه تمیغه موده
 اند که حضرت شیخ کمال مجندی قدس سره فرموده که شو بهشت
 عدن که آدم کمبند می فروخت تا اگر وصال بنوع به نیم جو خرم شود
 حصول وصال مشابه جمال محبوبی در بهشت بنوده باشد این
 نیم جو خرم گفته اند هنوز پر گفته اند و بهای کران نهاده اندای عزیز
 این است که در بهای غیرت که زود و با علی تظفیف سجایا بشوق
 و الاغناق چون سلیمان علیه السلام در وقت عصر بیدار شدن
 اشتغال نموده و آن شغل باعث آن شده که ورود حضرت که در آن
 عصر مقرر بوده ترک یافته و بعضی از اهل تفسیر فرمایند که نماز عصر
 یافت بد آن حبیب سلیمان علیه السلام با بهایا و گردنهای آن مسلمان
 بشمشیر زود و سبزه غشائیه قیاب حکم کرد که از مغرب بالا رفت
 و حضرت سلیمان علیه السلام نماز عصر را ادا نمودند میفرموده اند
 اکثر خلافت زبانه را و با طلب بدم و با طالب آخرت و حور و غلمان

جذبات الهی مراد غیرت آورد و من می اختیار دارم شو کفر کنم که
 اگر حق سبحانه و تعالی مرا دوست دهد بهشت را آتش زخم و این
 تن پرستان را خلاصی و هم نامخلق تمام بجانب حق سبحانه و تعالی
 شتابند و از غیر نیز ار که داند نظم نه منی شتر بر نواز عرب
 که چو شش فصل اندر اردو طرب شتر را چو شور و طرب بر سر است
 اگر آدمی را نباشد خربت و سیف برود و اندک چون از آن حال
 بیرون آید و توبه و عذر خواهی می شود که اگر گستاخی دیوانه گان
 خویش را موزند چون پروانه گان پیشخ شبلی قدس سر که سر دفتر
 عشاق بوده در مجلس شریف سید الطایفه جنید قدس سر
 در زمانی که این آیت مذکور شده که مُتَكَلِّمِينَ عَلٰی سُرُرٍ مُّصَفَّوَةٍ
 فرموده که حق سبحانه و تعالی فرماید اهل حضرت که وسایط مؤمنان اند
 اینها مشغول گردانیده است مولوی جابر قدس سر میفرماید که اگر این
 تن پرستان را بهشت آواز قلیه و حلوان شنیدندی هرگز نشنیده
 خم کرده رکوع نکردندی و در سجود ننهادندی بجز و حضرت شیخ
 فرید الدین عطار قدس سر فرماید که بهشت کوشش تواند که همه عمر وی

نشود آواز و فتنه چنانکه دیده کرایه تماشا می بلغ بی کل من
 بر آرد و ماغ و دین سکیم به هنر چرخ چرخ صبر ندارد که بسازد
 هیچ آلتی بجز است اولیا اگر می این خبرین دور مانده را بخود دور ماند
 که وان آهین و حضرت غریبان قدس سره در بیان این غیرت
 از ایشان منقول است میفرموده اند که حق سبحانه
 فرموده که ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض ولكن
 یتقوا بقدر تايش یعینے اگر وسیع کرد اند حق سبحانه روزی را
 از برای جمیع بندگان خود هر آینه گشتی کنند و لیکن سید هر مقدار
 آنچه می خواهد عین حکمت الهی بر آنست که بعضی را غنی و بعضی را فقیر بسکند
 و هم خود فرموده اند که انفاق یفقرا یبکد و انفقوا مما رزقناکم پس
 انفاق فقر حکمت دیگر خواهد بود و منافع حکمت اولی نخواهد بود و
 در اینجا و جنت حکمتی خواهد بود و در عسرام وی حکمت دیگر خواهد
 بود و منافع حکمت اینجا و نخواهد بود و هو بعینه الحکیم نفست که
 چون اهل طمع و دن همت از آن حضرت استعدای و نیای
 و دن می نموده اند آنحضرت در غیرت آمده میفرموده اند که

جاخه مارا ز برای نزار و رون مهمات و معاملات و نیویته هر ستاد
 بلکه ز برای ارشاد طالبان و اکمال فاضان و اعیال مجوران و
 انضال فضلی بیکران پھر و مان فرستاده که و ما از سلتاک
 الا تهنیه و نذیراً منبغی از انست بعین نفیر منادیم ترا می محمد
 مگر آنکه خبر خوشی می میؤمنان و صالحان را و برترش کافران و فاسقان
 ای عاشقان دنیا می بی مدار عاشق حق سبحانه که دید و ازین دنیا
 عشق دارم کار دوست نشانید و غیر نیز سبحانه از دل برداشته
 در روز رستخیز همه را در مانده که است از دور ماندگان نکر دید و رسوا
 نشوید کار بر طریقت گویند که یاری ازین که بعد صمد بر سر تو باشد
 ع و ان خود بجز از خدا نباشد و فانی آن بار که در زمان حیات
 هم بر سر است آن خدا و ان حقیقانه فرماید و نحن اقرب
 الیه من قبل الوری یعنی ما که خداوندیم نزدیک تریم به بنده
 از هر که شکر می و حضرت عزیزان قدس سره مؤید این مذکور
 حضرت موسی علیه السلام را بیان کرده اند چون حق سبحانه بعبادت
 بیکران از صوب آسمان بقوم حضرت موسی علیه السلام و نش بر پا

و عیسیٰ فرستاد که و آنرا نازل کنیم بر شما و استغفری و برزبر
 ایشان ابرار و در زمین مقدس سایه بان گردانید که وظیفه
 علیکم انعام آن قوم از حضرت الهیزه است تا هر کوه سبزه
 و بادریک کندم و سیر و نیاز طلب نمودند و آذوقه نامی
 کن نصبر علی طعام واحد فاقع لنا ربک یخرج لنا ما فی
 الارض من قبلها و قصایا و قومها و عبد سها و بصلها حتی
 سبحانه فرمود که ای نبی اسرائیل بهتر است بدید
 میکند نشسته لَوْن الدَّمِیْ هُوَ اَدْنٰی بِالَّذِیْ هُوَ خَیْرٌ بِالْاَیْ
 آن قوم مضروب و مغرور گشته هلاک شدند و حضرت علیهم السلام
 التَّكْنَةُ وَاَبَاؤُا بَغْضَبِیْنِ اِنَّکَ طَالِبَانِ دُنْیَا شَمَانِیْرُکَ
 و نیاست بخیر که طلب خداست تبدیل نموده طلب میر کنید
 نمی ترسید که از هر دو مانند عارف رومی قدس سره فرماید که
 کسدم کار و نه کسدم یا بدونه گاه و سن کلماته القدسیه
 فی الزمانه حضرت عزیزان قدس سره میفرموده اند که در
 زمان طلب از خواسته باجایی رسید بود که رومی چون عجز

و بحسب کس نیکی تا توان گشته بودیم چون نظر حضرت عیسی
 قدس سره بمن افتاد و فرمودند که مولانا خدا بدو ماروی شفا
 دارد و پت زکرمی که لایق مرده است شست و سنگ کلگون چهره
 زرد است چون منظور نظر گمبیا اثر آن حضرت شد همی نکلات
 و در طریقت رفع یافت و ترقیات چشم پت چون مقبول
 سلیمان آمدی هر چه گویم بیشتر زان آمدی و حضرت عیسی
 قدس سره در غایت نجافت بدن بوده اند پت مراد عشق تو بگر
 جا کشید بکنه بر استخوانه سیف برده اند که حضرت رسالت
 پناهی صلی الله علیه و آله فرموده اند که اگر حیوانات چون آدمی
 بیدار شوند که ایشانرا مردن و کشتن است هرگز هیچ حیوان فریه
 نشدی و شما از خوردن گوشت فریاد مخرج و مگر کشید میفرموده
 بس که ساینکه فریاد شده اند بحقیقت و لقد فرمنا لجهنم کفر
 مِنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ نَرْسِدُكُمْ لِيَوْمٍ إِذَا زُلْزِلَ جَانِ قَرَامِ
 بهشت وصال از کلمستان نقای حضرت ذوالجلال شنیده اند
 و دل ایشان از شوق و ذوق وور نهاده که اَنَّهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ

بهایعینم را ایشان را و لاف است که نمی فهمند با وجود آن
 و لاف و چشم باطن ایشان از مشاهده جمال غیبی گورگشته و لکم
 عَیْنُ لَا یُبْصِرُونَ بَیْهَاتِیَعِیْنِ مَایِثَانِ جِثْمَانِ غَمِیْیَنْدُکُونِ
 ایشان از آواز جان فرای ارجی الی ربک راضیه مَرْضِیَّه کنند
 که و لکم آذَانُ لَا تَسْمَعُونَ بَیْهَاتِیَعِیْنِ مَایِثَانِ کُوشْمَانِ است که نمی
 شنوند و ایشان چون حیوانات اند اَوَّلَکَ کَالَا نَعَامِ کُلِّ
 حَمَّ نَمْلٍ بلکه از حیوانات که راه ترند و در چاه غفلت فرو افتاده
 اَوَّلَکَ کَالْأَنْعَامِ لَنْ بَیَانِ جَالِیْثَانِ است و حضرت عزیزان
 قدس سره با وجود پیری و ناتوانی خدمت یار ریاضات شاقه
 می نموده اند و بنان جو و آتش جو بسیل تام سیکرده اند میفرموده که
 اگر خلا بق عالم در عرف و جبر تکلف با جبر منیکردن همیشه بقوت
 حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم اختیار نام جو میکردم و چون نام جو
 خلاف نفس قهور است که آنحضرت در کشید از اجادیت برودنی
 نفس کو اهی می دهند و حضرت عزیزان قدس سره از برای
 حتام خویش حق بن خاشاک سر کین راه را دور و جمع کرده بفرموده

من شعب یا ن رفع الاویسن بطریق بعینه از جمله شعبها
ایمان دور کردن نمود یا است از راه شعب نفس خود برداشته
می آورده اند و در روز تابستان تا یکبار و روز نفس خود باها
یاران دیوانه میزدند و می نمودند که تمام وقت بریا
حضرت باشند و بغفلت نباشند قطعه غافل مرو که مرکب

مردان مردان و در شکلی بادیه پیا بریده اند و نمیدهم
مباش که زندان در و نوش تا که یک خروش بمنزل رسیدند
و پشتر در کوه و صحرا و دراز خلایق می بوده اند و میفرموده اند
مقصود از عمارات این ویرانه است که از استخراج خلایق دور بشم
فی الضحیة افه و من کلمات القدریة فالطلب حضرت عزرا
قدس سر می فرموده اند که مرا ازین حدیث قدسی بسی مید
دار است که من تقرب الی شبرا تقربت الیه و اعا من
تقربت الیه و اعا تقربت الیه با عیسی هر که نزدیکی
جوید من یک و جب نزدیک شویم بوی یک که هر که نزدیکی جوید
بمن یک کنم با و نزدیک شویم یک فلاح میفرموده اند که فتن

بنده با ندازه خود خود را بدو آمدن می بی اندازد و فراوانست
 و لیکن یقین که که در قیام از برای فهم بندگان استماع مادر خود
 کنیم تو در خور خویش است که کوی نگار سن چو زحیران کنم کلام
 ثابت مایه انا تیک هر دله بیغیر تو اگر بسوی من چاده است
 من بسوی تو دووان روم و الفیخ حضرت ازین حدیث قدسی
 که هست چانه می فرماید که من نمی اندازم در دل بنده مؤمن مگر
 آنچه برای که ممکن الحصول است سید و ارکش میفرموده اند که ما بس
 همیشه هر و محبت می بچانه داریم سید و داریم که بسوی واکرم
 و از محرومان نشویم حق سبحانه می فرماید که بچشم و بچشم نه یعنی
 نسبت خدای تعالی مؤمنان که دوست سید دارند ویرا چنانچه
 که لطف تو هیچ بنده نوسیدند که مقبول تو جز مقبل جاویدند
 لطف بکدام ذره پوست می بکاف ذره به از هزار خورشید
 نشد میفرموده اند که سن از نشو می مولانا جلال الدین می
 قدس شریک است را ملاحظه نمودم جمیع معانی قرآن و حدیث را در آن
 یافتیم و آن است این است است نشو می در طلب حق و ایمان

بر دوست یکن طلب راه نیکو رهبر است چون بخون آیت
 و احادیث از ارم و نهی پر و ن میست و ورین میت هر دو
 بنسبج است و مراد از ارم حصول دولت مشاییده است مراد از نگر
 رفع حجابات آن و در طلب شعار باین دوست میفرموده اند که کی
 از او غوغا بخارا گفت که شیخ سلسله شما بهر حال از چهار خلوت
 زیاده نشسته اند و شما سیار می نشینند سن گفت خلوت
 نشستن از برای آنست که با حرم دل خود را از اغیار خلاصیم
 و منکر غیر را دور گردانیم تا دیده بصیرت خود را بنور تجلی جمال او
 منور گردانیم و این معنی چون در خلوت شود باید که در زیاده فی آن
 کوشیم و این معنی اگر حاصل نشده باشد باید که باز خلوت بنشینیم که
 ع باشد که ز صد ناله یکی کار کرایه نشنوی لکن خفته شکل بد
 ادب بسوی او می غیر و او را می طلب میفرموده اند که هر وقتی که
 ضعف برین عارض میشد آرزو می بردم که زود تر بفال نایم بگویم این
 آیت که یا ایها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک اخصیه ثم خشیه یعنی
 ای نفس مطمئنه رجوع کن بسوی پروردگار خود و در حالتیکه راضی

باشی زیر پروردگار خود و پروردگار از تو راضی باشد میت زاهد
 از هر که منت خواهی شند عاشران گفتند فی فی زودتر و این
 در زمان این ضعف حیات خود را وقت داد حضرت موسی علیه السلام
 کرده می نایم نقت که چون حضرت موسی را علیه السلام وقت
 نزع روح رسید ازال حضرت و رفیقان این دنیا می دون
 تا خیر واقع شد حجبی نه پرسید که باعث تاخیر چیست موسی
 علیه السلام عرض کرده که چون دولت وصال دین زنده کی میر
 شده است لاجرم این زنده کی بطلبم چنانچه حضرت موسی جامی
 قدس فرموده اند را با از زنده کی می بنده که دوست هوش بر زنده
 دلان پتو حرام است نفس مقصود خود از تو جوید همه سنجار
 از تو همین ترا جوید و بس و در مناف حضرت خود بزرگ خواه
 بها الدین نقش بند قدس که مسطور است که یکی از غره سلسله
 شریفه فخریه علیه پهلوان انا که از اصحاب حضرت سلطان اند
 علیه آرحمه در نوامی قریه قتل باطل که در ولایت میا کمال است
 چند روز محضر بوده اند و ایشان را مقدار چهار صد فرزند بوده و

حضرت شریف ایشان بصد پانزده رسید بوده و جمیع فرمای
 چند گاه در خدمت ایشان بوده اند بناگاه حضرت خواجہ بزرگوار
 قدس سرہ از آن نواح عبور کرده و فرزندان آن عزیز بکارت
 حضرت خواجہ قدس سرہ آمدہ عرض حال کرده اند و حضرت خواجہ
 قدس سرہ بعبادت ایشان آمدہ اند و معلوم حضرت خواجہ قدس سرہ
 شدہ کہ حضرت خواجہ سبجانیہ آن عزیز را محنت رسانختہ کہ آنخوا
 از دنیا ولایت نماید و آن عزیز در ثقال حکم حدیث الدنیا و آخرت
 الاخرہ تأخیری نموده عینہ دنیا زراعت گاہ آخرت است بہرست
 خواجہ قدس سرہ بایشان عرض کرده اند کہ شما عالم آخرت ازین عالم
 بہتر است ایشان فرمودہ اند قبول اختیار آخرت کردیم بدان شرط کہ
 شما خود ما را پیش بکنید و در قبر دفن نمائید و حضرت خواجہ قدس سرہ
 اقبال کردہ ایشان را وداع نموده اند چون بجائہ سولانا و اورک قدس سرہ
 کہ از اصحاب حضرت خواجہ قدس سرہ اند و در قریہ کوفین ساکن بوده اند
 تشریف نموده اند بعد از ما حاضر فرمودہ اند کہ زود بر خیزید کہ آن
 عزیز ز ثقال نمودند بعدہ بمبزل ایشان آمدہ بدست مبارک خود

غسل و من ایشان کرده بجانب بخارا رفته اند ازین نقل معلوم
 میگرد که آن عزیز مشفق قدوم حضرت خواص قدس فرموده اند که
 هست از آن خوشتر چه باشد در دوزخ عالم که ناکاهی رسد یاری باز
 میفرموده اند که هر که طالب حبس جان شده البته بمطعم میرسد بمضمون حد
 قدسی که سن طلبی وجدنی و سن جدنی عرفنی و سن عرفنی جنبی و
 سن جنبی عشقنی و سن عشقنی اما قلمته و سن قلمته اما دیته یعنی هر که
 مرا طلب یافت مرا و هر که یافت مرا شناخت مرا و دوست
 داشت مرا و هر که دوست داشت مرا عاشق شد مرا و هر که عاشق شد مرا
 من او را کشته ام و هر که را من کشته ام خود دیت و ایم عین
 را از تشنه ده جمال بزوال بهره مند و در نظری همیت غیر پانا
 میگردانیم و میفرموده اند که طلب خداوند سبحانه را بدان تشنه ده
 اند که کسی وزیر و ریای محیط نشانه قدم باهی طلب و بدان
 بروی خواهد که باهی را و باید و حال آنکه باهی را هرگز قدم نیست و فرو
 رفتن از محیط محرز رفتن در وادی عدم نیست و در بحر محیط غوطه
 خواهم خوردن یا غرق شدن یا کهری آوردن و تابین حال طلب

ماهی ماه و سال طالع نباید بودن و شب روز طلب اتمام باید نمود
که ناکاه باشد که آن ماهی از روی لطف مرحمت خود نزد طالب
نظم روبرو در لبه شین کان و لبه خراکای میانیم شبی آید یاقوت
سحر کاهی چنانچه در حدیث است سن طلب شایسته و جد
یعنی هر که طلب چیز بر او سعی نمود و در یافتن آن چیزی یا بخت یا
بست ای خدا یاد و صبر کن بهشت نشین در کج فقر باشد آن کان
ماه رو گوید که مهلت شوم میسر بوده اند که اگر صد هزار سال با
بجهد و ناکشایم از عهده یک نفس دولت طلب نایم زیرا که عاشق
را طلبت عظیم است که یا غریم لا یقضي وینه در حق دوست
و میسر بوده اند که اگر شیخ از مرید سه ماه راه دور باشد مرید چندان
طلب سفر نماید و بلازمست شیخ چند آن برود که آن راه شاه راه
که در وقت جد این محفل حضرت عزیزیان درویش شیخ
قدس سره در زمان طلب علیا که موطن شریف ایشان است تبره
که موطن شریف حضرت عزیزیان شیخ ضایع اود قدس سره است
و بهافت پنهان مقدار سه فرسخت هر روز یکاه مرفه اند

و با مر آن حضرت بچاه بعلیا باد می شده اند و آن راه را کوچه
 عاشقان نام نهاده بوده اند و سن کلماته القدسیه فرموده اند
 حضرت عزیزان قدس سره میفرموده اند که از موالی زمان نسبت
 با دور ولایت که میسر نه عرضی واقع شد و ما بنا بر رفع فتنه از کس
 بسم قدر فرستیم و بعد از مدتی بیک سال از آن موالی ملاقات
 افتاد و نزد ایشان باره حدیث خوانده بودم گفت که علم ما از علم شما
 بیشتر است چون در حدیث است که کثیر العلم بلا عمل قلیل و قلیل
 العلم مع العمل کثیر و من یضربون یک حدیث عمل کرده ام که دنیا عونه
 و ملعون ما فیها الا ذکر الله عینه دنیا ملعون است و ملعون است
 آنچه در دنیا است مگر ذکر الله تعالی و شما این همه حدیث خواندید و در
 دنیا نکرده و محبت می را از دل بیرون نداشتید و حال آنکه پیغمبر صلی
 الله علیه و آله فرموده اند که علما ما امنائنا اذا لم یصلوا الی الله دنیا
 و اذا مالوا الی الله فیهم سرف سرف یعنی دشمنان ما میسین
 مانند و شب که میل دنیا کنند و چون میل دنیا کنند ایشان در دنیا
 درو اند و در دنیا عارف و موقر قدس سره فرماید نه علم اگر بر دل نهد

شود علم اگر بر تن زنده ماری شود گفت این رو بچکلو اسفاره
 یار باشد علم کان بنود بر هو و ائیر سینن فرماید پت کر عمل
 با علم تو پوند میت حبه دستار و ائتمند میت شخند
 دیو هست بدوشش عمل نخو شیطان بود و مرد و جد و قیل
 قالت ره نداند هیچ سوی معرفت حاصل کنی بیارگو
 لیکن شاگردی باشما بجهت آن بود که چون شما هبایه باشد
 خواستیم که شاگرد شما شویم تا عظیم شما بر ما فرض لازم شود
 من تعلیم حرفا تا بدرقا عین هر که داند حرف را اندوید می همیشه
 بنده آنم باشد میفرموده اند که با یکی از علمای فخر گفتیم که علمای ملین
 فرموده اند که علمای فخر را بخلق میمانند کرده اند بس درین حلقه
 میم چه پندار علم حاصل آید باشد که دعوی علمی در عالم انداخته اند
 و بدان علم تنگ بسته اند و حال آنکه حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم
 فرموده اند که حق سبحانه و تعالی طایفه ای چنان عذاب کند که
 هیچ کس را نکند شیخ زانی و ملک کذاب جابر و عالم متکبر و ائیر
 فرماید تنه چیست دانش آنکه بیرون بری شما بدانی که بنده او آن

مردم از گفتن نه پند خبر زیان بدوشان در دل و بی در زبان
 میفرومود و اند که چون بصحبت ملازمت حضرت غزوان
 قدس سر رسیدیم و ملازم ایشان گشتم در خاطر خطور میکرد
 بعالم تفسیر و حدیث شغل نایم ولیکن سپهر علم رفتن بهر سیر
 شد روزی حضرت غزوان قدس سره فرمودند که مادر سر حدیث
 بتو گویم و اول این حدیث در فرمودند که قال رسول الله
 الله علیه وسلم الدنيا عفاة وكفاة فرمودند که مراد از
 عفاة آنست که از طعام آن مقدار باشد که محتاج بغیر نشود
 و از پوشیدن آن قدر که تر عورت و دفع سرما و گرما کند و چون
 این حدیث را دانستم داعیه خواندن از سن زایل شدیم
 آنچه نگذار و زاجر سومی دوست اصل و انشای این بود بگذار
 یعنی این حدیث دلالت بر کند نشستن از ماسومی دارد و میفرمودند که
 مراد از زمان تحصیل داعیه آن شد که منطق خوانم چون بدینجا رسید
 بمفهوم و حجت است بر این معنی خوش نیاید که باین عبارت نقل کنند
 ففصل روی مانع نماید از وقوع شرکت پس کثیر تر منطق را ترک کردم

مبت علم دین فقہ است تفسیر حدیث تفسیر که خوانند غیر ازین
 کرد و حبش و سیف برود و اند که مسئله کلامی است که
 حق سبحانه قادر بر متغیات نیست چنانکه خدای یکر خلق کند
 و این عبارت که سلب است است سلب است بلکه گویند است
 در آن نیست که خدای مثل خود خلق کند سیف برود و اند
 و زمان حضرت عیسیٰ از آن قدس که پیشوا و مقتدای سخن
 ایشان بود و این سیف برود حدیث معنی شد و بعد از آن حال
 ایشان بمضمون آیات و احادیث عمل می نمایند سیف برود و اند
 روزی حضرت عیسیٰ از آن قدس که جمیع از طلبه علم را فرمودند که
 قرآن خوانند چون نوبت بمن رسید فکر کردم غیر از فاتحه نیام
 فاتحه را خواندم چون نوبه بدانجا کشیده بود که از غیر در بدل
 صنوبری چیزی می آمد سلطان اطریقه خواجہ احمد یوسف قدس
 سیف برود که سوزند قوی او زبانی تاب سیف برود و اند
 بعد از تمامی خلوت صوفیہ و کتبی فریق فریق آمده از حضرت
 قدس که التماس فاتحه میکرد و اند در میان خلوت فقرای کریمه که

مؤمن حضرت ایشان است از حضرت عزیزان اندکی فاجحه
 التماس نمودند حضرت عزیزان بان فقیر شارت کرده فرمودند که
 فاجحه شما شما همراهِ است را بخیر می که بود و با دوه فروشی کارشن ره
 جو بحریم خلد خوش آثارش کرد و هر شش بار نیامی باری خود را برسان
 بسایه دیوارش و من کلماته القدسیه فراموش حضرت عیسا
 قدس سره میفرموده اند که شخصی پرسید از ما از سه راه که هست
 و طریقت حقیقت است راه دیگر ندانیم و این چون است که
 فرموده اند الطریق الی الله تعالی بعد و انفس الخلاق من در جواب
 گفتم که راه شریعت طریقت حقیقت تا زمانی است که هنوز عارف
 نشده است چون بدان مقام رسید از هر موجودی بدان مقام
 راجع است شریعت برکت خندان سبز در نظر همیشه و هر قدر
 و قریب معرفت کرد کار میفرموده اند که اگر بر طریقت
 از عبادت که درین آیت کریمه مذکور شده که «وَمَا خَلَقْتُ
 الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ» معرفت قصد کرده اند و در تعبیر
 معرفت شارت است بدانکه معرفت به عبادت حاصل نشود

است شبها کند رو که دیده بر هم نزنیم تا پامی برون ز هر دو عالم
 ننهیم و سن علامه القاسمی ز حسن الخلق حضرت عزیزیان ^{علیه السلام}
 در کمال حسن خلق بوده اند و همه احوال افعال خلائق را اصلاح
 عمل می کرده اند و هیچکس را بر معنی گفته اند چنانچه در حدیث آمده است
 که اصل المؤمن علی اصلاح و همه خلائق را تعظیم و توقیر فرموده اند
 سیف فرموده اند که یک روز شنیدم که صوفی با کسی جنگ کرده است
 گفتم که صوفی را جنگ مناسب چه صوفی را حسن خلق ضرورت است
 از صاحب خلق نزاع دور است نه صوفی با صوفی در جنگ شده
 عموماً از صلاح ایشان تنگ شده قاضی ایشان را بکنیز بر دوازده گرفت
 صوفی خوشتر نباشد جنگ ساز که شما هستید اهل جنگ کین این
 لباس از سر چند ازید همین و اگر شما این جا به راه اهل آیدید
 در خصوصت اگر چه اهل آیدید موقوفی ام نه مرد معصوم زین مرتفع
 شرم بسیارم فوی مرد را بر فرق بفرغ و ایشان مجبه بودند بر
 مرتفع داشتن و هیچ فرموده اند که صوفی باید که نفس خود را
 جنگ باشد که حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله فرموده اند که

رجمناس الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر سينه رجوع كردم از جهاد
 اصغر كه جهاد و كفار ظاهر است بجهاد اكبر كه جهاد با مبست قلب است
 نفس خود را در آن است حجاب چهره جان می شود و غبار
 تم خوش آتر مانده از این چهره پرده بر فکتم و سیف برده
 كه غم نیزی در حق ما چنین گفت كه يك علامت لایت ایشان
 آنست كه همیشه را بنزد ایشان راهی است و از هیچ كس ملول
 نشوند و ویرا از خود دور سازند و هر كه آید كویا هر چه خواهد
 بخواه نامی بوی حاجب این برین درگاه نیست و چون بعضی
 از اهل تقی و طمع پیش حضرت عزیزان قدس می آمده میوه
 اند ما چون شما چنانجا میم و بعد از آن بیاران سیف برده اند كه
 مقصود ما آنست كه كلبه از وجه عالم كنیم و بصیری كنیم ملكه مقتدا
 آن سائل از سوال باز ایستد و كبست مشغول شود كه فرستوان آتی
 فرستاده اند كه حضرت عزیزان قدس در زمانی كه مرار
 كند و او فرمودند كه ای مولانا خدایا دهر كه بر تو در رفتند برفته
 و هر كه در اید بر اید و هر كه بانو كج شود كج رود و دست بر خیزد كردم

درین دیرکافات بنام درویشان هر که در قها و بر قها و میفرمود
 اند که بواسطه نفس آنحضرت بود که هر که بمن اعتراض کرد
 من اشتباهی داشت و در طر کور و لنگ و شل و کرکین و غیر آن
 شدند عاقلان الله عن ذلک میفرموده اند که بعد از آن بین
 و عا کرم که خداوند از من ضرری و محنتی بحسب طرب و باطن بیکار
 نرسد و بنده غایت حسن خلقه قدس سره است غلام محبت آن
 عارفان با کرم که یک صواب نه بیند و صد خطا بخشند و من
 کلمات القدسیه فی الوجود و مولود بتایج من شهود عاقلان
 مطلق و جد نور است که شعله میزند و زبان می کشد از طهارت
 شکافته و فی الوجود که ناکاه پر تو می اندازد و صاحب خوب در اور
 قلق و اضطراب می اندازد و حضرت عزیزان قدس سره و در وقت
 معرفت گفتن کاه چنان بود که نعره و صیحه میکردند و این
 اویل حال بسیار از ایشان صادر میشده و در او اخر کرم واقع
 گشته میفرموده اند که صوفرا بن الوقت است یا ابوالوقت
 ابن الوقت منظر وقت در رسیدت در وجود صیحه و خیمه است

و الباقی الوقت همیشه صاحب وقت است و در هر وقت که بخواهد
 کردن مخیر است و لیکن تکلیف است که این طایفه را بشناسد
 و در میفرموده اند که صاحب وقت آنست که در وقت و جد
 چنان حاضر حال خود باشد که اگر از فی از وی در زمان سماع باشد
 از آن وقف یا شد بپوشد و این در عین نادانی است این
 منطلق الطیر سلیمانیت این میفرموده اند که دست پا
 انداختن از روی تکلف حرام است و در زمان مرید وجود
 کردن در تکلیف آن نه تکلیف است به تکلف چون در آید و
 کمین حال است تا از محیل خود کمین تا نکوبد از تکلف دست پا
 زانکه این فنق است در راه خدای و چون حضرت عزیر
 قدس سره در خلوت و صحبت کاهی که می برخاسته اند صوفیه و
 بر آنحضرت هجوم سیکرده اند و میدانرا تنگ سیکرده اند و بعضی از
 برای دعوت بر این مردم را از هجوم منع سیکرده اند و
 ایشان میفرموده اند که در سماع اهل جد تکلف جایز نیست
 بر اگر مردم را از هجوم منع کنیم و در کشاده که سبب حفظ نام و

از دست میرو و تکلف در میان می آید پس کنایه که هر س
حالت وقت خود باشد میفرموده اند که چون سن سماع بر خیزم زمین
و غرض کرسی را در سماع می بینم پست فضا صریح آنجیم از ساز می سن
قد بسیار صیحه را از من است نه هر که دور افتاد با لحت نشنند
می کنم آگاهش از بانگ بلند آنکه اندر صف نزدیکان نشست
راز میگویم مگوشتش است پست و حضرت عزیزان قدس سر
را در او آخر عمر و کس نیست که ابد او میگرداند از زمین برخیزند
اما چون وقت ذوق شوق آنحضرت مر شده همچون باد از جای
بر خواسته در سماع می شده اند نظم سماع آسان بود بر صورت
کرم چو آتش است جوشیدن چکار است و آنحضرت به آواز بلند
و تعنی بسیار بوده که در سماع می شده اند و میفرموده اند که بعضی
سماع در لغت شنیدن است و این صیحه زدن حرکت را بدان
گویند که گوش جان آواز ارحمی می شنود و میل روح در بگوشت
لفا بوعده و داخلی حقیقی در سر و دمی بدست چون بگوشت
حال آید صلواتی این نقص بشکنم و سومی تو پریدن توان

پس ابرم روح بعالم غلوی مایل میگردد و تن بعالم سفلی که مرکز است
 سعی نماید پس این منازعه و منازعت روح با تن عیشت
 قصه و چینی می شود و دست پروانه وارکش تن صوفی زهر چست تا جان
 فدای دوست کند حالت سماع نو چون شور بر آنحضرت در خلوت و
 صحبت غالب شمع سماع میگردد انداز خالقاه عالم پناه بجانه
 شریف فرست بخندست بدو در جمها افتد در سخن می شده اند تا
 از انجالیغ بحدت کین می گشته اند کلمنی یا صیر می هست
 و من کلماته القدسیه فرماید موقوف الحجاب عین شاهده
 مرتفع شدن حجاب است میفرموده اند که در زمان صحبت
 ا حیات حضرت عزیزان کلان قدرش چنین واقع است
 بود که میدیدم که درهای نمان خانه اسرار برین کنش و اند
 و جمال بچون برین نموده اند و حیرت برین و مبهم افزون میگشت
 پست حیرتم از حد گذشت حیرتم بسیار شد چون کم خیرت را
 هر دم فروتر ساخته و کوه غم و اندوه را به بشارت فلان
 بخلی رَبِّهِ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دُكَا باده پاره می ساختم و مرا به بشارت

خرسوسى صعيقا پشوى مىگردايندند و بر روى مى نهادم
 . كلیم روح من ان حال سىكفت كه دأ فوض امرى الى الله و چون
 بعضى از ناقصان در نزد ايشان از حوالاى كيفيات سخن مىگذاشتند
 حضرت ايشان از غايت حلم صبر نموده استماع مى نمود و اندوختن
 از حد نمىكند شسته در طهارت بعضى از سهر ارميشده اند و بطريق
 تمثيل كه تمثيل نموده اند كه اگر راجه هاى دنيا را جمع كنند در
 رخت جنت چون ذره و قطره باشد و همچنين لذات جنت
 در جنب مشاهدت حضرت فدوى چون ذره است و آن چون
 خورشيد ميم نموده اند كه چون من از معارف الهى سخن مىگويم
 و يكى در مقابل من نيز از آن سخن بر سپيل تقليد و شنيد مىگويد
 مرا بروى سخره مى آيد و آن حكايات وى چون افسانه مى آيد كه
 پست از ويره سى فوق بود تا بشنيد پشند كه بشنيد
 بود تا ويره و چون حضرت عزير ازان قدرى از مشايد سخن را
 فرموده اند جميع جوارح ايشان در خروشن و خوش مر شده
 فانظر الى آثار رحمة الله كيف يحيى الارض بعد موتها عارف

فرمانند که منوی جوهر نطق از دل نشان و سیست است بکلی نطق
از بی الفتی است سیف بوده اند که هر چند عهد میکنم که سخن نکویم
و ساکت باشم که سخن مرا اهل سودم فهم نکنند و بدان برسند و
انسان علی قدر عقولهم آماست بدو آن جمال را سوخته لبیل و امرا
در سخن می آرد و نظم و کلام و لبر و دیدی مانند ترشح لبیل کل دیده کی
ماند خشن و اگر سخن نکویم ترویک است که بسوزم بیت می بسوزم
که نمی گویم سخن این سخن چون آب آتش که سخن و سخنان پرسود
آنحضرت شا حال ایشان است بیت چون سخن رفتی حقیقت بر
زبان ز آتش قلبش خبر دادی بایشان و سیف بوده اند که صد
آمده که اهل بیت چون بنشینند شاه از اهل مشاهد نباشند و
بیت نیز ایشان را زیادت از یک مرتبه دولت مشاهده دست
و میسر کرد و آب قل کل یعلی علی شاه کلمه مشعر از آن است
بیت گفته در قیامت منند این کرده محبت میدانی این چنین می
و نشان که تراست خوف قیامت بود که تمامی در حدیث آمده که
اهل بیت چون اهل مشاهده نبوده باشند درین نشاء و رت

تیرایش از دولت وصال خرمی تب نباشد شورین حدیث شاری
 و فری بانست که چون این عالم مجاهده نموده و از جهل ابل شایه
 شده اند و قابل فیت گشته و دیده بصیرت را گم نموده و سن

کَانَ فِي يَدِهِ عَمَلٌ فَمَوْزِ الْأَخِرَةِ عَمَلٌ وَكَيْبَارِ شَاهِدِ بِنَا حَبِيبِ

و نه است ای دوستان بحر نایب که در بونگ شایه راه

باید و از دولت جمال محروم نمانید است زار نالی می دل از گوش

جدا افتاده هیچ سید کجا بودی کجا افتاده و ثابت کرمه و جا

فِي السَّحَابِ جَاهِدِ مَسْبُورِ الْأَنْتِ وَبِفِرْمُو دِهْ اند که حق سبحانه

از روی لطف عنایت بوجدانیت خود خبر نموده که لَا إِلَهَ إِلَّا

أَنَا فَاعْبُدُونِي وَبِشَارِ تَنْمُو دِهْ که سن کم ترش نقصانی فنی طلب

رَبَّاسُوا مِی وَبِشَاهِدِ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَاعْلَمُوا أَنَّهُ

شکر و کرامی کما بی خلاصی نموده با علام و آو نووا العلم قَائِمًا بِفِطْرَتِ

و روحیت و ثابت مستقیم و ثابت قدم گردانید و شمرده این فرشت

لَا يَاتِ الْقَوْمَ يُعْقِلُونَ وَرَكَدُشِ قَلَاكُ وَغَيْرِ عَالَمِ خَاكُ وَضِيَاكُ

و قم و نور انجم و زهره مار عمل مد که تیر عنایت نمود و سن باین

اشارت بزمی و عقلی متفان گشتم و از تمییز لیس الخ کالمعایه
 متنبه شده بودتی علم را تمییز که بودم و با وجود این علم و معرفت
 قانع گشتم و با شهید منن کان یزید القادر به سعی و اهتمام نموده
 و دولت شاهانه جمال چونرا آرزو بردم و دوست درویشان اهل
 دلی دوم پست پیر باید راه را تنها سر و ساز سر عمیا درین دریا فرو
 پیر باید تا درین دریا رومی شور نه فی ملایخ غرق شوی شوی و با بر
 پیر شد بفرموده فلیعمل عملاً صالحاً در صلاح دل و دفع
 فساد نفس کوشیدم و شربت زهر آلوده و جوع و عطش نوشیدم
 چنانچه میفرا نید ظلم ای خیالت در دلم شور آورد و دریا صفت
 هر زمان زور آورد و لاجرم نیز کف و لا یشیرت بعباده ربّه جدّاً
 عبادت و عبودیت غیر را از دل دور کردم و در شاهانه ذات
 از شرکت ماسوی خود را خلاص کردم و بمقتضای همّت بعبادت
 ذات احدیت و بر این شاهانه خروشیدم ع همت ترا بکند
 کبر بیا کند بیفرا نموده اند که مرا در شاهانه جمال چون حج
 تر و دو شبانه مانده است و هر زمان با و حاضر و در و ناظر اکبر

طریقت فرماید الله حاضر می آید تا نظری آید سعی چنانچه
میفرستد حق سجا و تعاضد و جوه یونسد ناظره الی بها ناظره
و اهل تقوی برانند که چشم بصیرت و رین نشاء رویت حاصلست
شیخ فرید الدین گدک فرماید نظم و کلمات او عده فردا
بودند عاقلانرا نقد هم اینجا بودند و میفرموده اند که این بید
نه انجنان دیدن است که من ترا نمی بینم بلکه آن دیدن دیدن
پنهانیت و هم میفرموده اند که من یار انرا چنین تعبیر
میکنم که در جمیع احوال عایت شریعت شریفه بکنید قبول
حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله عمل نماید که شریعت
اقوال و ملاحظه طریقت بترکبند که طریقه فعلی و سعی نماید
متصف بحقیقت شود که الحقیقه حالی صدق رسول الله می
فرموده اند که چپین مسموع من در صغیر پس شدم بودا که
در راه چنداکی می عرض آن ده می دهد و اگر ده می می عرض
آن صد می دهد و اگر صد می می عرض آن هزار می دهد و اگر
هزار می عرض آن دیدار می رسد و این معنی را ازین

و آیت که سن جاء بالجنة فله عشر اشغالها و آیت و یکرش
 الذین یفقیون یوالکم فی سبیل اللہ کمثل حبة منبئت سبع
 سنابل فی کل سنبله مائة حبة و الله یضاعف لمن یشاء
 و آیه عظیم استخراج نمود چون حضرت حق سبحانه و تعالی
 واسع وصف کرده اند نموده که و الله واسع و این طهار کمال
 لطف و عنایت خواهد بود و سنبل لطف احسان می نماید و ای بی
 عنایت نهایت می غیر غرضت حریم حرم دل نیست که آن جلوه چنانچه
 چنانچه نموده که سن در سهانها و زمینها و عرش و کرشمه و در
 دلش بسوی من کنجیم بر لطف عنایت می آید که انگشت که
 نفقه دهند و احوال خود را در راه رضا کنند و اندک مثل
 الذین یفقیون یوالکم یعنی سر نموندند در طلب او و در علم محدود
 و یا و احوال دانه محبت سر سر دارند و در فرعون و لهامی خود
 تا که از معرفت خوش طرشد بشارت کمثل حبة منبئت سبع
 سنابل که مراد هفت وادی معرفت است و در هر خوش
 صد و دانه پادشاه بشارت فی کل سنبله مائة حبة که مراد

در هر وادی صد مقام روح و منازل هست و از او و چندان
 تواند کرد انید و الله یضاعف لمن یشاق که آن تجلیات صفات
 بطول کاه دال ایشان عالم است از ایشان وسیع کردند و روح ایشان را
 علیم کردند بسیار لغه و الله علیم که مقصود مشاهده جمال بکمال و تعلیم
 فی زوالات است و هم در باب مشاهده این بیت را تکرار بسیار
 میکرده اند بیت عشق را با کافری خوشی بود کافری خود عین
 درویشی بود و میفرموده اند که ایان اهل شریعت نیست که
 خداوند سبحانه را نادیده می باید کردیدن و احکام وی را قبول نمودن
 و ایان اهل محبت مشاهده و معاینه دیدن جمال چو نیست باطن
 و این نوع دیدن پس اهل صورت کفر و عنایت و سبب ملائمت
 است خیال وی تو هر بار سا که قبله ساخت همه عبادت وی را
 گناه میخوانند و پشتر آنحضرت در بیان مشاهده سخن فر گفته اند
 و از احوال خود و سخنان عالی می گفته اند که غلبه سخن بلند شد کنون
 بلند میگویم که خاطر مبهوای بلند بالامیت است که بجای رسید
 ایدل سخن از ماه کوچه جای شیب شو این بیت را بسیار تکرار کرده

کریم سیکرده اند که است تا دیده خست عمر می بود و تو وزیدم
 فایغ ز تو چون بشم کنون که خست دیدم و چون حافظان مجلس
 ایشان قرآن میخوانده اند سیف برده اند که ای برادران
 بهتر خوانید و از خواندن ملول نشوید که مرا بعنایت خداوند
 دیده بصیرت باز شده و چشم از دیدن جولانه قرار شد
 و کوشش من بشارت بی سیم از خداوند غرور جل شست
 و بشارت بی بصیر نور ذات او پناست و چشم من از
 غیر وی شربت و از نور شعله کشت و خست تو حیدر ای
 اَنِّی اَنَا اللّٰهُ لَا اِلَهَ اِلَّا اَنَا اذْءا و صدای غیر حق از طور دل خود
 مسلوب محبوب گشته ام و جنبش و آرایش خود را بفرموده فا
 عبْدُ فِیْ اَرْحَمِ قُلُوْبٍ عَلَّادِ اَنْتَ مَسِیتَ و فرخنده از
 ذات من آوست و من در بیدم جنبش فکرم و طاعت عباد
 باطن خود را با قامت و استقامت و اَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِکْرِیْ
 خاصه خداوند سبحانه ساخته ام و بذر مشغول شده از غفلت
 هزار و بخت پدار گشته ام و چون شما یان پیش من زان ^{ببینند}

سن شهادت می نمودم از حق سبحانه می شنوم بپایان
 بشنوخنها آشکارا هم بدو ماند وجودت پاید از سیف مودت
 چون سن از صحبت خلایق بپیر آمده بودم وقتی از میان
 خلایق بیرون فرستم و با چند از یاران در کوچه می بودم روز
 در وقت نماز بوقت تن چوین گفتم که روی آوزدم قبله قبله
 جهت کعبه ازین گفتن شرم داشتم چون سن مشرق و مغرب تشخیص
 داد الله اشراق و المغرب خاصه خدامی داشتم و سبب طر فر روی
 میکردم سوجه فایما تولوا فثم وجه الله آن جانب از وجه
 الله خالی نمیدانستم و مشاهده ذات بچون میکردم و بوقت
 و الله واسع علیه همه موجودات منور بنور ابدی عطا میکردم
 زیرا که سن از فنا به بقا بغایت آفریده بودم و مشاهده ذات
 را نمیکردم و میفرموده اند که چون کعبه عجم است قبله
 خواص می دوست تمام است شعر شد روی دوست قبله که او امام
 شهرت را در نماز خویش با افتد کند و میفرموده اند اهل
 بیشتر چنانست که نه شعر بکنند و نه شاعری عینی وجود خود و سوره

حدیثی می رسد که وقتِ الحَدِث عبارت ازین معنی است
 مفرد بر دایره عقلی محرم که این دم با خیال دوست چنان
 خوش خلوتی دارم که سن بهم نیست، محرم میفرموده اند که چون
 سن از او اجتناب سخن بسیکویم و ملاحظه و سخنِ قُربِ لَیْمِ
 خَبَلِ اَوْرِدِ رک حانِ مرا می کشد و مطالعهِ جمالِ چون بنیکد از
 کلامِ سن مناسبت که بخداوند تعالی بطریق غیبت باشد و البته
 میخوانیم که خداوند تعالی را مخاطب سازم و اگر ناگاه خدا را بطریق
 غیبت یاد کنم چنانچه مقتضای عرف است از آن نرسد هر کس دم
 سیفیه بوده اند که چنانچه سن بشما سیکویم بخداوند سبحانه
 در حال تیر و سخنم نیست و در همان داریم گویا همچو غنیمت و آن
 نهان بالبهای دینی و سن کلماته القدسیه فرافنا ^{مجموعه} افنا
 ما دون الحق فی الحق سیفیه بوده اند که چون حضرت عزیزان ^{مدرک}
 از دار قیاد اربابِ رجال بنمودند مرا این تمنی شد که کاش از حال
 عدم بعالم وجود قدم نهادی عزیزانم عدم نهادم هر کس قدم بر
 و این تمنی در پیش سن عدم رضا بقضای نمود و این شکل عفت

نمی شود تا آن زمان که در بعضی از کتب این حدیث در نظر افتاد که حضرت
 رسالت پناهی صلی الله علیه و آله فرموده اند که کسیت رب محبت علم
 یخلق محمد بعد از آن رفع آن اشکال شد بعضی گفته اند که این
 متنی از آن جهت که چون محبت در حال عدم میجویند و این عالم
 وجود میجویش کرد ایند شنوی چند روزی که پیش از روز شب
 فارغ از آنده آزاد از طلب استعد بودیم با شاه وجود حکم
 غیرت بکلی محو بود و بیفیه مروده اند که من این است را چون
 اقرب الیه منکم و لکن لا تبصرون است چنین معنی میگویم که
 ما با وجود علم و حکمت قدرت نرو که بر بوی از شمایان وین
 شمایان نمی پسندیم از جهت خودی و هستی که نظر شمایان بدان
 و این خودی مانع است چنانچه بعضی از کبر افرو مروده که وجود که شب
 لا یفکس فی جنب است اسیر لذت تن مانده ذکر نه ترا چهره
 که در ملک جان مهتیا نیست و بیفیه مروده اند که من بسیار از ایا
 را اجازه ذکر و اجازه کمال کرده ام نه آنکه کار این تمام شد
 باشد ولیکن پسند واری آنست که چون از من بظاہر دور افتد

و بمقتضای آن اجازه سعی نمایند از خودی و ابرسند و بجزایر
 سلطان بطریقہ خواجہ احمد الیومی قدس فرموده اند که اجازت لایق
 طایع بنار و هم میفرموده اند که وقتی باتفاق یاران کریمه
 بلازمت حضرت عزیزان قدس رسیدیم و درین ملازمت
 مفسدان بود که آنحضرت بمنزل آن تشریف آورده خلوت نشینند
 و این یاران الحاح مینمودند که بایست که عرض این مقصد کنیم لیکن
 توقف می نمودم عرض تکلف خودی و مرا و نفس و مرید را پر و
 ازان لازم است و خود را در دست هر چون موقوفه پذیرفتن
 و حسب الامرید فی الیشیخ کالمیت فرید الفتاوی این رفع خودی
 باعث آن شد که همان زمان حضرت عزیزان قدس سره
 فرمودند که چهار پاییز ازین کنید سوار شده متوجه کریمه
 بمنزل تشریف آورده خلوت نشینند بپیران انداخته داخل
 بود و چون که بر سر ارحق حاضر بودند تو ندانی خاطر و اسرار حق
 و امنی او گیر تا دانی سبق نه میفرموده اند که در اوایل حال حق
 سجان در خاطر من انداخته بود که من چنان بنم که سچا شناسد

و مراد اعتبار و نشانی نباشد که نشان نشانه تیر ملکات
 فی اشهره آفته ولیکن یکی از صوفیه واقعه دیده که سن مرده ام
 و بر قبر بن علم بسیار نموده اند چون این واقعه را بحضرت
 عزیزان قدس سره عرض نمودند که مولانا خدا میداد و اوست
 فنا چهل مدته است و آن علمها نشانه مشهرت اوست ^{مسموعه}
 اند که مراد عسیه آن شد که کوچهای بخارا را از نجاسات پاک کند
 این باعث شسته و فناست چون این خاطر را بحضرت عزیزان قدس
 سره عرض کردم فرمودند که از روی مرحمت و شفقت خود در خواج
 در کوچهای بخارا ترا که امی فرمایم و مسفره نموده اند که کاش
 این طلب خواست از من نمیشد که عدم طلب با اختیار مختار است
 بیت بنده خود با اختیار چکار چشم و رخسار پیر بدارد ^{کلمات}
 القدسیه فی التوحید تریه الله تعالی عن المحدث حضرت
 عزیزان قدس سره مسفره نموده اند که روزی حضرت عزیزان شیخ
 جمال الدین قدس سره در معارف الکمر سخن میفرمودند و نفراسوی ^{ظن}
 فنا جمیع کمونات و نبات و حدیث میسبحانه کرده تمثیل

و آنچه از برای ارضای این مذکورات می نمودند تا که جذب از جذبات
 وجود و لمعه از لمعات سبج در دل من شرک و دشمنان
 جوارح را از دست من برود و تکلف زبان و گرفتار آمدن در
 هوای جذب و جدت لرزیدن چنانچه میفشانند شومی ای خلیات
 شور آرد و در دل غوغای عشق و مبدم دیوانه گردانم و در عشق
 یک جذب زرق آرد و در دل برباربت مجنون چه کند کیش شال از جاب
 لیلی است و به خیار چپین کفتم غیر از وجود این کس دیگر هیچ
 موجود نیست و حضرت عزیزان قدس سره محرابها را از این معنی
 منع فرمودند و بیایان تیر تیر نمودند تا خود را در خانه دل برکنان
 اسرار آرد و بختم و زبانه از انظار آن بریدم و بمن تیر تیر
 ازین و آدمی خطر بعنایت الهی گذشتم و من کلماته القدسیه
 خرافقا حضرت عزیزان قدس سره و معنی این حدیث قال
 رسول الله صلی الله علیه و آله لم یکن شیء اهل علی الا بنی اثم علی
 الا و بنی اثم الا مثل فاعل میفرموده اند که بنی اثم نه تنها بلکه
 ظاهری است چون در و امثال آن بلکه محکم ترین بنی اثم

آنست که ایشان فانی از غیر و باقی بحق اند سبحانه و ایشان
 زنده کان و با خلاق چون مرده کاند و ایشان را باید که بمرده
 صحبت دارند و این بدترین ملامت است بیت چال آن که
 باری جمیع بخش مجبوت که از حجر ماری ترش و حضرت عیسی
 قدس سره در قریه غزیره که سه فرسخ از سمرقند دور است مدفونند
 و تیرک و فوت آنحضرت در هند و سی نی بودست بعضی تاریخ
 ایشان گفته اند فراتر نیه قایل این تاریخ حضرت مولانا سید
 علیه الرحمة و الرضوان ایشان نیز از ایران خواص از مخلصان
 با خصاص آنحضرت اند علیه الرحمة و الرضوان در زمان خود
 عارف معارف علی ظاهر و باطن بوده اند و سید انکه بود او
 بعالم مظهر لطف خداوند و داغ عاشقان را بود وصل و دو آچ
 منور بود او ظاهر و باطن همچو شمع مجلس عشاق را بود می رسوز او
 ضیاء از جمال جن جهان نور تجلی یافت او ظاهرش بسیار بود و باطنش
 مست لقا که نمودی پیش و عالم مثال نرزه از عنایتش خدا آمد
 کان نخواست یافت جان طالبان از وی حیات جاودان نیست اهل

محبت بود آن پری همدی رفت اوزین عالم و کر تو بمعنی عاشقی
 سن بگویم نکته تاریخ زینت عاشقان و بعضی از درویشان و تاریخ
 ایشان چنین گفته و این فی تاریخ مولا ناطا هر که کمی زیاران
 علیه مرید و مخلص مجاز و مخلص حضرت عزیزان قدس بوده اند
 تاریخ دوم از ملازمان ایشان واقع است منزل مرقد ایشان
 در ولایت کریمیه که موطن اهل حضرت عزیزانست قدس که جاب
 قبله هزار فاضل الا نوار حضرت عزیزان قاسم شیخ علیه الرحمه و اولاد
 توجه کردند و روح مرشدین بسوی عرش ماه مجوم اگر پسند تاریخ
 و فاشن بگوای دل برفته قطب عالم چون تاریخ شدیم از ایشان
 اوصاف جمیع خصال حضرت عزیزان قدس شروع کنیم در بیان
 خلفای آنحضرت که معتمد ایشان و پیشوایان اهل بغیر اند حضرت
 عزیزان درویش شیخ قدس است ایشان بحضرت مکرر
 ابی بکر الصدیق است رضی الله عنه چنانچه تفصیل آن در بیان
 آباد و جاد ایشان مذکور خواهد شد و از جمله خلفای حضرت
 قطب الکبر عزیزان شیخ خداید قدس اند در توفیق و تجرید

نظیر زمان چون حضرت عسکریان بوده اند بهال خانه خود تالاج
 سمیکرده اند و بتوکل نام درین وادی قدم نهاده اند و رفع علا
 نموده اند و حضرت استاد می و مخدومی مولانا عصمت الله رحمه الله
 سیفیه بودند که چون ایشان در میان درویشان پیکلف
 ندیده ایم و در غایت همت و کرم بوده اند و هم حضرت مخدومی
 قدس سره سیفیه بودند که شبی در سمرقند در خلوت ایشان بودیم
 ما احرار حلقه خلوت بغایت تاثیر کرد و بالفور ایشان درو
 فرمودند که ما را بهرون خانقاه و در حجره مهتاب کند و این مخلص از غم
 خود استماع دارد که حضرت خواجه بابای تاشکندی قدس سره
 از مقتدایان و مشوایان سلسله شریفه خواجگان قدس سره است
 بوالدین مخلص سیفیه بوده اند که در زمان طلبه معض علیا باو
 بچهار فرسخ سمرقند است بحسب الشریف شما حضرت درویش
 شیخ رسیدیم و چون شب آمد در باغ ایشان قریب محض
 آن باغ بودیم و در آن زمان شور عشق مدماز و مرید و در آن
 می ساخت که پیش درویش که میر رسیدیم سبجان می میکردیم

در آن شب بخاطر آمد که بخدمت ایشان کشتن کیریم و برین
 خاطر مراقبت و توجه ایشان شدیم پس از آن مراقبتی شد
 در آن غیبت دیدیم که حضرت شیخ از خانه خود بیرون آمدند
 چون با رسیدند فرمودند که خواجه بشما کشتن کیریم و بخدمت
 ما را گفتند بجانب آن حوض اشارت نمودند چون از آن
 باز آمدیم خود را در آن حوض دیدیم که حوض سیخوریم و چون از آن
 حوض بیرون آمده تر شده جامه‌های فشرودیم حضرت ایشان پیدا
 شده فرمودند که ای خواجه هر دو رویشان از خود به دامن خود را
 خاک کردن و خاک شو خاک آبرو بیکل به از آمدن از خودی خود
 رسته همه را از خود به دستیم و نیست کشتن کیریم تا که روی از
 خودی خود خلاص بشی شوی و راه حق تو مرد خاص و خدمت خواجه
 غنی که از درویش و فرزندان حضرت خواجه بابا خواجه قدس سره
 بودند باین مخلص خطاب کرده میفرمودند که والد ما حضرت
 خواجه بابا قدس سره از جانب ما شکند علی بسم قدرت شریف را آورد
 و حضرت جد بزرگوار شما درویش شیخ از علیا باد بصوب ما شکند

تَجَه نموده اند و این بر دو عین نیز در چوَل فَرْق با یکدیگر ملاقات
 کرده اند حضرت جدّ شما این بیت را خواندند که بیت یارِ پُل
 چوَل را در ابولسام چوَل یا مَیامِ سیرِ کُستان و ابولسام چوَل
 و من و هم عم این مخلص میفرمودند که از خادمان حضرت
 والد ما به پیش ایشان آمده عرض کرده که بعضی از سپاهیان
 دُزد و برده است حضرت ایشان فرموده اند به بابا خوشی که از جمله
 مرغان و قدما اصحاب ایشان بوده گویند که سپاهیان را باید
 چون بابا خوشی این خبر رسیدند متعجب شده گفته که سپاهیان
 دُزدان در کنار دریا، کوکبِ پشته پاهای آنرا بسته و من
 آنرا محکم کرده اند چون خادمان بان موضع رسیدند سپاهیان را چنانچه
 بابا خوشی فرموده اند همچنان یافته به تروایان آورده اند
 و حضرت ایشان قدس سره مثال این کار را بابا خوشی را که میکرده
 و این مخلص تماع دارد که در سفینه شکنند چون حضرت ایشان
 قدس سره بچوَل فَرْق رسیدند باران گرفته و یاران محبت شدند
 فرموده اند که بابا خوشی را گویند که یاران از باران خلاصی یابند چون

بابا خشی سماع این پیغام نموده بابر بامشوج شده گفته که دو
 شوید بالفور بابر با و ور شده باران استاده بعد از آن بابا خشی
 فرموده که خود می کند بنام ما می نهند که مرید آن بود که بر سر
 از و قوت تدبیر با محمد همه فعال خود را از و پند به افعال خود
 بگوید ای عزیز من درویشی بصحت شیخ الاسلام قدوة الانام
 شیخ شهاب الدین شهروردی قدس سره رسید شریعت گفته
 خادم شیخ بومی چیزی بامر حضرت شیخ عطا نموده و آن درویش
 آن چیز را گرفت بصوب عراق که موطن پیروی بوده تعظیم کرده
 یا شیخ قطب الدین تو اگر نمی بودی بکر سنی که ملاک می شدم خادم
 حال تعجب نموده و حضرت شیخ قدس سره فرموده اند که این درویش
 تعلیم نمایان می کند که جمیع فیوضات را مرید باید که از شیخ خود
 و هم عم این مخلص میفرمودند که روزی درویش حضرت ایشان
 در چل قزق نشسته اند حضرت ایشان فرموده اند که بابا خوشتر
 توجه نماید که آب پیدا کرد چون بپاشد دعا کرده باران شده سیهات
 همگی سیرا گشته اند بیت اولیا را هست قدرت از آله آب

جاری کنند ز امر آن و حضرت ایشان در کمال تکین و وقار بوده
 درویشی نداشتن صد ساله می گفت که در ملازمت حضرت سید
 و سید الاصفیا، امیر خلیل میباشند فدی که بودیم که حضرت ایشان نیز
 آوردند چون بجهت امیر ملاقات کردند تقصیر گویان بخدمت امیر
 یافتند امیر گفتند سلام است چرا تقصیر می حضرت ایشان بارتقصیر
 حضرت امیر را وقت خوش شده فرمودند که والله که در
 جامه است که بقدر شما و خسته اند و کم می می شد هر آینه در مناظر
 و مباحثه می گوشتید لکن ای عزیز من درویشان بدان تقصیر
 و سلام بگویند که چون عقاید ایشان است که پیرمیه و زکرا
 سلام در آن حین بناید گفت عرسه سلام امیر فی الحکم جبل و فرزان
 فی وقت اشتغال و عند الذکر و القاضی بکذا و الذکر کالدش
 و حضرت مخدومی مولانا عصمته الله رحمه الله میفرمودند که این
 وجه بجهت عزیزان فاکم شیخ قدس سر در مجمع علماء عرض کردم
 و این مخلص والد خود اسماعیل دارد که فرموده اند که حضرت ایشان
 فدی که در زمان شغال خود بجهت والدیه ما گفتند که جمیع فرزندان را

پیرویم که شام تربیت ایشان بکنید و حضرت والدۀ عرض کرد که
 بعضی از فرزندان از و والدۀ دیگر اند و الهامی ایشان نگذارند
 فرزندان ایشان را تربیت کنیم حضرت ایشان تقرر فرموده
 اند که سهل درویش باشد که بعد از وی زن جوان دوران حسن
 نفس که دند که درویشی بفقال کرد و او اند وی زن جوانی ماند و برگ
 آن زن پادشاهان در شجاع شدند بعد از آن حضرت والد
 عرض کرد که زوجه طاهر محمد شیخ که این طاهر محمد شیخ فرزند حضرت
 ایشانند که ذکر ایشان خواهد آمد بسیار بد است حضرت ایشان
 قدس فرموده اند که علاج ویرانیم کنیم بعد از آن بی بی میانه بود
 خورد و زوجه طاهر محمد شیخ را طلبید آب و حسن بجانب ایشان انداخته
 فرموده اند که بر خیزید و بعد از شغال حضرت ایشان ضعیفای
 مذکور است در مدت بستگی روز مکی بجوار رحمت حق پیوسته اند
 و حضرت والدۀ جمیع فرزندان حضرت ایشان را بفرموده حضرت
 تربیت نموده اند و حضرت ایشان قدس در زمان این کلام
 در کنار والدین مخلص بوده اند بعد از آن صوفیان را طلب نموده

بغ خود بکار مشغول شده جان بجان تسلیم نموده اند.

چست ازین خوبتر و مهربانتر کار دوست رسیدن دوست

نیز دیکر این مخلص نیز استماع دارد که حضرت ایشان پیامی

مسجد بکلم آیه کریمه انا نعمرکنا جدا فتدین من باقیه و لیوم الله

و اقامه صلوة و ایتا الذکوة و لم یحشی الا الله فغسی لک

ان یکون من الممتدین و بمضمون حدیث من نبی مسجد استیجی

الله میثاق الجنة میل و سر تمام داشته اند در زمان که مسجد

جامع تاشکند که مسجد عظم بود بنا می کرده اند در زمان کندن

زمین آن مسجد میان کرد و خاک نشسته بوده اند و حضرت آخون

کلان مولانا محمد تاشکندی که اعلم العلماء وقت بوده اند بکار

حضرت ایشان رسید بخاطر مولانا آمده که چه شود که حضرت ایشان

در کنایه بنشینند که کرد ایشان نرسد چون این خطور بخاطر

ایشان راه یافته حضرت ایشان قدس من بوده اند آخون

در قبر گردنی شود و بعد از آن حضرت ایشان در محله دروازه

از محلات تاشکند است بدرخت انداختن مشغول بوده اند که

حضرت آخون مذکور بلازمست ایشان آمده اند و حضرت ایشان
 و آخون در کنار هشتاد و نه و خشت که صوفیه می انداختند
 بجانب ایشان نایل نبوده و نزدیک بود که بجانب دیگر افتد و در آن
 حین حضرت ایشان بخدومت آخون گفتند که آخون خبریست
 که در خشت بجانب شما افت آخون عرض کرده اند که در خشت
 بجانب دیگر نایل است و درین گفتن حضرت ایشان بزخواسه
 شده اند و آن در خشت بر سر آخون روان شده و آخون را
 در خشت گیران شده و روان گشته اند و آن در خشت و آن
 زده که برو می افتاده اند و آخون بعد از دیدن این دو کار است
 در قدم حضرت ایشان افتاده مرید و از جمله مجتبان و مخلصان حضرت
 ایشان گشته اند و بیست و یاری که بیدار می از دست شوی
 آن به که بر زیر پایی او بیست شوی نظم اگر خواهی که کووی از
 مجتبان و بزودی گیر می را تو و امان و این مخلص شماع دار
 خدمت شیخ ذوالنون که از جمله خلفای حضرت ایشان قدس سره
 و بی مرض بود و سالها در خدمت آنحضرت بوده و هر روز در

هزار گرت کلمه طیبه لا اله الا الله را و ر و خود ساخت بوده
 و سالها در ولایت تاسکند بامر حضرت ارشاد خلایق مسکون
 و ریاضات شاقه میکرد و در جوار منار فایض الانوار حضرت
 شیخ زین الدین قدس سره که جدا علای حضرت ایشانند و ذکر
 ایشان انشا الله خواهد آمد مونس میفرموده اند که اورس که
 از مخلصان حضرت ایشان قدس سره را فرزند می شنید و از فرزند
 نامشده ایوس و روزی حال خود را بجهت ایشان عرض کرده
 بسیار مالیده و بجهت مرحمت شفقت نموده فرموده اند که
 امیدوار باشم از ما طلب ادب او کن آن مخلص بزود می فرزند
 تمام بجهت ایشان مشبیه بوده نظم یک نظر سومی بنی مخواره
 کن چاره کار من بچاره کن کار از دستم برفت از پای تمام
 که کنی لطفی شوم بر پای هم زنده گشته مرده از لطف نبی چشم
 بر لطف نهاده هر کسی و حضرت ایشان قدس سره در غایت بخل
 و صبر و حسن خلق بوده اند و درین باب حکایات از ایشان
 مشهورست از آنجمله آنست که روزی از برای زیارت منار

بابرکات حضرت عسکریان قطب الکبر الشیخ خدایاد و قدس سره
 تنها که سواب چنانچه طریق ایشان بوده میرفت اند که در راه
 پیش آمده و حضرت ایشان قدس سره را بی تحاشی تمجین بسیار زود
 بعده آنحضرت فرجی خود را بوسی داده اند که دست تو درو کردن
 مست بازگشت کرده که مرا شهنشاهی بعد از ان از ایشان
 گذرا شده بصوفیان مجتبان ایشان که از پس من آمده اند
 وضو فیه از وی سوال کرده اند که فلان عزیز را دیدی می گفت که
 عزیز من ندیدم ولیکن مرگش پیش آمد که ویرا دوست فخرین ام
 صوفیه فرماید بر آورده اند که ای خیره سر حضرت ایشان را زوده و
 آن مست بسیار گشته کردن خود را بر بسته پیش ایشان آمده
 انابت کرده و حضرت ایشان فرماید بر آورده اند که خداوند مرا
 دوست تمجین بمنزنی تا پیکار آشنای در که می سازی
 و از اجله آنست که براق خان که مرید مخلص ایشان بوده چهره محمد خان را
 در بخاراسه مستحقین ساخته و همی اصل بخارامحتشبه اند و حضرت
 ایشان ترجمه نموده بخارامرسته به براق خان مضایح شایسته نموده

از ستم‌ها تا آن بخارا و نعل سوره بخارا داخل شده اند که هر چند
 نصیحت نمایند که این نیت نه تشکیل یابد و چون بمنزل پیر محمد خا
 ترمینا آوردند از جمیع اکابر و علما و شیخ در آن منزل صحبت حضرت
 ایشان جمع شده اند و حضرت ایشان در آن مجمع عظیم نصایح
 کافی می فرموده اند که در آن صحن بیرونه دار که از فریدان مخلصان
 حضرت عالم خیران شیخ خدایه اقدس بوده لیکن در او اخراج
 نفر از حضرت و در آنجا ده بوده پیدا گشته در آن مجمع کرامی
 تمام و اینست حضرت ایشان کرده و الا یعنی بسیار گفته و حضرت
 ایشان هیچ ناکفته تحمل نموده اند و از آن مجمع عظامی از جمله اولیا
 کرامی حضرت قدوة العظماء زبدة العرفاء و خواجہ جویماری قدس سره
 بجهت ایشان مصاحبت قدیمی داشته اند و حضرت خواجہ
 جان خواجہ قدس سره که از جمله فرزندان حضرت قطب العارفین خواجہ
 محمد پارسا اند قدس سره حضرت ایشان را بمنزل خود برده اند و اول
 عطا فتاوی از برای جبرای خد قدس و تعزیر بیرونه دار گشته
 پیش حضرت ایشان در نازل حضرت در زمانی که پیر محمد خان درین

حاضر بوده آورده اند و حضرت ایشان قدس سره فرموده اند که
 ما آمده ایم که پادشاهان داشته باشیم نه آنکه در ایشان با یکدیگر جنگ
 و نزاع کنند هرگز در هر چه گفتند بجز فریم و این بیات را در آن
 مجلس عالی خوانده اند و بیت هر که مارا خوار و روشاد و بر خوردار بود
 هر که مارا رنجدار و در آتش بسیار باد و نه کسی در راه ما خوار نکند و نه
 هر گلی از باغ عمرش بشکند بخار باد و جمیع اکابر خوش وقت شده
 تجسین ایشان نموده اند و پیر محمد خان در آن مجلس بخار را
 بایشان نیاز کرده و آن منت نه من قدم ایشان رفیع شده و
 حضرت ایشان در سخنان تعالای نیک سیر کرده اند و حضرت
 خواجه عبدالشاه قدس سره از فرزندان حضرت خواجه میرزا قدس سره
 و از مشوایان سلسله خواجه کلام بوده اند بخدمت طایفه کفنه که
 از حضرت والد شما پرسیدیم که شما زراعت می کنید گفتند ما می
 در حدیث هست که هر کس از مینا باشد و در آن زراعت نکند وی
 ملعون است ایشان فرموده اند که مراد از زمین زمین دانا باشد
 هر که در وی دانه محبت نکند و وی ملعون است بحسب این معنی

میگوید اندر روزی حضرت مولانا ولی عسکریان قدس سره فرمود
 اندر این بیت که بیت عاشقانی که صرف معشوق اند نه به زعمان
 به زعمان و قول اند نه محمول بر استغناء انکاری است و حضرت ایشان
 فرموده اند که مراد بعاشقان که صرف معشوق اند هم فاروق و
 عثمان است بنزد او و حال است حال اولی و ولایت است و حال
 ثانی که شارت بخلاف است اول بهتر از ثانی است حضرت عیسی
 مولانا ولی تحسین نموده فرموده اند که ما هنوز خبر را نمانده ایم
 و این توجیه حضرت ایشان شبیه است که فرموده اند که الولاية
 خیر من النبوة ای ولایت الهی خیر من نبوت محمدی است و ازین
 طریق اولیا، القاصد و محسن و بلاست چنانچه حق سبحانه و تعالی
 الرحمن الذین یشئون علی الارض هوناً و اذا خاطبهم ذالجا
 قالوا اسلاماً عارف روم قدس سره فرماید مشنوی خدا گویند زرقانی
 ساکن بگویم و عو صد چندان می رود اگر از خشم دشنامی
 و بندگان روان شوند خوش دل خندان می شوند و خدمت مولانا
 حب الواصل که از علماء وقت بود می گفت که چون در آن سفر حضرت

ایشان پیش حضرت امیر خلیل قدس سره در وقت رفتن به بخارا رسید
 اند حضرت امیر ایشانرا منع کرده این بیت را خوانده اند که بیت بدو
 جلواکم ثلثین ای جان بن همچون کس نه بر روی آتش صیخ زن پروا
 و شای هیچ کس فرموده اند که گذارید که هر چه می شود می شده
 باشد حضرت ایشان قبایل شمراند بعد از آن امیر بر سر بوده اند
 با بقضای همت خود بیکویم و همت شما انکه جمیع مسلمانان
 خلاصی یافتند به بنده که آلمر اشغال اندیغ مادر خود و کینم تو دور
 خویش بعد از آن حضرت ایشان مشوّه بخارا شده رفع آن
 فتنه عظیم کرده و خدمت خواجّه محمد طاهر که از جمله کابر و علما بخارا بودند
 باین مجلس خطاب کرده فرمودند که حضرت جد شما در آن سزاوار اول هزارین
 الا نوار حضرت شیخ اعلم قدس سره تشریف آورده و جمیع اکابر و شیخ
 و مولی و مالی بلا زمت ایشان رفتن در آن مجلس عظیم کی از اکابر
 و جمله تحصیل علم کرده بود و حضرت ایشان عرض نمود که سوالی عظام
 و بخارا فوت کرده اند و کسر از علما نمانده و ازین سخن علما و فضلا نکند
 شدند و حضرت ایشان بآن اکابر بکابر خطاب کرده بیک سخن نموده

خوش وقت ساختند فرمودند که اگر بر طرفت فرموده اند
 که به زنده به ارشیر مرده الحمد لله وجود شریف خدشاهست و
 ازین کلام همگی خوش وقت گشتند و میفرمودند که ایشان در
 غایت حسن خلق بودند قطعه سه نشان بود ولی را از نخست
 آن معنی ده جور وی او پنی و الف با و کرا آید و ویم آید در مجلس
 سخن کند معنی نموده از هفت خود بحدیث مر باید بهیم آن بود
 بمعنی ولی خضر عالم که زریج عضو او را حرکات بدنایش
 و این مجلس استماع دارد که حضرت قطب الکبریا شیخ خداید او را
 قدس سره را بحضرت ایشان در زمان طلب ایشان اتفاقات بوده که
 ایشان را فرزند می گفته اند منقولست که چون حضرت غفرل
 قدس سره از جانب بخارا بسم رفت متوجه گشته اند و چون باطل
 داخل شده اند هوا بغایت حرارت داشته و بستان پیش
 از صوفیه زکویه آنحضرت پیاده در رکاب آنحضرت بوده اند و
 از آن جمله حضرت ایشان و مولانا خوش محمد عزیزان که ذکرات ایشان
 خواب آمد حضرت فخر شیخ قدس سره بجهت که مر هوا عرض کرده اند که

حضرت عزیزان این پادشاه را گذاشته ایغار کرده بکریمیه سید
ساعتی فرغت سازند و درینست و حضرت عزیزان ایشان را
گذاشته متوجه کریمیه شده اند بعد از آن خدمت مولانا
خوش محمد جمیع یاران پادشاه را جمع کرده سعی نموده در محلی شسته
توجه نموده اند که گردن قبر شیخ بشکند که محبوب از میان
دور ساخت مار هجور کردند و حضرت ایشان از آن
جمع تحلف کرده گفتند که این طریق بی ادبی است بعد از
ساعتی پای اسپ حضرت عزیزان قدس کشیده شده بروی که
از رفتن باز ایستاده و حضرت عزیزان قدس فرموده اند
این کار صوفیه پادشاه است چون گردن قبر بشکند نتوان
پای اسپ کشیدن توقف نموده اند تا آنکه صوفیه پادشاه حاضر
شده اند پای اسپ آنحضرت ارکشیدند و پادشاه و آنحضرت
فرموده اند که پادشاه بدوید چنانچه اکابر طریقت فرمایند که پست
جل علیه شست صورتش نیافت چهل چلی بهتر بود از آن جل علیه
و از غایت حرارت و دویدن شدت از منی صوفیه خون

دهان گشته روزی این مخلص رکاب حضرت عزیزان ما
 قدس سره رسید و بدین حضرت برعت باین مخلص رسید چنانچه
 برکت فقیر انداخت این بیت مذکور را خوانده معنی فرمودند که
 حل چل است که چون غلام را از ولایت هندوستان به
 ترکستان می آرند سرش را تراشید و در پیش آب انداخته
 صاحب حل چل می گوید و صوفی میچند است چون عنایت ایشانرا
 باین فقیر دیدند صوفیه سواره همگی از سبب خود را پر تا فتند و دوای
 شدند بیت ای خدا اکثرین غلام تو ام شنبه بندگانم نام تو ام
 روز شنبه این اسیر بند و جزین رسید و در رکاب یار توین
 چون حضرت عزیزان قدس سره بکرمینه تشریف برده اند فرمودند
 که همگی صوفیان پیاده را بجهت آن می دوی بدر کنید چنانکه دیده اند
 بعثت آن حضرت ایشانرا در آن مجلس طلب نموده در پهلوی خود
 نشاند و سر نهاده اند که فرزندان ادب است که تو نگاه داشته
 و خدمت مولانا خوش محمد عزیزان قدس سره از زندان این طایفه
 عالیه بوده اند سیف نهاده اند که کردنی را کرده ایم هر چه خواهند

چنان کنند رند است و حریف دل را بهم و خد است سید
 میر شاه قدس سره در شهر نجف مقتدا می وقت و مجذوب بوده
 و سخنان این طایفه علیه را نیک بیان میکردند و محدث بود
 باین مخلص فرمودند که چون حضرت جد بزرگوار شما در نجف بمنزل
 شریف حضرت مولانا صالح قدس سره که از جمله خلفای حضرت عیسی
 قدس سره اند شریف آورده اند حضرت این دست مولانا
 صالح را گرفت در سماع شده اند بعد از ازاوی آن صحبت حد
 مولانا صالح بیار آن خود گفت اند که در زمان سماع مبارک
 حضرت ایشان و سر ما بهر شش میو و بیت آسمان سجده برد
 پیش زمین که در او و یکد کس یک و نفس بجز خدا نبینند و وفا
 ایشان و مدفن ایشان در قبه علیا بادست یزید و تبرک
 و تانج فوت ایشان شیخ اولیا است ذکر آبا و اجداد که هر حضرت
 ایشان و همو این شیخ خاوند شاه ماد این شیخ خاوند شاه
 صحبت دار حضرت خضر علیه السلام بوده اند و مولانا یوسف که
 از جمله درویشان و خواهرزاده حضرت ایشان بود میگفت که

نعیضه مستنه بود از جمله خدمتکاران حضرت شیخ خاوند شاه
 می میگفت که روزی بخدمت حضرت شیخ آدم و از پیش ایشان
 شخصی بپایه پیرون آمد و از حضرت شیخ سوال کردم که این شخص کیست
 و آنحضرت فرمودند که حضرت خضر علیہ السلام و من کریمان شدم
 و حضرت شیخ فرمودند که چرا اگر میبینی گفتی از حضرت خضر علیہ السلام
 چیزی میخواستم فرمودند که چه میخواهی گفتم عمر فرمودند ما و عاکنیم که
 سحر کردی و بدعای ایشان کبرستن رسیده بوده و هم مولانا
 یوسف میگفت که ستون خانه ایشان را که بحضرت خضر علیہ السلام
 در زیر آن ستون تنهای نشسته اند طوف می نموده اند و این
 این مخلص استماع دارد که حضرت شیخ خاوند شاه از حضرت قطب
 الکبریا و خواجہ ہرارد قدس سرہ تزیین یافته اند روزی حضرت خواجہ
 قدس سرہ در ولایت تاشکند بحضرت شیخ کفنه اند و منزل خود منتظر
 باشند که ما از برای بنفشه چیدن که وقت بنفشه بوده میرسیم
 بعد از آن حضرت خواجہ قدس سرہ آمده در آن منزل ایشان طریق تعلیم
 کرده فرموده اند که از همه پنهان دارید و حضرت شیخ چند روز مداومت

کرده اند حال ایشان دیگرگون شده و حضرت والدۀ ایشان ایتام
 و معی تمام نموده اند و بایشان کشف حال نموده اند و بجهت والد
 آن طریقۀ تسلیم نموده اند و حضرت والدۀ تیریدان علی نموده است
 حال شده اند و این فقیر از والد شریف خود استماع دارد که حضرت
 ایشان نیز صیغۀ برده اند که ما تیر از رو جانب حضرت خواهم
 قدس سره تربیت فیتیم و بطریق حضرت خواجگان قدس سره ابرام
 کلمۀ طیبۀ لا اله الا الله را بطریق خفیه می گفته اند و این مخلص
 زمانی که با فی خان حضرت خواجہ ہاشم مراد می را کہ از فرزندان
 کبار حضرت خواجہ قدس سره بوده اند در بخارا حبس نموده بودند شیخ
 خواجہ قدس سره را در واقعہ در صورت خواجہ ہاشم دیدم کہ بیقرمانیکہ
 ما پدر کلان شما و شمارا تیر تربیت کرده ایم چون ما را و عالم کنبد کہ
 از حبس خلاصی یابیم بعد از آن بزود بر عنایت کمر خلاص فرمایند
 فتح امجد شیخ خاوند شاہ الملک بہرست ہو صاحب الحدیث
 القویۃ و این مخلص استماع دارد کہ شیخ خاوند شاہ بہرست و غلبا
 حالت روز در نو ہر تا شکند آسی را سوار شدہ حرکت نہ

و از ایشان سبب این کشتن را پرسیدند و ایشان فرموده که
 فلان سبب کم کرده ایم و حرب بن آن می کردیم و حال آنکه سبب
 بای ایشان بوده میت بخرم میت که چون آمدیم چون فتم او با
 از ماسی تر و یکتر و اندان کس که ز خود دار و خبر بین عرفه
 فصد عرف ربه و هو ابن فتح العشیخ ابن هیبه العشیخ ابن
 فتح العشیخ ابن شیخ تاج الدین ابن شیخ علاء الدین ابن
 قطب القطب شیخ زین الدین قدس الله سرارهم بعثت که
 حضرت شیخ زین الدین قدس الله سرار بعد از انتقال حضرت والد بزرگوار
 این شیخ الاسلام قدوة الانام ابی حفص شیخ شهاب الدین شهر
 قدس الله از ولایت بغداد و از برای ملاقات حضرت سلطان
 الطریقه خواجه محمد البیوی قدس الله سرار منوبه ترکستان شده اند چون
 بنوا بکر شیراز که از فرای شهر قدس نشی رسیدند و در آن شب
 مصطفی عارف که از فرزندان سید لطیفه شیخ جنید قدس الله سرار
 بوده و از خادمان حضرت شیخ شهاب الدین شهر و در می
 در آن شب راه را کم کرده و از حضرت شیخ زین الدین قدس الله سرار

جدا افتاده و چون روز شده بقریه علیا با در رسید و اسل
 علیا با دوی خنک لاص تمام سپا کرده اراده آن کرده اند که بری
 انابت و ارادت کنند بمصطفی عارف گفته که ما را شاه زاده است
 نمایان میدیشان خواستید گشت و از اینجا متوجه تانگه شده
 بحضرت شیخ زین الدین قدس سره ملحق گشتند و عرض خلاص این
 مختصان گشت و حضرت شیخ زین الدین قدس سره بعد از آن علیا با
 تشریف آورده اند و اسل علیا با در میدیشان شده اند و در مشاب
 حضرت شیخ نور الدین صیبرت که خلیفه حضرت سلطان شیخ زین الدین
 قدس سره اند مذکور است که حضرت سلطان المظفر خواجه محمد البیوی
 قدس سره استقبال حضرت شیخ زین الدین قدس سره کرده اند و چون
 این دو عزیز با یکدیگر ملاقات کرده مدبرایمی رسید و زمان
 بوده آن دریاخ بسته و این دو عزیز از آن دریا گذشتند و
 دوران زمان زاد و تویش تمام شده بوده است که فوج از آنجا
 حجاز آمده و در قمع این دو بزرگوار نهاده بزبان حال سبع
 ایشان رسانیده اند که چون سبجانه بماند که که بر وید و در قدم

دوستان ماکه در فلان موضع اند با فیتد تا ایشان شمارا
 طعام نمایند هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ جُجَعًا و این کواران
 فرموده اند که ما بجان را جان دارم سازیم و این جوان
 سر نهاده و ورشده اند بعد از آن آهوان را طعام
 تناول نموده اند و حضرت شیخ زین قدس سره فرموده اند که بخوانند
 این آیه را جمع سازید بعد از آن دعا کرده اند و این
 آهوان بعد از خلق جهان زنده شده اند و خداوند
 سبحانه حمد کویان بمقام خود رفتند و حضرت سلطان
 الطریق خواجہ محمد الیومی قدس سره را وقت خوش شده وجد کرده
 و فرموده اند که اگر شیخ زین قدس سره صحبت و آشتی هیچ مرد را
 نمیدیدیم و صحبت بای عظیم در گرفته و هیچ در مناقب مذکور
 که پدر و مادر شیخ نور الدین بصیر نور مرقدہ بقایت پیرمیز کار
 بوده اند و از حضرت حق جل و علا فرزند سینه اند و چون
 حضرت شیخ نور الدین قدس سره را خجسته گرامت نموده در
 خانه ایشان جمعیت و حضور پیدا شده و در درون شک

والده الله سبحانه وانه چنانچه والده ایشان می شنیده اند
و چون بوجود آمده و حسین ایشان نور و صفای لایت لایح
بوده و هر دو چشم ایشان هموار بوده و بجای و چشم خط
سیاهی کشیده بوده چون مرثکان را بر چشمی که خط اندید خبر
عین صواب و اگر سوال دیده این گفت جواب نه تا بر رخ غبار
نیفتد چشم از برک کل سفید پوشید نقاب چون حضرت
شیخ از طفولیت بیلاخت رسیدند ایشان را در نظر شیخ عیسی
بر کشیده و حسن حضرت شیخ زین الدین قدس سره بوده اند و چون
نظر آنحضرت بر ایشان افتاده و فرموده اند که پاک است آن
قادر لم یزل لایزال که کنجی را در ویرانه گذاشته و ایشان را بفرزند
اقبال کرده اند و تبریت ایشان مشغول شده اند پس کنج
در ویرانه خود کوفی نهان آنجیمه غوغا کنند و در جهان
نقش روزی حضرت شیخ زین الدین قدس سره فرموده اند
همچنان باشد که از معارف کلم سخن گوید صیاب آنحضرت
ساکت شده اند و این کلام از ایشان سه کرت صادر شده

و هم ساکت بوده اند و حضرت شیخ نورالدین قدس سره برخواست
 عرض کرد که اگر حضرت شود سخن گویم و آنحضرت فرموده اند که
 فرزند نورالدین بگوی و در آن مجلس حضرت شیخ نورالدین قدس سره
 بنموده حضرت شیخ قدس سره از معارف الهی و از معالِم الدینی سخنان
 عالی فرموده اند و مکی اصحاب و حباب بنحیر شده اند و فعلاً
 از بهر برآده و کیفیت عظیم است و او و حضرت شیخ زین الدین
 قدس سره را وقت خوش شده حمد و ثنا گفته اند و اصحاب حضرت شیخ
 قدس سره عرض نموده اند که یک شب روز است که حضرت شیخ نورالدین
 قدس سره سخن بفرمودند و ذوق شوق یاران بیشتر و صلاطین و ظل راه
 بنی یابد و این مجلس خرق عادت و کرامت و هم در مناقب و عظمت
 که حضرت شیخ نورالدین قدس سره ابرق آب طهارت حضرت شیخ
 زین الدین قدس سره را در غسل خود نگاه داشته اند و آن آب
 بجهت حرارت لب ایشان گرم مرده است شبی بسیار که خود
 بر آستان مبارک حضرت شیخ نهاده و زمان رستمان بود
 چندان برن ببالای ایشان باریده که ایشان در زیر برن مانده اند

و چون وقت سحر که محل سناجات دوستان است ناز در آن
 وقت بمقول حسن است حضرت شیخ قدس از برای طهارت برخواست
 قدم بر آستان نهاد و اندک قدم حضرت شیخ قدس بر سر ایشان ریخت
 فرموده اند که تو می نرسی نور الدین و حضرت ایشان طهارت
 را کرم بحضرت شیخ عرض نموده اند و حضرت شیخ قدس را وقت
 خوش شده بقطر عنایت در ایشان نظر کیمیا اثر کرده اند و بدن
 نظر رسید اندک آنجا که رسیدند بعد از آن حضرت شیخ قدس سر
 فرموده اند که در سر ماند آمد که وقت آن شد که حضرت شیخ
 نور الدین بندگان حصار را بجا خوا اند و حواله بمر قند شد و چون
 حضرت شیخ نور الدین را اجازت کل کرده اند فرموده اند که چند
 قدم می نرسد ترک پیش رو اید آمد شیری و بان آوردی من
 می آرود که آن نوشته راه شماست و چون بمر قند مرور آید چشمه
 آبست که آنرا ما و دانک می نرسد شما آنجا رسد چوک خواهد کرد
 بر خیزانید چند دفعه روید باز چوک خواهد کرد که موضع شما آبجاست
 و حضرت شیخ نور الدین قدس از صحبت حضرت شیخ مسافرت کرده

چند قدم نهاده اند آن ترک شیر آمده بر حضرت شیخ نورالدین
 سلام کرده و حضرت شیخ نورالدین قدس سره نام آن ترک را گرفته
 پنهان حضرت شیخ را بوی رسانیده اند آن ترک آن شتر و این
 آرد را باین تسلیم نموده و ایشان و والده خود را بآن شتر سوار
 ساخته خود و مهار شتر را گرفته بصوب بئر قنر روان شده اند چون
 بئر قنر رسیدند کبار و صفار سمرقند خواب دیده اند که سناوی
 ندانی کند که ولی زاولیا، اقتدیر سید همه استقبال کنند یکی اهل
 سمرقند استقبال ایشان کرده بایشان رسید ایشانرا نشانخته
 بمضمون حدیث اولیائی تحت قبای لایعز منه غیری ایشان
 پرسیده اند که چنین می آید ایشان فرموده اند که آری
 آری می آید چون بسجده بود که مشهور است رسیدند که بعضی ایشان
 را شناخته اند و ایشان فرموده حضرت شیخ قدس سره در آن
 مسجد سه روز عتکاف نشسته اند نفیست که چون بئر قنر
 در آمده اند مهار شتر را گذاشته اند و شتر در آن موضع که
 فرموده اند چوک کرده بهما کجا منزل کرده اند و این مخلص است

دار که تعلیم علوم حضرت شیخ زین الدین قدس سره از روحیات
 حضرت مولانا ابوبکر القفال شاشی قدس سره که از کبار اصحاب
 حضرت شیخ حسن بلغاری اندیافته اند گویند هر روز
 حضرت شیخ بنما حضرت مولانا قدس سره رفته و از روح ایشان
 تعلیم علق می نموده اند و مدفن شریف ایشان در نهمکند
 نیز ارویت برک به و حضرت شیخ قدس سره فرموده اند که هر که بنما را با
 آمده از ما فرزند طلب نماید و بر او فرزند شود و حضرت شیخ عمر با
 که یکی از اولیا زمانند بر وجه خودش بنما را فیاض الانوار ایشان
 رسید فرزند طلب نموده اند و بعنایت حضرت شیخ قدس سره
 حضرت شیخ خاوند ظهور را که شهسورند حق سبحانه و تعالی
 که است فرموده و چون شیخ خاوند ظهور بعالم وجود آمده اند
 حضرت شیخ عمر قدس سره ایشان را بنما حضرت شیخ قدس سره آورد
 اند و کبوتران بنما حضرت شیخ قدس سره بطور گویان فریاد
 بر آورده اند و بدین مژده که هر نام ایشان را شیخ خاوند ظهور
 نهاده اند و این شیخ عمر و شیخ خاوند ظهور نیز از مزارات

متبه که تاشکند اندر ازار و تیرک بهما و حضرت شیخ زین الدین
 افزند حضرت شیخ شهاب الدین ابوشهر و رومی اند قدس سره
 و حضرت شیخ شهاب الدین قدس سره بسیره واسطه حضرت امیر
 المؤمنین ابی بکر الصدیق رضی الله عنه میرسد و ایشان را نسبت
 کثیره است که در کتب این طایفه منجون است و اینجا به بیان
 ذکر اولاد حضرت درویش شیخ قدس سره طاهر محمد شیخ قدس سره
 فرزند که حضرت ابی قدس سره اند و بعد از ایشان حضرت
 ایشان قائم مقام ایشان در مقام ارشاد و خلائق بوده اند
 و حضرت ایشان در زمان ثقل فرموده اند که طاهر محمد
 رحمت دادیم و اگر کمالتی پیدا شود در محل تربیت وی باشد
 همانا که پس شریف حضرت ایشان بالآخر منظور نظر حضرت
 ارشاد پناهی عزیزان قاسم شیخ قدس سره شده اند و حضرت
 عزیزان قاسم شیخ قدس سره در خانقاه عالم پناه حضرت عزیزان
 شیخ خدا بداد قدس سره خلوت نشسته اند خدمت طاهر محمد شیخ
 و نفع دیده اند که حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره فرموده اند که

تا بدان خانقاه را ایشان بکشاید چون از آن واقعه باز
 اند حضرت غریزان قاضی شیخ قدس سر فرموده اند که طاهر
 محمد شیخ تا بدان خانقاه را بکشاید که خانقاه بغایت کرم شده
 چون طاهر محمد شیخ این کرامت را از ایشان دیده اند فرحال
 مرید ایشان شده اند بپست مرید توام زانکه جازا مرادی ایک
 استنادی علیک مرادی که از چشم دوری بل حاضر می کنیک
 حضور می کنیک مرادی و همان زمان حضرت غریزان قدس سر
 ایشان را حضرت کل داده اند و حضرت غریزان قدس سر میفرمودند که
 در خانقاه حضرت جد بزرگوار شما قدس سر با تفاق حضرت طاهر محمد
 شیخ قدس سر خلوت نشسته بودیم در آن خلوت جذب از جذب
 الهی در تافت و ما خدمت طاهر محمد شیخ در سماع شدیم و دیدیم که
 حلقه خانه کعبه از سقف این خانقاه شریف آویزان میباشند
 و ما خود را در آن حلقه در آویختیم بعد از آن گذرا شدیم و همچنان هست
 طاهر شیخ حلقه را گرفته آویزان شده گذرا شد چون باز ما توبه نمود
 حلقه را گرفته گذشتیم دست طاهر شیخ نرسیده بجایه گذرا شد

و حضرت علامه محمد شیخ مقبول حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره
 نیز بوده اند چنانچه خدمت خواجہ شاہ کلا بادی حمید افتد کہ از فرزندان
 حضرت صفور دانشمند قدس سره بود و بدان سبب این مخلص نسبت شیخی
 خود را می گفت چونکہ جد مادری این مخلص حضرت استاد و معلم ملا
 الفضلا سلطان لغتین برهان المتحدین زبدۃ المحققین قدوة القاصین
 حافظ سلطان محمد نور مرقدہ الی لا بد کہ شہورند بجا فطانت کنند
 بجهت صوفی و دانشمند قدس سره کہ ایشان نیز صدیق اند می پوزندند و
 این خواجہ شاہ از درویش و مخلصان مجتہان حضرت مولانا ولی
 عزیزان بودی گفت کہ حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره در قرینہ توقا
 از جملہ ولایت سیانکال است شریف داشتند واقعه دیدند کہ ولی
 از اولیا افتد از راهی یکدشتم حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره
 سوار شدہ بر آن رانہ رفتہ تخته پوستی بر سر آن رانہ انداختہ
 بر بالای آن تخته پوست مشطرت دوم آن ولی شستہ اند بعد
 از آن رانہ حضرت ایشان بجمع از اصحاب خود سپید شدہ اند چون
 بجهت عزیزان مولانا ولی قدس سره رسیدند فقیر کویان ملاقات

کرده اند حضرت مولانا ولی عزیزیان قدس سره بحضرت ایشان
 گفته اند که چون ما پیش قدم بودیم بدان جهت تقصیر کفایت تقصیر را
 نیاز لازم است حضرت ایشان جمیع سپان سوار می خود و
 اصحاب خود را نیاز کرده اند بعد از آن حضرت مولانا ولی عزیزیان
 جمیع سپان را بحضرت ایشان نیاز گفته اند و فرموده اند که
 مقصودتجان ایشان در بیت مکرم بود و است خدمت طاهر محمد شیخ
 را گرفته فرموده اند که تربیت طاهر محمد در زنته ما باشد ذکر والدین
 مخلص محمد موسی شیخ قدس سره ایشان نیز چون برادر خود طاهر
 محمد شیخ از جمله خلفای حضرت عزیزیان فایم شیخ اند قدس سره
 صاحب بیاضات شاقه بودند عمری نمودند که اکثر شب بلای شب
 بیدار باشند اکثر اوقات مرقوب بودند که اکثر مرقوبه قامت ایشان را خم
 ساخته بود و والدین این مخلص که حضرت عزیزیان را ارادت داشتند
 و مکاشفات قبور داشتند میفرمودند که والد شما پیشتر شب نشسته
 نفس کرده کلمه طیبه لا اله الا الله را بطریق خواجگان قدس سره همراه
 می گفتند و والد این مخلص میفرمودند که آثار ولایت در حضرت

والده ماکه زوجه بزرگترین حضرت ایشان بودند هموید بود و صاحب
 ذوق شوق بودند و گاه نیم شب ایشانرا وجد غلبه میکرد و بمیدان
 حوالی خود برآمده در سماع میشدند و این مجلس سماع وارود که
 ایشان نیز چون حضرت جد بزرگوار حضرت عسکریان شیخ خداید
 قدس سره میدبوده اند و حضرت عسکریان قدس سره چون در موضع
 سید بهوکه موطن حضرت عزیزیان است خلوت نشسته اند و اولاد
 والدین مختص در زوشت خانه خود در گریه بوده اند بآلاء حضرت
 عزیزیان بحضرت ایشان گفته اند که فقیر شما همیشه در خانه در گریه
 و بیدارین خلوت حاضر سازید باز معشوق زوار میگردم با
 تعالی و دواز می عشق قدح مال مال از دور در خروشم فارغ بال
 برداشتم نهان بقاضی وصال چون ایشان آمده اند حضرت
 عزیزیان بدر خانقاه آمده اند و حضرت والده کلان دوزیر قدس سره
 ایشان بنهادند و حضرت عزیزیان قدس سره یک انگشت خود را بر
 ایشان نهاده اند و در آن ضمن ایشانرا خواب ربوده حضرت عزیزیان
 فرموده اند که این فقیر بهجت ما خواب کرده چون پیش ما حاضر شد

۳۷۷
و در خواب در ربود و ایشان باز در گریه می شد و اندوه می
اند چون بگفت مبارک آنحضرت به پشت من رسید آن موضع
سالها بود که در و میگردان و آن در و زایل شد و بشنوی ای
طیب غلهای ما و می و ای حجر و مجنهای ما ای تو افلاطون و
جالیتوس ما ای دوای حزن ما هم ما نوس ما دومین دو فرزند
حضرت ایشان در جوار ایشان مدفون در جبهه انبیا
حضرت خواجه مولانا غسزین ابن الجاسع بین علمی الظاهر و
الباطن قدس سره فرید یکانه و حیدر زمانه در تفرید و تخرید و
حضرت عزیزان شیخ خدایا و قدس سره بوده اند و خانه خود را باج
سپرده اند و از خلفای قدما آنحضرت اند و حضرت عزیزان
قدس سره در ایامی که به یو از زنده و رویانهای رفته اند چنانچه تفصیل آن
در ساق آنحضرت مذکور شد ایشان را میفرموده اند که خواجه مولانا
شما بجای ما نشسته چهار پنج راتنها کوشید و همگی اصحاب از برای
خدمت می برده اند و ایشان تنها چهار پنج می گفته اند و ایشان
صاحب بقی و جذبه شوق بوده اند و حضرت عزیزان قدس سره می گفته

بحضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره در سفر توکستان شیعیان
 کردم که از حضرت شما شنیده ام که میفرمودید که من در ملائکت
 و خدمت حضرت عزیزان خواجہ ملا قدس سره پانزده سال بودم این
 بنده آنحضرت را دیده ام و آنحضرت غل سینه می نمودند حضرت عزیزان
 قاسم شیخ قدس سره فرمودند که شما فرمایید که غل خاستند و چون غل
 غل خوانده اند حضرت عزیزان قدس سره تلقین بلند گفته اند و همه
 پیادای صوفیه در زوق شده از خاکستان کثیره که در راه بود
 پایهای صوفیه خون آلود شده گذاشته اند بیت پای کوبان
 که تو بخون فتم خرم نیست که چون آدم چون فتم و حضرت عزیزان
 خواجہ ملا قدس سره هر وقت که حضرت عزیزان شیخ خدا یاد کردند
 از سفر رجوع بوطن مینموده اند حضرت عزیزان خواجہ ملا قدس سره
 ایشانرا بمنزل شریف رسانیده با او ای خود میرفتند در یک
 از افسار حضرت عزیزان شیخ خدا یاد کردند بعد از رجوع پنج
 منزل شریف در هر محله ایشانرا حضرت سید داده اند که ایشان
 بمنزل خود بروند بعد از آن ایشانرا تمام نموده تا مرطبه و دیگر باز آمدند

چون نزدیک بوطن صلی سیده اند فرموده اند که چون منزل
رسیدیم بروید حضرت ایشان مراجعت نموده اند حضرت عزیر
شیخ خدا یاد قدس سره فرموده اند که خواجه ملا بازمی خور و حضرت
عزیزان خواجه ملا قدس سره معارف الهی بسیار میفرموده اند در
ولایت کریمیه وفات یافته اند و آل آنجا مدفون شده اند
ثانیا از آنجا اطفال یافته اند و در قرینه لوز مدفونند نیز از ویتیک
و خوجیم یا مصوفی که از جمله یاران مصوفیان و محتاجان حضرت عزیر
فایم شیخ قدس سره بود و در کار رسیده و سپریاضت بود و حضرت
عزیزان قدس سره همیشه از ایشان مجاز بود و کیفیت که
حضرت عزیزان فایم شیخ قدس سره فرمودند که در آن زمان که
در ملازمست و بندگی حضرت عزیزان خواجه ملا قدس سره بودیم بخاطر
می آمد که اکابر طریقت رهسوارت کشوف می شده مژد کر ویم که تا
سموات کشف نیابد خواب نکنیم سه سال خواب نکردیم یا آنکه ضعفها ما را
عارض شد بعد از آن در خلوت در ملازمت حضرت خواجه ملا قدس سره
ذکر آره را بجد می شنیدیم که آن حضرت ذکر افروز آورده فرموده اند

قائم شیخ آنچه شامی خواہید در وقتش واقع خواہد شد الامور
 مہیوتہ باوقاتنا و این ہمہ اضطراب چہرایت و سن باوجود
 متقاعد شدہ بذکرارہ بجد شغول شدم بعد ازین عنایت ایشان
 ساختنی نگذاشتہ بود کہ کنارہ خانقاہ شوق شدہ افتاب کنارہ
 در تافت و وزیر نور فتاح حبیب زین معلوم و شہور شد بعد از ان
 افتاب غایت شہرت از ان افتاب ظہر شد و برسموات تافت و ہمچنین
 سموات مکشوف گشت بعد از ان افتاب غایت شد بعد از ان کہ
 ازینہا کنشائی نیست و ران بودم کہ حق سبحانہ و تعالی سوزشی از
 سر تا قدم من فرستاد و پت سوزش در جان من از عشق او
 ہر چیز چرت است باقی جلد سوخت و از ان زمان از سر تا قدم من
 در سوختن است یا شربت این بانکہ نامی نیست باوہر کہ این
 آتش ندارد و نیست باوہر آتش عشقت کا نذر فی فتا و ہجو شست
 کا نذر فی فت و کبیت نامک کہ گوید و مبدم پس نیم خبر منوج
 و ربای قدم فلانت حضرت عزیزان شیخ خداید او قدس سرہ
 در خانہ سغناق نام او ز یکی تشریف داشتہ اند حضرت خواہ

ملائی عزیزان و حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره تمام
 بیرون خانه و می نشستند از طعام وی نخورد و مانند والد حضرت عزیزان
 تا شب شیخ قدس سره عرض کرد که اندک اگر این دو ملا مرید ایشانند باید که
 تبعیت بکنند و اگر مرید نیستند چرا همراه می شوید حضرت عزیزان فرمود
 که خدا یاد او عارف نباشد اگر دانند که این خانه سقاقت
 و با طعام سقاقت می و عاکسترم که حرام مجلس بنیاد و وسایع
 چنان باشد ای ملایان و مجلس بنیاد اما بعد از من شما نیز بخمار
 پسند شریفه ساختم که هر چه خیریت سلسله چنان بکنند چنانست
 رخصت این دو عزیز از حضرت عزیزان فیصل الله سرارهم
 حضرت بمخاف جافظ قدس سره ایشان نیز از خلفای حضرت
 عزیزان شیخ خدا یاد و قدس سره واقعاً انابت و ارادت آن بود که
 در سنگش لایق توجه ایشان واقع و دیده که بحضرت عزیزان قدس سره
 انابت کرده بعد از آن دست حضرت جافظ قدس سره را گرفته آن
 حضرت مرید ساختند چون از آن واقعه پدیدار شده بحضرت
 جافظ گفته که تو رفیق رفیق شسته و عنایت لهر دست گیری کرده

از آنجا مستوجب ما و را، التماس از برای ملازمت حضرت عزیران قدس سره
 شده آمده اند و چون بلازمت حضرت عزیران قدس سره رسیدند
 خواسته اند که مرید شوند حضرت عزیران قدس سره فرموده اند که
 چنانکه در آن اقععه که در مفتحستان دیده اید و مرید باشد
 همچنان مرید باشد و اول وجه ایشان مرید شده بعد از وجه
 ایشان است ایشان را گرفته بحضرت عزیران قدس سره باشند
 مرید شده اند بعد از آن بحضرت سرمد بوده اند که هر وقت که
 پیش می آید باید که روزه ایشان قبل پیش در آید بعد از آن
 ایشان در هر چه و هر طریقت شما ایشانند و گویند که روزه
 ایشان نیز از اولیاء الله بوده است و هر طریقت در ویش محمد شیخ
 پس حضرت حافظ که از مفسدایان این سلسله شریفه بوده از
 والده مذکوره ایشان بوده حافظ بصیری بود از مخلصان و مجتبان
 حضرت نظام قدس سره میگفت که روزی بلازمت حضرت عزیران
 مولانا ولی قدس سره رسیدیم حضرت عزیران مولانا ولی قدس سره
 فرمودند که حافظ بصیر چیست که خدمت متجاف حافظ و قنی که از برای

زیارت مزار بابرکات حضرت عزیزان بجزیره میرفت اند از
 محارپش پیش خود زوجه خود را می برده اند و من عرض کردم که
 سوال میکنم که میان زنده و مرده اولیا، الله فرقی باشد بحضرت
 فرمودند بجز از آن واقعه مذکوره در عرض کردم و کرات ایشان قبول
 کرده معذرت فرمودند که آنرا شنیده بودم ذکر ملاقات حضرت
 سبحان حافظ قدس سره بحضرت محمد مرشد شیخ حسین بخوار از
 قدس سره نقلت که حضرت حافظ در موضع سر ملکی از جمله قریه
 سیانکال است بحضرت شیخ حسین قدس ملاقات کرده اند حضرت
 شیخ حسین از ایشان پرسید اند که از مقام سبعة بکدام رسید
 بودید که پیر شما بشما حضرت داد حضرت فقط قدس سره فرموده اند که
 من سبعة مقام را ندانم خوبتر است بحضرت عزیزان قدس سره
 و اوم فرمودند الله کوی و چون مرا حضرت دادند فرمودند که
 الله کوی من عزیزانم حضرت شیخ حسین وقت خوش شد
 برخاسته سماع بسیار کرده صحبت عظیم شده است و بعد از رفتن
 حضرت حافظ قدس سره باران خود فرموده اند که معلوم شد که

انتهای ایشان در سبک ادب یافته یعنی مجروحان که بحضرت عزرا
 قدس سره دست داده اند بمقصود رسیده اند و منتهی شده اند از
 همچنین کس از مقامات پرسیدن بعد است بحضرت عزرا
 قدس سره از برای خدمت فطری و موعظه قلعه که نیست بنام ایشان
 میدهند از نو هر سیاهکال است خانقاه انداخته اند و آلان
 خانقاه شریف آباد است این مخلص کج از صوفیه بدان خانقاه
 رسید شبی در آنجا بود از آلان خانقاه و جمیع خانها که متعلق
 بآن خانها بود چون اشراغ خان و آغا نه بوی مشک بام بکی
 بایران می آمد و بعد از او سیاح علی عظمه صاحب ذی شرف المکان
 بالکین نقیست خدمت حافظ قدس سره بحضرت شیخ محمد صادق
 قدس سره که از مقتدایان سلسله عشقیه مذحبت داشته اند و بعد از
 مفارقت چون خدمت فطری سوار شده ران سبک
 نزدیک آمله بزمین پوسته کرده و عرق زمین خدمت فطری
 قدس سره تشریح نموده بعد از ساعتی این حال ایل شده است فرموده اند
 کمندی از برای آنجا و در میان ما حضرت شیخ محمد صادق قدس سره

انداخته مار کشیدند این حال بدان جهت بود من شریف
 و ریکان و بنیای بخارا است کوشش که اورا کوشش گشت نامندزار
 و تبرک مولانا خوش محمد عزیز این مدتی که ایشان نیز خلفا
 حضرت عزیزان شیخ خدای داد قدس اند و نظیر روزگار
 اند و تعزید و تحسید تمام داشته اند و اگر بهریم نمی یافته اند
 فرموده اند که خانهای خانقاه را چون اینجا و کاشخانه را سوز
 می سوخته اند و ایشان را شو به تعلق نبوده و بحضرت عزیزان قدس
 تعلق تمام داشته اند چنانچه ایشان را ایراد یافت و بنایب جد
 بزرگوار این مخلص و این مخلصون هر قدر شریف ایشان که در نواحی
 رسید از هر قدر شریف ایشان بوی مشک بشام این کین نیستند
 روزی حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس در پشت خود یک حوال
 پایزار از کرسیته غنشی که مسافت بعید است بروشته لطیف
 نیازان پایزار از برای مولانا خوش محمد بوده اند و خدمت مولانا
 خوش محمد عزیزان فرموده اند که ای شیخ خوش محمد چیزی هم ندارم که
 پایزار اینجا اندازد و کفن ای شیخ در کل را و در این زمان صوفیان

ایشان از برای ندودن خانه کل میگردانده اند چون حضرت عیسی
قدس سره در کل آمده اند خدمت مولانا شیخ محمد از ان کل بر این
پیشیده اند بعد از ان در کریمه شده فرموده اند که مقصود از ندودن
و استخوان شما بود و الا ازین گفتگو شیخ محمد چه بر خیزد و چه یاری
آنکه شما را تربیت کند میت شما چون کوه را سخ بود و تو هم
پهل زمین خود سوخته توین و مولانا عیسی خان قورغانی که از
درویشان این سلسله بود و وی در زمان ذکر آره جان کج
یتسليم نموده بود و میگفت که چون حضرت مولانا خوش محض عیسی
قدس سره در سمرقند بخانه شریف حضرت قطب الکبریا
شیخ ضایع قدس سره تشریف آورده اند علمای سمرقند از برای
ملازمت ایشان آمدند و ایشان خطاب بعلما کرده گفتند که ای
ملائی شما این پیش من از جهود و کبر بدترید و چند این تم نموده که
همه علما در کریمه شدند و علما فهم کردند که چه میگوید و از ایشان چه بگوید
نظم عقل میگوید که این تنگ است نام عشق میوزد که این جام غام
عقل میگوید که این بود کی است عشق میگوید که این بود کی است

عقل مدیجته و دستار کویشق کوید خانه خمار کو لوفه عشق آمد
علم تو مجبول شد عشق آید عقل تو معقول شد جمل عشقش بود
از علم تو نجات آرد عقل تو هم علم تو چنانچه حضرت خواجہ
امرار قدس سرہ میفرماید کہ جمل قاسم علم علی عمران را بارست این
مولانا قاسم از مقبولان حق بوده و علم رسمی نمی دانسته و مولانا
علی عمران دانشمندان زمان بوده است قنبر شیخ قدس سرہ
و ایشان نیز از جملہ خلفای حضرت قطب الکبیر عزیران شیخ
خدا یاد اند قدس سرہ ما و از قدمای صحاب ایشان صاحب
عظیم بوده اند روزی حضرت عزیران قدس سرہ در زمان خلوت
بجست طهارت آب خانه رفته اند حضرت قنبر شیخ را
شده و دیگری را کابرا حیا آنحضرت را نیز شوری شده و این
هر دو عنبر در غلبات آن شور بر خواسته سماع کرده اند جمعی
از صوفیہ بجزرت شیخ تبعیت کرده در سماع ذکر گویان یک سو خانقاہ
روان شده و دیگران بان عنبران قنبرانموده بسوی دیگران
ذکر گویان سماع کنان روان گشته اند و چون حضرت عزیران خانقاہ

تشریف آورده اند نه بوده اند که چرا با تفاق هم ذکر کویان
 سماع نشده اند بیت پامی کو بان بسر کوی تو مجنون رفتم خرم
 نیست که چون آمدم چون رفتم نه و مولانا عابدی که ذکر دمی عن
 قریب مذکور شد میگفت که حضرت عزیزان درویش شیخ
 قدس سره در خانقاه عالم پناه حضرت عسریان شیخ خدا یاد و
 که در سمرقند است عتکاف نشسته بودند و حضرت قنبر شیخ در آن
 عتکاف آمده بایشان تفاق نمودند و روزی علمای سمرقند بکرات
 ایشان در آن عتکاف آمده اند و در صحبت ایشان با یکدیگر مباحثه و
 مناظره کردند و این مناظره بحضرت شیخ کران آمدیت سخن بسیار
 دانی اندکی کوی ثکمی را صد کوی صد را یکی کوی نه و حضرت شیخ
 فرمودند که ای علما ما هم سخن میسرانیم فرمودند که پس ازین سالها
 شب برای میگذشتیم موثقی از وقایع علم موثقی چیزی میگفت
 بجهوشنیدن آن همگی آن علم را منکشف شد بعد از آن با او
 بلند و قایل آن علم را باین علما که باین علم مطلع بودند بیان کردند
 بعده فرمودند تفاسیر و احادیث را از حضرت قطب الکبریا شیخ خداید

عزیزان قدس مشنیده ام مکی در یادست ولیکن در ملکوت
 این عزیز تمام کوشش شده و هوش را بآن داده بدان جهت ششم
 چون درین عتکاف حاضر شدم هر وقت که چشم پوشیدم حضرت
 عزیزان شیخ خدا یاد قدس را بجای این عزیز دیدم و چون چشم
 کشادم این عزیز را دیدم سبب کیم لیلی کیست من بزرگم
 نام لیلی تا بچند در ضمیرم مهر لیلی تا کبی نه چهره لیلی برون کردم
 زویش لیس قلبی سوی لیلای شئی شد دیگران از خم مرستند
 مست لیلی ام نه خم دیدم نه می شو علما همگی بر خود است تقصیر و معذرت
 گفته اند و حضرت عزیزان قدس را بحضرت شیخ قدس التفات
 و عنایات بسیار بوده و حضرت شیخ همیشه در خدمت صحبت
 آنحضرت بوده و منظور نظر کمی اثر آنحضرت بوده اند بابت اثر
 صحبت آنچه درین عالم است شور نه گجای فنی پدربهای نبات
 و چون حضرت عزیزان قدس بهر که در مقام غضب و قهر می شده اند
 بحضرت شیخ قدس خطاب کرده جلالت می کرده اند و حضرت
 شیخ پست پست مر گفته اند که عاقلان و امانا اند که این قهر و جلالت

خواهد بود قهرش به لطف کشت لطفش به قهر و حضرت عزیزان
 قدس سره بودند که شبی حضرت والد ما قدس سره و قوه دیدند که
 حضرت عزیزان قدس سره بر پشت بامی در قریه خدین که از قریه
 سعدیه قریه است برآمده اذان میگفتند و چون از واقعه باز آمدند
 همان ساعت در آن شب بشارت شده متوجه قریه خدین شده اند و
 وقت صبح بوده که آن قریه رسیدند معلوم ایشان گشته که همان
 شب حضرت عزیزان قدس سره در آن قریه خلوت گشته بودند و
 چون آن خلوت و دعا داده بنظر قدس حضرت عزیزان قدس سره
 مشرف گشته اند حضرت عزیزان قدس سره فرموده اند که صومرا کشت
 بشارت آید و هم حضرت عزیزان ما قدس سره میفرمودند که روزی
 حضرت والد ما قنبر شیخ پیش حضرت سلطان العلماء برهان بفضلاء
 حاقط تاشکندی قدس سره که جد مادری و استاد و مخدوم این
 محضر اند رسیدند میانه پادشاهان خوارزم خواست که بحضرت
 ایشان تعیین حضرت والد ما قدس سره بکنند حضرت ایشان فرمودند که
 ای سلطان شما من حضرت شیخ رامی دانید و ما شیخ ایشان را می دانیم

بعد از آن در شرح اوصاف حمید خصال حضرت شیخ متوجه شد
 فرمودند که روزی در بخارا در زمان تحصیل کفایت شریف حضرت
 استاد و علما مولانا عصام الدین را در مجلس علم گرفته نشسته
 بودیم و حضرت شیخ هم در آن مجلس کفایت مبارک حضرت عزیزان شیخ
 خدایا و قدس سر را گرفته بودند و حضرت عزیزان قدس سر در آن
 مجلس در معارف لهر سخنان عالی میفرمودند و در بنامی آن حضرت
 عزیزان قدس سر را در سخن بشکلی شد و آن حضرت ساکت گشتند
 و حضرت شیخ بجز حضرت عزیزان قدس سر عرض آن بمقال و حال نمود
 و حضرت عزیزان قدس سر اتفاقات بکلام ایشان کرده باز بر سخن
 آمدند ما در آن مجلس عظام عظمت و بزرگی ایشان را دیده و دانستیم
 اکابر طریقت فرمایند که طفل هفت روزه ره هفتاد و ساله روزه
 زان روی که آمینه بود قلب میزد و هم حضرت عزیزان قدس سر
 میفرمودند که ایشان از کبار امرای ابو سعید خاندان بودند و
 ابتدای توبه و توفیق و ارادت انابت حضرت الدماک
 بوده که روزی از سمرقند بعلیا بآباد از برای بازار کردن می آمد

چون قریب بمنار دریای کوه رسیدند سر سب خود را آهسته
 بجانب مغرب متوجه شده بهمراهمان گفته اند که بازار ما جای
 دیگر افتاد و ترک مال و تنال اعتبار کرده مگر بسینه رفته بهلازمت و صحبت
 حضرت عزیزان قدس سره رسیدیم و دید ایشان کشته بهمنیت
 و عنایت آنحضرت رسید آنجا که رسید و حضرت شیخ و خوا
 حضرت عزیزان قدس سره بر صفه مدفون اند و این صفه را بعد از
 انتقال حضرت عزیزان قدس سره حضرت خواجہ ملای عزیزان قدس سره
 بنا کرده اند و آب آن صفه را در زمان عمارت حضرت عزیزان
 قائم شیخ قدس سره در شکلی کرده به پشت مبارک خود برداشته
 می آورده و قریب بآن صفه خانقاهی حضرت عزیزان مولانا ولی
 قدس سره بنا کرده اند و بعد از این مخلص حضرت عزیزان درویش شیخ
 قدس سره سرخوئی بنا کرده و درختان نازج بر طراف آن حوض در نواحی
 مزار فاضل الانوار آنحضرت گشته اند و آثار عمارت این سده عزیزان
 آنحضرت آلمان بر مزار آنحضرت هست نیز در تیرک به بخشایش
 شیخ قدس سره ایشان نیز از جمله خلفای حضرت قطب الکبر شیخ

خدا یاد قدسکند اندرستان در ملازمت و صحبت حضرت عزیزان
 قدسکند می بوده اند چون ملاستان می شده مکتب شستند
 و حمیران در روغن بخته بخردان از برای خواندن می داده اند
 و ایشان را الت می کرده اند و حضرت عزیزان با قدسکند می
 فرمودند که نجشایش شیخ واقعه دیده اند که بگوئی می برآمده اند
 دوستی کر می مانده از آن کوه که نتوانسته اند که بر آیند و این
 واقعه را بجهت عزیزان قدسکند عرض کرده اند حضرت عزیزان
 فرمودند که از دنیوی چیزی داری عرض کرده اند مگر کبی و ادم فرمود
 اند که آن مگر کرب بغوش و بصوفیان بده و از آن کوه بر آئی چنان
 کرده است با لاشه خرمی جو و بودیم کجاست که گراگاد و خرد درید و آن
 غم رستم و هم حضرت عزیزان ما می فرمودند که نجشایش شیخ
 در غایت بی تکلفی بودند و رسوم و نیوی نمیدانستند بدان جهت
 عزیزان با قدسکند فرموده بودند که شما شیخ منقستان بهشتی
 ایشان منقست رفته اند و سالها ارشاد مردم آنجا کرده اند بعد از آن
 بنیارت مزار با برکات حضرت عزیزان قدسکند بهر هی سیصد و بی

صافی که مثل ایشان بر عالم نمی دانسته اند که تصوف
 ترک کند ستم آمده زیارت آنحضرت کرده اند بعد از آن بسم قرند بس
 بروه اند و مرهم سمرقند از غایت تعجب فرماید برآورده اند
 چون شیخ کلاه بارانی بر بالامی ستار خود دوخته بوده اند
 و زمان تابستان بوده و یاران ایشان پوستهای شیر و زرافه
 و گرگ و میشال آن پوشیده بوده و شاخهای کاه و راشکاف کرده
 در پهلوی خود آویخته نکلان ساخته بوده اند و بجایه پادشاه
 سمرقند که عبداللطیف خان بوده متوجه شده اند که آنجا فروزان
 و خان مسجد می آمده که ملاقات کرده در همان سر راه بزرگ آزاره نشو
 شده و خان عصار زده بر سر فرازان ایشان ایستاده بعد از
 و نیاز مندی کرده است و بعد از آن بمنزل آنحضرت عزیران
 ماندن شریف آورده اند و ایشان پرسیدند که این کلاه
 باران در سر شما چراست شیخ فرموده اند که این تبرک حضرت
 عزیزان است قدس سره و باز اقبال بمقتضای آن کرده همان جابر عالم
 اشفای کرده ذکر مولانا محمود کوشانی خدمت مولانا محمود کوشا

کو شتاب قرئیه است از قریبای کربینه بیک فرسخ کربینه جانب
 قطبی ایشان از یاران خوب حضرت عزیران قدس بود و اند
 مرخص و معتمد علیه بوده اند و در زمان خواجہ عارف وقت جامع بین
 العلمی الظاہر والباطن بوده اند و سفولست کہ حضرت عزیران قدس
 و قرئیه قراکول محتکف بوده اند و خدمت مولانا محمود را در منزل خود
 ضعفی شده بحالت احتضار رسیدہ اند در همان حالت فرمایند
 آورده گفتہ اند کہ یا حضرت عزیران هر روز وقت دستگیرند
 شدہ چہ محل اٹھاری است در همان وقت حضرت عزیران عکافت را
 بر ہم زوہ را ہی شدہ بر سر بالین نشان رسیدہ ملقین بال
 کزہ در همان موضع ایشان را جنازہ گذارده دفن کرده اند از
 و تبرک حضرت عزیران قاضی قدس نام این محمود است و
 مرید حضرت عزیران شیخ جمال الدین قدس اند و ایشان از حضرت
 چہار شیخ داده بلا وہ اند و بعد از آن حضرت عزیران شیخ خدایہ
 قدس حضرت کل داده اند و از خلفای ایشان است و لیکن ایشان
 مرید شدہ اند و عالم بوده اند بحلوم ظہر و باطن فوت و مدفن

ایشان در بخارا در حوالی ایشانست و خدمت مولانا شکر
از جدیه فضلا و طر فادشاکر و جدی و استاد ^{علما} و استاد
حافظ التاشکندی قدس سره بود میگفت که چون حضرت مولانا ^{عصام الدین}

بجست رنجیدن حضرت قاضی عسکریان قدس سره از انجا بسم قند
آمده در محله خواجگفشیه که منزل حضرت محسن اسرار خواجگار
قدس سره منزل سبر و ندیم در آن شب پارس شدند و حضرت فقط قدس سره
نیز پارس شدند و ایشانرا بدر نه شاه یک خان آوردیم و حضرت
مولانا عصام الدین در روز ششم از بیماری از عالم ثقال نمودند
و از بیماری حضرت حافظ قدس سره چهارده روز گذشته بود که ایشان
فرمودند که حضرت مولانا عصام الدین از عالم فرست اند و ما و سایر
یاران که در خدمت ایشان بودیم انکار کردیم نمایان فرمودند که
الآن واقع دیدم که حضرت عسکریان قاضی قدس سره بر ما حاضر
شده فرمودند که چون ما را پرتافته مولانا عصام الدین رفته مولانا
عصام الدین رگشته بر سر نو آمده ام عهد کردی که الان برخاسته
میشنای و همان ساعت ایشانرا صحت تام شده و بالفور بر سر

حضرت مولانا عصام الدین رسید از انجا بخارار رسید بکرات
 حضرت عزیزان قاضی قدس و شریف شسته حضرت عزیزان قاضی قدس
 فرموده اند که خدمت خط مفت خلاص شدند و حضرت زبدة
 المحققین قدوة المتقین است و معلما استادی و مخدومی و سگ
 مولانا محمد الصادق نور مرقدہ میفرمودند که چون حضرت مولانا
 عصام الدین قدس بزم ارناضی الانوار حضرت خواجہ ابرار قدس
 شریف آورده اند یکی کابرو علما و فضلا از برای ملازمت ایشان
 رفته اند و حضرت سلطان العلماء مولانا احمد قدس بیدین ایشان
 نرفتند و ایشان را بدان سبب از حضرت مولانا احمد باری میپنداشد
 فرموده اند که جمیع شرکای ما در در خدمت مولانا مسعود از ما
 می شدند چون است که خدمت مولانا احمد بیدین مانده آمده اند
 و حضرت مولانا احمد شریک ایشان بوده اند و حضرت مولانا احمد از
 احوال خدمت مولانا عصام الدین را پرسیدند و من این سخن نگویا
 برای آن عرض کردم ایشان در غضب ایشان را حضرت قاضی عزیزان
 قدس نموده فرمودند که سکی بی ادبی کرد و خوابد فوت کرد باز باطل

میکنند و این مخلص سخا بهر که بعضی از اوصاف جمیع خصال حضرت
 مولانا محمد اقصا و قدس سره را بیان کند چون سخا بهر که این مجموعه که
 در بیان اوصاف اکابرین است فاذا ایشان نباشد ایشان
 در جمیع علوم بیکانه زمان بودند و در غایت ملکین و وفار بودند
 و در غایت نیستی و شکستگی و واکستگی بودند و باین طایفه علیه
 ایشان از بنا تمام بود و بحضرت عزیزان ما قدس سره خلاص حضرت
 نام داشتند و صحبت ایشان بسیار میرسیدند و حضرت عیرا
 بر ایشان التفات بسیار بود و روزی حضرت استاد می فرمود
 میفرمودند که در آنکه شریفه ز او با الله شرفها چون بلاست
 حضرت شیخ محمد کرمی قدس سره که از جمله اولیای اعیان و علمای اعظام
 و مجذوب بوده اند میرسیدیم بایشان در سخن می شنیدند آثار
 عنایت پیدا می شد اما مجروح آنکه مجلس شریف حضرت عیرا
 قدس سره میرسیدیم عنایت در ما پیدا می شود به آنکه ایشان در سخن
 آیند روزی حضرت مولوی و استاد می فرمودند بمنزل شریف حضرت
 عزیزان ما قدس سره شریف بودند و بحضرت عزیزان قدس سره

ملاقات نمودند و آنحضرت بجای خود تشریف بردند و میگوئیم
 عزیزان قدس سره ذکر آره عنایت کنند و این مخلص ضل و گمراهی
 در اوقات معمودیه بپندار او ای صلوٰۃ ذکر آره میفرمایند و این
 وقت معمودیت آن زمان این ظلم و عصر بود و درین حال
 حضرت عزیزان از خانه مبارک خود برآمده بجانب حضرت استاده
 و مخدومی توجه نموده تشریف آوردند و بجز و نشستن متوجه ذکر
 شدند و صحبت عظیم در گرفت و فردا بعد از مفارقت و ولوج
 حضرت مخدومی بچاقم غزل منسوده در کریم شدند چند قدر نماز
 بحضرت مخدومی قدس سره رسید و این هر دو عزیز کرامی بر سر
 استاده در کریم بودند و صحبت شکر شد و حضرت مخدوم
 قدس سره منظور نظر اولیا بودند و سیف میروند مولانا علی مجذوب که
 از جمله اولیای کرامی بودند و در کتب شریفه میخانه بودیم شیخ الحرم
 فرمودند که چون غایت شب بگذرد حاضر شوید که شمار او داخل حرم
 سازیم چون داخل حرم شریف شدیم دیدیم که مولانا علی مجذوب
 در درون خانه نماز مشغولند تعجب کردیم که ایشان در حجره بودند و ما

نیز ناکرده آمده بودیم خدمت مولانا علی بقیصر خطاب کرده فرمود که
 مردم هستند که درین خانه بی کلبه داخل میشوند و بهم میفرستند
 که در حرم شریف روزی شیخ الحرم مقصد آن کرد که در خانه را
 بکشاید و یکی از پیکان هندوستان را داخل سازد و یوانه
 قریب پنجم استاده بود و ویرا غیرت و حرکت شد خطاب
 بخانه شریف کرده فریاد میکرد که والله لا تفجع بهر چند شیخ الحرم
 خواست که در یکشاید در کشاده نشد بالاخر گفت که دیوانه گانه
 تمسک ندارد که بت غیرتم با تو چنانست اگر دست و پد نکند کم
 در ای بخیال دیگران "و حضرت مخدومی قدس در جوار حضرت
 حاج علی درون سم قدم فون اند جان دولت حاجی
 و حضور بولدی صوفی است ای توفیق و انابت ارادت
 این دو عزیز بحضرت قطب الکبریا عزیزان شیخ خدایدا و قدس
 آن بوده که روزی با تفاق یکدیگر ملازمت بحضرت رسید
 توفیق ایشانان شده مرید ایشان گشته اند و حضرت عزیزان
 فرموده اند که جوانان شما یا کسی خواهید لیکن خدایدا پیر شده است

شمایان ناتمام خواهید ماند و حضرت عزیزان بعد از کمال از
 عالم انتقال نموده اند ولیکن هر دو را حضرت چهارم چهره
 بوده اند و خدمت جان دولت حاجی بعد از انتقال حضرت بجز
 متجاق حافظ که ذکر ایشان گذشت مرید شده از ایشان تکمیل یافته
 اند و خدمت حضور بولد می صوفی بجز حضرت جد این مخلص حضرت
 عزیزان درویش شیخ قدس که مرید شده از ایشان تکمیل یافته اند
 خدمت جان دولت حاجی ریاضات شاقه می کشید و محبت
 مخدومی شیخ حسین خوارزمی قدس که ارتباط و عشق تام داشته و
 در سفر گنجه شریفه در رکاب حضرت شیخ حسین قدس پیاده چرخ زدن
 تا حرم شریف رفته و بعد از انتقال حضرت شیخ از شام که مرید
 شریف حضرت شیخ آنجا است با و را که هزار آه سالها در مقام ^{شاد}
 بوده اند و در موضع فانوق که از نواحی علیا با دست مدفونند
 اند مرقده بابای ترش و وزیر قدس که ایشان در سبانی حال
 مرید حضرت عزیزان شیخ جمال الدین قدس شده سالها در محبت
 و محبت ایشان بوده اند و بعد از ایشان بجز حضرت شیخ الکبر شیخ

ضایع و قدس مریسته در خدمت ایشان بوده اند چنانچه
 در مناقب ایشان مذکور شد و از جمله خلفای کرامی کبار حضرت
 عزیزان اند و از پیشوایان این سلسله شریفه اند نقلت کردی
 در خانقاه حضرت جد بزرگوار و درویش شیخ قدس سره تشریف
 آورده اند زمان عشرت گوشت بوده و حضرت جد بزرگوار قدس سره
 در تردد آن بوده اند که از برای شما حضرت بابا قدس سره گوشت
 پیدا کنند و در آن زمان مولانا محب علی که از جمله صوفیان جد
 بزرگوار قدس سره مردان این طایفه علیه بوده به مطبل رفته کار و
 در کلوی آپ حضرت بابا که بغایت فریب بوده را ندیده بسم
 کوایان فوج کرده و بخانقاه آمده چون حضرت بابا قدس سره بآن حال
 مطلع شده اند حال حضرت بابا دیگر کون گشته و خوش وقت
 هم آن شب سماع بوده اند و حضرت جد بزرگوار قدس سره گفته اند که
 بلا محب علی جلالت کمیند که وقت ما را خوش ساخت ع ای وقت تو
 خوش کن وقت ما خوش کردی - و این ملا محب علی از درویشان
 بنو فخر حضرت جد بزرگوار بوده اند و طغای حضرت عزیزان مآد

اند و تو لک شیخ که بر تفرقه اما میر رسید و سالها در بندگی ملکات
 حضرت عزیزان قاسم شیخ بود و بعد از ایشان سالها امام و مرید
 و مخلص حضرت عزیزان مابود و در غایت شوق بود و از ایشان
 بود و میفرموده اند که در وقت شغال از عالم مولا نا محب علی این
 بیت خوانده جان می داد که بیت نیست در لوج و لم خرافات
 یا رچه کنم صرف و کرایه نداد استادم بعد از آن حضرت عزیزان
 ما را طلبیده گفت که مقین کوئید و چون حضرت عزیزان قدس
 مقین گفتند جان بداد و این مخلص را باین پشته از اهل این
 سلسله رسیدیم و دیدیم که نوکر گویان جان دادند ز قناعت و آیم
 و از جمله جاگیر که یک قدس که از جمله مریدان و یاران قدیم حضرت
 عزیزان قدس بود و از ایشان مجاز بود و ریاضات شاقه می
 کشید و در هر سه روز ختم قرآن می کرد و هر روز چهارصد رکعت
 نماز و ویست قضای نماز با که در زمان طالب علم گذارده بود و
 دیگر نفل میگذارد و چون زمان ارتحال رسید نماز آن که با آن
 خلق می رسید و کاره کشید جان بداد و از الحدیث تموتون

کما تعیشون و برادر این فقیر فاضل شیخ که وی نیز مرید حضرت عارف
 با قدر کثرت بود و منظور نظر ایشان بود در زمان ارتحال بدو و شوق
 تمام ذکر گویان شغال نمود برادر و پدر و اصل و نسب بر عیون
 الحسین میداد و آن را در زمان ارتحال میزد کمر دانی و بعنایت از
 و لطف لم یزلی و دوران را از کرد اب بجران بصال کمران
 بفضل خویش بر ستا پست کرده فضلت دستگیر شدی پی
 بر ما ز که رسوایی بدی که کلف تو مبنده نوازی نمکند با خود کم
 تو کار سازی نمکند شک نیست که آب جمله دریا با یک جا به معصیت
 نوازی نمکند نهین و العالین نفست که چون حضرت با قدر کثرت
 بیخ شریف برده اند پادشاه بلخ که گیتن قرا سلطان نام
 داشته ایشان مذکور فرستاده آنرا اقبال کرده سالها بطرف
 توکل در بلخ ارشاد و خلایق نموده همانجا از عالم حلت نموده اند و در
 درون بلخ مدفون اند میرا و تبرک و حضرت عزیزان ما و رستاده
 مرید ایشان بوده اند چنانچه خواهد داشت الله مذکور شد مولانا قیام
 قدسک ایشان تیر از کبار خلفای حضرت عزیزان شیخ اعراف شیخ خداید

قدس سره و از قدمای اصحاب ایشانند و در زمان حیات حضرت
 عزیزان قدس و وفات یافتند قدس الله سره را هم و مولانا
 عابد خجندیانی قدس سره عالم معلوم رسمی بوده و از جمله خلفای
 حضرت شیخ خدایدوست قدس سره کوکی شیخ قدس سره
 ایشان نیز از خلفای حضرت قطب العارفین شیخ خدایداداند
 قدس سره و از فرزندان مصطفی عارف اند که در مناقب جد بزرگوار
 این مجتهد مذکور شده اند متاخر به ده اند و گویند که در هر ده
 یک بار فطار سپرده و ساکن علیا باد بوده اند و در سپردن علیا باد
 غاری بوده که پشته آنجا مغلف بوده اند یکانه رفته بوده و
 یکسی خنطاط می کرده اند نقلست که حضرت عزیزان شیخ خداید
 روزی لباس فرخ را کشیدند خدمت کوکی پوستانه خدمت کل
 داده اند و خدمت شیخ لباس آنحضرت را پوشیدند علیا باد
 می آمده اند که حضرت جد بزرگوار را قدس سره از علیا باد بلامنت
 حضرت عزیزان قدس سره در راه ملاقی شده اند خدمت شیخ
 خدمت جد بزرگوار از غایت محبت و سلی که داشته اند بسیار

حضرت عزیزان قدس سره را بر آورده در پیشان پنهان
 گفته اند این لباس این خوست شمار الاتیست در تحت شسته
 نباشد طر شاه و شاهزاده و بایش همراه بلا ترست صحبت
 حضرت عزیزان قدس سره رفته اند چون نظر مبارک حضرت
 عزیزان قدس سره برایشان افتاده فرموده اند که ما حاتم صوفی
 ما از ما حاتم تر و خوشتر وقت شده اند و خدمت کو کی شیخ
 اباعن جد از مخلصان و مجتبان آبا و اجداد کرام حضرت جد
 بزرگوارند و ایشان را خدمت کو کی شیخ و فلی شیخ پیر غم کو کی
 شیخ اند بر کف خود برداشته کلان ساخته اند و فنی در علیا باد
 و باشد است خدمت کو کی شیخ جمیع فقر را سمر نموده و فنی
 سیکرده و پیش جد بزرگوار آمده فرموده اند که ما خود را فدای شما کرده ایم
 شما باید که از علیا با و کوچ کرده بر اسد و حضرت اقبال شده چون از آنجا
 برآمده اند خدمت کو کی شیخ وفات کرده اند و با بر طرف شده
 بعد از آن حضرت جد بزرگوار قدس سره علیا با و تشریف آورده
 احمد صوفی قدس سره ایشان نیز از خلفای حضرت غوث الاو لیا

عزیزان شیخ خدایداوند قدس سره و از قدمای صحاب ایشانند
 مرکب آنحضرت و سایر صوفیه ایشان نگاه می داشته اند و حضرت
 عزیزان قدس سره ایشان را ایشک جی صوفی می گفته اند و ایشان
 همانند که حضرت عزیزیان از درون آنجا نه فرماید کرده اند که
 ایشک جی صوفی کا حضرت چنانچه در مناقب حضرت عزیزیان
 مذکور شد بابا خادم قدس سره نام ایشان محمد حسین است و این
 مختص ایشانرا دیده بود و پیری بود با شکوه آثار توجه و عدم تهافت
 بغیر از حسین ایشان ظواهر بود و ایشانرا نیز از جمله خلفای
 حضرت قطب السالکین عزیزان شیخ خدایداوند قدس سره اند و خادم
 ایشانند و در خانقاه عالم نیاة آنحضرت سالها چهار چرخ می
 گفتند چون بابا خادم بجوار رحمت حق پوستند ایشانرا و دراز
 فایض الانوار آنحضرت و فن نمودند بعد از آن حضرت قطب الاقطاب
 عزیزان قائم شیخ قدس سره خدمت امیر صنع الله که بمیر سپهره
 مشهورند حضرت کردند که ایشان در آن منزل شریف
 ذکر گویند چنانچه پیش ازین در بیان مناقب آنحضرت مذکور شد

ابو الحسن شیخ قدسکون ایشان تیر از خلفای حضرت زبده العرفا
 عزیزان شیخ ضایدا و قدسکون اند و از فرزندان حضرت
 شیخ جمال الدین قدسکون اند نفست که شیخ ابوالحسن روزی در خلوت
 خود گفته اند که بر خیزید و از اینجا برویم که و بای عظیم در رسید
 ایران و صوفیان قبایل آنجا کرده در خلوت بوده اند اما آنرا
 و بای الفوز نظم شده مقدار چهار صد صوفی بهم ای شیخ ابوالحسن
 در آن خلوت اقبال نموده اند و ایشان در صفت سبزه که حضرت
 عزیزان شیخ ضایدا و قدسکون در جوار ایشان مدفونند و ایشان
 همانند که در مناقب حضرت عزیزان قدسکون مذکور شده است
 عادت صوفی قدسکون از جمله قدما اصحاب حضرت عزیزان شیخ
 ضایدا و قدسکون اند خدمت امیر صنع الله شاه سمرقند
 میفرمودند که بعد از شهادت خاقان شهید شاه یک سال
 او را بکشته تمام از ما و راه پنهان پنهان شده بدشت قبیاق فتنه
 و سیر زابا بر که از اولاد او شاه صاحب قرآن امیر تیمور کور
 کان است پادشاه ما و راه پنهان شده است بعد از چندگاه حضرت

عزیزان قدس سره خطاب بعارف صوفی کرده بزبان ترکی
 فرموده اند که عارف مسکنا و زبکین کیراک مو عارف صوفی
 تواضع نموده و آنحضرت فرموده اند که ضطراب کین که اوز یک
 پادشاه خواهد شد بعد از آن عبداللہ خان ازوشت قجاق
 لشکر کشید متوجه ماوراالنہر شد است چون خبر عبید اللہ خان
 بسمع بابر میرزا رسید یکایک مہرای خود را بکلازمت حضرت عیرا
 قدس سره فرستاده کہ ایشان فاتح خوانند حضرت عزیزان قدس سره
 فاتح خوانده فرموده اند کہ ہر کہ سامان تر باشد می پادشاه شد
 چون این سخن بسمع میرزا بابر رسید میرزا بابر گفتہ کہ سدا عبید اللہ خان
 ازما پست تر است طم شد کہ رأی حضرت عزیزان قدس سره است کہ وی
 پادشاه باشد بعد از آن عبید اللہ خان غالب پادشاه ما
 وراالنہر شد است حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره ہو الجامعین
 علمی الظاہ والباطن قدوہ اعافین ہوہ است الکین سلطان العلماء
 برہان افقرا قطب الکبرا، غوث الاعرف الاعلی السعی الہولی قدس سره
 یکائے زمان مقبول غوم و خواص حسان بودہ اند و تفرید و تخرید

فی نظیر و اتقای متقیان اند و نهایت این سلسله شریفه بایشان
 و این بود باعث تأخیر ذکر مناقب ایشان از سایر خلفای حضرت
 عزیزان قدس سره و از جمله کبار خلفا و قدامی حضرت سلطان اعجاز
 شیخ خدایدا قدس سره اند خدمت مولانا صوفی برکنی که از اصحاب
 حضرت مولانا ولی عزیران قدس سره بود و در غایت حیرت بود
 چنانچه در آخر عمر نشست و خواست را چندان غمی داشت میفرمود
 که حضرت عزیران مولانا قدس سره میفرمودند که مادر زمان جو
 وقتیکه شمسیه میخواندیم بحضرت قطب لعل فاج حضرت عزیران
 شیخ قدس سره مرید شدیم بعد از آن تحصیل علوم اشتغال نموده
 فارغ شدیم بعد از آن بلازمست خدمت شیخ محمد صادق عسقی
 قدس سره که در علوم ظه و باطن فی نظیر روزگار بوده چنانچه حضرت
 عزیزان شیخ خدایدا قدس سره ویراکاه عارف و کاه عاشق گفته یار
 میکرده اند رسیدیم در کس شیخ محمد صادق قدس سره آن بود که
 در درس ایشان سخن نیک میگردد آن انفات می نمودند و چند
 روز در ملازمست ایشان بودیم صلا التفات با نمودند و روزی

و در ایشان سخنان گفتیم بعد از آن از برای مجلس عالی خسته
 با التفات بسیار نمودند و در آن مجلس ایشان سخنان بتعالی
 این طایفه علیه شنیدیم و بزرگی ایشان معلوم ما شد و لیکن
 روش ایشان باندراقتا و از آنجا تنویر و ولایت بدیشان شدیم
 و در بدیشان مدتی در صحبت عزیزای ارشاد کبروتیه بودیم و
 از ایشان امداد و اعانت در طریقت با بیم رسیدی آن عزیز
 فرمودند که با ارادت بکن من بعرض ایشان رسانیدم که عزیز من
 من بایشان ارادت کرده ام در عالم حیوة اند فرمودند که شما بر
 همان طریق خود بپشید بعد از چند گاه آن عزیز فرمودند که ما
 دیدیم که تکبندی در میان شما بسته ایم و فورا در طریق خود رجعت
 نمودند و از آنجا رجوع نموده بلازمست حضرت عزیزان رسیدیم چون
 خادم عرض کرد که ملاولی است بخدمت آمده فرمودند که ملاولی ما خود
 آنکه سالها از زمان ارادت ما گذشته بود بعد از آن خواستیم که
 تجدید ارادت بکنم فرمودند که در ما خطائی نرفته است مگر خیری از
 شما واقع شده که تجدید ارادت میکنید بعد از آن فرمودند که ارادت

و منبع است یکی ارادت جزئی و یکی ارادت کلی ارادت اولی
 جزئی بود و این ارادت کلی است بعد از آن هر یک فرموده
 که ارادت کل را حضرت کل لازم است هم و در آن مجلس حضرت
 کل اندوخته ای عنبریز سن ارادت جزئی پزاری از عصیان
 و ارادت کلی پزاری از اسوی است میفرموده اند که و در اوایل
 دست درویش بعف با میر سید کران می آمد بعد از چند روز
 اگر پای بر سر میزدند آن پای درویش را بوس میکردیم و بعد
 که غلبین ره روان است به شرف مکّه کلاه همه ای آلهی من آله
 نقیست که روزی حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره از کوهی
 می گذشتند و در آن کوه غاری بوده چون چشم ایشان
 بدان غار افتاد و صبحه کشیدند بعد از آن فرموده اند ما چندگاه
 درین غاری بودیم ریاضت می کشیدیم و از خلایق گوشه گرفته
 بودیم و ما را درین غار احوال عجیبه و غریبه روزی رسید و از آنجمله که
 درویشی دخلی ندارد و روزی از درون این غار نفیض گویان
 برآمدیم رفته کوفه سفندی بود و از استماع نفیض مادی نیز در نفیض شد

و همچنین این کوه و صحرا در ذکر شدن مع کوه پام به اول جمله پند
از خدا عارف جامی قدس سره می شنید که نام تو که خاموشی می
شاید از نو بر سینه در فتوح بکشاید از نو فرماید می کنم با دوازده
تا معجز زبان کوشش بسیار از حضرت استادی و استاد
العلماء مولانا صادق قدس سره می فرمودند که در سمرقند و مسجد
در ملازمت صحبت حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره بودیم و نظر
ایشان این بود که بعد از خواندن قرآن از اهل علم می پرسیدند
این جمله از قرآن بحسب کیست بعد از آن خود و سخن می شنید
و هم در آن مجلس بعد از خواندن قرآن پرسیدند که این جمله کیست
چست شخصی گفت فلان کلمه ازین جمله مبتداست و دیگر گفت که
مبتدای خبر باشد و ازین سخن می خال حضرت عزیزان مولانا ولی
قدس سره و در کون کشته فرمودند که مبتدای خبر می باشد مبتدی
خبرست می گفته اند که آره مستغول نشدند بعد از آن در آن حلقه ذکر
چنانکه آنحضرت سرخ شده و بر هر که چشم ایشان می افتاد از جای
میرفت و آن مسجد از اهل علم و صوفیه و غیر ایشان پر بودند مگر

مستغرق شده سر از پانی داشتند مجلسی عظیم در گرفت
 بهت پیری که چشم بست و مست شوی آن به که بر پامی است
 شوی و حضرت عزیزان قدس سره در غایت تقوی و پرهیزکاری
 بوده اند روزی عیسی بن عبد الله خان که در آن زمان ویرا عجله سلطان
 میکشیدند بلازمست ایشان اموی را حلاست کو این آورد
 و آنحضرت فرموده اند که سخن در آهونیت سخن در آنست که جانور
 که این آهوا گرفته و دوشینه یا گوشت کدام قصاب خورده باشد
 و آسنی که میرنگار بر بالای آن سوار شده این جانور را انداخته
 این آهوا گرفته یا کدام جو فقیری خورده باشد چون عهد کرده ام که
 امثالین خبر بارا مکبریم معذوریم و آن آهوار در گردن حضرت
 مرحوم عیسی بن عبد الله خان این واقعه را در او اثر عم بسیار یاد میکردند
 خواص طاهر نام پیری بود از ملازمان و مخلصان حضرت غیر از
 مولانا ولی قدس سره میکشید که این فقیر را حضرت مولانا ولی از برای
 پایدن کنجک و رزراعت خود گذاشته بودند بگاه روزی
 چون از آن خدمت فارغ شده بخدیمت ایشان رسیدم ضوئیه

زکیم فرمودند که هر روز عابد خان که مذکور شد ببلایست حضرت
 ایشان آمد و آنحضرت فرمودند که عبد الله سلطان تو پادشاه
 عالی خواهی شد باید که تری خود را بشناسی و آن مرد که در گوشه
 خانقاه نشسته است قاسم شیخ نام دارد و پیر طوف کن عبد الله
 سلطان بام آنحضرت طوف ایشان کرد و گویند چون حضرت عیسی
 مولانا ولی قدس سره مذکور شغل میشده اند بسیار بوده که ذکر را
 فرزا آورده میفرموده اند که قاسم شیخ ما الله میگویم و شما عبد
 سیکوید و این واقعه بعد از این در مناسبت حضرت غزیران
 قاسم شیخ بتفصیل خواهد مذکور شد انشاء الله تعالی و هم خدمت مولانا
 صوفی قدس سره می گفت که حضرت غزیران مولانا ولی قدس سره چون
 در ولایت کریمه در منزل حضرت غزیران قاسم شیخ قدس سره تشریف
 آوردند از اطراف و کناف آن ولایت ببلایست آنحضرت مردم
 می آمدند و هر که ملازمت ایشان کرده می نشست میفرمودند که بروید
 و در خاطر تشریف حضرت غزیران قاسم شیخ قدس سره فتاده که این فقیر را
 گذارید که هر که خواهد در مجلس ایشان نشیند و هر که خواهد بروی آنحضرت

برین خاطر المؤمن بنظر بنورالتدشرف یافته فرزند که تقیم
 شیخ ولی فقیست اینها را شمار مناسبی وقت که شما در مقام ^{شاد}
 بهشید پادشاهان و خواص و عموم بکلازمت شما خواهند آمد و شما
 همه را خواهند جمع کرد و چنان شد که ایشان فرموده اند روزی
 بحضرت مخلص خان که ذکر ایشان خواهد آمد فرموده اند که مخلص
 خان شما چند بالین باورشت بردارید و شما و زوجه شما پادشاه
 ملازمت نکند که در آن وقت در قریه میانکال بوده اند بفرمان قریه
 بخاری روید که آنجا رسیدن پدران شما ساکن اند و در آن قریه
 خلوت نشیند و از آنجا بهمان وضع که مذکور شد رجوع کرده شما
 حاضر شوید بعد حضرت مخلص خان بمقتضای امر حضرت بهمان
 وضع بآن قریه رفت خلوت نشسته بهمان طور رجوع کرده بکلاز
 ایشان می آمده اند که ابوالمحمد شیخ نام شیخ زاده جانوران گفته
 است که با نازی سوار جمیع کثیر از همراهان پیدا شده است چون
 حضرت مخلص خان آن شیخ زاده را دیده اند بزوجه خود گفته اند که
 درین جرمی فروز آمده پنهان شویم که او ما را نه بیند و نه شناسد بعد

بلازمت آنحضرت روان شده اند چون بلازمت و صحبت بخت
 شرف شده اند و سوره اند که همه را کرده اند اما از ابوالمختار شیخ شریف
 یحیی بن پنهان کشتیدیت آنچه پنهانی کند و در میان اوعیان
 کرد و به نزد پدر دید و حضرت استاد می و محمود می و سندی
 و سیدی مولانا عصمت الله رحمة الله علیه فرمودند که روزی پیش
 سلطان المفسرین برهان المحدثین استاد می و محمود می مولانا مصطفی
 الرومی قدس سر رسیدیم ایشان فرمودند که منب در پیش عبداللطیف
 خان پادشاه سمرقند بودیم خان با گفت که حضرت مولانا ولی
 غزیران و حضرت درویش شیخ غزیران قدس سره این هر دو
 مرید حضرت غزیران شیخ خدا داد قدس سره اند چون است مولانا
 غزیران اوز بکار آمدند و نیکی کردند و نیاز ایشان را روا می کنند و
 در اویش شیخ غزیران اوز یک امر دیگر گفته نیاز ایشان را
 می کنند و من گفتیم که جواب این سخن خود را می دانند و ما نمی دانیم
 و بعد از آن خان پرسید در شهر ایسج کیانین دو غزیر باشند
 شخصی ابی که حضرت مولانا ولی غزیران شریف دارند خان

بشخصی امر کرد که این مذکور را برایشان عرض کنن پس گفتیم که از
 ایشان پرسیدن بی ادبی است قاسم شیخ نام مریدی دارند
 از ایشان پرسیم که ایشان جواب میگویند چون آن شخص نزد حضرت
 قاسم شیخ علیه الرحمه آمد سخن خانرا بایشان عرض کرد و قاسم شیخ چند
 جواب گفته اند بعد از آن فرموده اند که این جوابها را خان تو فهم
 نمیکند جوابی گویم که خان تو فهم کند فرموده اند که خان تو شخصی را
 آتالیق ساخته دیگری را محرم خاص خود کرده آتالیق خود را محرم
 می پرسد و محرم خبر خواص را نمی پرسد همچنین حضرت عزیزان شیخ
 خدا یاد قدس عزیزان درویش شیخ را آتالیق خود ساخته که
 او زبک غیره را مریدی گیرند و عزیزان مولانا ولی قدس را
 محرم ساخته اند که خواص را مرید گیرند و بس خدمت مولانا محمد
 حسین نوقانی که از درویشان و مریدان قدیم حضرت جبرئیل
 قدس بود میگفت که حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس فرمودند که
 جواب گیر ما آن بود که مثلاً از سر قنذا علیا باد و در راه است کمی پر
 کل و کمی بی کل درویش شیخ عزیزان قدس از راه پر کل می روند که

در کل فتاده خواه است خواه که از کل مجرای رنج بچشم هر چه افتد
 می نوازم و حضرت غزیران مولانا ولی قدس سر از راه بکل
 می روند و خدمت مولانا عبدالمومن که از درویشان قدیم
 حضرت غزیران مولانا ولی قدس سره بود و بعد از ایشان سالها
 در خدمت حضرت غزیران فاسم شیخ علیه رجب بود میگفت که
 نقوای حضرت مولانا ولی قدس سره بغایتی بود که حضرت سید
 امیر خلیل سیدنا قدس سره که از جمله پیران کاران زمان بودند و
 در تقوی سعی می نمودند روزی از برای حضرت غزیران مولانا
 ولی قدس سره فرمودند که یاران بغیر این چند چون بغیر ارا حاضر خستند
 حضرت غزیران مولانا ولی قدس سره از آن بغیر تناول نمودند
 و حضرت سید از ایشان سبب پرسید ایشان فرمودند که
 در ولایت هنوز خراج باغ را قطع نکرده اند و درین بغیر غوره ^{خانه} اند
 و حضرت سید فرمودند که شما از ما پیران کارتر بوده اید بعد
 فرمودند که خراج باغ این قریه را بجهت غوره قطع کنانده ایم بعد
 آن حضرت مولانا ولی قدس سره از آن بغیر تناول فرمودند و این

مخلص استماع دارو که چون حضرت مولانا ولی عزیزان قدس سره
 در ولایت کوفین دختر بای متمولی راز و جود ساخته اند
 خود از کوها بوثر غنچ و پسته و اشال آن چیده فروخته نفقه
 می ساخته اند و آن بای ازین معنی بغایت متالم بوده که
 ما را چندین احوال است که دانا و غیره را کفایت میکند و مقصد
 ایشان از تفصیل بالاخر آنحضرت و غضبیه فرموده اند که احوال
 این بای نباشد و در عنقوب یاغی آمده جمیع احوال آن بای برده
 و آن بای ز جمله فقرا و مجتبان گشته میگفته که مقصد ایشان
 این بوده و از ایشان رضی بوده و آنحضرت بوی اطفال بسیار
 می نموده اند و هم مولانا عبدالمؤمن می گفتند حضرت مولانا ولی
 عزیزان را آنحضرت امیر خلیل القدر قدس سره ارتباط تام بود چون حضرت
 عزیزان شیخ خدا یاد قدس سره فرموده اند که مولانا ولی صحبت
 حضرت سید رشید ایشان شمار اترت پست خواهند نمود بدین
 سبب صحبت حضرت سید رشید بسیار می مدند و منزل حضرت مولانا
 ولی عزیزان قریب بمنزل حضرت سید رشید بوده و حضرت مولانا

عزیزان قدسک همیفرموده اند که حضرت سید کاه مارا چون
 کوی بازی میکنند چون مهمان پیش حضرت سید می آمد
 میفرموده اند که اگر سیل و آبی در پیشانی او گریخت و
 در سنگی می کشی من مع لانا ولی رو و حضرت مولانا ولی عزیزان
 قدسک صوفیه را ریاضات شاقه میفرموده اند کسی که از این
 آرزو کنس همراه بوده اکثر شبها و زائده می کشانده اند و اگر روز
 او را کمی علازم است ایشان میرسید بزرگ آرزو متوجه فرماده اند
 چندان صوفیه آرزو نمیکشیدند که آن اوز بکمال آخر مجلس چون
 می فرست بعد از آن ذکر را فروزمی آورده اند و هر که از صوفیه
 ذکر آرزو را سجد تمام میکشیده خود مقابل آن شده آرزو میکشیده
 و در تغلیل طعام اهتمام تمام می نموده اند اگر شخصی مهمل میکشیده و
 بران ما چیزی آورده اند و بزودی دست از آن می کشیدند
 و بتبعیت آنحضرت جمیع صوفیه ایشان دست میکشیدند و اکابر
 طریقت فرمایند علیکم تغلیل الطعام و تغلیل المنام و تقوی الله
 فی سبیل الله لانیة بسیار بوده که زرد آلود رسیدن ایشان

پنجه می فتاده و صوفیه از انجام و رسیدن کرده بخدشت مشغول بودند
 یک زرد آلورانی امایشان گرفته در دهان می کرده اند و در آن
 زمان حضرت عزیران قاسم شیخ در خدمت بوده اند و اگر حد
 ایشان نفس خود چون کشید آرد و بهیضم و غیره ایشان بجای
 آورده اند و روزی حضرت عزیران مولانا ولی قدس سره بدست مبارک
 خود سیب چند بحضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره می داده اند و حضرت
 عزیران قاسم شیخ دهن خود را داشته اند از دهن ایشان
 سبب پاره پاره بوده فتاده و چون طاق خود را داشته اند
 طاقی ایشان شکاف بوده از آنجا ریخته و آن زمان حضرت مولانا
 ولی قدس سره تحسین فقرا ایشان کرده اند و مولانا محمد که از درویشان
 حضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره بوده میگفت که در زمان حد
 بحضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره علام حضرت عزیران مولانا ولی
 قدس سره فرموده اند که بچاکش مشک بخور و دوران خلوت شخصی بگذارد
 عزیران قاسم شیخ ترشک آفاده ایشان از آن ترشک تن اول نموده اند
 آن غلام بپوشتهای آن ترشک در راه حضرت عزیران مولانا ولی

انداخته و با ایشان واقعه را بیان کرده و حضرت غزیران
 قائم شیخ و غضبش فرموده اند غلامک بمیر و آن غلام مرده و بعد
 از آن حضرت غزیران فرموده اند که شیخ غلام را کشتید و در قبر
 حضرت قائم شیخ غزیران قدس سره از برای مطبخ و آب طهارت حضرت
 غزیران مولانا ولی قدس سره بهم می کشیده روزی چوبی خشک شده
 یکی از مزارات را بریده از برای مطبخ و آب طهارت می آورده
 طالب علمی ایشانرا منع کرده بسیار به او به کرده بالاخر ایشان
 فرموده ما آن بهمیم را از برای آب طهارت صوفیه می بردیم چون
 شما منع می کنید طهارت شما نیست همان زمان آن طالب علم
 سلسله ببول شده تا آخر آن ضعیف از آن طالب علم زایل نشده است
 اعاد با الله عن فلک هم مولانا عابد المومنین میگفت که روزی حضرت
 غزیران مولانا ولی در صحبت حضرت سید فرمودند که مولانا ولی
 جمیع طهارت و اوضاع شما موافق است آن حاج شما را نمی دانم حضرت
 مولانا ولی غزیران قدس سره عرض نمودند که چون باین طریق
 از اکابر این سلسله شریفه ما بفرمایم این طریق را رعایت میکنیم

سید اگر مقصد می این اغزه میفونند ما ترک کنیم حضرت سید گفتند که
بیهات کی تو انیم که مقصدی است نان جویم و در مجلس دیگر نیز حضرت
سید این سخن صادر شد حضرت عزیران این کثرت فرمودند که این
چون سلسل است عادت می شناسی بخدا تا بخشی بعد از آن حضرت
سید پاکت شدند و حضرت سید در قرینه سیدان که قریب
بکوفین بسیار نکال است وفات یافته اند و در اینجا مدفونند و حضرت
عزیران مولانا ولی قدس صفا بر مرقدر شریف ایشان بنا کرده اند
و خود در آن صفا در جوار حضرت سید مدفونند قدس الله سره
و از کوه جوی آبی آورده چسبند و درخت بر سر هزار ایشان کشته اند
و حضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره در زمان کندن آن جوی سبزی
در دست داشتند سنگ آن جوی با آن زمین می کنند و آن سنگها
بر چپاره شریف ایشان رسیده و بنی می ساخته و در آن جوی
این هست مولوی جابر قدس سره را که اگر در زمین می زده اند که
بست از خار خا عشق تو بر سینه دارم خارها به هر دم شکفته بر خرم
زان خارها گلزار با بعضی از منافق حضرت عزیران قاسم شیخ قدس سره

افتد اسرار مذکور خواهد شد نشاء الله تعالی و حضرت جدی
 و مخدومی استاد می دستا و علما حضرت قضا اتا شکندی
 قدس می فرموده اند بزرگی پیر از بزرگی مرید نیست چون حضرت
 عزیزان قاسم شیخ قدس که بزرگی ایشان دلیل واضح و واضح است
 بزرگی حضرت مولانا ولی عزیزیان و بزرگی شاکر دوال است
 بزرگی استاد حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سلطان العرفا
 برهان الکبیر قطب الدلیا غوث الاصفیا و حمید زمانه فرید کجانه
 مرجع احوام و الخواص منع الولايت والاساس لمجا العلماء و ملاذ
 الفقرا صاحب العیال الله فی وسین اعلم الشیخ عمر بن عبد الله بن سعید
 الشریعیه بلا کتاب ظاهر قواعد الطریق بل ارباب و نشاید
 الحقیقه اعلمه بل اعیان سوره التقویین قدوة المتأخرین خلاصه
 العارین سلاله الکین العالم الامروز شیخ الکاشف کلتوز الارب
 ملتجا الاولیا فرغصه استکی الفقرا فی و هرة استغنی عن التوفیق
 المعنی عن التعریف و آنحضرت اول مرید حضرت خواجہ مولانا میرزا
 قدس بوده اند پانزده سال خدمت ایشان را بجای آورده اند

و بعد از شفق ایشان چند روزی بام ایشان جای ایشان
نشسته در مقام ارشاد و خلاق بوده اند بعد از آن بخاطر ایشان
رسید که هنوز جو نیم خدمت پیران کنیم بعد از آن بجانب بخارا
رفته بصحبت خدمت شیخ عبداللطیف که از مقتدایان و مشوایان
مسلم که بر ویه بوده رسیدند و خدمت شیخ عبداللطیف در آن
زمان معترف بوده و حضرت عزیزیان قدس سره بخاوم ایشان
گفته اند که بجهت شیخ کومی که قاسم نام فقیر است که میجواید که
ایشان را ملازمت کند چون خواوم بجهت شیخ نام ایشان را برده شیخ
فرموده که قاسم شیخ انداز معترف برآمده بایشان ملاقات کرده
گفته اند که ما را در طریقت اشکالات بود و از خوازم آمده بودیم که
بجهت عزیزیان شیخ خدا یار و قدس سره رسید عرض اشکالات
کنیم شاید که از شفا خاذه ایشان در و ما دوایا بد چون به بخارا رسیدیم
آنحضرت ارجحال نمودند و خواستیم که اشکالات خود را بجهت خلیفه
ایشان حضرت خواجہ ملائی عزیزیان کنیم معلوم شد که ایشان
و نه منند بوده اند و بخاطر افتاد که مبادا بخاطر افسوس ایشان منظور

کند که مقصد امتحان ایشان باشد بدان سبب سوالات مادر جمال
 افتاد و بعد فرموده اند که پیشتر شما حضرت عزیزان خواجہ ملا محمد
 پیشتر چہ میفرمودند حضرت عزیزان فرموده اند کہ پیشتر میفرمودند کہ
 مقبول کیل قبول ہمہ ولما ست مرد و ویکل مرد و و ہمہ ولما ست
 و نیز میفرمودند کہ صید بودن بہتر از صیاد میست و خدمت
 شیخ عبد اللطیف رستمی شدہ مجلس عظیم در گرفته بعد از آن فرمود
 اند کہ جمیع اشکالات ما منفع گشت پس از آن گفتہ کہ آنچہ باریہ
 از خصمہا درین سلسلہ شریفہ کبرویہ بحضرت شما تعلق دارد و
 از آنجا بیرون آمدہ در نو چہ ما و را بہتر سیر کردہ بعلیا باد و ہمہ لطف
 حضرت جد بزرگوار این مختص آمدہ ستہ ماہ کماتش آنجا بودہ اند و
 حضرت جد بزرگوار قدس سرہ پیش از آمدن حضرت عزیزان قدس سرہ
 واقعہ دیدہ اند کہ شیر مادہ بخانقاہ ایشان چون از آن واقعہ
 باز آمدہ اند بسیاران فرمودند کہ آن شیر مری خواہد بود کہ ظاہر
 را بروی رجعی شود و آثار از روی باقی ماند و ہمہ روز حضرت عزیزان
 در آن خانقاہ شریف آورده اند و حضرت ایشان فرمودہ اند

همین گریست که با اشارت رسید بود بعد از آن از آن نگاه
 انتقال نموده صحبت حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره رسید
 مرید ایشان شده سالها در خدمت ایشان بوده اند و حضرت
 عزیزان مولانا ولی چند کرات آنحضرت را حضرت کل داده اند
 و حضرت عزیزان میفرموده اند که ما در هر چهار ساله مرخصیم
 و حضرت مخدومی و استاد می رسیدند و مولانا عجمه
 الله جهته الله میفرمودند که روزی حضرت خواجہ کلان خواجہ
 وه پیدی قدس سره که از مقتدایان پیشوایان سلسله شریفه تیر
 خواجگان قدس الله سرهم بودند از بخارا آمده بمنزل آن شریف
 آورده فرمودند که درین آمدن از بخارا بخانه شریف حضرت
 عزیزان قدس سره رسیدیم و آنحضرت فرمودند که وقت آن شد
 دروه بیدار قامت نموده بترتیب خلایق مشغول بشد و ما
 بایشان نقل کردیم که ما حضرت عزیزان قدس سره
 فرمودند که ما از حضرت والد عظامی شما نیز مرخصیم آن حضرت بشما
 دار و حضرت مخدومی رحمه الله فرمودند که بشما اتفاق میکنیم چون

حضرت خواجه قدس که چنین گفتند من گفتیم که در خاطر ما بود که در این
 نگذاریم که بخار را در دید و عنایت کرده و روده پیدا قامت نموده سیریت
 خلاق شتغال نماید چنانچه حضرت عزیزان فرموده اند و مقرر شدیم
 که فردا بکاه و مسجد که بودیم رفتن و مجلس دارند و ما فردا در آن مجلس حاضر شویم
 و این اول صحبت حضرت خواجه قدس بود و دوم حضرت مخدوم فرمود
 که ما را بجهت عزیزان از قدیم در زمان سلوک ایشان بصحبت
 تام بود و از ایشان خوارق عادات و حکایات نقل میکردیم و
 از آن جمله است که میفرمودند که روزی در ملازمت ایشان
 سوار بودیم و مردم از نو هر بدین این می آمدند و نیازهای می فرود
 اند و جمله نیاز آنچه تنگ بود در کسب خود می انداختند و فوطه چند آمدند
 در میان بسته بعد از آن شمرده بصوفی از صوفیان دادند و از این
 حال تعجب آمده در خاطر گذرانیدم که این کیست چه راست همه را بدیم
 ندهند که جمع و ضبط نماید بالفور باین خاطر اشرف یافته و فرمودند
 مولانا عصمت الله آنچه شما می گوئید کردیم لیکن خادمان اهراف کردند
 و ما نموریم که بمصرف نیاز را رسانیم باین برین این کیست چه کردیم و این

ضبط نمودیم و حضرت مخدومی میفرمودند که عهد کردیم که در ملازمت
 ایشان حتی الاسکان ضبط خاطر نمایم که شرف اقلوبند و هم حضرت
 مخدومی میفرمودند که از حضرت عزیزان قدس سره پرسیدم که درین
 مجمع صوفیه از اهل تقد که باشند فرمودند که جوانی است که شاه طالبان
 و چون این سخن از زبان ایشان جاری شد از آن مجمع عظمی آنکه این
 کلام ایشان بسمع می رسید از دور جوانی برخاست بر سبیل
 تحقیق برای آن نظاره کنان ایستاده و من بر ایشان عرض
 کردم که همین جوان باشد فرمودند که آری همین است بخاطر آنکه
 باین جوان آشنایی بودیم چون از ملازمت ایشان فارغ شده
 بیک از حجر با که ما را آنجا تعیین کرده بودند در آمدیم همان جوان از دور
 آن حجره پیشان تمام سلام کرده در آمد بعد از آن بان جوان
 صحبت الفت پیدا کردیم و حضرت مخدوم قدس سره شاه طالب
 بسیار تعریف و توصیف فرمودند و هم حضرت مخدوم قدس سره میفرمودند
 حضرت عزیزان قدس سره در ولایت بهار سمرقند خلوت نشستن
 در آن خلوت در صحبت ایشان بودیم بعد از آن در تواتر علیا با دو

عتکاف نشند و در آن عتکاف و را جمعیت پیدا و خلوت
 مذکوره تفوق و حاصل شد و این حال را بحضرت عزیزان عرض کرده گفتیم
 هر دو مجلس شاست سبب چیست که یکی موجب جمعیت و دیگری مشورت
 تفوق شد حضرت عزیزان قدس سره فرمودند که این سبب است لایست
 انوار در دروی مردم تفوق و سلسل مختلفه جمع شده اند این
 تفوق و عدم جمعیت فواید بدان سبب بخلاف لایت علیا باد
 و استیخار و سیانکال تا بخار را یکی کو یک تن است و چون سکونیم
 یکی یکبار الله میگویند و این جمعیت بدان سبب الحمد لله
 کثیراً و هم حضرت مخدومی فرمودند که در آن عتکاف حضرت
 فرمودند که ابوالخیر سلطان پادشاه دیار بوده میخا اهدرید یا شود
 من آنرا زد و کردم که وی بخا اهدونی شد و من بعضی ایشان را ندیدم
 اگر تو به کند بمضون التائب من الذنب کمن لا ذنب له کنایه
 گذشته می مغفور شده سکبار شود و بعد الیوم مهید است که من
 سبب بعضی از مظلومان فرموده حضرت ایشان غلامی یا بنده حضرت
 اقبال ادا دمی کردند و من دست این سلطان گرفته بدست ایشان

سپردم و هم حضرت مخدومی قدس سره را میفرمودند و در زمان وصیت
 حضرت عزیزان قدس سره در خانقاه آنحضرت که در کریمیه است بودیم
 زبده الا فاضل مولانا نوروز علیا بادی که از شاگردان حضرت مخدومی
 نبود با همراه بودشی و حجره که با متعین بود و ما در آنجا بودیم مولانا
 نوروز با گفت که از حضرت عزیزان قدس سره تعدیل ارکان در نماز
 مخفی آمد و من بمولانا نوروز گفتم که جواب ایشان خود خواهند گفت
 بعد از آن من فرمودند که چون مولانا نوروز بعد از آنکه غایت شب
 گذشته از پیشان برآمده بخانقاه عالم پناه درآمده و در کناره دران
 خانقاه بگذارون نماز تهجد مشغول شده و حضرت عزیزان قدس سره در آن
 خانقاه تکبیر کرده بوده اند و در پیشانی ایشان از خادمی میکروید و یکبار خود
 برداشته فرموده اند که تو تعدیل ارکان میدانی چند کرات همچنین
 و مولانا نوروز جواب داده بدان سبب در آن خانقاه مقدار دو سب
 هزار صوفی می بود و اکثر نماز تهجد مشغول بوده اند بخاطر وی که شاید که
 بدیکری میکشیدند بعد از آن آن صوفی که ایشان را خادمی میکرده خطاب
 بوسی کرده و متعین نموده فرماید که ترا میکشند و وی فرماید که ^{غلمان}

در پیش ایشان فدا شده خواسته که مرید ایشان شود از آن صوفی پیر
 اند که مراد خواب بزمده باشد وی جواب داد که خواب بزمده و طهارت
 شما باقی است بعد از آن ویرامید گرفتند و منبرموده اند که بعد از
 همچنین اعتراضات کین و خدمت مولانا نوروز نورم قدس سره کرامت
 این واقعه می گفت و وی می گفت که چون پیش حضرت مخدومی در
 آدم فرمودند که الحمد لله که عنایت نموده اند و ترا از مملکت خلاصی داد
 اند و می بر تو اگر اطنان را کرده درین شبیه می نماندی و این ^{روز} مولانا
 بقول حضرت عزیزان قدس بود و این مخلص زمانه که حضرت عزیزان
 قدس بعلیا باد شریف می آوردند و دید که دست پشت مولانا
 نوروز کشید چند کت فرمودند مولانا نوروز را و مولانا نوروز بسیار
 متاض از جمله صلحای درویشان ایشان بود و بعد از آن حال آنحضرت
 بحضرت عزیزان ما قدس سره مرید شده بود و بعد از وفات وی این
 مخلص در واقعه دید که در پنجاه مجلسی که اکابر در آن مجلس بودند مولانا
 نوروز مقدم بر همه نشسته بفقیر خطاب کرده بگوید که سبک حضرت
 عزیزان قدس سره و بحضرت عزیزان پریم شیخ مرید شده بقبضه ^{آن}

نخواستند و این حاجی مذاق درویش کیر بود و بعد از فوت
مولانا نوروز میگفت که مولانا نوروز بقصیر من پیش آمد و این فقیر
استماع دارد که حضرت عزیزان قدس سره در زمانی که در ملازمت حضرت
مولانا ولی عزیران قدس سره بوده اند کاه چنان می شده که
از خایت استغراق میشان امام مکبیر تحریم می بسته اند و حضرت
مولانا ولی قدس سره میفرمودند که هیچ شیخ مستغرق در پیش از امام
تحریم بستند و خدمت مولانا عبدالمؤمنین که از جمله درویشان قدیم
آنحضرت و مقبولان ایشان و آثار توبه در روی نظر بود میفرمود که
حضرت غمیزان قدس سره در وقت مرحلت اسرار قدس بجانب
چون بصحرا می رسیدند در آن صحرا رسته کو سفندی بود و یازده کو
از آن رسته جدا شده بجانب حضرت عزیزان قدس سره در تاخت با وجود
آنکه آنحضرت جمع کثیر بودند اما نکرده و پشته چنان بود که بایشان نه
بس همراه می بود چون نزدیکی ایشان رسید آنحضرت نظاره
کنان بایستاد و بعد از آن گشته بدان رسته ملحق شدند و این فقیر
بمیرزا باریون که از جمله مخلصان قدیم حضرت عزیزان قدس سره بود رسید

میرزا بارون در گریه بود سن سبب کرد که به از روی سپیدم گفت که
 ما مقدار این کو سفندان شناختیم حضرت ایشان را گفته که ای غم
 و چون حضرت عزیزان قدس در یک از منازل علی بنو وند و این
 فقیر ایشان را خادمی میکردم فرمودند که میرزا بارون بتوجه
 و سن کلام و بیای ایشان عرض کردم آن جوق را خانان ندید
 و فغان بود که جوق را غموران روز برزبره مبارک آنحضرت
 توره کشیده نزدیک بود که برفتند بعد از آن پرواز کرده برفتند
 و فرمودند که آن را خانان خواستند که در زیر قدم است افتاد
 طوف کنند بازاری کردیم بدرگاه حضرت حق سبحان که چند روز
 میخواستیم که درین عالم باشیم و زود اتفاق کنیم بدان سبب پرواز
 کرده برفتند فرمودند که چون از قطب امثالین کار باطل شود زود
 خواهد از عالم رحلت نمود و بهم فرمودند که مثل این از حضرت خواص
 اهرار قدس که گذشته بعد از آن بزودی اتفاق نموده اند فرمودند
 روزی حضرت خواص اهرار قدس از جانب قرشیک از لواحق
 سم فرزند است مرآمده اند آهویی از صحرا آمده سر بر سر ایشان نهاده

بزبان حال گفته که درین کوه بچه دارم که آنرا شیر سید هم درویشی
 از برای من در راه من کاژه ساخته که مرا گیر و من چند روز است که
 بدان سبب بچه خود را شیر می توانم داد و بعد از آن حضرت خوجه
 قدس و او دستم طلبید و در کاغذی نوشته اند که ای درویش
 اگر چه صید حلال است اما رحم از وین است آن کاغذ را بنیخ آن
 آهوبسته اند و آن آهوش آن درویش نیست آن خطر را داشته
 چون آن درویش مضمون آن خطاطع شده از خط آنحضرت نبر آمد
 کاژه را ویران ساخته فرست است چون آن طهارت از آنحضرت واقع
 شد بزودی از عالم ارجحال نموده اند و هم سولانا عبد المؤمن میفرموده
 اند که روزی خدمت قاضی خان عبدالستار خان که نام وی نورالدین
 بود ببلای زمست حضرت عنیزان آمده پیغام عبد الله خان را بر آنحضرت
 رسانید که عبد الله خان میگوید که حضرت عنیزان قدس سره با ما
 عفو نامه بنام من ننویسد ببلای زمست آنحضرت غنی تو انیم رسید
 حضرت عنیزان قدس سره ابرام نمودند که از عبد الله خان چه صادر
 شده باشد قاضی خان میگفت که من صلا تطلع نیستم بعد از آن
 فرمودند

عفو برت جو سجایست و قلمی گرفته این بیت را نوشته
 ارسال نمودند که بیت خاں منشین که مرکب مروان مرو را در سنگ
 لایخ بادیه پیا بریده اند نو میدهم سببش که زندان بادیه نوس ناکه
 یک خروش بجای رسیداند چون این کتابت شریفه بحضرت عبداللہ
 خان سید بالفور بہ بندگی آنحضرت آمد و وقوع آن بودہ کہ عبداللہ
 خان یک پالیہ نہانہ بادہ شامید بودہ آنحضرت بنور ولایت طہار
 ان نمودہ اند و ہم مولانا عبداللہ نوس سبب آنحضرت را در قہا
 عالم پناہ خادمی سپردم شخصی از دودرا اشارت کرد و حضرت
 عزیزان قدس سر را اثرانی شدہ فرمودند کہ بروید کہ شمارا عبداللہ
 خان می طلبند چون پیش آن شخص آمدیم گفت شمارا عبداللہ خان می
 طلبند عبداللہ خان آن شب یک از حجرہ های حضرت عزیزان قدس سرہ کہ
 درجہ ارخانقاہ است بودہ و چون پیش عبداللہ خان آمدیم گفت کہ
 درین آمدن از بخارا دو قاضی ہمراہ ما بودند یکی قاضی خان مذکور
 و دیگری قاضی میرزا کندمی کہ وی از جملہ معتبران عبداللہ خان بود
 با یکدیگر در تزلزل شدند بدان سبب کہ من پرسیدم کہ حضرت عزیزان

قدس سره بکه حضرت داده اند قاضی خان گفت که بیک حضرت
 داده اند و آن عزیزان پیریم شیخ اند قدس سره قاضی میر گفت که
 بعد از حضرت داده اند و هر دو در سخن شدند و من گفتم که چون
 بلا زنت آنحضرت میریم از مولانا عبدالمومن خواهیم پرسید بعد از آن
 خدمت مولانا عبدالمومن فرمودند که من در جواب عبدالمومن
 گفتم که هر دو قاضی است گفته اند قاضی میر چون در سلسله کبرویه اند
 و در آن طریق اگر پیر طاقچه برید خود مسیده آنرا حضرت میگویند
 حضرت عزیزان زیاده از صد سال حضرت چهار پنج داده اند قاضی
 میر همه را حضرت میداند و قاضی خان درین سلسله است و میر
 حضرت عزیزان است مرادومی حضرت کل است و آن حضرت کل
 بحضرت پیریم شیخ واقع شده است و چون ارشاد خان بخانقاه
 آمد حضرت عزیزان قدس سره فرمودند که بوالعنه خان چه جواب میدی
 و آنچه مذکور شد همه را عرض نمودم فرمودند که همان تو راست گفتم
 گفته اید و هم مولانا عبدالمومن میگفتند که بعد از آنکه حضرت سلطان
 پیر عمه عبدالمومن خان بود کشته شد عبدالمومن خان چهار ماه در بخارا

پهلایان و درین مدت ویرا حضرت عزیران قدس سره
 نرسیده اند پیشتر تباری عبد الله خان بدلیس بود که چون
 حضرت عزیران قدس سره آمد برای طوف مزار فایض المانوا حضرت
 سلطان الطریق خواجه حمید لیسوی قدس سره تبرکستان تشریف
 نموده اند بابا سلطان که پادشاه ترکستان بوده یک هفته
 در آن ولایت مرکبان صوفیانرا بنفس خود نگاهبای کرده بعد
 از آن حضرت عزیران قدس سره گاه میفرمودند که بابا سلطان
 هم قابل تربیت است و این سخن آنحضرت بسمع عبد الله خان رسید
 و این بابا سلطان قائل خیر و سلطان است بدان ضعیف
 وی قوی گشته و بعد از صحبت عبد الله خان اراده ملایمت
 آنحضرت کرده از بخارا پیرون آمده و ابلغ مشیخ که برادر عروس
 خادم و مقبول آنحضرت بود با آنحضرت توجه نموده بایرام کانیار
 که منته آنحضرت استوار برست چون از کرمنه گذشته اند و در
 از جانب چول ملک پیدا شده اند سر کمی برهنه رستم در کردن
 و دیگر میسرین رستمرا گرفته چون این دو کس نزدیک رسیدند

سرزبینه علی بن عثمان بوده و دیگری جان کیدری بی تخت
 عرض کرد که تذکره هم که از خام رباط تا خانقاه ایشان حال
 بروم و آنحضرت فرموده اند که مقصود از خانقاه ما هم مقصود
 تو منی کعبه تنجانه بهمانه بعد از آن عرض کرد خیر و سلطان برود
 من گشته شده است و از دست من معارضه پادشاهان سمرقند
 و پادشاهان تاشکند ممکن نیست مرا حضرت بدید که درویش شده
 بجانب کعبه شریف بروم از آن سخنان می آنحضرت در غیبت آمده
 فرمود و دستار خود را بعبادت خان پوشانیده و بایست خود دست
 مبارک خود سوار ساخت فرموده اند که بعد از این بنم که کد این ترا
 از این سبب فریزی آرد بعد از آن خان در زیر قدم ایشان
 افتاده که میراث آن شود حضرت غنیران فرمودند که ما عاکومی
 تویم و ما بنحو ایهم که دیگران نیز عاکومی باشند و عاکویان دیگر
 از ارادت تو بجا بد حال میگردند بدان سبب یرامید گرفته اند
 و همان سال عبدالله خان بنی نفس آنحضرت پادشاهان سمرقند را
 زیر کرده سمرقند را گرفته بعد از آن یکس بروی مقابل معارض نشد

و هم مولانا عبدالمؤمن می گفتند که بعد از آن عبد الله خان عرضه
 داشت با حضرت نوشت که ما چون ناقابل بودیم که ما را مرید
 و ابوالخیر سلطان چون قابل بود که ویرا مرید کردند حضرت غیر آن
 فرمودند که ابوالخیر نیست ابوالشر است اگر ویرا مرید کریم عالمی
 ویران کند و ترا احتیاج بارادت نیست و خازرات سکیں دادند
 و هم مولانا عبدالمؤمن میگفت که در زمان ثقال آنحضرت و با
 عظیم بود که در خانقاه آنحضرت چند هزار صوفی وفات یافت
 در خاطر ما افتاد که در ملازمت آنحضرت ثقال خواهیم نمود چون
 این خاطر پیدا شد آنحضرت توبه بفقیر کرده فرمودند که شما را ازیرا
 خدمتی خواهیم گذاشت و آن خدمت آنست که چون مولانا عبد
 المؤمن را علم العلماء مولانا درویش محمد آخون ناسکندی که در
 ملازمت ثقال نمود و کلبه های محرومات خود را با داده است که
 ما آن محرومات و میرا که در ناسکندیست بفرزند ما رسید و می رسد
 شما آن کلبه ها را گرفته آن محرومات را بان ما رسید رسانید
 از آن و با مولانا عبدالمؤمن خلاصی یافته همان سال ناسکندی

ان مخزنات را بان بارسید رسانید و این مخلص استماع دارد
 که حضرت عزیزیان قدس سره پیش از آنکه و با شود میفرموده اند که
 بکوشش من آوازی آید که و با و با و نیز میفرموده اند که بر عبد الله
 و شکی باین می و با شود چیده بود ما این و با و با خود و با که دیم
 چون در وجود عبد الله خان خیر بسیار است و این سمع است که
 خدمت شیخ سلیمان که از شاخ سلسله که و با و با حضرت ایشان
 اخلاص نام داشت بلا زست آنحضرت رفته و رفته را عرض کرده
 حضرت ایشان فرموده اند که تعبیر آنچه شما و با است شما
 اگر در خوان می پسند بکوشش ما هر روز منادی می کنند و با و با و
 هم مولانا عبد الله می گفت که بکرات حضرت مولانا ولی عزیزیان
 می گفتند که فاکم شیخ ما الله میگویم شما عبد الله می گوید می خواهد
 پادشاه کلان شد و شما ولی آن وقت خواهید بود و حضرت عزیزیان
 میفرموده اند که چون اوز بکینه تا شکنند ولایت میان کمال اناخته
 جرازب ختنه ما را غیر نشد توجبه نمودیم از عبد الله بهتر نباشیم
 بدان سبب این توجبهات از ما واقع شدند دست میر کشید که

از درویشان قدیم و از ایشان مجاز بودند می گفتند که در
زمان زیارتان بخت پیکران حضرت عزیزان قدس سره
بطوف نماز حضرت سلطان الطریقه قدس سره ترکستان رفتند
بخاطر افتاد که سبب التزام این همه محنت مشقت چه باشد حضرت
فرمودند که سبب آنست که خواستیم که رای حضرت سلطان^{الطاهر}
قدس سره معلوم ما شود که سادشاه است که این سلاطین قرار می
یابد درین ملازمت رای حضرت سلطان الطریقه قدس سره بران
قرار گرفت که عبدلله خان پادشاه باشد این مغرور بخطر بدان
بود و هم مولانا عبدالمؤمن می گفتند که حضرت عزیزان قدس سره
بحضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره عرض کرده اند که واقعه پریم
حضرت شیخ عبدالحق قدس سره پوستین عسلی خود را برین پوشانید
و حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره فرمودند که بی شیخ خواب کن
خواب بین بعد از آن بجای خود رفت در خواب سه مرتبه آه
ویده اند بالاخر زوجه خود را سپیدار ساخته فرموده اند که شیخ
سخنی گفتیم شیخ و غیرت شده ما را نمی ماند که خواب کنیم بعد از آن

بخانه رفته اند دیده اند که حضرت عزیزان قدسک پست
 بستون خانه نناده بجانب قبله توجّه تام دارند و
 بحضرت عزیزان معذرت گفته رخصت کل داده اند باز حضرت حیران
 مرید شده اند باز حضرت مولانا ولی قدسک رخصت داده اند باز
 ایشان تجدید ارادت کرده اند تا سه کت چنان شده است
 و آن شده و رفته کی آن بوده که حضرت عزیزان مولانا ولی قدسک
 دیده اند که در یامی عظیمی پل بارکیب زیر آن کشیدند و جمع
 عظیم جمع شده میخواستند که ازین دریا بگذرند و سیکه ازین پل
 سر کرده گذراندنی یا بند عمکی این جمع اول بحضرت عزیزان
 مولانا ولی قدسک توجّه نمودند ایشان از آن باز ایستادند و بالا
 حضرت عزیزان قائم شیخ قدسک همه سر کرده از آن دریا گذر نهند
 و رفته دویم آنکه حضرت عزیزان مولانا ولی قدسک دیده اند که
 حضرت عزیزان قائم شیخ کوشت بسیار باره با کرده مجمر تقیم کنند
 و رفته سیم آنکه دیده اند که شخصی آمده بحضرت عزیزان مولانا ولی
 قدسک مرگفته که در پیرون پادشاهی لبش کز عظیم همراه آمده ^{مطلب} شمارا

و چون آنحضرت در برآمدن توقف نموده اند آن شخص گفته که اگر می بایست
 آن پادشاه خود نیز دشنامی آید بعد از آن با تضرع و پشیمانی آمده
 و میوه اند که شکر میکراند و پادشاه حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره
 و هم مولانا عبدالمؤمن میگفت که چون حضرت عزیزان مولانا ولی
 قدس سره از عالم انتقال نموده اند حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره مولانا
 باقی را که پسر حضرت عزیزان مولانا ولی قدس سره اند فرمودند که شما چهار
 تسبیح کوئید چون سه روز گذشت آنحضرت چهار تسبیح گفته فرمود که
 شب حضرت مولانا ولی قدس سره را در وقوعه دیدم که فرمودند که ما شما را
 بجای خود نصب کردیم نه مولانا باقی را بعد از آن یکی اصحاب حضرت مولانا
 ولی و مولانا باقی در همان مجلس حضرت پشیمان میشدند و این مجلس
 استماع دارد که حضرت عزیزان قدس سره و تنزل مولانا یوسف نبیره که
 از علمای سمرقند بوده تشریف داشته اند و یکی علمای سمرقند در ملازمت
 ایشان بوده اند و آنحضرت سخنان غالی میکردند که سخن پشیمان
 بقضا و قدر افتاده از آن سخن میکردند بخاطر مولانا نور که از مردم
 حضرت مولانا ولی عزیزان بوده و بحضرت عزیزان ارادت نمیکرد

بوده رسید که ایشان خوانده اند سبادا که خطای بر زبان ایشان
 رفته و آنحضرت بالفور مشرف آن خاطر شده فرموده اند که بی مولانا نور
 خدای که مرا آفریده پسند دارم که زبان مرا نگاه دارد و مولانا نور
 بعد از دیدن این که است در آن مجلس در قدم ایشان فتاده و برید ایشان
 شده و این مولانا عبدالمؤمن صاحب حال منظور نظر حضرت غزیران
 قدس سره بود و شبی این مخلص بجا نفاه عالم پناه آنحضرت رفته بود معلوم شد که
 خدمت مولانا عبدالمؤمن در سلطان رباط که از صحبت مولانا محروم
 گشتیم چون نماز بجا داد شد خدمت مولانا عبدالمؤمن در خانقاه آنحضرت
 حاضر شدند فرمودند که شب واقعه حضرت غزیران قدس سره را دیدیم که فر
 مودند که خانقاه را رو بید که بجا نفاه همان آمده است بد از سبب
 نموده شب کیر کرده حاضر شدیم و ازین واقعه کمال ابطه مولانا آنحضرت
 غزیران قدس سره واضح گشت و خواجہ بابایی کمالی که از جمیع پندکان قدیم
 آنحضرت بود و نقلها از آن حضرت میکرد و بعد از سالها آنچیزی نقل
 کرد و یکی واقع شد از آنجمله آن بود که میگفت حضرت غزیران قدس سره
 روزی در احوال تکیه کرده بودند و نظر ایشان در آن بجای بود و روزی

بعضی از کار با پیش سن مثل این آماجی معلوم شود بعد از آن
 می حسن بن خواهی شد یعنی رسوا خواهی گشت و این حسن ایق
 ابو الخیر سلطان بود بعد از آن حسن آماجی باعث فتنه عظمی
 شد که پادشاهان هم قتل و خود و جمع کثیر قتل رسیدند و از آن جمله
 بود که میکفت که چون عبدالستد خان شایم نورجبر که از جمله ارکان دولت
 می بود فرمود که ابو الخیر سلطان را بکشید و شایم نورجبر فرموده می
 سلطان مذکور را بقتل رسانید و بعد از آن بلازست حضرت میران
 آمده آنحضرت فرمودند که ای شایم نورجبر تو از برای عبدالستد خان ابو الخیر
 سلطان کشته در می ترا همین عبدالستد خان سیاه کرده بتار
 زار خواهد گشت و این واقعه را خواجه بابای کمالی بسیار میکفت و این
 واقعه بعد از بست سال که پیش بوقوع آمد و از آن جمله آن بود که خواجه
 بابا میکفت که در ملازمت آنحضرت مذکور شد که طفل ابو الخیر سلطان
 را سه بریده اند حضرت غیران فرموده اند ای عبدالستد خان اگر آن
 پسر ترا بچه خواری خواهند گشتن هرگز نرسد این طفل مکنایه را می بریدی
 و این واقعه بعد از بست سال که پیش بوقوع پیوست و هم خواجه بابای

کمالی سیف شبی در خانقاه آنحضرت خدمت عزیزان و خدمت طاهر
شیخ گفته اند که از برای ما درین شب قمیز میخواستند پس گردن و سینه را
نیمه شب در در حوالی آنحضرت متوجه آنحضرت شده شستم بعد از آن
آنحضرت آمد که بابا چرا غریب داشتی و در حوالی کشاده شدی و از
آنحضرت آمد که بابای دیوانه من بودی که این قمیز و این نان را
از برای شیخان بیرون فرماید و مردم که در ولایت شما هرگز نبسته
بعد از آن آن قمیز و نان را پیش شیخ مذکورین بردم و این مجلس
استماع دارو که مولانا عبد القدیر شیخ لهر که دیدار دیوانه می گفتند
و او از مجذوبان حق بود روزی بلازمست حضرت عزیزان و دیگر
رستگان آنحضرت فرموده اند که دیوانه از برای ما نیاز نآورد می مولانا
عبد القدیر عرض کرده چیزی نداشته ام که نیاز آرم آنحضرت فرموده اند
در میان مویز و سرخه داری چرا آنرا نیاز نکردی و حال آنکه در میان
وی آن مویز بوده و از رؤیت این کرامت دیوانه وار در پیش
ساع شده فرماید بآورد و این مجلس روزی در مجلس شریف آنحضرت
بود و غم فقیر خدمت طاهر شیخ در پهلوی آنحضرت نشسته بودند فقیر

عنایت نموده و فرمودند که چه سخنانی خدمت طاهر شیخ عرض کرد
 نذ که شبیه میخواند و قرآن یاد گرفته است بر زبان آنحضرت سرت
 جاری شد که او غلوم ملا بلوستان بعد از آن در خاطر آن که
 آشی که تنادل بینماید از این عنایت نمایند بحسب این خاطر چنانچه
 از دست مبارک خود نموده بخادم فرمودند که این آتش را بس خود
 بده و از آن آتش خودم همان که این عنایت آنحضرت است بحسب
 این محبت این طایفه علیکست هر روز محبت این مخلص حضرت نبیان
 و محبتان ایشان زیادت میگرد و مید و ارم که در محبت این طایفه
 بمیرم و از جمله محبتان ایشان محشور گردم و کلمه بم باسط در غیبه بود
 ع گوشه چشمی که مستثنا شوم از انبیا و جنات سک نشد منظوم بحم الدین
 سکا ز سرور است **اللهم احشر علی من اهل المحبة و اثنی فی المحبة و در آن**
 وقت این مخلص سیزده ساله بود و در مقام یاد گرفتن قرآن شده بود
 ولیکن بحسب ضعف از آن بست یک سالگی تاخیر یافت و آنحضرت شریف
 آنحضرت بود که شبیه عنایت اهل از قرآن نامتناهی دور رسیده اند
 اشاره دید که حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم نشسته اند و در جلو

چپ آنحضرت صلی الله علیه و سلم حضرت امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه
 نشسته اند و حضرت صدیق اکبر رضی الله عنه دست این
 مخلص گرفته با حضرت سپردند و آنحضرت صلی الله علیه و سلم
 بجزرت امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه خطاب کرده فرمودند که
 این فرزند ابوبکر است بعد از آن فرمودند که قرآن خوان بفرو
 آنحضرت صلی الله علیه و سلم چند آیت قرائت کرد و چون از آن
 واقعه باز آمد بعنایت و اوقات حضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم
 قرآن عظیم در مدت هر ده روز میاوشد که هر از شفاعت قرآن این
 بنده غمی غرق در بکار عصبان را حروم کردانی و جرم ما را باعث
 دوری ما کرد ای بخت تو بعل ازل مرا دیدی تعب من می
 تو بخرو می تو بعل آن من بعبت همان تر و کمن چونکه دیده بخیر
 ای غم من بداند از زمان این واقعه مدت چهل سال گذشته
 بود که این مخلص از زمان جمع مجموعه شریفه که در بیان مشیخ صفت
 اشارت بدیده بعنایت آنحضرت صلی الله علیه و سلم مصافحه کرده ام
 فصل و این مخلص ملازمت حضرت عزیزان قدس در خانه عارف

آن سؤالا که از جمله مخلصان آنحضرت است بود و دوران مجلس عظیم
طالب علم از سمرقند بیرون آمده بلازمت آنحضرت رسید آن
حسین عبداللہ خان سمرقند را مجاہدہ کرده بود و حضرت عزیزان
قدس سرہ بیعت آشتی دادند عبداللہ خان جوان ہر و علی خان کہ
پادشاہ سمرقند بود و دوران سمرقند مستحسن بود آمدہ بودند و از آن
طالب علم آنحضرت پرسید کہ شجرہ چہ حال دارد آن طالب علم گفت کہ
دروازہ فیروزہ کہ یک از دروازہ ہای سمرقند است عبداللہ خان
از بیرون بضرر بنزد کہ دروازہ یکسان شد و جوان ہر و علی خان
قنار ہای بختہ مسلمانان را گرفتہ آورده آن دروازہ را محکم خنہ
خاک نیز کرد و آنحضرت فرمودند کہ فدا بزنند کہ بختہ می جوان ہر
بفلک برو و آنچه فرمودند بالاخر همان نور شد و دوران مجلس
از خادوم جد بزرگوار این مخلص مولانا جان بابا نام داشت
و آنحضرت را بوی انفاق بود پرسید کہ حضرت درویش شیخ
عزیزان قدس سرہ براق خان را بہ محمد خان کہ کیف آشتی
دادند و مولانا جان بابا عرض کرد کہ حضرت ایشان بخارا

تشریف برده جلاد و براق خان را بعنف گرفته از سرسلطانان دفع کردند
 بعد از آن بخارا و اخل شدند و پسر محمد خان بخارا را با ایشان نیاز کردند
 و ایشان بخارا را به پسر محمد خان دادند بعد از آن بخاطر آنحضرت مصمم
 شد که جوان مرد علی خان سمرقند را با ایشان نیاز کند بعد از آن عبد
 خان را ایشان گرفته از سر سمرقند ببرند چنانچه حضرت جد بزرگوار
 کرده اند و این تفصیل در سبقت ایشان مذکور شده است بعد از آن
 این مجلس از آنحضرت مجازت گرفته بعلیا باد آمد بعد از آن حضرت عزرا
 از آن بتزلزله انفال نموده بقریه میرفت که فریب سمرقندست نزول نمود
 حضرت عزرا و طاهر شیخ و افتخار شیخ و امیر نیره و میر ماه شیخ بر آن
 جوان مرد علی خان فرستاده اند که وی سمرقند را بآنها نیاز کند سا
 عبد الله خان را از سرودی و درکنیم و آن بی دولت قبایل کرده
 بعد از آن حضرت عزرا و برر و مس شهادت فرموده اند که پنجاه روز
 را شماره کنند که عبد الله خان بعد از گذشتن پنجاه و دو روز سمرقند را
 میگیرد و بامر عبد الله خان که در آن مجلس حاضر بود فرمودند که رفته
 عبد الله خان گویند که چون سمرقند را گیرد و کوس را تو وضع نماید یکی از

استاد اعلیٰ حضرت مولانا عصمتہ اللہ و دیکری قاضی شاہ و سمرقند
 تاج کنند و چنان شد کہ بعد از سحرا دو روز عالتہ خان سمرقند
 گرفته و بختہ بامی جوان مرد علی خان ہر فلک رفت چنانچہ بزرگشان
 آنحضرت جاری شدہ بود نقلست کہ چون حضرت عزیزان خواجہ
 لانا قدس شریکستان از برای زیارت هزار باب رکات حضرت
 سلطان اطریقہ خواجہ محمد الیوی قدس شریف می بردہ اند در
 آنحضرت نقلی عارض شدہ بدان سبب بہ محفہ نشستہ اند و دو
 این محفہ را می کشید چون یک ازین سبب پیاپی شدہ حضرت عزیزان
 قدس شریف بجای آن یک جا بجا محفہ شریفہ را خود کشید تادہ و سبک
 راہ بردہ اند و چون بر لب بای می رسیدند و زنان بہ خیر
 دریا بودہ دشتی در انجانب یا بودہ دو سبب گرفته ہر یا در آمدہ
 و چون پارہ از دریا را قطع کردند یک سبب ہلاک شد و آن سبب
 مردہ را بر نمودہ اند کہ بہ بیرون دریا اندازند تا آنکہ پوست می چا
 ضوئیہ پا بر بہنہ شود بدان سبب بہ پایان دریا افتادہ اند چندانکہ
 از نظر مردم دور شدہ نمی نمودہ اند و مجرم کردہ اند کہ آنحضرت آب بر

و حضرت عزیزان خواجہ مولانا قدس سرہ را خطرات شب مروی بجا بکشت
 شریفہ آورده فرمودہ اند کہ بیت در نومیدی ہی ہی سہیت نہایا
 شب سہ سہیت بعد از ان صوفیان دیدہ اند کہ چہرہ سیاہ
 بہ پرون دریا افتادہ و آن سیاہ آن بود کہ آن بہ خود مرده را
 بکنار دریا رسانیدہ بہ پرون دریا کہ مقدار قامت بلند از دریا بلند بود
 زور کرده پرتافتہ اند گفت کہ بجز حضرت عزیزان در رہی چہاگر کسی
 پیش آمدہ رئیس ایشان میرزا خرم نام داشتہ و آنحضرت را تا
 یک از ان جماعت آمدہ گفتہ کہ نکہای خود را بآدہ آنحضرت گفتہ اند کہ
 در ماتکہ منی باشد اگر کمان آن داری آیدہ ما را بجا و چون پیش ایشان
 رسید آن شخص را چنان بر زمین زودہ اند کہ ویرا اجمال جنبید
 نامدہ یک پی خود را بروی سناودہ کمان ویرا کشیدند بعد ازین
 دو کس دیگر از ایشانان با ایشان متوجہ شدہ اند ہر دو را برابر بالائی
 شخص اول زودہ بدستار با ایشان بستہ اند بعد از ان میرزا خرم آمدہ
 تفسیر گفتہ ایشان را داشتہ عرض کردہ کہ ہر یک ازین مردم شکر ہی بر ہم
 میزدند این زور ولایت است و ہمہ بروست آنحضرت انابت کردہ اند

و این مخلص سماع دارد که در وقتی که آنحضرت از ملازمت حضرت
سولانا ولی عزیزان بکریمیه می فرستند ایشان چهارده کتبی پیش
آمده پشتر ایشانرا بسته اند و رئیس ایشان میرزا مارون نام داشت
یکی مرید ایشان شده اند و آنچه اول مذکور شد در مناقب ایشان
مستطورهست نقلت که چون حضرت عزیزان شنیده اند که حضرت
رسالت پناهی صلی الله علیه و سلم شنین گرفته گاه ایشان نیز کشنین
میگرفته اند و در آن زمان دو کشتن کبر شهور بوده یکی در بخارا
و یکی در تاشکند پهلوان بخاری از برای کشتن قدر گرفتن میبایستند
میرفته که بکریمیه رسید از کشتن گرفتن آنحضرت اطلاع یافته بخانه
آنحضرت آمده همان شده بعد از نماز آنحضرت چهارمین گندم را که از برای
برون آسیا ورجا کرده بوده اند خواسته اند که از برای پهلوان
بغرا نیز ندغض خو و تنها آن گندم را بر مرکبی بار کرده اند چون بدیواری
رسید اندان مرکب را برداشته بهمراهی این بازاران دیوار گذاشتند
اند چون پهلوان این حال را مشاهده کرده که بزبان شده بدر رفته است
و حاضرشاهی که از ورود ایشان بود میگفت که روزی کشن کبری

بلازمت حضرت عزیزان از بخارا آمد و وی بسیار مشهور شد
 بود حضرت عزیزان قدس سره بفقیر خطاب کرده فرمودند که شاه محمد
 فردا تو باین کشن کیر و همان شب آن کشن کیر غایب شد
 و گفته که چون حضرت عزیزان فرمودند که بوی کشن کیر در حسن سی
 و چهره کتی نماند و چون فردا شد حضرت عزیزان فرمودند که کشن کیر کجا
 شد عرض کرد که شب بکانبه بر قنذر رفته است فرمودند که اگر احتیاجی
 بود نهایتش آن بود که از شاه محمدی فتاد و حالا معلوم نیست که
 بمر قنذر رسد بعد از آن معلوم شد که بمر قنذر نرسید و در راه فوت
 شده است نقلت که روزی حضرت عزیزان قدس سره بلازمت مولانا
 خراسانی که عم آنحضرت بوده اند و در سلسله خواجگان بوده اند و از حضرت
 خواجهر ابرار بدین تکمیل رسید بوده اند و چون نماز گذارده اند مولانا خراسانی
 مر قنذر شده اند و حضرت عزیزان نیز مر قنذر گشته اند و در آن مر قنذر حضرت
 عزیزان قدس سره حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله را دیده اند و
 نموده اند که چشم خود را نیک کشاده جمال جهان آرای آنحضرت نیک
 مشاهده نمایند اما که مولانا شمس نام از جمله علامه مولانا خراسانی است

برانوی حضرت عزیران قدس زده گفت که شیخی تا چند خواب
 و حضرت عزیران ازین سخن غریب وحشت شده اند هم در آن حال
 مولانا سر از مراقبه برداشته فرموده اند که شیخی نصیب همین مقدار
 بود و بعد از آن حضرت عزیران پرسیدند که شبکیا بودید حضرت عزیران
 گفته اند که در خانه شیخ ترک نماز بعد از آن گفته اند که از کدام راه
 آمدید حضرت عزیران فرموده اند از راه قرینه پا در آن آنجا مولانا خرا
 گفته اند که در راه پا در آن در زیر فلان باغ چرا توقف نمودید حضرت
 عزیران فرموده اند بخت جمید دین صوفی که از یاران عقیب مانده بود
 و مولانا خراست فرموده اند که شب واقعه دیدیم که جمیع از راه پا در آن
 بنزد ما می آمدند و بر بالای ایشان علم سبزی برداشته اند که آن علم
 آبا و اجداد ما بود و در زیر دیوار آن باغ زمانی توقف نمودند و بعد از آن
 روان شدند و هر چند تأمل نمودیم بخاطر ما افتاد که یکبار در طبقه باغیم
 ایشان کسی باشد نیست الحمد لله ما غلط نکرده بوده ایم و این مولانا
 خراست و در زار فاضل الانوار حضرت قریب بدر و از جنو به فرستند
 نفاس که حضرت عزیران واقعه دیده اند که دو پیکار کاب کشند

پدر عبدلله خان می آیند چهره پند از آن یک سخن پرسیدند
 ایشان را جواب دادند بالاخر حضرت غزیران فرموده اند که نه
 کار آن باشد که شما این قطب باشید ما نیز یک ز فقیر ایم انگاه
 آن دو یک کفهای پامی خود را با ایشان نموده اند که آلبه کرده و اما
 بوده فرموده اند ما این حال این خان را از ولایت بلخ می آریم شما
 بر حال رحم منجوید همانا که این همین وقعه و مثال آن باعث سرت
 حضرت غزیران قدس سره عابد خان رانده و این مخلص شماع
 دارد که حضرت غزیران قدس سره صرف هوای رانا افسام سبعة خواند
 بوده اند ولیکن بر آن حضرت غزیران از مبداء فیاض فاضله فیضان
 می شد و علای زبان در آن چهران می مانند روزی این مخلص در قریه
 علیا با دو ملازمست آن حضرت در خانه عم فقیر بود و از آن حضرت معارف
 الهی صادر میشد که آنرا معالمانه بود و موبدان معارف چند سبب
 از مشنوی حضرت مولوی و غیر آن بر زبان آن حضرت جاری شد که
 در آن نتیجه بود با وجود آنکه آن حضرت میفرموده اند که حضرت خواجہ مولانا
 غزیران قدس سره لو اگر بر بسیل تبرک من داده بودند و در آن لوح

چون این بیت در نظر سن در آمد که بیت دفتر صوفی که صوت حرف
 نیست خرد ولی سپید همچون برف نیست آن یواج را بدید می دادم
 و میفهموده اند مدت چهل سال است که بعد از آن سیح کتابی در نظر ما
 نمانده و بیان معارف ایشان چون بیست نو یا عارف و مؤثر قدس
 بود از سخن سخن مناسب تفهال که باز بر سر سخن می آمد ندای عزیز
 من بعضی از واردات ایشان مذکور است که دو گوش به سخن ایشان دار
 تا ترا کار آید بیت و اویم ترا کنج مقصود است بیکر ما نرسیدیم تو
 شاید بری از جمله واردات آنحضرت آنکه بحضرت علم العلماء حضرت
 مولانا عصمت الله رحمه الله اندای بیت را که بیت دل پر گفتن بهر دو
 بدن که چه گفتار شمع و در عدن به چشمت یعنی گفته اند که در بیت
 اشارت بطلان مذاهب باطله است چون متهم که هر چند در قرآن
 و حدیث تدفیق بسیاری کنند و معنی خفیفه غیر ظاهر بگویند دل
 می میرد و متاثر نشده در بطلان من و میرود اما ذات الله عز و جل
 و از جمله آنست که برادر طریقت مولانا خواج یار که از جمله درویشان
 قدیم حضرت عزیزان قدس بود و میگفت که حضرت عزیزان قدس

در زمان عتکاف بحضرت علم العلماء مولانا محمود کیلا خطا کرده فرمود
 مذکره ایان مولانا مبینی کتابت و اگر ایشانرا اشتباهی شود رجوع
 کتاب میکنند بر کتاب شما میدارا ورین است که **أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ**
اللَّهِ لَأَخَوْتُ عَلَيْنِمْ وَلَا هُمْ يَخْرُؤُونَ سخنان بخاطر می افتد معنی فرمودند
 و حضرت مولانا محمود مقوی آن آیات و احادیث و منقولات
 از اکابر سیفیه بودند بعد از آن حضرت معنی دیگر فرمودند و چنین
 خدمت مولانا محمود و نیز سخنان مؤید آن میکنند تا پنج مرتبه چنین
 واقع شد بعد از آن از مبداء فیاض معنی دیگر بر صلیب حضرت وارد
 شد چون بیان آن معنی فرمود مولانا محمود و تفسیر شده برخواستند و
 عرض کردند که دیگر فهم ما زسد معنای دیگر نیز فرمودند و در هر مرتبه سخن
 مولانا محمود همین بود بعد از آن نظر شریف به محراب انداخته فرمودند
 شما یا زاریکار سختم الله الله کویان تلقین فرمودند چنانچه طریقی
 ایشانست و از آنجمله است که **رَسْمٌ خَانَ تَرْكُهَا دُشَاهِي كَادُهُ**
وَرَسْمُكَ لِيَا فِئْتِ تَحْتَ قَبَابِي لَا بَعْرَ فَمِ غَيْرِي وَخَلَّ شَدَّ كُوبُشُهُ
 غلت اختیار کرده از غیر دارسته بوده این بیت را که بیت

غنیمتی شمرای شمع وصل پروانه که این معالیه تا صبح دم نخواهد ماند
 بحضرت مولانا ولی عزیزیان قدس سره ارسال نموده عرض داشت
 کرده که ازین پست مفهوم میگردود که شمع را که عبارت از محبت
 محبت و آنکه محبت عاشق است گفته باشد و حال آنکه عکس آن است
 و بحضرت جواب آنرا خواند بحضرت عزیزیان قدس سره کرده اند و حضرت
 عزیزیان قدس سره فرمودند که مراد از شمع روح انسان است و مراد او
 پروانه جوارح و می جوارح مانند پروانه است نسبت بروح و ترقیات
 روح ایشان بحجت وصل بین جوارح است یعنی میگوید که غنیمت
 ای روح وصل پروانه را که ترقیات تو بحجت این قالب جوارح است
 و این رسم خان را بحضرت عزیزیان مصاحبت تمام بوده و هر
 عزیزیان قدس سره ویرا ولی میگفته اند و از آنجمله آنست که حضرت عزیزیان
 قدس سره میفرموده اند که آنکه مشهور شده که الحفیه اولی بن الجهر
 مراد آنست که هر ولی را جهر خفیه آنست یعنی خفیه بنظر اولی از جهر
 چه خفیه توجیه بجانب حق است و جهر توجیه بجانب خلق است که از برای
 تکمیل ایشان و علامت عاقلان است چنانچه این سخن که الاولایه

اولی سن الهیة برین معنی محسوس است که ولایت برنی اولی از
 نبوت همان نبی است و حضرت عزیزان قدس سره فرموده اند که
 چون حضرت خواجہ بزرگ خواجہ بہاء الدین قدس سره از حضرت قثم
 از کبار شیخ این سلسلہ اند نظما کرده و اوصاف جمیہ ایشان را
 بیان میکرده اند جمعی را کمان آن شده که ایشان در سلسلہ جہر داخل
 شده بہشت اند از ایشان پرسیدند کہ سلسلہ شما کجا میرسد حضرت
 فرموده اند کہ اگر سلسلہ کسی بجائی نمی رسد العاقل کیفیہ لا یشارت و از آن
 جملہ است کہ حضرت عزیزان قدس سره این دو بیت را میخواندند کہ
 بہت بہت بکن سبب و کوی دل زانکہ در خوانند در پلوی دل
 چون ترا این پس باشد صفت عشق زود آید ترا ہم معرفت و
 این بہت را کہ بہت بجد و جہد س عاشق نکرد و بہ عشق ایان بود ایان
 عطائی بہت و میفرمودہ اند کہ میان بہات سابقہ و این لاحق
 بیناید اولی حالت بر اشرط جہد و معرکہ و بہت تا ندولالت بر
 عدم آن کرده چنانچہ ظہر بہت بعد از آن میفرمودہ اند کہ عشق کہ عبارت
 از ایان بہت و جود وی شد و بطریق ظہر نیست لیکن چہرہ بہت بصف

آنکس را و خاک ساری چشم نظر بر جان را و دارد و گوشه دل را که نظر
 الهی است بشنظر فیضان است نمای ساز و بعنائیت لم یزلی بفضل
 سبحان و موسیت رحمت رنجه از رشحات باومی برسد و از نقش
 خلاصی یافته سیراب رحمت کرد و یافت که حضرت عزیزان و کس
 بخدست طالب شیخ که جامع مقامات آنحضرت است خطاب نمود
 فرموده اند که چرا خدمت عم خود شیخ را و دوستی کنی که مردی است
 و در آن صحن بخاطر شیخ طالب رسید که جلالیت از عنایت شیخ
 را و او بهتر است و آنحضرت بر آن خاطر شرافت یافته فرموده اند که
 وی میگوید که جلالیت شما بهتر از عنایت شیخ را و دوست فرموده اند
 چه باید کرد و این مصراع را خواندند که هر کجا دل سیکند ناچار بسایه
 و هم طالب شیخ میگوید که مرا جوانی علاقه بود و من میخواستم که با
 جوان میان بندی برسم سوغات بدیم و از صوفیه شرم میشدیم
 و درین صحن معلوم شد که فوطه آنحضرت را آن جوان بسته لیکن
 آن فوطه که نه گشته من با آن جوان گفتم که چه شود این تبرک را من
 داده این فوطه سوغات را بر بندید و در زمان این تکلم آنحضرت چست

از خانه خود برآمده بر سبیل عرف فرمودند که این فوطه را بربند و آن
 فوطه تبرک را بمن ده نقلت که در زمان خلوت روز می یکی بصوفیه
 می گفت که نوختن فی صحبت را کرم میپارزد بالفور آنحضرت ذکر را
 فرورز آورده و می طلب نموده فرموده اند که مقصود از خلوت نیست که
 نفس را به لواط چند روز محبوس شده در مشقت ریاضت باشد و
 درین وقت توازی سخن میکنی حال آنکه از حضرت سیدالتقاسید
 خلیل سید فی مدینه بسیار شنیده که ایشان میگفتند که در خانه عزیز
 مهمان شدیم و آن عزیز در آن مهمانی فی حاضر ساختن گفتن
 چیست آن عزیز فرمود که این باعث زیاده و فوق مشوق می شود و
 سن آن عزیز گفتیم که خدایت که به خله راه رود و درانی و نامی و نهانی
 آن نهاد عزیز را پرتافت از خانه و می رفت و چون صومیان خلوت
 این می گراست از ایشان دیده اند عزیزی از نهاد ایشان برآمده
 نقلت که روزی یکی از مخلصان حضرت عزیران مدینه در یک ایستگاه
 آنحضرت پنج خنجر عدد کاسه بطریق نیاز آورده و آنحضرت این کاسه را
 بصوفیه سپردند که بخانه آنحضرت رسانند و یکی ازین کاسه ها را

خواجہ محمد طاہر لکھنوی که از مخلصان حضرت بوده از یکان صوفیان کفایت
 در غلبه خود انداخته و آن کاشیکه کشته چون این عال معلوم حضرت
 شده فرموده اند که ما است و آن این کاشیکه هم و چون خواجہ
 محمد طاہر از ملازمت آنحضرت بجانب بخارا که وطن ایلوف است
 متوجه شده اند استیلا را و زور برده و خواجہ محمد طاہر بعد از چند گاه
 بلا زمت ایشان کاشیکه نیاز آورده اند و آنحضرت فرموده اند که
 ای خواجہ چون کاشیکه ما را شتابان آوردید ما نیز شتابان
 بدیم و در آن مجلس شخصی برخاسته با آنحضرت عرض کرد که آن
 در ولایت سمرقند در فلان قریه در دست فلان و آنحضرت همان
 شخص را فرستاده آن سراج حاضر ساخته بخدمت خواجہ محمد طاہر
 سپرده اند نقلست که حضرت عزیزان قدس سره در زمان رسالت
 هوای بغایت سرد بوده بجانب ترکستان از برای زیارت حضرت
 سلطان اطریقہ قدس سره سفر نموده اند و راه شخصی از صوفیہ است
 نیک داشته و منعده فرموده گفته که اگر کسی درین سفر بمیرد کفایت
 بر که خواهد بود چون حضرت عزیزان این سخن می شنیدند اندر فرمودند

مقصود ما درین سفر آن بود که روی نیاز بر استان عالی شان آنحضرت
 بآلیم و عرض کنیم که احوال مخلصان این ولایت بجهت تفرقه سلاطین
 زمان بغایت خراب است شاید که بآید آنحضرت این فتنه تسکین
 شود و بر آن شخص غضب فرمودند که هر که میخواهد رود و هر که میخواهد
 نرود و آن شخص اعتماد بآید و خود کرده در آن مفر رفته پائی می
 یابد و برده و در ترکستان است و می رازد و برده و از هم می آنحضرت
 در آن سفر در آن ولایت مانده چون هر دم آن ولایت دانستند که
 وی مقصود آنحضرت است و می رازان ولایت ضایع نموده اند و آن
 بیت بر آن کمتر که بهتر است و چنان فتنه که هرگز بر بخیزد
 نقلت که یکایک اهرای عبداللہ خان پیش حضرت عزیزان قدس سره
 آمد و برضای ایشان رسانیده که عبداللہ خان کس فرستاد و کنیم
 خان که صاحب بلخ بوده و پسر عم عبداللہ خان بوده است که
 شید بنسب حاضر شود و با نفاق بجانب سر قندروان خواهد شد
 حضرت عزیزان قدس سره خطی شید فرموده اند که اگر تیم خان آید نام
 خود را گردانیم بلاخر چنان شده که آنحضرت فرموده اند نقلت ^{راور}

بلازم ایشان آمده گفته که عیسیٰ خان میخواهد که خود رفته نیم خان
 را بیاورد و بعد از آن بر سر قند سوار شود حضرت عزیزان قدس سره
 فرموده اند که ای مردکان مردانه باشید که بعد از شش ماه عیسیٰ
 خان سر قند را خواهد گرفت و بچنان شده که آنحضرت فرموده اند و ابو
 شیخ نام از درویشان ایشان که از اولاد حضرت شیخ کمال الدین
 قدس سره بود میگفت که چون لشکر بابا سلطان بر ولایت کریمیه
 رسیده صوفیان آنحضرت را تاج کردند حضرت عزیزان قدس سره
 و غضب فرموده اند که تشنه آورده شانه را که بابا سلطان بستاند
 خود ترشید ایشان نیاز کرده بود آنرا بر تشنه گسته سوختند و
 فرمودند که سر بابا سلطان را کان خورد و بالاخر چنان شد که آنحضرت
 فرموده بودند نطق که چون عیسیٰ خان ولایت سر قند را گرفته
 خدمت مولانا پائنده میانی که از جمله علمای بخارا و متبحر و زکاء بودند
 و از مخلصان و مریدان قدیمی حضرت عزیزان قدس سره بودند آنحضرت
 عزیزان قدس سره حضرت طلبیدند که بر سر قند رفتند عیسیٰ خان را
 مبارک باد کنند و آنحضرت بآن راضی شده اند و هر چند منع کرده

متمنع نباشده از ایشان سعی تمام رخصت گرفته چون بنا کند رسید
 آثارش که عبدلله خان پیدا شده که سمرقند را پرتافتند می دید و عبدلله
 خان را نادیده گشته اند و از اینجا تقصیری بحضرت عزیزان قدس سره
 گفته اسال نموده اند که ما تجدید ایمان به بزرگی آنحضرت آوریم و عمل
 بعد از تمام شدن خلوت شیخ کلان که از اولاد شیخ عابد که خلفاً
 حضرت قطب الکبر شیخ خدایداد عزیزان قدس سره اند و در مقابل آنحضرت
 نشسته بوده در خاطر شیخ کلان گذشته که آنکس قابل از رتبه
 حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم و فروع می رسید باشد همان
 زمان حضرت عزیزان را اشترافی شده فرموده اند فیض بر قابل از در
 دیوار می آید از روح آنحضرت صلی الله علیه و آله و سلم بطریق اولی نقل است که
 هم شیخ کلان مذکور در یکی از عتکات حضرت عزیزان قدس سره
 بولانا خواج محمد کلکار که از بندگان قدیم آنحضرت بوده می گفته اند که
 اشکان بفر رسید جمعیت زیاده بر دویست گشتند و مولانا خواج
 محمد نیز گفته من هم درین فکرم که در سایر عتکات مجمع عظیم میشد
 آنحضرت را با نفوس ایشان بر خاطر ایشان شده ذکر را فرود آورده

شیخ کلان را طلبیدند و فرموده اند که ما در بخارا بودیم که حضرت خان
 عزیزان که ذکر ایشان گذشت معکف بودند و در آن هنگام
 زیاده از ده و دوازده کس بنود با آنکه بخارا شمع عطیه است و درین
 شورستان کریمینه زیاده از دویست کس در کارست بعد از خدمت
 شیخ کلان مولانا خواجه محمد بغایت محجوب دیدن آن را گشتند
 گفت که مولانا قربان دیوانه از صوفیه آنحضرت بوده و در سر کستان
 که قبل ازین مذکور شد بجهت برودت هوا از آنحضرت جدا شده
 مانده و بعد از آمدن وی آنحضرت گشت که گوشه‌ی کران شده است
 از وی سبب آن گوشه‌ی را پرسیدند وی گفت که در حلقه ذکر شیخ است
 حضرت سلطان الطریقه قدس که بودم که هوا در گوشه من تأثیر کرد و
 گران پیدا شد و آنحضرت فرمودند که دروغ میگوئی تو در حلقه ذکر
 دیوانه نشسته بودی بدان سبب گوشه‌ی کران شده است واقع چنان
 آنحضرت فرموده اند و لیکن مولانا قربان از ایشان پرسید
 خلاف واقع گفته چون دیوانه نشسته حضرت ایشان شیخی می کرده
 مرد و ایشان را دوده خاکی و مناقب حضرت عزیزان مانده که مذکور

شد انشاء الله تعالی نقلست که مولانا زینتی که از شرا و فصیح و ز
 کار بوده قصیده و ربیع آنحضرت گفته بنظر آنحضرت رسانیده آنحضرت
 جابه مبارک خود را با داده اند چون ویرا از آنحضرت طمع بسیار
 بوده از مجلس آنحضرت برآمده آنجا راه را از بر خود کشیده گفته که ایشان
 بمن کفن دادند چون این سخن بسمع آنحضرت رسید فرموده اند که
 آن جابه کفن می باشد که چون مولانا زینتی بخارا رسیده وفات شده و در آن
 ویرا ثقلی عارض شده چون بخارا رسید وفات یافته است
 و آن جابه کفن می شده و این واقعه معروف و مشهورست و آنحضرت
 قدس سره در غایت تقوی بوده اند با وجود مباشرت و مصیبت
 جمیع اهل عالم چنانچه نقل است یکایک خائمان زبان که در کمال
 و روح بوده از برای حضرت عزیزان قدس سره جاها نیاز و رستاه
 و آنحضرت آن جاها را بطلب علم داده خود پوشیده بعد از آن
 یکایک رعایا جابه از برای ایشان آورده جابه می پوشیده
 فرموده اند که هست بخشنده جان جمال و زری کندت همچو
 وصال و زری کندت از ترس خدا اگر کنی ترک مرا هم روزی ده تو را

روزی گندت مولانا محمد یوسف سمرقندی نام طالب علمی بود
 میگفت که بلازم حضرت عزیزان جمعی از طلبه علم فرستیم و در مملکت
 آنحضرت بودیم که یکانی هر یک جویش همراه ایشان آمد و چند
 تنکه پیش ایشان نیاز کردند آنحضرت ویرا مبعوضی همراه فرمودند که بطلب
 حوالی برو و بعد از آن خادم را گفتند که این نیازوی را از برای وی
 کوسفند و آنچه لازم مهتا اوست بگیر بعد از آن فرمودند که کار این
 تقبلت که چید در به نام از برای زبانه بحضرت عزیزان قدس
 فرید و مخلص بوده و ترک سپاهی کری کرده در گوشه غلت بر زمین
 مشغول بوده سبی از برای آنحضرت نیاز فرستاده و آنحضرت آنرا
 رد کرده اند و چید در با عرض داشت نموده این سبب به جلال
 حضرت عزیزان قدس فرموده اند که میر تمیور کورکان بحضرت ولایت
 بناه مقربا گاه میر کلال قدس خلاص تام داشته چون بمن
 بهمت ایشان ممالک خراسان در حیز تسخیری در آمده بحضرت
 امیر قدس عرض داشت نموده که خود شرف محبت ایشان بواسطه
 مصلحت مملکت نمی تواند رسید نصیب آنحضرت باد و دست

یک از مخدوم زاده کازرا عنایت نمایند عین عنایت خواهد بود
 و حضرت امیر قدس سره فرزند ارشد ارحم بنده امیر حمزه را فرستاده اند
 امیر تیمور نور مرده بستانقبال آمده جمیع ممالک خراسان و نیا امیر
 حمزه کرده امیر حمزه قبول کرده اند ولایت بخارا را نذر کرده قبول کرده
 بعد از آن امیر تیمور فرموده اند که وطن ما کوفه ایشان سوخاری است
 اقبال کنند آنرا تیر قبول کرده اند بعد از آن حرم محترم امیر تیمور کن
 مانده از راهها پوست غوزه را جمع کرده اند از پس مانده آن ریمان
 رشته و با فاسیده پیراهن دوخته پیش امیر حمزه فرستاده و سخن
 کرده که این پیراهن برین وجه است و امیر حمزه آنرا نیز اقبال کرده اند
 فرمودند که سخن در پیراهن نیست سخن در آنت که ما اگر مرد و زاین پیراهن
 را اقبال کنیم بعد از ما در ویشان هر نذر را اقبال کنند و سخن با بیان
 سخن امیر حمزه است و خدمت مقبول شایخ که از جلد یاران قدیم و داور
 حضرت عزیزان قدس سره بودند میفرمودند که چون حضرت عزیزان
 قدس سره بولایت فوشی تشریف بردند و عبدالله خان در آن
 آوان در فوشی بودند شایخ از برای آنحضرت نوشته که سلطان احمد

میرزا که پادشاه ما و را الهنر بوده از برای حضرت غوث ابرفا خواص
 اجازت فرمود سی و ده ازین ولایت تویشی نیاز کرده آنحضرت قبال نمود
 اند ما از برای آنحضرت سی و ده نیاز کردیم آنحضرت اول عامی خیر کرد بعد
 فرمودند که عابد خان با سیکف که میخواستیم که بخراسان رود و
 ولایت بنو کر نمی رسد بدان سبب است بلخ را گرفته میخواستیم بنو کر
 مناسبت که مای و دوه را بگیریم که سی و دو کس را خواهد علفه شد بعد
 آن نشا از کس عبداللہ خان بخان فرستادند و دو عامی سیاه
 کرده گفتند که از برای عاکوئی این همه چه در کار است بعد از آن فرمود
 ماکاه باین خان کلاهچن می گفتیم سخا بد به تذویر مارا نوکر خود سازد مانو که
 کس نشویم و آن نیاز را قبال کردند نقل است که عیسی بحسب غلبه
 مردم پیدا شده است و عبداللہ خان عرض داشت نمود که ستم بر این
 غلبه از زراعت حاصل شده است نیاز آنحضرت است آنحضرت فرمود
 اند جالانچه بکدامین زراعت کرده میشود بصوفیه و غیر هم کفایت میکند
 اگر حضرت ازین پیشتر شود و بجات بعضی مخصوصه بدان زمان بنیم و
 فرمودند بخود بآنکه منہا نقل است که حضرت عزیزان قدس در زمانه

ابو الحیر سلطان رابعه الله خان شته بعضی از اقربای ابو الحیر سلطان
 و همراهی هم قند بلازمت حضرت عزیزان قدس که در الامان بوده که
 و من و خله کان اینها رفته اند چون عبد الله خان بدست
 آنحضرت آمده بعد از آنکه خان اول جلالت بسیار کرده اند بعد
 این مضمون بر زبان آنحضرت جاری شده که بت چوب آب فرومی
 نبرد حکمت چیست شتر شش آبی از فرو بردن پرورده خوشتر است بعد
 از آن فرموده اند که بهتر از تو پیدا نمیشود و از برای خان فاتحه خواند
 اند و عبد الله خان در آن ملازمت و و نیز از تنگه نیاز کرده است آن
 حضرت فرموده اند که درین کرت قبال کنیم که گناه کار بسیار در کنار
 هست و دل خان بسیار مار یوس شود و آن نیاز را بمر دم تقسیم فرموده اند
 نقل است که آنحضرت در ابتدا که در ملازمت درویشان بوده اند
 و روی خود در راه طلب نموده اند از زرعت خود خراج میداده اند
 و بعد از کمال تکمیل و ارشاد و خلافت با پادشاهان زمان خراج را گرفته
 و آنحضرت خراج را جدا ساخته در چاه انداخته اند و در زمان خراج
 روی بخرابی آورده بعد از آن با میه دین رجع نموده ازین معنی است

فرموده اند و مولی فرموده اند که اگر پادشاهان مکیرند شما خود متوجه
 باشید بمصرف رسانید بعد از آن بدرها و غیر هم من المصارف اینست
 نفقت که شخصی بمقدار صد تنگه پیش آنحضرت نیاز آورده آنحضرت
 فرموده اند که بطایفه صوفیان خانقاهای پیوسته چون این سخن بسبب
 ایشان رسانید اثر ذوق و شوق ایشان ظاهر شده و آنحضرت
 فرموده اند که این نیاز باقریه کرسی نه برده به پوه زنان و تیمار
 به بعد از آن فرموده اند که ای طالب علان شما این را خلاصا
 ساختم که بآموزمیشد و مشظر نیاز می گشتید و وفات آنحضرت
 قدس در کرمینه است در آنجا مدفونند نیز او تبرک به حضرت عیسی
 پسر شیخ قدس در تفرید و تجرید یکا نه روز کار بودند ایشان
 منقول نظر کیمیا اثر حضرت قطب الکبر اعتراف شیخ خدایه اقدس اند
 میفرمودند که عیسی بود که حضرت درویش شیخ غزیران قدس تو
 بمنزل اشرف آوردند چون مرادید نه فرمودند پیرم عاشق فرمودند
 درین روز عید و غزیره در ملازمست حضرت غوث اعظم غزیران
 شیخ خدایه اقدس مقدار دو هزار کسر از مخاصمان آنحضرت ^{مستغفرا}

ایشان بودند شمارا آنحضرت فرمودند که وقتی شود که پیرم عاشق
شود و بعد از آن همه وقت ایشانرا پیرم عاشق میگفته اند و گفته اند
بود که چون والد شریف ایشان در آن روز به بندگی حضرت عزرائ
قدس سر رسیدند حضرت عزرائ در آن مجمع عظیم برپیدانند
پیرم را بنیاد روی والد ایشان گفته اند که سب نبود فرمودند چرا
نیاید عرض کرده اند که موزه ندانست فرموده اند چرا پای برهنه
نیاید روی ظم شد که ترا بوی التفات نیست وقتی شود که پیرم عاشق
این عنایت باعث آن شده که ملقب بعباشق شده اند همانا که
اثر نفس شریف آنحضرت بوده که اثر ذوق و شوق و عشق از ایشان
ظلم و هویدا بود و عشق ایشان بحضرت عزرائ شیخ خدا بدو
بر وجهی بود که چون بود که چون نام آنحضرت مذکور می شد اثر ذوق
و بجزوی در ایشان ظلم میشد روزی در خلوت بودند که حضرت
ایشان را غلبه بر وجهی شد که کیفیت نماز و اعدا و انرا فراموش کردند
و این مختص بپهلوی ایشان استاده گفت که یک گفت شد و دو
شد بالاخر بعد از گذاردن نماز پیشین روز سیم آن خلوت شیخ

دیگر که دوران خلوت تشریف داشتند خلوت را تمام ساخته بخدمت
 بخانه بروند و ایشان فریاد میکردند که سوختم چون چنان مطلع
 اند که این خانه است بعد از آن بخانه و حرا آمدن تا زمان صبح برپا
 توجه بتابدان خانه کرده است و در غایت تبحر بود و چون
 شد با نازان حال حال صلی می نمودند چون کمال دهم نادان است
 چاره کارم می بیند است و می فرمودند که در منزل حضرت جدید کوا
 شما و خدمت والد با اتفاق خلوت نشسته بودند که در روز تمانی
 آن خلوت فقیر بنفس خود حشای آبی می شستم که والد آنرا دید
 بحضرت جدید کوا را شماعض کرده اند که از پیرم مجنون شکست
 نفس و بدیم و همان سلامت این دو عزیز مرا طلبید حضرت فرمودند
 و با مرا ایشانان ذکر گفتند باز بخدمت رفتم و دوران خلوت حضرت
 عزیزان فاسخ قدس شریف داشتند و زمان طلب بخدمت
 و بعد از تمانی آن خلوت حضرت عزیزان فاسخ قدس شریف بفقیر گفتند
 پیرم شیخی که درین خلوت در زیر پایی این دو عزیزان درخته اند
 از والد خود درخواست کرده آنرا بمن بدهید و آن نذر را بخدمت میرا

از برای خود بسیار حق پناه و غیر آن ساخته زیاده ای آنرا جای نماز
 ساختند بعد از آن رفتند و میفرمودند که روزی که بحضرت
 عزیزان قاسم شیخ قدس سره ارادت میکردیم ایشان فرمودند که
 وقتی که ما در طلب بودیم شما از شیخ کبار حضرت یافته بودید و ما در آن
 مجلس بودیم و آن واقعه خلوت پیدا کرد و بعد از آن این مثل ترکی را
 گفتند که آن تحقق دولت کو ز جبار مان ما را مید گفتند ذکر ارادت
 حضرت عزیزان ما قدس سره میفرمودند که در زمان هر چه سالکی را
 شریف با بحضرت بابای ترکش روزی که ذکر ایشان گذشت ما را به
 ساختند چند روز ما که ایشان را تربیت می نمودیم و بعد از آن
 ایشان بحضرت سبحان حافظ قدس سره که ذکر ایشان نیز گذشت مرید
 شدیم و بعد از آن فقال ایشان بحضرت قطب العارفین غوث الکامین
 حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره مرید شدیم و حضرت عزیزان قدس سره
 آنحضرت را هفت کرات حضرت کل داده اند میفرمودند که در عتبات
 و حلقه ذکر حضرت عزیزان قدس سره اشاره دیدم که کاشه کلانی
 بر از شربت است یا شربت از غیب بمن داشتند و من عرض کردم که

بحضرت عزیزان وارد و حضرت عزیزان قدس سره آن کار کرده گرفته
 تمام خوردن چون آن شربت را بحضرت عزیزان قدس سره عرض نمودم
 آنحضرت بسماع خواستند و بعد از آن این حکمت شریف اتارا که
 هست ایچکان لا عشق شر این نفس هو ادین او تار لار یوق
 یوق خطا ایشان لیسینک جان ایشان سا جارا لار تا آخر آن بطریق
 تلقین گفتند بعد از آن فرمودند که پیرم شیخ آن کاسه پر شراب
 شما بود که شما آورده اند شما تعظیماً او را بیا عرض کردیم و شما را راز
 کل دادیم و فرمودند که رخصت کردیم که بروش و طرفی سه غیرت عمل کنید
 یکی فقیر و دیگری الد شما خدمت قنبر شیخ و دیگری حضرت قطب الکبر
 حضرت عزیزان شیخ خدایدا و قدس سره و هم حضرت عزیزان قدس سره
 میفرمودند که روزی حضرت عزیزان قاسم شیخ قدس سره میفرمودند که
 پیرم شیخ این که ادعوی کرد که یک کلمه جاسوسان بدیدان عیث
 آن شد که جفت که دو داشته و غیر آن پیدا کردیم و شما را رخصت کردیم
 اگر نوانید مثل ما شما کمبند و اگر نه مثل حضرت عزیزان شیخ قدس سره
 کمبند آنحضرت اگر نیاز می آید می دادند و الا لاله گاه بوده و نه خو

الله بسوا هوسه بستان بود بعد ازین سخن حضرت
 عزیزان ما قدسک التفات باین مخلص کرد گفتند که شما هم توانید مثل
 حضرت عزیزان فاهم شیخ قدسک بکنید و الا مثل حضرت شیخ خدایه او
 قدسک بکنید اللهم وفقنی و سقیمه بودند که حضرت عزیزان فاهم شیخ
 قدسک ما را و الف شیخ که برادر در موسی خادم ایشان بود بجهت خدا
 پیش عبد الله خان فرستادند و چون پیش خان مذکور رسیدیم
 خان هر پایی بخدمت الف شیخ عنایت نمودند چون پیش آنحضرت
 آمدیم ایشان از آن حال مطلع شده تخته پوستی که در زیر پایی خود انداخته
 نشسته بودند آنرا از زیر پایی خود گرفتند کناره انداخته و خطاب بالف
 شیخ کرده فرمودند که شیخ بر بالای این نشین که بهر موی این پوست
 تخته عنایتی نباشد و آنچه خان بتو داده از آن تو هم میفرمودند که
 حضرت عزیزان قدسک روزی بکلاس حضرت عزیزان قدسک
 رسیدیم صوفیه خانقاهیه از آمدن ما خوش وقت شده گفتند که از
 بخارا حافظی خوش خوانی آمده است هر وقت که پیش آنحضرت میخوابد که
 غزل خواند آنحضرت میفرمایند که حافظ قرآن خواندنی گذارند که فطرت

خواند چون شما آمدید سید است که شما غزل فرمائید و هین میفرمود
 مذ که بعد از چند روز مرثیای وقت ذکر کون شد و فوق غلبه کرده و آن
 غلبه که من حافظ کجاست و آن حافظ حاضر شده و من گفتیم که غزل خواند
 و چون می غزل خواند من آره کشیدم و یکی اهل خانقاه بر سر من
 کرده و در آن نیم شب کشیده اند و غوغای غریب خانقاه شده و
 چون این غلبه خانقاه و فریاد و فغان صوفیه را آنحضرت شنیدند
 فرموده اند که این غوغای پر سر و سرخ است بعد از آن بخانقاه آمده بر
 من حاضر شده عصا زده و متها بر پای ایستاده اند و دست هر که او را
 عین صادق آید دست فربش معشوق عاشق آید دست بعد از آن من
 از آن حال باز آمده ذکر را فرود آوردم و چون مطلع شدم که آنحضرت به
 سر من حاضرند تقصیر کو یان بر زیر قدم آنحضرت قدس انقادم و گفتم
 فرمودند که اینها سرخ شما مبارک است و هم میفرمودند که من در یک
 خلوتهای حضرت عزیزان قدس که ضعیفی داشتم آنحضرت فرمودند که
 من در یک حجره بامی درون خانقاه به ششم روزی مرا وقت خوش
 شده از آن حجره برآمده سماع کرده بالاخر و خانقاه عالم پناه نهاده ام و

چون آنحضرت بر سر رسید از آن حال مطلع شده اند فرمودند که
 آنجا که این کعبه می آید تا پس تو هم میفرمودند که چون حضرت
 عزیران قدس در خانقاه مکه در موضع سید آهوست خلوت
 از آن خلوت برآمدند بخانه ما تشریف آوردند و سن آنچه در آن
 بود باین عرض کردم یکی با فقر دادند و یک کلیم بود از آن فرمودند که
 بر برمهان خوابی انداخت و بعد از آن فرمودند که بخیر و تفدی تو
 پنجبر این حضرت مهر مومنین ابابکر صدیق رضی الله عنه مرمانه
 آنحضرت رضی الله عنه جمیع احوال از برای فقرایش حضرت مصطفی
 صلی الله علیه وسلم آوردند و حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه وسلم
 سوال کردند که از برای عیال چه کند شتید صدیق اکبر رضی الله عنه
 فرمودند که خدا و بول خدا را گذاشته و بعد از آن حضرت عزیران
 قدس بجانب لایت کر سینه متوجه گشتند و چون بیرون موضع سید
 آهوست برآمدند فرمودند که شیخ شما بنا شکنند روید و آنجا خلوت کنید
 و مردم را عید گیرید و اگر کمال حضرت باشد و براختش بیدید
 و از آنجا بترکمان روید و آنجا خلوت بفرمایند و شمس و یوانه نام

مریدی داریم که آنجا به حضرت کاشانی می کرده ویرانها و بکشد ما
 بالفور متوجه ناسکند شدیم و چون آنجا رسیدیم نامر آنحضرت حلقه
 نشستم و از آنجا تبرکستان فرستیم و چون پگاه روز تبرکستان
 داخل شدیم پگاه روز پنجشنبه ترکستان پیش حاضر شدند و شمس دیوانه
 تیرانه گفت که من مشغول ابیمیم که حضرت عزیزان قدس بنده چنان
 شریف آورده اند من گفتیم که ما را بجهت تو فرستاده اند که ترا آواز
 کنیم و آن دیوانه با اتفاق ما بلا زمت آنحضرت رفت و چون ملاقات
 ایشان رسیدیم ویران از مجلس دور کرده اند بعد از آن مافتنه و با
 صوفیه آنحضرت اتفاق نموده کردن ویران بسته پیش آنحضرت فرستم
 اقبال نموده فرمودند که این دیوانه است قناعت ندارد و چون وقت
 ذکر شد آن دیوانه در حلقه ذکر درآمده در مقابل آنحضرت ایستاد
 گفت آنحضرت ذکر را فرود آورده فرمودند که صوفی معصوب است و آنحضرت
 می باید که شونده در ذکر باز ویران بر گردند بعد از آن آن دیوانه را
 توفیق نشد که در ملازمت آنحضرت باشد و مولانا شاه حسین سیاه
 که از مخلصان این سلسله شریفه بود میگفت که روزی از برای زیاده

هزار بار بركات حضرت خواجہ ہر ارقد سکنہ رفیع و چون بمنزل شریف حضرت
 خواجہ ہاشم کہ از جملہ فرزندان آنحضرت و علم العلماء وقت بودند
 رسیدم و بصحبت ایشان مشرف شدم مولانا یوسف میرہ فاضل کجہ
 نام پری دہشت کہ بغایت با ادب بود و در آن مجلس سبیل تحفیر این
 سلسلہ شریف گفت کہ سلسلہ جبرئیل و پوسنین گول و من کہم کہ خدا
 و پوسنین گول می توان یافت و آن بی ادب نہانستہ کہ لباس
 شریف حضرت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم را و آخر چون کہ لباس
 با تکلف بود و چنانچہ در کتب اہل بیت مسطور است و چون ازین واقعہ
 گماہش گذشتہ بلا زست حضرت غنیزان پیر شیخ قدس رسیدم
 و آنحضرت را طوف کردم و نمودند کہ مولانا شاہ حسین خدا را در پوین
 گول می توان یافت و این مخلص شبی در سمرقند در زمان تائبستان
 بمطالعہ مشغول بود چون صبح شد پای دراز کرد و بالفور خواب ربودہ و
 بافتاب آمدن شدہ و فوہ دیدم کہ حضرت غنیزان قدس بر سر این مخلص
 بہشت خود از کف من گرفتہ می جنبانیدن کہ وقت نماز گذشت و چون
 پندار شدم از جنبانیدن آنحضرت در کف این مخلص بوم و همچنین این

واقعۀ بعینه از خدمت الدفقیه که ذکر ایشان گذشت نسبت باین مخلص
واقع شد آنگاه این وقوفنامه و در خواب غفلت در مانده را بنیمن
این عزیزان از خواب غفلت بیدار کرده اند از جمله نزدیکان
آمین یا رب العالمین و این مخلص روزی وقت صبح از علیا بادی موضع
شاید هم که منزل شریف حضرت ایشان نجاست بکار آنحضرت
میرفت چون قریب آن موضع رسید مؤذن تکبیر فرزا آورد و ما بنا
نرسیدیم و در خاطر گذشت که آمدن این مخلص معلوم آنحضرت است
اگر مؤذن را میفهمیدند که تاخیر میکرد و ما نازل جمعیت بیدار بجا
چون آنحضرت از نماز شراق فارغ شدند بقیه خطاب کرده فرمودند که ما
بمؤذن شارت کردیم تاخیر کند و مؤذن نا فهمید و فرزا آورد
و آنحضرت را اگر ضعفی می بود چون خلوت بیا عیثان مرشدان آن
ضعف زایل می شد و تمام صحبت یافته در آن خلوت و عیثان در روز
میشدند و در رمضان آنحضرت را ضعف بود که هفده روز در دوزه را افطار
نمودن چون وقت عیثان شد یا را آن و محبان و مخلص آنحضرت را افطار
و اطراف ایشان در پیش ایشان جمع شدند و حضرت ایشان مخلص را

خطاب کرده گفتند که ما در ضعیف و بفرده روز فطار کرده ایم چون تویم که
 اعتکاف نشینیم این مخلص استیغنی کرده بعضی اندک سانسند که
 مقصود این مخلصان است که در شب و آخر رمضان در بندگی آنحضرت
 باشند خواه اعتکاف نشینند و خواه نه نشینند بعد از آن فرمود
 مذکور است روزی که دره نشینیم باشد که حق سبحانه و تعالی عطا کند
 و چون فدا شدیث اعتکاف کرده نماز را نشسته گذارند و در روز
 دیگر آنحضرت را ذوق غلبه کرد و برخاسته در سماع شدند و چند آن
 خانقاه را کشتن جوانان مانده شدند بعد از آن صحبت تمام شد
 تا آخر آن اعتکاف در ذوق و شوق بودند روزی حضرت عزیزان مدینه
 بحضرت علم العلماء اسنادی محمدی مولانا صادق قدس سره
 گفتند که ما روزی در خانقاه در ذکر بودیم چون چشم کشادیم دیدیم که
 خانقاه از مردم پر شد ما این مردم را هرگز ندیده بودیم و حضرت محمدی
 فرمودند که ملائکه که هر شب می آیند که در صورت اولیا حاضر شده باشند
 چون در حدیث است که ملائکه در زمان ذکر مجلس فرج حاضر میشوند و حضرت
 عزیزان قدس سره عین سوز و ذوق بودند روزی فقیر را فرمودند که

پیارید بعلیا باورفت نامی پامری یافت بمرکبی سوار خست
 بلازمت آنحضرت بردیم دوران حین آنحضرت در ذکر بودند چون
 نامی فی را بر لب آنحضرت برخواسته در سماع شدند دوران آن
 هشتاد و چهار سال که کماتش بودند و روز تابستان بود و قریب
 روز در سماع و ذکر بودند و صحبت عظیمی گرفت همه را وقت دیگر کوشید
 هست پیری که بیدار روی از دست نشوی آن به که بزرگ پیری می پست
 شوی پیری که بود با ده فروشی کاشن زه جو بحریم خلد خوش انان ش
 کرد و چرخش با رنیا بی باری خود را بر لب سبایه دیو کاشن آنحضرت
 پیشتر در ذوق و شوق بودند شبی این مخلص هم قند و قند وید
 حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله هم را می صبا رضی الله عنهم
 نشسته اند و این مخلص خام شده و در دهن خود مانده اند و خسته
 مجلس عظیم تقیه می کرده ام و حضرت عزیزان گاه در موضع آنحضرت صلی
 علیه و آله نظر می شده اند چون ازین واقعه باز آمدیم در آن شب که
 حضرت عزیزان رفته این واقعه را عرض نمودم آنحضرت فرمودند که آن
 بیدار بودیم و همه شب این هست میخواندیم که هست شد روی دوست

ما کو امام شمس نادزنا ز خویش با افتد اکند بعد از آن فرمودند که
 آن در فقه را در کتاب مجموعه ایشان نوشته شد و آن روز از برای
 آنحضرت صلی الله علیه و سلم کوفه می گشته ختم کردند و مولانا عبدالمؤمن که
 در مناقب حضرت عزیزان قائم شیخ قدس سره ذکر وی گذشت بیکفایت که
 حضرت عزیزان قدس سره در حق حضرت ایشان فرمودند که پیرم شیخ مجرب
 دارد که فایق بر همه است و در وی یحیی از محبت خدا و رسول خدا چیزی
 نیست و مدار بر محبت است و این محبت باعث آنست که مادر حضرت
 کل داده بجای خود و لقب ایم و خیریت سلسله شریفه در آنست حضرت عزرا
 قدس سره میفرمودند که پیرم شیخ مقابل ایشان و همچنین حضرت ایشان
 خاص غایت کرده میفرمودند که تو نیز مقابل ایشان ریت بدین امید با
 شاخ بر شاخ بدرگاه تو گشته است و عمر شریف آنحضرت بهشت داد
 هفت رسید بود و آنحضرت در زمان وفات این بیت خوانند گفته
 جان سپردم پست بنده همان بکه زلف خورشید غنچه بدرگاه خدا او
 در نه سرا و از خداوندش کن خواند که جای آورد و عمر قدس شریف آنحضرت
 در موضع سید ابو قریب علیا با و عمر گفته است بزار و تیر که ذکر حضرت

مخلص خان قدس سرایشان نیز از خلفای حضرت غزیران قاسم
شیخ قدس سره اند و سالها در خدمت حضرت مولانا ولی غزیران قدس سره
بوده اند چنانچه در مناقب ایشان گذشت مختصر اینست که حضرت غزیران
مولانا ولی قدس سره و منزل حضرت خان قدس سره همان شده اند و در آن
زمان خدمت مخلص خان بمتمول بوده اند و آن شب خدمتها شایسته
آنحضرت بجای آورده اند چون وقت انتقال آنحضرت از منزل حضرت خان
شده حضرت مولانا ولی غزیران قدس سره دعا کرده اند که پست و نیکایک لولسون
آخر نیک فور لولسون و بعضی از اکابر طریقت چنین فرموده اند که تو تو زو
فروق بوز و لولسون و حضرت محمد رسول الله نیک تو کی تو زو لولسون
آنکه اکبر و چون حضرت غزیران مولانا ولی قدس سره این دعا کرده اند
بزودی در همان چند روز دینوی ایشان آنچه از جمله چوانات بود
هلاک شده و دیگران بجهت حوادث نابود گشته بعد از آن حضرت
مخلص خان پیاده چند بالینی در پشت خود برداشته و بهر مهر و وجه خود که
خود بایشان نیز پیاده بوده بلازمست حضرت مولانا ولی غزیران قدس سره
رفته سالها در خدمت صحبت آنحضرت بر سبیل توفیق و تجرید تمام بوده اند

و تا آخر عمر طریق ایشان تفرید و تبحر می بود و در ملازمت آنحضرت
 ریاضات شاقه کشیده اند و آنحضرت ایشانرا اجازه داده اند
 و بعد از شرف آنحضرت مدت ده سال چهارتپیج راتنها می گفته
 و بحکم صحبت ایشان غمی نشسته بعد از آن بلازمت حضرت قائم
 شیخ قدس سره رسید بایشان مرید شده اند و حضرت عزیزان قدس سره
 میفرمودند که چون حضرت مخلص خان نورمحمد قدس سره بجهت عزیزان قدس سره
 می رسیدند حضرت عزیزان قدس سره فرمودند که پرستش مخلص خان بایم
 پیره بودند و کمان سال شده اند بایم می شدند بایشان حضرت دایم که
 آنچه غیریت مسلم است چنان کنند ای عزیز من بدانکه حضرت ائمه
 و این طریق این عبارت از پر کامل صادر شود که فلان را حضرت دایم که
 آنچه بدان عمل کند و حضرت مخلص خان نورمحمد قدس سره عمر ریاضات شاقه
 می کشیدند و شبهای جمعه خصوصاً صوفیه را تا روز ذکر آره می کشانند
 و در وقت خود یکانه زمان بودند وفات ایشان در قریه سوغاجی
 از قرامی سعد افریکیت هم قدس است و مدفن ایشان نیز همانجا
 میرا و تبرک به حضرت افتخار شیخ قدس سره ایشان نیز از جمله خلفای

حضرت عزیزان قاسم شیخ اند قدس سره و حضرت شیخ هفت سال
 شریفیه بوده اند با دلیلی که ارمی صحبت داشته اند و حضرت شیخ
 محمد کبری قدس سره که عالم بعلم ظاهری و باطن بوده اند مرید شده اند تا در حد
 ایشان بوده اند حضرت شیخ میفرمودند که حضرت شیخ محمد کبری قدس سره
 چون شخصی تربیت میکرد میفرمودند که اشغالهای مثنوی مالک
 یعنی صحبت حال بعد از آن شخص از نظرات ایشان چند گاه دور
 چنان ضبط حال خود میکرد که ویرا میبینم محبت حضرت شیخ قدس سره
 طینتان حاصل میشد بعد از آن بلازم ایشان جاری نمیدور
 طریق که بجانب مینه می رفتم که حضرت شیخ محمد کبری قدس سره بفقیر التفات
 و خطاب نموده فرمودند که اشغالک فقیر در آن کوها و صحراهاست
 روزی بر دهم بعد از آن بلازم صحبت حضرت شیخ محمد کبری قدس سره
 رسیدم و حضرت شیخ از حضرت شیخ محمد کبری قدس سره عرض کرده اند و حضرت
 استاد و مخدومی عالم علما مولانا صادق قدس سره نیز در علم حدیث از
 حضرت شیخ محمد کبری قدس سره میفرمودند که حضرت شیخ محمد قدس سره در جمیع
 علوم مستبحر بودند و علم ایشان بی تعلیم و تعلیم بوده و والد شریف ایشان

شیخ حسن بکری قدس سره چون او را خبر عسر بدینه شریفه رسید اندر
 کرده اند که یا رسول الله محمد عامی است و چیزی نخواهده و عمر حسن با خبر رسیده
 محمد را بشما سپارم و او از می از روضه شریفه برآمده که محمد را اما قبال نمودم
 چون شیخ حسن بمصر که موطن ایشان است تشریف نموده اند از عالم احوال
 نموده اند و همان شب ایشان احوال نموده اند چون فرود آمده شیخ محمد
 قدس سره دانشمند روزگار نظر شده اند و حضرت مخدومی قدس سره میفرمودند که
 حضرت شیخ محمد قدس سره این حدیث با نقل کردند که حضرت امیر مومنین علی
 رضی الله عنه از حضرت پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت فرمودند که آنحضرت صلی
 علیه و آله فرمودند که جمیع معارف آن در فاتحه است و جمیع معارف دهم است
 و جمیع معارف الله در بای الله است و جمیع معارف الله در نقطه است
 چون سخن شیخ محمد قدس سره بدینچاست حضرت شیخ محمد قدس سره که بیان شد
 فرمودند که محمد بکری است سه سال است که سر فرو برده است و علم فقط یک
 لمعه بر بدن او اندک و حضرت مخدوم قدس سره چون سخن حضرت شیخ
 محمد را نقل کردند ایشان نیز گریان شده نیز فرمودند ندانیم که علم فقط
 چیست و هم حضرت افتخار شیخ قدس سره میفرمودند که ما در مکه بعزیزی رسید

از بلاد هند بودند آشنا بودیم و آن سید بجزید تمام داشته
می بست و یکرم برهنه بود چون سید وقت از حال سید مکه شریفه
خطاب آن نکسته بود کرده فرمود که تو هم ما غران نکست پرتا
و جان بجان تسلیم نمود و هم حضرت شیخ می گفتند سید جمال ام درویش
از بخارا بود و آن سید مرید بود و سید جمال چون و ضرر نکست از سادات
مدینه را خواستکاری کرد و آن سید و ضرر خود را بوی ندا و ا
سیادت می کرد سید جمال گفت که بروضه آنحضرت صلی علیه
سلم حاضر شویم و آن حضرت صلی علیه سلم عرض کنیم بعد از آن یکی
اهل مدینه شریفه در روضه آنحضرت صلی علیه سلم حاضر آمدند و سید
جمال عرض کرد که یا رسول الله من فرزند شما هستم یا فی آوازی از
روضه شریفه آنحضرت صلی علیه سلم برآمد که سید جمال بپرست
و آن و ضرر را ب سید جمال عقد بستند و حضرت افتخار شیخ بعد از
آن قال زحرم مکه شریفه حضرت عزیزان فاشم شیخ قدس سره فرموده
در ظل تربت آنحضرت بودند و از ایشان مجاز اندوم قدس شریف حضرت
شیخ در ولایت نهار عمر قند ز رفیه قومی ست یزاد و تیرک به ما

فهرست ها

فهرست آیات

- _____ حدیث ها
- _____ اقوال مشایخ و ...
- _____ اشعار فارسی و عربی و ترکی
- _____ نام کسان
- _____ نام کُتاب ها
- _____ نام جای ها
- _____ مأخذ و منابع و اختصارات

فهرست آیات

- استبدلون الذی هو ادنی بالذی
هو خیر. (البقرة: ۶۱).
۲۷۷- اتقوا الله وقولوا قولا سديداً
یصلح لکم اعمالکم. (الاحزاب: ۷۰-۷۱).
۱۲۲- اتقوا ربکم. (النساء: ۱).
۱۲۲- ادخلوها بسلام امنین.
(الحجر: ۴۴).
۴۰- ادخلی جنتی. (البقرة: ۳۰).
۲۹۶- ادع الی سبیل ربک بالحکمة و
الموعظة الحسنة (النحل: ۱۲۵).
۴۷- ادعوا ربکم تضرعاً وخفیةً.
(الاعراف: ۵۵).
۳۷- ۳۶- ۲۲- ۱۲- اذا قیل لم لا اله الا الله یتکبرون.
(الصافات: ۳۵۰).
۱۵

اِذَا الْقِيَمَةُ فُتِّتْ فَاتَّبِعْتُمْ وَادْكُرُوا
اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلَحُونَ.

(الأنفال: ٤٥).

ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مَُّرْضِيَةً
: يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ ...

أَفْغِيرِ اللَّهُ تَتَّقُونَ. (النحل: ٥٢).
الْأَنْتَ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ

لَا هُمْ يَحْزَنُونَ. (يونس: ٦٢).

لَا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَابْشُرُوا

بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ.

(حُمَّ السَّجْدَةِ: ٣٠).

الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ.

(الشعراء: ٨٩).

الَّذِينَ ظَلَمُوا. (النمل: ١١).

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ. وَالَّذِي

هُوَ يَطْعَمُنِي وَيَسْقِينِ.

(الشعراء: ٧٨-٧٩).

الَّذِينَ يَذْكُرْنَ اللَّهَ. (ال عمران: ١٩١).

اللَّهُ الصَّمَدُ (الأخلاص: ٢).

اليوم أكملت لكم دينكم واتممت عليكم
نعمتي. (المائدة: ٣).

٢٦٣

أنا أرسلناك بالحق بشيراً ونذيراً.
(البقرة: ١١٩).

٢

إنا أبرأهم لأولادهم.

٣٧

(التوبة: ١١٤).

أما عرضنا الأمانة على السموات و
الأرض والجبال فأبين أن يحملنها و
اشفقن منها وحملها الإنسان.

٥٤

(الاحزاب: ٧٢).

إنا أكرمكم عند الله اتقكم.

١٢٢

(الحجرات: ١٣).

إنا الذين اتقوا إذا مسهم طائف
من الشيطان تذكروا فإذا هم

١٢٢

مبصرون. (الاعراف: ٢٠).

إنا الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا.

٧٧-٧٦

(الحج السجدة: ٣٠).

إنا الذين يبايعونك إنما يبايعون

٢٧٢

الله. (الفتح: ١٠).

أَنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ.

(النحل: ١٢).

أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ.

(الأنفال: ٢٨).

أَنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ.

(المائدة: ٢٧).

أَنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مِنْ أَمْنٍ بِاللَّهِ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَ

آتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَى إِلَّا اللَّهَ

فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ

الْمُهْتَدِينَ. (التوبة: ١٨).

أَنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا. (النحل: ٣).

أَنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ.

(النحل: ٩٠).

أَنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ

الْمُنْتَظِرِينَ. (البقرة: ٢٢٢).

أَنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهْرٍ فِي

مَقْعَدٍ صَدِيقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ

(القرعة: ٥٤).

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ.

(الرحان: ٥١).

١٢٣

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ اسْتِذْوَ طَاقًا

اقوم قِيْلًا. (المزمل: ٦).

٨٠

اَتَنَىٰ اَنَا اللّٰهَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنَا. (طه: ١٤).

٣٠٥

اَوَّابٌ. (ص: ١٧ و ١٩ و ٣٠ و ٤٤).

٩٠

اُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ فَبِهُدَاهُم

اقتدە. (الانعام: ٩٠).

١١٣

اُولَٰئِكَ كَالْاَنْعَامِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ.

(الاعراف: ١٧٩).

٢٧٩

او من كان ميتًا فاحييناه.

(الانعام: ١٢٢).

٣٤

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ.

(النمل: ٢٧).

٣٤٢، ١٤٠

بِاللّٰهِ يٰمَنْ عَلَیْكُمْ اِنْ هٰدٰكُمْ لِلْاٰیٰتِ

اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِیْنَ. (الحجرات: ١٧).

٤٨

الْبَاطِلُونَ الْعَابِدُونَ. (التوبة: ١١٢).

٩٢

ثُمَّ نَجِی الذِّیْنَ اتَّقَوْا وَنَذَرِ

الظَّالِمِیْنَ. (مریم: ٧٢).

١٢٣

جزاء بما كانوا يعملون.

(السجدة: ١٧ والاحقاف:

١٤ و الواقعة: ٢٤).

جعلنا بينك وبين الذين لا يؤمنون
بالآخرة حجاباً مستوراً.

(الاسراء: ٤٥).

دون الجهر: واذكر ربك...

ردّها على فطفق مسحاً بالسوق

والاعناق (ص: ٣٣).

سبح اسم ربك الا على. (الاعلى: ١).

سبققت لهم منا الحسنى (الانبياء: ١٠١).

سلامٌ قفّ قولاً من ربّ رحيم.

(يس: ٥٨).

سنريهم آياتنا في الآفاق وفي

انفسهم (فصلت: ٥٣).

شهد الله انه لا اله الا هو والملائكة.

(آل عمران: ١٨).

عسى ربكم ان يرحمكم. (الاسراء: ٨).

عسى ربكم ان يكفر عنكم سيئاتكم (التحريم: ٨).

عباد الرحمن الذين يمشون على الارض هوناً
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا

سَلاماً. (الفرقان: ٦٣).

فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفاً.

(آل عمران: ٩٥).

٨٥

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُوا لِلَّهِ
قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ.

(النساء: ١٠٣).

٢١

فَادْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ أَوْ اسْتَذْ

كُرُوا. (البقرة: ٢٠٠).

فَادْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ. (البقرة: ١٥٢).

٢٦٤، ٢٦٧، ٣٣٢

فَاسْتَوِيْهُ وَهُوَ بِالْأَفْقِ الْأَعْلَىٰ ثُمَّ

دَنِي فَنَدَنِي ۖ فَمَكَانَ قَابِ قَوْسَيْنِ

أَوْ أَدْنَىٰ ۖ فَوَحَّىٰ إِلَيَّ عَبْدُهُ مَا

أَوْحَىٰ ۖ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ

(النجم: ٥ تا ١١).

٢

فَاعْبُدْنِي. (ط: ١٤).

٣٠٥

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ. (حج: ١٩).

٥٣

فَذَكِّرْكَ أَنْتَ مَذْكُورُ (الغاشية: ٢١).

٣٤

فان خير الزاد التقوى. (البقرة: ١٩٧).

فانظر الى اثار رحمة الله كيف يحيى

الارض بعد موتها. (الروم: ٥٠).

فاولئك يبذل الله سبباً تم حسناً

(الفرقان: ٧).

فاينما تولوا فثم وجه الله. (البقرة: ١١٥).

فضلناهم على كثير ممن خلقنا تفضيلاً.

(الاسراء: ٧٠).

فطرة الله التي فطر الناس عليها

لا تبديل لخلق الله. (الروم: ٣).

فمن كان يرجو لقاء ربه. (الكهف: ١١٠).

فلما تجلّى ربه للجبل جعله دكاً و

خرّ موسى صعقاً. (الاعراف: ١٤٣).

فليضحكوا قليلاً وليبكو كثيراً.

(التوبة: ٨٢).

فليعمل عملاً صالحاً. (الكهف: ١١٠).

قويل للقا سيرة قلوبهم من ذكر الله.

(الزمر: ٢٢).

في كل سبيلة مائة حبة: مثل

الَّذِينَ يَنْفَقُونَ ...

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۖ وَيَسِّرْ لِي

أَمْرِي ۖ وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِي ۖ

يَفْقَهُوا قَوْلِي ۖ وَاجْعَلْ لِّي زَيْرًا مِّنْ

أَهْلِي ۖ هَٰرُونَ أَخِي ۖ اسْتَدْرِيهِ ۖ ارْكَبْ

وَأَشْرِكْ لَهُ فِي أَمْرِي ۖ هِيَ كَثِيرًا

وَمَذْكُورٌ كَثِيرًا ۚ (طه: ٣٤ تا ٣٨).

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لِبِلَالٍ وَنَهَارٍ

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَائِي إِلَّا فِرَارًا ۖ وَإِنِّي

كَلَّمْتُهُمْ دَعْوَتَهُمْ لَتُغْفَرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ

فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَاصْتَرَفَوْا

وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَادًا ۖ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ

جَهَادًا ۖ ثُمَّ إِنِّي أَعلنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ

لَهُمْ أَسْرَارًا ۖ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ

إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۚ (نوح: ٥ تا ١٠).

قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ ۚ

(الأنعام: ٩١).

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ. (آل عمران: ٢٦).

قُلِ إِنِّي شَيْءٌ أَكْبَرُ شَهَادَةً (الأنعام: ١٩).

٢٩٩ قل كل يعمل على شاكلته. (الاسراء: ٨٤).

قل للمؤمنات يغضضن من ابصارهن.

٢٤٥ (النور: ٣١).

قل للمؤمنين يغضوا من ابصارهم.

٢٤٥، ٥٢ (النور: ٣٠).

قل من ينجيكم من ظلمات البر والبحر
تدعونه تضرعاً وخفية.

١١ (الانعام: ٦٣).

قلنا يا ناركوني برداً وسلاماً على

ابراهيم. (الانبياء: ٦٩).

٢٤٦ قل هو الله احد. (الاخلاص: ١).

كما بداكم تعودون فريقاً هدى
فريقاً حق عليهم الضلالة.

١١٩ (الاعراف: ٢٩-٣٠).

كمثل حية انبتت سبع سنابل:

مثل الذين ينفقون...

٣٠٠ لا اله الا انا فاعبدني. (طه: ١٤).

٩٨-٩٩ لا تشرب عليكم اليوم. (يوسف: ٩٢).

٧٤ لا تقنطوا من رحمة الله. (الزمر: ٥٣).

- لا يحب الله الجهر بالسوء من القول
 الا من ظلم. (النساء: ١٤٨). ١٤
- لَّذِينَ احْسَنُوا الْحَسَنَىٰ وَزِيَادَةً.
 (يونس: ٢٦). ٤٨
- لِلْمُتَّقِينَ. (البقرة: ٢ وآل عمران: ١٣٣) و
 ١٣٨ و المائدة ٤٤ و الشعراء:
 ٩٠... ١٢٢
- لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ. (الاخلاص: ٣). ٢٤٦
- لَهُ مَعْقَبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ
 خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ اَمْرِ اللَّهِ.
 (الرعد: ١١). ١١٧
- لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٨
- لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ. (الشورى: ٤٢). ٥٩
- مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ
 يُوحَىٰ. (النجم: ٣ و ٤). ٥٩
- مُتَكَلِّمِينَ عَلَىٰ سُرُورٍ مُصْقُوفَةٍ.
 (الطور: ٢٠). ٢٧٤
- مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ اَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ مِصْبَعًا سَاوِلَ فِي

كُلُّ سَنَابِلَةٍ مِّائَةِ حَبَّةٍ وَاللَّهُ يَخْتَارُ
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ.

(البقرة: ٢٦١).

وَمِثْلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ

مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ. (محمد: ١٥).

مَذْبُذِبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ طَيِّبٌ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ

وَلَا إِلَى هَؤُلَاءِ. (النساء: ١٤٣).

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرَ مِثَالِهَا.

(الأنعام: ١٦٠).

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبَ وَجَاءَ

بِقَلْبٍ مَنِيْبٍ. (ق: ٣٣).

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نَفْسَهُمْ يَهْدُونَ.

(الروم: ٤٤).

نَعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ.

(ص: ٤٤).

نُودِثَ مِنْ عِبَادَتَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا.

(مريم: ٦٣).

وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ.

(البقرة: ١٨٩).

وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْتَازَتْ قُلُوبُ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

١٩ (الزمر: ٤٥).

٥١ وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ (الاسراء: ٤٥).
وَإِذَا مَرَضْتَ فَهُوَ يَشْفِيكَ.

٧٩ (الشعراء: ٨٠).

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نَصْبِرَ عَلَى طَعَامٍ
وَاحِدٍ فَادْعْ لَنَا رَبِّكَ يُخْرِجْ لَنَا
مِمَّا تَنْبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَ
قَتَّائِهَا وَفُومَهَا وَعَدْسَهَا وَ
بَصْلَهَا. (البقرة: ٦١).

٢٧٧ وَإِذْ كُورِ بِكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخَفِيَّةً
وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ
وَالْآصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ.

١٧٠-١٧١، ٣٧، ١٤٥ (الاعراف: ٢٠٥).

٥٨ وَارْكَبُوا مَعَ الرَّاكِبِينَ. (البقرة: ٤٣).
وَارْلَفْتَ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ.

١٢٣ (الشعراء: ٩٠).

٢٩٨ وَأَفُوضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ. (غافر: ٤٤).

واقم الصلوة لذكرك. (طه: ١٤).
والذاكرين الله كثيراً والذكارات
اعد الله لهم مغفرةً وأجرًا عظيمًا

(الاحزاب: ٣٥).
والسابقون السابقون ؕ

(الواقعة: ١٠).
والذين اتبعوهم باحسان.

(التوبة: ١٠٠).
والذين اوتوا العلم درجات.

(المجادلة: ١١).
والذين جاهدوا فينا لنهدينهم

سبلنا. (العنكبوت: ٦٩).
والزومهم كلمة التقوى.

(الفتح: ٢٤).
والعاقبة للمتقين (الاعراف: ١٢٨).

والله عليم: مثل الذين ينفقون...
والله المشرق والمغرب.

(البقرة: ١١٥).
والله واسع عليم: مثل الذين ينفقون...

- ١٢٢ واللَّهُ يَحِبُّ الْمُتَّقِينَ. (آل عمران: ٧٦).
واللَّهُ يَصْنَعُ لِمَنْ يَشَاءُ: مِثْلَ الَّذِينَ
يَنْفَقُونَ...
وَأَنْ تَبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْمًا هِيَ.
١٥ (البقرة: ٢٧١).
وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمَنِّ وَالسَّلَوى.
٢٧٧ (البقرة: ٥٧).
وَالْفُقَوَاءُ مِمَّا رَقْنَكُمْ.
٢٧٥ (المنافقون: ١٠).
وَأَنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ. (القلم: ٤).
٥٣ وَأَنْ مِنْكُمْ الْإِسْرَافُ. (مريم: ٧١).
١٨٦ وَأَتَى الْغَفَّارُ مَنْ تَابَ. (طه: ٨٢).
٩١ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ.
٣٠٠ (آل عمران: ١٨).
٤١ وَأَيُّ قَاتِلُونَ. (البقرة: ٤١).
٧ وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ. (الانباء: ٨٣).
٧٥ وَتَبْتَئِلُ إِلَيْهِ سُبُلًا. (الزمر: ٨).
وَتَوَلَّوْا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا إِلَيْهِ الْمُؤْمِنُونَ
لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ. (النور: ٣١).

وتكلمون الحق وانتم تعلمون.

(البقرة: ٤٢).

وجاهدوا في الله حتى جهادة.

(الحج: ١٧٨).

وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة

(القيامة: ٢٢).

وحملناهم في البر والبحر. (الاسراء: ٧٠).

وخر موسى صعقاً فلما تجلّى ربه.

وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين.

(الذاريات: ٥٥).

وذا النون اذهب مغاضياً فطن ان

لن نقد رعليه فنادى في الظلمات.

(الانبياء: ٨٧).

ورزقناهم من الطيبات.

(الاسراء: ٧٠).

وزكرياً اذ نادى ربه رب لا تدني

قوداً.

(الانبياء: ٨٩).

وسوا جاً منيراً.

(الاهزاب: ١٤٤).

وسيق الذين اتقوا ربهم الى الجنة
 زمراً. (الزمر: ٧٣). ١٢٣، ١١٧

وضربت عليهم الذلة والمسكنة و
 بأوا بغير غضب من الله.

(البقرة: ٦١). ٢٧٧

وظلّلنا عليكم الغمام. (البقرة: ٥٧). ٢٧٧

وعباد الرحمن: عباد الرحمن.

وعند المتقون. (الفرقان: ١٥). ١٢٣

وفوق كل ذي علم عليم. (يوسف: ٧٦). ١٠٥

وكذلك نجزي المتقين. (يوسف: ٢٢). ١٢٣

وكُلًّا نقص عليك من انباء الرسل

ما نثبت به فؤادك. (هود: ١٢٠). ٩٥

وكلبهم باسط ذراعيه بالصيد.

(الكهف: ١٨). ٤١٩، ١٩٤، ٣

وكونوا مع الصادقين. (التوبة: ١١٩). ٢٤٩

ولا تجهر بصلاتك ولا تخاف بها و

ابتغ بين ذلك سبيلاً. (الاسراء: ١١٠). ١٧

ولا تكلموا الشهادة ومن يكتمها فانه

اثر قلبه. (البقرة: ٢٨٣). ٢٩، ٢٠

ولا تكن من الغافلين. (الاعراف: ٢٥). ١٧

ولا يخافون لومة لائم. (المائدة: ٥٤). ٢٤٣

ولا يزالون مختلفين إلا من رحم ربك. (هود: ١١٨). ٤

ولا يشرك بعبادة ربّك أحداً. (البقرة: ٢٢). ١١٧

ولقد ذرأنا لجهنم كثيراً من الجن. (الكهف: ١١٠). ٣٠١

والانس. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٨

ولقد كرّمنا بني آدم. (الاسراء: ٧٠). ٢٧١

ولكل وجهاً هو موليها. (البقرة: ١٤٨). ١٧٦

ولم يكن لكفواً أحدٌ. (الاعراف: ١٧٩). ١٧٦

ولو ان اهل الكتاب امنوا والتقوا. (المائدة: ٤٥). ٢٤٦

ولم اذانٌ لا يسمعون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اعينٌ لا يبصرون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اذانٌ لا يسمعون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اعينٌ لا يبصرون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اذانٌ لا يسمعون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اعينٌ لا يبصرون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اذانٌ لا يسمعون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اعينٌ لا يبصرون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اذانٌ لا يسمعون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

ولم اعينٌ لا يبصرون بها. (الاعراف: ١٧٩). ٢٧٩

- ٨٦ وليبكو كثيراً. (التوبة: ٨٢).
وما أرسلناك إلا مبشراً ونذيراً.
- ٢٧٦ (الفرقان: ٥٦).
وما خلقت الجن والإنس إلا ليعبدون. (الذاريات: ٥٦).
وما على الرسول إلا البلاغ المبين.
- ٢٧٤ (النور: ٥٤).
ومن أظلم ممن كتم شهادة عنده من الله. (البقرة: ١٤٠).
ومن أظلم ممن منع مساجد الله أن يذكر فيها اسمه وسعى في خرابها.
- ١٩ (البقرة: ١١٤).
ومن دخلها كان آمناً. (الاعران: ٢٩٧).
ومن كان في هذه أعمى فهو في الآخرة أعمى. (الاسراء: ٧٢).
ومن لم يتنب فأولئك.
- ٣٠٠ (الحجرات: ١١).
ومن يتق الله يجعل له مخرجاً.
- ١٢٠ (الطلاق: ٢).

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ.

(الطلاق: ١٥).

١٢٢

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ.

(الطلاق: ٣).

٢٤٥

وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابُ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا

وَمَنْ يَرِدْ ثَوَابُ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ

مِنْهَا. (آل عمران: ١٤٥).

١٩٣-١٩٢

وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ. (البقرة: ٤٤).

١٢٣

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ. (صود: ٤٥).

٧

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ.

(ق: ١٦).

٣٠٧، ٢٧٧

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ.

(الواقعة: ٨٥).

٣٠٨

وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ

(البقرة: ٣).

٣٧-٣٤، ١٨

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً

أَتَمْنَاهَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتِ رَبِّهِ

أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.

(الاعراف: ١٤٢).

٨١

وهو الذى مَدَّ الارض وجعل فيها رَواسي
وانهاراً طوم من كل الثمرات.

(الرعد: ٣٠).

٧٨

وهو الذى يقبل التوبة عن عباده
وليعفوا عن السيئات.

(الشورى: ٢٥).

٩٣-٩٢

وهو يطعم ولا يعظم. (الانعام: ١٤).
ويرزقه من حيث لا يحتسب

٤٥

(الطلاق: ٣).

١٢٢

ويعظم له اجراً. (الطلاق: ٥).

١٢٣

وينهى عن الفحشاء والمنكر.

٣٠

(النحل: ٩٠).

١٢٣

هدى للمتقين. (البقرة: ٢).

هل جزاء الاحسان الا الاحسان.

٢٤١

(الرحمن: ٤٠).

هو الذى خلق لكم ما فى الارض جميعاً.

٣٣٤

(البقرة: ٢٩).

هو اهل التقوى و اهل المغفرة.

١٢٣

(المدثر: ٥٤).

٢٧٥

هو العليم الحكيم. (يوسف: ٨٣).
يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ.

١٠

(النساء: ١٣٦).

يا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ.

٧٢

(المؤمنون: ٥١).

يا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي.

٨

(البقرة: ٢١).

يا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ

١١٨

اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. (الأنفال: ٤٤).

يا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي

إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْضِيَةً.

٢٨٢، ٢٧٩، ٢٣٩

(البقرة: ٢٧-٢٨).

يَا مَارْكُوْنِي بَرْدًا: قَلْنَا...

يَبْعَثُكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا.

٣

(الاسراء: ٧٩).

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ
الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ.

٤٨

(ابراهيم: ٢٧).

٢٨١

يحبّهم ويحبّونه. (المائدة: ٥٤).
يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ
بالتّواصي والاقدام.

١١٨

(الرحمن: ٤١).
ينبت لكم به الزّرع والزيتون.

٨٢، ٧٨

(النحل: ١١).
يوم نحشر المتّقين الى الرحمن وفداً.
(مریم: ٨٥).

١٢٣

* * *

قال يا ليت قومي يعلمون! بما غفرت لي
ربي وجعلني من المكرمين.

٤٧

(يس: ٢٦-٢٧).

* * *

ولو يسط الله الرّزق لعباده لبغوا
في الارض ولكن ينزل بقدر ما يشاء.

٢٧٥

(الشورى: ٢٧).

فہرست حدیث ہا

ارحموا من فی الارض یرحمکم
من فی السماء۔

۱۳۸

البحر المفہر ص ۲، ج ۲، ص ۲۳۶ (بہ نقل از ترمذی)

بر ۱۶، بخاری۔ تفسیر سورۃ ۶، ۵۹۔ ادب ۹۰،

ابن ماجہ۔ زہد ۱۳، دارمی۔ فرائض ۶، موطا ج ۱

۳۶، احمد بن حنبل۔ ۴، ۵۸، ۵۰۰)۔

اعدی عدوک نفسک الّتی

۳۳

بین جنّیک۔

احادیث مشنوی۔ ص ۹ (بہ نقل از کنوز الحقائق،

ص ۱۴)۔

۲۵۵-۲۵۴، ۱۸۵

افضل الاعمال احسنها۔

۷۷

افضل الاعمال التّفکر۔

عبارت بالا مشابہ حدیثی است باین مضمون:

”التفكر من أعمال القلب وهو افضل من اعمال

الجوارح“ (سفينة البحار، ج ٢، ص ٣٨٢).

اكرموا الشيخ (الشيخوخ) و

ان كان كافراً. ٥٤

امثال وحكم، ج ١، ص ١٩٠. بجای ”الشيخ“، ”الضعيف“

آمده است.

(الا) طال شوق الابرار الى لقاء

وانى لاشد شوقاً اليهم.

٩٤

عبارة بالامثلة حديثي است به اين مضمون:

”من احب لقاء الله احب الله لقاءه“ (الرسالة

القشيرية، ص ١٥٧).

اللهم اغفر لقومي فانهم لا

يعلمون. ٤٧

احاديث مثنوى، ص ٦. (باكمي تفاوت: رب

اغفر لقومي ... واللهم اهد قومي ...) (به نقل از

مسلم، ج ٥، ص ١٧٦، مسند احمد، ج ١، ص ٣٨٠،

٤٢٧، ٤٣٢، ٤٥٦، احياء العلوم، ج ١، ص ٢١٩ و

ج ٣، ص ١٠٢، شرح تعرف، ج ٣، ص ١٢٦).

اللهم امتني مسكيناً و آجيني

مسكيناً.

عبارة بالا مشابه حديثي است باين مضمون :

”اللهم احيني مسكيناً وامتنى مسكيناً واحشني

في زمرة المساكين“ (ابن ماجه، ٧٥٧- كشف

المحجوب، ٢٢، ٤٨، سفينة البحار، ج ٢، ص ٣٧٨).

اللهم اني اسألك حبك وحب

من يحبك والعمل الذي تقرّبي

حك.

٢٧٣، ٤

امرت ان اقاتل الناس حتى

يقولوا لا اله الا الله.

٣٥

المجم المفهرس، ج ١، ص ٩٩ (به نقل از مسلم- ايمان ٣٢-).

٣٦، بخاري- ايمان ١٧، ٢٨، صلاة ٢٨، زكاة ١٠.

اعتصام ٢، ٢٨، اباداود- جاد ٩٥، ترمذي- تفسير

سورة ٨٨، نسائي- زكاة ٣، ابن ماجه- فتن ٣.

دارمي- سير ١٠، احمد بن حنبل- ٤، ٨٠.

ان اشتد البلاء على الانبياء

ثم على الاولياء ثم الامثل

فالامثل.

كشف المحجوب، ص ٥٠٤.

نیز عبارت بالا مشابه حدیثی است این مضمون :
 "نَحْنُ مَعَاشِرُ الْأَنْبِيَاءِ أَكْثَرُ بَلَاءٍ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَالْأَمْثَلُ"

(آداب المریدین ، ۱۷۱ ، ۳۶۲ - و همان جا آمده :

در سنن ترمذی ، ج ۴ ، ص ۲۸ به صورت زیر آمده :

"عَنْ مُصْعَبِ بْنِ سَعْدٍ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ

اللَّهِ أَيُّ النَّاسِ أَشَدَّ بَلَاءً ؟ قَالَ : الْأَنْبِيَاءُ ثُمَّ

الصَّالِحُونَ ثُمَّ الْأَمْثَلُ فَلَا مَثَلَ مَنْ النَّاسِ يَبْتَلِي

الرَّجُلَ عَلَى حَسَبِ دِينِهِ فَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ صَلَابةٌ

زِيدَ فِي بَلَاءِهِ وَإِنْ كَانَ فِي دِينِهِ رِقَّةٌ خَفَّفَ

عَنْهُ وَمَا يَزَالُ الْبَلَاءُ بِالْعَبْدِ حَتَّى يَمْشِيَ عَلَى

ظَهْرِ الْأَرْضِ لَيْسَ عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ" نیز احادیث

مشنوی ، ۱۰۷ ، خلاصه شرح تعرف (۵۰۲) .

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى خَلَقَ آدَمَ عَلَى

صورتِهِ . ۲۴۶

بخاری شریف ، ج ۲ ، ص ۹۱۹ و احادیث مشنوی

ص ۱۴ (به نقل از مسلم ، ج ۸ ، ص ۳۲) .

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى مِائَةَ رَحْمَةٍ

مِنْهَا رَحْمَةٌ بَيْنَ عِبَادَةٍ فِيهَا

يروحهم الخلاق بعضهم
بعضاً واذخر تسعة وتسعين

الى يوم القيمة. ١٠٥، ٦٣

المعجم المفهرس، ج ٢، ص ٢٣٩: "... يوم خلقها

مائة رحمة" و ص ٢٤٠: "جعل الله الرحمة

مائة جزء" (به نقل از بخاری - رقاق ١٩، مسلم - توبة ١٨ -

٢١، ترمذی - دعوات ٩٩، ابن ماجه - زهد ٣٥، دارمی -

رقاق ٦٩، احمد بن حنبل - ٣، ٣٣٤، ٥١٤، ٣،

٥٥-٥٦، ٥، ٤٣٩، بخاری - ادب ١٩، مسلم - توبة

١٧، ١٩).

ان الله تعالى ملك يتادى

كل ليكته من اكل حراما

لا يقبل منه صرف ولا

عدل. فسّر الصرّف بالنواقل

والعدل ما بفريضة. ٨٣

المعجم المفهرس، ج ٥، ص ٢٤٢ (به نقل از بخاری -

فضائل المدينة ١، فرائض ٢١، جزية ١٧، مسلم - حج

٤٧٧-٤٧٠، عتق ١٨، ابا داؤد - مناسك ٩٥،

ادب ١١، ترمذی - ولاء ٣، نسائي - قسامة ٣١،

ابن ماجه - وصايا ٤، ديات ٨، دارمي - فرائض ٢، سير

٨٣، احمد بن حنبل - ١، ١١٩، ١٢٦، ١٥١، ٣١٨، ٤،

١٨٤ - ١٨٧، ٢٣٨، ٣٩٤، احياء علوم الدين، ج ٢،

ص ٨٩، به ابن صورت: ان لله ملكاً على بيت

المقدس ينادى كل ليلة: من اكل ... لم

يقليل ... عدل. فليل: الصرف النافلة، و

العدل القريضة.

ان لكل شئ طريقاً وان

طريق الجنة العلم.

انا غيورٌ والله اغيرمتي.

عبارت بالا مشابه حديثي است به ابن مضمون:

"اتعجبون من غيرة سعد والله لانا اغيرمنه

والله اغيرمتي؟"

المعجم المفهرس، ج ٥، ص ٣٥ (به نقل از بخاري -

نكاح ١٠٧، حدود ٤٠، توحيد ٢، مسلم - لعان ١٤ -

١٧، دارمي - نكاح ٣٧، احمد بن حنبل - ٤، ٨، ١٢،

مصباح الهداية، ١٤.

اما مدينة العلم وعلى بابها.

احاديث مشنوي، ص ٣٧ (به نقل از جامع الصغير،

ج ١، ص ١٠٧، كنوز الحقائق، ص ٣٨.

٢٥٣

انا واصحابي براء من التكليف.

تعليقات "مناقب"، ص ١٢٤:

(ب نقل از مصباح الهداية، ص ٢٤١: "انا و اتقياء

اُمّتي براء من التكليف؛ و كنوز الحقائق (خاصة

جامع الصغير ج ١، ص ١١٣): "اني براء من التكليف

وصالحوا اُمّتي" (ب نقل التصفية في احوال المتصفية

ص ٣٣٩).

١٨٢

انما الاعمال بالنيات.

مشكوة، ص ١١.

ان النبي صلى الله عليه وسلم

قال: يا علي لفتيان اُمّتي

عشر علامات. قال رسول

الله ولامتك فتیان. قال

الفتوة الاولى من فتوة اُمّتي

و ماتلك العلامات يا رسول

الله. قال: صدق الحديث

والوفاء بالعهد و اداء الامانة

وترك الكذب والترحم

لليتييم و اعطاء السائل وبذل
النائل (واكثار الصنائع) وقوى
الضعيف و رأسهم الحياء .

٩٨

شرح حوال ميرسيد على همداني (باب سوم)، ص ٢٧٥.

ان النبي صلى الله عليه وسلم
كان يجهر مع اصحابه رضوان
الله تعالى عليهم اجمعين
بالاذكار والتسبيح والتهليل
بعد الصلوة.

٣٤

اني لاشدكم خشية من
الله تعالى.

١٢١

اوحى الله تعالى الى داود عليه
السلام: يا داود تخلق باخلاقي
تفز مع الفائزين. قال يارب
كيف التخلق باخلاقتك؟ قال
انا عفو احب العفو، انا كريم
احب الكرم. وانا جواد احب
الجود. وانا محب احب العون.
وانا ودود احب الودود وانا

عاطف احب العطف فمن
يخلق باخلاقي فقد وصل

الى. ٧٥

اول التفكير آخر العمل. ٧٨

اشال وحكم، ج ١، ص ٣١ - آخرا از اقوال علماء خلافت
شده.

افلا اكون عبداً بشكوراً.

المعجم المفهرس، ج ٣، ص ١٦٧ (به نقل از بخاری - تجرید)

٧ - تفسير سورة ٤٨، مسلم - منافقين ٧٩ - ٨١، ترجمه

صلوة ١٨٧، نسائی - قيام الليل ١٧، ابن ماجه - اقامت

٢٠، احمد بن حنبل - ٤، ٢٥١، ٢٥٥، ٧، ١١٥،

٤٥، مصباح المديّة، ص ٣٣٣، التصفية في احوال

المتصوفة، ٢٠٧.

اولادنا اكبادنا.

اشال وحكم، ج ١، ص ٣١٣.

اولياء الله لا يموتون ولكن

ينقلبون من دار الى دار.

احاديث مشنوی، ص ١٠ (به نقل از لطائف معنوی)

بصورت :

”الا ان اولياء الله لا يموتون بل ينقلون من دار الى دار“

اولیائی تحت قبای لا یعرفهم
غیری.

۱۲۷، ۳۴۰، ۳۰۰

احادیث مشنوی، ص ۵۲ (ب نقل از احیاء العلوم،
ج ۲، ص ۲۵۶)، کشف المحجوب، ص ۷۰.

۱۷۶، ۳۰۵

بی بصر.

عبارت بالا اقتباس از حدیثی است به این مضمون:
وما یزال العبد یتقرب الی بالتواقل حتی احبته
فاذا احبته کنت سمعه الذی یسمع به وبصره
الذی یبصر به ویده الّتی یبطش بها ورجله
الّتی یمشی بها. (مشکوٰۃ، ص ۱۹۷) واحادیث
مشنوی، ص ۱۹، (ب نقل از جامع صغیر، ج ۱، ص ۷۰).

بی لسمع: بی بصر...

التائب من الذنب کمن لا ذنب له.

۴۰۱

ابن ماجه، ص ۳۱۳ واحادیث مشنوی، ص ۱۹۷ (ب نقل
از احیاء العلوم، ج ۲، ص ۲۵۶)، حلیۃ الاولیاء، ج ۲،
ص ۲۱۰ و جامع صغیر، ج ۱، ص ۱۳۳ و کنوز الحقائق،
ص ۵۳.

تَخَلَّقُوا بِاخْلَاقِ اللَّهِ.

تعلیقات "العروة" ص ۵۴۹:

"صوقیه از آن بعنوان حدیث یاد می کنند. آقای
فروزانفر نوشته است که چون خبر مزبور در احیاء علوم-

الدین، ج ۴، ص ۲۱۸ معتد به لفظ قیل است، دلیل

است بر این که خبر مزبور حدیث نیست. رک:

قیه ما فیہ ۳/۳. در مصداق العباد، ۷۵ به صورت:

"تَخَلَّقُوا بِاخْلَاقِ اللَّهِ وَاتَّصَفُوا بِصِفَاتِ اللَّهِ

آمده است."

تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ

التَّغْلِيلِ.

عبارت بالا مشابه حدیثی است به این مضمون:

"تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ سِتِّينَ سَنَةً."

کشف المحجوب، ص ۱۳۵.

تَفَكَّرْ سَاعَةً خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ

سِتِّينَ سَنَةً.

تعلیقات "منهاج"، ص ۱۰۸ (به نقل از کشف المحجوب^{الرب})

ص ۱۳۵ و شرح غرر، ۶۵۳ بر روایت حضرت

علی: فِكْرُ سَاعَةٍ قَصِيرَةٌ خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةٍ

طوبيلة“). ونيز رك : سفينة البحار ج ٢، ص ٣١٧.

”ان تفكر ساعة خير من قيام ليلة“ و” تفكر ساعة

سببا للتوبة عن المعاصي ولزوم الطاعة تمامه“.

تفكر ساعة في اختلاف الليل

والنهار خير من عبادة ثمانين

سنة.

٧٩

نبّه بالتفكر قلبك وحاف عن الليل جنبك

واق الله ربك . (سفينة البحار، ج ٢، ص ٣٨٢).

التكبر مع المتكبر صدقة

والتواضع مع المتواضع صدقة.

٢٧٠

٣٧٣-٣٧٤

تموتون كما تعيشون.

عبارة بالامثلة حديثي است به اين مضمون :

”كما تعيشون تموتون كما تموتون تحشرون“.

(مرصاد العباد، ص ٣٤٣، ٣٥٤).

تنزل الرحمة عند ذكر

الصالحين.

٣

اجاء علوم الدين، ج ٢، ص ٢١١. به اين صوت :

”عند ذكر الصالحين تنزل الرحمة“

ودر مأخذ مذکور قول ”سفيان بن عيينة“ دانسته شده

است (به نقل از مقدمه صفوة الصفوة ابن جوزی):

حَبِّ الدِّينِ رَأْسُ كُلِّ
خَطِيئَةٍ.

۲۵۱

مناقب الصوفیه، ص ۳۸، ۱۱۱ آنجا آمده است:

و بر برخی از کتب حدیث وارد شده، ولی دلیلی درین

الفردوس آن را قول ابن عباس دانسته است

و بنا بقول محشی جامع صغیر (ج ۱، ص ۵۶۶) دلیلی حدیث

مزبور را ضعیف دانسته است. در کشف الخفا (ج ۱)

ص ۵۳۵ (کذا) آمده است: کان عیسی بن مریم

يقول: حب الدين رأس كل خطيئة والمال

فيه داء كثير.

۲۹۲

حمل المؤمن على الصلاح.

حتى لا يموت: لا اله...

خطبنا رسول الله صلى الله عليه

وسلم في آخر شعبان فقال:

يا أيها الناس قد اظلمكم

شهر مبارك فيه ليلة القدر

خير من ألف شهر. الحديث.

۲۹ - ۳۰

(و در آخر حدیث میگویند که): استكثر و افیه من اربع

٣٧، أحمد بن حنبل - ٣، ٧، ١٩، ٢٢، ٤٤، ٤١، ٧٤ -

٠ (٧٨، ٤)

٢٥٧ الدنيا سجن المؤمن.

المعجم المفهرس، ج ٢، ص ١٥١ (بـ نقل از مسلم - زهد،

ترمذی - زهد، ١٤، ابن ماجه - زهد، ٣، احمد بن حنبل - ٢،

١٩٧، ٣٢٣، ٣٨٩، ٤٨٥، بر این صورت:

”الدنيا سجن المؤمن وجنة الكافر“

نیز احادیث متنوی، ص ١١ (بـ نقل از جامع صغیر، ج ٢،

١٤، كنوز الحقائق، ص ٤٤).

٢٨٩ الدنيا عفافٌ وكفافٌ.

٢٨٤ الدنيا مزرعة الآخرة.

احادیث متنوی، ص ١١٢ (بـ نقل از احیاء العلوم، ج ٤،

ص ١٤ و كنوز الحقائق، ص ٤٤).

الدنيا ملعونة وملعونٌ

٢٨٧ ما فيها الا ذكر الله.

المعجم المفهرس، ج ٢، ١٥١ (بـ نقل از ابن ماجه -

زهد، ٣، ترمذی - زهد، ١٤).

ذاكر الله في العافلين كالقائم

٣٢ خلف الغازين.

ذکر اللسان لقلقة و ذکر القلب
و سوسه و الذکر ذکر السر
الراحون یرحمهم الرحمن
تبارک و تعالیٰ.

۱۳۸

المجم المفهرس ج ۲، ص ۲۳۶ (به نقل از ابوداؤد۔ ادب
۵۸، ترمذی۔ بر ۱۶، احادیث مشنوی، ص ۷، بر این
صورت :

انما یرحم الله من عباده الرّحماء (به نقل از مسلم
ج ۳، ص ۳۹، ص ۳۹، جامع صغیر، ج ۱، ص ۱۰۳،
کنوز الحقائق، ص ۳۶).

رجعنا من الجهاد الا صغری
الجهاد الا کبریٰ.

۲۹۳، ۳۳

احادیث مشنوی، ص ۱۰۱ با تفصیل بیشتر (به نقل از
کنوز الحقائق، ص ۹۰ و جامع صغیر، ج ۲، ص ۵۸ و غیری
آن را جزو اقوال صحابه شمرده ن. ک. : احیاء العلوم،
ج ۲، ص ۱۶۵ و باز در مورد دیگر جزو احادیث می آورد.
همان کتاب، ج ۳، ص ۶ و مستدرک، ج ۲، ص ۲۷۰).

الزهد حرفی : المعرفة ...
الزهد زهدان زهد عن

الحلال وزهد عن الحرام و
افضل من ذلك الزهد عن
الحلال.

الزهد في الدنيا تريح القلب
والبدن والرغبة في الدنيا
فكثرة الهم والحزن.

سيروا سبق المفردون قيل
وما المفردون يا رسول الله
قال الذاكرون الله كثيراً
والذاكرات.

تعليقات "العروة"، ص ٥٧٧ (به نقل از مسلم، ج ٤،
ص ٢٠٤٢)، به صورت:

كان رسول الله (ص) يسير في طريق مكة فمر
على جبل يقال له جمدان فقال: سيروا.
هذا جمدان. سبق المفردون. قالوا:
وما المفردون يا رسول الله؟ قال: الذاكرون
كثيراً والذاكرات.

(نیز به کشف الاسرار اسفرائینی، ٣ و کشف المحجوب،
٤٧٢، ٤٧٥، همین مأخذ).

المشريعة اقوالى الطريقة
افعالى الحقيقة حالى.

صاحب الورع ملعون.

طالب شوق الابرار: الا...

طلب العلم قريضة على كل

مسلم ومسلمة.

احاديث مشنوى، ص ٢٠٩ (به نقل از جامع صغير ج ٢، ص ٢٠٩)

ص ٥٣.

طوبى لمن تواضع من غير

متقصة وذل في نفسه من

غير مسكنة.

مصباح الهداية، ص ٣٥٤، النصفية في احوال

المقصوفة، ٢٢٩.

العبادة مخزنة (خزنة) و

مفتاحها الدعاء و اسنانها

لقمة من الحلال.

عبد الله بن سلام رضي عنهما

كسيرة كريمة بارسل الله (ص):

اذا سمع صوتاً من الوادى يقول

اشهد ان لا اله الا الله وشهد
ان محمداً رسول الله فقال
اشهد ان لا يشهد به احد
الا قد بئى من الشرك.

٢٨

علماءنا امنائنا اذا لم يميلوا الى
الدنيا واذا مالوا الى الدنيا فهم
سرق سرق سرق.

٢٨٧

عبارت بالا مشابه حديثي ست به ابن مضمون :
العلماء أمناء الرسل ما لم يدخلوا في الدنيا فاذا دخلوا في
الدنيا فاحذروهم على دينكم.
(قوت القلوب ج ١، ص ١٧٤). ونيزرك : امثال و
حكم ج ١، ص ٢٤٢.

عن ابن عباس رضي الله عنهما عن
النبي صلى الله عليه وسلم
انه قال : خلق الله تعالى ملكاً
يوم خلق السموات والارض
فامر الله ان يقول لا اله الا
الله ما دأبها صوته لا يقطعها
ولا يتنفس فيها ولا يتمها حتى

امرا سرافيل عليه السلام
ففتح في الصور فقامت القيامت
(عن ابن عباس^{رض}).

عن ابن عباس رضي الله عنهما
ان النبي صلى الله عليه وسلم
دخل قبراً فاشرح له يسراج
فاخذ من قبل القبلة وقال
رحمك الله ان كنت لاواهياً
تلاءم للقرآن.

٢٥

المعجم المفهرس، ج ١، ص ٢٧٥ (به نقل از ترمذی - ج ١٩، ص ١١٩)

٢٦٢.

عن ربيعة ابن كعب الاسدي رضي الله
عنه انه قال كنت ابیت عند
حجرة النبي صلى الله عليه وسلم
فكنت اسمعه اذا قام من الليل
يقول سبحان رب العالمين الهوى
ثم يقول سبحان الله وبحمده
الهوى.

٢٤

عن عبد الرحمن ابن ابري رضي الله

عنه كان يقول: اذا سلم عن
الصلوة سبحان الملك القدوس
ثلاثا ويرفع صوته بالثالثة.
(رواه النسائي).

عن عبد الله ابن عباس رضي الله
عنهما: قال كنت اعرف انقضاء
صلوة رسول الله صلى الله عليه
وسلم بالتكبير.

المجم المفهرس، ج ٥، ص ٤١٤ (به نقل از بخاری -

اذان ١٥٥، مسلم - مساجد ١٢٠ - ١٢١، ابو داود و صلوة

١٨٥، نسائي - سهو ٧٩، احمد بن حنبل ٢٢٢١).

عن معقل ابن يسار (رض) قال
شهدت النبي (ع) مع ابي بكر
(رض) فقال النبي (ع): الشرك
اخفى فيكم من ذبيبة
التمل. ثم قال النبي عليه السلام:
الا اذلك على ما يذهب عنك
صغر ذنبك وكبيبهه. فقال: بلى
يا رسول الله. فقال النبي عليه

السلام قل : اللهم اني اعوذ بك

من ان اشرك بك شيئاً انا

اعلم واستغفرك مما لم اعلم.

به اين صورت :

قال عليه السلام : "الشرك في هذه الامة

اخفى من ذبيب النمل على الصفا"

(مفردات، ٢٧٦).

عن النبي صلى الله عليه و

سلم، انه قال :

اذا اراد الله بعبد خيراً

جعل له العقوبة في الدنيا

واذا اراد الله بعبد شراً

حتى امسك عليه حتى يوافيه

يوم القيمة. (عن انس).

حديث بالا مشايه حديثي ست به اين مضمون :

"اذا اراد الله بعبد خيراً عجل له عقوبة

ذنبه في الدنيا" (اجاء علوم الدين، ج ٤،

ص ١٣٢).

فاذا بلغ سبعين سنة اجه

اهل السماء.

٥٤

بأكثر تفاوت :

”فاذا بلغ سبعين سنة احبّه الله واحبّه اهل

السماء“ (المعجم المفهرس، ج ١، ص ٤٠٦، بنقل از احمد بن

حبيل، ٣، ٢١٨، ٢، ٨٩).

٧٣

الفقر سواد الوجه في الدارين.

سفينة البحار، ج ٢، ص ٣٧٨.

الفقير من (اذا) اراد ان يطبخ

لم يجد قدراً واذا اراد ان يشرب

لم يجد ماءً.

٢٥٠

قال رسول الله صلى الله عليه

وسلم: اذا مررتم برياض

الجنة فارتعوا قالوا يا رسول الله

وما رياض الجنة قال خلق

٢٨

الذكر.

المعجم المفهرس، ج ٢، ص ٣٢٠ (بنقل از ترمذی دعوات

٨٢، احمد بن حنبل، ٣، ١٥٠).

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:

من اختار ربعا على اربع اكرومه

الله تعالى بأربع من اختار الصبر
على الجوع والتواضع على التكبر
والطاعة على المعصية والجماعة
على الفرقة اعطاه الله تعالى
عيش السعداء وصوت الشهداء
وشفاة الانبياء ويتيسر الحسنة .
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
من حسن اسلام المرء ترك

مالا يعنيه .

المعجم المفهرس، ج ١، ص ٢٧١ (به نقل از ابن ماجه - فتن
١٣، مؤظلاً - حسن الخلق ٣، كلام ١٧، ترمذی - زهداً
بدین صورت :

” من حسن اسلام المرء تركه مالا يعنيه “ مصباح
المهدي، ص ٧٩، التصفية في احوال المتصوفة، ١، ١٣١

١٣١

قال صلى الله عليه وسلم :

من اكل الحلال اربعين يوماً
نور الله قلبه واجرى بينايع
الحكمة من قلبه على لسانه

وفي رواية هداها الله تعالى
في الدنيا.

٨٤ قال عليه السلام : ^{بُضْ} اعملوا الفِرَافِرَ
تكن عابداً وارض بقسمة الله
تكن زاهداً وازهد في الدنيا
يجبك الله وازهد فيما في ايدي
الناس يجتوك .

٧٤

به این صورت :

عن سهل بن سعد الساعدي قال اتى النبي
صلى الله عليه وآله وسلم رجل . فقال يا رسول الله
ولني على امر اذا علمته احبني الله واجبني اناس .
فقال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم :
ازهد في الدنيا يجبك الله وازهد فيما في ايدي
الناس يجتوك : (ابن ماجه ، ص ٧٥٢) .

و نیز الجمع المفهرس ، ج ١ ، ص ٧٠ . (به نقل از همین مأخذ) .

قال عليه الصلوة والسلام
في مجلسه : السلام عليكم يا اصحابي
واخواني في اخر الزمان فقال
عمر رضي الله عنه كيف يكون

هَذَا أَكُنَّا مِنْ أَصْحَابِكَ فَهُمْ
 إِخْوَانُكَ فَقَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
 وَالسَّلَامُ: أَنْتُمْ رَأَيْتُمُونِي وَسَمِعْتُمْ
 وَمَرَّاتٍ عَلَيْكُمْ الْوَحْيُ وَجَاهَدْتُمْ
 مَعَكُمْ حَتَّى دَخَلْتُمْ فِي دِينِي فَهُمْ
 إِخْوَانِي يَعْلَمُونَ بَخْطِ أُمُورِي قَرَأْتُ
 أَبْيَضَ وَلَهُمْ أَخْزَنِي مِنَ
 الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ .

قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ:
 أَوْحَى اللَّهُ تَعَالَى إِلَيَّ بَعْضَ أَنْبِيَائِهِ
 أَحْذَرُ أَنْ أَمْتَعَكَ وَتَسْقُطَ مِنْ
 عَيْنِي فَاصْبِرْ عَلَيْكَ الدُّنْيَا
 صَبْرًا .

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 سَأَلَ جِبْرَائِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 مُحَمَّدًا عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
 فَقَالَ إِنَّ تَوْمَنَ بِاللَّهِ فَهُوَ
 وَاحِدٌ وَمَلَائِكَتُهُ فَهَذَا بَابُ
 ثَانٍ وَكَتَبَهُ فِي هَذَا بَابٍ ثَالِثٍ

ورسله فهذا باب رابع
واليوم الآخر فهذا باب
خامس والقدر خيرة وشره
من الله تعالى فهذا باب
سادس والبعث بعد الموت
فهذا باب سابع.

١٠٧-١٠٤

[قال النبي (ص):] ليت رب
محمد لم يخلق محمداً.
قولوا لا اله الا الله.

٣٠٨

مرصاد العباد، ص ٢٧٥ باين قدار:

”قولوا لا اله الا الله تفلحوا“

كثير العلم بلا عمل قليل وقليل
العلم مع العمل كثير.

٢٨٧

كل بدعة ضلالة وكل
ضلالة في النار.

٧٠

المعجم المفهرس، ج ١، ص ١٥٢ (ب نقل از مسلم - جمعة

٣، ابو داود - سنة ٥، نسائي - عيدين ٢٢،

ابن ماجه - مقدمة ٧، دارمي - مقدمة ١٤، ٢٣،

احمد بن حنبل - ٣، ٣١، ٣٧١، ٤، ١٢٤-١٢٧).

۲۹۹

كَلِّمُوا النَّاسَ عَلَى قَدْرِ عَقُولِهِمْ.

مرصاد العباد، ص ۱۵. برای آگاهی بیشتر «تعلیقات

آداب»، ص ۳۳ (به نقل از احیاء علوم الدین، ج ۱،

ص ۷، تمیيزات عین القضاة، ص ۴، جواهر الاسرار،

ص ۳۳، فیه مافیہ، ۴، ۳۰).

۲۹۷

كَلِّمْنِي يَا حَمِيدًا.

احادیث مشنوی، ص ۲. (به نقل از احیاء علوم الدین، ج ۳،

ص ۷، اتحاد السادة المتقين طبع مصر، ج ۷، ص ۳۲،

طبقات الشافعية طبع مصر، ج ۲، ص ۱۴۳، کتاب الأوائل.

المصوغ، ص ۱۰۳).

كنت سمعہ: بنی یبصر...

لا اله الا الله وحده لا شريك

له له الملك وله الحمد وهو

على كل شيء قدير اللهم لا مانع

لما اعطيت ولا معطي لما منعت

ولا ينفع ذا الجحَد منك الجحَد.

۲۷

بافتاوت بیشتر در «احیاء علوم الدین» ج ۲،

ص ۳۰۴.

لا اله الا الله وحده لا شريك

له له الملك وله الحمد وهو
على كل شيء قدير لا حول و
لا قوة الا بالله لا اله الا الله
ولا تعبد الا آياه له النعمة
وله الفضل وله الثناء الحسن
لا اله الا الله مخلصين له الدين
ولو كره المشركون (رواه مسلم
عن عبد الله ابن زبير).

۲۱-۲۰

لا اله الا الله وحده لا شريك
له له الملك وله الحمد يحيي
ويميت وهو حي لا يموت بيده
الخير وهو على كل شيء قدير
يا كمي تفاوت :

۳۱، ۳۲، ۳۳

احياء علوم الدين، ج ۲، ص ۳۰۶.

۳۵

لا تجالسوا الموتى.

احاديث مشنوی، ص ۱۵۶ (به نقل از شرح تعرف)

ج ۱، ص ۴۳.

لا يسعني نبي مرسل ولا ملك
مقرب : لي مع الله وقت ...

لا ينظر الله الى صوركم ولكن
ينظر الى قلوبكم واعمالكم.

۱۸۶، ۸۷

المعجم المفهرس، ج ۶، ص ۷۶ (به نقل از مسلم - ج ۳)

ابن ماجه - زهد ۹، احمد بن حنبل - ۲، ۲۸۵، ۵۳۹.

به این صورت :

اِنَّ اللهَ لَا يَنْظُرُ اِلَى اجْسَادِكُمْ، صُورَتِكُمْ ...

ولكن ينظر الى قلوبكم؛

لحوم العلماء سَمٌّ من شَمِّ مَرُوض

ومن عَضَّ مات.

۱۷۶-۱۷۵

۲۵۲

لعن الدنيا الا ما اى ما لا بد.

لقنوا موتاكم ان لا اله الا الله

فانها تهدم الذنوب قالوا

يا رسول الله قالها في جيوته

قال اهدم اهدم.

۳۴

المعجم المفهرس، ج ۶، ص ۳۰ (به نقل از مسلم - ج ۳، ج ۲،

ابوداؤد - ج ۱۴، ترمذی - ج ۷، نسائی - ج ۲،

ابن ماجه - ج ۳، احمد بن حنبل - ۳، ۳۵۰).

۹۴

لكل امرئ ما نوى.

باکمی تفاوت : "[و اما] له [کل] - امرئ ما نوى"

المعجم المفهرس ج ٧، ص ٥٥ (ب نقل از بخاری - بدء الوحی)
 ایمان ۱، نکاح ٥، طلاق ۱۱، ایمان ۳۳، حیل ۱، عتق
 ۶، مسلم - اماره ۱۵۵، البوداؤد - طلاق ۱۱، ترمذی -
 فضائل الجهاد ۱۶، نسائی - طهارة ٥٩، طلاق ۲، ایمان
 ۱۹، ابن ماجه - زهد ۲۶، احمد بن حنبل - ۱، ۲۵، ۴۳.

لکل شیء صقالة و صقال القلب
 ذکر الله.

۲۶۴

مرصاد العباد، ص (۲، ۴) ۲۹۵، باکی تفاوت :

"ان لکل شیء صقالة و صقال القلب ذکر الله"

لکل شیء معدن و معدن التقوی
 قلوب العارفين.

۸۶

لم یرض بقضائی؛ من لم ...

لم یقبل الله تعالى صلوته

اربعةین يوماً؛ من اکل لقمة ...

لی مع الله وقت.

۳۰۷، ۲۳۰.

اشاره است بحديث معروف: "لی مع الله وقت

لا یسعی فیہ ملک مقرب ولا نبی مرسل."

احادیث مشنوی، ص ۳۹ (ب نقل از اللؤلؤ المصنوع،

ص ۶۶، التصفیة فی احوال المتصوفة، ۱۹۵.

ما من يوم الا وهو يتادى
يا ابن آدم انا خلق جديد
وانا فيها تعمل .

۳۵

المخلصون : الناس ...

۸۱

المراء مع من يحب .

مشكوة ، ص ۲۶ و احاديث مشنوی ، ص ۱۱۵ نقل
از مسند احمد ، ج ۱ ، ص ۳۹۹ ، با کمی تفاوت که اینجا
جانی "یحی" "احب" آمده است .

المعرفة رأس مالى والعقل أصل
دينى والحب أساسى والشوق
مركبى وذكر الله انيسى و
التقى كنزى والحزن رفيقى
والعلم سلاحى والصبر زادى
والرضا غنيمتى والفقر فخزى و
الخوف ازارى والحياء رراى
والزهد حرفتى .

۸۵، ۴۴

من اشترى ثوباً بعشرة (دينم)
وفى ثمنه درهم من حرام
لم يقبل الله صلوة مادام

عليه منه شيء.

باکمی تفاوت :

”من اشترى ثوباً بعشرة دراهم في ثمنه درهم
حرام لم يقبل الله صلاة و عليه منه شيء.“

(احياء علوم الدين، ج ۲، ص ۹۰).

و بجای ”دراهم في ثمنه“ درهم حرام ”دراهم وفيه
درهم حرام“... (المعجم المفهرس، ج ۱، ص ۵۶) به نقل

از احمد بن حنبل، ۲، ۹۸).

من اكل لقمةً من الحرام
لم ينظر الله تعالى اليه اربعين
صباحاً.

۸۲-۸۱

باکمی تفاوت :

”من اكل لقمةً من حرام لم يقبل له صلاة
اربعين ليلة...“ (احياء علوم الدين، ج ۲،

ص ۸۹).

من بنى مسجداً لله بنى الله
له بيتاً في الجنة.

۳۲.

المعجم المفهرس، ج ۱، ص ۲۲۱ (به نقل از مسلم - مساجد

۲۵، ۲۴ - مسافرين ۱۰۳ - زهد ۴۳، ۴۴، بخاری -

من تواضع رفعه الله ومن
تكبر خذ له الله .
١٥٤، ١٠٤، ٧٩، ٧٧
(وبالكمي تفاوت :

من تواضع لله رفعه الله .

التصفيّة في احوال المتصوفة ، ٢٢٩ ، بصورت :

”من تواضع لله رفعه الله ومن تكبر وضعه الله“ .

من صلى الظهر بالجماعة كان

له خمس وعشرون صلوة و

سبعون درجة بين درجتين

مسرة مائة عام في الفردوس .

من طلب شيئاً وجدّ وجد .

احاديث مشنوي ، ص ٧٨ (ب نقل از جمع الامثال ميداني)

كشف المحجوب ، ص ٥٠ ، التصفيّة في احوال المتصوفة ، ٤٩ ،

١٢٨ ، ١٨٠ .

من طلبني وجدني ومن وجدني

عرفني ومن عرفني احبني ومن

احبني عشقتني ومن عشقتني

اما قتلته ومن قتلته امارته .

٢٨٥
بدین صورت :

من احبني قتلته ومن قتلته فانا ديتته
احاديث مشنوی، ص ۱۳۴ (به نقل از المنهج القوی ج ۴)
ص ۳۹۸.

۱۵۰، ۴۶ من عادی لی ولیاً اذنته.

المعجم الفهرس، ج ۴، ص ۱۵۷ (به نقل از بخاری -
رقاق، ۳۸).

احاديث مشنوی، ص ۱۸ (به نقل از جامع صغير ج ۱،
ص ۷۰).

من عرف نفسه فقد عرف
ربه.

۳۳۴

احاديث مشنوی، ص ۱۶۷ (به نقل از شرح نهج البلاغه،
ج ۴، ص ۵۴۷ منسوب به حضرت علی کرم الله وجهه و
جزو احاديث نبوی آمده است، کنوز الحقائق، ص ۹
و مؤلف اللؤلؤ المصنوع، ص ۸۶ به نقل از ابن تیمیة آنرا
از موضوعات می شمارد) کشف المحجوب، ۲۴۷، ۳۵۳
التصقیة فی احوال المقصوفة، ۱۶۷، ۲۳۹.

من قال فی سبیل الله الله اکبر
رافعاً بها صوته کتب الله تعالی
له رضوانه الاکبر ومن

يكتب له رضوانه الاكبر
 جمع الله بينه وبين ابراهيم
 وسائر الانبياء في دار الجلال
 وكان ممن ينظره ربه بكرة
 وعشياً (عن ابن عمر).

۳۶

من قال لا اله الا الله والله
 اكبر رافعاً بها صوته كتب
 الله له رضوانه الاكبر جمع
 الله بينه وبين محمد و ابراهيم
 وسائر الانبياء عليهم السلام و
 كان ممن ينظر الى ربه بكرة
 وعشياً.

۳۳-۳۲

من قال لا اله الا الله ومدّ
 بها صوته اسكنه الله تعالى
 دار الجلال ويرزقه النظر الى
 وجهه .

۲۷-۲۶

من لم يرض بقضائي فليطلب
 رباً سوائى .

۳۰۰

اشاره به حديثي است :

من لم يرض بقضائي ولم يصبر على بلائي فيلخرج من
تحت سمائي وليطلب رباً سوائى . (احاديث مشنوى
ص ٧٧ و ٧٨ باختصار تفاوت ، به نقل از جامع صغير ج ٧ ،
ص ٨٠ و شرح تعرف ، ج ١ ، ص ٧٠ و كنوز الحقائق ،
ص ٨٩ و جامع صغير ج ٢ ص ١٨٠ ، التصفية في
احوال المتصوفة ، ٩٠ .

٣٨٤ ، ١٣٣

المؤمن ينظر بنور الله .

المعجم المفهرس ، ج ٤ ، ص ٧٤ (به نقل از ترمذى
تفسير سورة ، ١٥ ، ١٦) ، احاديث مشنوى ، ص ١٤ ،
باكمى تفاوت :

" اتقوا فراسته المؤمن فانه ينظر بنور الله "
(به نقل از جامع صغير ج ١ ، ص ٨ ، احيا . علوم الدين
ج ٣ ، ص ١٨) .

نادى موسى عليه السلام ربه
وقال : يا رب اى عبادك
اعلم : قال الذى ياءخذ من
علم الناس الى علمه .

الناس كلهم ميتون الا
العالمون والعالمون كلهم

میّتون الا العالمون و
العالمون کلّهم میّتون
الا المخلصون والمخلصون
على خطر عظیم.

۲۴۵، ۱۲۱، ۱۱۳

احادیث مشنوی، ص ۵۳ (به نقل از شرح خواجہ
ایوب حدیث نبوی و در تحائف السادة المتقين،
ج ۹، ص ۳۴۲ منسوب به سهل بن عبد الله تستری).

والمخلصون على خطر عظیم :
الناس کلّهم میّتون ...
وفي الجماعة رحمة.

۵۸

به این صورت :

"والجماعة رحمة والفرقة عذاب"
العجم الفرس ج ۱، ص ۳۷۰ - به نقل از احمد بن
حنبل ۴، ۲۷۸، ۳۷۵.

ومن لم يعرف قلبه فليس
بحیث.

۵۱

يقول الله تعالى انا عند ظن عبدي
بی اذا ذكرنی فان ذكرنی فی نفسه
ذکرته فی نفسی وان ذکرنی فی

فهرست اقوال مشايخ و...

الارادة ان تريد ما تريد

مرادك.

۹۴

الارادة ان يعتقد الانسان الشئ

ثم يعزم عليه ثم يريد

۹۴

(قول جنيد)

والارادة بعد صدق النية.

الارادة الفراغ لأمر الله والثقة

بوعد الله ودوام قرع باب

الله.

۹۳

(قول ذوالنون مصري)

الارادة مطالبة القلب غذا

الروح من طيب النفس.

۹۳

(قول حكيم)

استكثروا من الاخوان فان

لكل مؤمن شفاعته عند الله

يوم القيمة.

۵۵

(قول ابن عباس رض)

اش حالك اى اى شئىء حالك. (قول شيخ محمد كبرى) ۴۶۱

اعاذنا الله عن ذلك. (قول خدا داد) ۲۹۴

مشابه این قول از علی سهل است :

”اعاذنا الله و ایتاکم من غرور حسن الاعمال مع فساد

بواطن الاسرار“ طبقات النصارى (ص ۲۸۳).

افضل الطاعات حفظ الاوقا^ت

وهو ان لا يطلع العبد غير حدة

ولا يوافق غير ربه ولا يقارن

غير وقته. (قول واسطی) ۵۵-۵۶

مشابه این قول از ابو عبد الله مغزنی است :

”افضل الاعمال عمارة الاوقات فى المواقات“

طبقات النصارى (ص ۲۴۸).

الله حاضرى الله ناظرى الله

معنى.

اللهم احشرنى من اهل

المحبة و امتنى فى المحبة.

الامور مرهونة باوقاتها.

امثال و حکم ج ۱، ص ۲۳۵.

ان الله تعالى قال فى بعض

كتابه عبدی یرید و اما ما
نرید و لا یكون الا ما ارید .

٩٤

ظاہراً باید به جای کتابه کتبه و به جای مانرید ، انا ارید
باشد .

ان لا یذخر العبد ولا یعتد

ان لا یكون بالاعطاء افرح
من الاخذ و یذكر النعمة و

ینسی المعصية .

٩٩

انه قال ثبات اذا صح العبد

مقام التوبة ثم نقل الى مقام

الخوف ثم نقل الى مقام الرجاء

ثم نقل الى مقام الصالحين

ثم نقل الى مقام المریدین ثم

نقل الى مقام المتقين ثم نقل

الى مقام المحبتين ثم نقل الى

مقام المشتاقين ثم نقل الى

مقام الاولياء ثم نقل الى مقام

المقربين .

(قول ابی عثمان)

٩١

انه قال جميع المروءة في قول الله

عُزَّوَجَلَّ أَنْ اللَّهَ بِأَمْرِ الْعَدَلِ
وَالْإِحْسَانِ“

٩٩ (قول محمد بن جهم)

أَنَّهُ قَالَ غِذَاءُ الْمُرِيدِينَ فِي
الطَّاعَاتِ وَغِذَاءُ الزَّاهِدِينَ
فِي ذِكْرِ الثَّوَابِ وَغِذَاءُ
الْعَارِفِينَ فِي الْمَحَبَّةِ وَالْمُنَاجَاةِ.

٩٥ (قول ابن عطاء)

أَنَّهُ قَالَ كَانَ يُوسُفُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
رَأْسَ الْفَتَيَانِ ثُمَّ قَرَأَ قَوْلَهُ
تَعَالَى "لَا تَشْرِيْبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ"

٩٨ (قول فضيل)

أَنَّهُ يُشِيرُ إِلَى مَعْرِفَتِهِ مِنْ
غَضِّ الْبَصَرِ عَنْ الْكُلِّ بَعْدَ
مُشَاهَدَةِ الْحَقِّ وَمَعْرِفَتِهِ
وَالْعَيْنِ يُشِيرُ إِلَى مَعْرِفَتِهِ
مِنْ أَحَبِّ عِبَادَةٍ حَتَّى أُوْصَلَ
إِلَى طَاعَتِهِ.

٥٢ (قول عرفا)

أَوَّلُ مَقَامَاتِ الْعِبَادَةِ مِرَاعَاتُ
حَقِّ اللَّهِ وَآخِرُ مَقَامَاتِ الْقُوَّةِ
رِعَايَةُ حَقِّ الْمُؤْمِنِينَ.
التَّصَوُّفُ كُلُّهُ آدَابٌ.

٥٥ (قول حسن بصرى)

ابن قول اذا بو حفص حداد است كه صورت كامل ان
در كشف المحجوب، ص ٧٤ آمده است .

٧٧

التفكر اساس اصابة الرأى .

٢٥٤

(قول جعفر صادق^ع)

التقوى ان تتقى العبد سوى الله .

٤٠

(قول جعفر صادق^ع)

التقوى انه لا ترى في قلبك سوى الله تعالى .

٤١

(قول ابو بكر وراق^ع)

التقوى شطران شطر علم و صبر العلم كالماء والصبر كالآذر فيها حيوة القلب في الأرض والماء حيوة المخلق .

٤٠

التقوى في الطاعة يراد به الاخلاص وفي المعصية يراد به الترك والحذر والخلأص .

٤٠

(قول محققين^ع)

التوبة صفة المؤمن .
التوبة على ثلاثة اقسام
اولها التوبة و اوسطها
الانابة و اخرها الاوبة
فجعل التوبة بداية والاوبة

نهاية والانابة اوسطهما
من تاب من خوف العقوبة
فهو صاحب توبة ومن تاب
طمعاً في الثواب فهو صاحب
الانابة ومن تاب مراعاةً
للامر لا للرغبة في الثواب
ولا للرغبة من العقاب
فهو صاحب اوبة

٨٩

(قول ابو علي دقاق)

التوبة قصار المذنبين بضاعة
المسيئين ونشاط الصديقين
وسلوة المحبتين ورضا رب
العالمين.

٩١

(قول حضرت علي)

جواهر البرست كتمان الفقر
حتى يظن الناس انه غني و
كتمان الصدقة حتى يظن
انه بخيل وكتمان الغضب
حتى يظن انه مريض وكتمان
الشدة حتى يظنوا انه متنعّم
وكتمان المرض حتى يظنوا انه

صحيح وكتان الاعمال الصالحة
حتى يظنوا انه لن يعمل عملاً
صالحاً.

الحق مَرَّ.

امثال وحكم ج ١، ص ٢٤٢.

الخفية اولى من الجهر.

الدنيا في نظرة كالعدم.

ذنب لا يقاس به ذنب.

ابن قول ضمن بيت زير آمده است :

"فقلت وما اذنبت قالت بحية

وجودك ذنب لا يقاس به ذنب"

مصباح الهداية . ص ٣٧٠.

الزء يشير الى ترك زينة الدنيا

والتزين بزينة التقوى .

سئل جنيد رحمة الله عليه

ما للمريدين في مجاهدات

الحكايات قال الحكايات جند

من جتود الله تعالى يقوى بها

قلوب المريدين فليل له هل

(قول ابو بكر وراق)

٤٣

في ذلك شاهد قال نعم
قوله تعالى: وكلّا نقص عليك
من انباء الرسل نثبت به
فؤادك.

سئل المجنيد قدّس سره
عن المريد قال المريد يتولاه
سياسة العلم والمراد يتولاه
رعاية الحق لان المريد
يسير والمراد يطير فسمي
يلحق السائر الطائر.

سئل محمد ابن سليمان رحمه
الله فقال المريد المستوفي
والمراد المستوفي.

الصبر مفاتيح مفتاح البركات
صحبت الاشراق يورث سوء
الظن بالاخيار.

الطاء يشير الى طواع الحق
اذا طلعت على اسرار خواص
اوليائه فيكجها (فيحكها) اي فيتجاوز

عن فنون ساكنه الاغيار
ويجعلها خالصاً لله الواحد
القهار ولا يساكن ولا ينازل
بل يفهر كل من ساكنه و
يطمس كل من نازله.

(قول حسن بصرى^٧) ٥٧

الطريق الى الله تعالى بعدد
انفاس الخلايق.

٢٩١

امثال وحكم، ج ١، ص ٢٥٦.

بحاي "انفاس" نفوس آتية است.

الطريقة هو العمل بالقلوب. (قول احمد اليوسي^٨) ٧٧

٤٣٢٠٧٧

العاقل يكفيه الاشارة.

امثال وحكم، ج ١، ص ٥٩.

العبادة ترك العادة والتصرف
ترك الرسم.

٢١٩

علامة العارفت ان لسانه
مشغول بالذكر والثناء
وبدنه متعبوب بالخدمة
والوفاء وصدره مشروح
بالنور والضياء وقلبه

معمور بالشوق والرجاء و
 ماله مبدول بالبر والعطاء
 واسمه مشهور في السماء و
 نفسه متعلق بالآخرة والآل
 العلماء غرباء.
 عليكم بتقليل الطعام وتقليل المنا
 غريم لا يقضى دينه.
 الغيرة غيرتان (غيرة) من
 الحق على عبده وهو ان يستر
 عن عين الخلق ويقع له المغان
 في اعينهم وغيرة من
 العبد في الحق وهو ان يستر
 حاله عن ان يعلم احد معرفته
 به ومحجته له وشوقه اليه.
 الغيرة من اخص صفات
 الصديقين واعمال المتقين.
 الفتوة ان تكون خصما لربك
 على نفسك.
 الفتوة ان يعمل في السر ما لا

٨٥-٨٦

(قول اكابر)

(قول اكابر)

٢٨٦

٤٩

(قول الرياضة)

٩٧

يستحي منه في العلانية
الفتوة صدق عند الحقاء
والبدل عند المسكنة.

٩٧

(قول أبو الحسن نوري)

الفتوة رجوع النفس عن
طلب حفظها.

٩٧

(قول سهل)

فجزع يوماً مما حل إليه
فهتف به هاتف اذا
لم تصبر على ضربنا فارتحل
من قربنا فتأدب وعاد من
الشكوى الى الشكر.

٤٩

(قول شيخ موصلي)

فقال سهيل رحمه الله :

المستقيم من كان لسانه
مشغولاً في ذكر الله وبنده
في خدمة الله وقلبه في
محبتة وروحه في شوق لقاء
الله (شرح ابيه : ... ثم
استقاموا).

٧٧

٢٩٣

في السؤال ذل.

٢٨٠

في الصحبة افة.

قبول الحق من الحق للحق.

به صورت ذیل :

« قبول الحق من الدين » منسوب به حضرت علی (ع)؛

امثال وحکم، ج ٢، ١١٥٤.

قال نفس محمد عليه السلام في

خدمت الرب جلّ جلاله

وقلبه في محبة الرب جلّ جلاله

ولسانه في ذكر الرب جلّ

جلاله وفؤاده في رؤية الرب

جلّ جلاله ووجهه في سجدة

الرب جلّ جلاله ويده في عطية

الرب جلّ جلاله ورجله في

القيام بين يدي الرب جلّ

جلاله وبدنه في خدمة

الرب جلّ جلاله ودعوته

وهدايته الى الرب جلّ جلاله

فكان من فوقه الى قدمه

مشغولاً بالرب جلّ جلاله لم

يكن فيه حظ لغير الرب جلّ جلاله.

كيف اصورة (آدم - قال)
 دعه حتى اصورة انا لانه
 نظارة الخلق فتصورة بالقدر
 لا بالتفيا مرجبرئيل عليه
 السلام حتى يخرج من جوهر
 سبعة جواهر فزين معهما وجهه
 وتركب جوهرين في عينيه
 يسمى بصرا وجوهرين في
 اذنيه يسمى سمعا وجوهر في
 انفه يسمى شمما وجوهر في لسانه
 يسمى كلاما فزينه كما يستحق
 بنظارة الخلق.

(منسوب جعفر صادق ع) ٢٧

ما رأيت شيئا قط الا ورا
 الله فيه.

(قول شبلي) ٢٧٧

كشف المحجوب ص ٢٨

٢٥٥ ١٩٩

المتقى من يتقى من الحلال.
 المجاز قنطرة الحقيقة.

٢٤٧، ٢٤٤، ٢٠٤

اشال وحكم، ج ١، ص ٢٧٠.

المراعات يورث المراقبة خلوص.

- السر العلانية .
 (قول ابراهيم الخواص) ٥٥
 المروءة ترك معصية الله
 حياء من الله والمحافظة على
 طاعة الله لوجه الله .
 (قول حكيم) ٩٩
 المروءة شعبة من الفتوة
 وهي الاعراض عن الكونين .
 (قول نصر آبادي) ٩٨
 المرید الذي يحفظ مراد الله
 فيه .
 (قول ابو بكر واسطي) ٩٤
 المرید لا يسكن قلبه الا في
 اربع مواضع خفي بيته او مسجدة
 او مقبرة او مكان خلوة لا يراه
 احداً .
 (قول يحيى ابن معاذ) ٩٥-٩٦
 معدن المشايخ سبعة التوبة
 والارادة والمقتدى والخليفة
 والخواجى والشيخ والمشايخ .
 (قول احمد اليسوي) ٨٩
 مقام الخوف النظر والمحاسبة
 ومقام الرجاء الحرص والرغبة
 ومقام حسن الظن الحياء و
 المراقبة ومقام الثقة السكون

والطمأنينة ومقام الرهبة
الحشية ومقام الرضا ترك
الاختيار والشهوة ومقام
التوكل الحول والقوة ومقا
الفقر التذل والمسكنة و

مقام المحبة الرؤية . (قول احمد اليسوي) الج ١ ص ١٠٤
من تعلم حرفاً تأبّد رُفقاء .

نزديك است به كلام حضرت علي (ك)

"من علمني حرفاً قد صيّرني عبداً" و:
"من تعلمت منه حرفاً صرت له عبداً"

من شعب الايمان رفع الأذى

من الطريق .

الممتحن ملعون .

واجب المريد في يد الشيخ كانت

في يد الغشال .

واعلم ان العباد متفادته

في المعرفة قوم عرفوه بالقدرة

فاعتقدوا خوفه قوم عرفوه

بالفضل فاعتقدوا رجاءه

قوم عرفوه بالكرم فاعتقدوا
حسن الظن به قوم عرفوه بالوفاء
فاعتقدوا بصدقهم وقوم
عرفوه بالرحمة فاعتقدوا
الثقة به وقوم عرفوه بالعظمة
فاعتقدوا بالرهبة وقوم عرفوه
بالعدل فاعتقدوا بالرضا
وقوم عرفوه بالغناء فاعتقدوا
الفقر عليه وقوم عرفوه
بالرحمة فاعتقدوا محبة
... الوجد وهو هبّ تياجج
من شهود عارف مقلوق.

وحكى عن الشبلي رحمه الله
انه قرأ بين يدي السري
قدس سره واذا قرأت القرآن
جعلنا بينك وبين الذين
لا يؤمنون بالآخرة حجاباً مستوراً
قال لاصحابه اتدرون ما هذا
الحجاب هذا حجاب الغيبة و

(قول اليسوي)

١٠٣

(قول خداوند)

٢٩٤

لا احد اعير من الله .
 ورحيم فللعباد من الرحمة
 في الدنيا رستمها وفي الآخرة
 حقيقتها .

ولاسلام سواة واكرم
 اوليائه و بان سماهم
 مسلمين وانزلهم دار السلام
 واكرمهم بسلام الملائكة
 قال الله تعالى ادخلوها
 بسلام امنين وسلم عليهم
 بلا واسطة .

والاواب كثير الذكر
 الدعاء جهراً .
 الولاية اولى من النبوة .
 الولاية خير من النبوة
 اى ولاية النبي خير
 من نبوته .

وهذه امثال بالسور الاولى
 اقرار للعبد بفناءه وبقاء

٥١.

٥٣

٥٠

٩٠

٤٣٢-٤٣١

٣٢٤

سَيِّدُهُ وَالثَّانِي شَهَادَةُ اَنْ
لَا اِلَهَ اِلَّا اللهُ بِوَحْدَانِيَّةِ
سَيِّدِهِ وَالثَّالِثُ قَوْلُ لَا اِلَهَ
اِلَّا اللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللهِ وَالرَّابِعُ
الْاِيْمَانُ وَالْخَامِسُ الْاِسْلَامُ
وَالسَّادِسُ التَّوْحِيدُ وَالسَّابِعُ
الْيَقِيْنُ .

يَا رَبِّ اِنْعَمْتَ عَلَيَّ كَثِيْرًا
فَدَلَّنِي عَلَيَّ شُكْرِكَ فَاحْمِ اللهُ
نَعَالِي الْيَسْرِ يَا مُوسَى اِذْ كُنْتُ
كَثِيْرًا فَانْكُ اِذَا ذَكَرْتَنِي
شَكَرْتَنِي وَاِذَا نَسَيْتَنِي
كَفَرْتَنِي .

يُشِيرُ اِلَى بَيَانِ عِلْمِ الْخَلْقِ وَ
هِيَ عَلَيَّ اَقْسَامُ فَحَقِيْقَةُ الْعُلُوِّ
لِلْخَلْقِ عُلُوْمُ الشَّرْعِيَّةِ وَذَلِكَ
اِذَا تَحَقَّقَ الْعَبْدُ اَوْرَثَهُ الْعِلْمُ
بِالْحَقَائِقِ وَعِلْمُ الْعَرْشِ مَعْدَنُهُ
الْمَلَائِكَةُ وَعِلْمُ اللَّوْحِ مَعْدَنُهُ

الخواص والملايكة وعلم المعرفة
 معدنه الاولياء وعلم الذات
 معدنه الانبياء وحقيقته
 العلم بالله معدنه قلب
 محمد عليه السلام لا غير
 لذلك قال الله تعالى : و
 انك لعلى خلق عظيم حيث
 احتملت من حقايق العلوم
 ما لم يحتمل غيره وخطوب
 بقوله فاعلم انه لا اله الا الله.

(قول عرفا)

فهرست اشعار فارسی و عربی و ترکی

- چون منور بود او ظاهر و باطن همچو شمع
 مجلس عشاق را بودی ز سوز او ضحیا (مولانا سید) ۳۱۲
- کی نمودی پیش او عالم مثال ذره
 از عنایتش خدا داد آمد و کان سخا (مولانا سید) ۳۱۲
- کوچه و بام و هوا جمله پُرند از خدا (مصرع) ۳۸۳
- یافت جان طالبان از وی جیات جاودان
 زینت اهل محبت بود آن پیر هدی (مولانا سید) ۳۱۲ - ۳۱۳
- بخورده نیست در کوی تو مشتاقان شیدا را
 خم زلفت بقلات محبت می کشد ما را ۲۴۳
- وقت آن شد که می ناب دهی مستان را
 خاصه همچون من شوریده شیدایان را ۲۳۹

رفت او زین عالم و گر تو بمعنی عاشقی

۳۱۳ من بگویم نکته تارخ زینت عاشقا (مولانا سید).

از جمال حق چنان نور تجلی یافت او

۳۱۲ ظاهرش همشیار بود و باطنش مست لقا (مولانا سید).

ای تو افلاطون و جالینوس ما

۳۴۷ ای دوی خزن و هم ما نوس ما

ای طبیب در دو علت های ما

۳۴۷ وی دوی مهر و مخت های ما

آنکه بود او خود بعالم منظر لطف خدا

۳۱۲ در دو داغ عاشقان بود وصل او دوا (مولانا سید).

از خار خار عشق تو بر سینه دارم خارها

۳۹۴ هر دم شگفته بر رخ زان خارها گلزارها (جامی).

هین که اسرافیل وقتند اولیا

۱۶۹ مرده را ز ایشان همی باشد حیا

هر که خواهد بمنشین با خدا

۲۷۲ گو نشیند در حضور اولیا (مشنوی ج ۲ ۱۵۸۶)

چشمی که خطا ندید جز عین صواب

۳۳۷ دل کرد سؤال و دیده این گفت جواب

- تا بر رخ اغیار نیفتد چشم
۳۳۷ از برگ گل سفید پوشیده نقاب
- نه بینی شتر بر نوای عرب
۲۷۴ که چو نش برقص اندر آرد طرب
- در دل مؤمن بگنجم ای عجب
۲۹۷ (مثنوی ج ۱ ص ۷۰) گر مرا جوئی تو در دلها طلب
- چند روزی که پیش از روز و شب
۳۰۸ فارغ از اندوه و آزاد از طلب
- لنگ و لوچ و خفته شکل و بی ادب
۲۸۲ (مثنوی ج ۳ ص ۲۲۶) سوی اومی غیر و او را می طلب
- گر بجایی رسیده ای دل
۳۰۴ سخن از ماه گوچه جای شهب
- تفکر چراغ دل است ای حبیب
۷۷ چنین گفت با تو حکیم طبیب
- از اثر صحبت است آنچه درین عالم است
۳۵۹ ورنه کجا یافتی بید بهای نبات
- سوزشی در جان من از عشق اوست
۳۵۰ هر چه جز حق است باقی جمله سوخت

آنکه اندر صف نزدیکان نشست

۲۹۶

راز می گویم بگوشتش پست پست

گفت پیغمبر که حق فرموده است

۲۹۷

(مثنوی ج ۱، ص ۷۰۱) پست

من بکنجم هیچ در یالا و پست

۲۹۵

(مثنوی ج ۵، ص ۴۷۵) مغزو روغن را خود آوازی کجاست

پیش صاحب نظران ملک سلیمان باد است

۲۷۰

بلکه آنست سلیمان که ز ملک آزاد است

عشق اصرار لب دیدار خداست

۲۴۲

علت عاشق ز علتها جداست

زنگ روی که لایق مردست

۲۷۸

اشک گلگون و چهره زرد است

ار مقلد تا محقق فرقه است

۲۹۶

(مثنوی ج ۲، ص ۱۱۸) کین چو داؤد است و آن دیگر خداست

رقص چرخ و انجم از ساز من است

۲۹۶

قدسیان را صیحه ز آواز من است

هر که او در عشق صادق آمد است

۴۵۱/۱۹۳

بر سرش معشوق عاشق آمده است

- در نومییدی بسی امید است
 ۴۲۴ (نظامی گنجوی) پایان شب سیه سفید است
 ۲۹۶ سماع آسان بود بر صوفی گرم
 ۴۴۰ چو آتش هست جوشیدن چکار است
 ۴۴۰-۴۴۱ بخشنده جان جمال روزی کند
 ۲۹۲، ۱۴۱، ۱۲۸ مجبور شوی وصال روزی کند
 ۲۸۲-۲۸۱ از ترس خدا اگر کنی ترک حرام
 (شعری، ج ۳، ص ۲۲۶) روزی ده تو حلال روزی کند
 ۲۵۰ گرترا سنگی زند معشوق مست
 ۲۷۴ به که آری از دگر گوهر بدست
 ۲۵۰ در طلب زن دایما تو هر دو دست
 ۲۷۴ کین طلب در راه نیکو رهبر است
 ۲۵۰ ناله کم کن ای خدا داد تو ز فقر نیستی
 ۲۷۴ زن که بوی میل او از قصر ضوان خوشتر است
 ۲۵۰ شتر را چو شور و طرب در سر است
 ۲۷۴ اگر آدمی را نباشد خزا است
 ۲۵۵ ناگرفتن درم زوجه حرام
 ۲۵۵ بهتر از بذل کردن درم است

گر کریمی برادر تقوی رو

ز آنکه تقوی سر همه کرم است

ما با وجود سنگ ملامت سلا متیم

زیرا که سنگهای ملامت حصار ما است

گوشه چیشی که مستثنا شوم ز ابنای جنس

سگ که شد منظور نجم الدین سگان را ستر است

این تکلفهای من در شعر من

کلمینی یا جمیرای منست

تواضع ز گردن فرازان نکوست

گداگر تواضع کند خوی ادست

آنچه بگذارد ترا جز سوی دوست

اصل دانش این بود بگذار پوست

چون ترا این پاسبانی شد صفت

عشق زود در آید ترا هم معرفت

عشق صورت نیست عشق معرفت

هست شہوت بازی حیوان صفت

یک قدح بی ریخ مخموری کی است

هر گلی را زخم خاری در پی است

۲۵۵

۲۴۳-۲۴۴

۴۱۹۶۱۲۸

۲۳۰

۴۹

۲۸۹

۴۳۲

۲۴۶

(عطارد)

۷۴-۷۵

جوش نطق از دل نشان دوستی است

بستگی نطق از بی الفتی است (مثنوی، ج ۴، ص ۵۹۵) ۲۹۹

یک جذب ز حق آمد و دل برد بغارت

مجنون چه کند کین کشش از جانب یلی است ۳۱۱

عقل میگوید که این آسودگی است

عشق می شنوید که این آلودگی است ۳۵۶

چون کمال دانشم نادانی است

چاره کارم همه حیرانی است ۴۴۷/۱۸۱

عاشق که شد که یار بحالش نظر کرد

ای خوابه در نیست و گرنه طیب است ۲۴۸

نالۀ باد درواز دل برده گی ست

نالۀ بی درواز اندر دگی ست ۲۴۳

گرد نعلین ره روان رهت

(مصرع) ۳۸۲

اسیر لذت تن مانده و گرنه ترا

چه عیشهاست که در ملک جان میانیست ۳۰۸

گر عمل با علم تو بهر رنگ نیست

جبه و دستار دانشمند نیست

خ. ل:

گر عمل با علم تو پیوند نیست (امیر حسینی) ۲۸۸/۱۰۴

- مرد را در دیده اینجا غیر نیست
 ز آنکه اینجا کعبه فی و دیر نیست ۲۵۵
- حرف تصوف ادبی بیش نیست
 بی ادبی شیوه درویش نیست ۱۵۶، ۷۹
- دفر صوفی که صوت و حرف نیست
 جز دلی اسپید، بچون برف نیست (با کمی تفاوت،
 مثنوی، ج ۲، ص ۱۱۰) ۴۲۹
- گردلت با ذکر تو هم رنگ نیست
 ذکر تو بر قلب تو جز رنگ نیست (لمؤلف) ۲۰۸
- هر که آید گو بیا هر چه خواهد گو بخواه
 های وهوی حاجب دربان برین درگاه نیست ۳۹۳
- دانستی در عین نادانی است این
 منطق الطیر سلیمان نیست این ۲۹۵
- بجده و جد کس عاشق نگردد
 که عشق ایمان بود ایمان عطائی است ۴۳۲
- سخن بلند شد اکنون بلند می گویم
 که خاطر مبهوای بلند بالائی ست ۳۰۴
- هر لحظه ازو بگوشه تنهایی
 صد راحت هست هرگز آزاری نیست (جائی) ۱۹۸

- بهنزد کتاب در جهان یاری نیست
 ۱۹۸ در غمگده زمانه غمخواری نیست (جائی)
- علم دین فقه است و تفسیر و حدیث
 ۲۹۰ هر که خواند غیر ازین گردد خبیث
- برنج اندر است ای برادر چو گنج
 ۱۴۸ نیابد کسی گنج نابوده رنج
- وین شکم بی هنر پیچ پیچ
 ۲۷۵ صبر ندارد که بسازد پیچ (عطاری)
- مرغان چمن بهر صبحی
 ۱۵۰ خوانند ترا به "الصلاحي"
- بدین امیدهای شاخ در شاخ
 بدرگاه تو ما گشتیم گستاخ
 ن: خ:
- کره‌های تو ما را کرد گستاخ
 ۴۵۸۱۰۱۲۴ هر که ما را خوار دارد شاد و برخوردار باد
- هر که ما را رنج دارد راحتش بسیار باد
 ۳۲۵ آتش عشقت کاندزنی قصه
- جوشش عشق است کاندزنی فدا
 ۳۵۰ (شنوی: ج ۱، ص ۱)

- آتش است این بانگ نای نیست باد
 ۳۵۰ (مثنوی ج ۱ ص ۱) هر که این آتش ندارد نیست باد
 هر کسی در راه ما خارا قلند از دشمنی
 ۳۲۵ بر گلی از باغ عمرش بشکفتد بنجار باد
 بس تجربه کردیم درین دیر مکافات
 ۲۹۴-۲۹۳ باد در دستان هر که در افتاد بر افتاد
 ۲۰۰ من بی تو دمی قرار نتوانم کرد (مصرع)
 قطب جهان سید احمد
 ۱۵۷ یا حضرت شیخ مرد (۹)
 گلیم بخت کسی را که یافتند سیاه
 ۲۱۰ بزمی همت مردان سفید توان کرد
 وصل اعدام اگر توانی کرد
 ۱۶۸ کار مردان مرد توانی کرد
 ورنه سزاوار خداوندیش
 ۴۵۸ کس نتواند که بجای آورد
 بنده همان به که ز تقصیر خویش
 ۴۵۸ عذر بدرگاه خدای آورد
 هر که دیو از کریمان دابد
 بی کسش باید او را خورد (مثنوی ج ۳ ص ۱۵۸)
 ۲۶۰

- ۴۳۶ هر آن کمتر که با کمتر ستیزد
چنان افتد که هرگز بر نخیزد
از مدرسه شور و تباهی خیزد
۲۶۷ و از لقمه وقف دل سیاهی خیزد
در کنج خرابه گداوار نشین
۲۶۷ والله که ازین مرتبه شاهی خیزد
۲۷۶ و آن خود بجز از خدا نباشد (مصرع)
بیزارم از آن دل که درو درد نباشد
۲۴۴ هر کس که برسد ز بلا مرد نباشد
خدمت ترا بکنگره کبریا کشد
خ. ل:

- ۳۰۱/۱۷۰۰۱۵۲ همت ترا...
عشق آمد علم تو مجول شد
۳۵۷ عشق آمد عقل تو معقول شد (لمؤلف)
از منطق حکیم و اشارات بوعلی
۲۰۰ بنمود رخ نیتجه دل را شفا نشد
کز لطف تو پیچ بنده نوید نشد
۲۸۱ مقبول تو جز مقبل جاوید نشد

- صوفی با صوفی در جنگ شد
 قاضی از اصلاح ایشان تنگ شد ۲۹۲
- هیچکس از خوشتن چیزی نشد
 هیچ آهن خنجر تیری نشد ۱۸۷۶۱۴۴
- لطف بکدام ذره پیوست دمی
 کآن ذره به از هزار خورشید نشد ۲۸۱
- عاشقانی که صفت معشوق اند
 به ز عثمان و به فاروق اند ۲۲۶
- غیبتی شمرای شمع وصل پروانه
 که این معامله تا صبحدم نخواهد ماند ۴۳۱
- حقه لعل تو از جوهر جان ساخته اند
 کام برخسته در آن حقه نمان ساخته اند (جانی) ۱۹۵
- هر لطافت که نمان بود پس پرده غیب
 همه در صورت خوب تو عیان ساخته اند (جامی) ۱۹۵
- آن نه بالاست نهالی ست که از روضه قدس
 بتماشا که عشاق روان ساخته اند (جامی) ۱۹۵
- غافل مرو که مرکب مردان مرد را
 در سنگ لاج بادیه پیا بریده اند
- (خ. ل. غافل منشین ...)

- زهر فراق یار به دم کشیده اند
 ۲۵۸ (المؤلفه) زان زهر زهرهای شیاطین دریده اند
 نو میدهم مباش که رندان درد نوش
 ناگه بیک خروش بمنزل رسید اند
 خ. ل:
 نو میدهم مباش که رندان باده نوش
 ناگه بیک خروش بجایی رسیده اند
 دانی که عاشقان چه بلاها کشیده اند
 ۲۵۸ خون در پیاله کرده و دم در کشیده اند
 طوطی شیرین مقالی تا بچند
 ۲۷۱ باشی اندر حبس مرغان پای بند
 من کیم یلی و یلی کیست من
 ۳۵۹ بر زبانم نام یلی تا بچند
 آسمان بار امانت نتوانست کشید
 ۵۴ قرع خال بنام من ویوانه زدند (دیوان حافظ: ۷۸)
 عاشقان هر چند مشتاق جمال دلبرند
 ۲۴۸ دلبران بر عاشقان از عاشقان ترند
 غلام همت آن عارفان با کرم
 ۲۵۴ که یک صواب بینند و صد خطا بخشند

- شده روی دوست قبله ما کو امام شهر
تا در نماز خویش بها اقترا کند
۴۵۸-۴۵۷، ۳۰۶
- تو در میان هیچ نه هر چه هست دوست
هم خود است گوید و هم خود بی کند
۲۶۵
- گر لطف تو ام بنده نوازی نکند
با خود کرم تو کار سازی نکند
۳۷۴
- شک نیست که آب جمله دریاها
یک جامه معصیت نمازی نکند
۳۷۴
- حسی است بی نهایت و لطیفست بی دریغ
بنگام فرصت است که قاسم گری کند
۲۴۴
- هر که دور افتاد بالخت تزند
می کنم آگاهش از بانگ بلند
۲۹۶
- خیال روی تو هر پارسا که قبله نساخت
بمه عبادت وی را گناه می خوانند
۳۰۴
- آسمان سجده برد پیش زمینی که در او
یک دو کس یک دو نفس بر خدا بنشینند
۳۳۱
- کاملان از دور نامت بشنوند
تا بقعر تار و پلادت در روند
۱۷۹، ۱۶۰ (مثنوی ج ۴، ص ۳۶۸)
- (خ. ل : اولیا از دور ...)

- دیگر آنرا وعده فدا بود
- ۳۰۲ (عطارد) عاشقانرا تقدیم اینجا بود
- ۲۶۰ گرگ حق در آنزمان گیرا بود
- ۳۰۹ کز رمه گر شیشک تنها بود
- پیرداند آنچه در خاطر بود
- چونکه بر اسرار حق حاضر بود
- تو ز پنداری که این آسان بود
- ۲۰۸ کمترین کاریش ترک جان بود
- متحد بودیم با شاه وجود
- ۳۰۸ حکم غیریت بجای محو بود
- عشق را با کافری خویشی بود
- ۳۰۴ کافری خود عین درویشی بود
- ۱۷۳ (مصرع) عاقبت شیرزاده شیرشود
- گاهی درون پرده عزت نهان شود
- ۲۴۷ گاهی هزار پردد بدرد عیان شود
- ۲۵۸ (مصرع) از محبت تلخها شیرین شود
- علم باید تا عمل گنجی شود
- ۴۹ ورز بی دانش عمل رنجی شود

علم اگر بر دل زند یاری شود

۲۸۸

علم اگر بر تن زند ماری شود

روزی که چشم اندخم بر چستی و چالاکیش

۲۵۰

گفتم که این فلاشش و شش سرخیل زندان می شود

ای خیالت در دلم شور آورد

۳۰۱

در ریاضت هر زمان زور آورد

۲۸۲

(مهر ع)

باشد که ز صد ناله یکی کارگر آید

سه نشان بود ولی را، ز نخست آن یعنی

۳۲۸

که چو روی او ببینی دل تو باد گریه

دویم آنکه در مجالس چو سخن کند زمعتی

۳۲۸

همه را ز هستی خود بحدیث می ریاید

سیم آن بود بمعنی ولی اخص عالم

۳۲۸

که ز هیچ عضو او را حرکات بد نیاید

آنچه پنهانی کند مرد مرید

۳۸۷

او عیان گردد به نزد پیر دید

و شما ابن جامه را اهل آملید

۲۹۲

در خصومت از سر جیل آملید

خدائی که بالا و پست آفرید

۲۰۴

زبردست هر دست دست آفرید

- طفل هفت روزه ره هفتاد ساله رود
 ۳۶۱ زان روی که آئینه بود قلب مرید
 و تقوی الله خیر الزاد زخرا
 ۴۲ و عند الله للاتقی مزید
 و لیست اری السعادة جمع مال
 ۴۲ و لکن اتقی هو السعید
 گر شما اسرار دان ره شوید
 ۲۶۳ آنکمان بر حرف من آگه شوید
 بنده را خود باختیار چکار
 ۳۱۰ چشم در اختیار پیر بدار
 بدونان ده تو این مردار غدار
 ۲۵۱ که هم سگ را بشاید داد مردار
 هم ازو بشنو سخنها آشکار
 ۳۰۶ هم بدو ماند وجودت پایدار
 انبیا بودند سرغوغای کار (مصرع)
 ۲۵۲ برگ درختان بسز در نظر هوشیار
 هر ورقی دفترست معرفت کردگار
 ۲۹۱ نفس پیلان جنبی باز ایتار لار (مصرع)
 ۱۴۵

ایچکان لار عشق شرا بین نفس و هوا دین اوتارلار

۴۴۹ یوق یوق خطایش اول میک جان ایشار ساچارلار

چیست ایزین خوبتر در همه آفاق کار

۳۲۰ دوست رسد پیش دوست یار بنزدیک یار

او بما از مایسی نزدیک تر

۳۳۴ داند آن کس کوز خود دارد خبر

تا نافتد بر تو مردی را نظر

۱۸۷ از وجود خویش کی یابی خبر

ناهدان از مرگ حملت خواستند

۲۸۳ عاشقان گفتندنی فی زود تر

چو منصب تعلق بود ای پر

۲۰۷ تعلق حجابت بود سر بر (ملوفه)

عارف عشقی جان موکیندا علم تار تپا

اونساکیز منیک قومق عالم غلغل بولور (احمد الیسوی)

خ.ل:

عارف عشقینک ...

۲۴۲، ۱۸۶ او سنکیز ...

ایران لارینیک نظری کل کانوش ساکل بولور

اقانک کل کل بولای بولغالی منظور

- بو خلیدا و اولد دیا اول تیزک دور جاودان
 ۲۳۹-۲۴۰ جانی اول جانان ساری باردیکه جانی جان ایر
- ۳۶۰ (مصرع) قرش همه لطف گشت و لطفش همه قر
 واجب آمد ترک لایعنی آرز
- ۲۶۱ (المحرره) آنکه لایعنی بود آنرا گداز
 قاضی ایشان را بکخی بُرد باز
- ۲۶۲ گفت صوفی خوش نباشد چنگ و ساز
 شیخ گفتش عهد دارم من که نیز
- ۲۵۵ غیر حق نستانم الا پیچ چیز
 در زمین و آسمان و عرش نیز
- ۲۶۷ (مثنوی ج ۱ ص ۷۰) من نیکم تو یقین دان ای عزیز
 ۴۵۲ (مصرع) جان دین کیچ مای ایش بتاس
 مقصود دل خود از تو جوید همه کس
- ۲۸۳ (جائی) جامی از تو همین ترا جوید و بس
 و عند الدرس والقاضی
- ۳۱۸ کذلک والذکر کالدرس
 از زندگیم بندگی تو ست هوس
- ۲۸۳ (جائی) برزنده دلان بی تو حرام است نفس

بر روی حلو اکم نشین ای جان من، همچو مگس

۳۲۷

بر روی آتش چرخ زن پرنهوش ای پچکس

حاصل آن آمد که یاری جمع باش

۳۱۲

(مثنوی ج ۲، ص ۱۵۸)

همچو بت گر از حجر یاری تراش

چون که آن یک قطره برب آیدش

۲۴۴

تشنگی بر تشنگی افزایدش

پیری که بود باده فروشی کارش

۴۵۷، ۲۹۱

ره جو بحریم خلد خوش آثارش

گر در حرمش باز نیایی باری

۴۵۷، ۲۹۱

خود را برسان بسایه دیوارش

دل که دلبر دید می ماند ترش

۲۹۹

(مثنوی ج ۵، ص ۵۹۵)

بلبل گل دیده کی ماند خمش

چون سخن رفتی حقیقت بر زبانش

۲۹۹

ز آتش قلبش خبر دادی بیانش

سرمن سرمیزن ای مرد خموش

۲۶۵

ترک کن این کار وین درکار کوش

ز خای میزند این قلوبان جوش

۲۶۵

که خام آواز دارد پخته خاموش

- رونی بر جانب مقصود خویش
 ۲۷۲ جاکنی در کعبه مطلوب خویش (جائی)
 ۳۲۷ ماد در خور خود کنیم و تو در خور خویش (مصرع)
 چوب را آب فرومی نبرد حکمت چیست
 ۴۴۴ شمش آید ز فرو بردن پرده خویش
 تا نگردی از خودی خود خلاص
 ۳۱۵ کی شوی در راه حق تو مرد خاص
 پروانه وارگشتن صوفی ز بهر چیست
 تا جان فدای دوست کند حالت سماع
 ۲۹۷ دیده گر آید ز تماشای باغ
 بی گل نرسین بسر آرد دماغ (عطار)
 ۲۷۵ بقدر شغل خود باید زدن لاف
 که کنجشکی نتاند رفت بر قاف
 ۱۸۵ خوش نباشد دامن یوسف بکف
 زار نالیدن چو یعقوب از اسف
 ۲۴۴ تو ندانی خاطر و اسرار حق
 دامن او گیر تا دانی سبق
 ۳۰۹ بی عنایات حق و خاصان حق
 گر ملک باشد سیاحتش ورق (مشنوی ج ۵۰)
 ۱۵۹/۱۰۱

- عشقش ز دفتر حکیم بود نیک هم سبق
 ۱۹۸ دل در خیال یار بود چشم در ورق
- ای خیالت شور آرد در دلم غوغای عشق
 ۳۱۱ دمبدم دیوانه گرداندم را سودای عشق
- سلام المرء فی الحما جمل
 ۳۱۸ و فی الاسواق فی وقت اشتغالک
- معشوق زو از میکده ام بانگ تقال
 ۳۴۴، ۱۰۹ داد از می عشقم قدحی مالا مال
- از درد سر خرد شدم فارغ بال
 ۳۴۴، ۱۰۹ برداشتم افغان بقاضای وصال
- خوش نباشد گنج قارون در بغل
 ۲۴۴ خویش را در مفلسی کردن مثل
- خده دیواست بی دانش عمل
 ۲۸۸ سخره شیطان بود مرد جدل (امیربینی؟)
- در صنیرم مهر لیلی تابکی
 ۳۵۹ هر چه جز لیلی برون کردم زدل
- پایبانی کن بسی در کوی دل
 ۴۳۲ زانکه دزدانند در پس لوی دل

- ز منطق مکن منطق کاندرد دو گیتی
- ۲۰۱ (جائی) نشد حلّ از اشکال او چچ مشکل
- ۳۱۵ (مصرع) خاک شو خاک تا بر دید گل
- کیم فی کور سانک خضر پیل
- ۱۲۹ هر تون فی کور سانک قدر پیل
- عقل میگوید که این تنگ است نام
- ۳۵۶ عشق میسوزد که این جام است خام
- گونداند حال پخته چچ حام
- ۱۵۸-۱۵۷ پس سخن کوتاه باید والسلام
- در بقای او شوی فانی تمام
- ۲۷۲ (جائی) باقی و جاوید مانی والسلام
- آه ازان روزیکه دیدم بس گرفتار تو ام
- ۲۴۷ ناله و افغان کنان بر حال خود زار تو ام
- ای خدا کمترین غلام تو ام
- ۳۳۰ بنده بندگان نام تو ام
- بالا شه حشری وجود بودم یکچند
- ۳۴۳ گرگ آمد و خر درید و از غم رستم
- پای کوبان بسر کوی تو مجنون رفتم
- ۳۵۸، ۳۴۸، ۳۳۴ خبرم نیست که چون آمدم و چون رفتم

- نیست در لوح دلم جز الف قامت یار
 چه کنم؟ حرف دیگر یاد نداد استاد م
 کیست فی آنکس که گوید و میبدم
 من نیم جز موج دریای قدم
 نادیده رخت عمری سودای تو ورزیدم
 فارغ ز تو چون باشم اکنون که رخت دیدم
 ز بجرانش بدیدم آنچه دیدم (مصرع)
 بروی عقل نا محرم که این دم با خیال دوست
 چنان خوش خلوقی دارم که من هم نیستم محرم
 توجه کرد روح مرشد دین
 بسوی عرش در ماه محرم (قاسم شیخ)
 بهشت عدن که آدم بگنجد می بفروخت
 اگر وصال تو نبود بر نیم جو نخرم (کمال خجندی)
 بچنگم هر چه افتد می نوازم (مصرع)
 اگر پرسند تاریخ و قاتش
 بگو ای دل برفته قطب عالم (قاسم شیخ)
 جاب چهره جان می شود غبار تم
 خوش آن زمانکه ازین چهره پرده برکنم (دیوان حافظ: ۱۷۳)
 ۳۶۳
 ۳۵۰
 ۳۰۵
 ۲۴۷
 ۳۰۷
 ۳۱۳
 ۲۷۳
 ۳۸۹
 ۳۱۳
 ۲۹۳

- ای خدایا د صبر کن خاش نشین در کنج فقر
 باشد آن کان ماه دو گوید که ممانت شوم
 ۲۸۶ کار از دستم برفت و از پای هم
 گر کنی لطفی شوم بر پای هم
 ۳۲۲ سترسیت درین سینه که لب محرم آن نیست
 گر سر برو دست تو با کس نگشایم
 ۲۴۱ نمی پرستی ز احوالم که چونی
 پریشان روزگارم با که گویم
 ۲۵۷ ز احوال غریب خود پرستی
 اسیر بند و زندان با که گویم (المؤلفه)
 ۲۵۷ شبها گذرد که دیده بر هم نزنیم
 تا پای برون زهر دو عالم ننهیم
 ۲۹۲ زنجیر در سرای شاهی مائیم
 صندوق جواهر الی مائیم
 ۱۳۳۳ از ماه گرفته تا با شاهی مائیم
 با این همه نور در سیاهی مائیم
 ۱۳۳ دل محبت خدا روح روان
 صاحب شوق و ذوق در همه آن
 ۷۷

آن یار که در زمان هجران

۲۷۶

(لمؤلفه)

هم بر سرست آن حسد ادا

۳۷۰، ۲۶۹

غیرقم با تو چنان است اگر دست دهد

نگذارم که در آئی بنیال دگران

۷۷

مستقیم آن بود بدان که زبان

ذاکر حق بود درین دوران

مردم از گفتن نه بیند جسته زیان

۲۸۹

(امیر حسینی)

دانش اندر دل بودنی در زبان

گر کسی گستاخی دیوانگان

۲۷۴

خویش را سوزند چون پروانگان

اگر خواهی که گردی از مجتبان

۳۲۱

بزودی گیر پیری را تو دامان

غریب و ناتوان در کوی هجران

۲۵۷

(لمؤلفه)

همه وصل بتو ما غرق حرمان

بر چه بخشی پزیران

۱۲۹

بر چه بغدادی پزیران

(مصرع)

هر چه او گوید چنان گردد چنان

چون بگوش مرغ جان آید صدان ارجی

۲۹۶

این قفس بشکستن و سوی تو بریدن توان

- گنج در ویرانه خود کردی نهان
 ۳۳۷ این همه غوغا گفتندی در جهان
 مرد را فرق مقنع داشتن
 ۲۹۲ به بود زینسان مرقع داشتن
 ۴۳۳ هر کجا دل میکشد ناچار میباشد بدن (مصرع)
 در بحر محیط غوط خواهم خوردن
 ۲۸۵ یا غرق شدن یا گری آوردن
 دل زیر گرفتن بمیسد در بدن
 ۴۲۹ گرچه گفتارش بود دُرّ عدن
 خیز جامی بال همت باز کن
 ۲۷۱ سوی و کراصلیت پرواز کن (جانی)
 ۳۰۵ نیست در من جنبشی از ذات من
 اوست در من و بدم جنبش فکن
 بی تکلف چون در آید ردّ مکن
 ۲۹۵ حال مستان را بجمل خود مکن
 یک نظر سوی من غمخواره کن
 ۳۲۲ چاره کار من بیچاره کن
 یار پیلان چول لارد ابولسام چول دیام
 ۳۱۶ یار سیز بوستان و ابولسام چول دامن

من کیم لیلی و لیلی کیست من

(مصرع) (مثنوی ج ۵، ص ۴۷۲) ۲۴۷، ۱۲۶

رفت پیش بوعلی آن پیره زن

۲۵۵

کافه زد بردکین بستان ز من

۳۰۷

ز اقلیم عدم نهاد می هرگز قدم بیرون (مصرع)

دنیایک بوز لسون

۴۵۹

آخر تینک قور لسون

می بسوزم گر نمی گویم سخن

۲۹۹

این سخن چون آب در آتش کهن

روز و شب چون اسیر بند و حزن

۳۳۰

میدوم در رکاب یار قسری

گر شما بستید اهل جنگ و کین

۲۹۲

این لباس از سر بیندازید هین

توزنی بشنو حکایت های او

وز فراق و ز شکایت های او

خوب رویان آئینه خوبی او

مهرش پرتو مطبوعی او

(مثنوی ج ۶، ص ۶۰۸) ۲۴۵-۲۴۴

کار آسان نیست در درگاه او

خاک می باید شدن در راه او

۶۲

- ۳۵۷ (مؤلفه) جمل عشقش به بود از علم تو
حسرت آرد عقل تو هم علم تو
- ۳۵۶ شها چون کوه راسخ بوده تو
همه اهل زمین خود سوده تو
- ۱۲۱ از من بگوی عالم تفسیر گوی را
تا در عمل نکوشی نادان مفسری
- ۳۰۱ پیر باید راه را تنها مرو
از سر علمیا درین دریا مرو
- ۳۲۶، ۱۶ (کلیات شمس (۵): ۱۴) ترا گویند "ز راقی و سالوس"
بگو "بستم دو صد چندان" و می رو
- ۳۸۳ (جامی) نام تو که خاموشی نمی شاید از تو
برسینه در فتوح بگشاید از تو
- ۳۸۳ (جامی) فریاد همی کنم باواز بلند
تا همچو زبان گوشش بیاید از تو
- ۳۲۶، ۱۶ (مولانای روم) و گراز خشم دشنامت دهندت
روان شو بخوش دل و خندان و می شو
- (دخ. ل: اگر از...)
- ۳۵۷ عقل گوید جبه و دستار کو
عشق گوید خانه و خمار کو

اولیا را هست قدرت از آله

۱۷۱ (ششوی ج ۱ ص ۴۵) تیر بسته باز گردانند ز راه

چون رواجی دارد آنجا اشک و آه

۲۴۳ (عطارد) بنده دارم این متاع اینجا بگناه

جان برکت دست است مرا پیش تو ای شاه

۱۶۹ العید و مافی یده کان لمولاه

ای خدا داد فکر کن بهم در سر غوغای عشق

۲۷۰ (خدا داد) در میان خلق فکرش خوش بجان انداخته

ای خدای داد صبر کن در عشق او مردانوار

۲۶۵ (خدا داد) ستر مردان را نیابی جز زبان انداخته

چیرم از حد گذشت و چیرم بسیار بشد

۲۹۷ چون کم حسرت مرا هر دم فرون تر ساخته

غیرتش چون غیر را بگذاخته

۵۱ دوست را با وصل خود بنواخته

زار نال ای دل که از کوشش جدا افتاده

۳۰۰ ۲۷۱ هیچ میدانی کجا بودی کجا افتاده

منزلی اصلی فراموش شده

۲۷۲ (جائی) گریست غریب هم آغوش شده

از دیده بسی فرق بود تا بشنیده
 ۲۹۸ بشنید که بشنیده بود نادیده
 تشنه را اگر ز دریا قطره
 ۲۴۴ بر دل آید بلکه بر لب قطره
 اولیا را هست قدرت از آله
 آب را جاری کنند ز امر آله
 (مصرع اول: مشنوی، ج ۱، ص ۴۵) ۳۱۸-۳۱۷

جلجیه بنشست و صوفی ره نیافت
 ۳۲۹ چل چلی بهمنر بود زان جلجله
 گوید نگار من چو زبیران کنم گله
 ۲۸۱ ان تائمت ما بيشاء انا اتيك هروله
 شرف بنکمه کلاه همه
 ۳۸۲ ای راکه من و آله همه
 ۴۱۰ مقصود توئی کعبه و بتخانه بهانه (مصرع)
 تو درین ره مرد عقد و حل نه
 ۲۵۵ چند بینی غیر اگر انحول نه
 تا نمکوبی از تکلف دست و پای
 ۲۹۵ ز آنکه این فسق است در راه خدای

- می عشقش دهد گرمی و مستی
 ۲۵۳، ۴۵ دگر افسردگی و خود پرستی
- ۳۴۳ گر از چشم دوری بدل حاضری
 ۳۴۳ ایک حضوری علیک مرادی
- ۳۴۳ مرید تو ام ز آنکه جان را مرادی
 ۳۴۳ ایک استادی علیک اعتمادی
- ۳۷۴ گز نه فضلت دستگیر ماضی
 ۳۷۴ دای بر ما ز آنکه رسوایی بدی
- ۲۵۳ اگر محنون نه می زین جام خوردی
 ۳۷۲، ۲۲۸ (مصرع) ای وقت تو خوش که وقت مانتوش کردی
- ۲۷۸ چون تو مقبول سلیمان آمدی
 ۲۷۸ هر چه گویم بیشتر زان آمدی
- ۴۲۰، ۲۳ تو بعلم ازل مرا دیدی
 ۴۲۰، ۲۳ عیب من دیدی و تو بخزیدی
- ۱۷۵ تو بعلم آن و من بعیب همان
 ۱۷۵ رد مکن چونکه دیده بخزیدی
- (مصرع) خود می کشی قاسم را خود تعزیه داری

- چه خوش باشد که بعد از انتظاری
 ۲۴۸ بامیدی رسد امیدواری
 ازان خوشتر چه باشد در دو عالم
 ۲۸۵ که ناگاہی رسد یاری بیاری
 وقت شد که دوستان یاد آوری
 ۲۷۲ رخت سوی منزل اصلی بری (جانی)
 چیست دانش آنکپی بیرون بری
 ۲۸۸ تا بدانی که همه نادان تری (امیر حسینی)
 کعبه و دیر تویی دیر کجا کعبه کجا
 ۲۵۶ نیست غیر از تو کسی غیر کرامی شمری
 این در کمال صورت آرایش جهانی
 ۲۰۴ وان در کمال معنی آسائش ضمیری
 ننده گشته مرده از لطفت بسی
 ۳۲۲ چشم بر لطفت نهاده هر کسی
 دادیم تر از گنج مقصود نشان
 ۴۲۹ گر ما نرسیدیم تو شاید برسی
 یک چشم زدن غافل ازان ماه نباشی
 ۱۰۵ ترسم که بگاہی کند آگاه نباشی
 ۳۹۴ لذت می نشناسی بخدا تا بخشی (مصرع)

- ای رسولی که هزاران چو بلال حبشی
 ۱۵۵ فی عبودتکم کل غزات و دلی و نفی و عشق
- لیس فی قلبی سوی یسای شی (مصرع)
 ۳۵۹ تعلق حجابست و بیجا صلی
- چو پیوند ها بگسی واصلی (ملوفه)
 ۲۰۷ بیره زن فی الحال گفت ای بولی
- از کجا آورده این احولی
 ۲۵۵ دیگران از تخم می مستند و من
- مست بلی ام نه تخم دیدم نه می
 ۳۵۹ من که بیهوده شرم بسیار گوی
- و از شمایک تن نشد اسرارجوی
 ۲۶۳ باوی از خود یک دل و یک و شوی
- بلکه خود را محوسازی او شوی (جامی)
 ۲۷۲ پیر باید تا درین دریا روی
- ورنه بی ملاح غرقش می شوی
 ۳۰۱ مرد قاضی ام نه مرد معنوی
- زین مرقع شرم میدارم قوی
 ۲۹۲ قیل و قالت ره نداند هیچ سوی
- معرفت حاصل کن ای بسیار گوی (امیر حسینی ع)
 ۲۸۸

۳۵۸

خن بسیار دانی اندکی گوی
یکی را صد مگو صد را یکی گوی
دو دهان داریم گویا، بچوئی

۳۰۷

یک دهان پنهان بالیهای وی
پیری که ز چشم مست او مست شوی

۳۸۴

آن به که بزیر پای او پست شوی
پیری که بدیدار وی از دست شوی

۴۵۷، ۳۸۴

آن به که بزیر پای وی پست شوی
یاری که بدیدار وی از دست شوی

۳۲۵، ۳۲۱

آن به که بزیر پای او پست شوی
جز در جمال ایشان یارب امان نیابم

۲۰۶

یارب تو بخش ما را از مازما امانی
خوش آنکه وارها نده ما را ز ما جوانی

۲۰۶

روشن ضمیر پیری یا خوب رو جوانی
مرا در عشق تو جسمی و جانی

۲۷۸

کشیده پوستی بر استخوانی
عاشقینک کرک جپانی

۲۴۸

اینک ایجر ایور میتک جانی

عشق آمدنی بود نه آموختنی

۲۴۹

زینهار که بی یاد خدا دم نرنی

۲۷۵-۲۷۴

(عطار)

گوشش تواند که همه جسم وی

نشود آواز دوت و چنگ و نی

۲۸۶، ۱۰۵

رو بر در دلبز نشین کان دلبز خرقای

یا نیم شبی آید یا وقت سحر گاهی

سر رشته دولت آئی

۷۶

شوق است ترا اگر بخوای

شبهه گذرد که دیده بر هم نرنی

۲۳۸، ۶۲

تا پای برون زهر دو عالم ننی

فرست نام کسان

آخون: ترکستانی

آخون کلان: تاشکندی

آدم (ع)، ۷۱-۸۶-۸۷، ۲۷۳

آشوبی، مولانا، ۲۱۰-۲۱۱

آق سولاق، عارف شیخ ۴۲۱

آنحضرت (ص): محمد (ص)

ابا بکر صدیق (رض): ابوبکر (رض)

ابراهیم (ع)، ۳۷-۷۹-۸۱-۲۶۸

۲۶۹

ابراهیم (رض)، (فرزند ارجمندی اگریم)

۵۱

ابراهیم ادیم، ۲۱۵

ابراهیم، خواجه (خال خواجه احرار)، ۱۴۱

ابراهیم شیخ، (فرزند شیخ عبدالحق)، ۱۷۷

ابراهیم شیخ بن محمود شیخ، ۳۹

ابراهیم صد، مولانا، ۲۳۴

ابلیس: شیطان

ابن عطاء، ۹۵

ابن عمر (رض)، ۳۶

ابن مسعود (رض)، ۱۱۶

ابوبکر صدیق (رض)، امیر المؤمنین، ۱۸

۳۵، ۴۲-۴۳، ۱۱۹، ۳۱۳، ۳۴۲

۴۲۰، ۴۵۲

ابوبکر: النسا، ۴۴

ابوبکر: الواسطی

ابوبکر: الوراق

ابوالحسن شیخ، (فرزند شیخ جمال الدین)

۳۷۸

ابو الحسن النوری (ق) ۹۷	ابی بکر صدیق (رض): ابوبکر (رض)
ابو الحیر سلطان پادشاه ... ۱۱۴، ۱۱۵	ابی عثمان ۹۰
۱۷، ۱۸، ۱۹	ابی اللیث، الفقیه ۱۲، ۳۸
ابوداؤد، امام المحدثین ۲۵-۲۶	ابی ہریرہ (رض) ۲۲-۲۳
ابوذر (رض) ۲۹۲	اجاقی؟ مولانا درویش محمد ۲۰۱
ابوسعید خان ۱۹۹، ۲۲۳-۲۲۶	احرار، خواجہ عبید اللہ ۱۳۲، ۱۴۰، ۱۴۱
۲۵۷-۲۵۸، ۳۶۱	۱۴۹، ۱۵۵-۱۵۶، ۱۶۱، ۱۶۵، ۱۷۰
ابوسلمان: دارابی	۱۸۰، ۱۸۳، ۱۸۵، ۳۳۲-۳۳۳
ابوطالب مکی، شیخ ۴۲	۳۵۷، ۳۶۶، ۳۶۷، ۴۰۵-۴۰۶
ابوالعباس ابن الحشاش البغدادی،	۴۲۶، ۴۴۳، ۴۵۴
شیخ ۵۴	احمد، حضرت شیخ سید ۱۵۱-۱۵۴
ابوالفتح: بہادر خان	احمد، سلطان العلماء مولانا ۳۶۷
ابوالقاسم، امام ۱۹	احمد: سید انا.
ابوالقاسم گرگانی ۱۴، ۴۳-۴۴	احمد، میرزا سلطان ۱۶۴، ۴۴۲
ابوالحسن شیخ ۲۱۷	احمد صوفی ۲۱۴، ۳۷۶-۳۷۷
ابوالمحمّد (ابو محمد) شیخ ۳۷	احمدی، صوفی (از مریدان شیخ جمال الدین)
ابوالمحمّد شیخ؟ شیخ زادہ ۳۸۶-۳۸۷	۲۰۹
ابوالنجیب: السہرردی الصدیق	احمدی، ملا (شیخ) ۱۷۵
ابوزید، بستانی ۴۲، ۸۳	احمد الیسوی، سلطان الطریقہ خواجہ

آقانی: کمال الدین، شیخ	ابن ابراهیم شیخ (۳۸۰-۳۹۰، ۴۸۰-۴۹۰، ۵۹۰-۵۹۵، ۸۶-۱۲۳-)
الغ شیخ، ۴۵	۱۲۴، ۱۲۷-۱۳۲، ۱۴۹، ۱۷۰، ۱۸۶
المین بابا، حضرت، ۱۴۵-۱۴۶-۱۴۷	۱۸۹-۱۹۰، ۲۴۲، ۲۶۴، ۲۸۳، ۲۹۰
امام قلی محمد: بهادر خان	۳۰۹، ۳۳۴، ۳۳۶-۳۳۶، ۳۳۶، ۴۰۹
امامی، مولانا (ملا)، ۱۵۹-۱۶۱	۴۱۳، ۴۲۳، ۴۳۵، ۴۳۹
امان، مولانا ۱۷۴	ارسلان باب، حضرت، ۴۰-۴۱، ۱۳۲
اندقی، خواجہ حسن ۱۱	اسحاق آتا، ۱۴۲-۱۴۳
انس بن مالک (رض)، ۹۴	اسحاق باب، ۳۹
اوزبیک ۲۱۲	اسرافیل (ع)، ۳۰
اوزبیک (از مخلصان درویش شیخ)	اسکندر خان (پدر عبداللہ خان)، ۴۲۷
۳۲۲	اسماعیل، بابا ۲۱۴-۲۱۷
اوزبیک، سغناق، ۳۵۰-۳۵۱	اسماعیل آتا، حضرت، ۱۴۰-۱۴۲
اوزکندی، مولانا شمس، ۱۵۴-۱۵۸	اسماعیل شیخ بن موسی شیخ، ۳۹
اوزون حسن آتا: حسن...	اصفہانی، مولانا ی، ۲۰۴-۲۰۸
ایشک جی صوفی: احمد صوفی	اصولوق حسن آتا: اصول... ۱۳۷
ایوب (ع)، ۷، ۱۹۰	افتخار شیخ، حضرت، ۴۲۲، ۴۶۰-۴۶۳
بابر، میرزا ۳۷۸-۳۷۹	۴۶۳
باغستانی، شیخ عمر ۳۴۱	افتخار شیخ بن عمر شیخ، ۳۹
باقر، امام محمد، ۴۲	افلاطون ۲۰۱

البغدادی: ابو العباس	باقی، امیر (حاکم بخارا) ۲۵۴
بغدادی: جنید	باقی بلخی، مولانا ۲۰۵
بغرا خان ۱۳۳	باقی حاجی (مولانا باقی) ۲۲۱، ۴۱۵
بکری، شیخ محمد حسن (ابن شیخ حسن)	باقی خان ۳۳۳
بکری مصری (۳۶۸، ۴۶۱، ۴۶۲)	باقی: بشیرانی
بلال حبشی ۱۵۵	بای (نام زن) ۳۹۰
بلخی: باقی	بخاری (امام) ۲۶
بلغاری، شیخ حسن (مرشد ابو بکر شاشی)	بخشایش شیخ ۳۶۲-۳۶۴
۳۴۱	بدر اتنا، حضرت ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۴۴-۱۴۵
بنائی، مولانا ۲۲۲	۱۴۵
بوعلی ۲۰۰، ۲۵۵	بدر الدجا (ص): محمد (ص)
بولدی صوفی، حضو (مرید درویش شیخ)	بدر الدین، مولانا: بدر اتنا
۳۷۰-۳۷۱	براق خان ۳۲۳، ۴۲۱
بهار خان، ابو الفتح امام قلی محمد ۶	برقی، خواجه عبدالله ر.ع
بهاؤ الدین، امیر ۲۴۰	برکنی، مولانا صوفی ۱۹۴، ۳۸۰
بهاء الدین والحق: نقشبند	بسطامی، ابو نیرید
بنی (همسر خواجه خدا یاد) ۲۱۷-۲۱۹	بشر: الحافی
۲۹۷	بصری: حسن
بنی محمد (دختر خا یاد) ۲۳۳	بصیر: نور الدین

تاشکندی، قاضی میر ۴۰۷-۴۰۸	بیرم شیخ، حضرت ۴۴۵-۴۵۸، ۴۶۰
تبریزی، شمس الدین	بیرم عاشق: بیرم شیخ
ترخان، امیر علی ۱۸۸	بیضاوی، قاضی ۱۰، ۱۲، ۱۴، ۱۷
ترک: رستم	بیگ خان، شاه ۲۷۰
ترکستانی، شیخ ۴۲۷	بیگی، مولانا ۱۹۱
ترکستانی، مولانا درویش محمد آخون ۱۷۶	پارسا، خواجه محمد ۳۲۴، ۳۲۳، ۳۲۴
۱۷۷	پهلوان آقا ۲۸۳
ترکش دوز، بابا ۳۷۱-۳۷۵، ۴۴۸	پیر محمد خان ۳۲۳-۳۲۵، ۴۲۱، ۴۲۲
ترمذی، حکیم	پیغمبر (رض): محمد (رض)
تولک شیخ ۳۷۳	تاج آقا: تاج خواجه
تینم خان ۴۳۶-۴۳۷	تاج خواجه (پسر ارسلان بابا) ۱۳۲
تیمور گورکان، امیر ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۵۴	تاج الدین شیخ ۱۵۳، ۱۸۸
۴۴۲-۴۴۱	تاج الدین، شیخ ابن شیخ علاء الدین ۳۳
ثنائی، حکیم ۴۹	تاشکندی، آخون سلطان مولانا محمد ۳۲۰
جابر ابن عبد الله (رض) ۱۱۷	۳۲۱، ۴۱۱
جامی، مولوی (نور الدین عبد الرحمن) ۱۹۵	التاشکندی، الحافظ سلطان محمد ۱۲
۱۹۶، ۱۹۸، ۲۰۱، ۲۷۴، ۲۸۳	۲۱۳، ۳۴۴، ۳۶۰، ۳۶۶، ۳۶۷
۳۸۳، ۳۹۴	۳۹۵
جان بابا، مولانا ۴۲۱	تاشکندی، خواجه بابای (مؤلف) ۵۳، ۵۴

الحادفی۔ رک: الحافی

حافظ: تاشکندی...

الحافی، بُشر ۹۷

حبیب علی ۴۳

حبیبی خواجہ (پیر حکیم آقا) ۱۲۶-۱۲۵

الحراسی ۹ (الخواص) ابوالسیم ۵۵

حسن (اتالیق ابوالخیر سلطان) ۱۷

حسن اوزون آقا ۱۳۵-۱۳۸-۱۴۱

حسن بصری ۱۲، ۴۳، ۵۵، ۵۷

حسن شیخ جن اسماعیل شیخ ۳۹

حسین، امام ۴۲

حسین سلطان میرزا ۱۹۲-۱۹۳

حسینی، امیر ۲۸۸

حضرت (ص): محمد (ص)

حضرت رسالت (ص): محمد (ص)

حکیم ۹۳، ۹۴، ۹۹

حکیم آقا، حضرت ۴۵، ۱۲۴-۱۲۹-۱۳۲

۱۴۸، ۱۳۴

حکیم ترمذی، خواجہ علی ۱۴۲

جان بیگ خان، سلطان ۱۵۳، ۲۶

جان خواجہ، خواجہ (پیر خواجہ محمد یار)

۳۲۴

جان کیدی ۴۱۰

جبرئیل (ع) ۷۲، ۸۷، ۱۰۴، ۲۶۸

جعفر صادق، امام ۴۲، ۴۴، ۵۴، ۸۵

۲۵۵، ۹۷، ۸۶

جمال سید (درویش بخارا) ۴۳

جمال الدین، شیخ ۴۴-۱۶۸-۱۸۴

۱۹۴، ۱۹۷، ۲۰۰، ۲۰۸-۲۱۰-۲۲۲

۲۲۳، ۲۴۷-۲۴۸، ۲۵۲، ۲۶۰

۳۱۰، ۳۴۵، ۳۷۱

جنید بغدادی، سید الطائفة شیخ ۳، ۴

۶۸، ۹۳-۹۴، ۲۷۴

جوہری، ۷، ۱۳

جوہاری، خواجہ ۳۲۴

چرخ، قطب الکبر، مولانا یعقوب ۳۱

چنگیز، ۱۳۱

حاجی کہ (۹) بیگ ۳۷۳

خراسانی؟ مولانا ۴۲۷-۴۲۷

خرقانی؟ شیخ ابوالحسن ۴۲

خرم، میرزا ۴۲۴

خسرو سلطان ۴۰۸-۴۱۰

خضر (ع) ۳۸-۳۹، ۴۱، ۱۲۹، ۲۳۱-

۳۳۲

خلعانی ۱۲

خلدی، جعفر ۵۴

خلیل؟: میدانی

خواجهم؟ حضرت ۱۷۱-۱۷۲، ۱۷۷

خواجهم؟ (خوم؟) یار صوفی، مولانا ۳۴۹-

۴۲۹، ۳۵۱

خواجہ بزرگ: نقشبند

خواجہ جهان: عبدالخالق

خواجہ غزیرہ: عبد اللطیف

خواجہ کلان ۳۲۷

خواجہ کلان: دہ بیدی

خواجہ ملا ۳۴۸-۳۵۱

خواجگی؟ حضرت مولانا ۲۳۳-۲۳۵

حزہ؟، امیر (پرسید امیر کمال) ۴۴۷

حیدر الدین صوفی ۴۲۷

حقیقہ؟، الامام محمد ۳۹

حیدر بی ۴۴

خادم؟ حضرت ۱۴۷-۱۴۸، ۱۵۸-۱۷۱-

۱۷۴، ۱۷۶-۱۷۹، ۱۸۳

خادم؟، بابا (محمد حسین) ۳۷۷

خاقان شید: شاه بیگ خان

خانوشاد؟، شیخ (والد درویش شیخ)

۳۳۳-۳۳۳

خجندی؟، شیخ عبداللہ ۱۴۲

خجندی؟، شیخ کمال ۲۷۳

خجندی؟، شیخ مصلحت ۱۳۲

خدا یاد؟، حضرت ۱۰۰-۱۰۱، ۱۵۳-

۱۵۴، ۱۷۴، ۱۸۵، ۱۸۹، ۱۹۳-

۱۹۵، ۱۹۷-۱۹۸، ۳۱۳، ۳۲۳، ۳۲۴

۳۲۸، ۳۴۲، ۳۴۷-۳۵۴، ۳۵۶، ۳۶۱

۳۶۳، ۳۶۵، ۳۶۸، ۳۷۲، ۳۷۴-

۳۷۵، ۳۷۷-۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۶

۳۸۸، ۳۹۶، ۴۳۸، ۴۴۵-۴۴۶، ۴۴۹-

۴۵۰

خوارزمی، شیخ حسین ۱۵۴، ۲۳۵،	دقاق، شیخ ابوعلی ۸۹
۳۵۷، ۳۵۳-۳۵۴	دقیانوس ۱۱۹
خوانی، شیخ زین الدین ۱۵۳، ۱۸۰، ۱۸۸	دولت حاجی، جان ۳۷۰-۳۷۱
۲۳۴، ۲۰۲	ده بیدی، خواجہ کلان ۳۹۸
خوش محمد، مولانا ۳۲۸-۳۳۳، ۳۵۵	ذوالنون، شیخ (خلیفہ درویش شیخ)
۳۵۷	۳۲۱
خوشی، بابا ۳۱۶-۳۱۷	ذوالنون مصری ۴۷، ۹۳
دادرک، مولانا (از اصحاب خواجہ بزرگ)	رازی، امام فخر الدین ۱۲، ۷
۲۸۴	ربیعہ ابن کعب الاسلمی (رض) ۲۴
دارابی (دارانی ۶)، ابوسلمان ۶۳	رزبر، امیر ۱۷۹
داماد: لطف الله	رسالت پناہی (ص): محمد (ص)
داود (ع) ۸۱	رستم خان ترک ۴۳۰-۴۳۱
داود، شیخ ۳۳۴	رسول (ص): محمد (ص)
داود طائی، شیخ ۳۴	رسول الله (ص): محمد (ص)
درویش، شیخ، حضرت ۱۸۳-۱۸۴	رضا: علی
۱۹۷، ۲۳۸، ۲۸۶، ۳۱۳-۳۳۳	زنگ ریزی، صوفی ۲۰۹
۳۴۲، ۳۵۸، ۳۶۲، ۳۷۱، ۳۷۲	رودباری، شیخ ابوعلی ۴۳
۳۸۷-۳۸۸، ۴۴۵	روزہ دار، امیر ۳۲۴-۳۲۵
درویش محمد شیخ (یاسوق متحاق) ۳۵۲	روحی، مولانا ی جلال الدین محمد، عارف

سیف الله ۱۵۰

شاشی؟: القفال

شاشی؟، مولانا احمد ۱۴۶

شاه، امیر ۲۳۷-۲۳۸

شاه بیگ خان شهید ۸۷، ۱۸۸، ۱۹۰

۳۷۸

شاهی نوقانی؟ حاجی ۲۲۸

شبل۱؟ ۵۱، ۶۴، ۸۴، ۲۶۶، ۲۷۴

شداد ۲۷۰

شرف اتا ۴۴۹

شریف؟، سید ۱۴۱

شمس؟: اوزکندی

شمس الدین تبریزی؟ ۱۱۴

شمس دیوانه؟ ۴۳۹، ۴۵۲-۴۵۳

شمس الضحی (ص): محمد (ص)

شمس؟، مولانا ۴۲۶

شهاب الملة والدین؟: سهرودی

شهرتی؟، مولانا ۳۶۶

شیخ الشیوخ؟: سهرودی

شیخ کلان ۴۳۸-۴۳۹

شیرانی؟، مولانا ابراهیم ۱۸۷

شیرانی؟، مولانا باقی ۲۲۸

شیطان ۳۳، ۵۵، ۷۵، ۱۱۶،

۱۱۹-۱۲۰، ۲۸۸

صادق؟: جعفر، امام ...

صالح؟، خواجه (پسر خداید) ۲۳۵

صالح؟، مولانا (از خلقای خداید) ۲۳۲

صالحه بی بی؟ ۲۳۶

صدر اتا (مولانا صد الدین) ۱۳۵، ۱۳۷

۱۴۳-۱۴۴، ۱۴۶

صد الدین؟: صد اتا

صدیق اکبر (رض): ابوبکر (رض)

صدیقی؟: سهرودی

صنع الله؟، امیر نیره ۲۱۲، ۲۴۰،

۳۷۷-۳۷۸، ۴۲۲

صوفی؟، شیخ ۱۹۵

صوفی؟، میر محمد ۱۷۲-۱۷۳

صوفی دانشمند؟: حضرت ۳۸، ۴۸، ۱۲۹-

۴۱۳، ۴۱۷، ۴۲۱، ۴۲۳، ۴۲۸، ۴۳۰

۴۳۴، ۴۳۸، ۴۴۲، ۴۴۴، ۴۵۰

عبدالله بن زبیر (رض) ۲۰-۲۱

عبدالله ابن سلام (رض) ۲۸

عبدالله سلطان: عبدالله خان

عبدالله ابن عباس (رض) ۱۲، ۲۵-

۲۶، ۳۰، ۵۵، ۸۳، ۱۱۸

عبدالباسط، خواجہ ۲۳۶

عبدالحجیب ابن عبدالفتاح ۳۹

عبدالحق، شیخ (ابن شیخ خادم) ۱۷۱-۱۷۷

عبدالحق، حضرت شیخ ۱۳

عبدالحی، مولانا ۱۷۴، ۱۷۶

عبدالحق: غجدوانی؟

عبدالحمن ابن ابزی (رض) ۲۲

عبدالحمن بن عبدالفتاح ۳۹

عبدالرشید، خواجہ (پیر مؤلف لقا)

۱۸۱، ۲۴۰

عبدالستار، خواجہ ۲۳۷

عبدالشمید، خواجہ (پیر خواجہ احرار) ۳۲۵-

۱۳۰، ۳۴۴

طالب، شاہ ۴۰

طالب، شیخ ۳۳

طاہر، مولانا (از یاران خداید) ۳۱۳

طاہر، خواجہ (ملازم ولی عزیزی) ۳۸

طاہر شیخ (ابن درویش شیخ، عم مؤلف لقا)

۳۱۹، ۳۲۵، ۳۴۲، ۳۴۵، ۴۱۸-

۴۱۹، ۴۲۲

طائی، داؤد؟

طیبی، ابوالحسن ۲۳

عابد، غجدوانی

عارف، صوفی ۳۷۸-۳۷۹

عاشق یوسف، شیخ ۱۲۷-۱۲۸، ۱۴۸-

۱۴۹

عباس (ابن عبدالمطلب) (رض) ۱۳۱

عبدالله، مولانا (پیر شیخ لرو) ۴۱۸

عبدالله، قوی؟

عبدالله خان (پارشاہ) (شاید کی نباشد)

۱۵۳، ۲۲۹، ۳۸۴، ۳۸۵، ۴۰۶-

عثمان بن حسن شیخ ۳۹

عجی: حبیب

عمران، علی ۳۵۷

عراقی، خزالدین ۲۴۵-۲۴۶

عزیز آقا، حضرت ۴۲۲

عشق، شیخ محمد صادق ۳۸۰

عصام الدین، مولانا استاد العلماء ۲۰۲-

۳۶۳، ۳۶۱، ۳۶۰، ۳۶۷

عصمتہ اللہ، استاد العلماء مولانا ۱۵۹،

۱۷۹-۱۸۴، ۲۰۰، ۲۰۲، ۲۰۴، ۳۱۴

۳۱۸، ۳۸۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۲۳

۴۲۹

عطار، شیخ فرید الدین ۲۴۳، ۲۴۶،

۲۷۴، ۳۰۲

علی موسی رضا، امام ۴۴

عمر (رض)، امیر المؤمنین ۱۸، ۳۱، ۳۴، ۱۲۰،

۱۴۸، ۳۲۶، ۴۲۰

عمر شیخ، بن عثمان شیخ ۳۹

عزیزانا (نام زن) ۱۲۵-۱۲۶، ۱۲۳، ۱۲۴-

عبد الشید: عبد الرشید (پسر مؤلف لقا)

عبد العلی، امیر ۱۸۸

عبد الغفور، مولانا شیخ ۱۹۰-۱۹۱، ۱۹۶

عبد الفتاح بن الامام محمد حنفیہ ۳۹

عبد الفتاح بن عبد الجبار ۳۹

عبد القاهر، شیخ ۱۵

عبد القاهر، سردی صدیقی

عبد اللطیف، شیخ ۳۹۶-۳۹۷

عبد اللطیف، المعروف بخواجه غزیرہ (بن

خواجه عبد الباسط) ۲۳۶

عبد اللطیف خان ۳۶۴، ۳۸۷-۳۸۸

عبد المؤمن، مولانا ۳۸۹-۳۹۰، ۳۹۳،

۴۰۴، ۴۰۶، ۴۰۸، ۴۱۱، ۴۱۳،

۴۱۵، ۴۱۶، ۴۵۸

عبد الواحد، مولانا ۳۲۶

عبدی، خواجه ۳۷۰

عبید اللہ، خواجه ۴۷

عبید اللہ خان (اوزبیک) ۳۷۹

عثمان (رض) ۳، ۳۲۶

فارمدی، شیخ ابو علی ۱	۱۳۴، ۱۳۸، ۱۴۴، ۱۴۵
فاضل شیخ (برادر مؤلف لمحات) ۳۷۴	عیسی (ع) ۷۱
فتح الله، خواجہ (ابن خواجہ عبدالباسط) ۲۳۷	علاء الدین، شیخ (ابن زین الدین) ۳۳۴
فتح الله شیخ ابن تاج الدین شیخ ۳۳۳	العلوی، محمد العالم الصدیقی (مؤلف لمحات) ۳
فتح الله شیخ خاندان شاہ الملقب بسمست ۳۳۳-۳۳۴	العلوی الیسوی: احمد ۳
ابن حبیبہ الله شیخ ۳۳۳-۳۳۴	علی (کرم)، امیر المؤمنین ۴۲، ۴۳، ۵۰، ۵۱-۷۰
فخر الدین، رازی ۲۰۷، ۱۱۹	۷۱، ۷۴، ۸۹، ۹۱، ۹۸، ۱۳۲، ۱۳۸
الفضیل ۹۸	۱۴۳، ۱۴۸، ۲۵۵، ۴۶۲
قارون ۲۴۴	علی، شیخ ۱۴۶-۱۴۷، ۱۷۰، ۱۷۱
قاسم ابن محمد ابن امیر المؤمنین صدیق اکبر ۴۲	علی خان ۲۴۳، ۴۶۱، ۴۶۲
قاسم شیخ، حضرت ۱۵۵، ۱۶۱، ۱۸۱	علی مجذوب، مولانا ۳۶۹-۳۷۰
۱۸۳، ۱۹۱، ۱۹۳، ۱۹۴، ۲۱۲، ۲۱۴	علیا بادی، مولانا توروز ۴۰۲-۴۰۳، ۴۰۴
۲۱۷، ۲۲۱، ۲۲۶، ۲۴۰، ۳۱۳	غجدوانی، مولانا عابد ۳۷۵
۳۱۸، ۳۲۶، ۳۴۳، ۳۴۵، ۳۴۸	غجدوانی، خواجہ عبدالحق ۱۴، ۳۸، ۴۱
۳۵۰، ۳۵۵، ۳۶۲، ۳۷۳	۴۵
۳۷۷، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۸-۳۸۹	غزالی، شیخ احمد ۴۴
	غنی، خواجہ ۳۱۵
	فاروق (رضی): عمر (رضی)

۳۹۲، ۳۹۵، ۴۴۵-۴۴۷، ۴۵۰، ۴۵۸

۴۶۱، ۴۶۳

قاسم، مولانا ۳۵۷

قاضی: محمود

قاضی، حضرت مولانا محمد ۲۳۱-۲۳۲

قاضی خان، نورالدین ۲۲۹، ۴۰۶-

۴۰۸

قاضی شاه ۴۲۳

قتم اتا، حضرت ۴۳۲

قراکوی، مولانا خلیل ۲۵۳

قربان دیوانه، مولانا ۴۳۹

قشیری، امام ۱۴، ۵۶

القفال، مولانا ابوبکر شاشی ۳۱۴

قلی شیخ (پسر عم کوکی شیخ) ۳۷۴

قنبر بابا (غلام خدایدار) ۲۱۴-۲۱۵

قنبر شیخ (پدر خدایدار) ۲۲۵، ۲۳۰

۲۳۵، ۲۵۹، ۳۵۱، ۳۶۰، ۴۴۹

قنبر شیخ (از خلفای خدایدار) ۲۱۲-

۲۱۳، ۲۲۳، ۲۲۸-۲۲۹

۳۵۷-۳۶۲

قورغانی، مولانا عبداللہ خان ۳۵۶

۳۵۸

قیام، مولانا ۳۷-۳۷۵

کاتب، شیخ ابوعلی ۴۳

کاتب، شیخ زاده ۱۶۷-۱۴۸، ۱۵۸

اکاشغری، مولانا سعدالدین ۱۹۶

کاظم، موسیٰ

کبری: نجم الدین

کبیر، قاضی ۴۵۴

کوخنی، معروف

الکرلانی، سید جلال الدین ۲۳، ۲۵

کومانی، شیخ اوجہ الدین ۲۴۵-۲۴۶

کلابادی، خواجہ شاہ ۴۴۴

کلال، سید امیر ۲۳۷، ۴۴۱-۴۴۲

کلان، مولانا امیر ۲۶۹

کمال الدین، شیخ ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۳، ۴۳۷

کمانی، خواجہ بابا (از مریدان جدوت)

محب علی؟ مولانا ۳۷۲-۳۷۳

حضرت محمد (ص) ۲، ۶، ۱۱، ۱۸، ۲۰-

۳۱، ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۴۰، ۴۳، ۴۴

۵۰، ۵۲، ۵۶، ۶۰، ۶۱، ۶۳، ۶۴

۶۷، ۶۹، ۷۰، ۷۲، ۷۵، ۷۷

۸۱-۸۲، ۸۵-۸۹، ۹۴-۹۸، ۹۸

۱۰۲، ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۱۴، ۱۲۲، ۱۵۵

۱۶۴، ۱۷۵، ۱۸۲، ۲۰۱، ۲۳۰، ۲۴۳

۲۴۵-۲۴۶، ۲۵۰، ۲۵۲-۲۵۴

۲۷۱، ۲۷۴، ۲۷۲، ۲۷۸

۲۷۹، ۲۸۷، ۲۸۹، ۲۹۲، ۳۰۲، ۳۰۸

۳۱۱، ۳۱۹-۳۲۰، ۳۲۵-۳۲۶

۳۳۸، ۳۵۲، ۳۵۴، ۳۵۷، ۳۵۸

۳۵۹، ۳۶۲، ۳۶۳

محمد؟ مولانا (از درویشان قاسم شیخ)

۳۹۲

محمد؟ مولانا خواجہ ۳۹

محمد؟ ملا ۱۵۵

محمد؟ شاہ ۴۶

کمالی؟ خواجہ بابائی؟ ۴۱۶-۴۱۸

کوشانی؟ مولانا محمود ۳۶۴-۳۶۵

کوفی؟ مولانا محمد ۲۰۲-۲۰۳

کوکی شیخ؟ ۳۷۵-۳۷۶

کیستن قرا سلطان (بادشاہ بلخ) ۳۷۴

گرگانی؟ ابو القاسم

گل کار؟ مولانا خواجہ محمد ۳۸

گورگان: تیمور

گورگانی: گرگانی

گیلانی؟ شیخ عبدالقادر ۲۴۷

گیلانی؟ مولانا محمود ۳۴

لطف الله داماد، ملا ۱۷۰، ۱۷۷-

۱۷۹

لرو؟ شیخ ۴۱۸

لیلاکی؟ خواجہ محمد طاہر ۳۵

ماجین؟ بابائی؟ ۴۷-۴۸، ۱۳۰-۱۳۲

میشتر (ص): محمد (ص)

متیاق حافظ؟ حضرت ۳۵۱-۳۵۵

۳۷۱، ۴۴۸

محمد ابن حنفیه؟: حنفیه؟

محمد بن امیر المؤمنین صدیق اکبرؑ

محمد ابن جیم؟ ۹۹

محمد ابن سلیمان ۹۶

محمد التاج؟، حجة الحق ۹۷

محمد حسین: خادم

محمد صادق؟، شیخ ۳۵۴

محمد صادق؟، استاد العلماء و جید العصر

فرید الدهر مولانا ۳۶۷، ۳۷۰

۳۸۳، ۴۵۶، ۴۶۱

محمد طاهر خواجہ (از اکابر و علماء بخارا) ۳۲۷

محمد مؤمن شیخ ۳۴۵-۳۷۶

محمود؟، المعروف قاضی ۳۶۵-۳۶۷

۴۳۹

محمود سرخ؟، مولانا ۲۰۴

محمود شیخ؟ ابن افتخار شیخ ۳۹

مخدوم زاده ۱۶۹

مخدوم شیخ ۱۵۲

مخدومه؟، بی بی ۲۳۷-۲۴۰

مخلص خان؟، حضرت ۱۴۵، ۳۸۶

۴۵۹-۴۶۰

مراعی؟، امام ۱۲۹-۱۳۰

مرجان؟، شیخ ۱۸۰

مسعود؟، مولانا ۳۶۷

مسلم؟ (امام) ۲۱، ۲۶

مصری: ذوالنون؟

حضرت مصطفیٰ (ص): محمد (ص)

مصطفیٰ؟، مولانا ۱۸۰

مصطفیٰ عارف؟ (ابن جنید بغدادی؟)

۳۳۵-۳۳۵، ۳۷۵

منظر؟ (شرح مشکوٰۃ) ۲۶

معروف کرخی؟، شیخ ۴۳-۴۴

معقل ابن یسار (رض) ۳۵

معزی؟ شیخ عثمان ۴۳

مفتی، ملا عبد الرحمن؟ ۱۷۵

مقبول شیخ؟ ۴۲

مقبول شیخ ابن منصوب شیخ ابن محمد شیخ ۱۵۲

مکی: ابوطالب?

ملا، خواجه (داماد خواجه اصرار?) ۱۸۰

ملا، عزیزیان: مولانا، عزیزیان

منصور شیخ ابن مخدوم شیخ ۱۵۳-۱۵۲

۱۸۸-۱۸۹

مودود، شیخ ۱۴۶-۱۴۸، ۱۵۸

حضرت موسی (ع)، ۹، ۳۳، ۷۱، ۸۱

۲۷۶-۲۷۷، ۲۸۳

موسى (ابن جعفر)، کاظم، امام ۴

موسى شیخ بن یونس شیخ ۳۹

موسى، شیخ ۴۹-۵۰

مولانا، عزیزیان، خواجه ۲۱۶، ۲۴۷

۳۴۹، ۳۴۲، ۳۹۵-۳۹۷

۴۲۳-۴۲۴، ۴۲۸

میانکالی، مولانا پاینده ۳۷

میانکالی، مولانا شاه حسین ۴۵۳-۴۵۴

میدانی، سید الاتقیاء سید امیر خلیل

۲۰۳-۲۰۴، ۳۱۸، ۳۲۷، ۳۹۰

۴۳۴

میر سید، آتا ۳۷۳

میرک شاه، سید (مخدوم علی) ۳۳۱

میرماه شیخ ۴۱۲، ۴۲۲

میریم صوفی ۲۲۸

ناصرالدین ۱۵۱

نائی، بابا صوفی ۲۱۹-۲۲۰

نبی (ص): محمد (ص)

نبیره: صنع الله

نبیره: یوسف?

نجم الدین کبری ۱۳۴

نذاف، حاجی ۴۰۳-۴۰۴

النساج، حجة الحق محمد ۲۷۳

نسفی، شیخ الامام الهمام نجم الملة والدین

عمر ۱۲

النص آبادی ۹۸

نقشبند، خواجه بهاء الدین ۱۳۹

۱۴۲-۱۴۳، ۲۰۲، ۲۰۷، ۲۸۳

۲۸۵، ۳۲۴

نمود ۲۷۰، ۲۶۸، ۲۰۷، ۱۱۹

النوادى (نوی) امام ۱۴، ۳۶، ۳۸

حضرت توح (ع) ۱۱۰۷	۴۵۴، ۴۷
النور (التوری ۹): ابوالحسن	حضرت یارون (ع) ۱۰
نور، مولانا ۴۱۵-۴۱۶	یارون، میرزا ۴۰۴-۴۰۵، ۴۲۵
نورالدین: عبدالله خان	یارون شیخ: ابن اسحاق باب ۳۹
نورالدین بصیر، شیخ ۳۳۶-۳۴۰	ہدیہ، بنی بی ۲۳۶
نورالہدی (ص): محمد (ص)	ہمدانی، خواجہ یوسف ۳۹، ۴۱
نوروز: علیا بادی	حبیبہ اللہ: شیخ ابن فتح اللہ شیخ ۳۳۴
نوقانی، مولانا محمد حسین ۳۸۸	یحییٰ ابن معاذ ۷۴، ۹۵-۹۶
نودی: نواوی	الیسوی: احمد
الواسطی، ابوبکر ۵۵-۵۶، ۹۴	حضرت یعقوب (ع) ۵۰، ۲۴۴
واشی، امیر ۲۳۷	یعقوب: چرخ
واعظ، مولانا شیخ ۲۴۲	حضرت یوسف (ع) ۵۰، ۹۸-۹۹
الوراق، ابوبکر ۶۱، ۶۳	۲۴۴
ولی، حضرت مولانا ۱۰۰، ۱۶۱-۱۶۲	یوسف: عاشق
۱۷۴-۱۷۶، ۱۸۲، ۱۹۴، ۳۲۶	یوسف: مولانا ۳۳۲-۳۳۳
۳۴۴-۳۴۵، ۳۵۱-۳۵۲، ۳۶۲	یوسف: ہمدانی
۳۷۹-۳۹۵، ۳۹۸، ۴۰۴-۴۱۲	یوسف نبیرہ، مولانا ۴۱۵، ۴۵۴
۴۱۵، ۴۲۵، ۴۳۱، ۴۵۹	حضرت یونس (ع) ۷
یاشم، خواجہ (از فخر زندان خواجہ اہل)	یونس شیخ: بن یارون شیخ ۳۹

فہرست نام کتاب ہا

آداب : شرح ...	حواشی موافقت از مولانا ابراہیمؒ ۱۸۷
احقاف از امام ابوالقاسمؒ ۱۹۰۷	الدرر : تفسیر ...
بستان از امام النوویؒ ۳۶	رسالہ ذکر جبر از صاحب "تحقیق" ۲۶
البتی : تفسیر ...	رشحات ۱۶۵
تمتہ از امام نوویؒ ۱۴	روضۃ العلماء ۳۶
تحقیق از صاحب "رسالہ ذکر جبر" ۲۶	شرح آداب (شرح مولانا باقیؒ) ۲۰۵
تفسیر البتی ۳۶	شرح مشکوٰۃ ۳۸
تفسیر بیضاوی ۱۴۰۸	شرح مشکوٰۃ از طیبیؒ ۲۳
تفسیر الدرر ۳۷	شرح مشکوٰۃ از سید جلال الدین کراتیؒ
تفسیر کبیر فخر الدین رازیؒ ۱۲۰۷	۲۵، ۲۳
تفسیر کواشی ۱۲	شرح مشکوٰۃ از منظر قدس سرہ ۲۶
تفسیر المدارک : المدارک	شرح مصابیح از غفالیؒ ۱۲
تلویح ۱۰	شرح موافقت ۲۰۱
تنبیہ الغافلین ابی الیثؒ ۳۷-۳۸	شمسیہ ۳۸۰

صحاح از جوهری ۱۳، ۷

صحیح مسلم ۲۱

صرف هوای ۴۲۸

عوارف از سهوردی ۲۴۲

فتاوی تاتارخانیه ۳۶، ۲۵

فتاوی الحجۃ ۳۷

قدسیه (رساله) از خواجه محمد یار سا ۴

قرآن ۱۸، ۲۵، ۳۷، ۵۱، ۷۳، ۷

۲۸۱، ۲۹۰، ۳۰۵، ۳۷۳، ۳۸۳

۴۱۹-۴۲۰، ۴۲۹، ۴۵۰، ۴۶۲

قصیده از مولانا زینتی ۴۴

قوت القلوب از شیخ ابوطالب مکی ۴

کتاب مجموعه ایشان (بیرم شیخ) ۵۸، ۴

کشاف ۱۳

مختصر الخزانة ۳۶

المذاکر: تفسیر...

مشکوٰۃ ۲۳، ۲۶

مصایح ۱۲

مطلع ۱۹، ۷

مناقب حضرت شیخ نورالدین بصیر

۳۳۵-۳۳۶، ۳۳۸

مثنوی معنوی از مولانا روم ۱۸۶، ۱۹۸

۲۶۷، ۲۸۱، ۲۸۷، ۴۲۸-۴۲۹

لطایف القشیری ۳۶

لمحات من نفحات القدس (از محمد عالم

صدیقی علوی) ۷، ۴۴، ۴

نفحات الانس (از جامی) ۳۸

نهایه از امام سبغاتی ۴

فهرست نام جای ها

۲۳۱-۲۳۲، ۲۴۲، ۲۵۴، ۲۵۸-

۲۵۹، ۲۶۲، ۲۸۲، ۲۸۵، ۳۱۰-

۳۲۳-۳۲۴، ۳۲۷-۳۲۸، ۳۳۳-

۳۵۵-۳۶۶، ۳۶۷-۳۹۶، ۳۹۸-

۳۹۹، ۴۰۱، ۴۰۷، ۴۰۹، ۴۲۴، ۴۲۱-

۴۲۵-۴۲۶، ۴۳۵، ۴۳۷، ۴۳۹-

۴۴۰، ۴۴۲، ۴۵۰، ۴۶۳-

بدخشان ۳۸۱

بغداد ۵۲، ۳۳۴

بلخ ۳۳۱، ۳۷۴، ۴۲۸، ۴۳۶، ۴۳۷-

۴۴۳

پادکران ۴۲۷

پل علی سیدان ۲۰۷

تاشکند ۱۲۶، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۵-

آفرینکنت (= تومان آفرین کنت

(قدیر: آفرینکنت) سمریه: ۱۳۸۱)

۴۴۰

اترار ۱۳۰

اتراک ۱۹۸

اخی ۲۳۳

اسپیجیاب ۱۴۲-۱۴۳

اشتیخ ۱۸۲

اقان ۱۴۸

انمار سمرقند ۱۸۲، ۴۰۰، ۴۶۳

اورته سرا ۱۴۴

اوزکینت ۱۵۷

بخارا ۱۳۵-۱۳۶، ۱۴۲-۱۴۳، ۱۵۳

۱۸۲-۱۸۳، ۱۸۸-۱۸۹، ۱۹۳، ۲۰۹

خانقاه... قائم شیخ ۳۹۸، ۴۰۲	۱۳۴، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۵، ۳۱۵-
خانه کعبه: کعبه	۳۱۶، ۳۲۰، ۳۲۶، ۳۳۲، ۳۳۳
خجند ۱۴۲-۱۴۳	۳۳۵، ۳۴۱، ۳۴۲، ۴۱۰، ۴۱۲،
خزین ۳۶۰	۴۲۵، ۴۵۳
خراسان ۵۲، ۱۲۹، ۱۹۲، ۲۴۸	تامکنه ۴۳۸
۴۴۱-۴۴۲	ترکستان ۴۱، ۴۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۳۵۱
خرزبان ۱۴۰-۱۴۱، ۱۴۳	۱۳۷، ۱۴۸، ۱۵۷، ۱۸۹، ۳۳۰
خوارزم ۱۲۷-۱۲۹، ۱۳۳، ۳۶۰	۳۳۴، ۳۴۸، ۴۰۹، ۴۱۳، ۴۳۵-
۳۹۶	۴۳۴، ۴۳۹، ۴۵۲، ۴۵۳
دروازه شیخ زاده (سمرقند) ۱۵۶	ترکمان ۱۲۶
دروازه فیروزه (سمرقند) ۴۲۱	تفرقه: سمرقند
ده بیدا ۳۹۸	چول ذرق ۳۱۶
سبز ۱۴۲، ۱۷۲	حجاز ۴۶
سرپل ۲۵۹، ۳۵۳	حرم شریف: کعبه
سغد آفرینکنت ۴۶۰	حصار ۱۷۱
سغد تفرقه: سغد سمرقند	خانقاه... حافظ متجاق ۳۵۴
سغد سمرقند ۱۴۶، ۲۰۹، ۲۲۳	خانقاه.... درویش شیخ ۳۷۲
۲۳۶، ۳۶۰	خانقاه... خواجه ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴
سغد طالق ایرمو ۲۳۱	۳۴۳، ۳۵۴، ۳۵۸

سلطان رباط ۱۶۱

شام ۳۷۰

سمرقند ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۳، ۱۵۴

بشیراز (از قزای سمرقند) ۳۳۴

۱۵۶، ۱۵۹، ۱۶۴، ۱۶۹، ۱۷۵، ۱۷۶

عراق ۱۲۹، ۳۱۷

۱۸۲، ۱۸۴، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۸، ۲۰۰

علیا باد ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۸۲، ۲۸۶

۲۰۵، ۲۰۹، ۲۱۵، ۲۲۱، ۲۲۳، ۲۲۴

۲۸۷، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۳۱، ۳۳۵

۲۳۱، ۲۳۳، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۵۷

۳۶۱، ۳۷۱، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۸۸

۲۸۷، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۲۵

۳۹۷، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۳، ۴۲۲

۳۲۶، ۳۲۸، ۳۳۴، ۳۳۹، ۳۴۰

۴۲۸، ۴۵۵، ۴۵۷، ۴۵۸

۳۵۶، ۳۵۸، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۴

غار حرا ۸۱

۳۶۶، ۳۷۰، ۳۸۳، ۳۸۷، ۳۸۸

غارما ۱۶۹

۳۹۳، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۵، ۴۱۰

غزیره ۲۰۹، ۲۱۸، ۲۲۴، ۲۳۱، ۲۳۳

۴۱۵، ۴۲۱، ۴۲۳، ۴۲۶، ۴۳۵

۴۳۴، ۴۵۱، ۴۵۳، ۴۵۸، ۴۸۲

۴۳۸، ۴۴۴، ۴۵۴، ۴۵۷، ۴۵۸

۴۵۳، ۴۴۵

۴۶۰، ۴۶۳

عجدوان ۲۰۹، ۲۵۰

سیکون، دریای ... ۱۳۷، ۴۲۳

غیشتی ۳۵۵

سید آبو ۳۴۶، ۴۵۲، ۴۵۵، ۴۵۸

فانوق ۳۷۱

سیرام ۱۴۲، ۱۴۰

فرکت ۱۳۲

سوخاری ۴۴۲

فذل رباط ۲۸۳

سونانجی ۴۶۰

فیز طاعی ۲۲۷

کوشاب ۳۶۵	قچاق، دشت ۳۷۹، ۳۷۸
کوفین ۱۷۵، ۲۱۴، ۳۹۰، ۳۹۴	قراکول ۳۶۵
کوه فریق ۲۳	قرشی ۱۸۳، ۲۶۸، ۴۴۲-۴۴۳
کومش کینت ۱۴۶، ۳۵۵	قرشیک ۴۰۵
کویک، دریای ... ۱۷۵، ۳۱۴، ۳۶۲	قراقستان ۲۱۲-۲۱۳
کوی بوستان خان ۱۹۹	قزاقیه ۲۲۷
کویک ۱۴۵	قلعه ۳۵۴
کوی محمد جب ۱۶۳	قوی ۴۶۳
ماوراءالنهر ۱۳۱، ۱۵۹، ۱۹۳-۱۹۵	قزطای ۲۶۶
۲۱۲، ۲۶۸، ۲۵۲، ۳۷۱، ۳۷۸	کرمینه (کرمینیه - ن. ک. تارتخ بخارا:
۳۷۹، ۳۹۷، ۴۳۴	۴۳۳ (۱۵۳، ۱۸۳، ۱۹۸، ۲۰۴
محلہ دروازہ کینتی (تاشکند) ۳۲۰	۲۱۶، ۲۳۰، ۲۸۷، ۲۹۰، ۳۰۹
محلہ خواجہ کفشیر (سمرقند - منزل خواجہ	۳۱۳، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۴۹، ۳۵۵
احرار) ۳۶۶	۳۶۲، ۳۶۵، ۳۸۵، ۴۰۴، ۴۰۹
مدرسہ چانیہ (سمرقند) ۱۹۸	۴۲۵، ۴۳۷، ۴۳۹، ۴۴۵، ۴۵۲
مدرسہ شاه بیگ خان (سمرقند) ۳۶۶	کعبه شریفه ۴۵-۴۶، ۲۵۵-۲۵۶
مدرسہ میرزا (سمرقند) ۱۷۶، ۲۰۰	۳۴۳، ۳۶۹، ۳۷۱-۴۱۰، ۴۲۴
برینہ (منوره) ۳۷، ۱۱۷، ۴۶۱، ۴۶۲	۴۶۳
۴۶۲	کنجشک خانه ۱۶۲

منزل ... خواجه باشم ^{۶۷} ۴۵۴	مزارات بخارا ۲۵۹
منقشتان ۳۶۴، ۳۶۳، ۳۵۲	مزار ... خواجه احراز ^{۶۷} ۳۶۷
منکشتلاق ۳۵۱	مزار ... خواجه احمد الیسوی ^{۶۷} ۴۰۹، ۴۱۳
میانکال ۲۲۹، ۲۲۷، ۱۹۸، ۱۸۲	۴۲۳
۲۵۴، ۳۵۳، ۳۴۴، ۲۸۳، ۲۵۹	مزار خواجه باشم ^{۶۷} (پسر خواجه احراز ^{۶۷}) ۳۳۳
۳۸۴، ۳۹۴، ۴۰۱، ۴۱۲	مسجد جامع امیر تیمور گورگان (سمرقند)
میر عمر ۴۲۲	۱۵۴
نسف ۴۳۶	مسجد جامع تاشکند ۳۲۰
نور ۳۴۹	مسجد جامع هراة ۱۵۶
نوقا که ۳۴۴	مسجد کبود (سمرقند) ۳۴۰، ۳۹۹
هراة (هراست) ۱۵۴، ۱۹۰، ۱۹۲، ۱۹۴	مسجد مقطع سمرقند ۱۷۸، ۱۶۰
۱۹۷، ۲۰۹، ۲۲۲، ۲۳۴	مصر ۴۶۲
هری: هراة	مکه (مکره) ۳۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۱
هند: هندوستان	۴۶۱-۴۶۳
هندوستان ۳۳۷، ۳۰۷، ۴۶۳	منزل ... خواجه احراز ^{۶۷} ۳۶۶

مآخذ و منابع و اختصارات

منابع و اختصاراتی که در پیشگفتار و فهارس کتاب از آن ها بهره گرفته شده است .

آداب المریدین

تصنیف : ضیاء الدین ابو النجیب السهروردی (م ۵۴۳ هـ . ق) .
ترجمان : عمر بن محمد بن احمد شیرکان با تصحیحات و استدراکات :
نجیب مایل هروی .

انتشارات مولی ، تهران ، ۱۳۰۴ هـ . ق / ۱۳۶۳ هـ . ش .

احادیث مشنوی

از بدیع الزمان فروزانفر (م ۱۳۴۹ هـ . ش) .
مؤسسه چاپ و انتشارات امیرکبیر ، تهران ، ۱۳۴۷ هـ . ش .

احوال و آثار میر سید علی همدانی

تألیف دکتر محمد ریاض .

چاپ مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان۔ اسلام آباد، ۱۴۰۵ھ ق.

احیاء علوم الدین (جلد دوم)

تصنیف الامام ابی حامد محمد بن محمد الغزالی (م ۵۰۵ھ ق)، و بذیلہ
کتاب المغنی عن حمل الاسفار فی الاسفار۔ فی تخریج ما فی الاحیاء من الاخبار:
للعلماء زین الدین ابی الفضل عبد الرحیم بن الحسین العراقی المتوفی ۸۰۶ھ ق۔
چاپ المکتبۃ التجاریۃ الکبریٰ، مصر۔

ادبیات فارسی

تالیف : چارلز امبروز استوری (۱۸۸۸-۱۹۶۷م)
چاپ لندن، ۱۹۲۷م۔

استوری جلد دوم: ادبیات فارسی

امثال و حکم (جلد یکم)

از علی اکبر وھنذا (۱۲۹۷-۱۳۷۵ھ ق)۔
چاپ مؤسسہ چاپ و انتشار امیرکبیر، تہران، ۱۳۳۹ھ ش۔

ایضاح المکتون فی الذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتاب
والفنون. (جلد ثانی).

تألیف اسماعیل پاشا بن محمد امین بن میر سلیم البابی، اصلاً البغدادی
مولداً و مکنناً.

طبع بعناية وكالة المعارف الجلیله، ۱۹۴۷م / ۱۳۶۶ هـ. ق.

بخاری شریف: الصصح البخاری...

تاریخ بخارا

تألیف: ابو بکر محمد بن جعفر النرشی (۲۸۶-۳۴۸ هـ. ق).

ترجمه: ابونصر احمد بن محمد بن نصر القباوی.

تلخیص: محمد بن زفر بن عمر.

تصحیح و تحشیه: مدریس رضوی.

انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، تهران، ۱۳۵۱ هـ. ش.

تاریخ مشایخ چشت

تألیف: خلیف احمد نظامی.

چاپ دارالمؤلفین، اسلام آباد، (افست از چاپ ۱۹۵۲ م).

تاریخ نظم و نشر در ایران و در زبان فارسی (جلد یکم)

از سعید نفیسی (م ۱۳۴۵ هـ. ش).

کتابفروشی فروغی، تهران، ۱۳۴۴ هـ. ش.

ترجمه رساله قشیریہ

از ابی القاسم عبدالکریم بن هوازن القشیری (م ۴۶۵ هـ. ق).

بالتصحیح و استدراکات: بدیع الزمان فروزانفر (م ۱۳۴۳ هـ. ش).

چاپ بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۴۵ هـ. ش.

التصنیفۃ فی احوال المتصوفۃ (صوفی نامه)

تألیف قطب الدین ابوالمظفر منصور بن اردشیر العبادی (م ۵۴۷ هـ).

ه. ق.

به تصحیح دکتر غلام حسین یوسفی.

انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، تهران، ۱۳۴۷ هـ. ش.

تعلیقات "عروة": العروة...

دیوان حافظ

بالتصحیح و سه مقدمه و حواشی و تكملة و كشف الالبات با تمام سید الو القام
انجوى "شیرازی" انتشارات جاویدان علمى تهران، ۱۳۵۵ هـ. ش.

سفينة البحار و مدينة الحكم والآثار (ج ۲)
تأليف: شيخ عباس قمي.

چاپ دارالمقتضى، بيروت، چاپ افست مروى (از چاپ دارالمقتضى)
بيروت، ۱۳۵۵ هـ. ق.

سمریه

تأليف: ابو طاهر سمرقندى (زنده ۱۲۵۱ هـ. ق).

بکوشش: ایرج افشار.

انتشارات فرهنگ ایران زمین، تهران، ۱۳۴۳ هـ. ش.

سنن ابن ماجه

تأليف: امام ابو عبد الله محمد بن يزيد ابن ماجه الرقى القزوينى

(م ۲۷۳ هـ. ق).

چاپ مطبعة مودة المطابع... مولوى محمد حسين، دہلى، ۱۲۷۳ هـ. ق و

چاپ نور محمد، کراچی .

الصیح البخاری

از امام ابو عبد اللہ محمد بن اسماعیل بخاری (م ۲۵۶ھ ق) .
چاپ نور محمد، کراچی .

طبقات انصاری: طبقات الصوفیہ

طبقات الصوفیہ

تقریرات: خواجہ عبد اللہ ہروی (ربیع چہارم قرن پنجم) .
مقابلہ و تصحیح: دکتر محمد سرور مولائی .
انتشارات طوس، تہران، ۱۳۶۲ھ ش .

العروة لاہل الخلوۃ والجلوۃ

تصنیف: احمد بن محمد بن احمد بیابانکی معروف بہ علاء الدولہ سمنانی
(م ۷۳۶ھ ق)

بہ تصحیح و توضیح: نجیب مایل ہروی .

انتشارات مولیٰ، تہران، ۱۴۰۴ھ ق / ۱۳۶۲ھ ش .

القرآن الحکیم مع ترجمہ و تفسیر جدیدی (جلد اول و دوم).

ترجمہ و تفسیر مولانا عبد الماجد دریا بادی (م ۱۳۹۷ھ ق).
تاج کمپنی لمیٹڈ، کراچی، ۱۳۹۷ھ ق. / ۱۹۵۰م.

قندیہ

انتخاب کنندہ (در سال ۱۹۰۹م): ملا عبد الحکیم سمرقندی.
بکوشش ایرج افشار.

ناشر کتابخانہ طہوری نهران، ۱۳۳۳ھ. ش.

قوت القلوب فی معاملۃ المجبوب و وصف طریق المرید الی

مقام التوحید. (جلد یکم)

للسیخ ابی طالب المکی (م ۷۶۳ یا ۳۸۶ھ ق).

چاپ دار صادر، مصر (از روی چاپ ۱۳۱۰ھ ق).

کشف الظنون عن اسماء الکتب و الفنون (جلد ثانی)

تألیف مصطفی بن عبد الله الشهیر بحاجی خلیفه و بکاتب چلبی

(۱۰۱۷-۱۰۶۷ھ ق)

بتصحیح و تعلیق حواشیه ... محمد شرف الدین ...

طبع بعنایت وكالة المعارف الجلیله ... ۱۹۴۳ م / ۱۳۶۲ هـ . ق .

کشف المحجوب

از ابو الحسن علی بن ابی علی بن عثمان الجلابی الجویری الغزنوی لاهوری

(م میان سالهای ۴۷۱ - ۵۰۰ هـ . ق .)

به تصحیح والتبیین ثروکوفسکی .

لنین گراد، ۱۹۲۶ م . چاپ افست تهران، امیر کبیر یا مقدمه

محمد عباسی، ۱۳۳۶ هـ . ش .

کلیات شمس یا دیوان کبیر

از گفتار مولانا جلال الدین محمد مشهور بمولوی (م ۶۷۲ هـ . ق .)

(جزء پنجم)

باتصحیحات و حواشی: بدیع الزمان فروزانفر (م ۱۳۴۹ هـ . ش .)

انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۳۹ هـ . ش .

فهرست نسخه های خطی فارسی (جلد دوم)

نگارنده: احمد منزوی .

چاپ مؤسسه فرهنگی منطقه‌ی تهران، ۱۳۴۹ هـ. ش.

لمحات

چاپ تاشکند: (اطلاعاتی بر مبنای) نامه آقای محمد اقبال مجددی.

موضوع ۸/۸/۱۹۸۴ م.

لمحات چ ح: لمحات ... چاپ حاضر

مثنوی (با کشف الایات)

از مولانا جلال الدین محمد بلخی رومی (م ۶۷۲ هـ. ق).

(به خط خوشنویس میر خانی).

چاپ اسلامیة تهران، ۱۳۷۴ هـ. ق.

مرصاد العباد

از نجم الدین ابوبکر محمد بن شاهادرین انوشیروان رازی (م ۶۵۴ هـ. ق).

معروف به دایره.

به اهتمام: دکتر محمد امین ریاحی.

بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۵۲ هـ. ش.

مشکوٰۃ المصابیح

از شیخ ولی الدین محمد بن عبد الله خطیب تبریزی (تألیف ۷۳۷ هـ.ق).
چاپ ایچ. ایچ. سعید کینی، کراچی.

مصباح الهدایة و مفتاح الکفایة

تألیف: عز الدین محمود بن علی کاشانی (م ۷۳۵ هـ.ق)
با تصحیح و مقدمه و تعلیقات مرحوم استاد جلال الدین همدانی.
انتشارات کتابخانه سنائی، تهران، ۱۳۶۵ هـ.ق. (چاپ دوم).

معجم مفردات الفاظ القرآن

للعلمامة الراغب الاصفهانی
تحقیق: نذیم مرعشی.
چاپ مطبعة التقدم العربی، ۱۳۹۲ هـ.ق.

المعجم المفهرس لالفاظ الحديث النبوی

عن الكتب الستة وعن مسند الدرر وموطأ مالك ومسند احمد بن
حبل. رتبة ونظم لفيف من المستشرقين ونشره: الدكتور أ. ي. و.
نسك (الجزء الاول)

چاپ مکتبه بریل فی مدینة لیدن، سنة ١٩٣٤ م.

الجزء الثاني، ١٩٤٣ م.

الجزء الثالث، ١٩٥٥ م.

الجزء الرابع، ١٩٦٢ م.

الجزء الخامس، ١٩٦٥ م.

الجزء السادس، ١٩٦٧ م.

المعجم المفهرس للألفاظ القرآن الكريم

وضعه محمد قواد الباقي.

دار مطابع الشعب (بيروت)، ١٣٦٤ هـ / ق / ١٩٤٥ م.

مفردات: معجم مفردات ألفاظ القرآن

مناقب الصوفية

تصنيف: قطب الدين ابو المظفر منصور بن اردشير العبادي المرزوي

(م ٥٤٧ هـ).

بامقدمة: تصحيح وتعليق: نجيب مایل هروی.

انتشارات مولی، تهران، ١٤٠٣ هـ / ق / ١٣٦٢ م. ش.

نامه آقای محمد اقبال مجددی - لاهور، مؤرخه ۸/۸/۱۹۸۴ م.
(اطلاعات لمحات چاپ تاشکند از همین نامه اخذ شده است).

نسخه ها ۲: فهرست نسخه های خطی فارسی

نقیسی ج ۱: تاریخ نظم و نشر در ایران و در زبان فارسی (ج ۱).

